41. K. 38.

MENTEM ALIT ET EXCOLIT

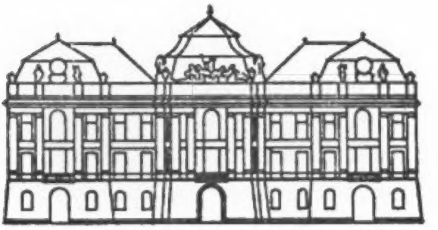

K.K. HOFBIBLIOTHEK
ÖSTERR. NATIONALBIBLIOTHEK

41. K. 38

Digitized by Google

Österreichische Nationalbibliothek
+Z169395906
Digitized by Google

Digitized by Google

וְרְאֵה בְטוּב יְרוּשָׁלַם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ: וּרְאֵה־
בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל:

רִגְזוּ וְאַל־תֶּחֱטָאוּ אִמְרוּ בִלְבַבְכֶם עַל־
מִשְׁכַּבְכֶם וְדֹמּוּ סֶלָה: דריימאל

דען ווירד אדון עולם געזאגט, זייטע ג.

So bebt und sündiget nicht; überlegt im Herzen auf euern Lagerstätten, und beruhigt euch, Selah! (Psalm 4, 5.)

(Dann betet man auch אדון עולם zu finden Seite ג.)

Verbesserung.

Seite קעו lies birg' Ihn, statt bürg' Ihn.

Digitized by Google

הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שֹׁמֵר יִשְׂרָאֵל: דרייחאזן

לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְיָ: קִוִּיתִי יְיָ לִישׁוּעָתְךָ:

יְיָ לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי: דרייחאזן

בְּשֵׁם יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. מִימִינִי מִיכָאֵל.
וּמִשְׂמֹאלִי גַּבְרִיאֵל. וּמִלְּפָנַי אוּרִיאֵל.
וּמֵאֲחוֹרַי רְפָאֵל. וְעַל רֹאשִׁי שְׁכִינַת אֵל: דרייחאזן

קכח שִׁיר הַמַּעֲלוֹת. אַשְׁרֵי כָּל־יְרֵא יְיָ. הַהֹלֵךְ
בִּדְרָכָיו. יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל. אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב
לָךְ: אֶשְׁתְּךָ | כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה. בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ.
בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים. סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ: הִנֵּה
כִּי־כֵן יְבֹרַךְ גָּבֶר יְרֵא יְיָ: יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן.

Siehe er ſchläft nicht und ſchlummert nicht der Hüter Iſraels.

Auf deine Hilfe hoffe ich Ewiger! ich hoffe Ewiger auf deine Hilfe! Ewiger! auf deine Hilfe hoffe ich!

Im Namen des Ewigen des Gottes Iſraels! zu meiner Rechten der Engel Michael, zu meiner Linken der Engel Gabriel, vor mir der Engel Ariel, hinter mir der Engel Raphael, und über meinem Haupte die Majeſtät des Ewigen.

(Man betet hier den 128 Pſalm, zu finden Seite 125.)

So

KAISERLICHE KOENIGLICHE HOFBIBLIOTHEK WIEN

Digitized by Google

בְּלִי־הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְמִצְרַיִם לֹא־אָשִׂים
עָלֶיךָ · כִּי אֲנִי יְיָ רֹפְאֶךָ: וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־הַשָּׂטָן
יִגְעַר יְיָ בְּךָ הַשָּׂטָן וְיִגְעַר יְיָ בְּךָ הַבּוֹחֵר
בִּירוּשָׁלָיִם הֲלֹא זֶה אוֹד מֻצָּל מֵאֵשׁ: הִנֵּה
מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ
מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל: כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי
מִלְחָמָה אִישׁ חַרְבּוֹ עַל־יְרֵכוֹ מִפַּחַד
בַּלֵּילוֹת:

יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ וּ פָנָיו אֵלֶיךָ
וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ וּ פָנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ
שָׁלוֹם: דרייאתן

---

beobachten: so will ich alle Krankheit, die ich in Egypten habe seyn lassen, dir nicht zuschicken; denn ich der Ewige, bin dein Arzt.“ (2. B. M. 15, 25.)

Schon fuhr der Ewige den Ankläger an: Dich Ankläger verweist der Herr — dich, der Jerusalem sich erkohr! und ist es auch ein Feuerbrand — einst wird es von der Flamme doch gerettet. (Zacharias 3, 2.) Sehet Salomos Bett, von sechzig Helden umgeben, von den Helden Israels, alle schwerdtumgürtet, geübt im Streite; jeder sein Schwerdt an seiner Hüfte vor nächtlicher Angst. (Hohel. 3, 7 — 8.)

Der Ewige segne dich und behüte dich, der Ewige lasse sein Antlitz dir leuchten, und sey dir gnädig; der Ewige wende sein Antlitz dir zu, und verleihe dir Frieden. (4. B. M. 6, 24 — 25.)

Siehe

Digitized by Google

בְּקוּמֵנוּ: כִּי בְיָדְךָ נַפְשׁוֹת הַחַיִּים וְהַמֵּתִים
אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל־חָי. וְרוּחַ כָּל־בְּשַׂר־אִישׁ:
בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי יְיָ אֵל אֱמֶת.
אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם יַחֵד שִׁמְךָ. וְקַיֵּם וּמַלְכוּתְךָ
תָּמִיד. וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד:

יֵרָאוּ עֵינֵינוּ וְיִשְׂמַח לִבֵּנוּ. וְתָגֵל נַפְשֵׁנוּ
בִּישׁוּעָתְךָ בֶּאֱמֶת. בֶּאֱמֹר לְצִיּוֹן מָלַךְ אֱלֹהַיִךְ.
יְיָ מֶלֶךְ. יְיָ מָלָךְ. יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי
הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא. וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ
בְּכָבוֹד. כִּי אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה:

הַמַּלְאָךְ הַגּוֹאֵל אֹתִי מִכָּל־רָע יְבָרֵךְ אֶת־
הַנְּעָרִים וְיִקָּרֵא בָהֶם שְׁמִי וְשֵׁם אֲבֹתַי אַבְרָהָם
וְיִצְחָק וְיִדְגּוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ: וַיֹּאמֶר אִם־
שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְהַיָּשָׁר בְּעֵינָיו
תַּעֲשֶׂה. וְהַאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו וְשָׁמַרְתָּ כָּל־חֻקָּיו.

ה מ ל א ך

Der Engel der mich von allem Uibel erlöſet hat, ſegne dieſe Knaben; durch ſie werde mein Name und der Name meiner Väter Abraham und Iſak geſegnet, und ſie ſollen ſich ſtark vermehren im Lande. (1. B. M. 48, 16.) Gott ſprach: „Wirſt du der Stimme des Ewigen deines Gottes gehorchen, wirſt du thun was in ſeinen Augen recht iſt, ſeinen Geboten Gehör geben, und alle ſeine Geſetze be-

לֹא אִירָא מִרִבְבוֹת עָם. אֲשֶׁר סָבִיב שָׁתוּ עָלָי:
קוּמָה יְיָ הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהַי כִּי־הִכִּיתָ אֶת־כָּל־
אוֹיְבַי לֶחִי. שִׁנֵּי רְשָׁעִים שִׁבַּרְתָּ: לַיְיָ הַיְשׁוּעָה
עַל־עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶלָה:

הַשְׁכִּיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם. וְהַעֲמִידֵנוּ
מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים. וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ.
וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ. וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן
שְׁמֶךָ. וְהָגֵן בַּעֲדֵינוּ. וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דֶּבֶר
וְחֶרֶב וְרָעָב וְיָגוֹן. וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ
וּמֵאַחֲרֵינוּ. וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ. כִּי אֵל
שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן
וְרַחוּם אָתָּה. וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים
וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: בָּרוּךְ יְיָ בַּיּוֹם.
בָּרוּךְ יְיָ בַּלַּיְלָה. בָּרוּךְ יְיָ בְּשָׁכְבֵנוּ. בָּרוּךְ יְיָ

Nun fürchte ich mich vor Miriaden Volkes nicht, die rings ſich lagern um mich her.— Auf! Ewiger! Hilf ferner mir mein Gott! Schon zerſchlugſt du meiner Feinde Kinn, zerſchmetterſt der Verruchten Zähne. Beim Ewigen iſt ſolche Hilfe! ſo ſenket ſich dein Segen nieder auf dein Volk.

(Die Uiberſ. von השכיבנו ſiehe Seite 86, und von ברוך יי ביום u. ſ. w. ſiehe Seite סט.)

Digitized by Google

רַק בְּעֵינֶיךָ תַּבִּיט. וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה: כִּי
אַתָּה יְיָ מַחְסִי. עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ: לֹא תְאֻנֶּה
אֵלֶיךָ רָעָה. וְנֶגַע לֹא־יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ: כִּי מַלְאָכָיו
יְצַוֶּה־לָּךְ. לִשְׁמָרְךָ בְּכָל־דְּרָכֶיךָ: עַל־כַּפַּיִם
יִשָּׂאוּנְךָ. פֶּן־תִּגּוֹף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ: עַל־שַׁחַל וָפֶתֶן
תִּדְרֹךְ. תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין: כִּי בִי חָשַׁק
וַאֲפַלְּטֵהוּ. אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי־יָדַע שְׁמִי: יִקְרָאֵנִי
וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה. אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ:
אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ. וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי:

ארך ימים אשביעהו ואראהו בישועתי:

ג יְיָ מָה־רַבּוּ צָרָי רַבִּים קָמִים עָלָי: רַבִּים
אוֹמְרִים לְנַפְשִׁי אֵין יְשׁוּעָתָה לוֹ בֵּאלֹהִים
סֶלָה: וְאַתָּה יְיָ מָגֵן בַּעֲדִי. כְּבוֹדִי וּמֵרִים רֹאשִׁי:
קוֹלִי אֶל־יְיָ אֶקְרָא. וַיַּעֲנֵנִי מֵהַר קָדְשׁוֹ סֶלָה:
אֲנִי שָׁכַבְתִּי וָאִישָׁנָה. הֱקִיצוֹתִי כִּי יְיָ יִסְמְכֵנִי:

יי מה רבו צרי (Psalm 3)

Wie sind meine Feinde so viele, o Ewiger! so viele die meine Widersacher sind, so viele die schon von mir denken: dem wird Hilfe von Gott nicht mehr zu Theil. Dennoch Ewiger! bist du ein Schild für mich, bist mein Ehrenretter, du hebst mein Haupt empor. Meine Stimme rief laut den Ewigen an, und er erhörte mich von seinem heiligen Berge. Ich legte mich nieder und schlief, bin wieder nun erwacht, denn mich erhält der Herr!

Nun

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל · יְהוָה אֱלֹהֵינוּ · יְהוָה וְאֶחָד:

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ
וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ:
וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ
וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם
לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ:
וְכָתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

וועך בייח טאָג מעריב געבעטען חצי, זאָגט מויך והיה אם שמוע חוצה ויאמר זייטע 40.

וִיהִי נֹעַם ו אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה
יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

צא יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן. בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן: אֹמַר
לַיְיָ מַחְסִי וּמְצוּדָתִי. אֱלֹהַי אֶבְטַח־בּוֹ: כִּי הוּא
יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ. מִדֶּבֶר הַוּוֹת: בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ
לָךְ וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה. צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ:
לֹא־תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה. מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם:
מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ. מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם: יִפֹּל
מִצִּדְּךָ ו אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ. אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ:

(Die Uiberſ. von שמע ישראל ſiehe Seite מ, und von ויהי נועם ſiehe Seite 21).

Wie

סדר קריאת שמע על המטה

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּפִּיל חֶבְלֵי שֵׁנָה עַל עֵינַי וּתְנוּמָה עַל עַפְעַפָּי: וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּשְׁכִּיבֵנִי לְשָׁלוֹם · וְתַעֲמִידֵנִי לְשָׁלוֹם · וְאַל יְבַהֲלוּנִי רַעְיוֹנַי וַחֲלוֹמוֹת רָעִים וְהִרְהוּרִים רָעִים · וּתְהִי מִטָּתִי שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ · וְהָאֵר עֵינַי פֶּן אִישַׁן הַמָּוֶת · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֵּאִיר לָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּכְבוֹדוֹ: אל מלך נאמן

Gebet vor dem Schlafengehen.

ברוך

Gepriesen seyst du Gwiger unser Gott! Beherrscher der Welt! der du fallen lassest die Bande des Schlafes auf meine Augen, und den Schlummer auf meine Augenlieder. Möge es dein Wille seyn, Ewiger mein Gott! und Gott meiner Väter! daß du mich lassest in Frieden niederlegen und in Frieden wieder aufstehen, daß mich nicht aufschrecken meine Gedanken, marternde Träume und böse Ahndungen, und daß mein Lager rein sey vor dir. — Erleuchte meine Augen wieder, daß ich nicht in Todesschlummer falle. Gepriesen seyst du Ewiger! der die ganze Welt erleuchtet durch seine Herrlichkeit.

יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ וְעֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ. לְדָוִד
וּלְזַרְעוֹ עַד־עוֹלָם: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. הוּא
יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל.
וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְרָאוּ אֶת־יְיָ קְדוֹשָׁיו. כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו: כְּפִירִים
רָשׁוּ וְרָעֵבוּ וְדֹרְשֵׁי יְיָ לֹא־יַחְסְרוּ כָל־טוֹב: הוֹדוּ לַיְיָ
כִּי־טוֹב. כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ. וּמַשְׂבִּיעַ
לְכָל־חַי רָצוֹן: בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּייָ. וְהָיָה יְיָ
מִבְטַחוֹ: נַעַר הָיִיתִי גַּם זָקַנְתִּי וְלֹא רָאִיתִי צַדִּיק
נֶעֱזָב וְזַרְעוֹ מְבַקֵּשׁ לָחֶם: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן. יְיָ יְבָרֵךְ
אֶת־עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם:

---

das Heil seines Königs vergrößert, und seinem Gesalbten David und seinen Nachkommen Gnade erzeigt bis in Ewigkeit. Er, der Eintracht im Himmel erhält, beglückselige uns und sein ganzes Haus Israel mit Frieden. und laßt uns darauf sagen: Amen!

ירָאוּ.

Verehret Gott, ihr seine Heiligen, denn seine Verehrer leiden keinen Mangel. Junge Löwen darben, hungern, aber Gottesverehrern fehlt kein Gut. Danket dem Herrn, denn er ist gütig, ewig währt seine Huld. Allmilde öffnest du deine Hand, und sättigest alles Lebende mit Wohlthun. Heil dem, Manne der Gott vertraut; dessen Vertrauter Gott geworden. Der Herr verleihet seinem Volke Sieg, der Herr beglückt sein Volk mit seligem Frieden.

מוריד הגשמים דיזעם געזעגט הָרַחֲמָן · הוּא יְחַדֵּשׁ עָלֵינוּ אֶת־הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה:

מן יום טוב הָרַחֲמָן · הוּא יַנְחִילֵנוּ לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב:

מן ראש השנה הָרַחֲמָן · הוּא יְחַדֵּשׁ עָלֵינוּ אֶת־הַשָּׁנָה הַזֹּאת לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה: חוץ דיזעם

סכות ושמחל יט"ט חלם ח"המ הָרַחֲמָן · הוּא יָקִים אֶת־סֻכַּת דָּוִד הַנֹּפֶלֶת:

וען אמן על הנסים חיץ בענטען ביים ועל הכל פֿערגעסטען הַטָּ וירד הישר פֿאָר הרחמן הוא יזכנו דאָ: מוכטענטטעהענדע הרחמן *) גענאָגט, מוכד הערנאָך פֿאָנגט אמן וויעדער מן הרחמן הוא יזכנו.

הָרַחֲמָן · הוּא יְזַכֵּנוּ לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ, וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא:

גענאָהכליך מִגְדּוֹל | מן רפֿע קדש, שבת, יום טוב מוכד מול המועד נאָגט אמן | מִגְדִּיל גענאָגט אמן

ישועות

*) הָרַחֲמָן · הוּא יַעֲשֶׂה לָנוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה; מן חנוכה נאָגט אמן בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ, מן פורים מַכער בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר נב

(Am Neumond: Der Allbarmherzige! er wolle uns diesen Monat zu Glück und Segen erneuen).

(An Festtagen: Der Allbarmherzige lasse unser Erbtheil seyn, den Tag der ganz Glückseligkeit ist).

(Am Neujahre wird dieses hinzugesetzt: der Allbarmherzige, er wolle uns dieses Jahr zu Glück und Segen erneuen).

(Am Laubhüttenfeste: Der Allbarmherzige richte wieder auf, Davids verfallene Hütte).

Der Allbarmherzige mache uns würdig der Tage des Erlösers und der zukünftigen Glückseligkeit, er, der

das

אוֹתָם וְאֶת־בֵּיתָם · וְאֶת־זַרְעָם · וְאֶת כָּל־אֲשֶׁר
לָהֶם · אוֹתָנוּ וְאֶת כָּל־אֲשֶׁר לָנוּ · כְּמוֹ
שֶׁנִּתְבָּרְכוּ אֲבוֹתֵינוּ · אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב
בַּכֹּל מִכֹּל כֹּל · כֵּן יְבָרֵךְ אוֹתָנוּ · כֻּלָּנוּ יַחַד
בִּבְרָכָה שְׁלֵמָה · וְנֹאמַר אָמֵן:

בַּמָּרוֹם יְלַמְּדוּ עֲלֵיהֶם וְעָלֵינוּ זְכוּת · שֶׁתְּהֵא
לְמִשְׁמֶרֶת שָׁלוֹם · וְנִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ · וּצְדָקָה
מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ: וְנִמְצָא־חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי
אֱלֹהִים וְאָדָם:

מן שבת ווייד דיזעם געזאגט

הָרַחֲמָן · הוּא יַנְחִילֵנוּ לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת
וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים:

---

und ihre Nachkommen, und alles was ihnen angehört, wie auch uns und was uns angehört, mit dem Segen, mit welchem er unsere Voreltern, Abraham, Isak und Jakob gesegnet, nämlich in Allem, durch Alles, und mit Allem. So sey auch unser Segen allesamt vollkommen, und sagt darauf Amen!

במרום

Im Himmel werde über (sie und über) uns Glückseligkeit verhängt, daß unser der Friede sey immerwährend, daß wir Segen von Gott, und den Tugendlohn vom Herrn des Heils erlangen, und Gunst und Wohlgedeihen finden in Gottes und der Menschen Augen.

(Am Sabath: Der Allbarmherzige laß unser Erbtheil seyn, den Tag der ganz Ruhe und Stille ist, im ewigen Leben.)

Am

עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: הָרַחֲמָן. הוּא יִתְבָּרַךְ
בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ: הָרַחֲמָן. הוּא יִשְׁתַּבַּח לְדוֹר
דּוֹרִים. וְיִתְפָּאֵר בָּנוּ לָנֶצַח נְצָחִים. וְיִתְהַדַּר
בָּנוּ לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים: הָרַחֲמָן. הוּא
יְפַרְנְסֵנוּ בְּכָבוֹד: הָרַחֲמָן. הוּא יִשְׁבּוֹר עֻלֵּנוּ
מֵעַל צַוָּארֵנוּ וְהוּא יוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיוּת לְאַרְצֵנוּ:
הָרַחֲמָן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ בְּרָכָה מְרֻבָּה בַּבַּיִת זֶה
וְעַל שֻׁלְחָן זֶה שֶׁאָכַלְנוּ עָלָיו: הָרַחֲמָן. הוּא
יִשְׁלַח לָנוּ אֶת־אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא זָכוּר לַטּוֹב.
וִיבַשֶּׂר־לָנוּ בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת יְשׁוּעוֹת וְנֶחָמוֹת:
הָרַחֲמָן. הוּא יְבָרֵךְ אֶת־אָבִי מוֹרִי. בַּעַל הַבַּיִת
הַזֶּה. וְאֶת־אִמִּי מוֹרָתִי. בַּעֲלַת הַבַּיִת הַזֶּה.

über uns regieren bis in Ewigkeit. Der Allbarmherzige sey gebenedeyet im Himmel und auf Erden. Der Allbarmherzige sey gelobt von Geschlecht zu Geschlecht, er werde durch uns verherrlicht auf ewig und immerdar, und hochgepriesen durch uns in Ewigkeit und in allen Welten. Der Allbarmherzige ernähre uns ehrenhaft, Der Allbarmherzige vernichte jedes harte Verhängniß, und führe uns aufrecht nach unserem Lande. Der Allbarmherzige schicke seine Segensfülle in dieses Haus, und auf diesen Tisch, an welchem wir uns gesättiget haben. Der Allbarmherzige schicke uns den Propheten Elias ehrenvollen Andenkens, daß er uns verkünde heilvolle und trostreiche Bothschaft. Der Allbarmherzige segne meinen Vater, Führer, und Familienhaupt, und meine Mutter, Erzieherin und Leiterin dieses Hauses, sie, ihre Familie

und

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ בּוֹנֵה בְרַחֲמָיו יְרוּשָׁלָיִם.
אָמֵן:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הָאֵל אָבִינוּ
מַלְכֵּנוּ. אַדִּירֵנוּ בּוֹרְאֵנוּ גּוֹאֲלֵנוּ. יוֹצְרֵנוּ קְדוֹשֵׁנוּ
קְרוֹשׁ יַעֲקֹב. רוֹעֵנוּ רוֹעֵה יִשְׂרָאֵל. הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב.
וְהַמֵּטִיב לַכֹּל. שֶׁבְּכָל־יוֹם וָיוֹם. הוּא הֵטִיב. הוּא
מֵטִיב. הוּא יֵיטִיב לָנוּ: הוּא גְמָלָנוּ. הוּא גּוֹמְלֵנוּ.
הוּא יִגְמְלֵנוּ. לָעַד. לְחֵן לְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים וּלְרֶוַח
הַצָּלָה וְהַצְלָחָה בְּרָכָה וִישׁוּעָה נֶחָמָה פַּרְנָסָה
וְכַלְכָּלָה. וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְכָל־טוּב.
וּמִכָּל־טוּב אַל יְחַסְּרֵנוּ: הָרַחֲמָן. הוּא יִמְלוֹךְ

---

lige Stadt. Gepriesen seyst du Ewiger! du erbauest einst Jerusalem durch deine Barmherzigkeit. Amen!

ברוך.

Gepriesen seyst du Ewiger! unser Gott! Weltbeherrscher! Allmächtiger! unser Vater und Herr! du bist unser Beschützer, unser Schöpfer, unser Erlöser, unser Bildner, unser Heiliger, der Heilige Jakob's, unser Hirt, der Hirt Israels, wohlthätiger und allgütiger König! der du uns Tag täglich Güte erzeigt hast, erzeigst, und erzeigen wirst; Wohlthaten vergolten hast, täglich vergilst; und vergelten wirst, daß wir Gunst, Gnade, Erbarmen, Befreiung und Rettung, Glück, Segen und Heil, Trost, Speise und Nahrung stets genießen: so laß uns, Liebe, Leben und Friede, jedes Gut, jede Glückseligkeit nie ermangeln. Der Allbarmherzige wird

über

וְקָדוֹשׁ הוּא לְפָנֶיךָ · לִשְׁבָּת־בּוֹ וְלָנוּחַ בּוֹ · בְּאַהֲבָה
כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ · בִּרְצוֹנְךָ הָנִיחַ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ · שֶׁלֹּא תְהֵא
צָרָה וְיָגוֹן וַאֲנָחָה בְּיוֹם · מְנוּחָתֵנוּ · וְהַרְאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
בְּנֶחָמוֹת צִיּוֹן עִירֶךָ וּבְבִנְיַן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ · כִּי
אַתָּה הוּא · בַּעַל הַיְשׁוּעוֹת · וּבַעַל הַנֶּחָמוֹת :

ר״ח, יום טוב חוכ״ד ח״המ וחגה אתן היער יעלה ויבא

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ · יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה
וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן
אֲבוֹתֵינוּ · וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן־דָּוִד עַבְדֶּךָ · וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם
עִיר קָדְשֶׁךָ · וְזִכְרוֹן כָּל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ · לִפְלֵטָה
לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם

לראש חדש רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ | לראש השנה הַזִּכָּרוֹן | לסכות חַג הַסֻּכּוֹת
ש״ע הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת | לפסח חַג הַמַּצּוֹת | לשבעות חַג הַשָּׁבֻעוֹת

הַזֶּה · זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה : וּפָקְדֵנוּ בוֹ · לִבְרָכָה
וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ · לְחַיִּים : וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס
וְחָנֵּנוּ · וְרַחֵם עָלֵינוּ · וְהוֹשִׁיעֵנוּ · כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ · כִּי אֵל
חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה :

וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ

---

denn dieser Tag ist groß und heilig vor dir, daß wir ihn feyern und mit Ruhe begehen, nach der Vorschrift deines Willens in Liebe. Ja, ruhig laß ihn uns vollbringen, Ewiger unser Gott! daß keine Noth, keine Trauer und kein Seufzen unsere Ruhe störe. Laß uns Ewiger unser Gott! den Trost deiner Stadt Zion erblicken, die Wiederaufbauung deiner heiligen Stadt Jerusalems erleben, denn du bist Herr des Heils, Herr des Trostes.

(Am Neumonde, Fest- und Feyertagen wird hier יעלה ויבא gebetet, zu finden S. 50.);

ו ב נ ה

Erbaue bald und in unsern Tagen Jerusalem die hei-

lige

עִירֶךָ. וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ. וְעַל מַלְכוּת בֵּית
דָּוִד מְשִׁיחֶךָ. וְעַל הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ
שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו: אֱלֹהֵינוּ. אָבִינוּ. רְעֵנוּ.
זוּנֵנוּ. פַּרְנְסֵנוּ. וְכַלְכְּלֵנוּ. וְהַרְוִיחֵנוּ. וְהַרְוַח־
לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. מְהֵרָה מִכָּל־צָרוֹתֵינוּ. וְנָא
אַל־תַּצְרִיכֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. לֹא לִידֵי מַתְּנַת
בָּשָׂר וָדָם. וְלֹא לִידֵי הַלְוָאָתָם. כִּי אִם לְיָדְךָ.
הַמְּלֵאָה. הַפְּתוּחָה. הַקְּדוֹשָׁה. וְהָרְחָבָה.
שֶׁלֹּא נֵבוֹשׁ. וְלֹא נִכָּלֵם. לְעוֹלָם וָעֶד:

(שבת) רְצֵה וְהַחֲלִיצֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וּבְמִצְוַת יוֹם
הַשְּׁבִיעִי. הַשַּׁבָּת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ הַזֶּה כִּי יוֹם זֶה גָּדוֹל

Wohnung deiner Herrlichkeit, über das Reich des Hauses David's deines Gesalbten, und über deinen heiligen und großen Tempel, der deinen Namen führt. Unser Gott! unser Vater! weide uns, speise, ernähre, erhalte und ermuthige uns, befreie uns bald, Ewiger unser Gott! von all unserer Noth. Laß uns nicht abhängen von den Gaben der Menschen, die nur Fleisch und Blut sind; auch nicht von ihrem Darlehen, sondern von deiner vollen stets offenen, heiligen und unbegränzten Hand, daß wir nicht beschämt und nicht zu Schanden werden in Ewigkeit.

ר צ ה

(Am Sab.) Ewiger unser Gott! es sey dir wohlgefällig uns zu beseligen durch deine Gebote, und durch das Gebot des siebenten Tages, des heutigen, heiligen und großen Ruhetages;

denn

מָזוֹן שֶׁאַתָּה זָן וּמְפַרְנֵס אוֹתָנוּ · תָּמִיד בְּכָל־
יוֹם וּבְכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה:

ען חנוכה מוסד ען פורים ווירד היער על הנסים :ייטע נב געזאגט

וְעַל הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ ·
וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ · יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל־חַי
תָּמִיד לָעוֹלָם וָעֶד: כַּכָּתוּב וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ ·
וּבֵרַכְתָּ אֶת־יְיָ אֱלֹהֶיךָ עַל־הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר
נָתַן־לָךְ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עַל־הָאָרֶץ וְעַל הַמָּזוֹן:
רַחֵם יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם

---

begnädigt hast, wie auch für die Speise, mit welcher du uns ernährst und erhältst, täglich, zu jeder Zeit und Stunde.

(Am Tempelweihfeste und am Purimfeste wird hier על הנסים eingeschaltet, siehe Seite נב.)

ו ע ל ה כ ל

Ewiger unser Gott! Für alles dieses danken wir dir und preisen dich, dein Name werde unaufhörlich durch den Mund jedes vernünftigen Wesens hochgepriesen von nun an und in Ewigkeit; wie vorgschrieben ist; „Wenn du nun gegessen und dich gesättiget haben wirst, so sollst du dem Ewigen deinem Gotte danken, für das vortreffliche Land, das er dir gegeben.“ (5. B. M. 8, 10.) Gepriesen seyst du Ewiger! für das Land und für die Nahrung.

ר ח ם

Erbarme dich Ewiger unser Gott! über dein Volk Israel, über deine Stadt Jerusalem, über Zion die

יְחַסֵּר לָנוּ מָזוֹן לְעוֹלָם וָעֶד: בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל,
כִּי הוּא זָן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל וּמֵטִיב לַכֹּל. וּמֵכִין
מָזוֹן לְכָל־בְּרִיוֹתָיו אֲשֶׁר בָּרָא. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ
הַזָּן אֶת־הַכֹּל:

נוֹדֶה לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ
לַאֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ חֶמְדָּה טוֹבָה וּרְחָבָה. וְעַל
שֶׁהוֹצֵאתָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. וּפְדִיתָנוּ
מִבֵּית עֲבָדִים. וְעַל בְּרִיתְךָ שֶׁחָתַמְתָּ בִּבְשָׂרֵנוּ.
וְעַל תּוֹרָתְךָ שֶׁלִּמַּדְתָּנוּ. וְעַל חֻקֶּיךָ שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ.
וְעַל חַיִּים חֵן וָחֶסֶד שֶׁחוֹנַנְתָּנוּ. וְעַל אֲכִילַת

Ewigkeit. Um deines erhabenen Namens willen, speiſest und ernährſt du alle, biſt allgütig gegen alle, bereiteſt Nahrung allen erſchaffenen Weſen. Geprieſen ſeyſt du Ewiger! du Allernährer!

נ ו ד ה ל ך

Wir danken dir, Ewiger unſer Gott! daß du unſern Voreltern ein vortreffliches, anmuthiges und ausgedehntes Land eingegeben; daß du uns, Ewiger unſer Gott! aus dem Lande Egypten herausgeführt, und aus dem Hauſe der Sklaverei erlöſt, daß du deinen Bund an unſern Körper bezeichnet, uns deine Geſetze gelehrt, deine Gebote mitgetheilt, daß du uns mit Leben, Gunſt und Liebe

דען זאגט דער פֿאָרבעט: נְבָרֵךְ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ שער דיעזעם

דאָרויף ווירד פֿון דען ברוך שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ דער פֿאָר= מיטבענטשענדען דיעזעם גזוּמַגט בענטער ווידערהאָלט עס

האָבען חַבער נעהן אָדער נָבָרֵךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ מעהלצייט בייזאַמען געגעסטען, זאָגט דער פֿאָרבענטער דיעזעם

דאָרויף ווירד פֿון דען בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ אוכד דער פֿאָרבענט= מיטבענטשענדען דיעזעם גזוּמַגט שער ווידערהאָלט עס

ווען מיינער גענוגקען אוכד נאָך ניכט נאָך = דרכה גאנחכט החט, קאָן ער זען מזומן מיטגענאָהמען ווערדען, אוכד קאָן אויך ברוך שאכלנומשלו זאָגען

ווען יִשְׂרָאֵל בייַ בענטען אויזט, דער כיכט איט גענעסטן החט זאָגט ער אויך נברך שאכלנו דיעזעם.

בָּרוּךְ (אלהינו) וּמְבוֹרָךְ שְׁמוֹ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃

ווער מָהנַע מזומן בענטט זאָגט דיעזעם כיכט בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הַזָּן אֶת־הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. בְּטוּבוֹ בְּחֵן בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים הוּא־נוֹתֵן לֶחֶם לְכָל־בָּשָׂר. כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ וּבְטוּבוֹ הַגָּדוֹל תָּמִיד לֹא־חָסַר לָנוּ וְאַל־

Gebet nach dem Essen.

Gepriesen seyst du Ewiger unser Gott! Herr der Welt! du speisest die ganze Welt mit deinem Gute, mit Milde, Gnade und Barmherzigkeit gibst du Unterhalt jeder Kreatur; denn ewig währet deine Huld. Durch diese Allgüte hat es uns noch nie an Speise gemangelt, und du wirst sie uns nie mangeln lassen in Ewig=

יְשֵׁנִים: סָרִיסֵיהָ הִבְהִילוּ לְהָמָן. לְהַשְׁקוֹתוֹ יֵין חֲמַת
תַּנִּינִים: עָמַר בְּעָשְׁרוֹ וְנָפַל בְּרִשְׁעוֹ. עָשָׂה לוֹ עֵץ וְנִתְלָה
עָלָיו: פִּיהֶם פָּתְחוּ כָּל־יוֹשְׁבֵי תֵּבֵל. כִּי פוּר הָמָן נֶהְפַּךְ
לְפוּרֵנוּ: צַדִּיק נֶחְלַץ מִיַּד רָשָׁע. אוֹיֵב נִתַּן תַּחַת נַפְשׁוֹ:
קִימוּ עֲלֵיהֶם לַעֲשׂוֹת פּוּרִים. וְלִשְׁמוֹחַ בְּכָל־שָׁנָה וְשָׁנָה:
רָאִיתָ אֶת־תְּפִלַּת מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר. הָמָן וּבָנָיו עַל־הָעֵץ
תָּלִיתָ:

שׁוֹשַׁנַּת יַעֲקֹב צָהֳלָה וְשָׂמֵחָה. בִּרְאוֹתָם
יַחַד וּתְכֵלֶת מָרְדְּכָי: תְּשׁוּעָתָם הָיִיתָ לָנֶצַח,
וְתִקְוָתָם בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר: לְהוֹדִיעַ שֶׁכָּל־קוֹיֶיךָ
לֹא יֵבוֹשׁוּ. וְלֹא יִכָּלְמוּ לָנֶצַח כָּל־הַחוֹסִים בָּךְ:
אָרוּר הָמָן אֲשֶׁר בִּקֵּשׁ לְאַבְּדִי. בָּרוּךְ מָרְדְּכַי
הַיְּהוּדִי. אֲרוּרָה זֶרֶשׁ אֵשֶׁת מַפְחִידִי. בְּרוּכָה
אֶסְתֵּר בַּעֲדִי: וְגַם חַרְבוֹנָה זָכוּר לַטּוֹב:

פורים מבענדט זאגט אמן היער ואתה קדוש זייטע עב מוזד קדיש
מהנע תתקבל, מן מוצאי שבת מבער זאגט אמן מויך ויהי נועם
זייטע 21 מוזד ואתה קדוש, מוזד ויתן לך זייטע קסג.

סדר ברכת המזון

וען מזומן געבענטט ווירד זאגט דער פאלגענדער

רַבּוֹתַי | יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

ווייר וועלען בענטשן | דאנקען דיר זאגען מיט טיטע זיינעדען

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה:

נאך דער מגלה זאגט קהל חזנ דער קורא דיעזעס

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הָרָב
אֶת־רִיבֵנוּ. וְהַדָּן אֶת־דִּינֵנוּ. וְהַנּוֹקֵם אֶת־
נִקְמָתֵנוּ. וְהַמְשֻׁלָּם גְּמוּל לְכָל־אוֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ
וְהַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַנִּפְרָע
לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִכָּל־צָרֵיהֶם הָאֵל הַמּוֹשִׁיעַ:

פורים פריה ווירד אשר הניא ניכט געזאגט, זאגדערן גלייך נאך האל המושיע פאנגט אזן שושנת יעקב אן, ווז מאכער קיינע יוצרות געזאגט ווערדען, ווירד מוך פריה אשר הניא געזאגט.

אֲשֶׁר הֵנִיא עֲצַת גּוֹיִם. וַיָּפֶר מַחְשְׁבוֹת עַרוּמִים.
בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם רָשָׁע. נִצַּר דָּוֹן מְזֹרֵעַ עֲמָלֵק: גָּאָה
בְּעָשְׁרוֹ וְכָרָה לוֹ בוֹר. וּגְרָלָתוֹ יָקְשָׁה לוֹ לָכֶד: דִּמָּה
בְּנַפְשׁוֹ לְלַכּוֹד וְנִלְכָּד. בְּקֵשׁ לְהַשְׁמִיד וְנִשְׁמַד מְהֵרָה:
הָמָן הוֹדִיעַ אִיבַת אֲבוֹתָיו. וְעוֹרֵר שִׂנְאַת אַחִים לַבָּנִים:
וְלֹא זָכַר רַחֲמֵי שָׁאוּל כִּי בְחֶמְלָתוֹ עַל אֲגָג נוֹלַד אוֹיֵב:
זָמַם רָשָׁע לְהַכְרִית צַדִּיק. וְנִלְכַּד טָמֵא בִּידֵי טָהוֹר:
חֶסֶד גָּבַר עַל שִׁגְגַת אָב. וְרָשָׁע הוֹסִיף חֵטְא עַל
חַטָּאָיו: טָמַן בְּלִבּוֹ מַחְשְׁבוֹת עַרוֹמָיו. וַיִּתְמַכֵּר לַעֲשׂוֹת
רָעָה: יָדוֹ שָׁלַח בְּקָדוֹשֵׁי אֵל. בַּסְפּוֹ נָתַן לְהַכְרִית
זֵכֶר: כִּרְאוֹת מָרְדְּכַי כִּי יָצָא קֶצֶף. וְדָתֵי הָמָן נִתְּנוּ
בְשׁוּשָׁן: לָבַשׁ שַׂק וְקָשַׁר מִסְפֵּד. וְגַזַר צוֹם וַיֵּשֶׁב עַל
הָאֵפֶר: מִי זֶה יַעֲמוֹד לְכַפֵּר שְׁגָגָה. וְלִמְחוֹל חַטַּאת עָוֹן
אֲבוֹתֵינוּ: גַּץ פָּרַח מִלּוּלָב הֵן הַדַּסָּה עָמְדָה לְעוֹרֵר

בְּקוּשִׁי · בְּשִׁעְבּוּד מַלְכוּת עֶגְלָה · וּבְיָדוֹ הַגְּדֻלָּה · הוֹצִיא
אֶת־הַסְּגֻלָּה · חֵיל פַּרְעֹה · וְכָל־זַרְעוֹ · יָרְדוּ
בָּאֵבֶן בְּמְצוּלָה :

דְּבִיר קָדְשׁוֹ הֵבִיאַנִי · וְגַם שָׁם לֹא שְׁקַטְתִּי · וּבָא נוֹגֵשׁ
וְהִגְלַנִי · בִּי זָרִים עָבַדְתִּי · וְיֵין רַעַל מָסַכְתִּי · בְּמַעֲט
שֶׁעָבַרְתִּי · קֵץ בָּבֶל · וְרָבָבֶל · לְקֵץ שִׁבְעִים נוֹשָׁעְתִּי :

כְּרֹת קוֹמַת בְּרוֹשׁ · בְּקֹשׁ אֲגָגִי בֶּן־הַמְּדָתָא · וְנֶהְיָתָה
לוֹ לְפַח וּלְמוֹקֵשׁ · וְגַאֲוָתוֹ נִשְׁבָּתָה · רֹאשׁ וִימִינִי נִשֵּׂאתָ ·
וְאוֹיֵב שִׁמּוֹ מָחִיתָ · רוֹב בָּנָיו · וְקִנְיָנָיו · עַל הָעֵץ תָּלִיתָ :

יְוָנִים נִקְבְּצוּ עָלַי · אֲוֵי בִּימֵי חַשְׁמַנִּים · וּפָרְצוּ חוֹמוֹת
מִגְדָּלַי · וְטִמְּאוּ כָּל־הַשְּׁמָנִים · וּמְנוֹתַר קַנְקַנִּים · נַעֲשָׂה
נֵס לַשּׁוֹשַׁנִּים · בְּנֵי בִינָה · יְמֵי שְׁמוֹנָה · קָבְעוּ
שִׁיר וְרָנָנִים :

חֲשׁוֹף זְרוֹעַ קָדְשֶׁךָ · וְקָרֵב קֵץ הַיְשׁוּעָה · נְקוֹם נִקְמַת
דַּם עֲבָדֶיךָ · מֵעוֹשֵׁי הָרָעָה · כִּי אָרְכָה לָנוּ הַיְשׁוּעָה ·
וְאֵין קֵץ לִימֵי הָרָעָה · דְּחֵה אֲדֹמוֹן · בְּצֵל צַלְמוֹן ·
וְהָקֵם לָנוּ רוֹעָה שִׁבְעָה :

סדר פורים

מן פורים מאכענדס חונד אחרגענס זאגט דער קורא פאר דער מגלה
נאכשטעהענדע ברכות חונד שהחינו .

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר
קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל־מִקְרָא מְגִלָּה :

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשָׂה
נִסִּים לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה :

הדלקת נר חנוכה

פאר דעם מנהג דער חנוכה ליכט זאגט מען דיעזע ברכות.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בְּמִצְוֹתָיו. וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל חֲנֻכָּה: *)

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשָׂה
נִסִּים לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה:

מן דער ערשטען נאכט זאגט מען אויך שהחינו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה:

נאכדעם מען דאס ערשטע ליכט מנגעלינדעט האט, זאגט מען דיעזעס.

הַנֵּרוֹת הַלָּלוּ אָנוּ מַדְלִיקִין עַל הַתְּשׁוּעוֹת. וְעַל הַנִּסִּים.
וְעַל הַנִּפְלָאוֹת. שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ. עַל־יְדֵי כֹּהֲנֶיךָ
הַקְּדוֹשִׁים: וְכָל שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה. הַנֵּרוֹת הַלָּלוּ קֹדֶשׁ
הֵן. וְאֵין לָנוּ רְשׁוּת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן. אֶלָּא לִרְאוֹתָן בִּלְבָד.
כְּדֵי לְהוֹדוֹת לְשִׁמְךָ. עַל־נִפֶּיךָ. וְעַל נִסֶּיךָ. וְעַל־
יְשׁוּעָתֶךָ:

זמר לחנוכה

מָעוֹז צוּר יְשׁוּעָתִי. לְךָ נָאֶה לְשַׁבֵּחַ. תִּכּוֹן בֵּית
תְּפִלָּתִי. וְשָׁם תּוֹדָה נְזַבֵּחַ. לְעֵת תָּכִין מַטְבֵּחַ. מִצַּר
הַמְנַבֵּחַ. אָז אֶגְמוֹר. בְּשִׁיר מִזְמוֹר. חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ:
רָעוֹת שָׂבְעָה נַפְשִׁי. בְּיָגוֹן כֹּחִי כָלָה. חַיַּי מָרְרוּ

בקושי

---

*) פון"ז פגמון נעל כודע ניהודה ז"ל נהג לומר להדליק נר חנוכה.

וְרוֹצֶה אַתָּה בִּתְשׁוּבַת רְשָׁעִים · וְאֵין אַתָּה
חָפֵץ בְּמִיתָתָם · שֶׁנֶּאֱמַר · אֱמֹר אֲלֵיהֶם · חַי־
אֲנִי וְנְאֻם אֲדֹנָי אֱלֹהִים · אִם־אֶחְפֹּץ בְּמוֹת
הָרָשָׁע · כִּי אִם־בְּשׁוּב רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ וְחָיָה ·
שׁוּבוּ שׁוּבוּ מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וְלָמָּה תָמוּתוּ
בֵּית יִשְׂרָאֵל : וְנֶאֱמַר · הֶחָפֹץ אֶחְפֹּץ מוֹת
רָשָׁע · נְאֻם אֲדֹנָי יֱהֹוִה הֲלֹא בְּשׁוּבוֹ מִדְּרָכָיו
וְחָיָה : וְנֶאֱמַר · כִּי לֹא אֶחְפֹּץ בְּמוֹת הַמֵּת
נְאֻם אֲדֹנָי אֱלֹהִים וְהָשִׁיבוּ וְחְיוּ :

כי אתה סלחן, אלהי עד שלא נוצרתי, וזה אלהי נצור תבען
זייטע ריא.

כמך נעילה ווירד, ווען חויך יום כפור מן שבת פאלט אבינו
מלכנו געזאגט.

---

kehrung der Gottlosen, und nicht ihren Untergang; so wie verkündet wird: „Sage ihnen, bei meiner Ewigkeit! — spricht der Herr, der Ewige — ich will nicht den Untergang des Bösewichtes, ich will daß er seinen Wandel verlasse und fortlebe. O kehrt zurück! kehrt zurück von euerer Lasterbahn! warum wollt ihr untergehen Haus Israel?“ (Ezechiel 33, 11.) Ferner heißt es: „Wie? will ich denn den Untergang des Gottlosen? spricht der Ewige, nein! er bekehre sich und bestehe fort.“ (Das. 18, 23.) Ferner: „Ich verlange nicht den Untergang desjenigen der den Tod verschuldet; — nein! spricht der Herr — bekehret euch damit ihr fortbestehet.“ (Das. 18, 32.)

(כי אתה u.s.w. siehe Seite ריא, dann אבינו מלכנו siehe S. נה.)

אֶת־יוֹם *) הַכִּפּוּרִים הַזֶּה קֵץ (ו) מְחִילָה
וּסְלִיחָה עַל כָּל־עֲוֹנוֹתֵינוּ לְמַעַן וְנָחֻדַּל מֵעֶשֶׁק
יָדֵינוּ. וְנָשׁוּב אֵלֶיךָ לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ בְּלֵבָב
שָׁלֵם: וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם וְעָלֵינוּ. כִּי
לֹא תַחְפּוֹץ בְּהַשְׁחָתַת עוֹלָם. שֶׁנֶּאֱמַר. דִּרְשׁוּ
יְיָ בְּהִמָּצְאוֹ. קְרָאֻהוּ בִּהְיוֹתוֹ קָרוֹב: וְנֶאֱמַר.
יַעֲזֹב רָשָׁע דַּרְכּוֹ. וְאִישׁ אָוֶן מַחְשְׁבֹתָיו.
וְיָשֹׁב אֶל־יְיָ וִירַחֲמֵהוּ. וְאֶל־אֱלֹהֵינוּ כִּי־יַרְבֶּה
לִסְלוֹחַ: וְאַתָּה אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת חַנּוּן וְרַחוּם
אֶרֶךְ־אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וֶאֱמֶת וּמַרְבֶּה לְהֵטִיב.

*) וואן יום כפור חל שבת פחות, זאגט היער נור דער חזן השבת הזה ואת־יום, דער יחיד חבער זאגט עט ניכט.

Liebe diesen Versöhnungstag, bestimmt zur Verzeihung und Versöhnung aller unserer Sünden, damit wir uns ferner des Unrechts enthalten, und zu dir zuruckkehren, und die Bestimmungen deines Willens vollziehen mit aufrichtigem Herzen. Und du mit deiner unendlichen Barmherzigkeit, erbarme dich unser! du verlangst ja nicht den Untergang der Welt; denn so heißt es in der Schrift: „Suchet den Herrn! denn er ist zu finden; ruft ihn an! denn er ist nahe.“ (Jes. 55, 6.) Ferner: „Möge der Bösewicht seinen Wandel verlassen, der Lasterhafte seine Gesinnungen; kehrt er zum Ewigen zurück, so wird er sich seiner erbarmen; er wende sich zu unserem Gotte der immer verzeiht.“ (Das. 55, 7.) Wohl bist du Herr der Vergebung, allgnädig, allbarmherzig, langmüthig, Fülle der Gnade und des Wohlwollens, unerschöpflich an Güte; wohl willst du nur die Bekeh-

וְתוֹלֵעָה. לְפִיכָךְ הִרְבֵּיתָ סְלִיחָתֵנוּ. מֵהּ־אָנוּ.
מֵהּ־חַיֵּינוּ. מֵהּ־חַסְדֵּנוּ. מַהּ־צִדְקוֹתֵנוּ. מַהּ־
יְשׁוּעָתֵנוּ. מַהּ־כֹּחֵנוּ. מַהּ־גְּבוּרָתֵנוּ. מַהּ־נֹּאמַר
לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. הֲלֹא כָּל־
הַגִּבּוֹרִים כְּאַיִן לְפָנֶיךָ. וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ.
וַחֲכָמִים כִּבְלִי מַדָּע. וּנְבוֹנִים כִּבְלִי הַשְׂכֵּל. כִּי־
רוֹב מַעֲשֵׂיהֶם תֹּהוּ וִימֵי חַיֵּיהֶם הֶבֶל וְלִפְנֶיךָ.
וּמוֹתַר הָאָדָם וּמִן הַבְּהֵמָה אָיִן. כִּי הַכֹּל הָבֶל:
אַתָּה הִבְדַּלְתָּ אֱנוֹשׁ מֵרֹאשׁ. וַתַּכִּירֵהוּ לַעֲמוֹד
לְפָנֶיךָ. כִּי מִי יֹאמַר־לְךָ מַהּ־תִּפְעָל. וְאִם
יִצְדַּק מַהּ יִּתֶּן לָךְ: וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה

---

auch deine Nachsicht mit uns unendlich. Was sind wir? was unser Leben? was unsere Frömmigkeit? was unsere Tugend? was unser zeitliches Glück? was unsere Kraft, was unsere Stärke? was können wir Ewiger unser und unserer Väter Gott! dir vorbringen? sind nicht alle Helden vor dir ein Nichts? alle Männer des Ruhmes als wären sie nie gewesen? alle Weisen unwissend? alle Denker verstandlos? denn die größte ihrer Thaten ist Tand, und ihre Lebenszeit vor dir ein Hauch; und der Vorzug des Menschen vor dem Thiere ist dahin — denn hinieden ist alles eitel. —

Doch nein! du hast den Menschen ausgezeichnet von Anbeginn. und ihn würdig erkannt, vor dir einst fortzubestehen. [1]) Wer kann nun sagen, was erzweckst du? und wenn man tugendhaft ist, was kann man dir erstatten? — Darum gabst du uns Ewiger unser Gott! in Lie=

---

1) Durch die Unsterblichkeit der Seele.

תפלת נעילה

אתן בעטעט שמונה עשרה ווי אין שחרית ביז אתה יודע
זייטע 207 , הערנאך ווירד היער מנגעפאנגען .

אַתָּה נוֹתֵן יָד לְפוֹשְׁעִים. וִימִינְךָ פְּשׂוּטָה
לְקַבֵּל שָׁבִים. וַתְּלַמְּדֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְהִתְוַדּוֹת
לְפָנֶיךָ עַל כָּל־עֲוֹנוֹתֵינוּ. לְמַעַן נִנָּחֵל מֵעֶשֶׁק
יְדֵינוּ. וְתַקְבְּלֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ
כְּאִשִּׁים וְכִנִיחוֹחִים לְמַעַן דִּבְרֵיךָ אֲשֶׁר אָמַרְתָּ
אֵין קֵץ לְאִשֵּׁי חוֹבוֹתֵינוּ. וְאֵין מִסְפָּר לְנִיחוֹחֵי
אַשְׁמוֹתֵינוּ. וְאַתָּה יוֹדֵעַ שְׁאַחֲרִיתֵנוּ רִמָּה

Schlußgebet für den Verſöhnungstag.

(תפלת נעילה.)

(Den Anfang bis אתה יודע eben ſo wie im Morgengebete, ſiehe Seite רב — 207.)

אתה נותן.

Du biethest deine Hand den Miſſethätern dar, und deine Rechte iſt ausgeſtreckt die Reuigen aufzunehmen; du lehrteſt uns Ewiger unſer Gott, dir reuemüthig zu bekennen alle unſere Sünden, damit wir uns ferner jedes Unrechts enthalten. O nimm unſere ernſte Reue auf wie Sühnopfer und Duftopfer, nach deiner Verheißung die du kund gethan. Unendlich viel müſſen die Sühnopfer für unſere Verſchuldungen ſeyn, zahllos die Duftopfer für unſere Vergehungen: aber du weißt ja, daß unſere Auflöſung Wurm und Motte iſt, darum iſt

auch

אֱלֹהַי · עַד שֶׁלֹּא נוֹצַרְתִּי אֵינִי כְדַי · וְעַכְשָׁו שֶׁנּוֹצַרְתִּי כְּאִלּוּ לֹא נוֹצַרְתִּי · עָפָר אֲנִי בְּחַיָּי · קַל וָחֹמֶר בְּמִיתָתִי · הֲרֵי אֲנִי לְפָנֶיךָ כִּכְלִי מָלֵא בוּשָׁה וּכְלִמָּה : יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁלֹּא אֶחֱטָא עוֹד · וּמַה שֶׁחָטָאתִי לְפָנֶיךָ מָרֵק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים · אֲבָל לֹא עַל־יְדֵי יִסּוּרִים וְחֳלָיִים רָעִים :

אֱלֹהַי · נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע · וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה · וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם · וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה · פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ · וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי · וְכָל־הַחוֹשְׁבִים · עָלַי רָעָה · מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם · וְקַלְקֵל מַחְשַׁבְתָּם · עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ · לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ · הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי :

יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי־פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי : עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו · הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ · וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן : יהי רצון

א ל ה י

Mein Gott! Vor meiner Entſtehung war ich ein Nichts; und jetzt nach meiner Entſtehung — was bin ich mehr? Lebend bin ich Staub, was erſt nach meinem Tode? Hier ſteh' ich vor dir, eine Körperhülle voll Schaam und Schmach. O möge es dein Wille ſeyn, Ewiger mein Gott! und Gott meiner Väter! daß ich keine Sünde mehr begehe, und meine ſchon begangene Sünden vernichte mit deiner unendlichen Barmherzigkeit, aber nicht durch Schmerzen und bösartige Krankheiten.

(Die Uiberſ. von אלהי נצור Siehe Seite נר.)

וְעַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. בֵּין שֶׁיֵּשׁ־בָּהּ קוּם וַעֲשֵׂה
וּבֵין שֶׁאֵין בָּהּ קוּם וַעֲשֵׂה. אֶת־שֶׁגְּלוּיִם לָנוּ וְאֶת
שֶׁאֵינָם גְּלוּיִם לָנוּ. אֶת־שֶׁגְּלוּיִם לָנוּ. כְּבָר
אֲמַרְנוּם לְפָנֶיךָ. וְהוֹדִינוּ לְךָ עֲלֵיהֶם. וְאֶת
שֶׁאֵינָם גְּלוּיִם לָנוּ. לְפָנֶיךָ הֵם גְּלוּיִם וִידוּעִים.
כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר. הַנִּסְתָּרֹת לַיי אֱלֹהֵינוּ. וְהַנִּגְלֹת
לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד־עוֹלָם. לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דִּבְרֵי
הַתּוֹרָה הַזֹּאת:

כִּי אַתָּה סָלְחָן לְיִשְׂרָאֵל. וּמְחִלָּן לְשִׁבְטֵי
יְשֻׁרוּן בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר. וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ
מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ:

Gesetze, sie mögen mit einer Handlung verbunden seyn oder nicht; die uns bekannt sind und die uns unbekannt sind. Alle die wir wissen, haben wir ausgesprochen und vor dir bekannt; und die uns unbekannt geblieben, sind doch dir offenbar und bewußt; so wie es geschrieben steht: „Verborgene Dinge sind dem Ewigen unserem Gotte vorbehalten; was aber offenbar wird, gehet uns und unsere Kinder an, auf ewig, daß wir nämlich thun sollen alle Worte dieser Lehre.“ (5. B. M. 29, 28.)

כ י א ת ה

Denn du bist es der Israel verzeihet, du, der den Stämmen Jeschurun vergibt in jedem Zeitalter; denn wo ist ein König, der so verzeihet und vergibt ausser dir?

Mein

וְעַל חֲטָאִים שֶׁ״חַ וְעַלֵיהֶם קָרְבַּן עוֹלָה וְיוֹרֵד:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁ״חַ וְעַלֵיהֶם אָשָׁם וַדַּאי וְתָלוּי:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁ״חַ וְעַלֵיהֶם מַכַּת מַרְדּוּת:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁ״חַ וְעַלֵיהֶם מַלְקוּת אַרְבָּעִים:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁ״חַ וְעַלֵיהֶם מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁ״חַ וְעַלֵיהֶם כָּרֵת וַעֲרִירִי:
וְעַ״ח שֶׁ״חַ וְעַלֵיהֶם וְאַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין:
סְקִילָה. שְׂרֵפָה · הֶרֶג · וְחֶנֶק · עַל מְצוֹת עֲשֵׂה

Auch jene Sünden, wegen welcher wir verbunden wären zu einem standesmäßigen Opfer. (S. 3. B. M. 3.)

Auch jene Sünden, wegen welcher wir verbunden wären zu einem Schuldopfer für bestimmte oder zweifelhafte Vergehungen.

Auch jene Sünden, durch welche wir verschuldet hätten, mit Schlägen gezüchtiget zu werden.

Auch jene Sünden, durch welche wir verschuldet hätten die Strafe der vierzig Geißelschlägen.

Auch jene Sünden, durch welche wir verschuldet hätten in unreifem Alter zu sterben.

Auch jene Sünde, durch welche wir verschuldet hätten ausgerottet zu werden und kinderlos zu sterben.

Auch jene Sünden, durch welche wir verschuldet hätten die vier gerichtlichen Todesstrafen:

das Steinigen, das Verbrennen, das Enthaupten und das Erwürgen. Sie seyen gebietende oder verbietende

Ge=

וְעַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקַשְׁיוּת עֹרֶף:
עַ֫ח שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּרִיצַת רַגְלַיִם לְהָרַע:
וְעַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּרָכִילוּת:
עַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּשְׁבוּעַת שָׁוְא:
וְעַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂנְאַת חִנָּם:
עַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּתְשׁוּמֶת יָד:
וְעַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּתִמְהוֹן לֵבָב:
וְעַל־כֻּלָּם וְאֵלּוֹהַ סְלִיחוֹת· סְלַח־לָנוּ· מְחַל־לָנוּ· כַּפֶּר־לָנוּ:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים וְעַלֵיהֶם וְעֵלָה:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים וְעַלֵיהֶם חַטָּאת:

A. a. d. S. w. w. b. durch Hartnäckigkeit.

D. S. w. w. b. durch Eilfertigkeit zum Bösen.

A. a. d. S. w. w. b. durch Stiftung der Uneinigkeit.

Die Sünde welche wir begangen durch falschen Schwur

Als auch die Sünde welche wir begangen durch unverdiente Anfeindung.

D. S. w. w. b. durch Veruntreuung.

A. a. d. S. w. w. b. im Sinnentaumel.

Alle diese, Herr der Vergebung! vergib uns! verzeihe uns, und entsühne uns.

ו ע ל ח ט א י ם

Auch jene Sünden, wegen welcher wir verbunden wären zu einem Ganzopfer.

Auch jene Sünden, wegen welcher wir verbunden wären zu einem Sündopfer.

וְעַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּנְטִיַּת גָּרוֹן׃
עַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂיחַ שִׂפְתוֹתֵינוּ׃
וְעַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּסִקּוּר עָיִן׃
עַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעֵינַיִם רָמוֹת׃
וְעַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעַזּוּת מֵצַח׃
וְעַל־כֻּלָּם אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת סְלַח־לָנוּ מְחַל־לָנוּ כַּפֶּר־לָנוּ׃
עַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּפִרִיקַת עוֹל׃
וְעַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּפַלִּילוּת׃
עַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּצְדִיַּת רַע׃
וְעַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּצָרוּת עָיִן׃
עַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקַלּוּת רֹאשׁ׃

A. a. d. S. w, w. b. durch Hochmuth.

D. S. w. w. b. durch ſchädliches Geſchwätz.

A. a. d. S. w. w. b. durch buhleriſche Blicke.

D. S. w. w. b. durch ſtolze Blicke,

A. a. d. S. w. w. b. durch Unverſchämtheit,

Alle dieſe, Herr der Vergebung! vergib uns, verzeihe uns, und entſühne uns.

D. S. w. w. b. durch Abwerfung der Obliegenheit.

A. a. d. S. w. w. b. durch partheyiſches Urtheil.

D. S. w. w. b. durch Verfolgung des Nächſten.

A. a. d. S. w. w. b. durch Mißgunſt.

D. S. w. w. b. durch Leichtſinn.

A. a.

עַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיִצֻר הָרָע:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיוֹדְעִים וּבְלֹא יוֹדְעִים:
וְעַל־כֻּלָּם וְלוֹהַ סְלִיחוֹת סְלַח־לָנוּ מְחַל־לָנוּ כַּפֶּר־לָנוּ:
עַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַחַשׁ וּבְכָזָב:
וְעַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַפַּת־שֹׁחַד:
עַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלָצוֹן:
וְעַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּלְשׁוֹן הָרָע:
עַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמַשָּׂא וּבְמַתָּן:
וְעַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה:
עַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּנֶשֶׁךְ וּבְמַרְבִּית:

D. S. w. w. b. durch böſe Begierde.

A. a. d. S. w. w. b. wiſſend oder unwiſſend.

Alle dieſe, Herr der Vergebung! vergib uns, verzeihe uns, und entſühne uns.

Die Sünde die wir begangen durch Lüge und Trug.

Als auch die Sünde welche wir begangen durch Beſtechung.

D. S. w. w. b. durch Geſpötte.

A. a. d. S. w. w. b. durch Verleumdung.

D. S. w. w. b. im Handel und Wandel.

A. a. d. S. w. w. b. durch Speiſe und Trank.

D. S. w. w. b. durch Zins und Wucher.

A. a.

וְעַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדִבּוּר פֶּה׃
עַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהוֹנְאַת רֵעַ׃
וְעַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהַרְהוּר הַלֵּב׃
עַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּוִעִדַּת זְנוּת׃
וְעַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּוִדּוּי פֶּה׃
עַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזִלְזוּל הוֹרִים וּמוֹרִים׃
וְעַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזָדוֹן וּבְשִׁגְגָה׃
עַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחֹזֶק יָד׃
וְעַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחִלּוּל הַשֵּׁם׃
עַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטֻמְאַת שִׂפְתָיִם׃
וְעַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטִפְּשׁוּת פֶּה׃

A. a. d. S. w. w. b. durch unanſtändigen Ausdruck.

D. S. w. w. b. durch Uibervortheilung des Nächſten.

A. a. d. S. w. w. b. durch böſes Dichten und Trachten.

D. S. w. w. b. durch Verletzung der Keuſchheit.

A. a. d. S. w. w. b. durch Scheinbuße.

D. S. w. w. b. durch Entehrung der Eltern und Lehrer.

A. a. d. S. w. w. b. mit Vorſatz oder aus Irrthum.

D. S. w. w. b. durch Gewaltthätigkeit.

A. a. d. S. w. w. b. durch Entweihung des göttlichen Namens.

D. S. w. w. b. durch Verunreinigung unſerer Lippen.

A. a. d. S. w. w. b. durch thörichte Reden.

וְתִמְחַל־לָנוּ עַל כָּל־עֲוֹנוֹתֵינוּ. וְתִסְלַח־לָנוּ
עַל כָּל־פִּשְׁעֵינוּ:

עַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאוֹנֶס וּבְרָצוֹן:
וְעַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאִמּוּץ הַלֵּב:
עַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּבְלִי־דָעַת:
וְעַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּבִטּוּי שְׂפָתַיִם:
עַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגִלּוּי עֲרָיוֹת:
וְעַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ. בְּגָלוּי וּבַסֵּתֶר:
עַל־חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדַעַת וּבְמִרְמָה:

---

von allen unſern Sünden, daß du verzeiheſt alle unſere Vergehungen, und daß du uns vergäbeſt alle unſere Miſſethaten.

ע ל ח ט א

Die Sünde welche wir begangen, unwillkührlich oder aus Abſicht.

Als auch die Sünde welche wir begangen durch Verſtockung des Herzens.

Die Sünde welche wir begangen aus Unwiſſenheit.

Als auch die Sünde welche wir begangen durch Worte die unſern Lippen entfuhren.

D. S. w. w. b. durch Blutſchande

A. a. d. S. w. w. b. öffentlich oder heimlich.

D. S. w. w. b. durch Vorſatz oder Betrug.

A. a.

מַה־נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מְרוֹם. וּמַה־נְּסַפֵּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים. הֲלֹא כָּל־הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ:

מין נעילה ווירד היער מגטמחטט אתה יודע רזי עולם, אתה נותן געזאגט, זיעהע זייטע ריב. חוזר דמן זאגט אמן פמן כי אתה סלחן לישראל ווייטער ביז נו עגדע פמן שמנה עשרה.

אַתָּה יוֹדֵעַ רָזֵי עוֹלָם. וְתַעֲלֻמוֹת סִתְרֵי כָל־חָי. אַתָּה חוֹפֵשׂ כָּל־חַדְרֵי בָטֶן. וּבוֹחֵן כְּלָיוֹת וָלֵב. אֵין כָּל־דָּבָר נֶעְלָם מִמֶּךָּ. וְאֵין נִסְתָּר מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ:

וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁתְּכַפֵּר־לָנוּ עַל כָּל־חַטֹּאתֵינוּ.

Was soll uns vor dir entschuldigen, erhabenster Regent? was sollen wir dir vortragen, himmlischer Beherrscher? dir dem alles Geheime, so wie alles Oeffentliche bekannt ist.

(Im נעילה-Gebete wird hier anstatt diesem אתה יודע das auf Seite ריב befindliche אתה נותן gebetet.)

א ת ה י ו ד ע

Du kennest alle Geheimnisse der Welt, und die tiefsten Verborgenheiten aller Lebenden, du untersuchst alle Falten des Innersten, und prüfest Nieren und Herz; keine That bleibt dir verholen, nichts bleibt deinem Allblicke verborgen.

O möge es dein Wille seyn, Ewiger unser Gott! und Gott unserer Urväter; daß du uns entsühnest

הֶעֱוִינוּ. וְהִרְשַׁעְנוּ. זַדְנוּ. חָמַסְנוּ. טָפַלְנוּ
שֶׁקֶר. יָעַצְנוּ רָע. כִּזַּבְנוּ. לַצְנוּ. מָרַדְנוּ. נָאַצְנוּ.
סָרַרְנוּ. עָוִינוּ. פָּשַׁעְנוּ. צָרַרְנוּ. קִשִּׁינוּ עֹרֶף.
רָשַׁעְנוּ. שִׁחַתְנוּ. תִּעַבְנוּ. תָּעִינוּ. תִּעְתָּעְנוּ:
סַרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ:
וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל־הַבָּא עָלֵינוּ.
כִּי־אֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעְנוּ:

---

haben verleumdet, wir haben irre geführt, wir haben grundlos verdammt, wir waren frech, wir haben Gewaltthaten verübt, wir haben Lügen erdichtet, wir haben böse Anschläge ertheilt, wir haben getäuscht, wir haben gespottet, wir waren abtrünnig, wir haben gelästert, wir waren widerspenstig, wir haben gesündigt, wir haben gefrevelt, wir haben verfolgt, wir waren halsstarrig, wir waren boshaft, wir sind ausgeartet, wir haben uns befleckt, wir waren thöricht und haben Andere bethört.

סרנו

So sind wir abgewichen von deinen Geboten und von deinen heilsamen Verordnungen; ach es brachte uns keinen Vortheil! du aber bist allgerecht in allem was uns betroffen, denn du hast Wohlwollen erzeigt; wir aber — wir haben ruchlos gehandelt.

Was

---

mehr ist dieses in dem folgenden Sündenregister (על חטא) der Fall, wo noch dazu eine größere Logodädalie herrschen muß, indem die alphabethische Ordnung nach obiger Weise zweimal wiederkehrt.

נכשלנו ונכתב ונגע אתן מין נעילה ונחתם.

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה
נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב (וְנֵחָתֵם) לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל־עַמְּךָ
בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם. בָּרוּךְ
אַתָּה יְיָ עֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. תָּבֹא לְפָנֶיךָ
תְּפִלָּתֵנוּ. וְאַל תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתֵנוּ. שֶׁאֵין אֲנוּ
עַזֵּי־פָנִים וּקְשֵׁי־עֹרֶף. לוֹמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ
אֲבָל אֲנַחְנוּ חָטָאנוּ:

אָשַׁמְנוּ. בָּגַדְנוּ. גָּזַלְנוּ. דִּבַּרְנוּ דופִי.

א ל ה י נ ו

Unſer Gott und Gott unſerer Vorfahren! O laß vor dich gelangen unſer Gebet, und entziehe dich uuſerem Flehen nicht; denn ſo unverſchämt, ſo verſtockt ſind wir nicht, vor dir Ewiger unſer und unſerer Väter Gott, vorzubringen: wir ſind unſchuldig, wir haben nicht geſündiget; Nein! wir bekennen: ach! — wir haben geſündiget!

א ש מ נ ו

Wir haben vieles verſchuldet, [1]) wir haben treulos gehandelt, wir haben gewaltſam beeinträchtiget, wir ha=

---

1) Dieſes Sündenbekenntniß iſt im hebräiſchen Texte alphabetiſch geordnet d. h.: jedes Wort welches eine Sünde enthält, fängt mit einem Buchſtaben nach der Reihefolge des Alphabetes an. Dieſer Zwang mußte wie natürlich die Gradation in der Sündenaufzählung ſtören und Tautologien herbeiführen. Um ſo

חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ · אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ · וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם עִמָּנוּ · וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם · הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ · וְהַמְרַחֵם · כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ · מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ :

בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּינוּ וּתְקִימֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלְיוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת :

וְעַל־כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד :

מנטטמט וכתוב ומגט אמן מין נעילה, וחתום.

וּכְתוֹב (וַחֲתוֹם) לְחַיִּים טוֹבִים כָּל־בְּנֵי בְרִיתֶךָ :

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶלָה · וְיַהַלְלוּ אֶת־שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת · הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ · הַטּוֹב שִׁמְךָ · וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת :

פיר מעריב

שָׁלוֹם רָב עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ :

פיר שחרית, מוסף, מנחה חוזר נעילה.

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ · בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ · כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם · וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ :

בספר

לְיִשְׂרָאֵל. וּמְחַלֵּן לְשִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ לַעֲוֹנוֹתֵינוּ וְלַעֲוֹנוֹת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וּמַעֲבִיר אַשְׁמוֹתֵינוּ בְּכָל־שָׁנָה וְשָׁנָה. מֶלֶךְ עַל כָּל־הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ (הַשַּׁבָּתוֹת) יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַכִּפּוּרִים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבְתִפְלָתָם. וְהָשֵׁב אֶת־הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ. וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם. בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן. וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

וותערב חוגד סדר דוכן זיהע זייטע 183 — קפז

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

וואָהרענד דער חזן דיעזעם מודים זאָגט, זאָגט קהל דיעזעם.

מודים אֲנַחְנוּ לָךְ שְׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: צוּר

מודים אֲנַחְנוּ לָךְ · שְׁאַתְּ הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל־בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר

Stämmen Jeschurun vergibt, in jedem Zeitalter; denn wo ist ein König der so verzeihet und vergibt außer dir? Gepriesen seyst du Ewiger! der du Nachsicht und Vergebung gewährest unsern Sünden und den Sünden deines Volkes Israel, und hinweg schwinden lässest die Verschuldungen in jedem Jahre; gepriesen o Weltregent! der du heiligest (den Sabbath,) Israel und den Versöhnungstag.

(אלהי נצור bis רצה ומודים siehe Seite 50 bis נד.)

בְּאָמוּר אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מֹחֶה פְּשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי.
וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא־אֶזְכֹּר: וְנֶאֱמַר מָחִיתִי כָעָב
פְּשָׁעֶיךָ. וְכֶעָנָן חַטֹּאתֶיךָ. שׁוּבָה אֵלַי כִּי
גְאַלְתִּיךָ: וְנֶאֱמַר. כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם
לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ
תִּטְהָרוּ: קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ
בְּתוֹרָתֶךָ. שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ. וְשַׂמְּחֵנוּ
בִּישׁוּעָתֶךָ (וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן
שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ. וְיָנוּחוּ בוֹ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ)
וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת. כִּי אַתָּה סַלְחָן

---

wie verheißen wurde: „Ich, ich selbst tilge deine Missethaten hinweg, um meinetwillen, und gedenke deiner Sünden nicht.“ (Jesaias 43, 24.) Ferner: „Ich zerstreue wie eine Wolke deine Vergehungen, und wie einen Nebel deine Sünden; kehre zurück zu mir, denn ich habe dich erlöst.“ (Das. 44, 25.) Auch wurde verheißen: „An diesem Tage versöhnt man euch um euch zu reinigen, von allen euern Sünden sollt ihr vor dem Ewigen rein seyn.“ (3. B. M. 16, 30.) Heilige uns durch deine Gebote, und verleihe uns die in deiner Lehre verheissene Bestimmung; erquicke uns durch deine Allgüte, erfreue uns durch dein Heil. (Am Sabb.: Laß uns Ewiger unser Gott! in Liebe und Wohlwollen deinen heiligen Sabbath zu Theil werden, daß Israel die deinen Namen heiligen in ihm Ruhe finden,) und läutere unser Herz, dich in Wahrheit anzubeten; denn du bist es der Israel verzeihet, du der den

Stäm-

יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

שָׁנָה שְׁבָעָה. תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם: וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כְּמִדְבָּר שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר. וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל. וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ. וְיַיִן נִסְכּוֹ. וְשָׂעִיר לְכַפֵּר. וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:

(לשנת יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג. עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי. כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ. וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ. חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ. זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:)

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְחוֹל וְסְלַח לַעֲוֹנוֹתֵינוּ בְּיוֹם (הַשַּׁבָּת הַזֶּה וּבְיוֹם) הַכִּפּוּרִים הַזֶּה. מְחֵה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵינוּ וְחַטֹּאתֵינוּ מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ

---

mer, die alle ohne Fehler seyn müssen. (4. B. M. 29, 7, 8.) Dazu ihr Mehl- und Trankopfer nach der Vorschrift, drei Zehntel zum Stiere, zwei Zehntel zum Widder, ein Zehntel zu jedem Schafe; Wein zum Trankopfer, einen Bock zur Versöhnung, und die zwei täglichen Opfer wie gewöhnlich.

(Am Sabbath betet man hier ישמחו zu finden Seite 192.)

א ל ה י נ ו

Unser Gott und Gott unserer Urväter! vergib unsere Sünden an diesem Tage (des Sabbaths und an diesem Tage) der Versöhnung, tilge und schaffe hinweg unsere Missethaten und unsere Sünden vor deinen Augen; so

wie

קָדְשֶׁךָ וְזִכָּרוֹן
כָּל־עַמְּךָ בֵּית
יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ.
לִפְלֵטָה לְטוֹבָה
לְחֵן. וּלְחֶסֶד
וּלְרַחֲמִים.
לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם
בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים
הַזֶּה. זָכְרֵנוּ יְיָ
אֱלֹהֵינוּ בּוֹ.
לְטוֹבָה: וּפָקְדֵנוּ
בוֹ. לִבְרָכָה:
וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ.
לְחַיִּים: וּבִדְבַר

ישועה

בֵּית מִקְדָּשֶׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם. וְשָׁם
נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת־קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ.
תְּמִידִים כְּסִדְרָם וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם:
(וְאֶת־מוּסַף יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה) וְאֶת־מוּסַף יוֹם
הַכִּפּוּרִים הַזֶּה. נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ
בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ
עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל־יְדֵי מֹשֶׁה־עַבְדֶּךָ.
מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר.

(לשבת וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים
בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים
סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ:
עֹלַת שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת
הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ: וְזֶה קָרְבַּן
שַׁבָּת. וְקָרְבַּן הַיּוֹם כָּאָמוּר:)

וּבֶעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה
מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם. וְעִנִּיתֶם אֶת־
נַפְשֹׁתֵיכֶם. כָּל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ:
וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה לַיְיָ רֵיחַ נִיחֹחַ פַּר בֶּן־
בָּקָר אֶחָד. אַיִל אֶחָד. כְּבָשִׂים בְּנֵי־

ע נ

ובעשור

Am zehnten Tage dieses siebenten Monats sollt ihr heilige Verkündigung halten und euch kasteyen, auch keine Arbeit verrichten, und dem Ewigen zu Ehren ein Ganzopfer zum angenehmen Geruch darbringen; nämlich; einen jungen Stier, einen Widder, sieben einjährige Läm-

mer

הַכִּפּוּרִים הַזֶּה לִמְחִילָה וְלִסְלִיחָה וּלְכַפָּרָה
וְלִמְחוֹל־בּוֹ אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹתֵינוּ. מִקְרָא־קֹדֶשׁ
זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

חזן מעריב, שחרית, מנחה, חונד נעילה וחגט אתן יעלה ויבא; חזן מוסף מבער וחגט אתן ומפני חטאינו.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ. וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן־דָּוִד עַבְדֶּךָ. וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קדשך

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ. וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ. וְאֵין אֲנָחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ. בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו. מִפְּנֵי הַיָּד שֶׁנִּשְׁתַּלְּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. מֶלֶךְ רַחֲמָן. שֶׁתָּשׁוּב וְתִרָחֵם עָלֵינוּ. וְעַל מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. וְתִבְנֵהוּ מְהֵרָה וְתַגְדִּיל כְּבוֹדוֹ: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ גַּלֵּה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה. וְהוֹפַע וְהִנָּשֵׂא עָלֵינוּ. לְעֵינֵי כָּל־חָי. וְקָרֵב פְּזוּרֵנוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם. וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי־אָרֶץ. וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה וְלִירוּשָׁלַיִם

בית

---

nungstag zur Nachsicht, zur Versöhnung und zur Entsündigung, und an demselben unsere Sünden zu verzeihen, zur heiligen Verkündigung, zum Andenken an den Auszug aus Egypten.

(Man betet hier יעלה ויבא zu finden Seite 50; im Mussaph-Gebete aber wird anstatt dessen ומפני חטאינו bis ובחרש Seite קצא bis קצב, und dann folgendes ובעשור gebetet.)

וּבְכֵן צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ. וִישָׁרִים יַעֲלוּזוּ וַחֲסִידִים בְּרִנָּה יָגִילוּ. וְעוֹלָתָהּ תִּקְפָּץ־פִּיהָ. וְכָל־הָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ כְּעָשָׁן תִּכְלֶה. כִּי תַעֲבִיר מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן מִן־הָאָרֶץ:

וְתִמְלוֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדְּךָ עַל כָּל־מַעֲשֶׂיךָ. בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ. וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

קָדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ. וְאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ. כַּכָּתוּב וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט. וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים. אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ. וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־הַלְּשׁוֹנוֹת. וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת־יוֹם
(הַשַּׁבָּת הַזֶּה לִקְדֻשָּׁה וְלִמְנוּחָה. וְאֶת־יוֹם)

ותתן לנו

Du gabſt uns Ewiger unſer Gott! in Liebe (dieſen Sabbath zur Heiligung und zur Feyer, und) dieſen Verſöhnungs-

אֲסוּרִים. וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר. מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת. וּמִי דּוֹמֶה לָךְ. מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה. וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים:

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶלָה:

וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ עַל־כָּל־מַה־שָּׁבָרָאתָ. וְיִרָאוּךָ כָּל־הַמַּעֲשִׂים. וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל הַבְּרוּאִים וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם אֲגֻדָּה אַחַת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. שֶׁהַשָּׁלְטָן לְפָנֶיךָ עֹז. בְּיָדְךָ. וּגְבוּרָה בִּימִינֶךָ. וְשִׁמְךָ נוֹרָא עַל־כָּל־מַה־שָּׁבָרָאתָ:

וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד יְיָ לְעַמֶּךָ. תְּהִלָּה לִירֵאֶיךָ. וְתִקְוָה לְדוֹרְשֶׁיךָ וּפִתְחוֹן־פֶּה לַמְיַחֲלִים לָךְ. שִׂמְחָה לְאַרְצֶךָ. וְשָׂשׂוֹן לְעִירֶךָ. וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ. וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן־יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ. בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ:

מן מוסף, מנחה מוסף נעילה יחגט מתן כי שם יי אקרא הבו גדל לאלהינו

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא. אֵל עֶלְיוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים. וְקֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת. וּמֵבִיא גּוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

המשתחוה וכתבנו יחגט מתן מן נעילה, וחתמנו.

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים. מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים. וְכָתְבֵנוּ (וְחָתְמֵנוּ) בְּסֵפֶר הַחַיִּים. לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם וַאדֹנָי. מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים. וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר

Schemona-Essre-Gebet für den Versöhnungstag.

(Die Uiberſ. von ע"ש bis יהללוך סלה ſiehe Seite 54 uud 55, dann von קפח bis קפז ſiehe Seite ותתן לנו bis ובכן תן פחדך.)

סדר תשליך

חַס ערשטען טַאָג ראש השנה כַּדְּ מנחה גיהט מַן נו זייגעט בַּחַ מִדְקָר טייך, זוכד זַאָגט זיעזעט מי אל כמוך; ווען צַבער דער ערשטע טַאָג ראש השנה חַן שבת חיזט, גיהט מַן חַס נוייטען סַאָג.

מִי־אֵל כָּמוֹךָ נוֹשֵׂא עָוֹן וְעוֹבֵר עַל־פֶּשַׁע לִשְׁאֵרִית נַחֲלָתוֹ לֹא־הֶחֱזִיק לָעַד אַפּוֹ כִּי־חָפֵץ חֶסֶד הוּא: יָשׁוּב יְרַחֲמֵנוּ יִכְבֹּשׁ עֲוֹנוֹתֵינוּ וְתַשְׁלִיךְ בִּמְצוּלוֹת יָם כָּל־חַטֹּאתָם: (וְכָל־חַטֹּאת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל תַּשְׁלִיךְ בִּמְקוֹם אֲשֶׁר לֹא יִזָּכְרוּ וְלֹא יִפָּקְדוּ וְלֹא יַעֲלוּ עַל־לֵב לְעוֹלָם:) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם:

סדר תפלות יום כפור

ערבית ליום כפור

מַן בעטעט מעריב זייטע עה, דַן דיעזעס שמונה עשרה, (חַן שבת ווירד כַּדְּ שמונה עשרה מוּך ויכלו זוכד מגן אבות געזַאגט) כַּכַּרעס מַן סליחות ופיוטים גיעזַאגט הַחַט, בעטעט מַן אבינו מלכנו (חַן שבת ווירד אבינו מלכנו כַּכַּט גיעבעטעט) דַן זַאגט מַן קדיש תתקבל זוכד עלינו.

שחרית ליום כפור

מַן בעטעט ווי חַן יעדעס יום טוב, דַן דיעזעס שמונה עשרה זוכד אבינו מלכנו (זוי־מגעזַאגט חַן שבת) הערכַּך חיזט קריאת התורה זוכד מַן חיזט מזכיר נשמות, חַן שבת ווירד פַּחַ מזכיר נשמות, יקום פורקן געזַאגט.

מוסף

מַן בעטעט אשרי זוכד דיעזעס שמונה עשרה.

מנחה

עלטט זַאגט מַן פרשת התמיד, דַן חיזט קריאת התורה, זוכד הערכַּך בעטעט מַן דיעזעס שמונה עשרה.

נעילה

מַן בעטעט אשרי ובא לציון זוכד דַן דיעזעס שמונה עשרה, ביז אתה יודע רזי עולם זייטע 207, הערכַּך פַּחַגט מַן חַן אתה נותן זייטע ריב, זוכד זַאָ ווייטער.

זוך זען יום כפור חַן שבת פַּחַגט, ווירד ואני תפלתי כַּכַּט גיעזַאגט.

פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי אֶרֶץ. וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם. וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת־קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ. כְּמִצְוָה עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ. עַל־יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ. כָּאָמוּר: וּבְיוֹם שִׂמְחַתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁכֶם. וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרֹת עַל עֹלֹתֵיכֶם. וְעַל זִבְחֵי שַׁלְמֵיכֶם. וְהָיוּ לָכֶם לְזִכָּרוֹן לִפְנֵי אֱלֹהֵיכֶם. אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם: כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ קוֹל שׁוֹפָר. וּמַאֲזִין תְּרוּעָה. וְאֵין דּוֹמֶה לָךְ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. שׁוֹמֵעַ קוֹל תְּרוּעַת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים: רצה ומודים וויה בייח שחרית זיעהע זייטע 189.

Zerstreuten aus den Völkern, und sammle unsere Versprengten wieder aus den fernsten Gegenden der Erde. Bringe uns nach Zion deiner Residenz in Jubel, und nach Jerusalem deinem heiligen Tempel zur ewigen Freude; dort wollen wir unsere Pflichtopfer zubereiten, wie uns befohlen worden in deiner Lehre, durch Moses deinen Knecht, wie er es aus dem Munde deiner Herrlichkeit vernommen, welches also lautet: „An euern Freudentagen, Festen und Neumonden, sollt ihr mit den Trompeten blasen, bei euern Ganzopfern und bei euern Freudenopfern; so sollen sie euch zum Andenken seyn, vor euerem Gotte; ich der Ewige euer Gott.“ (4. B. M. 10, 10.) Denn du höreſt den Posaunenschall, vernimmſt den schmetternden Ton, und Niemand iſt dir gleich! Gepriesen seyſt du Ewiger! der du höreſt den schmetternden Posaunenschall deines Volkes Israel mit Erbarmen.

וְכִתְקַע שׁוֹפָר תִּשְׁמָעוּ: וְנֶאֱמַר. וְהָיָה בַּיּוֹם
הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל. וּבָאוּ הָאֹבְדִים
בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר. וְהַנִּדָּחִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם.
וְהִשְׁתַּחֲווּ לַיי בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלָם: וְנֶאֱמַר
וַיי עֲלֵיהֶם יֵרָאֶה וְיָצָא כַבָּרָק חִצּוֹ. וַאדֹנָי
אֱלֹהִים בַּשּׁוֹפָר יִתְקָע וְהָלַךְ בְּסַעֲרוֹת תֵּימָן.
ייָ צְבָאוֹת יָגֵן עֲלֵיהֶם: כֵּן תָּגֵן עַל־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
בְּשָׁלוֹמֶךָ:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל
לְחֵרוּתֵנוּ. וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵנוּ. וְקָרֵב

---

hören, wie der Posaunenschall ertönt.“ (Jesais 18, 3.) Ferner: :, An jenem Tage wird in die große Weltposaune gestoßen, und es werden herbeieilen die Verirrten im Lande Aßur, ünd die Zerstreuten im Lande Egypten, und werden den Ewigen anbeten, auf dem heiligen Berge in Jerusalem.“ (Das. 27, 13.) Ferner heißt es: „Der Ewige selbst wird über ihnen erscheinen, wie Blitz wird dahinfahren sein Pfeil; Gott der Herr wird in die Posaune blasen, und wird daher ziehen in Stürmen des Südens; der Herr der Heerscharen wird sie beschützen.“ (Zacharias 9, 14, 15.) So mögest du auch beschützen dein Volk Israel durch deinen Frieden.

א ל ה י נ ו

Unser Gott und Gott unserer Vorfahren! laß die große Posaune zu unserer Befreiung ertönen! erhebe das Panier, die Zerstreuten zu vereinen. Vereine unsere

Zer-

בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר הָרִיעוּ לִפְנֵי ו הַמֶּלֶךְ
יְיָ: וְנֶאֱמַר. תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ ו שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם
חַגֵּנוּ: כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב:
וְנֶאֱמַר. הַלְלוּיָהּ ו הַלְלוּ־אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ
בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ: הַלְלוּהוּ בִּגְבוּרֹתָיו. הַלְלוּהוּ כְּרֹב
גֻּדְלוֹ: הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל
וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל. הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים
וְעֻגָב: הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי
תְרוּעָה: כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ: וְעַל־
יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כָּתוּב לֵאמֹר. כָּל־יוֹשְׁבֵי
תֵבֵל וְשֹׁכְנֵי אָרֶץ. כִּנְשֹׂא־נֵס הָרִים תִּרְאוּ.

---

peten und Posaunenschall ertönen vor dem Könige, dem Ewigen.“ (Daf. 98, 6.) Ferner: „Blaset am Neumonde die Posaune, am Feyertage unseres Festes; denn Gesetz ist es in Israel, Verordnung vom Gotte Jakobs.“ (Daf. 81, 4.) Ferner: „Hallelujah! Lobet Gott in seinem Heiligthume! lobt ihn in seiner Allmacht Veste! lobt ihn in seinen Wunderthaten! lobt ihn nach seiner großen Herrlichkeit! lobt ihn mit Posaunenklang; lobt ihn mit Harf' und Psalter! lobt ihn mit Pauke und Reigen! Lobt ihn mit Saitenspiel und Flöten! Lobt ihn mit hellem Glockenklang! Lobt ihn mit hellem Jubelschall! alles was Odem hat lobe den Ewigen! Hallelujah!“ (Psalm 150.) Und durch deine Diener die Propheten wird verkündet: „Ihr Weltbürger, ihr Erdbewohner alle! ihr werdet einst sehen wie das Panier über Berge ragt, und werdet hö-

הוֹפָעָתָ׃ בַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
בִּהְיוֹת הַבֹּקֶר. וַיְהִי קֹלֹת וּבְרָקִים וְעָנָן כָּבֵד
עַל־הָהָר. וְקֹל שֹׁפָר חָזָק מְאֹד וַיֶּחֱרַד כָּל־
הָעָם אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה׃ וְנֶאֱמַר. וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר
הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד. מֹשֶׁה יְדַבֵּר. וְהָאֱלֹהִים
יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל׃ וְנֶאֱמַר. וְכָל־הָעָם רֹאִים אֶת־
הַקּוֹלֹת וְאֶת־הַלַּפִּידִם. וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר.
וְאֶת־הָהָר עָשֵׁן. וַיַּרְא הָעָם וַיָּנֻעוּ וַיַּעַמְדוּ
מֵרָחֹק׃ וּבִדְבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר. עָלָה
אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה. יְיָ בְּקוֹל שׁוֹפָר׃ וְנֶאֱמַר.

---

wie es in deiner heiligen Schrift verzeichnet iſt: „Es war am dritten Tage als der Morgen anbrach, da war Donner und Blitz und dichtes Gewölk auf dem Berge; auch war ein ſehr ſtarker Poſaunenſchall zu hören, da erzitterte alles Volk im Lager.“ (2. B. M. 19, 16.) Ferner heißt es: „Der Poſaunenſchall ward immer ſtärker, Moſes redete, und Gott antwortete mit lauter Stimme.“ (Daſ. 19, 19.) Ferner: „Das ganze Volk bemerkte die Donnerſtimme, die Feuerflamme, den Poſaunenſchall und den rauchenden Berg; als es das Volk gewahrte, da erbebten alle und ſtanden von Ferne.“ (Daſ. 20. 17.) Und in den dir geweiheten Geſängen heißt es: „Gott fährt empor unter ſchmetternden Tönen, der Ewige unter Poſaunenſchall.“ (Pſalm 47, 6.) Ferner heißt es: „Laßt Trom-

pe-

כְּבוֹדֶךָ. וַעֲקֵדַת יִצְחָק לְזַרְעוֹ הַיּוֹם בְּרַחֲמִים
תִּזְכּוֹר. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ זוֹכֵר הַבְּרִית:

אַתָּה נִגְלֵיתָ בֶּעָנָן כְּבוֹדֶךָ. עַל עַם קָדְשֶׁךָ
לְדַבֵּר עִמָּם. מִן־הַשָּׁמַיִם הִשְׁמַעְתָּם קוֹלֶךָ.
וְנִגְלֵיתָ עֲלֵיהֶם בְּעַרְפַּלֵּי טֹהַר. גַּם הָעוֹלָם כֻּלּוֹ
חָל מִפָּנֶיךָ. וּבְרִיוֹת בְּרֵאשִׁית חָרְדוּ מִמֶּךָּ
בְּהִגָּלוֹתְךָ מַלְכֵּנוּ עַל הַר סִינַי. לְלַמֵּד לְעַמְּךָ
תּוֹרָה וּמִצְוֹת. וַתַּשְׁמִיעֵם אֶת־הוֹד קוֹלֶךָ.
וְדִבְּרוֹת קָדְשֶׁךָ מִלַּהֲבוֹת אֵשׁ. בְּקוֹלוֹת
וּבְרָקִים עֲלֵיהֶם נִגְלֵיתָ. וּבְקוֹל שׁוֹפָר עֲלֵיהֶם

---

dem Throne deiner Herrlichkeit. O mögest du die Hingebung Isaks heute seinen Nachkommen in Liebe gedenken. Gepriesen seyst du Ewiger! der du des Bundes eingedenk bist.

אתה נגלית

Du offenbartest dich in deinem majestätischen Lichtgewölke deinem heiligen Volke, um selbst mit ihnen zu reden. Vom Himmel herab ließest du Allen deine Donnerstimme vernehmen, und erschienest ihnen in Glanzgewölken. Das Weltall erdröhnte vor deiner Erscheinung, und alle Wesen der Schöpfung erbebten vor dir, als du dich o König offenbartest auf dem Berge Sinai, dein Volk zu lehren Weisheit und Religion. Du ließest ihnen ertönen deine majestätische Stimme, und deine heiligen Reden aus Feuerflammen. Unter Donner und Blitzen zeigtest du dich ihnen, und strahltest über sie unter Posaunenschall,

wie

אֶת־יִצְחָק בְּנוֹ עַל־גַּב הַמִּזְבֵּחַ. וְכָבַשׁ רַחֲמָיו
לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. כֵּן יִכְבְּשׁוּ רַחֲמֶיךָ
אֶת־כַּעַסְךָ מֵעָלֵינוּ. וּבְטוּבְךָ הַגָּדוֹל יָשׁוּב
חֲרוֹן אַפְּךָ מֵעַמְּךָ וּמֵעִירְךָ וּמִנַּחֲלָתֶךָ. וְקַיֵּם
לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת־הַדָּבָר שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ בְּתוֹרָתֶךָ
עַל־יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר:
וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רִאשֹׁנִים. אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי
אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לִהְיוֹת לָהֶם
לֵאלֹהִים וַאֲנִי יְיָ: כִּי זוֹכֵר כָּל־הַנִּשְׁכָּחוֹת
אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם. וְאֵין שִׁכְחָה לִפְנֵי כִסְּאֲ

Isak gebunden hatte auf dem Altare, als er sein Mitleid unterdrückte, um dein Geheiß zu vollziehen mit ganzem Herzen. Möge also deine Barmherzigkeit deinen Unwillen wider uns besiegen; möge deine Allgüte deinen Zorn abwenden von deinem Volke, von deiner Stadt und von deinem Eigenthume. Erfülle uns Ewiger unser Gott! die Verheißung, welche du uns zugesichert hast in deiner Lehre durch Moses deinen Knecht, der es aus dem Munde deiner Herrlichkeit vernommen, welche also lautet: „Ich werde ihnen gedenken den Bund mit den Vorfahren, die ich herausgeführt habe aus dem Lande Egypten, vor den Augen der Völker, um ihr Gott zu seyn, ich der Ewige.“ (3. B. M. 26, 45.) Denn du bist es der du alles der Vergessenheit Heimgefallene gedenkest von Ewigkeit her; denn Vergessenheit findet nicht Statt vor

dem

וַהֲקִימוֹתִי לָךְ בְּרִית עוֹלָם: וְנֶאֱמַר. הֲבֵן
יַקִּיר לִי אֶפְרַיִם ו אִם יֶלֶד שַׁעֲשׁוּעִים. כִּי־
מִדֵּי דַבְּרִי בּוֹ זָכֹר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד. עַל־כֵּן הָמוּ
מֵעַי לוֹ. רַחֵם אֲרַחֲמֶנּוּ נְאֻם־יְיָ:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. זָכְרֵנוּ בְּזִכָּרוֹן טוֹב
לְפָנֶיךָ. וּפָקְדֵנוּ בִּפְקֻדַּת יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים ו
מִשְּׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם. וּזְכָר־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת־
הַבְּרִית וְאֶת־הַחֶסֶד וְאֶת־הַשְּׁבוּעָה. אֲשֶׁר
נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם ו אָבִינוּ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה.
וְתֵרָאֶה לְפָנֶיךָ עֲקֵדָה שֶׁעָקַד אַבְרָהָם ו אָבִינוּ

---

bestätigen als ewig unauflöslich.“ (Ezechiel 16, 60.) Ferner: „Ist etwa Ephraim ein mir theuerer Sohn? oder ein mir lustgewährendes Kind? daß, erwähne ich seiner nur, ich immerfort an ihn gedenken muß? doch mein Innerstes ist bewegt für ihn, ich muß mich seiner liebevoll erbarmen, spricht der Ewige.“ (Jerem. 31, 20.)

א ל ה י נ ו

Unser Gott und Gott unserer Urväter! gedenke unser durch eine heilsame Erinnerung, bedenke uns durch die Fürsorge des Heils und des Erbarmens, aus deinen höchsten Himmelshöhen, und sey eingedenk für uns, Ewiger unser Gott! des Bundes der Liebe, und des Schwurs, den du zugeschworen unserem Vater Abraham auf dem Berge Moriah, und laß dir gegenwärtig seyn die Hingebung, mit welcher unser Vater Abraham seinen Sohn

Isak

אַבְרָהָם ו אֶזְכֹּר. וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר: וּבִדְבְרֵי
קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר. זֵכֶר עָשָׂה לְנִפְלְאוֹתָיו.
חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ: וְנֶאֱמַר. טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו.
יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ: וְנֶאֱמַר. וַיִּזְכֹּר לָהֶם
בְּרִיתוֹ. וַיִּנָּחֵם כְּרֹב חֲסָדָיו: וְעַל־יְדֵי עַבְדֶיךָ
הַנְּבִיאִים כָּתוּב לֵאמֹר. הָלֹךְ וְקָרָאתָ בְאָזְנֵי
יְרוּשָׁלַם לֵאמֹר. כֹּה אָמַר יְיָ זָכַרְתִּי לָךְ ו
חֶסֶד נְעוּרַיִךְ. אַהֲבַת כְּלוּלוֹתָיִךְ. לֶכְתֵּךְ
אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר. בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה: וְנֶאֱמַר.
וְזָכַרְתִּי אֲנִי אֶת־בְּרִיתִי אוֹתָךְ בִּימֵי נְעוּרָיִךְ.

Abraham eingedenk ſeyn, und werde das Land bedenken.“ (3. B. M. 26, 42.) In den dir geweiheten Lobgeſängen lautet es wie folgt: „Ein Andenken ſtiftet er ſeinen Wundern, der Gnädige, der Barmherzige, der Ewige!“ (Pſalm 111, 4.) Ferner: „Seinen Frommen gibt er Nahrung, denkt ewig ſeines Bundes.“ (Daſ. 111, 5.) Ferner: „Er gedachte ihnen ſeines Bundes, und änderte ſeinen Rathſchluß nach der Fülle ſeiner Güte.“ (Daſ. 104 6.) Durch deine Diener die Propheten wird verkündet: „Gehe hin und rufe laut in die Ohren Jeruſalems, ſo ſpricht Gott: Ich gedenke dir deine jugendliche Zärtlichkeit, deine bräutliche Liebe, da du mir nachfolgteſt in die Wüſte, in unfruchtbares Land.“ (Jerem. 2, 2.) Ferner; „Ich will eingedenk ſeyn meines Bundes, den ich mit dir ſchloß in deiner Jugend, und will ihn dir

be-

בַּהַבִיאֲךָ אֶת־מֵי הַמַּבּוּל לְשַׁחֵת כָּל־בָּשָׂר
מִפְּנֵי רֹעַ מַעַלְלֵיהֶם. עַל־כֵּן זִכְרוֹנוֹ בָּא
לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. לְהַרְבּוֹת זַרְעוֹ כְּעַפְרוֹת
תֵּבֵל. וְצֶאֱצָאָיו כְּחוֹל הַיָּם: כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ
וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים ו אֶת־נֹחַ. וְאֵת כָּל־הַחַיָּה
וְאֶת־כָּל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּבָה. וַיַּעֲבֵר
אֱלֹהִים רוּחַ עַל־הָאָרֶץ. וַיָּשֹׁכּוּ הַמָּיִם: וְנֶאֱמַר
וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים ו אֶת־נַאֲקָתָם. וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים ו
אֶת־בְּרִיתוֹ אֶת־אַבְרָהָם ו אֶת־יִצְחָק. וְאֶת־
יַעֲקֹב: וְנֶאֱמַר. וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי יַעֲקוֹב.
וְאַף אֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק. וְאַף אֶת־בְּרִיתִי

---

mung, als du die Sündfluth brachteſt um alle Geſchöpfe zu verderben wegen ihrer Laſterthaten, da kam auch ſein Andenken vor dich Ewiger unſer Gott! und ſo wuchs ſeine Nachkommenſchaft an, wie Staub der Erde, und ſeine Sprößlinge wie Sand am Meere; wie es in deiner Lehre verzeichnet iſt: „Gott dachte an Noah, an alles Thier und an alles Vieh, welches mit ihm in der Arche war, und der Herr führte einen Wind über die Erde und die Gewäſſer legten ſich.“ (1. B. M. 8, 1.) Ferner: „Gott hörte ihr Jammern, und der Herr gedachte ſeines Bundes mit Abraham, mit Iſak und mit Jakob.“ (2. B. M, 2, 25.) Ferner: „Ich werde gedenken meines Bundes mit Jakob, auch meines Bundes mit Iſak und meines Bundes mit

Ab-

וּבְרִיּוֹת בּוֹ יִפָּקֵדוּ. לְהַזְכִּירָם לַחַיִּים וְלַמָּוֶת.
מִי לֹא נִפָּקֵד בְּהַיּוֹם הַזֶּה. כִּי־זִכָּרוֹן כָּל־הַיְצוּר
לְפָנֶיךָ בָּא. מַעֲשֵׂה אִישׁ וּפְקֻדָּתוֹ. וַעֲלִילוֹת
מִצְעֲדֵי־גָבֶר. מַחְשְׁבוֹת אָדָם וְתַחְבּוּלוֹתָיו.
וְיִצְרֵי מַעֲלְלֵי אִישׁ: אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁלֹּא יִשְׁכָּחֶךָ
וּבֶן־אָדָם יִתְאַמֵּץ־בָּךְ. כִּי דוֹרְשֶׁיךָ לְעוֹלָם
לֹא יִכָּשְׁלוּ. וְלֹא יִכָּלְמוּ לָנֶצַח כָּל־הַחוֹסִים
בָּךְ: כִּי זִכָּר כָּל־הַמַּעֲשִׂים לְפָנֶיךָ בָּא. וְאַתָּה
דּוֹרֵשׁ מַעֲשֵׂה כֻלָּם: וְגַם זָכַרְתָּ אֶת־נֹחַ בְּאַהֲבָה
זְכַרְתָּ. וְתִפְקְדֵהוּ בִּדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים.

---

stimmt iſt. Auch über die Geſchöpfe wird verhängt, ſie dem Leben oder dem Tode zu weihen; wer wird nicht erwähnt an dieſem Tage? Die Anregung jedes Gedankens kömmt vor dich, das Wirken eines jeden Menſchen und die Befolgung ſeines Berufes, Jedermanns Handlungen und Schritte, und das Dichten, Denken, Treiben und Streben der Erdenſöhne. Heil dem Manne der dich nie vergißt, dem Menſchenſohne Heil! der feſt ſich an dir hält. Gewiß! jene die dir nachſtreben, werden nie ſtrauchеln, und die auf dich vertrauen werden nie zu Schanden kommen; denn die Erinnerung an alle Werke kömmt vor dich, und du unterſucheſt die Handlungen Aller. Auch des Noah warſt du in Liebe eingedenk, und gedachteſt ſeiner in der Verheißung des Heils und der Erbarmnng

זוכר את־כל־המפעל. וגם כל־היצור לא
נכחד ממך. הכל גלוי וידוע לפניך יי אלהינו.
צופה ומביט עד סוף כל־הדורות. כי תביא
חק זכרון להפקד כל־רוחַ ונפש. להזכיר
מעשים רבים והמון בריות לאין תכלית.
מראשית כואת הודעתַ. ומלפנים ו אותה
גלית. זה היום תחלת מעשיך. זכרון ליום
ראשון. כי חק לישראל הוא. משפט לאלהי
יעקב: ועל המדינות בו יאמר. איזו לחרב
ואיזו לשלום. איזו לרעב. ואיזו לשבע.

---

gehet keine einzige Regung, alles iſt offenbar und bekannt vor dir Ewiger unſer Gott! du durchſchaueſt und blickſt bis an das Ende aller Zeitalter. So führſt du herbei den Zeitpunkt der Erinnerung um heimzuſuchen jeden Geiſt und Körper, um ins Andenken zu bringen die mannigfaltigen Handlungen und das innere Streben der zahlloſen Weſen. Von Anbeginn haſt du dieſes angedeutet, in der Vorzeit ſchon dieſes dargethan. Mit dieſem Tage begann deine Schöpfung, er iſt daher ein Andenken an den erſten Welt-Tag; nun blieb er feſtgeſetzt für Iſrael, ein Gerichtstag vom Gotte Jakobs. Da ergehet über die Länder der Spruch, welches zum Kriege, welches zum Frieden, welches zur Noth, welches zum Uiberfluſſe beſtimmt

כָּל־יָצוּר. כִּי אַתָּה יְצַרְתּוֹ. וְיֹאמַר כֹּל אֲשֶׁר
נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ. יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ. וּמַלְכוּתוֹ
בַּכֹּל מָשָׁלָה:

מן שבת (אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ)
קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ.
שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ. וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ.

מן שבת (וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת
קָדְשֶׁךָ. וְיָנוּחוּ בּוֹ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ:)
וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת. כִּי אַתָּה אֱלֹהִים
אֱמֶת וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ
מֶלֶךְ עַל כָּל־הָאָרֶץ. מְקַדֵּשׁ (הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל
וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן:

אַתָּה זוֹכֵר מַעֲשֵׂה עוֹלָם. וּפוֹקֵד כָּל־יְצוּרֵי
קֶדֶם. לְפָנֶיךָ נִגְלוּ כָּל־תַּעֲלֻמוֹת. וְהֶמּוֹן
נִסְתָּרוֹת שֶׁמִּבְּרֵאשִׁית. כִּי אֵין שִׁכְחָה לִפְנֵי
כִסֵּא כְבוֹדֶךָ. וְאֵין נֶסְתָּר מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ. אַתָּה

אתה זוכר

Du gedenkeſt jedes Ereigniß der Vorwelt, du erinnerſt dich aller Geſchöpfe der Urzeit; enthüllt ſind vor dir alle Heimlichkeiten, und die Menge der Geheimniſſe die von Anbeginn geweſen; Vergeſſenheit findet nicht Statt vor dem Throne deiner Herrlichkeit, nichts bleibt deinen Augen verborgen. Du gedenkeſt jede That, ja dir ent-

ge-

לֵאמֹר. כֹּה־אָמַר יְיָ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ.
יְיָ צְבָאוֹת. אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן. וּמִבַּלְעָדַי
אֵין אֱלֹהִים: וְנֶאֱמַר. וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר
צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת־הַר עֵשָׂו. וְהָיְתָה לַיְיָ הַמְּלוּכָה:
וְנֶאֱמַר וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ. בַּיּוֹם
הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד: וּבְתוֹרָתְךָ
כָּתוּב לֵאמֹר. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. יְיָ אֱלֹהֵינוּ.
יְיָ | אֶחָד:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. מְלוֹךְ עַל כָּל־הָעוֹלָם
כֻּלּוֹ בִּכְבוֹדֶךָ. וְהִנָּשֵׂא עַל־כָּל־הָאָרֶץ בִּיקָרֶךָ.
וְהוֹפַע בַּהֲדַר גְּאוֹן עֻזֶּךָ. עַל־כָּל־יוֹשְׁבֵי תֵבֵל
אַרְצֶךָ. וְיֵדַע כָּל־פָּעוּל. כִּי אַתָּה פְּעַלְתּוֹ. וְיָבִין

---

ward Folgendes verzeichnet: „So ſpricht der Ewige, Iſraels König und ſein Erlöſer, der Herr der Heerſcharen: Ich bin der Erſte, ich der Letzte, und außer mir iſt keine Gottheit.“ (Jeſ. 44, 6,) Ferner: „Erretter werden hinaufwallen auf Zions Berg, um zu richten das Gebirg Eſau's, und das Reich wird des Herrn ſeyn.“ (Obadjah 1, 21.) So heißt es auch: „Einſt wird der Ewige als König der ganzen Erde anerkannt, da wird der Ewige einig und ſein Name einig ſeyn“ (Zacharias 14, 9.) Und in deiner Lehre ſteht der Ausruf: „Höre Iſrael! der Ewige unſer Gott iſt ein einiges ewiges Weſen!“ (4. B. M. 6. 4.)

(Die Ueberſetzung von אלהינו ואלהי אבותינו, ſiehe Seite קפט.)

קְדֻשָּׁתְךָ כָּתוּב לֵאמֹר. כִּי לַיְיָ הַמְּלוּכָה. וּמוֹשֵׁל
בַּגּוֹיִם: וְנֶאֱמַר. יְיָ מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ. לָבֵשׁ
יְיָ עֹז הִתְאַזָּר. אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט:
וְנֶאֱמַר. שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם. וְהִנָּשְׂאוּ
פִּתְחֵי עוֹלָם. וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי־זֶה
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד. יְיָ עִזּוּז וְגִבּוֹר יְיָ גִּבּוֹר מִלְחָמָה:
שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם. וְשָׂאוּ פִּתְחֵי
עוֹלָם. וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי הוּא זֶה
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד. יְיָ צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד
סֶלָה: וְעַל־יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כָּתוּב

Ferner heißt es in deiner heiligen Schrift: „Des Ewigen ist das Reich, er herrschet über die Völker.“ (Psalm 52, 29.) Ferner; „Der Herr ist König, geschmückt in Majestät, geschmückt ist der Ewige, mit Macht gerüstet; nun steht fest die Welt gegründet, und wanket nimmer.“ (Ps. 93, 1.) Auch heißt es: „Erhebt das Haupt ihr Thore! erweitert die ewigen Pforten! laßt ihn einziehen den König des Ruhmes! — Wer ist der König des Ruhmes? Der Herr der mächtig ist und siegreich. — Der Herr ist Siegesheld! Erhebt ihr Thore das Haupt! erweitert die ewigen Pforten! laßt ihn einziehen den König des Ruhmes! — wer ist der König des Ruhmes? Gott des Weltalls Herr! Er ist der König des Ruhmes — Selah! (Daf. 24, 6, 9.) Durch deine Diener die Propheten

ward

לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפּוֹלוּ. וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יָקָר יִתֵּנוּ. וְיִקַּבְּלוּ כֻלָּם וְאֶת־עוֹל מַלְכוּתֶךָ. וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא. וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד:

כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ יְיָ וְ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד:
וְנֶאֱמַר. לֹא־הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב. וְלֹא־רָאָה עָמֶל בְּיִשְׂרָאֵל. יְיָ אֱלֹהָיו עִמּוֹ. וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ: וְנֶאֱמַר. וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ. בְּהִתְאַסֵּף רָאשֵׁי עָם. יַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל: וּבְדִבְרֵי

Zunge schwören müsse. Vor dir, Ewiger unser Gott! werden sie dann hinknien, niederfallen, die Hoheit deines Namens verherrlichen, vereint, das Joch deiner Herrschaft freudig aufnehmen, und du wirst nun für ewige Zeiten ihr Herrscher seyn; denn dein ist das Reich, für Ewigkeiten wirst du in Herrlichkeit regieren; so wie es deine heilige Lehre ausdrückt: „Der Ewige wird immer und ewig regieren.“ (2. B. M. 15, 18.)

ככתוב בתורתך

Ferner heißt es: „Man schauet kein Unglück für Jakob, man sieht kein Elend für Israel, der Ewige sein Gott ist mit ihm, des Königs Neigung ist für ihn.“ (4. B. M. 23, 26.) So heißt es: „Da ward er König über Jeschurun, als sich die Häupter des Volkes versammelten, vereint mit den Stämmen Israels.“ (5. B. M. 33, 5.)

עֻזּוֹ בִּגְבָהֵי מְרוֹמִים: הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד. אֱמֶת
מַלְכֵּנוּ אֶפֶס זוּלָתוֹ. כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ וְיָדַעְתָּ
הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל־לְבָבֶךָ. כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים
בַּשָּׁמַיִם וּ מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד:
עַל־כֵּן וּ נְקַוֶּה לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִרְאוֹת מְהֵרָה
בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ. לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים וּ מִן־הָאָרֶץ.
וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן. לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת
שַׁדַּי. וְכָל־בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ. לְהַפְנוֹת
אֵלֶיךָ כָּל־רִשְׁעֵי־אָרֶץ. יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל־יוֹשְׁבֵי
תֵבֵל. כִּי־לְךָ תִכְרַע כָּל־בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל־לָשׁוֹן:

---

ner Allmacht in unermeßlichen Höhen; er allein iſt unſer Gott, ſonſt keiner. Wahrlich! unſer Weltbeherrſcher iſt er, ſonſt Niemand. So heißt es auch in ſeiner heiligen Lehre: „Erkennet alſo, und nehmet wohl zu Herzen, daß der Ewige, er allein die Allmacht ſey, oben im Himmel, und unten auf Erden — Keiner ſonſt.

Darum hoffen wir auf dich, Ewiger unſer Gott! bald die Herrlichkeit deiner Allmacht zu ſchauen, daß die Gräuel von der Erde verbannt, und die Götzen ausgerottet werden; daß die Welt vervollkommnet werde durch das Reich des Allmächtigen, alle Kinder des Fleiſches deinen Namen anrufen, und alle Frevler der Erde ſich zu dir wenden. Mögen alle Weltbewohner erkennen und einſehen, daß zu dir allein jedes Knie ſich beugen, jede

Zun-

מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי. כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ. וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ. זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:)

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל. לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה. שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וְגוֹרָלֵנוּ כְּכָל־הֲמוֹנָם: וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ. וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ בַּשָּׁמַיִם וּמִמַּעַל. וּשְׁכִינַת

בייח כורעים בייגט אמן
דמ: קכיע, חוכד בייח
ומשתחוים דען קעפל

Volke das den siebenten Tag heiliget, wird allgemein der Vollgenuß und die Wonne deiner Güte zu Theil; denn den siebenten Tag zeichnetest du wohlgefällig aus, heiligtest ihn und nanntest ihn den Anmuthigen der Tage, zum Andenken der ersten Schöpfung.

ע ל י נ ו

Uns liegt es ob, den Herrn des Weltalls zu preisen, den Hervorbringer der Schöpfung zu verherrlichen, daß er uns nicht den Heidenvölkern einverleibt, und uns nicht den niedrigen Kasten *) gleichgestellt hat; daß er uns nicht mit ihnen gleiche Bestimmung gegeben, und uns ein besseres Ziel als jener Menge gesetzt; denn wir knien hin, werfen uns nieder, und beten an, den König aller Könige, den hochgelobten Heiligsten, der die Himmel ausgespannt, und die Erde gegründet. Der Thron seiner Herrlichkeit ist oben im Himmel, die Residenz seiner

---

*) Siehe Seite 75.

לֵרֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ. פַּר בֶּן־בָּקָר אֶחָד. אַיִל אֶחָד. כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה. תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כְּמִדְבָּר. שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר. וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל. וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ. וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ. וּשְׂעִירִים לְכַפֵּר וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם: מִלְּבַד עֹלַת הַחֹדֶשׁ וּמִנְחָתָהּ. וְעֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ. וְנִסְכֵּיהֶם כְּמִשְׁפָּטָם. לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיְיָ:

(לבנת) יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג. עַם ו

Ihr habt dem Ewigen zu Ehren, als Ganzopfer zum angenehmen Geruche darzubringen: einen jungen Stier, einen Widder, sieben einjährige Lämmer ohne Leibesfehler. (4. B. M. 29, 1 — 2.) Dazu ihr Mehl- und Trankopfer nach der Vorschrift, drei Zehntel zu jedem Stiere, zwei Zehntel zu jedem Widder, ein Zehntel zu jedem Schafe, Wein zum Trankopfer, zwei Böcke zur Versöhnung, und die zwei täglichen Opfer nach der Vorschrift; außer dem neumondlichen Ganzopfer und dessen Mehlopfer, und außer dem täglichen Ganzopfer und dessen Mehlopfer, nebst den zu beiden gehörigen Trankopfern nach Vorschrift, wird dieses zum angenehmen Geruch dem Ewigen zu Ehren, dem Feyer zu verzehren gegeben." (Das. 29, 6.)

ישמחו

(Am Sab.) Sie freuen sich deiner Herrschaft die den Sabbath beobachten, und ihn eine Glückseligkeit nennen. Einem

Vol-

חַוֵּה. נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה. כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ. כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ. עַל־יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. מִפִּי כְבוֹדֶךָ. כָּאָמוּר:

מן שבת וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ: זֶה קָרְבַּן שַׁבָּת וְקָרְבַּן הַיּוֹם כָּאָמוּר:

וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם. כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ. יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם: וַעֲשִׂיתֶם עֹלָה

---

zubereiten und dir in Liebe darbringen, nach dem Geheiße deines Willens, wie du uns vorgeschrieben hast in deiner Lehre, durch Moses deinen Knecht, wie er es aus dem Munde deiner Herrlichkeit vernommen, welches also lautet:

ו ב י ו ם

(Am Sabbath:) „Am Sabbathtage (opfert) jährige Lämmer zwei, ohne Fehler, und zwei Zehntheil feines Mehl als Opfergabe mit Oehl eingerührt, nebst dem dazu bestimmten Trankopfer. Dieses ist das Ganzopfer für jeden Sabbath, außer dem täglichen Ganzopfer und dem dazu gehörigen Trankopfer.“ Dieses ist die Vorschrift für das Sabbathopfer, jene für das heutige lautet also:

ו ב ח ד ש

„Am ersten Tage des siebenten Monats, sollt ihr heilige Verkündigung halten und keine Kunstarbeit verrichten; dieser soll euch ein Tag des Lärmblasens seyn.

Ihr

וְתִבְנֵהוּ מְהֵרָה וְתַגְדִּיל כְּבוֹדוֹ: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ.
גַּלֵּה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה. וְהוֹפַע
וְהִנָּשֵׂא עָלֵינוּ. לְעֵינֵי כָּל־חָי. וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ
מִבֵּין הַגּוֹיִם. וְנִפּוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי־אָרֶץ
וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה. וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית
מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם. וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ
אֶת־קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ. תְּמִידִים
כְּסִדְרָם וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם: וְאֶת־
מוּסְפֵי יוֹם (הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְיוֹם) הַזִּכָּרוֹן

---

bald wieder, und vergrößere deine Herrlichkeit. Unser Vater! unser König! enthülle den Glanz deiner Herrschaft über uns; erscheine und erhebe dich über uns, vor den Augen aller Lebenden, vereine unsere Zerstreuten aus den Völkern, und sammle unsere Versprengten wieder aus den fernsten Gegenden der Erde. Bringe uns nach Zion deiner Residenz in Jubel, und nach Jerusalem deinem heiligen Tempel zur ewigen Freude; dort wollen wir unsere Pflichtopfer zubereiten; die täglichen Opfer nach ihrer Ordnung, und die Zugabsopfer nach ihrer Vorschrift; auch die Zugabsopfer (dieses Sabbaths und die Zugabsopfer) dieses Tages des Andenkens *) wollen wir

zu=

*) Am Versöhnungstage: dieses Versöhnungstages

תפלת מוסף לראש השנה

אתה בעטעט שמונה עשרה בי: זכר ליציאת מצרים וויא אין שחרית זיעהע זייטע קפו בי: 188, הערנתך פֿאָגגט אתה היער תן.

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ. וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ. וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתְךָ. בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ וְשֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו. מִפְּנֵי הַיָּד שֶׁנִּשְׁתַּלְּחָה בְּמִקְדָּשְׁךָ: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ. יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן. שֶׁתָּשׁוּב וְתִרְחַם עָלֵינוּ וְעַל מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים

Mussaph-Gebet am Neujahrsfeste.

(ובכן יהללוך סלה bis שמנה עשרה siehe Seite 41 und 42, dann תן פחדך bis יעלה ויבא siehe Seite 149 bis 151.)

ומפני חטאינו

Ach! unserer Sünden willen sind wir vertrieben aus unserem Lande, verbannt von unserem Erdreiche hinweg, und wir können nicht unsere Pflicht erfüllen in dem von dir erwählten Tempel, in jenem großen und heiligen Wohnsitze, der deinen Namen geführt, wegen der Gewalt welche entzügelt eindrang, in dein Heiligthum.

Möge es dir wohlgefallen, Ewiger unser Gott! Gott unserer Urväter! allbarmherziger König! dich unserer und deines Heiligthumes wieder liebreich anzunehmen, aus der Fülle deiner Barmherzigkeit. O erbaue es

bald

יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע. וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה. וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדֹּם. וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה. פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ. וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי. וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה. מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם. וְקַלְקֵל מַחְשַׁבְתָּם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ. לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ. הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי:

יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי־פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעַבְדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיוֹת: וְעָרְבָה לַיְיָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיוֹת: קדיש תתקבל, קידוש, עלינו.

ווען ראש השנה טאָן שבת פאַלט, זאָגט דער חזן נאָך מעריב שמנה עשרה, ויכלו זייטע צ, מוסף מגן אבות זייטע 90.

שחרית לראש השנה

איז בעטעט ברכות השחר, ברוך שאמר, פסוקי דזמרה, נשמת, יוצר אור, פיוט שמונה עשרה, ווייז טאָן יעדעם י"ט; דאָן בעטעט שמן שמונה עשרה ווייז בייז מעריב ר"ה זייטע קפו נאָך שחרית זאָגט מען א"מ (טאָן שבת ווירד א"מ ניכט געזאָגט) דאָן זייט קריאת התורה, מוסף תקיעת שופר (טאָן שבת זייט ניכט תקיעת שופר) הערנאָך בעטעט מען דיעזעס מוסף.

שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם · הַטּוֹב · כִּי לֹא־כָלוּ
רַחֲמֶיךָ · וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ · מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:
וְעַל־כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד
לְעוֹלָם וָעֶד:

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל־בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶלָה · וִיהַלְלוּ אֶת־שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת ·
הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ · הַטּוֹב
שִׁמְךָ · וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

זין שחרית זונד זין מוסף זאגט דער חזן דיעזעם

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה
הַכְּתוּבָה עַל־יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ · הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו
כֹּהֲנִים · עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו
אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

פֿיר שחרית זונד מוסף

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן
וָחֶסֶד וְרַחֲמִים · עָלֵינוּ וְעַל כָּל־
יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ · בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ
כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ · כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ
נָתַתָּ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים
וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה
וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם · וְטוֹב
בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל

פֿיר מנחה זונד מעריב

שָׁלוֹם רָב עַל־
יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים
לְעוֹלָם · כִּי אַתָּה
הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן
לְכָל־הַשָּׁלוֹם ·
וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ
לְבָרֵךְ אֶת־־־
עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל

בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה
נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ · אֲנַחְנוּ וְכָל־עַמְּךָ בֵּית

וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת. כִּי אַתָּה אֱלֹהִים אֱמֶת וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ עַל כָּל־הָאָרֶץ. מְקַדֵּשׁ (הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת־הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ. וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם. בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן. וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

וועהרענד דער חזן דיעזעם מודים זאגט, זאגט קהל דיעזעם

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שֶׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְךָ וְנִסַּפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ. וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם עִמָּנוּ. וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ

מודים אנחנו לך שאתה הוא יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי כל־בשר יוצרנו יוצר בראשית ברכות והודאות לשמך הגדול והקדוש על שהחייתנו וקיימתנו כן תחיינו ותקימנו ותאסוף גליותינו לחצרות קדשך לשמור חקיך ולעשות רצונך ולעבדך בלבב שלם על שאנו מודים לך ברוך אל ההודאות:

unſer Herz, dich in Wahrheit anzubeten; denn du biſt ein Gott der Wahrheit, und deine Verheißung iſt Wahrheit und ewig unwandelbar. Geprieſen ſeyſt du, Ewiger! König der ganzen Erde! der du heiligeſt (den Sabbath) Iſrael und den Tag des Andenkens.

(Die Ueberſetzung von רצה ומודים u. ſ. w. ſiehe Seite 50 bis 54.)

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. מְלוֹךְ עַל כָּל־
הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּכְבוֹדֶךָ. וְהִנָּשֵׂא עַל כָּל־הָאָרֶץ
בִּיקָרֶךָ. וְהוֹפַע בַּהֲדַר גְּאוֹן עֻזֶּךָ. עַל־כָּל־
יוֹשְׁבֵי תֵבֵל אַרְצֶךָ: וְיֵדַע כָּל־פָּעוּל כִּי אַתָּה
פְּעַלְתּוֹ. וְיָבִין כָּל־יְצוּר כִּי אַתָּה יְצַרְתּוֹ.
וְיֹאמַר כֹּל אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ. יְיָ אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ. וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה:
(מן שבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ)
קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ.
שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ. וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ.
(מן שבת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת
קָדְשֶׁךָ. וְיָנוּחוּ־בוֹ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ:)

אלהינו

Unſer Gott und Gott unſerer Vorfahren! herrſche über das ganze Weltall in deiner Herrlichkeit, erhebe dich ob der ganzen Erde in deiner Majeſtät, und erſcheine im Lichtglanze deines höchſten Triumphes über alle deine Weltbewohner hinieden; damit jedes Werk erkenne, daß du ſein Meiſter, und jedes Geſchöpf begreife, daß du ſein Schöpfer biſt; dann wird alles was Odem hat ausrufen: „Der Ewige der Gott Iſraels iſt König, und ſein Reich umfaßt das All.“ (Am Sabbath: Unſer, Gott und Gott unſerer Vorfahren! zeige Wohlgefallen an unſerem Ruhetage,) heilige uns durch deine Gebote, und verleihe uns die in deiner Lehre verheißene Beſtimmung, erquicke uns durch deine Allgüte, erfreue uns durch dein Heil. (Am Sab.: Laß uns Ewiger unſer Gott! in Liebe und Wohlwollen deinen heiligen Sabbath zu Theil werden, daß Iſrael die deinen Namen heiligen, in ihm Ruhe finden.) Läutere

un=

יְשָׁרִים · וְתוֹרַת אֱמֶת חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים · וַתַּנְחִילֵנוּ
וְמַנֵּי שָׁשׂוֹן · וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ · וְחַגֵּי נְדָבָה · וַתּוֹרִישֵׁנוּ קְדֻשַּׁת
שַׁבָּת · וּכְבוֹד מוֹעֵד · וַחֲגִיגַת הָרֶגֶל · וַתַּבְדֵּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ
בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל · בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ · בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים ·
בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה · בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת
לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ · וְאֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי · מִשֵּׁשֶׁת
יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ · הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת־עַמְּךָ
יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ :

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת־
יוֹם (חַשַּׁבָּת הַזֶּה · וְאֶת־יוֹם) הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה

מן שבת: זִכְרוֹן תְּרוּעָה | מן ווכטן = טאגען: יוֹם תְּרוּעָה
מִקְרָא־קֹדֶשׁ · זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ · יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה
וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן
אֲבוֹתֵינוּ · וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן־דָּוִד עַבְדֶּךָ · וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם
עִיר קָדְשֶׁךָ · וְזִכְרוֹן כָּל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ · לִפְלֵטָה
לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם
הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה · זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ · לְטוֹבָה : וּפָקְדֵנוּ בוֹ ·
לִבְרָכָה : וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ · לְחַיִּים : וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים
חוּס וְחָנֵּנוּ · וְרַחֵם עָלֵינוּ · וְהוֹשִׁיעֵנוּ · כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ ·
כִּי אֵל מֶלֶךְ · חַנּוּן וְרַחוּם · אָתָּה :

ותתן לנו

Du gabst uns, Ewiger unser Gott! in Liebe (diesen Sabbath und) diesen Tag des Andenkens, Tag des Posaunenschalls (am Sab.: den Erinnerungstag an den Posaunenschall) zur heiligen Verkündigung, zum Andenken an den Auszug aus Egypten,

(Die Uebersetzung von יעלה ויבא, siehe S. 50.)

Un-

קָדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ. וְאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ. כַּכָּתוּב וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט. וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים. אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ. וְרָצִיתָ בָּנוּ. וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־הַלְּשׁוֹנוֹת. וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

ווען ר"ה יָן מוצאי שבת פַּאלט, זאגט מען דיעזעם פּסוק ותתן לנו.

וַתּוֹדִיעֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת־מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ. וַתְּלַמְּדֵנוּ לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ. וַתִּתֵּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִשְׁפָּטִים

ק ד ו ש

Du biſt heilig, furchtbar erhaben iſt dein Name, und außer dir iſt keine Gottheit; ſo drückt ſich auch die heilige Schrift aus: (Jeſ. 5, 16.) „Hoch erhaben wird der Herr der Heerſcharen ſeyn im Gerichte, und die heilige Allmacht wird ſich heilig zeigen durch Gerechtigkeit. Geprieſen ſeyſt du Ewiger! Heiliger König!

א ת ה ב ח ר ת נ ו

Du haſt uns aus allen Heidenvölkern erkoren, du liebteſt uns, du fandeſt Wohlgefallen an uns, und erhobeſt uns über alle Völkerſchaften; denn du heiligteſt uns durch deine Gebote, näherteſt uns o König! deinem Dienſte, und nannteſt uns nach deinem großen und heiligen Namen.

(Fällt das Neujahrsfeſt auf einen Samſtag Abends, ſo wird hier im Nachtgebete ותודיענו eingeſchaltet. Siehe Seite קעו.)

Du

לְדָוִד עַבְדֶּךָ. וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן־יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ.
בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ:

וּבְכֵן צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ. וִישָׁרִים יַעֲלוּזוּ.
וַחֲסִידִים בְּרִנָּה יָגִילוּ. וְעוֹלָתָה תִּקְפָּץ־פִּיהָ.
וְכָל־הָרִשְׁעָה כֻּלָּה כְּעָשָׁן תִּכְלֶה. כִּי תַעֲבִיר
מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן מִן־הָאָרֶץ:

וְתִמְלוֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדֶּךָ עַל כָּל־מַעֲשֶׂיךָ.
בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ. וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר
קָדְשֶׁךָ. כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ. יִמְלֹךְ יְיָ
לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

---

deinem Knechte David, und aufstrahlendes Leuchten dem Sohne Isais deinem Gesalbten, bald in unsern Tagen.

ובכן צדיקים

Dann werden die Frommen es sehen und sich freuen, die Redlichen jauchzen, und die Gottesgeweihten, Jubel ausbrechen; die Ungerechtigkeit wird verstummen, und die Bosheit gänzlich wie Rauch hinschwinden; denn du wirst verdrängen die Gewalt des Frevels von der Erde hinweg.

ותמלוך

Dann wirst du allein als Herrscher anerkannt, über alle deine Werke, auf dem Berge Zion dem Wohnsitze deiner Herrlichkeit, und in Jerusalem dener eiligen Residenz; so wie es in deiner heiligen Schrift verheißen ist: „Der Herr regieret ewiglich, dein Gott o Zion! durch alle Zeiten. Hallelujah!“ (Psalm 147, 10.)

וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל־מַעֲשֶׂיךָ.
וְאֵימָתְךָ עַל־כָּל־מַה־שֶּׁבָּרָאתָ. וְיִרָאוּךָ כָּל־
הַמַּעֲשִׂים. וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל־הַבְּרוּאִים.
וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם אֲגֻדָּה אַחַת. לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב
שָׁלֵם. כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. שֶׁהַשָּׁלְטָן
לְפָנֶיךָ. עֹז בְּיָדֶךָ. וּגְבוּרָה בִּימִינֶךָ. וְשִׁמְךָ
נוֹרָא עַל־כָּל־מַה־שֶּׁבָּרָאתָ:

וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד יְיָ לְעַמֶּךָ. תְּהִלָּה לִירֵאֶיךָ.
וְתִקְוָה לְדוֹרְשֶׁיךָ. וּפִתְחוֹן־פֶּה לַמְיַחֲלִים לָךְ.
שִׂמְחָה לְאַרְצֶךָ. וְשָׂשׂוֹן לְעִירֶךָ. וּצְמִיחַת קֶרֶן

ובכן תן פחדך

Verbreite nun deine Furchtbarkeit o Ewiger unser Gott! über alle deine Werke, und Ehrfurcht vor dir über deine ganze Schöpfung, daß dich fürchten alle Wesen, daß dich anbeten alle Geschöpfe, daß sie alle in Einen Bund sich einen, deinen Willen mit aufrichtigem Herzen zu vollziehen; so wie wir erkennen Ewiger unser Gott! daß dein die Herrschaft ist, daß der Sieg in deiner Hand, die Macht in deiner Rechten liegt, und daß dein Name furchtbar erhaben Allen ist, die du erschaffen.

ובכן תן כבוד

Verleihe auch o Ewiger! deinem Volke Ansehen, deinen Verehrern Ruhm, deinen Anbetern Hoffnung, und überzeigende Beredsamkeit jenen die deiner harren; Freude deinem Lande, Wonne deiner Stadt, aufstrebende Kraft

dei=

הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא. אֵ֣ל עֶלְיוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים.
וְקֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת. וּמֵבִיא גּוֹאֵל
לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים. מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים וְכָתְבֵנוּ
בְּסֵפֶר הַחַיִּים. לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן
אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם וַאדֹנָי. מְחַיֵּה מֵתִים וְאַתָּה
רַב לְהוֹשִׁיעַ:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים
רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים. וְרוֹפֵא חוֹלִים. וּמַתִּיר
אֲסוּרִים. וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר. מִי
כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָךְ. מֶלֶךְ מֵמִית
וּמְחַיֶּה. וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים. זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים
בְּרַחֲמִים:

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־
יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶלָה:

שָׁלוֹם. יְהִי רָצוֹן שֶׁתָּשִׂים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל חַיִּים וּבְרָכָה לְמִשְׁמֶרֶת שָׁלוֹם:

וואָהרענד דער חזן, שים שלום זאָגט, זאָגען דיא כהנים דיעזען רבון.

רִבּוֹן הָעוֹלָם עָשִׂינוּ מַה שֶּׁגָּזַרְתָּ עָלֵינוּ אַף אַתָּה עֲשֵׂה עִמָּנוּ כְּאֲשֶׁר הִבְטַחְתָּנוּ הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ מִן־הַשָּׁמַיִם וּבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֶת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּ לָנוּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ:

תפלת ראש השנה

שמונה עשרה

פיר מעריב, שחרית מוסף מנחה.

מון מוסף מוסף מון מנחה זאָגט מען כי שם יי אקרא הבו גדל לאלהינו:

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל

Name deutet Glückseligkeit an. O möge es dein Wille seyn, uns und deinem ganzen Volke Israel, Leben und Segen zu verleihen zur immerdauernden Glückseligkeit.

Schemona - Essre - Gebet für das Neujahrsfest.

(Die Uebersetzung von ש"ע bis יהללוך סלה siehe Seite 54—55.)

וְתִתְּנֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְחֵן וּלְחֶסֶד בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל־
רוֹאֵינוּ וְיִהְיוּ דְבָרַי נִשְׁמָעִים לַעֲבוֹדָתֶךָ כְּשֵׁם שְׁנָתַתָּ
אֶת־יוֹסֵף צַדִּיקְךָ בְּשָׁעָה שֶׁהִלְבִּישׁוֹ אָבִיו כְּתֹנֶת פַּסִּים
לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל־רוֹאָיו
וְתַעֲשֶׂה עִמִּי נִפְלָאוֹת וְנִסִּים וּלְטוֹבָה אוֹת וְתַצְלִיחֵנִי
בְּדַרְכִּי: וְתֵן בְּלִבִּי בִּינָה לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל וְלָקוּם
אֶת־כָּל־דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ וְסוֹדוֹתֶיהָ וְתַצִּילֵנִי
מִשְּׁגִיאוֹת וְתִטַּהֵר וְרַעְיוֹנַי וְלִבִּי לַעֲבוֹדָתֶךָ: וְתַאֲרִיךְ
יָמַי (וִימֵי אִשְׁתִּי וּבָנַי וּבְנוֹתַי) בְּרוֹב עֹז וְשָׁלוֹם אָמֵן
סֶלָה:

אַדִּיר בַּמָּרוֹם שׁוֹכֵן בִּגְבוּרָה. אַתָּה שָׁלוֹם וְשִׁמְךָ

O gib uns Liebe, Gunst und Gnade in deinen Augen, und in den Augen aller unserer Nebenmenschen, damit unsere Worte Eingang finden zu deiner Verehrung; so wie du Joseph deinem Frommen schon von jener Stunde an, als sein Vater ihn mit dem bunten Gewande bekleidete, Gunst, Gnade und Liebe verliehen hast, in deinen Augen und in den Augen Aller die ihn sahen. Und erzeigest du mir Außerordentliches und Wundervolles; so möge es ein Zeichen znm Guten seyn. O laß mich glücklich in meinem Wandel seyn, und lege in mein Herz Einsicht, zu begreifen, zu erkennen und zu erfüllen den wahren Inhalt deiner Lehre und ihrer geheimen Deutungen. Bewahre mich vor Irrlehren, läutere meine Gedanken und mein Herz zu deinem Dienste, und verlängere mein Daseyn (und das Daseyn meiner Gattin, meiner Söhne und Töchter) in voller Kraft und Glückseligkeit. Amen!

אדיר במרום

Herrlichster in jener Höhe! der du thronest mit Allmacht! du bist der Inbegriff der Glückseligkeit, und dein

Name

וואהרענד דיא כהנים בייא שלום זיצגען, זאגט קהל דיעזען יהי רצון.

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּעֲשֶׂה
לְמַעַן קְדֻשַׁת חַסְדֶּיךָ וְגֹדֶל רַחֲמֶיךָ הַפְּשׁוּטִים וּלְמַעַן
טַהֲרַת שִׁמְךָ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא בֶּן־עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם
אוֹתִיּוֹת הַיּוֹצְאִים מֵהַפְּסוּקִים שֶׁל בִּרְכַת כֹּהֲנִים
הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו עַם קְדוֹשֶׁךָ שֶׁתִּהְיֶה קָרוֹב
לִי בְּקָרְאִי לָךְ וְתִשְׁמַע תְּפִלָּתִי נַאֲקָתִי וְאַנְקָתִי תָּמִיד
כְּשֵׁם שֶׁשָּׁמַעְתָּ אַנְקַת יַעֲקֹב תְּמִימֶךָ הַנִּקְרָא אִישׁ תָּם:
וְתֵּן לִי וּלְכָל־נַפְשׁוֹת בֵּיתִי מְזוֹנוֹתֵנוּ וּפַרְנָסָתֵנוּ
בְּרֶוַח וְלֹא בְצַמְצוּם בְּהֶתֵּר וְלֹא בְאִיסוּר בְּנַחַת וְלֹא
בְצַעַר מְתֻחַת יָדְךָ הָרְחָבָה כְּשֵׁם שֶׁנָּתַתָּ פַּסַּת לֶחֶם
לֶאֱכוֹל וּבֶגֶד לְלְבּוֹשׁ לְיַעֲקֹב אָבִינוּ הַנִּקְרָא אִישׁ תָּם:

Zum Schluße des Segens betet die Gemeinde dieſes:

יהי רצון

Möge es dein Wille ſeyn, Ewiger mein Gott! und Gott meiner Väter! daß du mir willfahreſt, deiner gefeyerten Gnade und überſchwenglichen unendlichen Barmherzigkeit wegen; daß du willfahreſt, der Majeſtät deines großen, mächtigen und furchtbaren Namens willen, der in dem Prieſterſegen ausgeſprochen und aus dem Munde Aron's und ſeiner Söhne deinem heiligen Volke verkündet wurde. O ſey mir nahe wenn ich dich anrufe! und erhöre mein Gebet, mein Klagen und mein Seufzen, ſo wie du das Seufzen Jakobs deines Tugendhaften gehört, den der Ruf als frommen Mann ausgezeichnet. O gib mir und meinem Hausgeſinde unſere Nahrung und unſer Auskommen aus deiner freigebigen Hand in Uiberfluß, nie kümmerlich; auf erlaubter, nie verbotener Weiſe; in Ruhe, nie in Drangſal; ſo wie du gegeben Brod zur Nahrung und Gewand zur Bekleidung unſerem Urvater Jakob, den der Ruf als frommen Mann bezeichnete.

פָּנָיו פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי כִּי־יָחִיד וְעָנִי אָנִי:
אֵלֶיךָ יְיָ נַפְשִׁי אֶשָּׂא:
וִיחֻנֶּךָּ הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל־יַד אֲדוֹנֵיהֶם · כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל־יַד גְּבִרְתָּהּ · כֵּן עֵינֵינוּ אֶל־יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ: רבש"ע.
יִשָּׂא יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ:
יְיָ יְיָ חָנֵּנוּ לְךָ קִוִּינוּ הֱיֵה זְרוֹעָם לַבְּקָרִים אַף־יְשׁוּעָתֵנוּ בְּעֵת צָרָה:
פָּנָיו אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ · מִמֶּנִּי בְּיוֹם צַר־לִי הַטֵּה־אֵלַי אָזְנֶךָ בְּיוֹם אֶקְרָא מַהֵר עֲנֵנִי:
אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת־עֵינַי הַיּוֹשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם:
וְיָשֵׂם וְשָׂמוּ אֶת־שְׁמִי עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרֲכֵם:
לְךָ לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ · לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל וּלְרֹאשׁ:
שָׁלוֹם שָׁלוֹם וּשָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְיָ וּרְפָאתִיו:

פניו sein Antlitz
אליך dir
ויחנך und sey dir gnädig.
(Die Gemeinde:) Amen!
(Der Vorbeter und die Priester:) ישא Es wende
יי der Herr
פניו sein Antlitz
אליך dir zu
וישם und schenke
לך dir
שלום Glückseligkeit.
(Die Gemeinde:) Amen!

Mo-

וואהרעד ברכת כהנים רמרך אתן דיך כהנים ניפט אונזעהען.

יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:
יְיָ יְיָ אֲדוֹנֵינוּ מָה־אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל־הָאָרֶץ:
וְיִשְׁמְרֶךָ שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי־חָסִיתִי בָךְ:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אֲנִי שֶׁלְּךָ. וַחֲלוֹמוֹתַי שֶׁלָּךְ. חֲלוֹם חָלַמְתִּי וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה הוּא: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי. שֶׁיִּהְיוּ כָּל־חֲלוֹמוֹתַי עָלַי וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל ו לְטוֹבָה. בֵּין שֶׁחָלַמְתִּי עַל־עַצְמִי וּבֵין שֶׁחָלַמְתִּי עַל אֲחֵרִים. וּבֵין שֶׁחָלְמוּ אֲחֵרִים עָלַי אִם טוֹבִים הֵם חַזְּקֵם וְאַמְּצֵם וְיִתְקַיְּמוּ־בִי וּבָהֶם כְּחֲלוֹמוֹת שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק. וְאִם צְרִיכִים רְפוּאָה רְפָאֵם כְּחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה מֵחָלְיוֹ וּכְמִרְיָם הַנְּבִיאָה מִצָּרַעְתָּהּ וּכְנַעֲמָן מִצָּרַעְתּוֹ וּכְמֵי מָרָה עַל־יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּינוּ וּכְמֵי יְרִיחוֹ עַל־יְדֵי אֱלִישָׁע. וּכְשֵׁם שֶׁהָפַכְתָּ אֶת־קְלָלַת בִּלְעָם הָרָשָׁע מִקְּלָלָה לִבְרָכָה. כֵּן תַּהֲפֹךְ כָּל־חֲלוֹמוֹתַי עָלַי וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל ו לְטוֹבָה וְתִשְׁמְרֵנִי וּתְחָנֵּנִי וְתִרְצֵנִי: אמן

יָאֵר אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה:
יְיָ יְיָ ו יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנּוּן. אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וֶאֱמֶת:

Der Vorbeter ſagt den Prieſtern folgenden Vers theilweiſe vor, und die Prieſter ſprechen oder ſingen ihn im Chore nach.

(Der Vorbeter und die Prieſter:) יברכך Es ſegne dich
יי der Herr
וישמרך und behüte dich.
(Die Gemeinde:) Amen!
(Der Vorbeter und die Prieſter:) יאר Es laſſe leuchten
יי der Herr

סדר ברכת כהנים

מנשטנמט ותחזינה ווירד דיעיעם ותערב געזמגט.

וְתֶעֱרַב עָלֶיךָ עֲתִירָתֵנוּ כְּעוֹלָה וּכְקָרְבָּן. אָנָּא רַחוּם. בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים חָשֵׁב שְׁכִינָתְךָ לְצִיּוֹן עִירֶךָ. וְסֵדֶר הָעֲבוֹדָה לִירוּשָׁלָיִם: וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים. וְשָׁם נַעַבְדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: הֵן בָּאֵי שְׁאוֹתְךָ לְבַדְךָ בְּיִרְאָה נַעֲבוֹד:

מורים, ועל כלם ביו ולך נאה להודות.

ווען דער חזן דמז ווערט כהנים זמגט, זמגען דיא כהנים ווימ דיזע ברכה

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בִּקְדֻשָּׁתוֹ שֶׁל אַהֲרֹן וְצִוָּנוּ לְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה:

An jedem Feyertage wird im Muſſaph-Gebete von den Prieſtern der Segen ertheilt.

Vor demſelben betet dieſes die Gemeinde nach רצה.

ותערב

Möge dir unſer Flehen angenehm ſeyn, gleich den Opfern. O Erbarmungsvoller! in der Fülle deiner Barmherzigkeit, laß deine Herrlichkeit wieder in Zion thronen, und führe die Ordnung des Opferdienſtes in Jeruſalem wieder ein; daß ſich unſere Augen weiden an deiner Rückkehr nach Zion mit Liebe; daß wir dich dort in Ehrfurcht wieder anbeten wie in den Tagen der Vorzeit, wie in den Jahren früher Vergangenheit (Der Vorbeter ſchließt): Geprieſen ſeyſt du Ewiger! den wir allein anbeten in Ehrfurcht.

ברכת כהנים: Prieſterſegen.

Vor der Ertheilung des Segens ſprechen die Prieſter laut dieſe Benedeyung.

Gebenedeyt ſeyſt du Ewiger! unſer Herr! Weltbeherrſcher! der du uns mit der Heiligkeit Aron's geheiliget, und uns befohlen haſt, dein Volk Iſrael mit Liebe zu ſegnen.

וְהָשֵׁב כֹּהֲנִים לַעֲבוֹדָתָם וּלְוִיִּם לְשִׁירָם
לְזִמְרָם. וְהָשֵׁב יִשְׂרָאֵל לִנְוֵיהֶם. וְשָׁם נַעֲלֶה
וְנֵרָאֶה וְנִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנֶיךָ בְּשָׁלוֹשׁ פַּעֲמֵי
רְגָלֵינוּ. כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ. שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים ו
בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל־זְכוּרְךָ אֶת־פְּנֵי ו יְיָ אֱלֹהֶיךָ
בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּחַג הַמַּצּוֹת וּבְחַג
הַשָּׁבֻעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת וְלֹא יֵרָאֶה אֶת־פְּנֵי
יְיָ רֵיקָם: אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ כְּבִרְכַּת יְיָ אֱלֹהֶיךָ
אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ:

והשיאנו זייטע 177, רצה ומודים זייטע 50.

---

lung, setze die Priester zu ihrem Dienste wieder ein, die Leviten zu ihrem Gesange und Saitenspiel, und führe Israel wieder zurück in seine Wohnungen. O laß uns dahin wallen, erscheinen und anbeten vor dir, an den dreimaligen Tempelbesuchen: so wie es in deiner Lehre ausdrücklich heißt: (5. B. M. 16, 16, 17.) „Dreimal im Jahre, sollen alle deine Mannspersonen erscheinen vor dem Ewigen deinem Gotte, an dem Orte den er erwählen wird; am Feste des ungesäuerten Brodes am Wochenfeste und am Laubhüttenfeste; man soll aber vor dem Ewigen nicht leer erscheinen, jeder nach Maaßgabe seines Vermögens, nach dem Verhältnisse des Segens, den der Ewige dein Gott dir geschenkt hat.
(והשיאנו siehe Seite 177, רצה ומודים u. s. w. siehe S. 50 bis 54.)

(לשבת יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג. עַם ו
מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי. כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ. וּבַשְּׁבִיעִי
רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ. זֵכֶר
לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:)

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם ו
עָלֵינוּ. טוֹב וּמֵטִיב הֱדָרֵשׁ־לָנוּ. שׁוּבָה אֵלֵינוּ
בַּחֲמוֹן רַחֲמֶיךָ. בִּגְלַל אָבוֹת שֶׁעָשׂוּ רְצוֹנֶךָ.
בְּנֵי בֵיתְךָ כְּבַתְחִלָּה. וְכוֹנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל־
מְכוֹנוֹ. וְהַרְאֵנוּ בְּבִנְיָנוֹ וְשַׂמְּחֵנוּ בְּתִקּוּנוֹ.

ישמחו

(Am Sabbath.) Sie freuen sich deiner Herrschaft, die den Sabbath beobachten, und ihn eine Seligkeit nennen. Einem Volke das den siebenten Tag heiliget, wird allgemein der Vollgenuß und die Wonne deiner Güte zu Theil; denn den siebenten Tag zeichnetest du wohlgefällig aus, heiligtest ihn und nanntest ihn den Anmuthigsten der Tage, zum Andenken der ersten Schöpfung.

אלהינו

Unser Gott und Gott unserer Urväter! allbarmherziger König! erbarme dich unser! Laß dich Allgütiger, Spender des Wohls, von uns erflehen; wende dich zu uns mit deiner überschwenglichen Barmherzigkeit, unserer Urväter wegen, welche nach deinem Willen handelten. Erbaue deinen Tempel wie vormals, und errichte dein Heiligthum auf seiner Stätte wieder; weide unsern Blick an seiner Auferbauung, erfreue uns durch seine Herstel-

lung

מן הושענא רבה ואחת • אחן דיעזעט

וּבַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי פָּרִים שְׁמֹנָה אֵילִם שְׁנָיִם
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם ומנחתם

וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי פָּרִים שִׁבְעָה אֵילִם שְׁנָיִם
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: ומנחתם

מן שמיני עצרת תורה ש"ת.

בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם כָּל־
מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם
עֹלָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַיי פַּר אֶחָד אַיִל
אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם:

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כַּמִּדְבָּר. שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים
לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל. וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ. וְיַיִן
כְּנִסְכּוֹ. וְשָׂעִיר לְכַפֵּר. וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:

הערנמך זאגט אמן אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן, תורה מן שבת ווירד ערטט ישמחו במלכותך גענאגט.

Am fünften Tage

Am sechsten Tage: acht Stiere, zwei Widder, vierzehn einjährige Lämmer, ohne Fehler. (Daſ. 29, 29.) Dazu ihr u. ſ. w.

Am siebenten Tage: sieben Stiere, zwei Widder, vierzehn einjährige Lämmer, ohne Fehler. (Daſ. 29, 32.) Dazu ihr u. ſ. w.

Am Schluße des Laubhüttenfestes:

Am achten Tage ſollt ihr das Beſchlußfeſt feyern und keine Kunſtarbeit verrichten. Zum Opfer gibt ihr, dem Ewigen zu Ehren, zum angenehmen Geruch, dem Feuer zu verzehren: einen Stier, einen Widder, ſieben einjährige Lämmer. (Daſ. 29, 35 — 36.) Dazu ihr u. ſ. w.

Am

יום ג׳ טעג

וביום השלישי פרים עשתי־עשר אילם
שנים כבשים בני־שנה ארבעה עשר תמימם: ומנחתם
וביום הרביעי פרים עשרה. אילם שנים
כבשים בני שנה ארבעה עשר תמימם: ומנחתם

יום ד׳ טעג

וביום הרביעי. פרים עשרה. אילם שנים.
כבשים בני־שנה ארבעה עשר תמימם: ומנחתם
וביום החמישי פרים תשעה אילם שנים
כבשים בני־שנה ארבעה עשר תמימם: ומנחתם

יום ה׳ טעג

וביום החמישי פרים תשעה אילם שנים
כבשים בני־שנה ארבעה עשר תמימם: ומנחתם
וביום הששי. פרים שמנה אילם שנים
כבשים בני־שנה ארבעה עשר תמימם: ומנחתם

Am dritten Tage: eilf Stiere, zwei Widder, vierzehn einjährige Lämmer ohne Fehler. (Daſ. 29, 20,) Dazu ihr u. ſ. w.

Am vierten Tage: zehn Stiere, zwei Widder, vierzehn einjährige Lämmer, ohne Fehler. (Daſ. 29, 23.) Dazu ihr u. ſ. w.

Am fünften Tage: neun Stiere, zwei Widder, vierzehn einjährige Lämmer, ohne Fehler. (Daſ. 29, 26,) Dazu ihr u. ſ. w.

Am ſechsten Tage: acht Stiere, zwei Widder, vierzehn einjährige Lämmer, ohne Fehler. (Daſ. 29, 29.) Dazu ihr u. ſ. w.

Am dritten Tage

Am vierten Tage

Am zweiten Tage

Am

גמכן חול המועד חומר דיא נעטנטען נוויא טחגע
פסח, ווירד נאך אבי יגעע כאמור, דיעזעם גענחגט.

וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה עֹלָה לַיי פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם
וְאַיִל אֶחָד וְשִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם:
וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם בַּמִּדְבָּר שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים
לַפָּר · וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל · וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ · וְיַיִן
בְּנִסְכּוֹ · וְשָׂעִיר לְכַפֵּר · וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:

אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן, ובשבת ישמחו

נאן חול המועד סכות ווירד דיעזעם נאכשטעהענדע גענחגט.

נאך ערשטען טאג

וּבַיּוֹם הַשְּׁנִיפָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנֵים עָשָׂר אֵילִם
שְׁנַיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: ומנחתם
וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פָּרִים עַשְׁתֵּי־עָשָׂר אֵילִם שְׁנָיִם
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: ומנחתם

(An den letzten sechs Tagen des Passahfestes wird Folgendes gesagt.

והקרבתם

Ihr sollt darbringen als Feyer- und Brandopfer dem Ewigen zu Ehren, zwei junge Stiere, einen Widder, und sieben einjährige Lämmer, ohne Fehler müssen sie euch seyn. (4. B. M. 28, 19.) [ומנחתם Dazu ihr Mehlopfer u. s. w.]

(An den fünf Halbfeyertagen des Laubhüttenfestes [חול המועד] wird Nachstehendes gesagt.)

An dem ersten Tage { Am zweiten Tage zwölf junge Rindstiere zwei Widder, vierzehn einjährige Lämmer ohne Fehler. (4. B. M. 29, 17.) Dazu ihr Mehlopf. u. s. w.

An dem { Am dritten Tage, eilf Stiere, zwei Widder, vierzehn einjährige Lämmer ohne Fehler. (Das. 29, 20.) Dazu u. s. w.

Am

עֹלָה כַּלָּיִל פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד וְשִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם:

לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם אַיִל אֶחָד שִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה:

לַיְיָ פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁלֹשָׁה עָשָׂר אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם יִהְיוּ:

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כְּמִדְבָּר · שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר · וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל · וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ · וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ · וְשָׂעִיר לְכַפֵּר · וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלָּכָתָם:

אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן זייטע 182, זן שבת זכער זוירד ערטט ישמחו במלכותך גזוחגט.

Ganzopfer, vom Feuer zu verzehren zum angenehmen Geruch, dreizehn junge Rindstiere, zwei Widder, vierzehn einjährige Schaafe, ohne Fehler müssen sie seyn. (4. M. 29,12,13.)

Brandopfer zum angenehmen Geruch, dem Ewigen zu Ehren, zwei junge Stiere, einen Widder, sieben einjährige Lämmer. (4. B. M. 28, 26, 27.)

bringen als Feyer- und Brandopfer dem Ewigen zu Ehren: zwei junge Stiere, einen Widder und sieben einjährige Lämmer, ohne Fehler müssen sie euch seyn. (4. B. M. 28, 16 bis 19.)

ומנחתם

Dazu ihr Mehl- und Trankopfer nach der Vorschrift, drei Zehntel zu jedem Stiere; zwei Zehntel zu jedem Widder, ein Zehntel zu jedem Schaafe, Wein zum Trankopfer, einen Bock zur Versöhnung, und die zwei täglichen Opfer nach Gebühr.

Ihr

טען טאָג פסח.	טען ביידען טאָגען שבועות.	טען ערשטען אונד צווייטען טען טאָג סכות
וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן	וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים	וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר
בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם	בְּהַקְרִיבְכֶם	יוֹם לַחֹדֶשׁ
לַחֹדֶשׁ פֶּסַח לַיְיָ:	מִנְחָה חֲדָשָׁה	הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־
וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם	לַיְיָ בְּשָׁבֻעֹתֵיכֶם	קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חָג	מִקְרָא־קֹדֶשׁ	כָּל־מְלֶאכֶת
שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת	יִהְיֶה לָכֶם כָּל־	עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ
יֵאָכֵל: בַּיּוֹם	מְלֶאכֶת עֲבֹדָה	וְחַגֹּתֶם חַג לַיְיָ
הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־	לֹא תַעֲשׂוּ:	שִׁבְעַת יָמִים:
קֹדֶשׁ כָּל־מְלֶאכֶת	וְהִקְרַבְתֶּם עוֹלָה	וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה
עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:	לריח	אִשֶּׁה לַיְיָ
וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה		
עלה		

An den beiden ersten Passahfesttagen.

Am vierzehnten Tage des ersten Monats ist das Uiberschreitungsopfer dem Ewigen zu Ehren, und am fünfzehnten Tag dieses Monats ist ein Fest; sieben Tage soll ungesäuertes Brod gegessen werden. Am ersten Tage ist heilige Verkündigung, ihr dürft keine Kunstarbeit verrichten. Und ihr sollt darbrin-

Am Wochenfeste.

Am Tage der Erstlinge, wenn ihr darbringt die neue Opfergabe dem Ewigen zu Ehren, an eurem Wochenfeste soll bei euch heilige Verkündigung seyn; keine Kunstarbeit dürft ihr verrichten. Und ihr sollt darbringen ein

An den zwei ersten Tagen des Laubhüttenfestes.

Am fünfzehnten Tage dieses siebenten Monats, soll euch heilige Verkündigung seyn; keine Kunstarbeit sollt ihr verrichten, sieben Tage sollt ihr dem Ewigen zu Ehren ein Fest feyern. Und ihr sollt (am ersten derselben) darbringen dem Ewigen zu Ehren, ein

יום השבת הזה) ואת־מוסף יום

מן פסח	מן שבועות	מן סבות	מן ש"ע מוסף ש"ת
חג המצות	חג השבעות	חג הסכות	השמיני חג העצרת

הזה. נעשה ונקריב לפניך באהבה. כמצות רצונך. כמו שכתבת עלינו בתורתך. על־ידי משה עבדך. מפי כבודך. כאמור:

מן מנח וביום השבת שני־כבשים בני־שנה תמימם ושני עשרנים סלת מנחה בלולה בשמן ונסכו: עלת שבת בשבתו על־עלת התמיד ונסכה: זה קרבן שבת וקרבן היום כאמור:

---

das Zugabsopfer (dieses Sabbaths und das Zugabsopfer) dieses

Am Passahfeste.	Am Wochenf.	Am Laubhüttenf.	Am Beschlußfeste.
Festes des unge-	Wochen-	Laubhüt-	achten Tages
säuerten Brodes	festes	tenfestes	als Beschlußf.

wollen wir zubereiten, und dir in Liebe darbringen, nach dem Geheiße deines Willens, wie du uns vorgeschrieben hast in deiner Lehre, durch Moses deinen Knecht, wie er es aus dem Munde deiner Herrlichkeit vernommen, welches also lautet:

ו ב י ו ם

(Am Sabbath): „Am Sabbathtage (opfert) einjährige Lämmer zwei ohne Fehler, und zwei Zehntheil feines Mehl als Opfergabe mit Oehl eingerührt, nebst dem dazu bestimmten Trankopfer. Dieses ist das Ganzopfer für jeden Sabbath, außer dem täglichen Ganzopfer; und dem dazu gehörigen Trankopfer.

יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן. שֹׁתָשׁוּב
וּתְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים.
וְתִבְנֵהוּ מְהֵרָה וּתְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ.
גַּלֵּה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה. וְהוֹפַע
וְהִנָּשֵׂא עָלֵינוּ. לְעֵינֵי כָּל־חָי. וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ
מִבֵּין הַגּוֹיִם. וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי־אָרֶץ.
וְהָבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה. וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית
מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם. וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ
אֶת־קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ. תְּמִידִים
כְּסִדְרָם וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם: (וְאֶת־מוּסַף

Gott unserer Urväter! allbarmherziger König! dich unserer und deines Heiligthumes wieder liebreich anzunehmen, aus der Fülle deiner Barmherzigkeit. O erbaue es bald wieder, und vergrößere seine Herrlichkeit. Unser Vater! unser König! enthülle den Glanz deiner Herrschaft über uns, erscheine und erhebe dich über uns, vor den Augen aller Lebenden, vereine unsere Zerstreuten aus den Völkern, und sammle unsere Vertriebenen wieder aus den fernsten Gegenden der Erde. Bringe uns nach Zion deiner Residenz in Jubel, und nach Jerusalem deinem heiligen Tempel zur ewigen Freude; dort wollen wir unsere Pflichtopfer zubereiten, die täglichen Opfer nach ihrer Ordnung, und die Zugabsopfer nach ihrer Vorschrift; auch

תפלת מוסף

שמנה עשרה זייטע 44 ביז האל הקדוש, הערגַך אתה בחרתנו
זייטע קעו ביז זכר ליציאת מצרים.

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ. וְנִתְרַחַקְנוּ
מֵעַל אַדְמָתֵנוּ. וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲלוֹת
וְלֵרָאוֹת וּלְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנֶיךָ. וְלַעֲשׂוֹת
חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ. בַּבַּיִת הַגָּדוֹל
וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו. מִפְּנֵי הַיָּד
שֶׁנִּשְׁתַּלְּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ.

Mussaph = Gebet

für das Passah=, Wochen= und Laubhüttenfest.

(אתה siehe Seite 44 bis 45, dann האל הקדוש bis שמונה עשרה
bis קעז. siehe Seite קעו bis יעלה ויבא bis בחרתנו.)

ומפני חטאינו

Ach! unserer Sünden willen, sind wir vertrieben aus unserem Lande, verbannt von unserem Erdreiche hinweg, und wir können nicht mehr hinauf wallen, nicht mehr erscheinen, um dich anzubeten, und unsere Pflicht zu erfüllen, in dem von dir erwählten Tempel, in jenem großen und heiligen Wohnsitze, der deinen Namen geführt, wegen der Gewalt, welche entzügelt eindrang in dein Heiligthum.

Möge es dir wohlgefallen, Ewiger unser Gott!

Gott

שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם · הַטּוֹב · כִּי לֹא־כָלוּ
רַחֲמֶיךָ · וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ · מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:
וְעַל־כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד
לְעוֹלָם וָעֶד:

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל־בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶלָה · וִיהַלְלוּ אֶת־שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת ·
הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ · הַטּוֹב
שִׁמְךָ · וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

זין שחרית מוסף זאגט דער חזן דיעזעם

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה
הַכְּתוּבָה עַל־יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ · הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו
כֹּהֲנִים · עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו
אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

פֿיר שחרית מוסף

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן
וָחֶסֶד וְרַחֲמִים · עָלֵינוּ וְעַל כָּל־
יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ · בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ
כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ · כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ
נָתַתָּ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים
וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה
וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם · וְטוֹב
בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל

פֿיר מנחה מוסף מעריב

שָׁלוֹם רָב עַל־
יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים
לְעוֹלָם · כִּי אַתָּה
הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן
לְכָל־הַשָּׁלוֹם ·
וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ
לְבָרֵךְ אֶת־־־
עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל

בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה
נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ · אֲנַחְנוּ וְכָל־עַמְּךָ בֵּית

וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת. כִּי אַתָּה אֱלֹהִים אֱמֶת וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ עַל כָּל־הָאָרֶץ. מְקַדֵּשׁ (הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת־הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ. וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם. בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן. וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

וועהרענד דער חזן דיעזעם מודים זאגט, זאגט קהל דיעזעם

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שֶׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ. וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם עִמָּנוּ. וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ

מודים אנחנו לך שאתה הוא יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי כל־בשר יוצרנו יוצר בראשית ברכות והודאות לשמך הגדול והקדוש על שהחייתנו וקיימתנו כן תחיינו ותקימנו ותאסוף גליותינו לחצרות קדשך לשמור חקיך ולעשות רצונך ולעבדך בלבב שלם על שאנו מודים לך ברוך אל ההודאות:

---

unſer Herz, dich in Wahrheit anzubeten; denn du biſt ein Gott der Wahrheit, und deine Verheißung iſt Wahrheit und ewig unwandelbar. Gepriesen ſeyſt du Ewiger! König der ganzen Erde! der du heiligeſt (den Sabbath) Iſrael und den Tag des Andenkens.

(Die Ueberſetzung von רצה ומודים u. ſ. w. ſiehe Seite 50 bis 54.)

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. מְלוֹךְ עַל כָּל־
הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּכְבוֹדֶךָ. וְהִנָּשֵׂא עַל כָּל־הָאָרֶץ
בִּיקָרֶךָ. וְהוֹפַע בַּהֲדַר גְּאוֹן עֻזֶּךָ. עַל־כָּל־
יוֹשְׁבֵי תֵבֵל אַרְצֶךָ: וְיֵדַע כָּל־פָּעוּל כִּי אַתָּה
פְּעַלְתּוֹ. וְיָבִין כָּל־יְצוּר כִּי אַתָּה יְצַרְתּוֹ.
וְיֹאמַר כֹּל אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ. יְיָ אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ. וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה:
(מן שבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִּמְנוּחָתֵנוּ)
קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ.
שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ. וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ.
(מן שבת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת
קָדְשֶׁךָ. וְיָנוּחוּ־בוֹ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ:)

אלהינו

Unſer Gott und Gott unſerer Vorfahren! herrſche über das ganze Weltall in deiner Herrlichkeit, erhebe dich ob der ganzen Erde in deiner Majeſtät, und erſcheine im Lichtglanze deines höchſten Triumphes über alle deine Weltbewohner hinieden; damit jedes Werk erkenne, daß du ſein Meiſter, und jedes Geſchöpf begreife, daß du ſein Schöpfer biſt; dann wird alles was Odem hat ausrufen: „Der Ewige der Gott Iſraels iſt König, und ſein Reich umfaßt das All.“ (Am Sabbath: Unſer, Gott und Gott unſerer Vorfahren! zeige Wohlgefallen an unſerem Ruhetage,) heilige uns durch deine Gebote, und verleihe uns die in deiner Lehre verheißene Beſtimmung, erquicke uns durch deine Allgüte, erfreue uns durch dein Heil. (Am Sab.: Laß uns Ewiger unſer Gott! in Liebe und Wohlwollen deinen heiligen Sabbath zu Theil werden, daß Iſrael die deinen Namen heiligen, in ihm Ruhe finden.) Läutere

un=

יְשָׁרִים · וְתוֹרַת אֱמֶת חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים · וַתַּנְחִילֵנוּ
וְמַנֵּי שָׁשׂוֹן · וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ · וְחַגֵּי נְדָבָה · וַתּוֹרִישֵׁנוּ קְדֻשַּׁת
שַׁבָּת · וּכְבוֹד מוֹעֵד · וַחֲגִיגַת הָרֶגֶל · וַתַּבְדֵּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ
בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל · בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ · בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים ·
בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה · בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת
לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ · וְאֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי · מִשֵּׁשֶׁת
יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ · הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת־עַמְּךָ
יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ :

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת־
יוֹם (חַשַּׁבָּת הַזֶּה · וְאֶת־יוֹם) הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה

מן שבת: זִכְרוֹן תְּרוּעָה | מן וואכען = טאגען: יוֹם תְּרוּעָה
מִקְרָא־קֹדֶשׁ · זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ · יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה
וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן
אֲבוֹתֵינוּ · וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן־דָּוִד עַבְדֶּךָ · וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם
עִיר קָדְשֶׁךָ · וְזִכְרוֹן כָּל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ · לִפְלֵטָה
לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם
הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה · זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ · לְטוֹבָה : וּפָקְדֵנוּ בוֹ ·
לִבְרָכָה : וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ · לְחַיִּים : וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים
חוּס וְחָנֵּנוּ · וְרַחֵם עָלֵינוּ · וְהוֹשִׁיעֵנוּ · כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ ·
כִּי אֵל מֶלֶךְ · חַנּוּן וְרַחוּם · אָתָּה :

ותתן לנו

Du gabst uns, Ewiger unser Gott! in Liebe (diesen Sabbath und) diesen Tag des Andenkens, Tag des Posaunenschalls (am Sab.: den Erinnerungstag an den Posaunenschall) zur heiligen Verkündigung, zum Andenken an den Auszug aus Egypten,

(Die Uebersetzung von יעלה ויבא, siehe S. 50.)

Un=

קָדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ. וְאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ. כַּכָּתוּב וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט. וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים. אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ. וְרָצִיתָ בָּנוּ. וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־הַלְּשׁוֹנוֹת. וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וען ר"ה חַן מוצאי שבת פַּחֲנוּכָּה וְחַגִּיגוּ אַחַן דִּיעִנְעם פֶּסַח וחתן לנו.

וַתּוֹדִיעֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת־מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ. וַתְּלַמְּדֵנוּ לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ. וַתִּתֵּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִשְׁפָּטִים

ק ד ו ש

Du biſt heilig, furchtbar erhaben iſt dein Name, und außer dir iſt keine Gottheit; ſo drückt ſich auch die heilige Schrift aus: (Jeſ. 5, 16.) „Hoch erhaben wird der Herr der Heerſcharen ſeyn im Gerichte, und die heilige Allmacht wird ſich heilig zeigen durch Gerechtigkeit. Geprieſen ſeyſt du Ewiger! Heiliger König!

א ת ה ב ח ר ת נ ו

Du haſt uns aus allen Heidenvölkern erkoren, du liebteſt uns, du fandeſt Wohlgefallen an uns, und erhobeſt uns über alle Völkerſchaften; denn du heiligteſt uns durch deine Gebote, näherteſt uns o König! deinem Dienſte, und nannteſt uns nach deinem großen und heiligen Namen.

(Fällt das Neujahrsfeſt auf einen Samſtag Abends, ſo wird hier im Nachtgebete וַתּוֹדִיעֵנוּ eingeſchaltet. Siehe Seite קעו.)

Du

לְדָוִד עַבְדֶּךָ. וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן־יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ.
בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ:

וּבְכֵן צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ. וִישָׁרִים יַעֲלוּזוּ.
וַחֲסִידִים בְּרִנָּה יָגִילוּ. וְעוֹלָתָה תִּקְפְּצוֹן־פִּיהָ.
וְכָל־הָרִשְׁעָה כֻּלָּה כְּעָשָׁן תִּכְלֶה. כִּי תַעֲבִיר
מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן מִן־הָאָרֶץ:

וְתִמְלוֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדֶּךָ עַל כָּל־מַעֲשֶׂיךָ.
בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ. וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר
קָדְשֶׁךָ. כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ. יִמְלֹךְ יְיָ
לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

---

deinem Knechte David, und aufſtrahlendes Leuchten dem Sohne Iſais deinem Geſalbten, bald in unſern Tagen.

ובבן צדיקים

Dann werden die Frommen es ſehen und ſich freuen, die Redlichen jauchzen, und die Gottesgeweihten, Jubel ausbrechen; die Ungerechtigkeit wird verſtummen, und die Bosheit gänzlich wie Rauch hinchwinden; denn du wirſt verdrängen die Gewalt des Frevels von der Erde hinweg.

ותמלוך

Dann wirſt du allein als Herrſcher anerkannt, über alle deine Werke, auf dem Berge Zion dem Wohnſitze deiner Herrlichkeit, und in Jeruſalem dener eiligen Reſidenz; ſo wie es in deiner heiligen Schrift verheißen iſt: „Der Herr regieret ewiglich, dein Gott o Zion! durch alle Zeiten. Hallelujah!“ (Pſalm 147, 10.)

Du

וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל־מַעֲשֶׂיךָ.
וְאֵימָתְךָ עַל־כָּל־מַה־שָּׁבָרָאתָ. וְיִרָאוּךָ כָּל־
הַמַּעֲשִׂים. וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל־הַבְּרוּאִים.
וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם אֲגֻדָּה אֶחָת. לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב
שָׁלֵם. כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. שֶׁהַשִּׁלְטָן
לְפָנֶיךָ. עֹז בְּיָדֶךָ. וּגְבוּרָה בִּימִינֶךָ. וְשִׁמְךָ
נוֹרָא עַל־כָּל־מַה־שָּׁבָרָאתָ:

וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד יְיָ לְעַמֶּךָ. תְּהִלָּה לִירֵאֶיךָ.
וְתִקְוָה לְדוֹרְשֶׁיךָ. וּפִתְחוֹן־פֶּה לַמְיַחֲלִים לָךְ.
שִׂמְחָה לְאַרְצֶךָ. וְשָׂשׂוֹן לְעִירֶךָ. וּצְמִיחַת קֶרֶן

וּבכן תן פחדך

Verbreite nun deine Furchtbarkeit o Ewiger unſer Gott! über alle deine Werke, und Ehrfurcht vor dir über deine ganze Schöpfung, daß dich fürchten alle Weſen, daß dich anbeten alle Geſchöpfe, daß ſie alle in Einen Bund ſich einen, deinen Willen mit aufrichtigem Herzen zu vollziehen; ſo wie wir erkennen Ewiger unſer Gott! daß dein die Herrſchaft iſt, daß der Sieg in deiner Hand, die Macht in deiner Rechten liegt, und daß dein Name furchtbar erhaben Allen iſt, die du erſchaffen.

וּבכן תן כבוד

Verleihe auch o Ewiger! deinem Volke Anſehen, deinen Verehrern Ruhm, deinen Anbetern Hoffnung, und überzeigende Beredſamkeit jenen die deiner harren; Freude deinem Lande, Wonne deiner Stadt, aufſtrebende Kraft

dei=

הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים.
וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת. וּמֵבִיא גּוֹאֵל
לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים. מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים וְכָתְבֵנוּ
בְּסֵפֶר הַחַיִּים. לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן
אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם וַאדֹנָי. מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה
רַב לְהוֹשִׁיעַ:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים
רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים. וְרוֹפֵא חוֹלִים. וּמַתִּיר
אֲסוּרִים. וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר. מִי
כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָךְ. מֶלֶךְ מֵמִית
וּמְחַיֶּה. וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים. זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים
בְּרַחֲמִים:

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־
יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶלָה:

שָׁלוֹם. יְהִי רָצוֹן שֶׁתָּשִׂים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל חַיִּים וּבְרָכָה לְמִשְׁמֶרֶת שָׁלוֹם:

וואָהרעגד דער חזן, שים שלום זאגט, זאגען דיא כהנים דיעזען רבון.

רִבּוֹן הָעוֹלָם עָשִׂינוּ מַה שֶּׁגָּזַרְתָּ עָלֵינוּ אַף אַתָּה עֲשֵׂה עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הִבְטַחְתָּנוּ הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ מִן־הַשָּׁמַיִם וּבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֶת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּ לָנוּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ:

תפלת ראש השנה

שמונה עשרה

פיר מעריב, שחרית מוסף מנחה.

מון מוסף מוסף מון מנחה זאגט מען כי שם יי אקרא הבו גדל לאלהינו:

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל

Name deutet Glückſeligkeit an. O möge es dein Wille ſeyn, uns und deinem ganzen Volke Iſrael, Leben und Segen zu verleihen zur immerdauernden Glückſeligkeit.

Schemona - Essre - Gebet für das Neujahrsfeſt.

(Die Ueberſetzung von ש"ע bis יהללוך סלה ſiehe Seite 54—55.)

וְתִתְּנֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְחֵן וּלְחֶסֶד בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָּל־
רוֹאֵינוּ וְיִהְיוּ דְבָרֵי נִשְׁמָעִים לַעֲבוֹדָתֶךָ כְּשֵׁם שֶׁנָּתַתָּ
אֶת־יוֹסֵף צַדִּיקְךָ בְּשָׁעָה שֶׁהִלְבִּישׁוֹ אָבִיו כְּתֹנֶת פַּסִּים
לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָּל־רוֹאָיו
וְתַעֲשֶׂה עִמִּי נִפְלָאוֹת וְנִסִּים וְלִטּוֹבָה אוֹת וְתַצְלִיחֵנִי
בְּדְבָרָי: וְתֵן בְּלִבִּי בִּינָה לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל וּלְקַיֵּם
אֶת־כָּל־דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ וְסוֹדוֹתֶיהָ וְתַצִּילֵנִי
מִשְּׁגִיאוֹת וּתְטַהֵר וְרַעְיוֹנַי וְלִבִּי לַעֲבוֹדָתֶךָ: וְתַאֲרִיךְ
יָמַי (וִימֵי אִשְׁתִּי וּבָנַי וּבְנוֹתַי) בְּרוֹב עֹז וְשָׁלוֹם אָמֵן
סֶלָה:

אַדִּיר בַּמָּרוֹם שׁוֹכֵן בִּגְבוּרָה. אַתָּה שָׁלוֹם וְשִׁמְךָ

O gib uns Liebe, Gunst und Gnade in deinen Augen, und in den Augen aller unserer Nebenmenschen, damit unsere Worte Eingang finden zu deiner Verehrung; so wie du Joseph deinem Frommen schon von jener Stunde an, als sein Vater ihn mit dem bunten Gewande bekleidete, Gunst, Gnade und Liebe verliehen hast, in deinen Augen und in den Augen Aller die ihn sahen. Und erzeigest du mir Außerordentliches und Wundervolles; so möge es ein Zeichen znm Guten seyn. O laß mich glücklich in meinem Wandel seyn, und lege in mein Herz Einsicht, zu begreifen, zu erkennen und zu erfüllen den wahren Inhalt deiner Lehre und ihrer geheimen Deutungen. Bewahre mich vor Irrlehren, läutere meine Gedanken und mein Herz zu deinem Dienste, und verlängere mein Daseyn (und das Daseyn meiner Gattin, meiner Söhne und Töchter) in voller Kraft und Glückseligkeit. Amen!

אדיר במרום

Herrlichster in jener Höhe! der du thronest mit Allmacht! du bist der Inbegriff der Glückseligkeit, und dein

Name

וואהרענד דיא כהנים בייא שלום זיינגען, זאגט קהל דיעזען יהי רצון.

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּעֲשֶׂה
לְמַעַן קְדֻשַׁת חַסְדֶּיךָ וְגוֹדֶל רַחֲמֶיךָ הַפְּשׁוּטִים וּלְמַעַן
טַהֲרַת שִׁמְךָ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא בֶּן־עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם
אוֹתִיּוֹת הַיּוֹצְאִים מֵהַפְּסוּקִים שֶׁל בִּרְכַת כֹּהֲנִים
הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו עַם קְרוֹשֶׁךָ שֶׁתִּהְיֶה קָרוֹב
לִי בְּקָרְאִי לָךְ וְתִשְׁמַע תְּפִלָּתִי נַאֲקָתִי וְאַנְקָתִי תָּמִיד
כְּשֵׁם שֶׁשָּׁמַעְתָּ אֲנָקַת יַעֲקֹב תְּמִימֶךָ הַנִּקְרָא אִישׁ תָּם:
וְתֵּן לִי וּלְכָל־נַפְשׁוֹת בֵּיתִי מְזוֹנוֹתֵנוּ וּפַרְנָסָתֵנוּ
בְּרֶוַח וְלֹא בְצַמְצוּם בְּהֶתֵּר וְלֹא בְאִיסּוּר בְּנַחַת וְלֹא
בְצַעַר מְתֻחַת יָדְךָ הָרְחָבָה כְּשֵׁם שֶׁנָּתַתָּ פַּסַּת לֶחֶם
לֶאֱכוֹל וּבֶגֶד לְלְבּוֹשׁ לְיַעֲקֹב אָבִינוּ הַנִּקְרָא אִישׁ תָּם:

Zum Schluße des Segens betet die Gemeinde dieſes:

יהי רצון

Möge es dein Wille ſeyn, Ewiger mein Gott! und Gott meiner Väter! daß du mir willfahreſt, deiner gefeyerten Gnade und überſchwenglichen unendlichen Barmherzigkeit wegen; daß du willfahreſt, der Majeſtät deines großen, mächtigen und furchtbaren Namens willen, der in dem Prieſterſegen ausgeſprochen und aus dem Munde Aron's und ſeiner Söhne deinem heiligen Volke verkündet wurde. O ſey mir nahe wenn ich dich anrufe! und erhöre mein Gebet, mein Klagen und mein Seufzen, ſo wie du das Seufzen Jakobs deines Tugendhaften gehört, den der Ruf als frommen Mann ausgezeichnet. O gib mir und meinem Hausgeſinde unſere Nahrung und unſer Auskommen aus deiner freigebigen Hand in Uiberfluß, nie kümmerlich; auf erlaubter, nie verbotener Weiſe; in Ruhe, nie in Drangſal; ſo wie du gegeben Brod zur Nahrung und Gewand zur Bekleidung unſerem Urvater Jakob, den der Ruf als frommen Mann bezeichnete.

פָּנָיו פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי כִּי־יָחִיד וְעָנִי אָנִי:
אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ יְיָ נַפְשִׁי אֶשָּׂא:
וִיחֻנֶּךָּ הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל־יַד אֲדוֹנֵיהֶם · כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל־יַד גְּבִרְתָּהּ · כֵּן עֵינֵינוּ אֶל־יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ: רבש"ע.
יִשָּׂא יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ:
יְיָ יְיָ חָנֵּנוּ לְךָ קִוִּינוּ הֱיֵה זְרוֹעָם לַבְּקָרִים אַף־יְשׁוּעָתֵנוּ בְּעֵת צָרָה:
פָּנָיו אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ · מִמֶּנִּי בְּיוֹם צַר־לִי הַטֵּה־אֵלַי אָזְנֶךָ בְּיוֹם אֶקְרָא מַהֵר עֲנֵנִי:
אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת־עֵינַי הַיּוֹשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם:
וְיָשֵׂם וְשָׂמוּ אֶת־שְׁמִי עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרֲכֵם:
לְךָ לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ · לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל וּלְרֹאשׁ:
שָׁלוֹם שָׁלוֹם וּ שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְיָ וּרְפָאתִיו:

פניו sein Antlitz
אליך dir
ויחנך und sey dir gnädig.
(Die Gemeinde:) Amen!
(Der Vorbeter und die Prieſter:) ישא Es wende
יי der Herr
פניו ſein Antlitz
אליך dir zu
וישם und ſchenke
לך dir
שלום Glückſeligkeit.
(Die Gemeinde:) Amen!

Mö.

וואהרעד ברכת כהנים רמרך אמן דיא כהנים נידט אנטוואהרעד.

יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:
יי יְיָ אֲדוֹנֵינוּ מָה־אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל־הָאָרֶץ:
וְיִשְׁמְרֶךָ שֶׁמְּרֵנִי אֵל כִּי־חָסִיתִי בָךְ:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אֲנִי שֶׁלְּךָ · וַחֲלוֹמוֹתַי שֶׁלְּךָ · חֲלוֹם חָלַמְתִּי וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה הוּא: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי · שֶׁיִּהְיוּ כָּל־חֲלוֹמוֹתַי עָלַי וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל · לְטוֹבָה · בֵּין שֶׁחָלַמְתִּי עַל־עַצְמִי וּבֵין שֶׁחָלַמְתִּי עַל אֲחֵרִים · וּבֵין שֶׁחָלְמוּ אֲחֵרִים עָלַי אִם טוֹבִים הֵם חַזְּקֵם וְאַמְּצֵם וְיִתְקַיְּמוּ־בִי וּבָהֶם כַּחֲלוֹמוֹת שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק · וְאִם צְרִיכִים רְפוּאָה רְפָאֵם כִּחְזָקָתָהּ מֶלֶךְ יְהוּדָה מֵחָלְיוֹ וּכְמִרְיָם הַנְּבִיאָה מְצָרַעְתָּהּ וּכְנַעֲמָן מְצָרַעְתּוֹ וּכְמֵי מָרָה עַל־יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּינוּ וּכְמֵי יְרִיחוֹ עַל־יְדֵי אֱלִישָׁע · וּכְשֵׁם שֶׁהַפַּכְתָּ אֶת־קִלְלַת בִּלְעָם הָרָשָׁע מִקְּלָלָה לִבְרָכָה · כֵּן תַּהֲפֹךְ כָּל־חֲלוֹמוֹתַי עָלַי וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל · לְטוֹבָה וְתִשְׁמְרֵנִי וּתְחָנֵּנִי וְתִרְצֵנִי: אמן

יָאֵר אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה:
יי יְיָ · יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנּוּן · אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וֶאֱמֶת:

Der Vorbeter ſagt den Prieſtern folgenden Vers theilweiſe vor, und die Prieſter ſprechen oder ſingen ihn im Chore nach.

(Der Vorbeter und die Prieſter:) יברך Es ſegne dich
יי der Herr
וישמרך und behüte dich.
(Die Gemeinde:) Amen!
(Der Vorbeter und die Prieſter:) יאר Es laſſe leuchten
יי der Herr

סדר ברכת כהנים

מנטעמט ותחזינה ווירד דיעזעם ותערב גענעמט.

וְתֶעֱרַב עָלֶיךָ עֲתִירָתֵנוּ כְּעוֹלָה וּכְקָרְבָּן. אָנָּא רַחוּם. בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים חָשֵׁב שְׁכִינָתְךָ לְצִיּוֹן עִירֶךָ. וְסֵדֶר הָעֲבוֹדָה לִירוּשָׁלָיִם: וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים. וְשָׁם נַעַבְדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: הוּא בָּאֵי שְׁאוֹתְךָ לְבַדְךָ בְּיִרְאָה נַעֲבוֹד:

מודים, ועל כלם בין ולך נאה להודות.

ווען דער חזן דמ"ז ווערט כהנים זאגט, זאגען דיא כהנים לויט דיזע ברכה

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בִּקְדֻשָּׁתוֹ שֶׁל אַהֲרֹן וְצִוָּנוּ לְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה:

An jedem Feyertage wird im Muſſaph-Gebete von den Prieſtern der Segen ertheilt.

Vor demſelben betet dieſes die Gemeinde nach רצה.

ותערב

Möge dir unſer Flehen angenehm ſeyn, gleich den Opfern. O Erbarmungsvoller! in der Fülle deiner Barmherzigkeit, laß deine Herrlichkeit wieder in Zion thronen, und führe die Ordnung des Opferdienſtes in Jeruſalem wieder ein; daß ſich unſere Augen weiden an deiner Rückkehr nach Zion mit Liebe; daß wir dich dort in Ehrfurcht wieder anbeten wie in den Tagen der Vorzeit, wie in den Jahren früher Vergangenheit (Der Vorbeter ſchließt): Geprieſen ſeyſt du Ewiger! den wir allein anbeten in Ehrfurcht.

ברכת כהנים: Prieſterſegen.

Vor der Ertheilung des Segens ſprechen die Prieſter laut dieſe Benedeyung.

Gebenedeyt ſeyſt du Ewiger! unſer Herr! Weltbeherrſcher! der du uns mit der Heiligkeit Aron's geheiliget, und uns befohlen haſt, dein Volk Iſrael mit Liebe zu ſegnen.

וְהָשֵׁב כֹּהֲנִים לַעֲבוֹדָתָם וּלְוִיִּם לְשִׁירָם
לְזִמְרָם. וְהָשֵׁב יִשְׂרָאֵל לִנְוִיהֶם. וְשָׁם נַעֲלֶה
וְנֵרָאֶה וְנִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנֶיךָ בְּשָׁלוֹשׁ פַּעֲמֵי
רְגָלֵינוּ. כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ. שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים
בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל־זְכוּרְךָ אֶת־פְּנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ
בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּחַג הַמַּצּוֹת וּבְחַג
הַשָּׁבֻעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת וְלֹא יֵרָאֶה אֶת־פְּנֵי
יְיָ רֵיקָם: אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ כְּבִרְכַּת יְיָ אֱלֹהֶיךָ
אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ:

והשיאנו זייטע 177, רצה ומודים זייטע 50.

---

lung, setze die Priester zu ihrem Dienste wieder ein, die Leviten zu ihrem Gesange und Saitenspiel, und führe Israel wieder zurück in seine Wohnungen. O laß uns dahin wallen, erscheinen und anbeten vor dir, an den dreimaligen Tempelbesuchen: so wie es in deiner Lehre ausdrücklich heißt: (5. B. M. 16, 16, 17.) „Dreimal im Jahre, sollen alle deine Mannspersonen erscheinen vor dem Ewigen deinem Gotte, an dem Orte den er erwählen wird; am Feste des ungesäuerten Brodes am Wochenfeste und am Laubhüttenfeste; man soll aber vor dem Ewigen nicht leer erscheinen, jeder nach Maaßgabe seines Vermögens, nach dem Verhältnisse des Segens, den der Ewige dein Gott dir geschenkt hat.
(והשיאנו siehe Seite 177, רצה ומודים u. s. w. siehe S. 50 bis 54.)

(לשבת יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג. עַם ו
מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי. כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ. וּבַשְּׁבִיעִי
רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ. זֵכֶר
לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:)

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם ו
עָלֵינוּ. טוֹב וּמֵטִיב הִדָּרֵשׁ־לָנוּ. שׁוּבָה אֵלֵינוּ
בְּהָמוֹן רַחֲמֶיךָ. בִּגְלַל אָבוֹת שֶׁעָשׂוּ רְצוֹנֶךָ.
בְּנֵי בֵיתְךָ כְּבַתְּחִלָּה. וְכוֹנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל־
מְכוֹנוֹ. וְהַרְאֵנוּ בְּבִנְיָנוֹ וְשַׂמְּחֵנוּ בְּתִקּוּנוֹ.

ישמחו

(Am Sabbath.) Sie freuen sich deiner Herrschaft, die den Sabbath beobachten, und ihn eine Seligkeit nennen. Einem Volke das den siebenten Tag heiliget, wird allgemein der Vollgenuß und die Wonne deiner Güte zu Theil; denn den siebenten Tag zeichnetest du wohlgefällig aus, heiligtest ihn und nanntest ihn den Anmuthigsten der Tage, zum Andenken der ersten Schöpfung.

אלהינו

Unser Gott und Gott unserer Urväter! allbarmherziger König! erbarme dich unser! Laß dich Allgütiger, Spender des Wohls, von uns erflehen; wende dich zu uns mit deiner überschwenglichen Barmherzigkeit, unserer Urväter wegen, welche nach deinem Willen handelten. Erbaue deinen Tempel wie vormals, und errichte dein Heiligthum auf seiner Stätte wieder; weide unsern Blick an seiner Auferbauung, erfreue uns durch seine Herstel-

lung

ביים דריטטן טאג

וביום השלישי פרים עשתים־עשר אילם
שנים בבשים בני־שנה ארבעה עשר תמימם: ומנחתם
וביום הרביעי פרים עשרה. אילם שנים
בבשים בני שנה ארבעה עשר תמימם: ומנחתם

ביים דריטטן טאג

וביום הרביעי. פרים עשרה. אילם שנים.
בבשים בני־שנה ארבעה עשר תמימם: ומנחתם
וביום החמישי פרים תשעה אילם שנים
בבשים בני־שנה ארבעה עשר תמימם: ומנחתם

ביים פיערטן טאג

וביום החמישי פרים תשעה אילם שנים
בבשים בני־שנה ארבעה עשר תמימם: ומנחתם
וביום הששי. פרים שמנה אילם שנים
בבשים בני־שנה ארבעה עשר תמימם: ומנחתם

Am dritten Tage: eilf Stiere, zwei Widder, vierzehn einjährige Lämmer ohne Fehler. (Daſ. 29, 20,) Dazu ihr u. ſ. w.

Am vierten Tage: zehn Stiere, zwei Widder, vierzehn einjährige Lämmer, ohne Fehler. (Daſ. 29, 23.) Dazu ihr u. ſ. w.

Am fünften Tage: neun Stiere, zwei Widder, vierzehn einjährige Lämmer, ohne Fehler. (Daſ. 29, 26,) Dazu ihr u. ſ. w.

Am ſechsten Tage: acht Stiere, zwei Widder, vierzehn einjährige Lämmer, ohne Fehler. (Daſ. 29, 29.) Dazu ihr u. ſ. w.

Am dritten Tage

Am vierten Tage

Am zweiten Tage

Am

גמכן חול המועד חונד דיא לעטנטען צוויא טעגע
פסח, ווירד נאך אב יגענע כאמור, דיעזעם גענאגט.

וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה עֹלָה לַיי פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם
וְאַיִל אֶחָד וְשִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם:
וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם בַּמִּדְבָּר שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים
לַפָּר · וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל · וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ · וְיַיִן
בְּנִסְכּוֹ · וְשָׂעִיר לְכַפֵּר · וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:

אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן, ובשבת ישמחו

נאן חול המועד סכות ווירד דיעזעם נאכשטעהענדע גענאגט.

נאך ערשטען טאג

וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנֵים עָשָׂר אֵילִם
שְׁנַיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: ומנחתם
וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פָּרִים עַשְׁתֵּי־עָשָׂר אֵילִם שְׁנָיִם
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: ומנחתם

(An den letzten sechs Tagen des Passahfestes wird Folgendes gesagt.

והקרבתם

Ihr sollt darbringen als Feyer- und Brandopfer dem Ewigen zu Ehren, zwei junge Stiere, einen Widder, und sieben einjährige Lämmer, ohne Fehler müssen sie euch seyn. (4. B. M. 28, 19.) [ומנחתם Dazu ihr Mehlopfer u. s. w.]

(An den fünf Halbfeyertagen des Laubhüttenfestes [חול המועד] wird Nachstehendes gesagt.)

Am zweiten Tage { zwölf junge Rindstiere zwei Widder, vierzehn einjährige Lämmer ohne Fehler. (4. B. M. 29, 17.) Dazu ihr Mehlopf. u. s. w.

Am dritten Tage, eilf Stiere, zwei Widder, vierzehn einjährige Lämmer ohne Fehler. (Das. 29, 20.) Dazu u. s. w.

Am

עֹלָה כַלְיָי פָּרִים
בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם
וְאַיִל אֶחָד וְשִׁבְעָה
כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה
תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם:

לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ
פָּרִים בְּנֵי־בָקָר
שְׁנַיִם אַיִל אֶחָד
שִׁבְעָה כְבָשִׂים
בְּנֵי שָׁנָה:

לַיְיָ פָּרִים בְּנֵי בָקָר
שְׁלֹשָׁה עָשָׂר
אֵילִם שְׁנָיִם
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה
אַרְבָּעָה עָשָׂר
תְּמִימִם יִהְיוּ:

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כְּמִדְבָּר · שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים
לַפָּר · וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל · וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ · וְיַיִן
כְּנִסְכּוֹ · וְשָׂעִיר לְכַפֵּר · וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:

אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן זייטע 182, זן שבת נחמר
ווירד ערטט ישמחו במלכותך גענוגט.

Ganzopfer, vom Feuer zu verzehren zum angenehmen Geruch, dreizehn junge Rindstiere, zwei Widder, vierzehn einjährige Schaafe, ohne Fehler müssen sie seyn. (4. M. 29,12,13.)

Brandopfer zum angenehmen Geruch, dem Ewigen zu Ehren, zwei junge Stiere, einen Widder, sieben einjährige Lämmer. (4. B. M. 28, 26, 27.)

bringen als Feyer- und Brandopfer dem Ewigen zu Ehren: zwei junge Stiere, einen Widder und sieben einjährige Lämmer, ohne Fehler müssen sie euch seyn. (4. B. M. 28, 16 bis 19.)

ומנחתם

Dazu ihr Mehl- und Trankopfer nach der Vorschrift, drei Zehntel zu jedem Stiere; zwei Zehntel zu jedem Widder, ein Zehntel zu jedem Schaafe, Wein zum Trankopfer, einen Bock zur Versöhnung, und die zwei täglichen Opfer nach Gebühr.

Ihr

ון דעמ ערשטען חודש נוויי טען טאג פסח.	ון ביידען טאגען שבועות.	ון פונ ערשטען חודש נוויי טען טאג סכות
וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ פֶּסַח לַיי׃ וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חַג שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת יֵאָכֵל׃ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃ וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה	וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיי בְּשָׁבֻעֹתֵיכֶם מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃ וְהִקְרַבְתֶּם עוֹלָה	וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְחַגֹּתֶם חַג לַיי שִׁבְעַת יָמִים׃ וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ
עלח	לריח	ליי

An den beiden ersten Passahfesttagen.

Am vierzehnten Tage des ersten Monats ist das Uiberschreitungsopfer dem Ewigen zu Ehren, und am fünfzehnten Tag dieses Monats ist ein Fest; sieben Tage soll ungesäuertes Brod gegessen werden. Am ersten Tage ist heilige Verkündigung, ihr dürft keine Kunstarbeit verrichten. Und ihr sollt darbrin-

Am Wochenfeste.

Am Tage der Erstlinge, wenn ihr darbringt die neue Opfergabe dem Ewigen zu Ehren, an eurem Wochenfeste soll bei euch heilige Verkündigung seyn; keine Kunstarbeit dürft ihr verrichten. Und ihr sollt darbringen ein

An den zwei ersten Tagen des Laubhüttenfestes.

Am fünfzehnten Tage dieses siebenten Monats, soll euch heilige Verkündigung seyn; keine Kunstarbeit sollt ihr verrichten, sieben Tage sollt ihr dem Ewigen zu Ehren ein Fest feyern. Und ihr sollt (am ersten derselben) darbringen dem Ewigen zu Ehren, ein

יום הַשַּׁבָּת הַזֶּה) וְאֶת־מוּסַף יוֹם

מן פסח	מן שבועות	מן סכות	מן ש"ע מוגד ש"ת
חַג הַמַּצּוֹת	חַג הַשָּׁבֻעוֹת	חַג הַסֻּכּוֹת	הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת

הַזֶּה. נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה. כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ. כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ. עַל־יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. מִפִּי כְבוֹדֶךָ. כָּאָמוּר:

מן מנח וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ: וְהַקְרִבַן שַׁבָּת וְקָרְבַּן הַיּוֹם כָּאָמוּר:

---

das Zugabsopfer (dieses Sabbaths und das Zugabsopfer) dieses

Am Passahfeste.	Am Wochenf.	Am Laubhüttenf.	Am Beschlußfeste.
Festes des ungesäuerten Brodes	Wochenfestes	Laubhüttenfestes	achten Tages als Beschlußf.

wollen wir zubereiten, und dir in Liebe darbringen, nach dem Geheiße deines Willens, wie du uns vorgeschrieben hast in deiner Lehre, durch Moses deinen Knecht, wie er es aus dem Munde deiner Herrlichkeit vernommen, welches also lautet:

וביום

(Am Sabbath): „Am Sabbathtage (opfert) einjährige Lämmer zwei ohne Fehler, und zwei Zehntheil feines Mehl als Opfergabe mit Oehl eingerührt, nebst dem dazu bestimmten Trankopfer. Dieses ist das Ganzopfer für jeden Sabbath, außer dem täglichen Ganzopfer; und dem dazu gehörigen Trankopfer.

יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן. שֶׁתָּשׁוּב
וּתְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים.
וְתִבְנֵהוּ מְהֵרָה וְתַגְדִּיל כְּבוֹדוֹ: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ.
גַּלֵּה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה. וְהוֹפַע
וְהִנָּשֵׂא עָלֵינוּ. לְעֵינֵי כָּל־חָי. וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ
מִבֵּין הַגּוֹיִם. וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מֵיַרְכְּתֵי־אָרֶץ.
וְהָבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה. וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית
מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם. וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ
אֶת־קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ. תְּמִידִים
כְּסִדְרָם וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם: (וְאֶת־מוּסַף

Gott unſerer Urväter! allbarmherziger König! dich unſerer und deines Heiligthumes wieder liebreich anzunehmen, aus der Fülle deiner Barmherzigkeit. O erbaue es bald wieder, und vergrößere ſeine Herrlichkeit. Unſer Vater! unſer König! enthülle den Glanz deiner Herrſchaft über uns, erſcheine und erhebe dich über uns, vor den Augen aller Lebenden, vereine unſere Zerſtreuten aus den Völkern, und ſammle unſere Vertriebenen wieder aus den fernſten Gegenden der Erde. Bringe uns nach Zion deiner Reſidenz in Jubel, und nach Jeruſalem deinem heiligen Tempel zur ewigen Freude; dort wollen wir unſere Pflichtopfer zubereiten, die täglichen Opfer nach ihrer Ordnung, und die Zugabsopfer nach ihrer Vorſchrift; auch

תפלת מוסף

שמנה עשרה זייטע 44 ביז האל הקדוש, הערנאך אתה בחרתנו
זייטע קעז ביז זכר ליציאת מצרים.

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ. וְנִתְרַחַקְנוּ
מֵעַל אַדְמָתֵנוּ. וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲלוֹת
וְלֵרָאוֹת וּלְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנֶיךָ. וְלַעֲשׂוֹת
חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ. בַּבַּיִת הַגָּדוֹל
וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו. מִפְּנֵי הַיָּד
שֶׁנִּשְׁתַּלְּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ.

Mussaph = Gebet

für das Passah=, Wochen= und Laubhüttenfest.

(אתה bis 45, dann שמונה עשרה bis האל הקדוש siehe Seite 44 bis
בחרתנו bis יעלה ויבא bis קעז siehe Seite קעז.)

ומפני חטאינו

Ach! unserer Sünden willen, sind wir vertrieben aus unserem Lande, verbannt von unserem Erdreiche hinweg, und wir können nicht mehr hinauf wallen, nicht mehr erscheinen, um dich anzubeten, und unsere Pflicht zu erfüllen, in dem von dir erwählten Tempel, in jenem großen und heiligen Wohnsitze, der deinen Namen geführt, wegen der Gewalt, welche entzügelt eindrang in dein Heiligthum.

Möge es dir wohlgefallen, Ewiger unser Gott!

Gott

וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ. בָּרוּךְ
אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ (הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

רצה ומודים, זייטע 50, קדיש תתקבל, קידוש, עלינו זייטע עה.

שחרית ליום טוב

מַן י"ט פריה ווירד ווי מען תפלת שבת מַנגעזייגט מייט, ביז שמונה עשרה גענעטהעט, דמַן ש"ע זייטע קעו, הלֵל זייטע קסט, אין כמוך זייטע ק; מוּנד נמַך קריאת התורה זמַגט מען אשרי זייטע כח, מוּנד בעטהעט מוסף.

Feſte zu Theil werden; daß Iſrael die deinen Namen heiligen, ſich deiner erfreuen. Geprieſen ſeyſt du Ewiger! der du heiligeſt (den Sabbath) Iſrael und die beſtimmten Feſte.

(רצה ומודים u. ſ. w. ſiehe Seite 50 bis 54. Des Morgens betet man nachher הלֵל, Seite קסט bis 173, dann wird die Geſetzrolle (תורה) aus der heiligen Lade genommen, und man betet, wie oben Seite 100 bis 103. Nachdem man dieſelbe wieder hineingegeben, wird Nachſtehendes gebetet.)

יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ. וְרַחֵם עָלֵינוּ.
וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן
וְרַחוּם אָתָּה:

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת־בִּרְכַת מוֹעֲדֶיךָ.
לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם. לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן. כַּאֲשֶׁר
רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ. (מוּ שבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ. רְצֵה בְמְנוּחָתֵנוּ) קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ.
וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ. שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ.
וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ. וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ
בֶּאֱמֶת. וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ (בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן)
בְּשִׂמְחַת וּבְשָׂשׂוֹן. (שבת ו) מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ.

ו ה ש י א נ ו

Laß uns empfangen, o Ewiger unser Gott! den Segen deiner bestimmten Feste zum Leben und zum Frieden, zur Freude und zur Wonne; so wie du deinen Willen uns zum Segen verheißen hast. (Am Sabbath: Unser und unserer Väter Gott! zeige Wohlgefallen an unserem Ruhetag) Heilige uns durch deine Gebote, und verleihe uns die in deiner Lehre verheißene Bestimmung, erquicke uns durch deine Allgüte, erfreue uns durch dein Heil, und reinige unser Herz, dich in Wahrheit anzubeten. Laß uns, Ewiger unser Gott! (mit Liebe und Wohlwollen) mit Freude und Wonne (den Sabbath und) deine heiligen

Fe=

יוֹם פסח	יוֹם שבועות	יוֹם סכות	יוֹם ש״ע וש״ת
חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה · זְמַן חֵרוּתֵנוּ	חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה · זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ	חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה · זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ	הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה · זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ

(בְּאַהֲבָה) מִקְרָא־קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה
וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ
וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן־דָּוִד עַבְדֶּךָ
וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ וְזִכְרוֹן כָּל־עַמְּךָ
בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לִפְלֵטָה לְטוֹבָה לְחֵן
וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם

יוֹם פסח חג	יוֹם שבועות חג	יוֹם סכות חג	יוֹם שמיני עצרת וש״ת
הַמַּצּוֹת	הַשָּׁבֻעוֹת	הַסֻּכּוֹת	הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת

הַזֶּה זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ
בּוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בּוֹ לְחַיִּים וּבִדְבַר

Am Schlußf. desselben.	Am Laubhüttenf.	Am Wochenfeste.	Am Passahfeste.
diesen achten Tag als Beschlußfest, die Zeit unserer Freude,	Laubhüttenfest, die Zeit unserer Freude,	Wochenfest, die Zeit der Uiberliferung unseres Gesetzes,	Fest des ungesäuerten Brodes, die Zeit unserer Befreiung,

(mit Liebe) zur heiligen Verkündigung, zum Andenken an den Auszug aus Egypten.

Die Uibersetzung vom Gebete יעלה ויבא, siehe oben Seite 50.

יְשָׁרִים וְתוֹרוֹת אֱמֶת חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים · וַתַּנְחִילֵנוּ
וְמַנֵּי שָׁשׂוֹן · וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ · וְחַגֵּי נְדָבָה · וַתּוֹרִישֵׁנוּ
קְדֻשַּׁת שַׁבָּת · וּכְבוֹד מוֹעֵד · וַחֲגִיגַת הָרֶגֶל · וַתַּבְדֵּל
יְיָ אֱלֹהֵינוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל · בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל
לָעַמִּים · בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה · בֵּין
קְדֻשַּׁת שַׁבָּת · לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ · וְאֶת־יוֹם
הַשְּׁבִיעִי · מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ · הִבְדַּלְתָּ
וְקִדַּשְׁתָּ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ :

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (שַׁבָּתוֹת
לִמְנוּחָה ו) מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים
לְשָׂשׂוֹן · אֶת־יוֹם (הַשַּׁבָּת־הַזֶּה וְאֶת־יוֹם)

---

keit, Lehre der Wahrheit, und heilsame Vorschriften und Gebote. Du beschenktest uns mit wonnigen Zeiten, mit heiligen Festen, und mit der Feyerlichkeit freiwilliger Opfer. Du ertheiltest uns die Heiligkeit des Sabbaths, die Herrlichkeit der Feste, und die Feyer der Tempelbesuche. (2. B. M. 23. 15 — 17). Auch unterschiedest du Ewiger, unser Gott! zwischen Heiligem und Gemeinem, zwischen Licht und Finsterniß, zwischen Israel und Heidenvölkern, zwischen den siebenten Tag und den sechs Werktagen. Die Heiligkeit des Sabbaths und die Heiligkeit der Festtage hast du unterschieden, den siebenten Tag hast du vor den sechs Werktagen geheiligt; so hast du abgesondert und geheiliget dein Volk Israel mit deiner Heiligkeit.

ותתן לנו

Du gabst uns, Ewiger unser Gott! in Liebe (Sabbathtage zur Ruhe) Feyertage zur Freude, Feyerlichkeiten und Feste zur Wonne; so wie (diesen Sabbath und) dieses

סדר התפלה לרגלים

שמנה עשרה בי האל הקדוש וישט 44.

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים · אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ ·
וְרָצִיתָ בָּנוּ · וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־הַלְּשׁוֹנוֹת ·
וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ · וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ
לַעֲבוֹדָתֶךָ · וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ
נִקְרָאתָ:

תן מוצאי שבת יחגט אתן דיעזעס פסח וחתן לנו.

וַתּוֹדִיעֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת־מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ · וַתְּלַמְּדֵנוּ
לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ · וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִשְׁפָּטִים

Schemona-Essre-Gebet

für das Passah-, Wochen- und Laubhüttenfest.

(Den Anfang bis האל הקדוש, siehe oben Seite 44 und 45.)

א ת ה ב ח ר ת נ ו

Du haſt uns aus allen Heidenvölkern erkoren, du liebteſt uns, und fandeſt Wohlgefallen an uns, und erhobeſt uns über alle Völkerſchaften; denn du heiligteſt uns durch deine Gebote, näherteſt uns o König! deinem Dienſte, und nannteſt uns nach deinem großen und heiligen Namen.

(Beginnt der Feſtabend mit dem Ausgange des Sabbaths, wird im Nachtgebete Folgendes eingeſchaltet:)

ו ת ו ד י ע נ ו

Du thateſt uns Ewiger, unſer Gott! deine gerechten Geſetze kund, du lehreteſt uns die Anordnungen deines Willens ausüben, und gabſt uns, unendlicher Gott! Geſetze der Billigkeit

חֵטְא וְלִסְלִיחַת עָוֹן (ווען עבור מיוט, ווירד
מוך געזאגט וּלְכַפָּרַת פֶּשַׁע). כִּי־בְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
בָּחַרְתָּ מִכָּל־הָאֻמּוֹת. וְחֻקֵּי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים
לָהֶם קָבָעְתָּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל
וְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים: רצה ומודים זייטע 50.

---

zur Verzeihung des Vergehens, und zur Vergebung der Sünde; (In einem Schaltjahre: zur Versöhnung der Missethat); denn dein Volk Israel hast du erkoren aus allen Heidenvölkern, und ihnen die Vorschriften für die ersten Tage der Neumonde festgesetzt. Gepriesen seyst du Ewiger! der du heiligest Israel und die ersten Tage der Neumonde.

(רצה ומודים u. s. w. wie an Wochentagen, siehe Seite 50.)

וּבְרֹאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם תַּקְרִיבוּ עֹלָה לַיְיָ פָּרִים
בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה
שִׁבְעָה תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כְּמִדְבָּר.
שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר. וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל.
וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ. וְיַיִן נִסְכּוֹ: וְשָׂעִיר לְכַפֵּר.
וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. חַדֵּשׁ עָלֵינוּ
אֶת־הַחֹדֶשׁ הַזֶּה. לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה.
לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה. לִישׁוּעָה וּלְנֶחָמָה.
לְפַרְנָסָה וּלְכַלְכָּלָה. לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם. לִמְחִילַת

ובראשי.

„An den ersten Tagen der Monate bringet ihr zum Brandopfer dem Ewigen zu Ehren, zwei junge Stiere, einen Widder, und jährige Lämmer sieben ohne Fehler; dazu ihr Mehlopfer und Trankopfer nach der Vorschrift, drei Zehntel zu jedem Stiere, zwei Zehntel zu jedem Widder, ein Zehntel zu jedem Schafe, Wein zum Trankopfer, einen Bock zur Versöhnung, und die zwei täglichen Opfer nach Gebühr."

אלהינו

Unser Gott und Gott unserer Väter! erneue diesen Monat für uns zum Glücke und zum Segen; zur Freude und zur Wonne, zum Heile und zum Troste, zur Nahrung und zur Erhaltung, zum Leben und zum Frieden,

zur

וּבְשִׁירֵי דָוִד עַבְדֶּךָ הַנִּשְׁמָעִים בְּעִירֶךָ.
הָאֲמוּרִים לְפָנֶיךָ מִזְבְּחֶךָ. אַהֲבַת עוֹלָם תָּבִיא
לָהֶם. וּבְרִית אָבוֹת לַבָּנִים תִּזְכּוֹר: וַהֲבִיאֵנוּ
לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה. וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ
בְּשִׂמְחַת עוֹלָם. וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת־
קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ. תְּמִידִים כְּסִדְרָם
וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם: וְאֶת־מוּסַף יוֹם רֹאשׁ
הַחֹדֶשׁ הַזֶּה. נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה.
כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ. כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ.
עַל־יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. מִפִּי כְבוֹדֶךָ. כָּאָמוּר:

Gesängen Davids, deines Knechtes, welche einst in deiner Residenz gehört, und vor deinem Altare gesungen wurden. Führe den Kindern eine ewige Liebe zu! und gedenke ihnen den Bund der Väter. O bringe uns nach Zion deiner Residenz in Jubel, nach Jerusalem deinem heiligen Tempel zur ewigen Freude; dort wollen wir unsere Pflichtopfer zubereiten, die täglichen Opfer nach ihrer Ordnung, und die Zugabsopfer nach ihrer Vorschrift, und das Zugabsopfer dieses Neumondtages, wollen wir zubereiten und dir in Liebe darbringen, nach dem Geheiße deines Willens, wie du uns vorgeschrieben hast in deiner Lehre, durch Moses deinen Knecht, der es aus dem Munde deiner Herrlichkeit vernommen, welches also lautet:

סדר מוסף לר״ח בחול

שמונה עשרה ביו האל הקדוש וייטע .44

רָאשֵׁי חֳדָשִׁים לְעַמְּךָ נָתָתָּ. זְמַן כַּפָּרָה
לְכָל־תּוֹלְדוֹתָם. בְּהֵיוֹתָם ו מַקְרִיבִים לְפָנֶיךָ
זִבְחֵי רָצוֹן. וּשְׂעִירֵי חַטָּאת לְכַפֵּר בַּעֲדָם ו
זִכָּרוֹן לְכֻלָּם יִהְיוּ (כ״פ הָיוּ) וְתִשְׁוֹעַת נַפְשָׁם ו
מִיַּד שׁוֹנֵא: מִזְבֵּחַ ו חֲדָשׁ בְּצִיּוֹן תָּכִין. וְעוֹלַת
רֹאשׁ חֹדֶשׁ נַעֲלֶה עָלָיו. וּשְׂעִירֵי עִזִּים נַעֲשֶׂה
בְרָצוֹן. וּבַעֲבֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִשְׂמַח כֻּלָּנוּ.

Mussaph-Gebet am Neumondtage.

(Die Uiberſetzung von שמונה עשרה bis האל הקדוש, ſiehe oben Seite 44 bis 45.)

ראשי חדשים.

Die erſten Tage der Neumonde haſt du deinem Volke beſtimmt, als eine Zeit der Verſöhnung für alle ihre Nachkommen. Zu jener Zeit brachten ſie dir wohlgefällige Opfer dar, und Sündböcke um ihre Schuld zu verſöhnen; damit es eine Andacht für ſie Alle ſey, eine Rettung der Seele aus der Gewalt des Feindes [1]). O mögeſt du wieder zu Zion einen neuen Altar errichten, daß wir das Neumondopfer darauf darbringen, daß wir mit Eifer die Ziegenböcke zubereiten, daß wir uns mit dem Dienſte des heiligen Tempels ſämmtlich freuen, und mit jenen Ge-

1) D. h. der böſen Begierde.

קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ: אֵל אֵלִי אַתָּה וְאוֹדֶךָּ. אֱלֹהַי
אֲרוֹמְמֶךָּ: אֵלִי הוֹדוּ לַיְיָ כִּי־טוֹב. כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ: הודו

יְהַלְלוּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ (עַל) כָּל־מַעֲשֶׂיךָ. וַחֲסִידֶיךָ
צַדִּיקִים עוֹשֵׂי רְצוֹנֶךָ. וְכָל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה
יוֹדוּ וִיבָרְכוּ וִישַׁבְּחוּ וְיפָאֲרוּ וִירוֹמְמוּ וְיַעֲרִיצוּ וְיַקְדִּישׁוּ
וְיַמְלִיכוּ אֶת־שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ. כִּי לְךָ טוֹב לְהוֹדוֹת. וּלְשִׁמְךָ
נָאֶה לְזַמֵּר. כִּי מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אַתָּה אֵל. בָּרוּךְ אַתָּה
יְיָ מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת:

Opferthier mit Myrthen, führt es bis zu den Hörnern des Altars! Mein Gott bist du! dir will ich danken, du mein Herr! dich will ich erheben. Dankt dem Herrn! denn er ist allgütig, ewig währt seine Huld!

יהללוך

Uiber Alles lobpreisen dich deine Werke; auch deine Lieblinge, die Tugendhaften, die deinen Willen thun, und dein ganzes Volk das Haus Israel, sie danken in Jubeltönen, benedeyen, loben, preisen, erheben, verherrlichen, heiligen und huldigen deinen Namen. O König! ja lieblich ist es dich zu preisen, und deinem Namen gebührt Lobgesang; denn du bist allmächtig! von Ewigkeit zu Ewigkeit. Gebenedeyet seyst du Ewiger! König, in Lobgesängen gepriesen.

הַשַּׁעַר לַיְיָ. צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ: אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי.
וַתְּהִי־לִי לִישׁוּעָה: אויד אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים
הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה: אבן מֵאֵת יְיָ הָיְתָה זֹאת.
הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ: מאת זֶה־הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ.
נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ: זה

אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָא אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָא
אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָא: אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָא:

בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְיָ. בֵּרַכְנוּכֶם מִבֵּית יְיָ: ברוך
אֵל וְיָ וַיָּאֶר לָנוּ. אִסְרוּ־חַג בַּעֲבֹתִים. עַד

---

ist zum Ewigen die Pforte! Tugendhafte gehen da hinein. Ich danke, daß du mich gedemüthiget, und wieder Hilfe mir erzeigt. Der Stein, den Bauende verworfen, er ist zum Eckstein worden. Das ist vom Herrn geschehen, wunderbar in unsern Augen. Diesen Tag gab uns der Herr, laßt uns ihn feyern mit Wonnegesang!

(Der Vorbeter.) O Ewiger! o steh' uns bei!
(Die Gemeinde.) O Ewiger! o steh' uns bei!
(Der Vorbeter,) O Ewiger! o beglücke!
(Die Gemeinde.) O Ewiger! o beglücke!

ברוך

Willkommen im Namen des Herrn! Wir, aus dem Tempel des Herrn, wir segnen euch! Allmächtig ist der Ewige! der uns den Tag erscheinen läßt. Bekränzt das

Opfer

בִּנְדִיבִים: כָּל־גּוֹיִם סְבָבוּנִי. בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם:
סַבּוּנִי גַם־סְבָבוּנִי. בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם: סַבּוּנִי
כִדְבוֹרִים דֹּעֲכוּ כְּאֵשׁ קוֹצִים בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם:
דָּחֹה דְּחִיתַנִי לִנְפֹּל. וַיְיָ עֲזָרָנִי: עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ.
וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה: קוֹל רִנָּה וִישׁוּעָה. בְּאָהֳלֵי
צַדִּיקִים. יְמִין יְיָ עֹשָׂה חָיִל: יְמִין יְיָ רוֹמֵמָה. יְמִין
יְיָ עֹשָׂה חָיִל: לֹא אָמוּת כִּי־אֶחְיֶה וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי
יָהּ: יַסֹּר יִסְּרַנִי יָהּ. וְלַמָּוֶת לֹא נְתָנָנִי: פִּתְחוּ־
לִי שַׁעֲרֵי־צֶדֶק. אָבֹא־בָם אוֹדֶה יָהּ: זֶה־

---

sten sich verlassen. Laßt alle Heiden mich umgeben, beim Ewigen! ich zerhaue sie! hier umgeben, dort umgeben — beim Ewigen! ich zerhaue sie! Wie Bienen umschwärmen, wie Dornen Flammen umlodern — beim Ewigen! ich zerhaue sie! Wenn Alles zustürmt mich zu stürzen, der Ewige steht mir bei! er ist mein Sieg, mein Saitenspiel, er ward mir zum Triumpf! Freudenruf, Siegeslied schallt in Hütten der Tugendverehrer; die Rechte des Herrn erkämpft den Sieg! die Rechte des Herrn — sie ist erhaben! die Rechte des Herrn die den Sieg erkämpft! Nein! noch sterb ich nicht; ich lebe, erzähle die Thaten der Gottheit. Züchtigen will mich nur die Gottheit, sie überläßt mich nicht dem Tode. Oeffnet mir der Tugend Pforten! ich gehe hinein und danke dem Herrn. Hier

ist

הָאֻמִּים: כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ. וֶאֱמֶת־יְיָ
לְעוֹלָם. הַלְלוּיָהּ:

קיח הוֹדוּ לַייָ כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
יֹאמַר־נָא יִשְׂרָאֵל כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
יֹאמְרוּ נָא בֵּית אַהֲרֹן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
יֹאמְרוּ נָא יִרְאֵי יְיָ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ
מִן־הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ. עָנָנִי בַּמֶּרְחָב יָהּ:
יְיָ לִי. לֹא אִירָא. מַה־יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם: יְיָ לִי
בְּעֹזְרָי. וַאֲנִי אֶרְאֶה בְשֹׂנְאָי: טוֹב לַחֲסוֹת בַּייָ.
מִבְּטֹחַ בָּאָדָם: טוֹב לַחֲסוֹת בַּייָ. מִבְּטֹחַ

Völker alle! preiſet ihn alle Nationen! denn ſeine Güte waltet über uns, und ſeine Treue in Ewigkeit. Hallelujah!

(Pſalm 118.) Danket dem Herrn, den er iſt allgütig! ewig währt ſeine Huld!

Es ſinge Iſrael: ewig währt ſeine Huld!

Es ſinge Aron's Haus: ewig währt ſeine Huld!

Es ſingen die Verehrer Gottes: ewig währt ſeine Huld!

In Angſt rief ich die Gottheit an; der Gottheit Antwort ſchuf mir Raum. Der Herr iſt mein, ich fürchte nichts; was kann der Menſch mir thun? Der Herr iſt mein und ſteht mir bei; ich werde Luſt an Feinden ſchauen. Beſſer iſt dem Herrn vertrauen, als auf Menſchen ſich verlaſſen. Beſſer iſt dem Herrn vertrauen, als auf Für-

ſten

מָה־אָשִׁיב לַיְיָ. כָּל־תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי: כּוֹס־
יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא. וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא: נְדָרַי לַיְיָ
אֲשַׁלֵּם. נֶגְדָּה־נָּא לְכָל־עַמּוֹ: יָקָר בְּעֵינֵי יְיָ.
הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו: אָנָּה יְיָ. כִּי־אֲנִי עַבְדֶּךָ. אֲנִי
עַבְדְּךָ בֶּן־אֲמָתֶךָ. פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי: לְךָ אֶזְבַּח
זֶבַח תּוֹדָה. וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא: נְדָרַי לַיְיָ אֲשַׁלֵּם.
נֶגְדָּה־נָּא לְכָל־עַמּוֹ: בְּחַצְרוֹת בֵּית יְיָ. בְּתוֹכֵכִי
יְרוּשָׁלָם. הַלְלוּיָהּ:

קיז הַלְלוּ אֶת־יְיָ כָּל־גּוֹיִם. שַׁבְּחוּהוּ כָּל־

Wie soll ich nun dem Herrn erwiedern alle Wohlthat, die er mir erzeigt? Den Kelch des Heils will ich ergreifen, und den Namen des Herrn verkünden. Was ich dem Ewigen gelobt, will ich erfüllen, erfüllen in Gegenwart seines ganzen Volkes! Schwer fällt in Gottes Augen seiner Frommen früher Tod; drum flehte ich: ach Ewiger! bin ich doch dein Knecht — bin ich doch dein treuer Knecht, Sohn deiner Magd! da lösest du auch meine Fesseln. Dir bring ich nun des Dankes Opfer dar, verkünde laut des Ewigen Namen. Was ich gelobt dem Ewigen, will ich erfüllen, erfüllen in Gegenwart seines ganzen Volkes, in den Vorhöfen des Tempel Gottes, in deiner Mitte mein Jerusalem! Hallelujah!

(Psalm 117.) Hallelujah! Lobt den Herrn ihr Völ-

וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ. בָּרוּךְ
אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ (הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

רצה ומודים, זייטע 50, קדיש תתקבל, קידוש, עלינו
זייטע עה.

שחרית ליום טוב

מַן י"ט פּריה ווירד ווי מען תפלת שבת מַנגעזייגט מיט, ביז שמונה עשרה גענעטהעט, דַמַן ש"ע זייטע קעו, הלל זייטע קסט, אין כמוך זייטע ק; מוּנד מַן קריאת התורה זאָגט מַן אשרי זייטע כח, מוּנד בעטהעט מוסף.

Feste zu Theil werden; daß Jsrael die deinen Namen heiligen, sich deiner erfreuen. Gepriesen seyst du Ewiger! der du heiligest (den Sabbath) Jsrael und die bestimmten Feste.

(רצה ומודים u. s. w. siehe Seite 50 bis 54. Des Morgens betet man nachher הלל, Seite קסט bis 173, dann wird die Gesetzrolle (תורה) aus der heiligen Lade genommen, und man betet, wie oben Seite 100 bis 103. Nachdem man dieselbe wieder hineingegeben, wird Nachstehendes gebetet.)

וְרַחֵם עָלֵינוּ. וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת־בִּרְכַת מוֹעֲדֶיךָ. לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם. לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן. כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ. (ש שבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. רְצֵה בְמְנוּחָתֵנוּ) קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ. שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ. וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ. וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת. וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ (בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן) בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן. (שבת ו) מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ.

ו ה ש י א נ ו

Laß uns empfangen, o Ewiger unser Gott! den Segen deiner bestimmten Feste zum Leben und zum Frieden, zur Freude und zur Wonne; so wie du deinen Willen uns zum Segen verheißen hast. (Am Sabbath: Unser und unserer Väter Gott! zeige Wohlgefallen an unserem Ruhetag) Heilige uns durch deine Gebote, und verleihe uns die in deiner Lehre verheißene Bestimmung, erquicke uns durch deine Allgüte, erfreue uns durch dein Heil, und reinige unser Herz, dich in Wahrheit anzubeten. Laß uns, Ewiger unser Gott! (mit Liebe und Wohlwollen) mit Freude und Wonne (den Sabbath und) deine heiligen

Fe=

יוֹם פסח	יוֹם שבועות	יוֹם סכות	יוֹם ש״ע וש״ת
חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה · זְמַן חֵרוּתֵנוּ	חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה · זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ	חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה · זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ	הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה · זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ

(בְּאַהֲבָה) מִקְרָא־קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר. זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ. וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ. וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן־דָּוִד עַבְדֶּךָ. וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. וְזִכְרוֹן כָּל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ. לִפְלֵטָה. לְטוֹבָה. לְחֵן. וּלְחֶסֶד. וּלְרַחֲמִים. לְחַיִּים. וּלְשָׁלוֹם. בְּיוֹם

יוֹם פסח חג	יוֹם שבועות חג	יוֹם סכות חג	יוֹם שמיני עצרת וש״ת
הַמַּצּוֹת	הַשָּׁבֻעוֹת	הַסֻּכּוֹת	הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת

הַזֶּה. זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בּוֹ לִבְרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בּוֹ לְחַיִּים. וּבִדְבַר

Am Schlußf. desselben.	Am Laubhüttenf.	Am Wochenfeste.	Am Passahfeste.
diesen achten Tag als Beschlußfest, die Zeit unserer Freude,	Laubhüttenfest, die Zeit unserer Freude,	Wochenfest, die Zeit der Uiberliferung unseres Gesetzes,	Fest des ungesäuerten Brodes, die Zeit unserer Befreiung,

(mit Liebe) zur heiligen Verkündigung, zum Andenken an den Auszug aus Egypten.

Die Uibersetzung vom Gebete יעלה ויבא, siehe oben Seite 50.

יְשָׁרִים וְתוֹרוֹת אֱמֶת חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים · וַתַּנְחִילֵנוּ
וְמַנֵּי שָׁשׂוֹן · וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ · וְחַגֵּי נְדָבָה · וַתּוֹרִישֵׁנוּ
קְדֻשַּׁת שַׁבָּת · וּכְבוֹד מוֹעֵד · וְחַגִּיגַת הָרֶגֶל · וַתַּבְדֵּל
יְיָ אֱלֹהֵינוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל · בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל
לָעַמִּים · בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה · בֵּין
קְדֻשַּׁת שַׁבָּת · לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ · וְאֶת־יוֹם
הַשְּׁבִיעִי · מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ · הִבְדַּלְתָּ
וְקִדַּשְׁתָּ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ :

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (שַׁבָּתוֹת
לִמְנוּחָה ו) מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה · חַגִּים וּזְמַנִּים
לְשָׂשׂוֹן · אֶת־יוֹם (הַשַּׁבָּת־הַזֶּה וְאֶת־יוֹם)

---

keit, Lehre der Wahrheit, und heilsame Vorschriften und Gebote. Du beschenktest uns mit wonnigen Zeiten, mit heiligen Festen, und mit der Feyerlichkeit freiwilliger Opfer. Du ertheiltest uns die Heiligkeit des Sabbaths, die Herrlichkeit der Feste, und die Feyer der Tempelbesuche. (2. B. M. 23. 15 — 17). Auch unterschiedest du Ewiger, unser Gott! zwischen Heiligem und Gemeinem, zwischen Licht und Finsterniß, zwischen Israel und Heidenvölkern, zwischen den siebenten Tag und den sechs Werktagen. Die Heiligkeit des Sabbaths und die Heiligkeit der Festtage hast du unterschieden, den siebenten Tag hast du vor den sechs Werktagen geheiligt; so hast du abgesondert und geheiliget dein Volk Israel mit deiner Heiligkeit.

ותתן לנו

Du gabst uns, Ewiger unser Gott! in Liebe (Sabbathtage zur Ruhe) Feyertage zur Freude, Feyerlichkeiten und Feste zur Wonne; so wie (diesen Sabbath und) dieses

סדר התפלה לרגלים

שמנה עשרה בי׳ האל הקדוש וי״טע 44.

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים · אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ ·
וְרָצִיתָ בָּנוּ · וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־הַלְּשׁוֹנוֹת ·
וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ · וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ
לַעֲבוֹדָתֶךָ · וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ
קָרָאתָ:

תֵּן מוצאי שבת יחגט אתן דיעזעס פֿאר ותחן לנו.

וַתּוֹדִיעֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת־מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ · וַתְּלַמְּדֵנוּ
לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ · וַתְּחָנְנֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִשְׁפָּטִים

Schemona - Essre - Gebet

für das Passah-, Wochen- und Laubhüttenfest.

(Den Anfang bis האל הקדוש, siehe oben Seite 44 und 45.)

א ת ה ב ח ר ת נ ו

Du hast uns aus allen Heidenvölkern erkoren, du liebtest uns, und fandest Wohlgefallen an uns, und erhobest uns über alle Völkerschaften; denn du heiligtest uns durch deine Gebote, näherteſt uns o König! deinem Dienſte, und nannteſt uns nach deinem großen und heiligen Namen.

(Beginnt der Festabend mit dem Ausgange des Sabbaths, wird im Nachtgebete Folgendes eingeschaltet:)

ו ת ו ד י ע נ ו

Du thateſt uns Ewiger, unſer Gott! deine gerechten Geſetze kund, du lehreteſt uns die Anordnungen deines Willens ausüben, und gabſt uns, unendlicher Gott! Geſetze der Billigkeit

חַטָּא וְלִסְלִיחַת עָוֹן (ווען עבור מיוט, ווירד
מויך גענומגט ולְכַפָּרַת פֶּשַׁע) · כִּי־בְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
בָּחַרְתָּ מִכָּל־הָאֻמּוֹת. וְחֻקֵּי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים
לָהֶם קָבָעְתָּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל
וְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים: רצה ומודים ווייטע 50.

---

zur Verzeihung des Vergehens, und zur Vergebung der Sünde; (In einem Schaltjahre: zur Versöhnung der Missethat); denn dein Volk Israel hast du erkoren aus allen Heidenvölkern, und ihnen die Vorschriften für die ersten Tage der Neumonde festgesetzt. Gepriesen seyst du Ewiger! der du heiligest Israel und die ersten Tage der Neumonde.

(רצה ומודים u. s. w. wie an Wochentagen, siehe Seite 50.)

וּבְשִׁירֵי דָוִד עַבְדֶּךָ הַנִּשְׁמָעִים בְּעִירֶךָ.
הָאֲמוּרִים לְפָנֶיךָ מִזְבְּחֶךָ. אַהֲבַת עוֹלָם תָּבִיא
לָהֶם. וּבְרִית אָבוֹת לַבָּנִים תִּזְכּוֹר: וַהֲבִיאֵנוּ
לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה. וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ
בְּשִׂמְחַת עוֹלָם. וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת־
קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ. תְּמִידִים כְּסִדְרָם
וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם: וְאֶת־מוּסַף יוֹם רֹאשׁ
הַחֹדֶשׁ הַזֶּה. נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה.
כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ. כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ.
עַל־יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. מִפִּי כְבוֹדֶךָ. כָּאָמוּר:

Gesängen Davids, deines Knechtes, welche einst in deiner Residenz gehört, und vor deinem Altare gesungen wurden. Führe den Kindern eine ewige Liebe zu! und gedenke ihnen den Bund der Väter. O bringe uns nach Zion deiner Residenz in Jubel, nach Jerusalem deinem heiligen Tempel zur ewigen Freude; dort wollen wir unsere Pflichtopfer zubereiten, die täglichen Opfer nach ihrer Ordnung, und die Zugabsopfer nach ihrer Vorschrift, und das Zugabsopfer dieses Neumondtages, wollen wir zubereiten und dir in Liebe darbringen, nach dem Geheiße deines Willens, wie du uns vorgeschrieben hast in deiner Lehre, durch Moses deinen Knecht, der es aus dem Munde deiner Herrlichkeit vernommen, welches also lautet:

An

סדר מוסף לרי"ח בחול

שמונה עשרה בי' האל הקדוש וי"ט 44.

רָאשֵׁי חֳדָשִׁים לְעַמְּךָ נָתָתָּ. זְמַן כַּפָּרָה לְכָל־תּוֹלְדוֹתָם. בְּהִיוֹתָם מַקְרִיבִים לְפָנֶיךָ וְבִהֵי רָצוֹן. וּשְׂעִירֵי חַטָּאת לְכַפֵּר בַּעֲדָם וְכָרוֹן לְכֻלָּם יִהְיוּ (כי"ח הָיוּ) וְתִשׁוּעַת נַפְשָׁם מִיַּד שׁוֹנֵא: מִזְבֵּחַ וְחַדֵּשׁ בְּצִיּוֹן תָּכִין. וְעוֹלַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ נַעֲלֶה עָלָיו. וּשְׂעִירֵי עִזִּים נַעֲשֶׂה בְרָצוֹן. וּבַעֲבֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִשְׂמַח כֻּלָּנוּ.

Mussaph-Gebet am Neumondtage.

(Die Uibersetzung von שמונה עשרה bis האל הקדוש, siehe oben Seite 44 bis 45.)

ר א ש י ח ד ש י ם.

Die ersten Tage der Neumonde hast du deinem Volke bestimmt, als eine Zeit der Versöhnung für alle ihre Nachkommen. Zu jener Zeit brachten sie dir wohlgefällige Opfer dar, und Sündböcke um ihre Schuld zu versöhnen; damit es eine Andacht für sie Alle sey, eine Rettung der Seele aus der Gewalt des Feindes [1]). O mögest du wieder zu Zion einen neuen Altar errichten, daß wir das Neumondopfer darauf darbringen, daß wir mit Eifer die Ziegenböcke zubereiten, daß wir uns mit dem Dienste des heiligen Tempels sämmtlich freuen, und mit jenen

Ge-

1) D. h. der bösen Begierde.

קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ: אֵל אֵלִי אַתָּה וְאוֹדֶךָּ. אֱלֹהַי
אֲרוֹמְמֶךָּ: אֵלִי הוֹדוּ לַיְיָ כִּי־טוֹב. כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ: הוֹדוּ

יְהַלְלוּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ (עַל) כָּל־מַעֲשֶׂיךָ. וַחֲסִידֶיךָ
צַדִּיקִים עוֹשֵׂי רְצוֹנֶךָ. וְכָל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה
יוֹדוּ וִיבָרְכוּ וִישַׁבְּחוּ וְיפָאֲרוּ וִירוֹמְמוּ וְיַעֲרִיצוּ וְיַקְדִּישׁוּ
וְיַמְלִיכוּ אֶת־שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ. כִּי לְךָ טוֹב לְהוֹדוֹת. וּלְשִׁמְךָ
נָאֶה לְזַמֵּר. כִּי מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אַתָּה אֵל. בָּרוּךְ אַתָּה
יְיָ מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת:

Opferthier mit Myrthen, führt es bis zu den Hörnern des Altars! Mein Gott bist du! dir will ich danken, du mein Herr! dich will ich erheben. Dankt dem Herrn! denn er ist allgütig, ewig währt seine Huld!

י ה ל ל ו ך

Uiber Alles lobpreisen dich deine Werke; auch deine Lieblinge, die Tugendhaften, die deinen Willen thun, und dein ganzes Volk das Haus Israel, sie danken in Jubeltönen, benedeyen, loben, preisen, erheben, verherrlichen, heiligen und huldigen deinen Namen. O König! ja lieblich ist es dich zu preisen, und deinem Namen gebührt Lobgesang; denn du bist allmächtig! von Ewigkeit zu Ewigkeit. Gebenedeyet seyst du Ewiger! König, in Lobgesängen gepriesen.

הַשַּׁעַר לַיְיָ. צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ: אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי.
וַתְּהִי־לִי לִישׁוּעָה: אורד אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים
הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה: אבן מֵאֵת יְיָ הָיְתָה זֹאת.
הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ: מאת זֶה־הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ.
נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ: זה

אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא
אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָּא: אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָּא:

בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְיָ. בֵּרַכְנוּכֶם מִבֵּית יְיָ: ברוך
אֵל יְיָ וַיָּאֶר לָנוּ. אִסְרוּ־חַג בַּעֲבֹתִים. עַד

---

ist zum Ewigen die Pforte! Tugendhafte gehen da hinein. Ich danke, daß du mich gedemüthiget, und wieder Hilfe mir erzeigt. Der Stein, den Bauende verworfen, er ist zum Eckstein worden. Das ist vom Herrn geschehen, wunderbar in unsern Augen. Diesen Tag gab uns der Herr, laßt uns ihn feyern mit Wonnegesang!

(Der Vorbeter.) O Ewiger! o steh' uns bei!
(Die Gemeinde.) O Ewiger! o steh' uns bei!
(Der Vorbeter,) O Ewiger! o beglücke!
(Die Gemeinde.) O Ewiger! o beglücke!

ברוך

Willkommen im Namen des Herrn! Wir, aus dem Tempel des Herrn, wir segnen euch! Allmächtig ist der Ewige! der uns den Tag erscheinen läßt. Bekränzt das

Opfer

בִּנְדִיבִים: כָּל־גּוֹיִם סְבָבוּנִי. בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם:
סַבּוּנִי גַם־סְבָבוּנִי. בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם: סַבּוּנִי
כִדְבוֹרִים דֹּעֲכוּ כְּאֵשׁ קוֹצִים בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם:
דָּחֹה דְחִיתַנִי לִנְפֹּל. וַיְיָ עֲזָרָנִי: עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ.
וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה: קוֹל רִנָּה וִישׁוּעָה. בְּאָהֳלֵי
צַדִּיקִים. יְמִין יְיָ עֹשָׂה חָיִל: יְמִין יְיָ רוֹמֵמָה. יְמִין
יְיָ עֹשָׂה חָיִל: לֹא אָמוּת כִּי־אֶחְיֶה וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי
יָהּ: יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָהּ. וְלַמָּוֶת לֹא נְתָנָנִי: פִּתְחוּ־
לִי שַׁעֲרֵי־צֶדֶק. אָבֹא־בָם אוֹדֶה יָהּ: זֶה־

---

sten sich verlassen. Laßt alle Heiden mich umgeben, beim Ewigen! ich zerhaue sie! hier umgeben, dort umgeben — beim Ewigen! ich zerhaue sie! Wie Bienen umschwärmen, wie Dornen Flammen umlodern — beim Ewigen! ich zerhaue sie! Wenn Alles zustürmt mich zu stürzen, der Ewige steht mir bei! er ist mein Sieg, mein Saitenspiel, er ward mir zum Triumpf! Freudenruf, Siegeslied schallt in Hütten der Tugendverehrer; die Rechte des Herrn erkämpft den Sieg! die Rechte des Herrn — sie ist erhaben! die Rechte des Herrn die den Sieg erkämpft! Nein! noch sterb ich nicht; ich lebe, erzähle die Thaten der Gottheit. Züchtigen will mich nur die Gottheit, sie überläßt mich nicht dem Tode. Oeffnet mir der Tugend Pforten! ich gehe hinein und danke dem Herrn. Hier

ist

הָאֻמִּים: כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ. וֶאֱמֶת־יְיָ
לְעוֹלָם. הַלְלוּיָהּ:

קיח הוֹדוּ לַייָ כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
יֹאמַר־נָא יִשְׂרָאֵל כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
יֹאמְרוּ נָא בֵּית אַהֲרֹן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
יֹאמְרוּ נָא יִרְאֵי יְיָ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ
מִן־הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ. עָנָנִי בַמֶּרְחָב יָהּ:
יְיָ לִי. לֹא אִירָא. מַה־יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם: יְיָ לִי
בְּעֹזְרָי. וַאֲנִי אֶרְאֶה בְשֹׂנְאָי: טוֹב לַחֲסוֹת בַּייָ.
מִבְטֹחַ בָּאָדָם: טוֹב לַחֲסוֹת בַּייָ. מִבְטֹחַ

Völker alle! preiſet ihn alle Nationen! denn ſeine Güte waltet über uns, und ſeine Treue in Ewigkeit. Hallelujah!

(Pſalm 118.) Danket dem Herrn, den er iſt allgütig! ewig währt ſeine Huld!

Es ſinge Iſrael: ewig währt ſeine Huld!

Es ſinge Aron's Haus: ewig währt ſeine Huld!

Es ſingen die Verehrer Gottes: ewig währt ſeine Huld!

In Angſt rief ich die Gottheit an; der Gottheit Antwort ſchuf mir Raum. Der Herr iſt mein, ich fürchte nichts; was kann der Menſch mir thun? Der Herr iſt mein und ſteht mir bei; ich werde Luſt an Feinden ſchauen. Beſſer iſt dem Herrn vertrauen, als auf Menſchen ſich verlaſſen. Beſſer iſt dem Herrn vertrauen, als auf Für-

ſten

מָה־אָשִׁיב לַיְיָ. כָּל־תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי: כּוֹס־
יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא. וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא: נְדָרַי לַיְיָ
אֲשַׁלֵּם. נֶגְדָּה־נָּא לְכָל־עַמּוֹ: יָקָר בְּעֵינֵי יְיָ.
הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו: אָנָּה יְיָ. כִּי־אֲנִי עַבְדֶּךָ. אֲנִי
עַבְדְּךָ בֶּן־אֲמָתֶךָ. פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי: לְךָ אֶזְבַּח
זֶבַח תּוֹדָה. וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא: נְדָרַי לַיְיָ אֲשַׁלֵּם.
נֶגְדָּה־נָּא לְכָל־עַמּוֹ: בְּחַצְרוֹת בֵּית יְיָ. בְּתוֹכֵכִי
יְרוּשָׁלָם. הַלְלוּיָהּ:

קיז הַלְלוּ אֶת־יְיָ כָּל־גּוֹיִם. שַׁבְּחוּהוּ כָּל־

Wie soll ich nun dem Herrn erwiedern alle Wohlthat, die er mir erzeigt? Den Kelch des Heils will ich ergreifen, und den Namen des Herrn verkünden. Was ich dem Ewigen gelobt, will ich erfüllen, erfüllen in Gegenwart seines ganzen Volkes! Schwer fällt in Gottes Augen seiner Frommen früher Tod; drum flehte ich: ach Ewiger! bin ich doch dein Knecht — bin ich doch dein treuer Knecht, Sohn deiner Magd! da lösetest du auch meine Fesseln. Dir bring ich nun des Dankes Opfer dar, verkünde laut des Ewigen Namen. Was ich gelobt dem Ewigen, will ich erfüllen, erfüllen in Gegenwart seines ganzen Volkes, in den Vorhöfen des Tempel Gottes, in deiner Mitte mein Jerusalem! Hallelujah!

(Psalm 117.) Hallelujah! Lobt den Herrn ihr Völ-

מן דען זעטלטען זעגן פסח, זו זויט חויך מן ראש חדש ווירד
אהבתי כיצט געזאגט.

קטז אָהַבְתִּי כִּי־יִשְׁמַע יְיָ · אֶת־קוֹלִי תַּחֲנוּנָי: כִּי־הִטָּה
אָזְנוֹ לִי · וּבְיָמַי אֶקְרָא: אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי־מָוֶת וּמְצָרֵי שְׁאוֹל
מְצָאוּנִי · צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא: וּבְשֵׁם־יְיָ אֶקְרָא · אָנָּה יְיָ
מַלְּטָה נַפְשִׁי: חַנּוּן יְיָ וְצַדִּיק · וֵאלֹהֵינוּ מְרַחֵם: שֹׁמֵר
פְּתָאיִם יְיָ דַּלֹּתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ: שׁוּבִי נַפְשִׁי לְמְנוּחָיְכִי ·
כִּי־יְיָ גָּמַל עָלָיְכִי: כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת · אֶת־עֵינִי
מִן־דִּמְעָה אֶת־רַגְלִי מִדֶּחִי: אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְיָ · בְּאַרְצוֹת
הַחַיִּים: הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר · אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד: אֲנִי
אָמַרְתִּי בְחָפְזִי · כָּל־הָאָדָם כֹּזֵב:

(Pſalm 116.) Erfreut bin ich! denn der Ewige hat meine Stimme, er hat mein Flehen erhört. Sein Ohr hat er mir zugeneigt! das ruf' ich laut ſo lang ich lebe. Mögen mich umfangen des Todes Bande; mich ergreifen der Hölle Schrecken; mag mich Angſt und Jammer treffen, den Namen Gottes ruf ich an: ach Herr! errette meine Seele! Allgnädig iſt der Herr und allgütig; erbarmungsvoll iſt unſer Gott. Die Argloſen beſchützt der Herr; elend war ich, und er half mir. Kehre Seele! nun in deine Ruhe ein! Der Ewige will dir wohl thun. Bewahrt haſt du vom Tode meine Seele, mein Auge von Thränen, meinen Fuß vom Sturze. So werde ich ferner wandeln vor dem Ewigen, unter den Lebendigen auf Erden. Verdiene ich nun Glauben, wenn ich ſpreche: Ich leide ſehr? ich ſagte es einſt in meiner Uibereilung — da trügt jeder Menſch.

לא־יהגו בגרונם: כמוהם יהיו עשיהם. כל אשר־בטח
בהם: ישראל בטח ביי. עזרם ומגנם הוא: בית אהרן
בטחו ביי. עזרם ומגנם הוא: יראי יי בטחו ביי. עזרם
ומגנם הוא:

יי זכרנו. יברך יברך את־בית ישראל יברך
את־בית אהרן: יברך יראי יי. הקטנים עם־
הגדלים: יסף יי עליכם. עליכם ועל־בניכם:
ברוכים אתם ליי. עשה שמים וארץ: השמים
שמים ליי. והארץ נתן לבני־אדם: לא המתים
יהללויה. ולא כל־יורדי דומה: ואנחנו נברך
יה. מעתה ועד־עולם. הללויה:

---

werden ihre Meister so wie sie, Alle die auf sie vertrauen. Vertraue dem Ewigen, Israel! er ist dein Helfer und Schild! vertraue dem Ewigen, Arons Haus! er ist dein Helfer, dein Schild; vertrauet dem Ewigen ihr Gottesverehrer! er ist euer Helfer und Schild.

Der Ewige denket segnend unser, er segnet Israels Haus; er segnet Arons Haus; er segnet die Verehrer Gottes klein und groß. Der Ewige wird euch Uiberfluß verleihen, euch und euern Kindern. Ihr seyd gesegnet von Gott, dem Schöpfer des Himmels und der Erde. Der Himmel ist des Ewigen Himmel, die Erde gab er Menschenkindern. Jene Todten preisen nicht den Ewigen, wohl alle jene nicht, die zur Hölle fahren. Wir aber preisen den Ewigen von nun an bis in Ewigkeit. Hallelujah!

בְּאֵילִים. גְּבָעוֹת כִּבְנֵי־צֹאן: מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי
אָרֶץ. מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב: הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם־
מָיִם. חַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ־מָיִם:

יון דען ועטנטען ועכם טחגען פון פסח ווגד יון ראש חדש ווירד
לא לנו ניכט געזחגט.

קטו לֹא לָנוּ יְיָ וְלֹא לָנוּ · כִּי־לְשִׁמְךָ תֵּן כָּבוֹד עַל־חַסְדְּךָ
עַל־אֲמִתֶּךָ: לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם · אַיֵּה־נָא אֱלֹהֵיהֶם:
וֵאלֹהֵינוּ בַשָּׁמַיִם כֹּל אֲשֶׁר־חָפֵץ עָשָׂה: עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף
וְזָהָב · מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם: פֶּה־לָהֶם · וְלֹא יְדַבֵּרוּ · עֵינַיִם
לָהֶם · וְלֹא יִרְאוּ: אָזְנַיִם לָהֶם · וְלֹא יִשְׁמָעוּ · אַף־לָהֶם ·
וְלֹא יְרִיחוּן: יְדֵיהֶם וְלֹא יְמִישׁוּן · רַגְלֵיהֶם · וְלֹא יְהַלֵּכוּ ·

Berge! daß ihr hüpfet wie Widder? Hügel, wie Lämmer? — Zittre Erde vor dem Herrn! vor dem Gotte Jakobs! der den Fels in einen Wasserborn verwandelt, den Kieselstein in Quellenstrom.

(Pſalm 115.) Nicht uns, o Herr! nicht uns verherrliche, ſondern deinen Namen; um deiner Güte und deiner Wahrheit willen. Warum ſollen die Heiden ſprechen: Wo iſt denn nun ihr Gott? iſt doch unſer Gott im Himmel, kann Alles ſchaffen, was er will. Jene Götzen aber, von Gold und Silber, ſind der Menſchenhände Werk. Sie haben Mäuler, reden nicht; haben Augen, ſehen nicht; haben Ohren, hören nicht; riechen nicht mit ihrer Naſe. Ihre Hände greifen nicht; ihre Füße gehen nicht; ſie reden nicht mit ihrer Kehle. Einſt

wer-

הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת: הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת בַּשָּׁמַיִם
וּבָאָרֶץ: מְקִימִי מֵעָפָר דָּל. מֵאַשְׁפֹּת יָרִים
אֶבְיוֹן: לְהוֹשִׁיבִי עִם־נְדִיבִים. עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ:
מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת. אֵם־הַבָּנִים שְׂמֵחָה.
הַלְלוּיָהּ:

קיד בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם
לֹעֵז: הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ. יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו:
הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס. הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר: הֶהָרִים
רָקְדוּ כְאֵילִים. גְּבָעוֹת כִּבְנֵי־צֹאן: מַה־לְּךָ הַיָּם
כִּי תָנוּס. הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר: הֶהָרִים תִּרְקְדוּ

Gotte? wer thront so hoch? wer schauet so tief, im Himmel und auf Erden? Aus dem Staube richtet er den Armen auf; hebt den Bedrückten aus dem Koth empor, um ihn den Fürsten gleich zu stellen, den Fürsten seines Volkes. Er belebt der Kinderlosen Haus, läßt sie frohe Mutter werden — Hallelujah.

(Psalm 114.) Als Israel aus Egypten zog, Jakob's Haus vom Barbarenvolke; da ward sein Heiligthum Jehuda, Israel sein Reich. Das Weltmeer sah sie nah'n und floh, der Jordan wich zurück. Berge hüpften wie Widder, Hügel wie Lämmer. Was ist dir Weltmeer! daß du fliehest? du Jordan! daß du weichest?

Ber-

ד י נ י ה ל ל

וון רער שבעה בייט מיינעץ אבל ווירד הלל נישט געזאגט, ווען דערפון אויך ראש
עם כאלהער לו הויע.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר
קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לִקְרוֹא אֶת־הַהַלֵּל:

קיג הַלְלוּיָהּ ו הַלְלוּ עַבְדֵי יְיָ הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְיָ:
יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ. מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: מִמִּזְרַח־
שֶׁמֶשׁ עַד־מְבוֹאוֹ. מְהֻלָּל שֵׁם יְיָ: רָם עַל־כָּל־
גּוֹיִם יְיָ. עַל־הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: מִי כַיְיָ אֱלֹהֵינוּ.

Gebete für die Neumond-, Fest- und Feyertage.

ה ל ל.

Gebenedeyet seyst du Ewiger! unser Gott, Weltbeherrscher! der du uns geheiliget durch deine Gebote, und uns gewürdigt hast, dir einen Lobgesang anzustimmen. 1)

(Psalm 113.) Hallelujah! Lobt ihn, Diener des Herrn, lobt den Namen des Herrn! der Name des Herrn sey gepriesen von nun an bis in Ewigkeit. Vom Aufgange bis zum Niedergange werde gelobt der Name des Herrn! Der Herr ist über alle Völker erhaben; sein Ruhm über die Himmel erhaben. Wer gleicht dem Ewigen unserem Got-

1) Nach der wörtlichen Uibersetzung: Und uns befohlen hast, den Lobgesang zu lesen.

חַיִּים כְּלָּכֶם הַיּוֹם: כִּי־נִחַם יְיָ צִיּוֹן נִחַם כָּל־חָרְבֹתֶיהָ·
וַיָּשֶׂם מִדְבָּרָהּ כְּעֵדֶן וְעַרְבָתָהּ כְּגַן־יְיָ· שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה
יִמָּצֵא בָהּ· תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ·
יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

קכח שִׁיר הַמַּעֲלוֹת. אַשְׁרֵי כָּל־יְרֵא יְיָ· הַהֹלֵךְ
בִּדְרָכָיו· יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב
לָךְ: אֶשְׁתְּךָ ו כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בִּירְכְּתֵי בֵיתֶךָ· בָּנֶיךָ
כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים. סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ: הִנֵּה כִי־כֵן
יְבֹרַךְ גָּבֶר יְרֵאֵי יְיָ: יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן· וּרְאֵה בְּטוּב
יְרוּשָׁלִָם. כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ: וּרְאֵה־בָנִים לְבָנֶיךָ·
שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל: עלינו ייטב עה, קדישיתום.

סדר נטילת לולב

דען לולב ניאאט אמן מין דיא רעכטע האנד מוזד זאגט דיעזע ברכה:
מוזד גלייך נאך דער ברכה ניאאט אמן דען אתרוג מין דיא לינקע האנד

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר
קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת לוּלָב:

וען דער ערטטע טאג סכות ניכט מן שבת פאלט, זאגט אמן:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה:

---

gen Tages — denn Gott tröstet Zion, tröstet ihre Verheerungen alle; macht ihre Wüste wie Eden, und ihre Einöde wie den Garten Gottes; Freude und Wonne wird in ihr gefunden werden, und Dank und Jubelgesang. — Der Ewige will zur Aufrechthaltung seiner Gerechtigkeit, daß das Gesetz verbreitet und verherrlicht werde.

(Die Uebersetzung von שיר המעלות Psalm 128. siehe Seite 125.)

עֹשֶׂה מִשְׁפַּט יָתוֹם וְאַלְמָנָה וְאֹהֵב גֵּר לָתֵת לוֹ לֶחֶם
וְשִׂמְלָה: שָׁנוּי בַּנְּבִיאִים · דִּכְתִיב כִּי כֹה אָמַר רָם
וְנִשָּׂא שֹׁכֵן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ · מָרוֹם וָקָדוֹשׁ אֶשְׁכּוֹן ·
וְאֶת־דַּכָּא וּשְׁפַל־רוּחַ לְהַחֲיוֹת רוּחַ שְׁפָלִים וּלְהַחֲיוֹת
לֵב נִדְכָּאִים: מִשָּׁלֹשׁ בַּכְּתוּבִים דִּכְתִיב · שִׁירוּ לֵאלֹהִים
זַמְּרוּ שְׁמוֹ · סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת · בְּיָהּ שְׁמוֹ · וְעִלְּזוּ לְפָנָיו:
וּכְתִיב בַּתּוֹרָה אֲבִי יְתוֹמִים וְדַיַּן אַלְמָנוֹת · אֱלֹהִים בִּמְעוֹן
קָדְשׁוֹ: יְהִי יְיָ אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ · כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם־אֲבֹתֵינוּ ·
אַל־יַעַזְבֵנוּ · וְאַל־יִטְּשֵׁנוּ: וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם

---

darauf heißt es: Der der Waise und der Wittwe Recht verschafft, und den Fremdling liebt, ihm Speise und Kleider zu geben. (5. B. M. 10, 18.) Zweitens heißt es in den Nebiim: Denn so hat er gesprochen, der hohe und Erhabene — heiliger Bewohner der Unendlichkeit ist sein Name. — In jener Höhe, in jenem heiligen Raume throne ich; aber auch bei zerknirschtem und gebeugtem Gemüthe, um gebeugte Gemüther zu beleben, um zerknirschte Herzen zu ermuthigen. (Jes. 57, 15.) Und Drittens, in den Chethubim heißt es: Singt dem Allvermögenden, dankt seinem Namen, erhöhet ihn, der durch die Himmelsäther fährt, יה ist sein Name — und frohlocket vor ihm. Und gleich darauf heißt es: Ein Vater der Waisen, ein Richter der Wittwen; Gott! in seiner heiligen Wohnung. (Psam 68, 6.) — Möge Gott unser Herr mit uns seyn, wie er mit unsern Vätern gewesen; uns nicht verlassen, nicht verstoßen. — Und ihr, die ihr dem Ewigen euerem Gotte anhängt, ihr lebt Alle heuti-

gen

אֱלֹהֶיךָ וַיְקַבְּלֵם דָּוִיד וַיְתֵּנֵם בְּרָאשֵׁי הַגְּדוּד:
וְאָמַרְתֶּם כֹּה לְחַי וְאַתָּה שָׁלוֹם וּבֵיתְךָ שָׁלוֹם
וְכֹל אֲשֶׁר־לְךָ שָׁלוֹם: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן · יְיָ
יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בְּכָל־מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא גְּדֻלָּתוֹ
שֶׁל־הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁם וְאַתָּה מוֹצֵא עַנְוְתָנוּתוֹ·
דָּבָר זֶה בָּתוּב בַּתּוֹרָה · וְשָׁנוּי בַּנְּבִיאִים · וּמְשֻׁלָּשׁ
בַּכְּתוּבִים: כָּתוּב בַּתּוֹרָה · כִּי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהֵי
הָאֱלֹהִים וַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים · הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבֹּר וְהַנּוֹרָא·
אֲשֶׁר לֹא־יִשָּׂא פָּנִים · וְלֹא־יִקַּח שֹׁחַד: וְכָתִיב בַּתּוֹרָה

---

bei; David nahm sie auf, und setzte sie unter die Häupter der Rotte. — Ihr sprecht dann: So! gut Glück! Friede sey mit dir, Friede mit deinem Hause, und mit all den Deinigen, Friede! — Der Herr gibt seinem Volke Sieg, der Herr beglückt sein Volk mit seligem Frieden.

Rabbi Jochanan sagte: In allen Stellen, wo du die Größe des Allerheiligsten, gelobt sey er! beschrieben findest, eben da findest du auch seine Herablassung beschrieben. Dieses findet sich, ersteres in der Thora (fünf Bücher Moses), zweitens in den Nebiim (Propheten), und drittens in den Chethubim (Hagiographen). In der Thora heißt es: Denn der Ewige euer Gott, ist aller Götter Gott, und aller Herren Herr; der große, mächtige und furchtbare Gott, der nicht nach Ansehen der Personen richtet, und keine Bestechung annimmt. Und unmittelbar dar-

וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל־רֹאשָׁם. שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ. וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה: הָפַכְתָּ מִסְפְּדִי לְמָחוֹל לִי. פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי. וַתְּאַזְּרֵנִי שִׂמְחָה: וְלֹא־אָבָה יְיָ אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמוֹעַ אֶל־בִּלְעָם וַיַּהֲפֹךְ יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת־הַקְּלָלָה לִבְרָכָה. כִּי אֲהֵבְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ: אָז תִּשְׂמַח בְּתוּלָה בְּמָחוֹל. וּבַחוּרִים וּזְקֵנִים יַחְדָּו. וְהָפַכְתִּי אֶבְלָם לְשָׂשׂוֹן וְנִחַמְתִּים. וְשִׂמַּחְתִּים מִיגוֹנָם:

בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתַיִם. שָׁלוֹם וְשָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְיָ וּרְפָאתִיו: וְרוֹם לְבָשָׁה אֶת־עֲמָשַׂי רֹאשׁ הַשָּׁלִישִׁים. לְךָ דָוִיד וְעִמְּךָ בֶּן־יִשַׁי. שָׁלוֹם וְשָׁלוֹם לָךְ. וְשָׁלוֹם לְעֹזְרֶךָ כִּי עֹזְרֶךָ

---

ewige Fröhlichkeit wird walten über ihrem Haupte; Freude und Fröhlichkeit werden eintreten, und fliehen Trauer und Kummer. — Du haſt mein Klagen in Tanz mir verwandelt, du mich meines Sackes entledigt, und mit Freuden mich umgürtet. Aber der Ewige dein Gott wollte dem Bileam kein Gehör geben, und verwandelte deſſen Fluch in Segen, denn der Ewige dein Gott liebt dich. — Dann wird ſich das Mädchen im Reihentanz freuen, und Jünglinge und Greiſe alleſammt. Ich werde ihre Trauer wandeln in Wonne, und ſie tröſten; ich werde ſie erfreuen, fern von allem Kummer.

Der Lippenausdruck bringt Friedensgruß hervor! Friede dem Fernen und dem Nahen, ſo ſpricht Gott: Ich ſtelle ihn wieder her. — Und Muth entflammte den Amaßai, Hauptmann der Dreißiger: wir ſind dein, David! halten mit dir, Sohn Iiſchai's! Friede, Friede dir! Friede deinen Gehülfen! denn dein Gott ſtehet dir

bei

קִוִּינוּ לוֹ וְיוֹשִׁיעֵנוּ. זֶה יְיָ קִוִּינוּ לוֹ: נָגִילָה
וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ:

בֵּית יַעֲקֹב · לְכוּ וְנֵלְכָה בְּאוֹר יְיָ: וְהָיָה אֱמוּנַת עִתֶּיךָ ·
חֹסֶן יְשׁוּעֹת חָכְמַת וָדָעַת · יִרְאַת יְיָ הִיא אוֹצָרוֹ: וַיְהִי
דָוִד לְכָל־דְּרָכָיו מַשְׂכִּיל · וַיְיָ עִמּוֹ: פָּדָה בְשָׁלוֹם נַפְשִׁי
מִקְּרָב־לִי כִּי־בְרַבִּים הָיוּ עִמָּדִי: וַיֹּאמֶר הָעָם אֶל־
שָׁאוּל הֲיוֹנָתָן יָמוּת אֲשֶׁר עָשָׂה הַיְשׁוּעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת
בְּיִשְׂרָאֵל · חָלִילָה · חַי־יְיָ אִם יִפֹּל מִשַּׂעֲרַת רֹאשׁוֹ
אַרְצָה · כִּי־עִם־אֱלֹהִים עָשָׂה הַיּוֹם הַזֶּה · וַיִּפְדּוּ הָעָם
אֶת־יוֹנָתָן וְלֹא־מֵת: וּפְדוּיֵי יְיָ יְשֻׁבוּן · וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה

---

dem wir vertrauen, und er hat uns geholfen! dieſes iſt der Ewige, dem wir vertrauen! nun frohlocken wir, und freuen uns ob ſeines Heils.

Haus Jakobs, auf! laßt uns wandeln im Lichte Gottes! er wird eintreffen, der Glaube deines Zeitalters; mächtiges Heil, Weisheit und Erkenntniß, die Gottesfurcht, ſie iſt ſein Schatz. David war in allen ſeinen Wegen vorſichtig, und Gott war mit ihm. — Mit Glück errettet er mein Leben, aus dem Kampfe wider mich; denn ſelbſt der Feinde Pfeile ſchienen mir gewogen; da ſprach das Volk zu Saul: Wie? Jonathan ſoll des Todes ſeyn, der ein ſolches Heil gethan in Iſrael? Nimmermehr! ſo wahr Gott lebt! kein einziges Haar ſeines Hauptes ſoll auf die Erde fallen; denn mit Gottes Beiſtand hat er dieſen Tag bewirkt! Das Volk befreiete alſo den Jonathan, daß er nicht des Todes geworden — und die von Gott Befreieten werden zurückkehren, in Zion mit Jubel einziehen, und

ewi-

וְהַגְּבָעוֹת יִפְצְחוּ לִפְנֵיכֶם רִנָּה. וְכָל־עֲצֵי
הַשָּׂדֶה יִמְחֲאוּ־כָף: הִנֵּה אֵל יְשׁוּעָתִי.
אֶבְטַח וְלֹא־אֶפְחָד. כִּי עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ יְיָ.
וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה: וּשְׁאַבְתֶּם־מַיִם בְּשָׂשׂוֹן
מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה: וַאֲמַרְתֶּם בַּיּוֹם הַהוּא:
הוֹדוּ לַיְיָ קִרְאוּ בִשְׁמוֹ, הוֹדִיעוּ בָעַמִּים
עֲלִילֹתָיו. הַזְכִּירוּ כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ: זַמְּרוּ יְיָ.
כִּי גְאוּת עָשָׂה. מוּדַעַת זֹאת בְּכָל־הָאָרֶץ:
צַהֲלִי וָרְנִי יוֹשֶׁבֶת צִיּוֹן כִּי־גָדוֹל בְּקִרְבֵּךְ קְדוֹשׁ
יִשְׂרָאֵל: וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה

---

beln, und alle Bäume des Feldes ſchlagen rauſchend zuſammen. Siehe, der Allmächtige iſt mein Heil! ich bin getroſten Muthes, fürchte nichts; mein Sieg, mein Saitenſpiel iſt יה der Ewige! er ward Errettung mir. Und ſchöpfet ihr einſt wonnevoll aus des Heiles Quelle, dann werdet ihr ausrufen: Danket Gott! rufet ſeinen Namen an! macht unter Völkern ſeine Thaten kund; laßt Opfer duften! denn ſieghaft iſt ſein Namen. Lobſinget Gott, der hoch erhaben ſich gezeigt! Kund ſey es der ganzen Erde! frohlocke, jauchze! Bürgerin Zion's! der Allerhabene iſt in deiner Mitte! der Heilige Iſraels! und jeder wird dann ausrufen, an jenem Tage: Siehe, unſer Gott iſt's

dem

אֶרֶץ · פִּצְחוּ הָרִים רִנָּה · יַעַר וְכָל־עֵץ בּוֹ · כִּי־גָאַל יְיָ
יַעֲקֹב · וּבְיִשְׂרָאֵל יִתְפָּאָר : גֹּאֲלֵנוּ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ ·
קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל :

יִשְׂרָאֵל נוֹשַׁע בַּיְיָ תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים . לֹא־
תֵבֹשׁוּ וְלֹא־תִכָּלְמוּ עַד־עוֹלְמֵי עַד : וַאֲכַלְתֶּם
אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת־שֵׁם יְיָ אֱלֹהֵיכֶם
אֲשֶׁר־עָשָׂה עִמָּכֶם לְהַפְלִיא וְלֹא־יֵבֹשׁוּ עַמִּי
לְעוֹלָם : וִידַעְתֶּם כִּי בְקֶרֶב יִשְׂרָאֵל אָנִי . וַאֲנִי
יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וְאֵין עוֹד . וְלֹא־יֵבֹשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם :
כִּי־בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ . וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן · הֶהָרִים

---

ihr Berge in Jubelgesang, der Wald mit all seinem Gehölze! denn Gott hat Jakob erlöst, und durch Israel wird er verherrlicht! Unser Erlöser! Gott Zebaoth ist sein Name! der Heilige Israels!

Israel soll Rettung finden in Gott! ewige Rettung; nie sollt ihr beschämt, nie zu Schanden werden, auf immer und ewig. Ihr werdet Speise genießen zur Genüge, und preisen den Namen des Ewigen eueres Gottes, der für euch Wunder gewirkt hat; und nie soll mein Volk zu Schanden werden, ewig nie. Ihr sollt erfahren, daß ich in Israel residire, daß ich der Ewige euer Gott bin, sonst keiner; ja, nie soll mein Volk zu Schanden werden, ewig nie. Ihr werdet in Frieden ausziehen, und in Frieden geleitet werden; Berge und Hügel werden laut vor euch her ju-

beln

אוֹצָרוֹ הַטּוֹב אֶת־הַשָּׁמַיִם לָתֵת מְטַר־אַרְצְךָ
בְּעִתּוֹ. וּלְבָרֵךְ אֶת כָּל־מַעֲשֵׂה יָדֶךָ. וְהִלְוִיתָ
גּוֹיִם רַבִּים. וְאַתָּה לֹא־תִלְוֶה: כִּי־יְיָ אֱלֹהֶיךָ
בֵּרַכְךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לָךְ וְהַעֲבַטְתָּ גּוֹיִם רַבִּים.
וְאַתָּה לֹא תַעֲבֹט. וּמָשַׁלְתָּ בְּגוֹיִם רַבִּים וּבְךָ לֹא
יִמְשֹׁלוּ: אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ עַם נוֹשַׁע בַּיְיָ.
מָגֵן עֶזְרֶךָ. וַאֲשֶׁר־חֶרֶב גַּאֲוָתֶךָ. וְיִכָּחֲשׁוּ אֹיְבֶיךָ
לָךְ וְאַתָּה עַל־בָּמוֹתֵימוֹ תִדְרֹךְ:

מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן חַטֹּאתֶיךָ. שׁוּבָה אֵלַי
כִּי גְאַלְתִּיךָ: רָנּוּ שָׁמַיִם כִּי־עָשָׂה יְיָ. הָרִיעוּ תַּחְתִּיוֹת

---

niß, den Himmel, aufthun, deinem Lande zur rechten Zeit Regen geben, und alles Werk deiner Hände segnen; so daß du vielen Völkern wirst vorschüßen können, und nichts zu borgen nöthig haben wirst. So wird der Ewige dein Herr dich segnen, wie er dir verheißen hat: du wirst vielen Völkern leihen, aber nichts lehnen; du wirst über viele Völker herrschen, und über dich werden sie nicht herrschen. Wohl dir, Israel! wer ist dir gleich? Volk, dem der Ewige Beistand leistet, er ist deiner Hilfe Schild, ist deiner erhabenen Siege Schwert; deine Feinde schmeicheln dir, du tritst einher auf ihren Höhen.

Ich laß sie wie Wolke hinschwinden, deine Missethaten, und wie Dunst deine Vergehungen; kehre zurück zu mir, ich erlöse dich. Jubelt im Himmel, was Gott gethan! jauchzet ihr unterirdischen Tiefen! brecht aus

ihr

הַיּוֹם כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב: יְיָ אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם יֹסֵף עֲלֵיכֶם כָּכֶם אֶלֶף פְּעָמִים. וִיבָרֵךְ אֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם:

בָּרוּךְ אַתָּה בָּעִיר. וּבָרוּךְ אַתָּה בַּשָּׂדֶה: בָּרוּךְ אַתָּה בְּבֹאֶךָ. וּבָרוּךְ אַתָּה בְּצֵאתֶךָ: בָּרוּךְ טַנְאֲךָ וּמִשְׁאַרְתֶּךָ: בָּרוּךְ פְּרִי־בִטְנְךָ וּפְרִי אַדְמָתְךָ וּפְרִי בְהֶמְתֶּךָ. שְׁגַר אֲלָפֶיךָ וְעַשְׁתְּרוֹת צֹאנֶךָ: יְצַו יְיָ אִתְּךָ אֶת־הַבְּרָכָה בַּאֲסָמֶיךָ וּבְכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ. וּבֵרַכְךָ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר־יְיָ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ: יְפַתַּח יְיָ לְךָ אֶת־

Sternen am Himmel an Menge gleich seyd. Ich wünsche, daß der Ewige, der Gott eurer Väter, euerer noch tausendmal soviel werden lasse, und euch segne, wie er euerthalben verheißen hat.

5. B. M. 28. ברוך.

Gesegnet wirst du seyn in der Stadt, und gesegnet auf dem Felde. Gesegnet wirst du seyn, wenn du ankommst, und gesegnest wenn du ausgehest. Gesegnet dein Korb und dein Backtrog; gesegnet die Frucht deines Leibes, die Frucht deines Erdreichs und die Frucht deines Viehes; die Zucht deiner Rinder, und der Zuwachs deines kleinen Viehes. Auf des Ewigen Befehl wird der Segen kommen in deine Vorrathskammern und in jedes Gewerbe, das du vornimmst; so daß du in dem Lande, das der Ewige dein Gott dir gibt, lauter Segen haben wirst. Der Ewige wird dir sein wohlthätiges Behält-

niß

בִּטְנְךָ וּפְרִי־אַדְמָתְךָ · דְּגָנְךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ ·
שְׁגַר־אֲלָפֶיךָ וְעַשְׁתְּרֹת צֹאנֶךָ · עַל הָאֲדָמָה
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ לָתֵת לָךְ : בָּרוּךְ תִּהְיֶה
מִכָּל־הָעַמִּים · לֹא־יִהְיֶה בְךָ עָקָר וַעֲקָרָה
וּבִבְהֶמְתֶּךָ : וְהֵסִיר יְיָ מִמְּךָ כָּל־חֹלִי · וְכָל־
מַדְוֵי מִצְרַיִם הָרָעִים אֲשֶׁר יָדַעְתָּ · לֹא יְשִׂימָם
בָּךְ · וּנְתָנָם בְּכָל־שֹׂנְאֶיךָ :

הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי מִכָּל־רָע יְבָרֵךְ אֶת־הַנְּעָרִים
וְיִקָּרֵא בָהֶם שְׁמִי וְשֵׁם אֲבֹתַי אַבְרָהָם וְיִצְחָק · וְיִדְגּוּ
לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ : יְיָ אֱלֹהֵיכֶם הִרְבָּה אֶתְכֶם · וְהִנְּכֶם

---

den deinen Eltern zugeſchworen, die Früchte deines Leibes und deines Feldes, dein Getreide, deinen Moſt und dein Oehl, wie auch deine Rindzucht und Heerden kleinen Viehes, ſegnen. Du wirſt die Geſegneteſte unter allen Nazionen ſeyn; es wird unter dir kein Unfruchtbarer oder Unfruchtbare ſeyn, auch nicht unter deinem Viehe. Alle Krankheit wird der Ewige von dir abwenden, und die böſen Seuchen von Egypten, die dir bekannt ſind, dir nicht auflegen; ſondern auf deine Feinde kommen laſſen.

1. B. M. 48, 16. ה מ ל א ך .

Der Engel, der mich von allem Uibel erlöſt hat, ſegne dieſe Knaben; durch ſie werde mein Namen, und der Namen meiner Väter Abraham und Iſak geſegnet; und ſie ſollen ſich ſtark vermehren im Lande. Der Ewige euer Gott hat euch vermehrt, ſo daß ihr jetzt den

Ster-

בָּרוּךְ: וְאֵל שַׁדַּי יְבָרֵךְ אֹתְךָ. וַיַּפְרְךָ וְיַרְבֶּךָ.
וְהָיִיתָ לִקְהַל עַמִּים: וְיִתֶּן־לְךָ אֶת־בִּרְכַת
אַבְרָהָם. לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אִתָּךְ. לְרִשְׁתְּךָ אֶת־אֶרֶץ
מְגֻרֶיךָ. אֲשֶׁר נָתַן אֱלֹהִים לְאַבְרָהָם: מֵאֵל אָבִיךָ
וְיַעְזְרֶךָּ. וְאֵת שַׁדַּי וִיבָרְכֶךָּ. בִּרְכֹת שָׁמַיִם מֵעָל.
בִּרְכֹת תְּהוֹם רֹבֶצֶת תָּחַת. בִּרְכֹת שָׁדַיִם וָרָחַם:
בִּרְכֹת אָבִיךָ גָּבְרוּ עַל־בִּרְכֹת הוֹרַי. עַד־תַּאֲוַת
גִּבְעֹת עוֹלָם. תִּהְיֶיךָ לְרֹאשׁ יוֹסֵף. וּלְקָדְקֹד נְזִיר
אֶחָיו: וַאֲהֵבְךָ וּבֵרַכְךָ וְהִרְבֶּךָ. וּבֵרַךְ פְּרִי־

---

segnet, sey gesegnet. Der allmächtige Gott segne dich, mache dich fruchtbar, und mehre dich, daß du zu einer Menge von Völkern werdest. Und gebe dir Abrahams Segen, dir und deinem Samen mit dir, daß du das Land deines Aufenthaltes einnehmest, welches Gott dem Abraham geschenkt hat. Von dem Gotte deines Vaters, der dir helfen wird, von dem Allmächtigen, der dich segnen wird, mit Segen des Himmels von oben, mit Segen der Tiefe, die unten liegt; mit Segen an Brüsten und Mutterleibe. Die Segen deines Vaters übertreffen die Segen meiner Voreltern, bis an die Grenze ewiger Hügel. Sie sollen auf das Haupt Joseph's kommen, auf die Scheitel des Gekrönten unter seinen Brüdern. Er wird dich lieben, segnen und vermehren; er wird auf dem Erdreiche das er dir einzuge-

יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם: אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ. יְבָרְכֵנוּ
אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים. וְיִירְאוּ אוֹתוֹ
כֹּל־אַפְסֵי־אָרֶץ:

נַשׁכּהער בעטעט אַתָּה מעריב ווען אַז ווַכּענטאַגען, זייטע 84,
דאַן ויהי נועם זייטע כא, חונן ואתה קדוש זייטע עב.

וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם. וּמִשְׁמַנֵּי
הָאָרֶץ. וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ: יַעַבְדוּךָ עַמִּים.
וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ לְאֻמִּים. הֱוֵה גְבִיר לְאַחֶיךָ.
וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ בְּנֵי אִמֶּךָ. אֹרְרֶיךָ אָרוּר. וּמְבָרְכֶיךָ

---

kerſchaften alleſammt. O daß die Erde ihren Reichthum ſpende! daß unſer Herr der Allmächtige uns ſegne! Der Allmächtige ſegne uns, darob ihn alle Welt verehre.

(Hernach betet man das Abendgebet (תפלת ערבית) oben Seite 84—89; dann שמנה עשרה für Wochentage, worin das dort bezeichnete אתה חוננתנו eingeſchaltet wird; nach שמנה עשרה, betet man ויהי נועם S. כא. u. ואתה קדוש S. עב. und dann wird das hier ſtehende ויתן לך gebetet.

Wenn aber an einem der kommenden ſechs Werketage ein Feyertag fällt, wird ויהי נועם und ואתה קדוש nicht geſagt, ſondern gleich nach שמנה עשרה das ויתן לך gebetet.

(1. B. M. 27. 28. 29.) ו י ת ן ל ך.

Gott gebe dir vom Thau des Himmels, und von der Erde Fettigkeit; Getreide und Moſt in Fülle. Völker müſſen dir dienen, Nazionen ſich bücken vor dir. Werde deiner Brüder Herr! deiner Mütter Söhne bücken ſich vor dir. Verflucht ſey, wer dir flucht, und wer dich

ſeg=

אַלוּפֵינוּ מְסֻבָּלִים אֵין פֶּרֶץ וְאֵין יוֹצֵאת. וְאֵין צְוָחָה בִּרְחֹבוֹתֵינוּ: אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ. אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

סז לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר שִׁיר: אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ. יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה: לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ. בְּכָל־גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים. יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם: יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי־תִשְׁפֹּט עַמִּים ו מִישׁוֹר. וּלְאֻמִּים ו בָּאָרֶץ תַּנְחֵם סֶלָה: יוֹדוּךָ עַמִּים ו אֱלֹהִים.

---

mer wohlgenährt seyen; kein Unfall, kein Verlust, kein Klaggeschrei auf unsern Straßen. Heil dem Volke, dem es so ergehet! Heil dem Volke, dessen Gott der Ewige ist!“

(Psalm 67.) למנצח Dem Sangmeister auf Neginoth, ein Psalm David's.

Der Herr sey uns gnädig und segne uns, und lasse sein Antlitz uns leuchten. Dann erkenne man auf Erden deine Führung, unter allen Völkern deine Hilfe. Dich Allmächtiger! preisen Völkerschaften, dich preisen Völkerschaften allesammt. Wie werden sich Nazionen freuen und jauchzen, daß du so gerecht die Völker richtest, und sie so regierest auf Erden. Ja preisen werden dich o Herr! die Völkerschaften, dich preisen Völker-

שְׁלַח יָדְךָ מִמָּרוֹם. פְּצֵנִי וְהַצִּילֵנִי מִמַּיִם
רַבִּים. מִיַּד בְּנֵי נֵכָר: אֲשֶׁר־פִּיהֶם דִּבֶּר־שָׁוְא
וִימִינָם יְמִין שֶׁקֶר: אֱלֹהִים שִׁיר חָדָשׁ אָשִׁירָה
לָךְ. בְּנֵבֶל עָשׂוֹר אֲזַמְּרָה־לָּךְ: הַנּוֹתֵן תְּשׁוּעָה
לַמְּלָכִים. הַפּוֹצֶה אֶת־דָּוִד עַבְדּוֹ מֵחֶרֶב רָעָה:
פְּצֵנִי וְהַצִּילֵנִי מִיַּד בְּנֵי־נֵכָר אֲשֶׁר־פִּיהֶם דִּבֶּר
שָׁוְא. וִימִינָם יְמִין שֶׁקֶר: אֲשֶׁר בָּנֵינוּ כִּנְטִעִים
מְגֻדָּלִים בִּנְעוּרֵיהֶם. בְּנוֹתֵינוּ כְּזָוִיוֹת. מְחֻטָּבוֹת
תַּבְנִית הֵיכָל: מְזָוֵינוּ מְלֵאִים מְפִיקִים מִזַּן אֶל־
זַן. צֹאנֵנוּ מַאֲלִיפוֹת מְרֻבָּבוֹת בְּחוּצוֹתֵינוּ:

---

der Höhe! rette und befreie mich von jenen reißenden Fluthen, von fremder Völker Macht, deren Mund nur Falschheit spricht, deren Rechte treulos ist. Dann Allmächtiger! stimm' ich ein neues Lied dir an, laß es auf Zehnsaitenpsalter dir erklingen: „O du, der Königen Sieg verliehen, der David seinen Knecht, errettet von mörderischem Schwerte! rette und befreie mich von fremder Völker Macht, deren Mund nur Falschheit spricht, deren Rechte treulos ist. Daß unsere Söhne aufstreben wie die Schößlinge in Jugendkraft, und unsere Töchter wie kunstgeschnitzte Säulen, nach jener Tempelart; daß unsere Vorrathskammern ausspenden Nahrung über Nahrung, unsere Schafe sich in Tausende vervielfältigen mögen auf unsern Triften, und unsere Rinder im-

סדר מוצאי שבת

ווען תשעה באב אין מוצאי שבת פאנגט אמן ניכט לדוד ברוך

קמד לְדָוִד | בָּרוּךְ יְיָ | צוּרִי. הַמְלַמֵּד יָדַי לַקְּרָב
אֶצְבְּעוֹתַי לַמִּלְחָמָה: חַסְדִּי וּמְצוּדָתִי מִשְׂגַּבִּי
וּמְפַלְטִי־לִי. מָגִנִּי וּבוֹ חָסִיתִי. הָרוֹדֵד עַמִּי
תַחְתָּי: יְיָ מָה־אָדָם וַתֵּדָעֵהוּ. בֶּן־אֱנוֹשׁ
וַתְּחַשְּׁבֵהוּ: אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה. יָמָיו כְּצֵל
עוֹבֵר: יְיָ הַט־שָׁמֶיךָ וְתֵרֵד. גַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ:
בְּרוֹק בָּרָק וּתְפִיצֵם. שְׁלַח חִצֶּיךָ וּתְהֻמֵּם:

Nachtgebet beim Ausgang des Sabbath.

לדוד ברוך.

(Pſalm 144.) Vom David.

Dank ſey dem Ewigen, meinem Horte! der meine Hände übt im Streit, im Kampfe meine Fäuſte. Mein Gnadenborn und mein Schutz! meine Zuflucht! meine Errettung! mein Schild! auf den ich traue, der mir Völker unterwirft. O Ewiger! was iſt der Menſch, daß du ihn würdigſt? was der Sterbliche, daß du ihn achteſt? Der Erdenſohn iſt dem Hauche gleich, ſeine Tage einem Schatten, der vorüber wallt. Neige deinen Himmel, o Herr! und ſteige herab! berühre die Berge, daß ſie rauchen! entlade deine Blitze und ſtreue ſie hin! wirf deine Pfeile und verwirre ſie! ſende deine Hilfe aus

der

שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעָלְמוֹ לֹא בְרָאוֹ אֶלָּא לְכְבוֹדוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי. וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו. יְצַרְתִּיו אַף־עָשִׂיתִיו: וְאוֹמַר. יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

רַבִּי חֲנַנְיָה בֶּן עֲקַשְׁיָא אוֹמֵר רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת־יִשְׂרָאֵל לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת. שֶׁנֶּאֱמַר יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

עלינו וייטב עה.

Welt erschaffen, hat er nur zu seiner Verherrlichung erschaffen; denn es heißt: „Alles was durch meinen Ruf entstanden, habe ich zu meiner Verherrlichung erschaffen, gebildet und bestimmt.“ (Jes. 43, 7.) Auch heißt es: „Der Ewige wird immer und ewig regieren.“ (2. B. M. 15, 8.)

Rabbi Chanania Sohn des Akaschia, bemerkte: Der Hochgelobte Heilige wollte Israel läutern, deswegen gab er ihnen Lehren und Gesetze in Menge; das deutet auf die Stelle an: „Der Ewige verlangt seiner Gnade willen, daß das Gesetz sich fortpflanze und verbreite.“ (Jes. 42, 21.)

מָקוֹם מְנוּחָתִי: וְאוֹמֵר · מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ · כֻּלָּם בְּחָכְמָה
עָשִׂיתָ · מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ: אַבְרָהָם ו מִנַּין הַכְתִיב
וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמַר בָּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֶלְיוֹן קוֹנֵה שָׁמַיִם
וָאָרֶץ: יִשְׂרָאֵל מִנַּין הַכְתִיב עַד־יַעֲבֹר עַמְּךָ יְיָ · עַד־יַעֲבֹר
עַם־זוּ קָנִיתָ: וְאוֹמֵר · לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר־בָּאָרֶץ הֵמָּה ·
וְאַדִּירֵי כָּל־חֶפְצִי־בָם: בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מִנַּין הַכְתִיב מָכוֹן
לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְיָ · מִקְדָּשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ: וְאוֹמֵר
וַיְבִיאֵם אֶל־גְּבוּל קָדְשׁוֹ הַר־זֶה קָנְתָה יְמִינוֹ: יג כֹּל מַה־

Ferner heißt es: „Wie mannigfaltig ſind deine Werke Herr! du haſt ſie alle mit Weisheit angeordnet, die Erde iſt voll deiner Eigenthümer.“ (Pſalm 104, 24.) Für Abraham: „Und er ſegnete ihn und ſprach: geſegnet ſey Abraham dem höchſten Gott, dem Eigenthümer des Himmels und der Erde.“ (1. B. M. 14, 19.) Für Iſrael, zeigt die Stelle: „Bis dein Volk hindurch zieht, Ewiger! bis dieſes Volk hindurch zieht, das du als Eigenthum erkohren.“ (2. B. M. 15, 16.) Ferner heißt es: „Die Heiligen, die auf Erden ſind, mächtig iſt ihnen meine Luſt.“ (Pſalm 16, 3.) Für den heiligen Tempel, zeigt die Stelle: „Den Sitz den du o Herr! zu deiner Wohnung eingerichtet, das Heiligthum welches deine Hände Ewiger! bereitet.“ (2. B. M. 15, 17.) Ferner heißt es: „Er brachte ſie zu ſeiner heiligen Gränze, zu dieſem Berge, den ſeine Rechte erkoren.“ (Pſalm 78, 54.)

12) Alles was der Heilige, gelobt ſey er! in ſeiner Welt

אַתָּה בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמוֹר עָלֶיךָ • וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ:
בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְהֶה אֶתְךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה • בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמוֹר
עָלֶיךָ בַּקֶּבֶר • וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ לָעוֹלָם הַבָּא:
וְאוֹמֵר • לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב נְאֻם יְיָ צְבָאוֹת: יא חֲמִשָּׁה
קִנְיָנִים קָנָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ • וְאֵלּוּ הֵן •
תּוֹרָה קִנְיָן אֶחָד • שָׁמַיִם וָאָרֶץ קִנְיָן אֶחָד • אַבְרָהָם
קִנְיָן אֶחָד • יִשְׂרָאֵל קִנְיָן אֶחָד • בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קִנְיָן אֶחָד:
תּוֹרָה מִנַּיִן הִכְתִיב יְיָ קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ קֶדֶם מִפְעָלָיו
מֵאָז: שָׁמַיִם וָאָרֶץ מִנַּיִן הִכְתִיב כֹּה אָמַר יְיָ הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי
וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי • אֵי זֶה בַיִת אֲשֶׁר תִּבְנוּ לִי וְאֵי זֶה

---

dich hüten, und wenn du erwachst, wird sie deine Fürsprecherin seyn; (Spr. 6. 22.) Wenn du gehest, dich leiten in dieser Welt, wenn du schläfst dich hüten, im Grabe, und wenn du erwachst deine Fürsprecherin seyn, im küftigen Leben.“ Und ferner heißt es in der Schrift: „Mein ist das Silber und mein das Gold, spricht der Herr der Heerscharen.“ (Hagi. 2, 8.)

11) Fünferlei Besitzungen hat sich der hochgelobte Gott als Eigenthum erkohren; sie heißen 1. das Gesetz, (die Religion), 2. Himmel und Erde, 3. Abraham, 4. Israel, 5. der heilige Tempel. Für das Gesetz zeigt die Stelle: „Der Ewige hat mich als Eigenthum erkohren, ich bin der Grund seines Weltplans, längst vor dem Beginnen seiner Schöpfung.“ (Spr. 8, 22.) Für Himmel und Erde, die Stelle: So, spricht der Ewige, der Himmel ist mein Thron, und die Erde meiner Füße Schämel; wo ist das Haus das ihr mir bauen könntet? und wo die Stätte meiner Ruhe? (Jesai. 66. 1.)

Fer-

אָמַרְתִּי לוֹ מֵעִיר גְּדוֹלָה שֶׁל חֲכָמִים וְשֶׁל סוֹפְרִים אָנִי. אָמַר לִי רַבִּי רְצוֹנְךָ שֶׁתָּדוּר עִמָּנוּ בִּמְקוֹמֵנוּ וַאֲנִי אֶתֵּן לְךָ אֶלֶף אֲלָפִים דִּינְרֵי זָהָב וַאֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת. אָמַרְתִּי לוֹ אִם אַתָּה נוֹתֵן לִי כָּל כֶּסֶף וְזָהָב וַאֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. אֵינִי דָר אֶלָּא בִּמְקוֹם תּוֹרָה. וְכֵן כָּתוּב בְּסֵפֶר תְּהִלִּים עַל יְדֵי דָוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל. טוֹב לִי תוֹרַת פִּיךָ מֵאַלְפֵי זָהָב וָכֶסֶף: וְלֹא עוֹד שֶׁבִּשְׁעַת פְּטִירָתוֹ שֶׁל אָדָם אֵין מְלַוִּין לוֹ לָאָדָם. לֹא כֶסֶף וְלֹא זָהָב וְלֹא אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת אֶלָּא תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בִּלְבָד שֶׁנֶּאֱמַר בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה

Aus einer berühmten Stadt, — antwortete ich — ausgezeichnet durch Weise und Gelehrte; da sprach er: Würde es dir nicht belieben, dich in unserem Wohnorte niederzulassen, wenn ich dir tausendmal tausend Gold-Denarien, auch Edelsteine und Perlen anbiethe? Darauf versetzte ich: Wenn du mir auch eine ganze Welt voll Silber und Goldes, Juwelen und Perlen wirklich gäbest, so würde ich dennoch nur da wohnen, wo Gelehrsamkeit zu Hause ist. So heißt es in den Psalmen Davids des Königs von Israel ausdrücklich; „Lieber ist mir deines Mundes Lehre, als Tausende von Gold und Silber.“ (Psalm 119, 72.) Und nicht dies allein; wird denn der Mensch, wenn er von dieser Welt scheidet, etwa von Silber und Gold, von Juwelen und Perlen begleitet? sind es nicht Wissenschaften und gute Werke allein die ihm als Nachruhm folgen? Dahin deutet auch die Stelle: „Wenn du gehest wird sie [1]) dich leiten, wenn du schläfst

dich

---

1) Die Religion als praktische Wissenschaft.

וְאוֹמֵר תִּפְאֶרֶת בַּחוּרִים כֹּחָם וְהֲדַר זְקֵנִים שֵׂיבָה: וְאוֹמֵר עֲטֶרֶת זְקֵנִים בְּנֵי־בָנִים • וְתִפְאֶרֶת בָּנִים אֲבוֹתָם: וְאוֹמֵר וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה כִּי מָלַךְ יְיָ צְבָאוֹת בְּהַר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַם • וְנֶגֶד זְקֵנָיו כָּבוֹד: ט רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן־מְנַסְיָא אוֹמֵר ׀ אֵלּוּ שֶׁבַע מִדּוֹת שָׁמְנוּ חֲכָמִים לַצַּדִּיקִים בְּלָם נִתְקַיְּמוּ בְּרַבִּי וּבְבָנָיו: י אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֶּן קִסְמָא פַּעַם אַחַת הָיִיתִי מְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ וּפָגַע בִּי אָדָם אֶחָד • וְנָתַן לִי שָׁלוֹם • וְהֶחֱזַרְתִּי לוֹ שָׁלוֹם • אָמַר לִי רַבִּי מֵאַי זֶה מָקוֹם אַתָּה •

---

des Jünglings ist die Kraft, der Schmuck des Greises graues Haupt.“ (Das. 20, 29.) Ferner: „Die Krone des Greises ist der Enkel Schaar, und Kinder sind der Eltern Zierde.“ (Das. 17, 6.) Auch drückt sich die Schrift aus; „Erröthen wird der Mond, erbleichen die Sonne, wenn der Herr der Herrscharen herrschen wird auf dem Berge Zion und in Jerusalem; doch seinen Greisen wird Herrlichkeit entgegen strahlen.“ (Jesaia. 24, 23.)

9) Rabbi Simon der Sohn Menasia sagte: „Jene sieben Eigenschaften, welche die Weisen den Frommen zutheilen, sind alle an Rabbi [1]) und seinen Kindern in Erfüllung gegangen.

10) Rabbi Jose Sohn Kisma's erzählte: Als ich mich einst auf der Reise befand, begegnete mir Jemand der mich grüßte, und als ich seinen Friedensgruß freundlich erwiederte, fragte er mich: Rabbi woher bist du?

Aus

---

1) Rabbi, wurde vorzugsweise Rab. Jehuda der Heilige genannt. Siehe Geist und Sprache der Hebräer ꝛc, von Landau. Seite 129, Anmerk. 2.

הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ • וְתוֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: וְאוֹמֵר • כִּי לִוְיַת חֵן הֵם לְרֹאשֶׁךָ • וַעֲנָקִים לְגַרְגְּרֹתֶיךָ: וְאוֹמֵר תִּתֵּן לְרֹאשְׁךָ לִוְיַת־חֵן • עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת תְּמַגְּנֶךָּ: וְאוֹמֵר כִּי־בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ • וְיוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים: וְאוֹמֵר • אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ • בִּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: וְאוֹמֵר כִּי אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ: ח רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן־יְהוּדָה מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן־יוֹחָאי אוֹמֵר הַנּוֹי וְהַכֹּחַ וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד וְהַחָכְמָה וְהַזִּקְנָה וְהַשֵּׂיבָה וְהַבָּנִים נָאֶה לַצַּדִּיקִים וְנָאֶה לָעוֹלָם • שֶׁנֶּאֱמַר עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה • בְּדֶרֶךְ צְדָקָה תִּמָּצֵא:

---

ergreifen, und selig sind, die sie erfassen.“ (Daselbst 3. 18.) Auch heißt es: „Sie ist deinem Haupte eine reitzende Zierde, und prächtiges Geschmeide deinem Halse;“ (Das. 1, 9.) „Sie setzt auf dein Haupt einen herrlichen Kranz, und reicht dir des Ruhmes Krone.“ (Das. 4. 9.) „Durch mich“ — spricht sie — „gewinnen deine Tage, und reifen sich dir des Lebens Jahre.“ (Spr. 9. 11.) „Denn langes Leben ist in ihrer Rechten, in ihrer Linken, Reichthum und Ehre.“ (Das. 3. 16.) Ferner: „Lebensdauer, frohe Jahre und Glückseligkeit, wird sie dir reichlich spenden.“ (Das. 3, 2.)

8) Rabbi Simon Sohn Jehuda's sagte im Namen des Rabbi Simon Sohn Jochai's: Schönheit, Kraft, Reichthum, Ehre, Weisheit, Alter, graues Haupt und Kindersegen, zieren die Frommen, und somit auch die Welt. So heißt es auch in der Schrift: „Eine ehrenvolle Krone ist graues Haupt; sie wird auf dem Wege der Gerechtigkeit erworben,“ (Spr. 16, 31.) Ferner: „Die Zierde

des

וּמַעֲמִידוֹ עַל הַשָּׁלוֹם. וּמְתִישֵׁב לִבּוֹ בְּתַלְמוּדוֹ. שׁוֹאֵל וּמֵשִׁיב
שׁוֹמֵעַ וּמוֹסִיף. הַלּוֹמֵד עַל־מְנָת לְלַמֵּד. וְהַלּוֹמֵד עַל־מְנָת
לַעֲשׂוֹת. הַמַּחְכִּים אֶת־רַבּוֹ. וְהַמְכַוֵּן אֶת־שְׁמוּעָתוֹ.
וְהָאוֹמֵר דָּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ. הָא לָמַדְתָּ כָּל־הָאוֹמֵר
דָּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ מֵבִיא גְּאוּלָה לָעוֹלָם. שֶׁנֶּאֱמַר
וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַמֶּלֶךְ בְּשֵׁם מָרְדְּכָי: י גְּדוֹלָה תוֹרָה שֶׁהִיא
נוֹתֶנֶת חַיִּים לְעוֹשֶׂיהָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא שֶׁנֶּאֱמַר
כִּי חַיִּים הֵם לְמֹצְאֵיהֶם וּלְכָל־בְּשָׂרוֹ מַרְפֵּא: וְאוֹמֵר.
רְפָאוֹת תְּהִי לְשָׁרֶךָ וְשִׁקּוּי לַעֲצָמוֹתֶיךָ: וְאוֹמֵר. עֵץ חַיִּים

---

43. Auch muß er sich in seinem (Forschen) Vortrage, einer Ordnung befleißen, 44. fragen und widerlegen, 45. aufmerken und sein Wissen bereichern, 46. erlernen um zu lehren, 47. erlernen um darnach zu handeln, 48. der Weisheit seines Lehrers Ruhm zu erwerben; jeder erhaltenen Mittheilung Aufmerksamkeit zu schenken, um bei dem Vortrage einer Meinung, immer den Urheber derselben anzeigen zu können. Daß die Mittheilung eines Vortrags im Namen des Urhebers der Welt Heil bringt, kannst du ersehen aus der historischen Stelle: „Und Esther berichtete es dem Könige im Namen des Mardochei.“ (Esther 2, 22.)

7) Erhaben ist die Religionswissenschaft, denn sie gibt Leben ihren Befolgern in dieser und in jener Welt; sie — heißt es in der Schrift — gibt Unsterblichkeit ihren Erwerbern, und deren Körper Gesundheit. (Spr. 4, 22.) So heißt es auch (Daselbst 3, 8.): „Sie ist heilsame Stärkung deinem Fleische, frischer Saft deinem Gebeine;“ und ferner: „Sie ist ein Baum des Lebens, allen die sie

בְּמִשְׁנָה • בְּמִעוּט סְחוֹרָה • בְּמִעוּט דֶּרֶךְ אֶרֶץ • בְּמִעוּט
תַּעֲנוּג • בְּמִעוּט שֵׁנָה • בְּמִעוּט שִׂיחָה • בְּמִעוּט שְׂחוֹק •
בְּאֶרֶךְ אַפַּיִם • בְּלֵב טוֹב • בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים • בְּקַבָּלַת
בִּיסּוּרִין • הַמַּכִּיר אֶת־מְקוֹמוֹ • וְהַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ • וְהָעֹשֶׂה
סְיָג לִדְבָרָיו • וְאֵינוֹ מַחֲזִיק טוֹבָה לְעַצְמוֹ • אָהוּב • אוֹהֵב אֶת־
הַמָּקוֹם • אוֹהֵב אֶת־הַבְּרִיּוֹת • אוֹהֵב אֶת־הַצְּדָקוֹת • אוֹהֵב
אֶת־הַמֵּישָׁרִים • אוֹהֵב אֶת־הַתּוֹכָחוֹת • וּמִתְרַחֵק מִן־הַכָּבוֹד •
וְלֹא מֵגִיס לִבּוֹ בְּחַלְמוּדוֹ • וְאֵינוֹ שָׂמֵחַ בְּהוֹרָאָה • נוֹשֵׂא
בָּעֹל עִם חֲבֵרוֹ • וּמַכְרִיעוֹ לְכַף זְכוּת • וּמַעֲמִידוֹ עַל הָאֱמֶת •

Kenntniß der Mischna, 16. durch mäßigen Geschäftsbetrieb, 17. durch mäßige Theilnahme an öffentliche Angelegenheiten, 18. durch mäßigen Lebensgenuß, 19. durch mäßigen Schlaf, 20. durch Mäßigkeit im Reden, 21. durch mäßigen Zeitvertreib, 22. durch Langmuth, 23. durch Herzensgüte, 24. durch Zutrauen zu den Weisen, 25. durch Ergebung im Leiden. Ferner: 26. muß er die Bestimmung seines Standes kennen, 27. genügsam seyn, 28. sich in seinen Ausdrücken zähmen, 29. nicht selbstgefällig seyn, 30. doch sich gefällig machen; 31. Den Schöpfer, 32. die Geschöpfe, 33. die Tugend, 34. die Aufrichtigkeit, und 35. die Zurechtweisung lieben. 36. Er muß sich den Ehrenstellen entziehen, 37. auf seine erlangte Kenntniß nicht stolz seyn, 38. und mit seinen Urtheilssprüchen nicht prangen, 39. er muß ferner den Druck seines Nebenmenschen durch Theilnahme erleichtern, 40. ihn von der guten Seite beurtheilen, 41. ihn zur Wahrheit führen, und 42. ihn zur Einigkeit leiten.

Auch

הוא בַּעַל מְלַאכְתְּךָ שֶׁיְּשַׁלֵּם לְךָ שְׂכַר פְּעֻלָּתֶךָ: ו גְּדוֹלָה תּוֹרָה יוֹתֵר מִן הַכְּהֻנָּה וּמִן הַמַּלְכוּת. שֶׁהַמַּלְכוּת נִקְנֵית בִּשְׁלֹשִׁים וּמַעֲלוֹת. וְהַכְּהֻנָּה בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע. וְהַתּוֹרָה נִקְנֵית בְּאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה דְּבָרִים. וְאֵלּוּ הֵן. בְּתַלְמוּד. בְּשִׁמְיַעַת הָאֹזֶן. בַּעֲרִיכַת שְׂפָתַיִם. בְּבִינַת הַלֵּב. בְּאֵימָה. בְּיִרְאָה. בַּעֲנָוָה. בְּשִׂמְחָה. בְּטָהֳרָה. בְּשִׁמּוּשׁ חֲכָמִים. בְּדִקְדּוּק חֲבֵרִים. בְּפִלְפּוּל בְּתַלְמִידִים. בְּיִשּׁוּב. בְּמִקְרָא.

---

ster in dessen Diensten du stehest, verdient Vertrauen, daß er deine Arbeit durch reichlichen Lohn vergelten wird.

6) Gelehrsamkeit ist umfassender als Priesterthum und Herrschaft; denn Herrschaft erlangt man mit dreißig Vorzügen [1]), und Priesterthum mit vier und zwanzig [2]); die Gelehrsamkeit aber kann nur durch acht und vierzig wesentliche Eigenschaften erworben werden, und zwar: 1. durch anhaltenden Fleiß, 2. durch aufmerksames Zuhören, 3. durch richtige Aussprache, 4. durch reifes Nachdenken, 5. durch edle Scheu [3]), 6. durch Ehrerbiethung, 7. durch Bescheidenheit, 8. durch Munterkeit des Gemüthes, 9. durch reinen Sinn, 10. durch Umgang mit Weisen, 11. durch vernünftige Freundewahl, 12. durch scharfsinnige Streitübung der Schüler, 13. durch ruhige Uiberlegung, 14. durch Kenntniß der Schrift, 15. durch Kennt-

---

1) Die Altrabbinen zählen dreißig irdische Besitzthümer, welche den Glanz der Herrschaft herstellen.

2) Hier ist von der Zahl der verschiedenen Erträgnisse die Rede, welche der Priester durch das ererbte Priesterthum erlangt.

3) Scheu in edlem Sinne, heißt die Abneigung etwas Mißfälliges oder Unanständiges zu begehen.

תוֹרָה. שֶׁנֶּאֱמַר כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ וּתְמִימִים יִנְחֲלוּ־טוֹב:
וְאֵין טוֹב אֶלָּא תוֹרָה. שֶׁנֶּאֱמַר כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם
תּוֹרָתִי אַל תַּעֲזֹבוּ: י כָּךְ הִיא דַּרְכָּהּ שֶׁל תּוֹרָה פַּת בְּמֶלַח
תֹּאכַל. וּמַיִם בִּמְשׂוּרָה תִּשְׁתֶּה. וְעַל הָאָרֶץ תִּישָׁן. וְחַיֵּי
צַעַר תִּחְיֶה וּבַתּוֹרָה אַתָּה עָמֵל. אִם אַתָּה עוֹשֶׂה כֵּן. אַשְׁרֶיךָ
וְטוֹב לָךְ. אַשְׁרֶיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְטוֹב לָךְ לָעוֹלָם הַבָּא:
יא אַל תְּבַקֵּשׁ גְּדֻלָּה לְעַצְמָךְ. וְאַל תַּחְמוֹד כָּבוֹד. יוֹתֵר
מִלִּמּוּדְךָ עֲשֵׂה. וְאַל תִּתְאַוֶּה לְשֻׁלְחָנָם שֶׁל מְלָכִים.
שֻׁלְחָנְךָ גָּדוֹל מִשֻּׁלְחָנָם. וְכִתְרְךָ גָּדוֹל מִכִּתְרָם. וְנֶאֱמָן

---

in der Schrift: „Die Weisen erlangen Ehre, und die Frommen erben Gutes.“ (Spr. 3, 35.) Auch das Gute wird vorzugsweise durch Gelehrsamkeit erlangt; nach den Worten der Schrift: „Um der Lehre willen habe ich euch das Gute gegeben, darum verlaßt nicht meinen Unterricht.“ 1).

4) Folgende Lebensweise führt zur Gelehrsamkeit: Brod mit Salz sey deine Kost, gewöhnliches Wasser dein Trunk, die bloße Erde dein Lager; kurz, du mußt ein eingeschränktes Leben führen, und dich mit Anstrengung der Wissenschaft widmen. Handelst du also, dann wohl dir, du hast es gut; wohl dir in dieser Welt, du hast es gut im künftigen Leben.

5) Strebe nicht nach äußerer Größe, und geitze nicht nach eitler Ehre; deine Handlung muß deine Kenntnisse übertreffen. Lüstre nicht nach fürstlichen Tafeln, denn dein frugales Mahl ist ihrer Tafel vorzuziehen, und dein Schmuck hat höhern Werth als der ihrige, und der Mei-

ster

---

1) Siehe oben Abschnitt 3, Mischna 18.

בְּמוֹת: ג הַלּוֹמֵד מֵחֲבֵרוֹ פֶּרֶק אֶחָד · אוֹ הֲלָכָה אֶחָת · אוֹ
פָּסוּק אֶחָד · אוֹ דִּבּוּר אֶחָד · אֲפִילוּ אוֹת אַחַת · צָרִיךְ
לִנְהֹג־בּוֹ כָּבוֹד · שֵׁכֵן מָצִינוּ בְּדָוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לָמַד
מֵאֲחִיתֹפֶל אֶלָּא שְׁנֵי דְבָרִים בִּלְבָד קְרָאוֹ רַבּוֹ אַלּוּפוֹ
וּמְיֻדָּעוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאַתָּה אֱנוֹשׁ כְּעֶרְכִּי אַלּוּפִי וּמְיֻדָּעִי: וַהֲלֹא
דְּבָרִים קַל וָחֹמֶר וּמַה־דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לָמַד
מֵאֲחִיתֹפֶל אֶלָּא שְׁנֵי דְבָרִים בִּלְבָד · קְרָאוֹ רַבּוֹ אַלּוּפוֹ
וּמְיֻדָּעוֹ · הַלּוֹמֵד מֵחֲבֵרוֹ פֶּרֶק אֶחָד · אוֹ הֲלָכָה אֶחָת · אוֹ
פָּסוּק אֶחָד · אוֹ דִּבּוּר אֶחָד אוֹ אֲפִילוּ אוֹת אַחַת · עַל אַחַת
כַּמָּה וְכַמָּה · שֶׁצָּרִיךְ לִנְהֹג־בּוֹ כָּבוֹד · וְאֵין כָּבוֹד אֶלָּא

---

3) Wer von seinem Nächsten einen Abschnitt oder einen Lehrsatz, eine Textstelle, oder einen Spruch, ja wenn auch nur einen Buchstaben erlernt, ist verpflichtet ihm Verehrung zu bezeigen. So finden wir ein Beispiel an David, König in Israel, der von Achithophel nur zwei Dinge gelernt hat, und dennoch nannte er ihn, seinesgleichen, seinen Lehrer, seinen Freund; wie die Schrift bezeigt: „Und du Mann, den ich mir gleich achte, du bist mein Lehrer und mein Freund.“ (Psalm 55, 14.). Der Schluß liegt klar vor Augen; wenn David, der doch König in Israel war, und von Achithophel nur zwei Dinge erlernte, ihn dennoch seinesgleichen, seinen Lehrer und seinen Freund nannte, um wie viel mehr ein gewöhnlicher Mensch, der von seinem Nächsten, einen Abschnitt oder einen Lehrsatz, eine Textstelle oder einen Spruch, ja wäre es auch nur einen Buchstaben erlernt, daß er verpflichtet ist, ihm Verehrung zu bezeigen. Verehrung gebührt vorzugsweise der Gelehrsamkeit; darum heißt es

in

שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה נִקְרָא נָזוּף שֶׁנֶּאֱמַר נֶזֶם זָהָב בְּאַף
חֲזִיר · אִשָּׁה יָפָה וְסָרַת טָעַם: וְאוֹמֵר · וַהֲלֹחֹת מַעֲשֵׂה
אֱלֹהִים הֵמָּה · וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא חָרוּת עַל־
הַלֻּחֹת: אַל תִּקְרָא חָרוּת אֶלָּא חֵרוּת · שְׁאֵין לְךָ בֶּן־חוֹרִין
אֶלָּא מִי שֶׁעוֹסֵק בְּתַלְמוּד תּוֹרָה · וְכָל־מִי שֶׁעוֹסֵק בְּתַלְמוּד
תּוֹרָה · הֲרֵי זֶה מִתְעַלֶּה שֶׁנֶּאֱמַר וּמִמַּתָּנָה נַחֲלִיאֵל · וּמִנַּחֲלִיאֵל

---

mit dem heiligen Gesetze befaßt, verdient den Namen eines Verworfenen; seine Fähigkeit gleicht einem goldenen Nasenringe in dem Rüssel eines Schweines, einer Frau die zwar schön, aber ohne Anmuth ist. (Spr. 11, 22.) Nach dem Texte heißt es: „Und die Tafeln waren ein Werk Gottes, und die Schrift eine Schrift Gottes, eingegraben auf den Tafeln.“ (2. B. M. 32, 16.) Du sollst aber nicht Charuth (חָרוּת eingegraben), sondern Cheruth (חֵרוּת frei, unabhängig) lesen; denn es ist Keiner unabhängig, als der sich mit Gelehrsamkeit beschäftiget, und wer sich für sie bestimmt, wird erhöhet; so wie es die Schrift andeutet: „Vom Geschenke ins göttliche Gebieth, vom göttlichen Gebiethe nach Höhen [1].

Wer

---

1) So spiritualisirt dieser Rabbi die Ortsnamen, welche in dem Wanderleben der Israeliten vorkommen, und in dem Brunnenliede (4. B. M. 21, 18—19) erwähnt werden. Es heißt daselbst: Von Midbar gen Mathana, oder nach dieser Spiritualisirung: von der Wüste ein Geschenk. Unter Geschenk wird die Thora (das heilige Gesetz), welche die Israeliten in der Wüste empfangen haben, verstanden. Von Mathana gen Nachliel, oder mittelst dieses Geschenkes, bringt man ins göttliche Gebieth; d. h. in die Geheimnisse der göttlichen Lehre; und von Nachliel gen Bamoth, oder durch das Eindringen in die göttliche Geheimnisse, erreicht man Höhen, das ist, die höchsten Würden, oder den höchsten Grad überirdischer Genüsse.

וּמְרַחֲקָתוֹ מִן־הַחֵטְא · וּמְקָרֶבְתּוֹ לִידִי זְכוּת · וְנֶהֱנִין מִמֶּנּוּ עֵצָה וְתוּשִׁיָּה · בִּינָה וּגְבוּרָה · שֶׁנֶּאֱמַר לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה · וְנוֹתֶנֶת לוֹ מַלְכוּת וּמֶמְשָׁלָה · וְחִקּוּר דִּין וּמְגַלִּין לוֹ רָזֵי תוֹרָה · וְנַעֲשֶׂה כְּמַעְיָן הַמִּתְגַּבֵּר וְכְנָהָר שֶׁאֵינוֹ פוֹסֵק · וְהֱוֵי צָנוּעַ · וְאֶרֶךְ רוּחַ · וּמוֹחֵל עַל עֶלְבּוֹנוֹ · וּמַגְדִּלְתּוֹ וּמְרוֹמְמָתוּ עַל כָּל־הַמַּעֲשִׂים: ב אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי בְּכָל־יוֹם וָיוֹם בַּת־קוֹל יוֹצֵאת מֵהַר חוֹרֵב וּמַכְרֶזֶת וְאוֹמֶרֶת · אוֹי לָהֶם לַבְּרִיּוֹת מֵעֶלְבּוֹנָהּ שֶׁל תּוֹרָה · שֶׁכָּל־מִי

---

zu seyn; sie entfernt ihn von der Sünde, und führt ihn der Tugend zu; durch sie kann man sich seines Rathes und seiner Hülfe, seiner Einsicht und seiner Thatkraft erfreuen; denn von ihr heißt es: „Bei mir ist Rath und Hülfe, ich bin die Einsicht, mein ist die Thatkraft.“ (Spr. 8, 14.) Sie räumt ihm höchste Würde und Herrschaft über die Gemüther ein, verleihet ihm Urtheilskraft und offenbart ihm die Geheimnisse des Gesetzes. Er ist einer sprudelnden Quelle, einem unversiegbaren Strome gleich; und dennoch ist er bescheiden, langmüthig und nachsichtig gegen Beleidigungen, denn sie stellt ihn hoch und erhaben über alle Geschöpfe.

2) Rabbi Josua der Sohn Löwi's sagte: Täglich erhebt sich eine Stimme vom Berge Choreb [1]) und ruft die Worte aus: Wehe jenen Menschen, welche das heilige Gesetz verachten; denn wer trotz seiner Fähigkeit sich nicht

mit

---

1) Die westliche Anhöhe des Berges Sinai, wo das Gesetz gegeben wurde.

א שָׁנוּ חֲכָמִים בִּלְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה בָּרוּךְ שֶׁבָּחַר בָּהֶם וּבְמִשְׁנָתָם:
רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר כָּל־הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ זוֹכֶה לִדְבָרִים
הַרְבֵּה. וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁכָּל־הָעוֹלָם כְּלוֹ כְּדַי הוּא לוֹ.
וְקָרֵא רֵעַ. אָהוּב. אוֹהֵב אֶת־הַמָּקוֹם. אוֹהֵב אֶת־הַבְּרִיּוֹת.
מְשַׂמֵּחַ אֶת־הַמָּקוֹם. מְשַׂמֵּחַ אֶת־הַבְּרִיּוֹת. וּמַלְבֻּשְׁתּוֹ עֲנָוָה
וְיִרְאָה. וּמַכְשַׁרְתּוֹ לִהְיוֹת צַדִּיק חָסִיד יָשָׁר וְנֶאֱמָן.

Sechster Abschnitt.

Die Weisen lehrten Folgendes im Style der Mischna:
Wohl dem der sie und ihre Lehren würdiget 1).

1) Rabbi Mejir lehrte: Wer sich das Forschen im Gesetze als Beruf bestimmt, macht sich vieler Vorzüge würdig, ja die ganze Welt findet ihren Werth in ihm; er wird überall Freund und Liebling genannt; er liebt Gott und liebt die Menschen; er erfreuet den Schöpfer und erfreuet die Geschöpfe. Die Gelehrsamkeit stattet ihn aus mit Demuth und mit Gottesfurcht, und macht ihn fähig, gerecht, menschenfreundlich, aufrichtig und redlich

zu

1) Die Mischna wurde in der Schule des Rabbi Jehuda des Heiligen vorgetragen; was außer dieser Schule von Tanaim gelehrt wurde, heißt Breitha. Erstere zeichnet sich durch einen reinen hebräischen Styl aus, Letztere aber wurde in rabbinisch-chaldäischer Volkssprache verfaßt. Doch dieser letzte Abschnitt, ob zwar derselbe den Verfassern der Breitha angehört, wurde in der reinen Sprache der Mischna vorgetragen. (Siehe Geist und Sprache der Hebräer nach dem zweiten Tempelbau ꝛc. von Landau, S. 84, 129, 151).

לַמִּקְרָא. בֶּן־עֶשֶׂר שָׁנִים לַמִּשְׁנָה. בֶּן־שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה לַמִּצְוֹת.
בֶּן־חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה לַגְּמָרָא. בֶּן שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה לַחֻפָּה. בֶּן־עֶשְׂרִים
לִרְדּוֹף. בֶּן־שְׁלֹשִׁים לַכֹּחַ. בֶּן־אַרְבָּעִים לַבִּינָה. בֶּן־חֲמִשִּׁים
לָעֵצָה. בֶּן־שִׁשִּׁים לִזְקָנָה. בֶּן־שִׁבְעִים לְשֵׂיבָה. בֶּן־שְׁמוֹנִים
לִגְבוּרָה. בֶּן־תִּשְׁעִים לָשׂוּחַ. בֶּן־מֵאָה כְּאִלּוּ מֵת וְעָבַר וּבָטֵל
מִן הָעוֹלָם: כה בֶּן בַּג בַּג אוֹמֵר. הָפֵךְ בָּהּ וְהָפֵךְ בָּהּ דְּכֹלָּא
בָהּ וּבָהּ תֶּחֱזֵי וְסִיב וּבְלֵה בָהּ. וּמִנַּהּ לָא תָזוּעַ. שֶׁאֵין לְךָ
מִדָּה טוֹבָה הֵימֶנָּה: כו בֶּן־הֵא הֵא אוֹמֵר. לְפוּם צַעֲרָא אַגְרָא:

רבי חנניא בן עקשיא זייטע קלב

Lesen der heiligen Schrift; der Zehnjährige für den Unterricht der Mischna; der Dreizehnjährige für die Ausübung der Gesetze; der Fünfzehnjährige für das Studium des Talmuds; der Achtzehnjährige zur Ehe; der Zwanzigjährige, Gewerbe zu treiben. Das dreißigste Jahr bringt Manneskraft; das vierzigste, Erfahrung; das fünfzigste, die Fähigkeit Rath zu ertheilen; im sechzigsten Jahre beginnt das Alter; im siebenzigsten, das graue Alter; im achtzigsten, das hohe Alter; im neunzigsten das niedergebeugte Alter; hat aber der Mensch das hundertste Jahr erreicht, so ist er gleichsam tod, und der Welt schon abgestorben.

25) Ben Bag-Bag sagte: Kehre und wende das Gesetz von allen Seiten, denn es enthält Alles, in demselben schauest du Alles; werde dabei alt und grau, und lasse nicht ab davon, denn es gibt keinen besseren Ersatz.

26) Ben He-He sagte: Wie die Anstrengung, so der Lohn.

Die

הָרִשָׁע • תַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ אוֹכְלִין בָּעוֹלָם הַזֶּה
וְנוֹחֲלִין הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁנֶּאֱמַר לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ וְאֹצְרוֹתֵיהֶם
אֲמַלֵּא • אֲבָל תַּלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע יוֹרְשִׁין גֵּיהִנֹּם
וְיוֹרְדִין לִבְאֵר שַׁחַת שֶׁנֶּאֱמַר וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִידֵם לִבְאֵר
שַׁחַת אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם וַאֲנִי אֶבְטַח בָּךְ:
נג יְהוּדָה בֶּן תֵּימָא אוֹמֵר הֱוֵי עַז כַּנָּמֵר וְקַל כַּנֶּשֶׁר • רָץ כַּצְּבִי
וְגִבּוֹר כָּאֲרִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אָבִיךָ שֶׁבַּשָּׁמַיִם: הוּא הָיָה אוֹמֵר
עַז פָּנִים לְגֵיהִנֹּם וּבֹשֶׁת פָּנִים לְגַן עֵדֶן: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ
אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ
וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: נד הוּא הָיָה אוֹמֵר בֶּן־חָמֵשׁ שָׁנִים

Die Schüler unsers Vaters Abraham, genießen diese Welt, und erben ein künftiges Leben. So verheißt die Schrift: (Spr. 8. 21.) „Meinen Lieblingen laß ich ein ewiges Seyn erben, und fülle hienieden ihre Vorrathskammern. Die Schüler des gottlosen Bileam's, erben die Hölle, und fahren in die Gruft des Verderbens; wie es in der Schrift heißt: (Psalm 55. 24.) „Und du Allmächtiger stürzest sie hinab in die Gruft des Verderbens, die Blutdürstigen und Falschen erreichen nicht die Hälfte ihrer Tage — ich aber vertraue auf dich!“

23) Jehuda Sohn Thema's lehrte: Sey kühn wie ein Leopard, leicht wie ein Adler, schnell wie ein Hirsch, und muthig wie ein Löwe, den Willen des himmlischen Vaters zu vollführen. Er sagte ferner: Der Unverschämte gehört der Hölle, der Schamhafte dem Paradiese. Möge es dein Wille seyn, Ewiger! unser und unserer Väter Gott! daß der heilige Tempel bald, in unsern Tagen erbaut werde, und verleihe uns den in deiner heiligen Schrift verheissenen Antheil [1]).

24) Ferner sagte er: Der Fünfjährige ist reif zum Lesen

---

1) Dieses Gebet macht eigentlich den Schluß des ganzen Traktats, der aus fünf Abschnitten besteht; und die folgenden Lehrsätze scheinen blos Anhang eines spätern Kompilators zu seyn.

וְאוֹמֵר תִּפְאֶרֶת בַּחוּרִים כֹּחָם וַהֲדַר זְקֵנִים שֵׂיבָה: וְאוֹמֵר עֲטֶרֶת זְקֵנִים בְּנֵי־בָנִים • וְתִפְאֶרֶת בָּנִים אֲבוֹתָם: וְאוֹמֵר וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה כִּי מָלַךְ יְיָ צְבָאוֹת בְּהַר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַם • וְנֶגֶד זְקֵנָיו כָּבוֹד: ט רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן־מְנַסְיָא אוֹמֵר • אֵלּוּ שֶׁבַע מִדּוֹת שָׁמְנוּ חֲכָמִים לַצַּדִּיקִים בְּלָם נִתְקַיְּמוּ בְּרַבִּי וּבְבָנָיו: י אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֶּן קִסְמָא פַּעַם אַחַת הָיִיתִי מְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ וּפָגַע בִּי אָדָם אֶחָד • וְנָתַן לִי שָׁלוֹם • וְהֶחֱזַרְתִּי לוֹ שָׁלוֹם • אָמַר לִי רַבִּי מֵאַי זֶה מָקוֹם אַתָּה •

---

des Jünglings ist die Kraft, der Schmuck des Greises graues Haupt.“ (Das. 20, 29.) Ferner: „Die Krone des Greises ist der Enkel Schaar, und Kinder sind der Eltern Zierde.“ (Das. 17, 6.) Auch drückt sich die Schrift aus; „Erröthen wird der Mond, erbleichen die Sonne, wenn der Herr der Herrscharen herrschen wird auf dem Berge Zion und in Jerusalem; doch seinen Greisen wird Herrlichkeit entgegen strahlen.“ (Jesaia. 24, 23.)

9) Rabbi Simon der Sohn Menasia sagte: „Jene sieben Eigenschaften, welche die Weisen den Frommen zutheilen, sind alle an Rabbi [1]) und seinen Kindern in Erfüllung gegangen.

10) Rabbi Jose Sohn Kisma's erzählte: Als ich mich einst auf der Reise befand, begegnete mir Jemand der mich grüßte, und als ich seinen Friedensgruß freundlich erwiederte, fragte er mich: Rabbi woher bist du?

Aus

---

1) Rabbi, wurde vorzugsweise Rab. Jehuda der Heilige genannt. Siehe Geist und Sprache der Hebräer ꝛc. von Landau. Seite 129, Anmerk. 2.

הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ • וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: וְאוֹמֵר • כִּי לִוְיַת חֵן הֵם לְרֹאשֶׁךָ • וַעֲנָקִים לְגַרְגְּרֹתֶיךָ: וְאוֹמֵר תִּתֵּן לְרֹאשְׁךָ לִוְיַת־חֵן • עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת תְּמַגְּנֶךָּ: וְאוֹמֵר כִּי־בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ • וְיוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים: וְאוֹמֵר • אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ • בִּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: וְאוֹמֵר כִּי אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ: ח רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן־יְהוּדָה מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן־יוֹחָאי אוֹמֵר הַנּוֹי וְהַכֹּחַ וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד וְהַחָכְמָה וְהַזִּקְנָה וְהַשֵּׂיבָה וְהַבָּנִים נָאֶה לַצַּדִּיקִים וְנָאֶה לָעוֹלָם • שֶׁנֶּאֱמַר עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה • בְּדֶרֶךְ צְדָקָה תִּמָּצֵא:

---

ergreifen, und ſelig ſind, die ſie erfaſſen.“ (Daſelbſt 3. 18.) Auch heißt es: „Sie iſt deinem Haupte eine reitzende Zierde, und prächtiges Geſchmeide deinem Halſe;“ (Daſ. 1, 9.) „Sie ſetzt auf dein Haupt einen herrlichen Kranz, und reicht dir des Ruhmes Krone.“ (Daſ. 4. 9.) „Durch mich“ — ſpricht ſie — „gewinnen deine Tage, und reifen ſich dir des Lebens Jahre.“ (Spr. 9. 11.) „Denn langes Leben iſt in ihrer Rechten, in ihrer Linken, Reichthum und Ehre.“ (Daſ. 3. 16.) Ferner: „Lebensdauer, frohe Jahre und Glückſeligkeit, wird ſie dir reichlich ſpenden.“ (Daſ. 3, 2.)

8) Rabbi Simon Sohn Jehuda's ſagte im Namen des Rabbi Simon Sohn Jochai's: Schönheit, Kraft, Reichthum, Ehre, Weisheit, Alter, graues Haupt und Kinderſegen, zieren die Frommen, und ſomit auch die Welt. So heißt es auch in der Schrift: „Eine ehrenvolle Krone iſt graues Haupt; ſie wird auf dem Wege der Gerechtigkeit erworben,“ (Spr. 16, 31.) Ferner: „Die Zierde

des

וּמַעֲמִידוֹ עַל הַשָּׁלוֹם. וּמְתַיֵּשֵׁב לִבּוֹ בְּתַלְמוּדוֹ. שׁוֹאֵל וּמֵשִׁיב
שׁוֹמֵעַ וּמוֹסִיף. הַלּוֹמֵד עַל־מְנָת לְלַמֵּד. וְהַלּוֹמֵד עַל־מְנָת
לַעֲשׂוֹת. הַמַּחְכִּים אֶת־רַבּוֹ. וְהַמְכַוֵּן אֶת־שְׁמוּעָתוֹ.
וְהָאוֹמֵר דָּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ. הָא לָמַדְתָּ כָּל־הָאוֹמֵר
דָּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ מֵבִיא גְּאוּלָה לָעוֹלָם. שֶׁנֶּאֱמַר
וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַמֶּלֶךְ בְּשֵׁם מָרְדְּכָי: י גְּדוֹלָה תוֹרָה שֶׁהִיא
נוֹתֶנֶת חַיִּים לְעוֹשֶׂיהָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא שֶׁנֶּאֱמַר
כִּי חַיִּים הֵם לְמֹצְאֵיהֶם וּלְכָל־בְּשָׂרוֹ מַרְפֵּא: וְאוֹמֵר.
רְפָאוֹת תְּהִי לְשָׁרֶךָ וְשִׁקּוּי לַעֲצָמוֹתֶיךָ: וְאוֹמֵר. עֵץ חַיִּים

---

43. Auch muß er sich in seinem (Forschen) Vortrage, einer Ordnung befleißen, 44. fragen und widerlegen, 45. aufmerken und sein Wissen bereichern, 46. erlernen um zu lehren, 47. erlernen um darnach zu handeln, 48. der Weisheit seines Lehrers Ruhm zu erwerben; jeder erhaltenen Mittheilung Aufmerksamkeit zu schenken, um bei dem Vortrage einer Meinung, immer den Urheber derselben anzeigen zu können. Daß die Mittheilung eines Vortrags im Namen des Urhebers der Welt Heil bringt, kannst du ersehen aus der historischen Stelle: „Und Esther berichtete es dem Könige im Namen des Mardochei.“ (Esther 2, 22.)

7) Erhaben ist die Religionswissenschaft, denn sie gibt Leben ihren Befolgern in dieser und in jener Welt; sie — heißt es in der Schrift — gibt Unsterblichkeit ihren Erwerbern, und deren Körper Gesundheit. (Spr. 4, 22.) So heißt es auch (Daselbst 3, 8.): „Sie ist heilsame Stärkung deinem Fleische, frischer Saft deinem Gebeine;“ und ferner: „Sie ist ein Baum des Lebens, allen die sie

בְּמִשְׁנָה. בְּמִעוּט סְחוֹרָה. בְּמִעוּט דֶּרֶךְ אֶרֶץ. בְּמִעוּט
תַּעֲנוּג. בְּמִעוּט שֵׁנָה. בְּמִעוּט שִׂיחָה. בְּמִעוּט שְׂחוֹק.
בְּאֶרֶךְ אַפַּיִם. בְּלֵב טוֹב. בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים. בְּקַבָּלַת
הַיִּסּוּרִין. הַמַּכִּיר אֶת־מְקוֹמוֹ. וְהַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ. וְהָעֹשֶׂה
סְיָג לִדְבָרָיו. וְאֵינוֹ מַחֲזִיק טוֹבָה לְעַצְמוֹ. אָהוּב. אוֹהֵב אֶת־
הַמָּקוֹם. אוֹהֵב אֶת־הַבְּרִיוֹת. אוֹהֵב אֶת־הַצְּדָקוֹת. אוֹהֵב
אֶת־הַמֵּישָׁרִים. אוֹהֵב אֶת־הַתּוֹכָחוֹת. וּמִתְרַחֵק מִן־הַכָּבוֹד.
וְלֹא מֵגִיס לִבּוֹ בְּתַלְמוּדוֹ. וְאֵינוֹ שָׂמֵחַ בְּהוֹרָאָה. נוֹשֵׂא
בָּעֹל עִם חֲבֵרוֹ. וּמַכְרִיעוֹ לְכַף זְכוּת. וּמַעֲמִידוֹ עַל הָאֱמֶת.

Kenntniß der Mischna, 16. durch mäßigen Geschäftsbetrieb, 17. durch mäßige Theilnahme an öffentliche Angelegenheiten, 18. durch mäßigen Lebensgenuß, 19. durch mäßigen Schlaf, 20. durch Mäßigkeit im Reden, 21. durch mäßigen Zeitvertreib, 22. durch Langmuth, 23. durch Herzensgüte, 24. durch Zutrauen zu den Weisen, 25. durch Ergebung im Leiden. Ferner: 26. muß er die Bestimmung seines Standes kennen, 27. genügsam seyn, 28. sich in seinen Ausdrücken zähmen, 29. nicht selbstgefällig seyn, 30. doch sich gefällig machen; 31. Den Schöpfer, 32. die Geschöpfe, 33. die Tugend, 34. die Aufrichtigkeit, und 35. die Zurechtweisung lieben. 36. Er muß sich den Ehrenstellen entziehen, 37. auf seine erlangte Kenntniß nicht stolz seyn, 38. und mit seinen Urtheilssprüchen nicht prangen, 39. er muß ferner den Druck seines Nebenmenschen durch Theilnahme erleichtern, 40. ihn von der guten Seite beurtheilen, 41. ihn zur Wahrheit führen, und 42. ihn zur Einigkeit leiten.

Auch

הוּא בַּעַל מְלַאכְתְּךָ שֶׁיְּשַׁלֵּם לְךָ שְׂכַר פְּעֻלָּתֶךָ: ו גְּדוֹלָה תּוֹרָה יוֹתֵר מִן הַכְּהֻנָּה וּמִן הַמַּלְכוּת. שֶׁהַמַּלְכוּת נִקְנֵית בִּשְׁלֹשִׁים וּמַעֲלוֹת. וְהַכְּהֻנָּה בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע. וְהַתּוֹרָה נִקְנֵית בְּאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה דְּבָרִים. וְאֵלּוּ הֵן. בְּתַלְמוּד. בְּשִׁמְיַעַת הָאֹזֶן. בַּעֲרִיכַת שְׂפָתַיִם. בְּבִינַת הַלֵּב. בְּאֵימָה. בְּיִרְאָה. בַּעֲנָוָה. בְּשִׂמְחָה. בְּטָהֳרָה. בְּשִׁמּוּשׁ חֲכָמִים. בְּדִקְדּוּק חֲבֵרִים. בְּפִלְפּוּל הַתַּלְמִידִים. בְּיִשּׁוּב. בְּמִקְרָא.

---

ster in dessen Diensten du stehest, verdient Vertrauen, daß er deine Arbeit durch reichlichen Lohn vergelten wird.

6) Gelehrsamkeit ist umfassender als Priesterthum und Herrschaft; denn Herrschaft erlangt man mit dreißig Vorzügen [1]), und Priesterthum mit vier und zwanzig [2]); die Gelehrsamkeit aber kann nur durch acht und vierzig wesentliche Eigenschaften erworben werden, und zwar: 1. durch anhaltenden Fleiß, 2. durch aufmerksames Zuhören, 3. durch richtige Aussprache, 4. durch reifes Nachdenken, 5. durch edle Scheu [3]), 6. durch Ehrerbiethung, 7. durch Bescheidenheit, 8. durch Munterkeit des Gemüthes, 9. durch reinen Sinn, 10. durch Umgang mit Weisen, 11. durch vernünftige Freundewahl, 12. durch scharfsinnige Streitübung der Schüler, 13. durch ruhige Uiberlegung, 14. durch Kenntniß der Schrift, 15. durch

Kennt-

---

1) Die Altrabbinen zählen dreißig irdische Besitzthümer, welche den Glanz der Herrschaft herstellen.

2) Hier ist von der Zahl der verschiedenen Erträgnisse die Rede, welche der Priester durch das ererbte Priesterthum erlangt.

3) Scheu in edlem Sinne, heißt die Abneigung etwas Mißfälliges oder Unanständiges zu begehen.

תּוֹרָה. שֶׁנֶּאֱמַר כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ וּתְמִימִים יִנְחֲלוּ־טוֹב:
וְאֵין טוֹב אֶלָּא תּוֹרָה. שֶׁנֶּאֱמַר כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם
תּוֹרָתִי אַל תַּעֲזֹבוּ: י כָּךְ הִיא דַּרְכָּהּ שֶׁל תּוֹרָה פַּת בְּמֶלַח
תֹּאכַל. וּמַיִם בִּמְשׂוּרָה תִּשְׁתֶּה. וְעַל הָאָרֶץ תִּישָׁן. וְחַיֵּי
צַעַר תִּחְיֶה וּבַתּוֹרָה אַתָּה עָמֵל. אִם אַתָּה עוֹשֶׂה כֵּן. אַשְׁרֶיךָ
וְטוֹב לָךְ. אַשְׁרֶיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְטוֹב לָךְ לָעוֹלָם הַבָּא:
יא אַל תְּבַקֵּשׁ גְּדֻלָּה לְעַצְמְךָ. וְאַל תַּחְמוֹד כָּבוֹד. יוֹתֵר
מִלִּמּוּדְךָ עֲשֵׂה. וְאַל תִּתְאַוֶּה לְשֻׁלְחָנָם שֶׁל מְלָכִים.
שֻׁלְחָנְךָ גָּדוֹל מִשֻּׁלְחָנָם. וְכִתְרְךָ גָּדוֹל מִכִּתְרָם. וְנֶאֱמָן

---

in der Schrift: „Die Weisen erlangen Ehre, und die Frommen erben Gutes.“ (Spr. 3, 35.) Auch das Gute wird vorzugsweise durch Gelehrsamkeit erlangt; nach den Worten der Schrift: „Um der Lehre willen habe ich euch das Gute gegeben, darum verlaßt nicht meinen Unterricht.“ 1).

4) Folgende Lebensweise führt zur Gelehrsamkeit: Brod mit Salz sey deine Kost, gewöhnliches Wasser dein Trunk, die bloße Erde dein Lager; kurz, du mußt ein eingeschränktes Leben führen, und dich mit Anstrengung der Wissenschaft widmen. Handelst du also, dann wohl dir, du hast es gut; wohl dir in dieser Welt, du hast es gut im künftigen Leben.

5) Strebe nicht nach äußerer Größe, und geitze nicht nach eitler Ehre; deine Handlung muß deine Kenntnisse übertreffen. Lüstre nicht nach fürstlichen Tafeln, denn dein frugales Mahl ist ihrer Tafel vorzuziehen, und dein Schmuck hat höhern Werth als der ihrige, und der Meister

---

1) Siehe oben Abschnitt 3, Mischna 18.

בְּמוֹת: ג הַלּוֹמֵד מֵחֲבֵרוֹ פֶּרֶק אֶחָד · אוֹ הֲלָכָה אַחַת · אוֹ פָּסוּק אֶחָד · אוֹ דִּבּוּר אֶחָד · אֲפִילוּ אוֹת אַחַת · צָרִיךְ לְנַהֵג־בּוֹ כָּבוֹד · שֶׁכֵּן מָצִינוּ בְּדָוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לָמַד מֵאֲחִיתֹפֶל אֶלָּא שְׁנֵי דְבָרִים בִּלְבָד קְרָאוֹ רַבּוֹ אַלּוּפוֹ וּמְיֻדָּעוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאַתָּה אֱנוֹשׁ כְּעֶרְכִּי אַלּוּפִי וּמְיֻדָּעִי: וַהֲלֹא דְבָרִים־קַל וָחֹמֶר וּמַה־דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לָמַד מֵאֲחִיתֹפֶל אֶלָּא שְׁנֵי דְבָרִים בִּלְבָד · קְרָאוֹ רַבּוֹ אַלּוּפוֹ וּמְיֻדָּעוֹ · הַלּוֹמֵד מֵחֲבֵרוֹ פֶּרֶק אֶחָד · אוֹ הֲלָכָה אַחַת · אוֹ פָּסוּק אֶחָד · אוֹ דִּבּוּר אֶחָד אוֹ אֲפִילוּ אוֹת אַחַת · עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה · שֶׁצָּרִיךְ לְנַהֵג־בּוֹ כָּבוֹד · וְאֵין כָּבוֹד אֶלָּא

---

3) Wer von seinem Nächsten einen Abschnitt oder einen Lehrsatz, eine Textstelle, oder einen Spruch, ja wenn auch nur einen Buchstaben erlernt, ist verpflichtet ihm Verehrung zu bezeigen. So finden wir ein Beispiel an David, König in Israel, der von Achithophel nur zwei Dinge gelernt hat, und dennoch nannte er ihn, seinesgleichen, seinen Lehrer, seinen Freund; wie die Schrift bezeigt: „Und du Mann, den ich mir gleich achte, du bist mein Lehrer und mein Freund.“ (Psalm 55, 14.). Der Schluß liegt klar vor Augen; wenn David, der doch König in Israel war, und von Achithophel nur zwei Dinge erlernte, ihn dennoch seinesgleichen, seinen Lehrer und seinen Freund nannte, um wie viel mehr ein gewöhnlicher Mensch, der von seinem Nächsten, einen Abschnitt oder einen Lehrsatz, eine Textstelle oder einen Spruch, ja wäre es auch nur einen Buchstaben erlernt, daß er verpflichtet ist, ihm Verehrung zu bezeigen. Verehrung gebührt vorzugsweise der Gelehrsamkeit; darum heißt es

שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה נִקְרָא נָזוּף שֶׁנֶּאֱמַר נֶזֶם זָהָב בְּאַף
חֲזִיר · אִשָּׁה יָפָה וְסָרַת טָעַם: וְאוֹמֵר · וְהַלֻּחֹת מַעֲשֵׂה
אֱלֹהִים הֵמָּה · וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא חָרוּת עַל־
הַלֻּחֹת: אַל תִּקְרָא חָרוּת אֶלָּא חֵרוּת · שְׁאֵין לְךָ בֶּן־חוֹרִין
אֶלָּא מִי שֶׁעוֹסֵק בְּתַלְמוּד תּוֹרָה · וְכָל־מִי שֶׁעוֹסֵק בְּתַלְמוּד
תּוֹרָה · הֲרֵי זֶה מִתְעַלֶּה שֶׁנֶּאֱמַר וּמִמַּתָּנָה נַחֲלִיאֵל · וּמִנַּחֲלִיאֵל

---

mit dem heiligen Gesetze befaßt, verdient den Namen eines Verworfenen; seine Fähigkeit gleicht einem goldenen Nasenringe in dem Rüssel eines Schweines, einer Frau die zwar schön, aber ohne Anmuth ist. (Spr. 11, 22.) Nach dem Texte heißt es: „Und die Tafeln waren ein Werk Gottes, und die Schrift eine Schrift Gottes, eingegraben auf den Tafeln.“ (2. B. M. 32, 16.) Du sollst aber nicht Charuth (חָרוּת eingegraben), sondern Cheruth (חֵרוּת frei, unabhängig) lesen; denn es ist Keiner unabhängig, als der sich mit Gelehrsamkeit beschäftiget, und wer sich für sie bestimmt, wird erhöhet; so wie es die Schrift andeutet: „Vom Geschenke ins göttliche Gebieth, vom göttlichen Gebiethe nach Höhen 1).

Wer

---

1) So spiritualisirt dieser Rabbi die Ortsnamen, welche in dem Wanderleben der Israeliten vorkommen, und in dem Brunnenliede (4. B. M. 21, 18—19) erwähnt werden. Es heißt daselbst: Von Midbar gen Mathana, oder nach dieser Spiritualisirung: von der Wüste ein Geschenk. Unter Geschenk wird die Thora (das heilige Gesetz), welche die Israeliten in der Wüste empfangen haben, verstanden. Von Mathana gen Nachliel, oder mittelst dieses Geschenkes, dringt man ins göttliche Gebieth; d. h. in die Geheimnisse der göttlichen Lehre; und von Nachliel gen Bamoth, oder durch das Eindringen in die göttliche Geheimnisse, erreicht man Höhen, das ist, die höchsten Würden, oder den höchsten Grad überirdischer Genüsse.

א שָׁנוּ חֲכָמִים בִּלְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה בָּרוּךְ שֶׁבָּחַר בָּהֶם וּבְמִשְׁנָתָם:
רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר כָּל־הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ זוֹכֶה לִדְבָרִים
הַרְבֵּה. וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁכָּל־הָעוֹלָם כְּלוֹ כְּדַי הוּא לוֹ.
וְקָרֵא רֵעַ. אָהוּב. אוֹהֵב אֶת־הַמָּקוֹם. אוֹהֵב אֶת־הַבְּרִיּוֹת.
מְשַׂמֵּחַ אֶת־הַמָּקוֹם. מְשַׂמֵּחַ אֶת־הַבְּרִיּוֹת. וּמַלְבַּשְׁתּוֹ עֲנָוָה
וְיִרְאָה. וּמַכְשַׁרְתּוֹ לִהְיוֹת צַדִּיק חָסִיד יָשָׁר וְנֶאֱמָן.

Sechster Abschnitt.

Die Weisen lehrten Folgendes im Style der Mischna:
Wohl dem der sie und ihre Lehren würdiget 1).

1) Rabbi Mejir lehrte: Wer sich das Forschen im Gesetze als Beruf bestimmt, macht sich vieler Vorzüge würdig, ja die ganze Welt findet ihren Werth in ihm; er wird überall Freund und Liebling genannt; er liebt Gott und liebt die Menschen; er erfreuet den Schöpfer und erfreuet die Geschöpfe. Die Gelehrsamkeit stattet ihn aus mit Demuth und mit Gottesfurcht, und macht ihn fähig, gerecht, menschenfreundlich, aufrichtig und redlich

1) Die Mischna wurde in der Schule des Rabbi Jehuda des Heiligen vorgetragen; was außer dieser Schule von Tanaim gelehrt wurde, heißt Breitha. Erstere zeichnet sich durch einen reinen hebräischen Styl aus, Letztere aber wurde in rabbinisch-chaldäischer Volkssprache verfaßt. Doch dieser letzte Abschnitt, ob zwar derselbe den Verfassern der Breitha angehört, wurde in der reinen Sprache der Mischna vorgetragen. (Siehe Geist und Sprache der Hebräer nach dem zweiten Tempelbau ꝛc. von Landau, S. 84, 129, 151).

לַמִּקְרָא. בֶּן־עֶשֶׂר שָׁנִים לַמִּשְׁנָה בֶּן־שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה לַמִּצְוֹת.
בֶּן־חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה לַגְּמָרָא בֶּן שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה לַחֻפָּה. בֶּן־עֶשְׂרִים
לִרְדּוֹף. בֶּן־שְׁלֹשִׁים לַכֹּחַ. בֶּן־אַרְבָּעִים לַבִּינָה. בֶּן־חֲמִשִּׁים
לָעֵצָה. בֶּן־שִׁשִּׁים לִזְקָנָה. בֶּן־שִׁבְעִים לְשֵׂיבָה. בֶּן־שְׁמוֹנִים
לִגְבוּרָה. בֶּן־תִּשְׁעִים לָשׂוּחַ. בֶּן־מֵאָה כְּאִלּוּ מֵת וְעָבַר וּבָטֵל
מִן הָעוֹלָם: כה בֶּן בַּג בַּג אוֹמֵר הֲפֹךְ־בָּהּ וַהֲפֹךְ־בָּהּ דְּכֹלָּא
בָהּ וּבָהּ תֶּחֱזֵי וְסִיב וּבְלֵה בָהּ. וּמִנָּהּ לָא תָזוּעַ. שֶׁאֵין לְךָ
מִדָּה טוֹבָה הֵימֶנָּה: כו בֶּן־הֵא הֵא אוֹמֵר לְפוּם צַעֲרָא אַגְרָא:

רבי חנניא בן עקשיא זיטע קלב

Lesen der heiligen Schrift; der Zehnjährige für den Unterricht der Mischna; der Dreizehnjährige für die Ausübung der Gesetze; der Fünfzehnjährige für das Studium des Talmuds; der Achtzehnjährige zur Ehe; der Zwanzigjährige, Gewerbe zu treiben. Das dreißigste Jahr bringt Manneskraft; das vierzigste, Erfahrung; das fünfzigste, die Fähigkeit Rath zu ertheilen; im sechzigsten Jahre beginnt das Alter; im siebenzigsten, das graue Alter; im achtzigsten, das hohe Alter; im neunzigsten das niedergebeugte Alter; hat aber der Mensch das hundertste Jahr erreicht, so ist er gleichsam tod, und der Welt schon abgestorben.

25) Ben Bag-Bag sagte: Kehre und wende das Gesetz von allen Seiten, denn es enthält Alles, in demselben schauest du Alles; werde dabei alt und grau, und lasse nicht ab davon, denn es gibt keinen besseren Ersatz.

26) Ben He-He sagte: Wie die Anstrengung, so der Lohn.

Die

הָרָשָׁע. תַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ אוֹכְלִין בָּעוֹלָם הַזֶּה
וְנוֹחֲלִין הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁנֶּאֱמַר לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ וְאֹצְרוֹתֵיהֶם
אֲמַלֵּא. אֲבָל תַּלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע יוֹרְשִׁין גֵּיהִנֹּם
וְיוֹרְדִין לִבְאֵר שַׁחַת שֶׁנֶּאֱמַר וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִידֵם לִבְאֵר
שַׁחַת אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם וַאֲנִי אֶבְטַח בָּךְ:
יג יְהוּדָה בֶּן תֵּימָא אוֹמֵר הֱוֵי עַז כַּנָּמֵר וְקַל כַּנֶּשֶׁר. רָץ כַּצְּבִי
וְגִבּוֹר כָּאֲרִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אָבִיךָ שֶׁבַּשָּׁמַיִם: הוּא הָיָה אוֹמֵר
עַז פָּנִים לְגֵיהִנֹּם וּבוּשֶׁת פָּנִים לְגַן עֵדֶן: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ
אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ
וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: יד הוּא הָיָה אוֹמֵר בֶּן־חָמֵשׁ שָׁנִים

Die Schüler unsers Vaters Abraham, genießen diese Welt, und erben ein künftiges Leben. So verheißt die Schrift: (Spr. 8. 21.) „Meinen Lieblingen laß ich ein ewiges Seyn erben, und fülle hienieden ihre Vorrathskammern. Die Schüler des gottlosen Bileam's, erben die Hölle, und fahren in die Gruft des Verderbens; wie es in der Schrift heißt: (Psalm 55. 24.) „Und du Allmächtiger stürzest sie hinab in die Gruft des Verderbens, die Blutdürstigen und Falschen erreichen nicht die Hälfte ihrer Tage — ich aber vertraue auf dich!“

23) Jehuda Sohn Thema's lehrte: Sey kühn wie ein Leopard, leicht wie ein Adler, schnell wie ein Hirsch, und muthig wie ein Löwe, den Willen des himmlischen Vaters zu vollführen. Er sagte ferner: Der Unverschämte gehört der Hölle, der Schamhafte dem Paradiese. Möge es dein Wille seyn, Ewiger! unser und unserer Väter Gott! daß der heilige Tempel bald, in unsern Tagen erbaut werde, und verleihe uns den in deiner heiligen Schrift verheissenen Antheil [1]).

24) Ferner sagte er: Der Fünfjährige ist reif zum Lesen

---

1) Dieses Gebet macht eigentlich den Schluß des ganzen Traktats, der aus fünf Abschnitten besteht; und die folgenden Lehrsätze scheinen blos Anhang eines spätern Kompilators zu seyn.

וְכוּת הָרַבִּים תָּלוּי בּוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר צִדְקַת יְיָ עָשָׂה וּמִשְׁפָּטָיו
עִם־יִשְׂרָאֵל. יְרָבְעָם בֶּן נְבָט חָטָא וְהֶחֱטִיא אֶת־הָרַבִּים
חֵטְא הָרַבִּים תָּלוּי בּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עַל־חַטֹּאת יָרָבְעָם אֲשֶׁר
חָטָא וַאֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת יִשְׂרָאֵל: נג כָּל־מִי שֶׁיֵּשׁ־בּוֹ שְׁלֹשָׁה
דְבָרִים הֲלָלוּ הוּא מִתַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ וּשְׁלֹשָׁה
דְבָרִים אֲחֵרִים הוּא מִתַּלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע. עַיִן טוֹבָה
וְרוּחַ נְמוּכָה וְנֶפֶשׁ שְׁפָלָה תַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ. עַיִן
רָעָה וְרוּחַ גְּבוֹהָה וְנֶפֶשׁ רְחָבָה תַּלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע:
מָה בֵּין תַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ לְתַלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם

Tugend der Gesammtheit ihm zugerechnet; so heißt es in der Schrift: (5. B. M. 23. 21.) „Göttliche Tugend hat er ausgeübt, und dessen Rechte führte er in Israel ein.“ Jerabeam der Sohn Nebat's aber, war lasterhaft, und leitete die Gesammtheit zum Laster; darum wird auch das Laster der Menge ihm zugerechnet; wie es in der Schrift heißt: (1. König. 14, 16.) „Um der Sünde Jerabeam's willen, der gesündiget, und Israel zu sündigen verleitete.“

22) Wer folgende drei Eigenschaften besitzt, gehört zu den Schülern unsers Vaters Abraham; wer aber die andern nachfolgenden Eigenschaften besitzt, gehört unter die Schüler des gottlosen Bileam's. Ein freundliches Auge, ein bescheidener Sinn und ein anspruchloses Gemüth, gehören zu den Schülern Abrahams; ein mißgünstiges Auge, ein hochmüthiger Sinn und ein unersättliches Gemüth, gehören zu den Schülern des gottlosen Bileam's. Welches Loos unterscheidet aber die Schüler unsers Vaters Abraham, von den Schülern des gottlosen Bileam?

בְּטֵלָה לְעוֹלָם. אֵיזוֹ הִיא אַהֲבָה שֶׁהִיא תְלוּיָה בִּדְבָר זוֹ אַהֲבַת אַמְנוֹן וְתָמָר. וְשֶׁאֵינָהּ תְלוּיָה בִּדְבָר זוֹ אַהֲבַת דָּוִד וְיוֹנָתָן:
כ כָּל מַחְלֹקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם. וְשֶׁאֵינָהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם אֵין סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם. אֵיזוֹ הִיא מַחְלֹקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם זוֹ מַחְלֹקֶת הִלֵּל וְשַׁמַּאי. וְשֶׁאֵינָהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם זוֹ מַחְלֹקֶת קֹרַח וְכָל עֲדָתוֹ:
כא כָּל הַמְעַכֵּב אֶת הָרַבִּים אֵין חֵטְא בָּא עַל יָדוֹ. וְכָל הַמַּחְטִיא אֶת הָרַבִּים אֵין מַסְפִּיקִין בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה. מֹשֶׁה זָכָה וְזִכָּה אֶת הָרַבִּים

---

auf. Welches Beispiel lehrt der Erfolg einer Liebe mit einer Nebenabsicht verbunden? Jenes, welches die Liebe Amnon's für Thamar (Siehe Samuel 2., 13.) darbiethet; und welches lehrt was eine reine Liebe sey? Die Liebe David's und Jonathan's.

20) Jede Spaltung, welche aus höherem Berufe entstehet, wird sich am Ende behaupten; welche aber nicht aus göttlichem Berufe hervorgeht, wird sich nie behaupten. Welche Spaltung heißt aus göttlichem Berufe? Jene welche in den Schulen Hillels und Schamai's entstand; und welche Spaltung heißt aus zeitlichen Ursachen? Jene Spaltung Korach's und seiner Rotte.

21) Wer eine Gemeinde zur Tugend leitet, der bleibt rein von jeder Sünde; der aber eine Gemeinde zum Laster führt, den lassen die Verführten nicht zur Buße kommen. Moses war selbst tugendhaft, und leitete die Gesammtheit zur Tugend; darum wird die

Tu=

אַחֵרִים רָשָׁע: יז אַרְבַּע מִדּוֹת בְּהוֹלְכֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ
הוֹלֵךְ וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה. שְׂכַר הֲלִיכָה בְּיָדוֹ. עוֹשֶׂה וְאֵינוֹ הוֹלֵךְ
שְׂכַר מַעֲשֶׂה בְּיָדוֹ. הוֹלֵךְ וְעוֹשֶׂה חָסִיד. לֹא הוֹלֵךְ וְלֹא עוֹשֶׂה
רָשָׁע: יח אַרְבַּע מִדּוֹת בְּיוֹשְׁבִים לִפְנֵי חֲכָמִים סְפוֹג וּמַשְׁפֵּךְ
מְשַׁמֶּרֶת וְנָפָה: סְפוֹג שֶׁהוּא סוֹפֵג אֶת־הַכֹּל. וּמַשְׁפֵּךְ
שֶׁמַּכְנִיס בְּזוֹ וּמוֹצִיא בְּזוֹ. מְשַׁמֶּרֶת שֶׁמּוֹצִיאָה אֶת־
הַיַּיִן וְקוֹלֶטֶת אֶת־הַשְּׁמָרִים. וְנָפָה שֶׁמּוֹצִיאָה אֶת־
הַקֶּמַח וְקוֹלֶטֶת אֶת־הַסֹּלֶת: יט כָּל־אַהֲבָה שֶׁהִיא תְלוּיָה בְּדָבָר
בָּטֵל דָּבָר בָּטְלָה אַהֲבָה. וְשֶׁאֵינָהּ תְּלוּיָה בְּדָבָר אֵינָהּ

---

17) Vier Klaſſen gibt es unter jenen, welche geeignet ſind, die Lehrſchule zu beſuchen. Mancher beſucht ſie, befolgt aber die Lehren nicht, dieſer hat wenigſtens das Verdienſt hingegangen zu ſeyn; mancher handelt zwar moraliſch, beſucht aber die Schule nicht, dieſer hat das Verdienſt der Ausübung; die Schule beſuchen und moraliſch handeln, bezeichnet den wahrhaft Frommen; nicht beſuchen und nicht befolgen, bezeichnet den Gottloſen.

18) Viererlei Eigenſchaften nimmt man bei denen wahr, welche in der Umgebung der Weiſen ſind. Sie gleichen Schwamm, Trichter, Säuger und Sieb. Dem Schwamme, der Alles in ſich einſaugt; dem Trichter, der auf einer Seite aufnimmt, und es auf der andern wieder durchläßt; dem Säuger, der den Wein durchlaufen läßt, und die Hefen zurückbehält; dem Siebe, wo das Staubmehl durchfährt und das Kraftmehl zurückbleibt.

19) Jede Liebe, die von einer Nebenabſicht abhängt, erliſcht, ſobald der Grund zu wirken aufhört; jene aber, welche rein von jeder Nebenabſicht iſt, hört nimmermehr

auf

קָשֶׁה לִכְעוֹם וְנוֹחַ לִרְצוֹת חָסִיד • נוֹחַ לִכְעוֹם וְקָשֶׁה לִרְצוֹת
רָשָׁע: ט אַרְבַּע מִדּוֹת בְּתַלְמִידִים • מָהִיר לִשְׁמוֹעַ וּמָהִיר
לְאַבֵּד יָצָא שְׂכָרוֹ בְּהֶפְסֵדוֹ • קָשֶׁה לִשְׁמוֹעַ וְקָשֶׁה לְאַבֵּד
יָצָא הֶפְסֵדוֹ בִּשְׂכָרוֹ מָהִיר לִשְׁמוֹעַ וְקָשֶׁה לְאַבֵּד זוֹ חֵלֶק טוֹב
קָשֶׁה לִשְׁמוֹעַ וּמָהִיר לְאַבֵּד זוֹ חֵלֶק רָע: י אַרְבַּע מִדּוֹת
בְּנוֹתְנֵי צְדָקָה • הָרוֹצֶה שֶׁיִּתְּנוּ וְלֹא יִתְּנוּ אֲחֵרִים עֵינוֹ רָעָה
בְּשֶׁל אֲחֵרִים • יִתְּנוּ אֲחֵרִים וְהוּא לֹא יִתֵּן עֵינוֹ רָעָה
בְּשֶׁלּוֹ • יִתֵּן וְיִתְּנוּ אֲחֵרִים חָסִיד • לֹא יִתֵּן וְלֹא יִתְּנוּ

---

aufgehoben; schwer zu erzürnen und leicht zu besänftigen, ist Eigenschaft des in Gott lebenden Menschen; leicht zu erzürnen und schwer zu besänftigen, ist Eigenschaft des Gottlosen.

15) Es gibt vier Klassen von Schülern. Mancher faßt schnell auf, vergißt aber schnell, der Fehler hebt also die Fähigkeit auf; mancher faßt schwer auf, vergißt aber auch schwer, da ersetzt die Fähigkeit den Fehler; wer schnell begreift und schwer vergißt, den hat die Natur trefflich ausgestattet; wer aber schwer begreift und leicht vergißt, den hat sie schlecht bedacht.

16) Viererlei Klassen trifft man unter jenen an, welche in der Lage sind, Almosen spenden zu können. Mancher gibt gerne, will aber nicht, daß auch andere geben, der gehört zur Klasse der Neidischen; mancher wünscht daß andere geben, er aber verschont bleibe, der gehört zu den Geitzigen; wer aber selbst gerne gibt, und wünscht daß auch andere geben, der ist ein Menschenfreund; wer aber selbst nicht geben will, und auch nicht zuläßt daß andere geben, der ist ein Boshafter.

Vier

בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית מִפְּנֵי פֵּרוֹת שְׁבִיעִית. בְּמוֹצָאֵי דֶּרֶג שֶׁבְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה מִפְּנֵי גֵּזֶל מַתְּנוֹת עֲנִיִּים: יג אַרְבַּע מִדּוֹת בָּאָדָם הָאוֹמֵר שֶׁלִּי שֶׁלְּךָ וְשֶׁלְּךָ שֶׁלִּי עַם־הָאָרֶץ. שֶׁלִּי שֶׁלִּי וְשֶׁלְּךָ שֶׁלְּךָ זוֹ מִדָּה בֵּינוֹנִית וְיֵשׁ אוֹמְרִים זוֹ מִדַּת סְדוֹם. שֶׁלִּי שֶׁלְּךָ וְשֶׁלְּךָ שֶׁלְּךָ חָסִיד. שֶׁלְּךָ שֶׁלִּי וְשֶׁלִּי שֶׁלִּי רָשָׁע: יד אַרְבַּע מִדּוֹת בְּדֵעוֹת. נוֹחַ לִכְעוֹם וְנוֹחַ לִרְצוֹת יָצָא הֶפְסֵדוֹ בְּשְׂכָרוֹ. קָשֶׁה לִכְעוֹם וְקָשֶׁה לִרְצוֹת יָצָא שְׂכָרוֹ בְּהֶפְסֵדוֹ.

---

am Schlusse des siebenten wegen der Früchte vom siebenten Jahre, und am Schlusse des alljährigen Erndtefestes, wegen Entziehung der Armengaben 1).

13) Viererlei Grundsätze herrschen unter den Menschen. Mancher sagt: Was mein ist, ist mein, und was dein ist, ist dein; so denkt der gewöhnliche Schlag. Andere nennen diesen Grundsatz sodomitisch; das Meinige sey dein, und das Deinige mein, das ist der Grundsatz des Pöbels; das Meinige sey dein, und das Deinige behalte, ist der Grundsatz des in Gott lebenden Menschen; das Deinige gehört mir, und das Meinige auch, ist die Denkungsart des Bösewichtes.

14) Viererlei Gemüthsarten gibt es: Leicht zu erzürnen und leicht zu besänftigen, da wird der Fehler durch das Verdienst ersetzt; schwer zu erzürnen aber schwer zu besänftigen, da wird das Verdienst durch den Fehler auf-

---

1) Was auf den Ackerwinkeln wächst, die vergessene Garbe die Nachlese gehört den Armen, Fremdlingen, Wittwen und Waisen, (3. B. M. 19, 9, 23, 22. 5. B. M. 24, 19.) und wird hier unter den Armengaben verstanden.

לְבֵית דִּין. וְעַל פֵּירוֹת שְׁבִיעִית: חֶרֶב בָּאָה לְעוֹלָם. עַל עִנּוּי הַדִּין. וְעַל עִוּוּת הַדִּין. וְעַל הַמּוֹרִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַהֲלָכָה: חַיָּה רָעָה בָּאָה לְעוֹלָם עַל שְׁבוּעַת שָׁוְא וְעַל חִלּוּל הַשֵּׁם: גָּלוּת בָּאָה לְעוֹלָם עַל עוֹבְדֵי אֱלִילִים וְעַל גִּלּוּי עֲרָיוֹת וְעַל שְׁפִיכוּת דָּמִים וְעַל שְׁמִטַּת הָאָרֶץ: יג בְּאַרְבָּעָה פָּרָקִים הַדֶּבֶר מִתְרַבֶּה בָּרְבִיעִית וּבַשְּׁבִיעִית וּבְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית וּבְמוֹצָאֵי הֶחָג שֶׁבְּכָל־שָׁנָה וְשָׁנָה: בָּרְבִיעִית מִפְּנֵי מַעְשַׂר עָנִי שֶׁבַּשְּׁלִישִׁית. בַּשְּׁבִיעִית מִפְּנֵי מַעְשַׂר עָנִי שֶׁבַּשִּׁשִּׁית.

Gebrauches der Früchte des siebenten Jahres [1]). Kriegesverheerung entstehet wegen Unterdrückung der Rechtspflege, wegen Rechtsverdrehungen und wegen falscher Auslegung der Schrift. Reißende Thiere nehmen überhand, wegen Meineide und wegen Entheiligung des göttlichen Namens; Verbannung aus der Heimath folgt dem Götzendienste, der Blutschande, dem Morde und der Unterlassung des Feyerjahres [2]).

12) In vier Zeitabschnitten nimmt die Pest überhand: im vierten und im siebenten Jahre, am Schlusse des siebenten Jahres und am Schlusse des alljährigen Erndtefestes. Im vierten Jahre wegen unterlassenen Armenzehend des dritten Jahres [3]), im siebenten wegen unterlassenen Armenzehend vom sechsten Jahre;

am

---

1) Das Sabbath-Jahr. (3. B. M. 25, 4.) Die Felder mußten brach liegen, was von selbst wuchs, mußte Preis gegeben werden.

2) Das Erlaßjahr, wenn an demselben gesäet und geerndtet wird. (Siehe 3. B. M. 26, 34).

3) Das dritte und sechste Jahr nach dem Erlaßjahre, war die bestimmte Zeit zur Vertheilung der Armenzehenden.

שׁוֹאֵל כְּעִנְיָן • וּמֵשִׁיב בַּהֲלָכָה • וְאוֹמֵר עַל רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן
וְעַל אַחֲרוֹן אַחֲרוֹן • וְעַל מַה־שֶּׁלֹּא שָׁמַע אוֹמֵר לֹא שָׁמָעְתִּי •
וּמוֹדֶה עַל הָאֱמֶת • וְחִלּוּפֵיהֶן בְּגֹלֶם: יא שִׁבְעָה מִינֵי פוּרְעָנִיּוֹת
בָּאִין לָעוֹלָם עַל שִׁבְעָה גּוּפֵי עֲבֵרָה: מִקְצָתָן מְעַשְּׂרִין
וּמִקְצָתָן אֵינָן מְעַשְּׂרִין • רָעָב שֶׁל בְּצֹרֶת בָּא מִקְצָתָן רְעֵבִים
וּמִקְצָתָן שְׂבֵעִים: גָּמְרוּ שֶׁלֹּא לְעַשֵּׂר רָעָב שֶׁל מְהוּמָה וְשֶׁל
בְּצֹרֶת בָּא: וְשֶׁלֹּא לִטּוֹל אֶת־הַחַלָּה רָעָב שֶׁל בְּלֵהָה בָּא:
דֶּבֶר בָּא לָעוֹלָם • עַל מִיתוֹת הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא נִמְסְרוּ

Gegenstande angemessen, und antwortet nach Grundsätzen, über das Erste zuerst und über das Letzte zuletzt; über das was ihm fremd ist, gesteht er: Ich bin nicht unterrichtet; und ist ein Bekenner der Wahrheit. Das Gegentheil dieser Eigenschaften bezeichnet den Ungebildeten.

11) Wegen sieben Hauptsünden wird die Welt mit sieben verschiedenen Strafen heimgesucht: Wenn Einige verzehenden und Einige nicht verzehenden, tritt Hungersnoth durch Dürre ein, wobei Einige darben und Einige Uiberfluß haben. Kommen alle darin überein nicht zu verzehenden, dann entsteht eine Hungersnoth durch Krieg und Dürre. Wird auch die Hebe der Challa [1]) unterlassen, so tritt eine Alles hinraffende Hungersnoth ein; Pest wüthet, wenn solche Verbrechen überhand nehmen, worüber die Schrift Todesstrafe verhängt, deren Vollstreckung aber dem Gerichte nicht eingeräumt ist [2]), und wegen des

Ge=

---

1) Die Hebe vom Teige. (Siehe 4. B. M. 15, 20.)

2) Alle solche Uibertretungen, wo sich die Schrift des Ausdruckes כָּרֵת (Ausrottung) bedient, und die Art der Todesstrafe nicht angegeben ist, folglich von Gott selbst verhängt wird.

שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת · וְאֵלּוּ הֵן · פִּי הָאָרֶץ · פִּי הַבְּאֵר · פִּי
הָאָתוֹן · הַקֶּשֶׁת · וְהַמָּן · וְהַמַּטֶּה · וְהַשָּׁמִיר · הַכְּתָב ·
וְהַמִּכְתָּב · וְהַלּוּחוֹת · וְיֵשׁ אוֹמְרִים אַף הַמַּזִּיקִים וּקְבוּרָתוֹ שֶׁל
מֹשֶׁה הַבִּינוּ · וְאֵילוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ · וְיֵשׁ אוֹמְרִים
אַף צֶבֶת בְּצֶבֶת עֲשׂוּיָה: · שִׁבְעָה דְבָרִים בְּגִלְם וְשִׁבְעָה
בְּחָכָם · חָכָם אֵינוֹ מְדַבֵּר לִפְנֵי מִי שֶׁגָּדוֹל מִמֶּנּוּ בְּחָכְמָה
וּבְמִנְיָן · וְאֵינוֹ נִכְנָם לְתוֹךְ דִּבְרֵי חֲבֵרוֹ · וְאֵינוֹ נִבְהָל לְהָשִׁיב ·

Schlund der Erde [1]), die Mündung des Brunnens (4. M. 21, 16), der Mund der Eselin [2]), der Regenbogen (1. M. 9, 13), das Manna (2. M. 16, 15), der Stab [3]), der Schamir [4]), der Buchstabe, die Schrift, und die Gesetztafeln. Einige fügen noch hinzu: die bösen Geister [5]), das Grab Moses (5. M. 34, 6), jener Widder unsers Vaters Abraham (1. M. 22, 13). Einige bemerken hierbei, daß auch die erste Zange durch eine Vorbildung verfertigt wurde [6]).

10) Sieben Dinge bezeichnen den Ungebildeten, und sieben den Weisen. Der Weise nimmt nicht das Wort in Gegenwart eines Mannes, der ihm an Weisheit und an Jahren überlegen ist; er fällt nicht einem Andern in die Rede, und ist im Antworten nicht voreilig; er fragt dem

Ge-

---

1) Korah und seine Rotte zu verschlingen (4. M. 16, 32).
2) Die Eselin Bileams (4. M. 22, 28).
3) Womit Moses die Wunder verrichtete (2. M. 4, 17).
4) Ein Wurm der bei Salomons Tempelbau gebraucht wurde, Steine zu zerspalten.
5) S. Rabbinisch-chaldäisch deutsches Wörterbuch ꝛc. von Landau. 5. Th. S. 1158. Art. עזא Anmerk. 1.
6) Hier wird beispielweise eines der einfachsten aber auch der nöthigsten Instrumente angenommen, um anzuzeigen, daß alle menschlichen Erfindungen im Schöpfungsplane begriffen waren.

שֶׁל עֲצֵי הַמַּעֲרָכָה. וְלֹא נִצְּחָה הָרוּחַ אֶת־עַמּוּד הֶעָשָׁן.
וְלֹא נִמְצָא פְּסוּל בָּעֹמֶר וּבִשְׁתֵּי הַלֶּחֶם וּבְלֶחֶם הַפָּנִים.
עוֹמְדִים צָפוּפִים וּמִשְׁתַּחֲוִים רְוָחִים. וְלֹא הָיוּ נָחָשׁ וְעַקְרָב
בִּירוּשָׁלַיִם וּ מְעוֹלָם. וְלֹא אָמַר אָדָם לַחֲבֵרוֹ צַר לִי
הַמָּקוֹם שֶׁאָלִין בִּירוּשָׁלָיִם: ט עֲשָׂרָה דְבָרִים נִבְרְאוּ בְעֶרֶב

---

fens auf dem Altare verlöscht, nie hatte ein Wind die vom Altare aufsteigende Rauchsäule verweht; nie traf sich ein entweihender Zufall beim Omer (Hebegaben. Siehe 3. B. M. 23, 10.), bei den zwei Broden, (Siehe 3. B. M. 23, 18.) oder bei den Schaubroden. (S. 3. B. M. 25, 30.) Das Volk stand im Vorhofe gedrängt und hatte dennoch Raum, wenn es zur Anbetung niederfiel; nie wurde man in Jerusalem von einer Schlange oder einem Skorpion verletzt; auch hörte man Niemand sagen: Mir fehlt es an Raum, in Jerusalem zu übernachten.

9) Zehn Dinge wurden am Vorabende des ersten Ruhetages in der Abenddämmerung [1]) geschaffen; nämlich der

Schlund

---

1) Der Prototypus aller Wunder, welche der menschliche Verstand nicht begreifen kann, lag nach der Meinung der Altrabbinen, schon in der ersten Schöpfung. Die ersten sechs Tage waren der Hervorbringung jener natürlichen Dinge geweiht, welche in der Urgeschichte das Weltall bilden, und nach deren Vollendung ward vor dem Eingange des Sabbaths die Existenz des Uebernatürlichen gegründet. Die Idee eines Prototyps aller übernatürlichen Ereignisse, und aller entstehenden Erfindungen welche man dem menschlichen Geiste zueignet, gehört zur Anschaulichmachung der göttlichen Allwissenheit. Die Rabbinen bestimmten die Abenddämmerung nach der Vollendung der Weltschöpfung als den Zeitpunkt dieses Aktes, um zugleich das Misteriöse desselben anzudeuten.

בְּכֻלָּם. לְהוֹדִיעַ בַּמָּה חִבָּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ: ה עֲשָׂרָה
נִסִּים נַעֲשׂוּ לַאֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם וַעֲשָׂרָה עַל הַיָּם: וְעֶשֶׂר מַכּוֹת
הֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרִיִּים בְּמִצְרַיִם. וְעֶשֶׂר
עַל־הַיָּם: יְעֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת נִסּוּ אֲבוֹתֵינוּ אֶת־הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ
הוּא בַּמִּדְבָּר. שֶׁנֶּאֱמַר וַיְנַסּוּ אֹתִי זֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים. וְלֹא
שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי: ח עֲשָׂרָה נִסִּים נַעֲשׂוּ לַאֲבוֹתֵינוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ.
לֹא הָפִילָה אִשָּׁה מֵרֵיחַ בְּשַׂר הַקֹּדֶשׁ. וְלֹא הִסְרִיחַ בְּשַׂר
הַקֹּדֶשׁ מֵעוֹלָם. וְלֹא נִרְאָה זְבוּב בְּבֵית הַמַּטְבֵּחַיִם. וְלֹא
אֵרַע קֶרִי לְכֹהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וְלֹא כָבוּ גִּשְׁמֵי אֶשׁ

---

daraus, wie groß die Liebe unſeres Vaters Abraham gegen Gott war.

5) Zehn Wunder ſind unſern Vorfahren in Egypten geſchehen, und zehn am Meere.

6) Zehn Plagen verhängte der Hochgelobte Heilige über die Egyptier in Egypten und zehn am Meere.

7) Zehnmal haben unſere Vorfahren den Hochgelobten Heiligen in der Wüſte verſucht, wie es ausdrücklich heißt: „Sie haben mich ſchon zehnmal verſucht, und meiner Stimme nicht gehorcht.“ (4. B. M. 14, 22.)

8) Zehn Wunder geſchahen unſern Vorfahren im heiligen Tempel; nie war der Geruch des heiligen Opferfleiſches Urſache einer Fehlgeburt; niemals ging das heilige Fleiſch in Fäulniß über; nie zeigte ſich eine Fliege im Schlachthauſe; nie begegnete dem Hohenprieſter in der Nacht vor dem Verſöhnungstage ein unreiner Zufall [1]; nie hatte der Regen das Feuer des Scheiterhau-

fens

---

1) Fluxus seminis viri.

דְּרָשָׁעִים שֶׁמְּאַבְּדִין אֶת־הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת
וְלִתֵּן שָׂכָר טוֹב לַצַּדִּיקִים שֶׁמְּקַיְּמִין אֶת־הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא
בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת: ב עֲשָׂרָה דוֹרוֹת מֵאָדָם וְעַד נֹחַ לְהוֹדִיעַ
כַּמָּה אֶרֶךְ אַפַּיִם לְפָנָיו. שֶׁכָּל־הַדּוֹרוֹת הָיוּ מַכְעִיסִין וּבָאִין
עַד שֶׁהֵבִיא עֲלֵיהֶם אֶת־מֵי הַמַּבּוּל: ג עֲשָׂרָה דוֹרוֹת מִנֹּחַ
וְעַד אַבְרָהָם. לְהוֹדִיעַ כַּמָּה אֶרֶךְ אַפַּיִם לְפָנָיו. שֶׁכָּל־
הַדּוֹרוֹת הָיוּ מַכְעִיסִין וּבָאִין. עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם אָבִינוּ וְקִבֵּל
שְׂכַר כֻּלָּם: ד עֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת נִתְנַסָּה אַבְרָהָם אָבִינוּ וְעָמַד

---

darum, um die Gottlosen zur Rechenschaft zu ziehen, die eine Welt zu Grunde richten, die erst nach zehn Aussprüchen ganz entstand, und den Frommen herrlichen Lohn zu verleihen, welche eine Welt erhalten, die durch zehn göttliche Aussprüche geschaffen wurde.

2) Zehn Geschlechtsfolgen erhielten sich von Adam bis Noa, um die außerordenliche Langmuth Gottes zu erkennen; denn alle diese Geschlechter haben seinen Zorn gereitzt, bis er endlich die Sündfluth über sie brachte.

3) Zehn Geschlechtsfolgen waren von Noa bis Abraham; auch daraus ist die außerordentliche Langmuth Gottes zu erkennen; denn alle diese Geschlechter haben seinen Zorn gereitzt, bis endlich Abraham kam, der den Lohn Aller empfangen hatte [1].

4) Durch zehn Versuchungen wurde unser Vater Abraham geprüft, und er bestand in Allen. Man erkenne da-

---

1) Den Lohn, den sie erhalten hätten, wenn sie in Frömmigkeit gewandelt, oder von ihrer Gottlosigkeit vernünftig zurückgetreten wären

הוּא עָתִיד לָדוּן. בָּרוּךְ הוּא. שֶׁאֵין לְפָנָיו. לֹא עַוְלָה. וְלֹא שִׁכְחָה. וְלֹא מַשּׂוֹא פָּנִים. וְלֹא מַקַּח שֹׁחַד. וְדַע שֶׁהַכֹּל לְפִי הַחֶשְׁבּוֹן. וְאַל יַבְטִיחֲךָ יִצְרֶךָ. שֶׁשְּׁאוֹל בֵּית מָנוֹס לָךְ. שֶׁעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה נוֹצָר. וְעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה נוֹלָד. וְעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה חַי. וְעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה מֵת. וְעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה עָתִיד לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן. לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רבי חנניא בן עקשיא זיטע קלב

פ ר ק ח מ י ש י

כל ישראל ביז להתפאר זייטע קכט.

א בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם. וּמַה תַּלְמוּד לוֹמַר וַהֲלֹא בְּמַאֲמָר אֶחָד יָכוֹל לְהִבָּרְאוֹת. אֶלָּא לְהִפָּרַע מִן

---

einſt zum Gerichte ruft. Preis ſey ihm! vor dem weder Unrecht, Vergeſſenheit, Anſehen der Perſon, noch Beſtechung Statt findet. Wiſſe, daß Alles in Rechnung gebracht wird. Laß dich aber von deiner Meinung nicht bethören, daß das Grab ein Zufluchtsort für dich ſey 1); denn ſo wie du wider deinen Willen geſchaffen und wider deinen Willen geboren wurdeſt, wider deinen Willen lebeſt und wider deinen Willen ſtirbſt; ſo mußt du wider deinen Willen vor Gericht ſtehen und Rechenſchaft ablegen vor dem König aller Könige, vor dem Hochgelobten Heiligſten.

Fünfter Abſchnitt.

1) Durch zehn göttliche Ausſprüche 2) wurde die Welt geſchaffen. Was lehrt dieſe Andeutung? konnte ſie etwa nicht durch Einen Ruf entſtehen? Aber es geſchah da=

---

1) Wo du jeder Rechenſchaft entgeheſt.

2) In der Schöpfungsgeſchichte vom erſten Tage bis zur Schöpfung des Weibes (1. B. M. 1, 3 bis 2, 18) kommt der Ausdruck Gott ſprach, zehnmal vor.

בַּר יְהוּדָה אִישׁ כְּפַר הַבַּבְלִי אוֹמֵר. הַלּוֹמֵד מִן הַקְּטַנִּים
לְמָה הוּא דוֹמֶה. לְאוֹכֵל עֲנָבִים קָהוֹת וְשׁוֹתֶה יַיִן מִגִּתּוֹ.
וְהַלּוֹמֵד מִן הַזְּקֵנִים לְמָה הוּא דוֹמֶה. לְאוֹכֵל עֲנָבִים
בְּשׁוּלוֹת וְשׁוֹתֶה יַיִן יָשָׁן: כז רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר. אַל תִּסְתַּכֵּל
בַּקַּנְקַן. אֶלָּא בְּמָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ. יֵשׁ קַנְקַן חָדָשׁ מָלֵא יָשָׁן.
וְיָשָׁן שֶׁאֲפִילוּ חָדָשׁ אֵין בּוֹ: כח רַבִּי אֶלְעָזָר הַקַּפָּר אוֹמֵר.
הַקִּנְאָה. וְהַתַּאֲוָה. וְהַכָּבוֹד. מוֹצִיאִין אֶת־הָאָדָם מִן הָעוֹלָם:
כט הוּא הָיָה אוֹמֵר. הַיְלוּדִים לָמוּת. וְהַמֵּתִים לְחָיוֹת. וְהַחַיִּים
לָדוּן. לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהָוָדַע. שֶׁהוּא אֵל. הוּא הַיּוֹצֵר. הוּא
הַבּוֹרֵא. הוּא הַמֵּבִין. הוּא הַדַּיָּן. הוּא הָעֵד. הוּא בַּעַל דִּין.

Hababli ſagte: Wer von Knaben lernt, gleicht Einem der unreife Trauben ißt und Wein aus der Kelter trinkt; wer aber von Alten lernt, gleicht Einem der reife Trauben ißt, und alten Wein trinkt.

27) Rabbi Mejir aber bemerkte: Siehe nicht auf das Gefäß, ſondern auf deſſen Inhalt. Es gibt neue Gefäße voll alten Weines, und alte Gefäße in denen nicht einmal Moſt iſt.

28) Rabbi Eliaſar Hakkappar lehrte: Der Neid, die Wolluſt und der Ehrgeitz bringen den Menſchen aus der Welt 1).

29) Derſelbe lehrte ferner: Die Gebornen gehen in den Tod, die Todten ins Leben, die Lebenden zum Gerichte; damit man wiſſe, lehre und erfahre, daß er, der Allmächtige! der Bildner, der Schöpfer, der Prüfer, der Richter, der Zeuge und der Ankläger iſt; er iſt es, der

einſt

---

1) Oder: entziehen den Menſchen vom Zwecke des Daſeyns.

וְיָפָה שָׁעָה אַחַת שֶׁל קוֹרַת רוּחַ בָּעוֹלָם הַבָּא מִכֹּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה: כג רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן־אֶלְעָזָר אוֹמֵר. אַל תְּרַצֶּה אֶת־חֲבֵרְךָ בִּשְׁעַת בַּעְסוֹ. וְאַל תְּנַחֲמֵהוּ בְּשָׁעָה שֶׁמֵּתוֹ מֻטָּל לְפָנָיו. וְאַל תִּשְׁאַל לוֹ בְּשָׁעַת נִדְרוֹ. וְאַל תְּשַׁתְּדֵל לִרְאוֹתוֹ בְּשָׁעַת קְלְקָלָתוֹ: כד שְׁמוּאֵל הַקָּטָן אוֹמֵר. בִּנְפֹל אוֹיִבְךָ אַל תִּשְׂמָח. וּבִכָּשְׁלוֹ אַל יָגֵל לִבֶּךָ: פֶּן־יִרְאֶה יְיָ וְרַע בְּעֵינָיו. וְהֵשִׁיב מֵעָלָיו אַפּוֹ: כה אֱלִישָׁע בֶּן־אַבּוּיָה אוֹמֵר. הַלּוֹמֵד יֶלֶד לְמַה הוּא דוֹמֶה. לְדְיוֹ כְּתוּבָה עַל גְּיר חָדָשׁ. וְהַלּוֹמֵד זָקֵן לְמַה הוּא דוֹמֶה. לִדְיוֹ כְּתוּבָה עַל גְּיר מָחוּק: כו רַבִּי יוֹסֵי

---

schöner ist eine Stunde Seelengenusses im künftigen Leben, als alle Freuden dieser Welt.

23) Rabbi Simeon der Sohn Eleasars lehrte: Besänftige deinen Nächsten nicht im Augenblicke seines Zornes; tröste ihn nicht, so lange die ihm verwandte Leiche vor ihm liegt, suche nicht die Veranlassung des Gelübdes zu ergründen, während er es ablegt, und dränge dich nicht ihn zu sehen, zur Zeit seiner tiefsten Erniedrigung.

24) Samuel der Jüngere wendet hier die Stelle an (Spr. 24, 17, 18): Freue dich nicht wenn dein Feind fällt; frohlocke nicht wenn er wankt; der Ewige, der es sieht und Mißfallen daran hat, möchte seinen Zorn von ihm abwenden.

25) Elischa der Sohn Abuja's sagte: Unterricht als Jüngling genossen, ist der Dinte vergleichbar, geschrieben auf reinem Papier; der Unterricht aber, den man als Greis nimmt, gleicht der Dinte, geschrieben auf abgeschabenem (radirtem) Papier 1).

26) Rabbi Jose Sohn Jehuda's aus dem Dorfe Ha-

---

1) Auf Ersterem haftet die Dinte, und die Schrift ist leserlich; auf Letzterem fließt sie zusammen, und die Schrift ist unleserlich.

שֶׁהִיא תָבוֹא אַחֲרֶיךָ. שֶׁתַּחֲרִיךְ יַקִּימוּהָ בְיָדֶךָ. וְאֶל־בִּינָתְךָ אַל תִּשָּׁעֵן: יט רַבִּי יַנַּאי אוֹמֵר. אֵין בְּיָדֵינוּ לֹא מִשַּׁלְוַת הָרְשָׁעִים. וְאַף לֹא מִיסּוּרֵי הַצַּדִּיקִים: כ רַבִּי מַתְיָא בֶּן־חָרָשׁ אוֹמֵר. הֱוֵי מַקְדִּים בִּשְׁלוֹם כָּל־אָדָם. וֶהֱוֵי זָנָב לָאֲרָיוֹת. וְאַל תְּהִי רֹאשׁ לַשְּׁעָלִים: כא רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר. הָעוֹלָם הַזֶּה דּוֹמֶה לְפִרְוְדוֹר בִּפְנֵי הָעוֹלָם הַבָּא. הַתְקֵן עַצְמְךָ בְּפִרְוְדוֹר כְּדֵי שֶׁתִּכָּנֵס לְטַרְקְלִין: כב הוּא הָיָה אוֹמֵר. יָפָה שָׁעָה אַחַת בִּתְשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בָּעוֹלָם הַזֶּה מִכֹּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא.

---

sie dich aufſuchen wird, oder daß deine Freunde ſie dir aufbewahren können, und verlaß dich nicht auf deinen natürlichen Verſtand.

19) Rabbi Janai ſagte: Uns fehlt die Einſicht, um von dem Wohlſtande der Gottloſen und von dem Elende der Frommen eine Urſache anzugeben.

20) Rab. Mathithia Sohn des Charaſch lehrte: Komme jedem Menſchen mit dem Gruße zuvor, und ſey lieber der Schweif der Löwen, als das Haupt der Füchſe [1]).

21) Rabbi Jakob ſagte: Dieſe Welt iſt gleichſam der Vorhof zur künftigen Welt; rüſte dich im Vorhofe mit Vollkommenheit aus, damit du in den Pallaſt eingelaſſen werdeſt.

22) Dieſer ſagte ferner: Heilſamer iſt eine Stunde dieſer Welt, der Buße und den frommen Handlungen geweiht, als alle Reue in jenem zukünftigen Leben 2); aber

ſchö-

---

1) Sey lieber der Geringſte unter Männern von Verdienſt und Anſehen, als der Vornehmſte unter Leuten, deren größtes Verdienſt die Schlauheit iſt.

2) Denn dort wäre ſie zu ſpät.

וְשֶׁאֵינָהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם אֵין סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם: טו רַבִּי אֶלְעָזָר
בֶּן שַׁמּוּעַ אוֹמֵר יְהִי כְבוֹד תַּלְמִידְךָ חָבִיב עָלֶיךָ כְּשֶׁלְּךָ וְכִבּוּד
חֲבֵרְךָ כְּמוֹרָא רַבְּךָ · וּמוֹרָא רַבְּךָ כְּמוֹרָא שָׁמָיִם: טז רַבִּי
יְהוּדָה אוֹמֵר הֱוֵי זָהִיר בְּתַלְמוּד שִׁשְׁגְגַת תַּלְמוּד עוֹלָה זָדוֹן:
יז רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר שְׁלֹשָׁה כְתָרִים הֵן · כֶּתֶר תּוֹרָה · וְכֶתֶר
כְּהוּנָּה · וְכֶתֶר מַלְכוּת · וְכֶתֶר שֵׁם טוֹב עוֹלֶה עַל גַּבֵּיהֶן:
יח רַבִּי נְהוֹרָאִי אוֹמֵר · הֱוֵי גוֹלֶה לִמְקוֹם תּוֹרָה · וְאַל תֹּאמַר

---

immer erhalten; der aber nicht aus höherem Berufe entstehet, muß sich endlich auflösen.

---

15) Rabbi Elieser Sohn Schamua's lehrte: Die Ehre deines Schülers sey dir so theuer, wie die deinige; die Ehre deines Lehrgenossen gleiche der Ehrfurcht vor deinem Lehrer, und die Ehrfurcht vor deinem Lehrer sey ähnlich der Ehrfurcht vor deinem himmlischen Vater.

16) Rabbi Jehuda sagte: Sey vorsichtig im Unterrichte, denn ein Versehen im Unterrichte bringt Unheil hervor 1).

17) Rabbi Simon sagte: Es gibt drey Kronen, die Krone der Gelehrsamkeit, die Krone des Priesterthums und die Krone der Herrschaft; allein die Krone des guten Rufes 2) hat vor Allen den Vorzug.

18) Rabbi Nehorai lehrte: Du mußt den Ort aufsuchen wo Wissenschaft heimisch ist, denn denke nicht, daß sie

---

1) Ueber den Beleg hiezu, welchen der Talmud Baba Bathra (Blatt 21. Seite 1 und 2.) liefert, siehe Geist und Sprache der Hebräer ꝛc. von Landau S. 15.

2) Womit die Gelehrsamkeit verbunden seyn muß, wenn sie die Krone der Anerkennung verdienen will.

דַּעְתִּי שֶׁהֵן רַשָּׁאִין וְלֹא אָתָּה: יא רַבִּי יוֹנָתָן אוֹמֵר כָּל־הַמְקַיֵּם
אֶת־הַתּוֹרָה מֵעוֹנִי סוֹפוֹ לְקַיְּמָהּ מֵעֹשֶׁר וְכָל־הַמְבַטֵּל אֶת־
הַתּוֹרָה מֵעֹשֶׁר סוֹפוֹ לְבַטְּלָהּ מֵעֹנִי: יב רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר הֱוֵי
מְמַעֵט בְּעֵסֶק וַעֲסוֹק בַּתּוֹרָה וֱהֵוִי שְׁפַל־רוּחַ בִּפְנֵי כָל־אָדָם
וְאִם בָּטַלְתָּ מִן הַתּוֹרָה יֵשׁ לָךְ בְּטֵלִים הַרְבֵּה כְּנֶגְדֶּךָ · וְאִם
עָמַלְתָּ בַּתּוֹרָה יֵשׁ לוֹ שָׂכָר הַרְבֵּה לִתֶּן לָךְ: יג רַבִּי
אֱלִיעֶזֶר בֶּן־יַעֲקֹב אוֹמֵר הָעֹשֶׂה מִצְוָה אֶחָת קוֹנֶה לוֹ פַּרְקְלִיט
אֶחָד · וְהָעוֹבֵר עֲבֵרָה אַחַת קוֹנֶה לוֹ קַטֵּגוֹר אֶחָד · תְּשׁוּבָה
וּמַעֲשִׂים טוֹבִים כְּתָרִים בִּפְנֵי הַפּוּרְעָנוּת: יד רַבִּי יוֹחָנָן
הַסַּנְדְּלָר אוֹמֵר כָּל־כְּנֶסֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם ·

---

11) Rabbi Jonathan ſagte: Wer die Geſetze (der Religion) erfüllt in Armuth, der wird ſie einſt erfüllen in Reichthum; wer ſie aber vernachläſſigt in Reichthum, der wird ſie zuletzt vernachläſſigen müſſen aus Armuth.

12) Rabbi Mejir lehrte: Sey mäßig im Geſchäfte, fleißig im Geſetze, und beſcheiden gegen Jedermann. Wenn du das Geſetz vernachläſſigeſt, ſo werden dich viele Störungen heimſuchen; haſt du dich aber dabei angeſtrengt, dann iſt dir von ihm (Gott) großer Lohn beſchieden.

13) Rabbi Elieſer Sohn Jakob's lehrte: Wer auch nur Ein Gebot erfüllt, erwirbt ſich einen Fürſprecher, und wer auch nur Eine Sünde begeht, erwirbt ſich einen Ankläger. Buße und gute Werke ſind Schilder gegen das Strafgericht.

14) Rabbi Jochanan der Schuhmacher ſagte: Jeder Verein der aus höherem Berufe entſteht, der wird ſich im-

כְּעוֹרְכֵי הַדַּיָּנִין. וְאַל תַּעֲשֶׂה עֲטָרָה לְהִתְגַּדֵּל בָּהּ. וְלֹא קַרְדֹּם לַחְפֹּר בָּהּ. וְכָךְ הָיָה הִלֵּל אוֹמֵר. וּרְאִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתָגָא חֲלָף. דָּא לָמַדְתָּ כָּל־הַנֶּהֱנֶה מִדִּבְרֵי תוֹרָה. נוֹטֵל חַיָּיו מִן־הָעוֹלָם: ח רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר כָּל־הַמְכַבֵּד אֶת־הַתּוֹרָה. גּוּפוֹ מְכֻבָּד עַל הַבְּרִיּוֹת. וְכָל־הַמְחַלֵּל אֶת־הַתּוֹרָה. גּוּפוֹ מְחֻלָּל עַל הַבְּרִיּוֹת: ט רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ אוֹמֵר הַחשֵׂךְ. עַצְמוֹ מִן הַדִּין פּוֹרֵק מִמֶּנּוּ אֵיבָה וְגָזֵל וּשְׁבוּעַת שָׁוְא. וְהַגַּס לִבּוֹ בְּהוֹרָאָה שׁוֹטֶה רָשָׁע וְגַס רוּחַ: י הוּא הָיָה אוֹמֵר אַל תִּהִי דָן יְחִידִי שֶׁאֵין דָּן יְחִידִי אֶלָּא אֶחָד. וְאַל תֹּאמַר קַבְּלוּ

Gebrauche deine Kenntniſſe nicht als eine Krone damit zu prangen, aber auch nicht als Spaten damit zu graben. So pflegte auch Hillel zu ſagen: Wer die Krone herabwürdigt, der iſt dahin. Daraus folgt: Wer die Wiſſenſchaft des Eigennutzes wegen treibt, deſſen Leben fällt der Vergeſſenheit heim.

8) Rabbi Joſe lehrte: Wer die Religion hoch achtet, der erwirbt ſich die Achtung der Menſchen; wer ſie aber gering ſchätzt, den ſchätzen auch die Menſchen gering.

9) Deſſen Sohn Rabbi Iſmael ſagte: Wer ſich vom Richteramte entfernt, der entledigt ſich der Feindſchaft, der Habſucht, und vergeblicher Schwüre; wer aber eingebildet auf ſeine richterliche Einſicht iſt, der iſt ein Narr, ja ein gottloſer und aufgeblaſener Menſch.

10) Er ſagte ferner: Richte nie allein, den Allein-Richter iſt nur Einer (Gott); ſage auch nicht, nehmt meine Meinung an, denn ihre Mehrheit gilt, nicht du.

Rab-

יַבְנֶה אוֹמֵר • מְאֹד מְאֹד הֱוֵי שְׁפַל רוּחַ • שֶׁתִּקְוַת אֱנוֹשׁ רִמָּה:
ה רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן־בְּרוֹקָה אוֹמֵר • כָּל־הַמְחַלֵּל שֵׁם שָׁמַיִם בְּסֵתֶר
נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ בַּגָּלוּי • אֶחָד שׁוֹגֵג וְאֶחָד מֵזִיד בְּחִלּוּל הַשֵּׁם:
ו רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בַּר׳ רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר • הַלּוֹמֵד עַל מְנָת
לְלַמֵּד • מַסְפִּיקִין בְּיָדוֹ לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד • וְהַלּוֹמֵד עַל־מְנָת
לַעֲשׂוֹת • מַסְפִּיקִין בְּיָדוֹ לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת:
ז רַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר • אַל־תִּפָּרֵשׁ מִן־הַצִּבּוּר • וְאַל תַּעֲשֶׂ עַצְמְךָ

---

demüthig, denn die Hoffnung des Sterblichen gleicht jener der Raupe [1]).

5) Rabbi Jochanan der Sohn Beroka's sagte: Wer den Namen des Höchsten heimlich entweihet, den trifft die Strafe öffentlich. Bei Entheiligung des Namens gilt es gleich viel, ob aus Unbedachtsamkeit oder aus Muthwillen.

6) Rabbi Ismael sagte: Wer in der Absicht lernt, um weiter zu lehren, dem biete man Unterstützung dar, zu lernen und zu lehren; und wer in der Absicht lernt, um darnach zu handeln, dem biete man Unterstützung dar, zu lernen, zu lehren und auszuüben.

7) Rabbi Zadok lehrte: Entziehe dich nicht der Gemeinde, doch wirf du dich nicht selbst zum Machthaber auf.

Ge-

1) Die Hoffnung der Raupe ist ihre letzte Verwandlung, wo sie sich als Schmetterling aufschwingt. Der Schmetterling war bei den Alten, wie bekannt, das Sinnbild der Unsterblichkeit, daher auch im griechischen Psyche sowohl Schmetterling als Seele bedeutet. Selbst das hebräische Wort רִמָּה zeigt durch den Radix רמם erheben, diesen Aufschwung an. Der Rabbi, der den Menschen zur Demuth ermahnt, vergleicht ihn darum mit der Raupe, damit er sich als irdisches Wesen, vor seiner höheren Entwickelung in diesem Leben, so wie jene, still und unbemerkt fortbewege.

יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל. אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ. אַשְׁרֶיךָ בָּעוֹלָם
הַזֶּה. וְטוֹב לָךְ לָעוֹלָם הַבָּא: אֵיזֶהוּ מְכֻבָּד. הַמְכַבֵּד אֶת־
הַבְּרִיּוֹת. שֶׁנֶּאֱמַר. כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד. וּבָזַי יֵקָלּוּ: ב בֶּן־
עַזַּאי אוֹמֵר. הֱוֵי רָץ לְמִצְוָה קַלָּה. וּבוֹרֵחַ מִן הָעֲבֵרָה שֶׁמִּצְוָה
גּוֹרֶרֶת מִצְוָה. וַעֲבֵרָה גּוֹרֶרֶת עֲבֵרָה. שֶׁשְּׂכַר מִצְוָה מִצְוָה.
וּשְׂכַר עֲבֵרָה עֲבֵרָה: ג הוּא הָיָה אוֹמֵר. אַל תְּהִי בָז לְכָל־
אָדָם. וְאַל תְּהִי מַפְלִיג לְכָל־דָּבָר. שֶׁאֵין לְךָ אָדָם שֶׁאֵין לוֹ
שָׁעָה. וְאֵין לְךָ דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ מָקוֹם: ד רַבִּי לְוִיטַס אִישׁ

Schrift: Genießest du deiner Hände Fleiß, dann bist du glücklich, dir ist wohl. (Psalm 128, 2). Glücklich bist du in dieser Welt, Wohl — im künftigen Leben. Wer wird verehrt? der Andern Ehre erzeigt 1); denn es heißt: Die mich ehren, ehre ich wieder, die mich verschmähen, werden verachtet. (Sam. 1, 2, 30).

2) Ben Asai lehrte: Sey eifrig, die geringste Tugend auszuüben und vermeide das geringste Vergehen; denn Eine Tugend bringt die Andere hervor, so wie Ein Vergehen ein Anderes veranlaßt. So ist die Tugend der Tugend Lohn, und das Vergehen des Vergehens Strafe.

3) Er lehrte ferner: Verachte keinen Menschen, und übertreibe keine Sache; denn jeder Mensch hat seine Zeit, und jede Sache ihre Gränze.

4) Rabbi Levitas aus Japhne lehrte: Sey äußerst de-

---

1) Nach der Bemerkung des Aristoteles in seiner Ethik (Lib. I. c. 2) daß die Ehre mehr liegt in dem, welcher ehrt, als in dem, welcher geehrt wird.

א בֶּן זוֹמָא אוֹמֵר. אֵיזֶהוּ חָכָם הַלּוֹמֵד מִכָּל־אָדָם. שֶׁנֶּאֱמַר מִכָּל־מְלַמְּדַי הִשְׂכַּלְתִּי. כִּי עֵדְוֹתֶיךָ שִׂיחָה לִי: אֵיזֶהוּ גִּבּוֹר הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר טוֹב אֶרֶךְ אַפַּיִם מִגִּבּוֹר. וּמוֹשֵׁל בְּרוּחוֹ מִלֹּכֵד עִיר: אֵיזֶהוּ עָשִׁיר. הַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר

Vierter Abſchnitt.

1) Ben Soma lehrte: Wer heißt ein Weiſer? der von jedem Menſchen Lehre annimmt; nach den Worten der Schrift: Durch Alle die mich belehrten, habe ich Einſicht erlangt. (Pſalm 119, 99). Wer heißt ein Held? der ſeine Leidenſchaften beſiegt; nach den Worten der Schrift: Der Langmüthige iſt dem Helden vorzuziehen; der Beherrſcher ſeiner Leidenſchaft, dem Städte-Eroberer. (Spr. 16, 32). Wer heißt reich? der ſich begnügt mit dem, was ihm beſchieden worden; nach den Worten der Schrift

kann alſo nicht die Rede ſeyn von Peripherien, wie ein gewiſſer Heidenheim in ſeiner Uiberſetzung hat u. ſ. w.“ Herr Heidenheim iſt ein um die hebräiſche Literatur ſehr verdienter Gelehrter, der mit Einſicht die Uiberſetzung Leckerbiſſen, Confect oder Nachtiſch verwarf. Auch hat derſelbe dieſe Uiberſetzung nicht aus ſich ſelbſt gegriffen, indem ſchon Muſaphia (geb. 1605) dasſelbe Wort in περιφερια wieder fand. (Siehe mein rabb. aram. deutſches Wörterb. 5. Th. Seite 1321.) Ich glaube aber dieſes fragliche Wort durch Sonnenſtäubchen wieder zu geben, in welchem Sinne es der berühmte Sadias in Daniel (4, 32.) braucht, indem er das Wörtchen כְּלָה alſo erklärt: ויש שפותרין כְּלָה הוא הַפַּרְפּוּר הנראה בעין זריחת השמש באוירו פורחין דקין כעפר. Dieſe Uiberſetzung ſcheint darum paſſend, weil der Rabbi in dieſem Worte einen Gegenſatz des Materiellen ausdrücken will.

כָּל־הָרוּחוֹת שֶׁבָּעוֹלָם בָּאוֹת וְנוֹשְׁבוֹת בּוֹ • אֵין מְזִיזִין אוֹתוֹ מִמְּקוֹמוֹ • שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל־מָיִם • וְעַל־יוּבַל־יְשַׁלַּח שָׁרָשָׁיו • וְלֹא־יִרְאֶה כִּי־יָבֹא חֹם וְהָיָה עָלֵהוּ רַעֲנָן • וּבִשְׁנַת בַּצֹּרֶת לֹא יִדְאָג • וְלֹא יָמִישׁ מֵעֲשׂוֹת פֶּרִי: כג רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן־חִסְמָא אוֹמֵר • קִנִּין וּפִתְחֵי נִדָּה הֵן הֵן גּוּפֵי הֲלָכוֹת • תְּקוּפוֹת וְגִמַּטְרִיָּאוֹת פִּרְפְּרָאוֹת לַחָכְמָה:

רבי חנניא בן עקשיא וייטע קלב

Zweigen, aber vielen Wurzeln; wenn alle Winde der Welt ihn anbrausen, so würden sie ihn dennoch nicht von seiner Stelle rücken. Von ihm sagt die Schrift: Er ist wie ein Baum gepflanzt am Wasser, der weit umher in feuchtem Boden Wurzel schlägt, der nie erfährt, daß Hitze kommt; sein Blatt bleibt immer grün, er ist im trocknen Jahre unbesorgt, und hört nicht auf, Frucht zu tragen (Jeremias 17, 8.).

23) Rabbi Elieser Sohn Chisma's bemerkte: Kinin und Pithche Nidda 1) sind materielle Lehrsätze; Sternkunde und Erdmeßkunst, sind die Sonnenstäubchen der Weisheit 2).

Ben

---

1) Kinin ist der Name eines talmudischen Traktats über die Opfer aus der Klasse des Geflügels. Nidda ebenfalls ein Traktat, der die Lehren enthält in Betreff der Frauen zur Zeit ihrer Reinigung. Aus den Zeremonialgesetzen stellt dieser Rabbi beispielweise Kinin, und aus der Diätetik Nidda als materielle Gegenstände auf.

2) Das Wort פִּרְפְּרָאוֹת, welches ich Sonnenstäubchen übersetze, wird von den Kommentatoren auf verschiedene Weise erklärt. Die Meisten verstehen darunter Leckerbissen, und beweisen dieses aus der talmudischen Stelle: ברך על פרפרת שלפני המזון פטר את הפרפרת שלאחר המזון (Berachoth Bl.2,S.1.); daher übersetzt auch Ewald: „Sie sind gleichsam der Nachtisch zur Weisheit." (Rabe übers.: Confect), und bemerkt zugleich: „Es kann

עֲזַרְיָה אוֹמֵר. אִם אֵין תּוֹרָה. אֵין דֶּרֶךְ אֶרֶץ. אִם אֵין דֶּרֶךְ
אֶרֶץ. אֵין תּוֹרָה: אִם אֵין חָכְמָה. אֵין יִרְאָה. אִם אֵין יִרְאָה.
אֵין חָכְמָה: אִם אֵין דַּעַת. אֵין בִּינָה. אִם אֵין בִּינָה. אֵין
דַּעַת: אִם אֵין קֶמַח. אֵין תּוֹרָה. אִם אֵין תּוֹרָה. אֵין קֶמַח:
כג הוּא הָיָה אוֹמֵר. כָּל שֶׁחָכְמָתוֹ מְרֻבָּה מִמַּעֲשָׂיו. לְמָה הוּא
דּוֹמֶה. לְאִילָן שֶׁעֲנָפָיו מְרֻבִּין וְשָׁרָשָׁיו מוּעָטִין וְהָרוּחַ בָּאָה
וְעוֹקַרְתּוֹ וְהוֹפַכְתּוֹ עַל פָּנָיו. שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה כְּעַרְעָר בָּעֲרָבָה.
וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבֹא טוֹב. וְשָׁכַן חֲרֵרִים בַּמִּדְבָּר אֶרֶץ מְלֵחָה
וְלֹא תֵשֵׁב. אֲבָל כָּל שֶׁמַּעֲשָׂיו מְרֻבִּין מֵחָכְמָתוֹ. לְמָה הוּא
דּוֹמֶה. לְאִילָן שֶׁעֲנָפָיו מוּעָטִין וְשָׁרָשָׁיו מְרֻבִּין. שֶׁאֲפִלּוּ

Religiosität ist keine Sittlichkeit, ohne Sittlichkeit keine Religiosität; ohne Weisheit bestehet keine Gottesfurcht, ohne Gottesfurcht keine Weisheit; ohne Kenntniß ist keine Erkenntniß, ohne Erkenntniß keine Kenntniß; wo keine Beurtheilung ist, da ist keine Gelehrsamkeit, und ohne Gelehrsamkeit ist keine Beurtheilung.

22) Er lehrte ferner: Wer reicher an Gelehrsamkeit als an guten Handlungen ist, womit wäre dieser wohl zu vergleichen? Einem Baume mit vielen Zweigen, aber mit wenig Wurzeln; kommt dann ein Sturm, so reißt er ihn aus und stürzt ihn um. Von ihm sagt die Schrift: Er ist wie das unfruchtbare Bäumchen in der Wüste, welches nie den Segen nahen sieht; er bleibt in verbrannter Gegend, in jener Wüste unwirthbar und einsam. (Jeremias 17, 6.) Wer aber an guten Handlungen reicher ist als an Gelehrsamkeit, womit wäre dieser wohl zu vergleichen? Einem Baume mit wenig

Zwei-

וּמְצוּדָה פְרוּסָה עַל־כָּל־הַחַיִּים. הֶחָנוּת פְּתוּחָה. וְהַחֶנְוָנִי מַקִּיף. וְהַפִּנְקָס פָּתוּחַ. וְהַיָּד כּוֹתֶבֶת. וְכֹל דְּרוֹצֶה לִלְווֹת יָבֹא וְיִלְוֶה. וְהַגַּבָּאִין מַחֲזִירִין תָּדִיר בְּכָל־יוֹם. וְנִפְרָעִין מִן־דַּאֲדָם מִדַּעְתּוֹ וְשֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ. וְיֵשׁ־לָהֶם עַל מַה־שֶּׁיִּסְמְכוּ וְהַדִּין דִּין אֱמֶת. וְהַכֹּל מְתֻקָּן לִסְעוּדָה: נא רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן־

---

geben 1), und ein Netz ist über Alles lebendige geworfen 2); die Bude steht offen 3), der Krämer sieht nach 4), das Buch ist aufgeschlagen, und die Hand schreibt ein 5); wer borgen will, der kommt und borgt; aber die Verwalter gehen beständig umher 6), und machen sich von dem Menschen bezahlt, bald mit, bald ohne sein Wissen; sie haben auch guten Grund dazu, denn das Gericht ist ein gerechtes Gericht, doch Allen ist Erholung gegönnt, sich aufzurichten. 7).

21) Rabbi Eleasar Sohn Asarjas sagte: Ohne Re-

---

cientirten Bösen; wer sie aber benützt, wird das Vehikel des präscientirten Guten. So wie aber vor irgend einer bösen Handlung die Vernunft uns als Warnerin an den bessern Gebrauch unserer Freiheit erinnert; so tritt nach ihrer Vollendung das erwachte Gewissen auf, und straft in uns den Mißbrauch dieser Freiheit. Ist die Folge aufrichtige Reue, besseres Streben und edles Wirken, so liegt in der Allgüte Gottes der reichste Trost für den Reuemüthigen. Dieses drückt der Rabbi in den Worten aus: Mit Güte wird die Welt gerichtet, doch kömmt Alles auf die Handlungen im Allgemeinen an.

1) Die Seele ist die Bürgschaft des Körpers.
2) Niemand kann der großen Rechenschaft entgehen.
3) Die Welt mit allen Gelegenheiten, Gutes oder Böses zu wirken.
4) Die Langmuth Gottes.
5) Das große Buch ist der bildliche Ausdruck für die unausbleibliche Belohnung oder Bestrafung aller menschlichen Handlungen, welche in dem Buche der Ewigkeit verzeichnet sind.
6) Die Unfälle im menschlichen Leben als Strafgerichte.
7) Durch Reue und Besserung.

יט הַכֹּל צָפוּי. וְהָרְשׁוּת נְתוּנָה. וּבְטוֹב הָעוֹלָם נָדוֹן. וְהַכֹּל
לְפִי רֹב הַמַּעֲשֶׂה: כ הוּא הָיָה אוֹמֵר הַכֹּל נָתוּן בָּעֲרָבוֹן.

---

19) Alles unterliegt der Vorsehung, dennoch ist die Willensfreiheit eingesetzt, und mit Güte wird die Welt gerichtet; doch Alles kommt auf die Handlungen im Allgemeinen an 1).

20) Ferner sagte er: Alles ist auf Bürgschaft ge-

ge-

---

1) Nachdem dieser Rabbi in dem vorhergehenden Satze, die Hauptauszeichnungen, welche Gott den Menschen verliehen, aufzählt, mit der Bemerkung, daß sie demselben durch das Wort Gottes (die heilige Schrift, die er ein köstliches Kleinod nennt) offenbart worden; scheint er wie Raschi bemerkt, in dem folgenden Lehrsatze auf jene Stelle der heiligen Urkunde hinzudeuten, welche lautet: „Siehe ich lege dir heute Leben und Heil, Tod und Unheil vor, — du kannst das Leben wählen." (5. B. M. 30, 15 — 19.) Daselbst wird dem Menschen, als einem vernünftigen Wesen, das unabhängige Vermögen der Selbstbestimmung eingeräumt. Der fromme Rabbi lehrt also, daß die Willensfreiheit der Menschen mit dem Glauben an Vorsehung und Allwissenheit Gottes nicht im Widerspruche sey; denn diese Allwissenheit ist ein zeitloses Wissen, in welchem der Unterschied des Vergangenen Gegenwärtigen und Zukünftigen wegfällt, daher nicht sinnlich bedingt seyn kann. Dieses liegt in dem Ausdrucke הכל צפוי: Das All ist erschauet; d. h. was wir in unserer Beschränktheit in drei Zeiträumen, nämlich in Vergangenheit Gegenwart und Zukunft eintheilen, schauet Gott in einem und demselben Akte; dennoch, fährt dieser Rabbi fort, ist die Willensfreiheit eingeräumt; denn die Stimme der Vernunft, welche uns zuruft das Gute zu thun und das Böse zu lassen, erinnert uns, daß wir als vernünftige Wesen frei sind. Wenn demnach durch die Vorwissenheit Gottes auch die bösen Handlungen nothwendig scheinen, so müssen sie darum nicht von einem bestimmten Menschen ausgehen, sondern nach dem rabbinisch-theologischen Satze, wird das Gute durch den Guten, das Böse durch den Bösen befördert, (מגלגלין זכות על ידי זכאי וחוב על ידי חייב) d. h.: wer seine Willensfreiheit nicht nach dem Zurufe der Vernunft benützt, wird das Vehikel des präs-

cien-

יח הוּא הָיָה אוֹמֵר. חָבִיב אָדָם שֶׁנִּבְרָא בְּצֶלֶם. חִבָּה יְתֵרָה נוֹדַעַת לוֹ שֶׁנִּבְרָא בְּצֶלֶם. שֶׁנֶּאֱמַר כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת־הָאָדָם: חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ בָנִים לַמָּקוֹם. חִבָּה יְתֵרָה נוֹדַעַת לָהֶם שֶׁנִּקְרְאוּ בָנִים לַמָּקוֹם. שֶׁנֶּאֱמַר בָּנִים אַתֶּם לַיי אֱלֹהֵיכֶם: חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתַּן לָהֶם כְּלִי חֶמְדָּה. חִבָּה יְתֵרָה נוֹדַעַת לָהֶם שֶׁנִּתַּן לָהֶם כְּלִי חֶמְדָּה (שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם) שֶׁנֶּאֱמַר כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל־תַּעֲזֹבוּ:

---

18) Er sagte ferner: Ausgezeichnet ist der Mensch, daß er im Ebenbilde (Gottes) geschaffen wurde; die Auszeichnung ist aber um so größer, daß ihm verkündet worden: er sey im Ebenbilde Gottes geschaffen; denn es heißt: „In Gottes Ebenbilde schuf er den Menschen.“ (1. B. M. 9, 6.) Ausgezeichnet wurde Israel, daß sie Kinder Gottes genannt werden; die Auszeichnung ist aber um so größer, daß ihnen verkündet worden, sie seyen Kinder Gottes; denn es heißt: „Ihr seyd Kinder des Ewigen, eueres Gottes.“ (5. B. M. 14, 1.) Ausgezeichnet wurde Israel, daß ihnen ein köstliches Kleinod verliehen wurde; die Auszeichnung ist um so größer, daß ihnen verkündet wurde: ihnen sey dieses Kleinod verliehen, ein Kleinod, um dessentwillen die Welt erschaffen wurde [1]; denn es heißt: „Der Lehre willen habe ich euch ein Gut [2] gegeben, verlasset meine Vorschrift nicht.“

Al-

---

1) Tugend zu üben und Glückseligkeit zu erlangen.

2) So deutet dieser Rabbi den Text, (Spr. 4. 2.) und verstehet unter Gut die Welt, weil es von der Schöpfung heißt: Gott sah, daß es (sie) gut sey.

אֶת־הָאָדָם מִן־הָעוֹלָם: טו רַבִּי אֶלְעָזָר הַמּוֹדָעִי אוֹמֵר. הַמְחַלֵּל אֶת־הַקָּדָשִׁים. וְהַמְבַזֶּה אֶת־הַמּוֹעֲדוֹת. וְהַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בָּרַבִּים. וְהַמֵּפֵר בְּרִיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ. וְהַמְגַלֶּה פָּנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַהֲלָכָה. אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים. אֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא: טז רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר. הֱוֵי קַל לְרֹאשׁ. וְנוֹחַ לְתִשְׁחֹרֶת. וְהֱוֵי מְקַבֵּל אֶת־כָּל־הָאָדָם בְּשִׂמְחָה: יז רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר. שְׂחוֹק וְקַלּוּת רֹאשׁ מַרְגִּילִין אֶת־הָאָדָם לְעֶרְוָה: מָסוֹרֶת סְיָג לַתּוֹרָה. מַעְשְׂרוֹת סְיָג לָעשֶׁר. נְדָרִים סְיָג לַפְּרִישׁוּת סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה:

---

15) Rab. Eleasar Hammudai sagte: Wer das Heilige entweihet, die Festtage entwürdigt, seinen Nächsten öffentlich beschämt, das Bundzeichen unsers Erzvaters Abraham zerstört, und falsche Deutungen in der Religionslehre offenbart, möge er auch sonst Gelehrsamkeit und Tugend besitzen; so hat er dennoch keinen Antheil an dem künftigen Leben.

16) Rabbi Ismael lehrte: Sey dienstfertig gegen das Alter, nachsichtig mit der Jugend, und nimm Jedermann freudig auf.

17) Rabbi Akiba sagte: Possenspiel und Leichtfertigkeit führen zur Unzucht. Die Massora [1]) ist ein Zaun um die heilige Schrift; der Zehend ein Zaun um den Reichthum; Gelübde ein Zaun zur Enthaltsamkeit; der Zaun zur Weisheit ist ein zeitgemäßes Schweigen.

Er

---

1) Das Werk der Massora (Ueberlieferung) enthält die Anzahl der Buchstaben, der Wörter, und der verschiedenen Lesearten (Varianten). Siehe Geist und Sprache der Hebräer nach dem zweiten Tempelbau ꝛc. von M. J. Landau. Prag, 1822. Seite 13. u. f. f.

אוֹמֵר. כּל שֶׁיִּרְאַת חֶטְאוֹ קוֹדֶמֶת לְחָכְמָתוֹ חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת.
וְכל שֶׁחָכְמָתוֹ קוֹדֶמֶת לְיִרְאַת חֶטְאוֹ אֵין חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת:
יב הוּא הָיָה אוֹמֵר. כּל שֶׁמַּעֲשָׂיו מְרֻבִּין מֵחָכְמָתוֹ חָכְמָתוֹ
מִתְקַיֶּמֶת. וְכל שֶׁחָכְמָתוֹ מְרֻבָּה מִמַּעֲשָׂיו אֵין חָכְמָתוֹ
מִתְקַיֶּמֶת: יג הוּא הָיָה אוֹמֵר. כּל שֶׁרוּחַ הַבְּרִיּוֹת נוֹחָה
הֵימֶנּוּ. רוּחַ הַמָּקוֹם נוֹחָה הֵימֶנּוּ. וְכל שֶׁאֵין רוּחַ הַבְּרִיּוֹת
נוֹחָה הֵימֶנּוּ. אֵין רוּחַ הַמָּקוֹם נוֹחָה הֵימֶנּוּ: יד רַבִּי דוֹסָא בֶּן
הַרְכִּינַס אוֹמֵר שְׁנָה שֶׁל שַׁחֲרִית. וְיַיִן שֶׁל צָהֳרַיִם. וְשִׂיחַת
הַיְלָדִים. וְיֹשֶׁבֶת בָּתֵּי כְנֻסִיּוֹת שֶׁל עַמֵּי הָאָרֶץ. מוֹצִיאִין

Klugheit sich auf Abscheu vor der Sünde gründet, dessen Lebensklugheit ist unfehlbar; wo aber Abscheu vor der Sünde erst aus der Lebensklugheit hervorgehen soll, da ist sie fehlbar.

12) Derselbe lehrte auch: Wessen sittliche Handlungsweise seiner Klugheit vorherrscht, da ist auch dessen Klugheit unfehlbar; bei dem aber die Klugheit den sittlichen Handlungen vorherrscht, dessen Klugheit ist fehlbar.

13) Ferner lehrte er: Zu dem das menschliche Gemüth sich hingezogen fühlt, dem ist auch die Gottheit gewogen; gegen den aber das menschliche Gemüth sich abgeneigt fühlt, dem ist auch die Gottheit nicht gewogen.

14) Rabbi Dosa der Sohn des Horkinas lehrte: Der Morgenschlaf, der Mittagswein [1]), die Unterhaltung mit Unmündigen, und die Theilnahme an den Vereinen des Pöbels, entziehen den Menschen vom Zwecke des Daseyns.

Rab.

---

1) D. h.: Der Wein der an der Mittagsseite wächst, und vorzüglich stark ist; daher so viel als starker Wein.

מִמִּשְׁנָתוֹ. וְאוֹמֵר מָה־נָּאוּ אִילָן זֶה מָה־נָּאוּ נִיר זֶה. מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ מְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ: י רַבִּי דוֹסְתָּאִי בְּרַבִּי יַנַּאי מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר. כָּל־הַשּׁוֹכֵחַ דָּבָר אֶחָד מִמִּשְׁנָתוֹ. מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ מְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר. רַק הִשָּׁמֶר לְךָ וּשְׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד פֶּן־תִּשְׁכַּח אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־רָאוּ עֵינֶיךָ. יָכוֹל אֲפִילּוּ תָּקְפָה עָלָיו מִשְׁנָתוֹ תַּלְמוּד לוֹמַר וּפֶן־יָסוּרוּ מִלְּבָבְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ הָא אֵינוֹ מְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ עַד שֶׁיֵּשֵׁב וְיסִירֵם מִלִּבּוֹ: יא רַבִּי חֲנִינָא בֶּן־דּוֹסָא

---

den Worten unterbricht: Wie schön ist dieser Baum! Wie schön ist dieses Feld! so kann man fast auf denselben den Ausdruck anwenden, daß er sein Seelenheil verwirkt.

10) Rabbi Dosethai der Sohn des Janai theilt Folgendes im Namen des Rabbi Mejir mit: Wer einen Gegenstand einer schon erlernten Wissenschaft durch Nachlässigkeit vergißt, den rechnet die heilige Schrift unter diejenigen, welche absichtlich ihr Seelenheil verwirken; denn es heißt: „Nur hüte dich und bewahre deine Seele sehr, damit du die Dinge nicht vergessest, welche deine Augen sahen“ 1). Man glaube aber nicht, daß dieses auch der Fall sey, wenn der Gegenstand seine Einsicht übersteigt; denn die Schrift setzt ausdrücklich hinzu: „Und daß sie nicht weichen aus deinem Herzen, so lange du lebst“, er verwirkt daher sein Seelenheil nicht eher, als bis er es begriffen, und absichtlich vernachlässigt.

11) Rabbi Chanina Sohn Dosa's lehrte: Wessen

Klug-

---

1) 5. B. M. 4, 9.

אֲפִילוּ חֲמִשָּׁה. שֶׁנֶּאֱמַר וַאֲגֻדָּתוֹ עַל־אֶרֶץ יְסָדָהּ. וּמִנַּין
אֲפִילוּ שְׁלֹשָׁה. שֶׁנֶּאֱמַר בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט. וּמִנַּין אֲפִילוּ
שְׁנַיִם. שֶׁנֶּאֱמַר אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי יְיָ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ. וַיַּקְשֵׁב
יְיָ וַיִּשְׁמָע. וּמִנַּין אֲפִילוּ אֶחָד. שֶׁנֶּאֱמַר בְּכָל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
אַזְכִּיר אֶת־שְׁמִי אָבֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ: ח רַבִּי אֶלְעָזָר אִישׁ
בַּרְתּוֹתָא אוֹמֵר. תֵּן לוֹ מִשֶּׁלּוֹ שֶׁאַתָּה וְשֶׁלְּךָ שֶׁלּוֹ.
וְכֵן בְּדָוִד דְּהוּא אוֹמֵר. כִּי־מִמְּךָ הַכֹּל וּמִיָּדְךָ נָתַנּוּ
לָךְ: ט רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר. הַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ וְשׁוֹנֶה וּמַפְסִיק

---

die Stelle: „Er hat seinen Bund auf Erden gegründet“ 1). Auch von dreien heißt es: „Mitten unter Richtern richtet Gott“ 2). Dasselbe gilt sogar von zweien, denn es heißt: „Wenn sich die Gottesverehrer einer mit dem Andern besprechen, so merkt der Ewige darauf und vernimmt es“ 3); ja selbst von einem allein; dieses bewährt die Stelle: „Uiberall wo ich meinen Namen nennen höre, da will ich zu dir kommen und dich segnen“ 4).

8) Rabbi Eleasar Bürger aus Barthotha sprach: Gib Gott nur von dem Seinigen; denn du und das Deinige sind sein. So sagte auch David: „Von dir allein kömmt Alles und wir geben dir aus deiner Hand“ 5).

9) Rabbi Jakob sagte: Wer lustwandelt, um über das Erlernte nachzudenken; dieses Nachdenken aber mit

den

---

1) Amos 9, 6. Die Personen-Zahl welche einen Bund ausmachen, wird von den Rabbinen auf fünf bestimmt, indem sie die Festigkeit eines Bundes mit der Hand vergleichen, welche fünf Finger vereinigt.

2) Psalm 82, 1. Ein Gericht muß wenigstens aus drei Personen zusammengesetzt seyn, damit keine gleich getheilte Meinungen statt finden.

3) Malach. 3, 6. 4) 2. B. M. 20, 21. 5) Chronik 1. 29. 14.

בְּשֻׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְיָ: ה רַבִּי חֲנִינָא בֶּן חֲכִינַאי אוֹמֵר. הַנֵּעוֹר בַּלַּיְלָה. וְהַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי. וּמְפַנֶּה לִבּוֹ לְבַטָּלָה. הֲרֵי זֶה מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ: ו רַבִּי נְחוּנְיָא בֶּן הַקָּנָה אוֹמֵר. כָּל הַמְקַבֵּל עָלָיו עוֹל תּוֹרָה. מַעֲבִירִין מִמֶּנּוּ עוֹל מַלְכוּת וְעוֹל דֶּרֶךְ אֶרֶץ. וְכָל הַפּוֹרֵק מִמֶּנּוּ עוֹל תּוֹרָה. נוֹתְנִין עָלָיו עוֹל מַלְכוּת וְעוֹל דֶּרֶךְ אֶרֶץ: ז רַבִּי חֲלַפְתָּא בֶּן דּוֹסָא אִישׁ כְּפַר חֲנַנְיָא אוֹמֵר. עֲשָׂרָה שֶׁיּוֹשְׁבִין וְעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בֵּינֵיהֶם. שֶׁנֶּאֱמַר אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת אֵל. וּמִנַּין

---

5) Rabbi Chanina Sohn Chachinai's lehrte: Wer die Nacht durchschwärmt, oder wer allein herum streicht und nichtigen Dingen nachhängt, der verwirkt selbst sein Seelenheil.

6) Rabbi Nechunja Sohn des Hakanah lehrte: Wer sich den Gesetzen der Religion unterwirft, der wird der obrigkeitlichen Giebigkeiten und der Nahrungssorgen enthoben; wer sich aber den Gesetzen der Religion entzieht, der wird von Giebigkeiten und Nahrungssorgen gedrückt.

7) Rabbi Chalaphta Sohn Dosa's, Bürger aus Chaphar Chananja sagte: Wenn zehn Personen zusammen sitzen und sich mit der Religionswissenschaft beschäftigen, so ruhet die Herrlichkeit Gottes unter ihnen; denn es heißt: „Die Gottheit erscheint in göttlicher Gemeinde“ 1). Daß dasselbe auch von fünfen gilt, beweist die

---

1) Psalm 82, 1. Die Altrabbinen bestimmen die geringste Zahl, welche eine Gemeinde genannt werden kann, auf zehn Personen.

אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי יְיָ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ · וַיַּקְשֵׁב יְיָ וַיִּשְׁמָע · וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו · לְיִרְאֵי יְיָ וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ : אֵין לִי אֶלָּא שְׁנַיִם · מְנַיִן אֲפִילוּ אֶחָד שֶׁיּוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה · שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קוֹבֵעַ לוֹ שָׂכָר · שֶׁנֶּאֱמַר יֵשֵׁב בָּדָד וְיִדֹּם · כִּי נָטַל עָלָיו : ד רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר · שְׁלֹשָׁה שֶׁאָכְלוּ עַל שֻׁלְחָן אֶחָד · וְלֹא אָמְרוּ עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה · כְּאִלּוּ אָכְלוּ מִזִּבְחֵי מֵתִים · שֶׁנֶּאֱמַר כִּי כָּל־שֻׁלְחָנוֹת מָלְאוּ קִיא צֹאָה בְּלִי מָקוֹם : אֲבָל שְׁלֹשָׁה שֶׁאָכְלוּ עַל שֻׁלְחָן אֶחָד · וְאָמְרוּ עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה · כְּאִלּוּ אָכְלוּ מִשֻּׁלְחָנוֹ שֶׁל־מָקוֹם · שֶׁנֶּאֱמַר וַיְדַבֵּר אֵלַי · זֶה

---

tesverehrer beſprechen, ſo merkt der Ewige darauf und vernimmt es, dann wird es in das Buch des Ruhmes vor ihm aufgezeichnet, zum Heil der Gottesverehrer und jener, die ſeines Namens eingedenk ſind [1])." Hier iſt von zweien die Rede, daß aber ſelbſt einem einzigen, der ruhig über Religion nachdenkt, der Hochgelobte, Heiligſte, einen Lohn beſtimmt, beweiſt die Stelle: „Er ſitzt einſam und denkt ruhig nach, denn der Schirm Gottes iſt ob ihm [2])."

4) Rabbi Simon ſagte: Wenn drei Perſonen welche an einem Tiſche ſpeiſen, nicht auch die Religion zum Gegenſtande ihres Geſpräches machen, ſo iſt es als hielten ſie ein heidniſches Todtenmahl; denn es heißt; „Jede Tafel, wobei nicht des Allgegenwärtigen gedacht wird, wird von abſcheulichem Auswurfe überladen" [3]). Wenn aber drei Perſonen an einem Tiſche ſpeiſen, und ſich von Gegenſtänden der Religion unterhalten, ſo iſt es, als äßen ſie von jenem Tiſche des Herrn, von dem es heißt „Er ſprach zu mir, das iſt der Tiſch, der vor dem Ewigen ſtehet 4)."

Rab-

1) Malach. 3, 16. 2) Klagl. 3, 28. 3) Jeſ. 28, 8. 4) Ezech. 41, 22.

הוֹלֵךְ • וְלִפְנֵי מִי אַתָּה עָתִיד לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן: מֵאַיִן בָּאתָ• מִטִּפָּה סְרוּחָה • וּלְאָן אַתָּה הוֹלֵךְ • לִמְקוֹם עָפָר רִמָּה וְתוֹלֵעָה • וְלִפְנֵי מִי אַתָּה עָתִיד לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן • לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: ב רַבִּי חֲנִינָא סְגַן הַכֹּהֲנִים אוֹמֵר • הֱוֵי מִתְפַּלֵּל בִּשְׁלוֹמָהּ שֶׁל מַלְכוּת • שֶׁאִלְמָלֵא מוֹרָאָהּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ חַיִּים בָּלָעוּ: ג רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן־תְּרַדְיוֹן אוֹמֵר • שְׁנַיִם שֶׁיּוֹשְׁבִין וְאֵין בֵּינֵיהֶם דִּבְרֵי תוֹרָה • הֲרֵי זֶה מוֹשַׁב לֵצִים • שֶׁנֶּאֱמַר וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב • אֲבָל שְׁנַיִם שֶׁיּוֹשְׁבִין וְיֵשׁ בֵּינֵיהֶם דִּבְרֵי תוֹרָה • שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בֵּינֵיהֶם • שֶׁנֶּאֱמַר

---

du einſt geheſt, und wem du einſt Rechenſchaft zu geben haſt. Woher du gekommen? aus einer widerlichen Flüſſigkeit; wohin du einſt geheſt? an einen Ort wo Staub, Gewürm und Inſekten ſind; und wem du einſt Rechenſchaft geben mußt? dem Könige, der König aller Könige iſt, dem Allerheiligſten, gelobt ſey er!

2) Rabbi Chanina Stellvertreter des Hohenprieſters ſagte: Bete für die Wohlfahrt der Regierung; denn wäre keine Ehrfurcht vor ihr, ſo würde ein Menſch den andern lebendig verſchlingen.

3) Rabbi Chananja Sohn Theradions trug vor: Wenn zwei Perſonen beiſammen ſitzen und es finden keine religiöſen Betrachtungen unter ihnen Statt, ſo iſt es ein Sitz der Spötter, von dem es heißt: Man ſitze nicht wo Spötter ſitzen 1); wo aber zwei vereint ſitzen, und ihre Geſpräche religiöſen Inhalts ſind, da iſt die Herrlichkeit Gottes unter ihnen; wie es heißt: „Wenn ſich die Got-

tes-

---

1) Pſalm 1, 1.

וְהַשָּׂכָר הַרְבֵּה. וּבַעַל הַבַּיִת דּוֹחֵק: כא הוּא הָיָה אוֹמֵר לֹא עָלֶיךָ הַמְּלָאכָה לִגְמוֹר וְלֹא אַתָּה בֶּן־חוֹרִין לְהִבָּטֵל מִמֶּנָּה. אִם לָמַדְתָּ תּוֹרָה הַרְבֵּה נוֹתְנִין לְךָ שָׂכָר הַרְבֵּה. וְנֶאֱמָן הוּא בַּעַל מְלַאכְתְּךָ שֶׁיְּשַׁלֵּם־לְךָ שְׂכַר פְּעֻלָּתֶךָ. וְדַע שֶׁמַּתַּן שְׂכָרָן שֶׁל צַדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא: רבי חנניה בן עקשיא זייטע קלב

פ ר ק ש ל י ש י ן

וועו תשעה באב מן שבת מדער מן זינגטאג פאלט וועלד מן דיעם שבת דער פרק ניכט גיזאגט.

כ ל י ש ר א ל ב נ י ל ה ת פ א ר זייטע קכט

א עֲקַבְיָא בֶּן־מַהֲלַלְאֵל אוֹמֵר. הִסְתַּכֵּל בִּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים וְאֵין אַתָּה בָּא לִידֵי עֲבֵרָה. דַּע מֵאַיִן בָּאתָ. וּלְאָן אַתָּה

---

die Arbeit viel, die Arbeiter träge, der Lohn beträchtlich, und der Meister treibt mit Ernst an [1]).

21) Derselbe sagte ferner: Du bist zwar nicht verpflichtet, die Arbeit ganz zu vollenden, doch auch nicht frei sich ihrer ganz zu entziehen; hast du die religiösen Vorschriften vorzüglich ausgeübt, so ist dir auch vorzüglicher Lohn beschieden, und dein Meister ist auch zuverlässig, daß er dir den Lohn deiner Wirksamkeit bezahlen wird; aber wisse, daß die Ertheilung der den Frommen verheißenen Belohnung, erst im künftigen Leben geschieht.

Dritter Abschnitt.

1) Akabia Sohn des Mahalalel lehrte: Sey auf drei Dinge aufmerksam, so fällst du nie in die Gewalt der Sünde: Bedenke woher du gekommen, wohin du

---

1) Anspielung auf des Lebens Kürze; irdisches Wirken, Nachlässigkeit in Ausübung des höchsten Berufs, und ununterbrochene Ermahnung des Schöpfers durch immer wechselnde Ereignisse.

עַצְמְךָ לִלְמוֹד תּוֹרָה. שֶׁאֵינָהּ יְרֻשָּׁה לָךְ. וְכָל־מַעֲשֶׂיךָ יִהְיוּ
לְשֵׁם שָׁמָיִם: יז רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר. הֱוֵי זָהִיר בִּקְרִיאַת שְׁמַע
וּבִתְפִלָּה. וּכְשֶׁאַתָּה מִתְפַּלֵּל אַל תַּעַשׂ תְּפִלָּתְךָ קֶבַע אֶלָּא
רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים לִפְנֵי הַמָּקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בִּי חַנּוּן וְרַחוּם הוּא
אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וְנִחָם עַל־הָרָעָה. וְאַל תְּהִי רָשָׁע בִּפְנֵי
עַצְמֶךָ: יח רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר הֱוֵי שָׁקוּד לִלְמוֹד תּוֹרָה וְדַע
מַה־שֶּׁתְּשִׁיב לְאֶפִּיקוֹרוֹס. וְדַע לִפְנֵי מִי אַתָּה עָמֵל. וּמִי הוּא
בַּעַל מְלַאכְתְּךָ שֶׁיְּשַׁלֵּם־לְךָ שְׂכַר פְּעֻלָּתֶךָ: יט רַבִּי טַרְפוֹן
אוֹמֵר הַיּוֹם קָצֵר וְהַמְּלָאכָה מְרֻבָּה. וְהַפּוֹעֲלִים עַצְלִים.

---

selbst vor, dir Wissenschaft zu erwerben, denn sie fällt dir nicht als Erbe zu, und lasse deine Handlungen aus göttlichem Berufe hervorgehen.

18) Rabbi Simon sagte: Sey andächtig bei Verlesung des Schma [1]) und im Gebete, doch würdige das Gebet nicht zur gewöhnlichen Formel herab, sondern erwecke Liebe und Barmherzigkeit vor dem Allgegenwärtigen; denn es heißt: „Er ist allgnädig und allbarmherzig, langmüthig von unendlicher Liebe, und wendet das Uebel ab.“ Sey auch nicht ungerecht gegen dich selbst.

19) Rabbi Elasar trug vor: Sey vorzüglich darauf bedacht, das Gesetz zu studieren, damit du den Freigeist widerlegen kannst; bedenke für wen du dein mühsames Werk vollbringst, und erkenne deinen Meister, der dir den Lohn deines Strebens ertheilt.

20) Rabbi Tarphon bemerkte: Der Tag ist kurz,

die

---

1) Der Text, der mit dem Worte Schma anfängt, und die Anerkennung des einigen Gottes enthält.

דְּבָרָיו דִּבְרֵיכֶם: יט הֵם אָמְרוּ שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר יְהִי כְבוֹד חֲבֵרְךָ חָבִיב עָלֶיךָ כְּשֶׁלְּךָ וְאַל תְּהִי נוֹחַ לִבְעוֹם. וְשׁוּב יוֹם אֶחָד לִפְנֵי מִיתָתֶךָ. וְהֱוֵי מִתְחַמֵּם כְּנֶגֶד אוּרָן שֶׁל חֲכָמִים. וְהֱוֵי זָהִיר בְּגַחֶלְתָּן שֶׁלֹּא תִכָּוֶה. שְׁנִשִּׁיכָתָן נְשִׁיכַת שׁוּעָל. וַעֲקִיצָתָן עֲקִיצַת עַקְרָב. וּלְחִישָׁתָן לְחִישַׁת וּשְׂרָף. וְכָל דִּבְרֵיהֶם כְּגַחֶלֵי אֵשׁ: כ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר עַיִן הָרַע וְיֵצֶר הָרַע וְשִׂנְאַת הַבְּרִיּוֹת. מוֹצִיאִין אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם: כא רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר יְהִי מָמוֹן חֲבֵרְךָ חָבִיב עָלֶיךָ כְּשֶׁלְּךָ. וְהַתְקֵן

15) Jeder dieser Schüler ſtellte noch drei Grundſätze auf. Rabbi Elieſer ſagte: Die Ehre deines Freundes muß dir eben ſo theuer ſeyn, als die deinige, daher laß dich nicht leicht in Zorn bringen. Beſſere dich einen Tag vor deinem Tode. Wärme dich am Feuer der Weiſen, aber du mußt ſelbſt ihre Kohlen achten, damit du dich nicht verbrenneſt 1); denn ihr Biß iſt wie der Biß eines Fuchſes, ihr Stich — wie der Stich eines Skorpions, und ihr Ziſchen — wie das Ziſchen einer Schlange, und alle ihre Urtheile wie feurige Kohlen.

16) Rabbi Joſua ſagte: Neid, Wolluſt und Menſchenhaß, bringen den Menſchen von der Welt.

17) Rabbi Joſe ſagte: Deines Nächſten Gut muß dir eben ſo theuer, als das deinige ſeyn. Bereite dich

ſelbſt

1) D. h.: Du mußt ihren Lehren, wenn ſie dir noch ſo unbedeutend ſcheinen, genaue Aufmerkſamkeit ſchenken, und ſie nicht als Unerheblichkeiten verwerfen oder gar verſpotten; denn ſelbſt die dem Scheine nach erloſchene Kohle kann glimmen und brennen. Der Verluſt ihrer Freundſchaft, welcher eine Folge deiner Unbeſcheidenheit und deines eingebildeten Verſtandes ſeyn kann, ſo wie die Offenbarung ihrer Meinung und ihres Urtheils über dich, kann den weſentlichſten und höchſten Nachtheil für dein ganzes Leben herbeiführen.

רָאוּי אֶת־הַנּוֹלָד · רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר לֵב טוֹב:
אָמַר לָהֶם רוֹאֶה אֲנִי אֶת־דִּבְרֵי אֶלְעָזָר בֶּן־עַרָךְ
מִדִּבְרֵיכֶם שֶׁבְּכְלַל דְּבָרָיו דִּבְרֵיכֶם: יד אָמַר לָהֶם צְאוּ וּרְאוּ
אֵיזוֹ הִיא דֶּרֶךְ רָעָה שֶׁיִּתְרַחֵק מִמֶּנָּה הָאָדָם · רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
אוֹמֵר עַיִן רָעָה · רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר חָבֵר רָע · רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר
שָׁכֵן רָע · רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר הַלֹּוֶה וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם · אֶחָד הַלֹּוֶה
מִן הָאָדָם כִּלּוֹה מִן הַמָּקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר לוֶה רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם
וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן · רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר לֵב רָע · אָמַר לָהֶם
רוֹאֶה אֲנִי אֶת־דִּבְרֵי אֶלְעָזָר בֶּן־עַרָךְ מִדִּבְרֵיכֶם שֶׁבְּכְלַל

---

freundlicher Nachbar; Rab. Simon ſagte: Wer den Erfolg vorausſehen kann; Rab. Eliaſar ſagte: Ein treffliches Herz. Darauf erklärte ihr Rabbi: Ich erkenne dem Ausſpruche Eliaſar's Sohn Aroch's den Vorzug zu, denn in ſeiner Meinung ſind auch alle euere Meinungen enthalten.

14) Ferner forderte er ſie auf: Unterſucht einmal, welche iſt die ſchlechteſte Eigenſchaft, der ſich der Menſch entſchlagen muß? Rabbi Elieſer ſagte: Ein mißgünſtiges Auge; Rab. Joſua, ein falſcher Freund; Rab. Joſe, ein böſer Nachbar; Rab. Simon: Wer borgt und nicht bezahlt, gleichviel ob man von Menſchen oder von Gott borgt; denn die Schrift ſagt: „Der Gottloſe borgt und zahlet nicht, der Fromme aber iſt mildthätig und gibt." (Pſalm 37, 21.) Rab. Eliaſar ſagte: Ein böſes Herz. Darauf erklärte ihnen ihr Rabbi: Ich erkenne dem Ausſpruche des Eliaſar's Sohn Aroch's den Vorzug zu; denn der Inhalt ſeiner Meinung umfaßt auch die eurigen.

Je-

טְפָּה · רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־חֲנַנְיָה אַשְׁרֵי יוֹלַדְתּוֹ · רַבִּי יוֹסֵי הַכֹּהֵן
חָסִיד · רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן־נְתַנְאֵל יְרֵא חֵטְא · וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן־
עֲרָךְ כְּמַעְיָן הַמִּתְגַּבֵּר : יג הוּא הָיָה אוֹמֵר · אִם יִהְיוּ כָּל־חַכְמֵי
יִשְׂרָאֵל בְּכַף מֹאזְנַיִם וְאֶלְיעֶזֶר בֶּן־הוֹרְקְנוֹס בְּכַף שְׁנִיָּה
מַכְרִיעַ אֶת־כֻּלָּם : אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר מִשְּׁמוֹ אִם יִהְיוּ כָּל־
חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל בְּכַף מֹאזְנַיִם וְאֶלְיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקְנוֹס אַף עִמָּהֶם
וְאֶלְעָזָר בֶּן־עֲרָךְ בְּכַף שְׁנִיָּה מַכְרִיעַ אֶת־כֻּלָּם : יג אָמַר לָהֶם
צְאוּ וּרְאוּ אֵיזוֹ הִיא דֶּרֶךְ טוֹבָה שֶׁיִּדְבַּק בָּהּ הָאָדָם ·
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר עַיִן טוֹבָה · רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר חָבֵר
טוֹב · רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר שָׁכֵן טוֹב · רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר

Tropfen verloren geht. Von Rab. Josua sagte er: Heil ihr die ihn geboren! Von Rab. Jose dem Priester: Er ist ein Menschenfreund. Von Rab. Simon: Er scheuet die Sünde, und von Rab. Eleazar Sohn Aroch's: Er ist eine sprudelnde Quelle.

12) Derselbe erklärte: Wenn alle Weisen Israel's in einer Wagschale liegen würden, und Elieser Sohn des Hyrkanos in der Zweiten, so würde er sie Alle aufwiegen. Abba Saul aber, trug diesen Ausspruch in seinem Namen so vor: Wenn alle Weisen Israel's in einer Wagschale lägen, selbst Elieser Sohn des Hyrkanos mit ihnen, und Eliasar Sohn Aroch's läge in der zweiten, so würde er sie Alle überwiegen.

13) Einst sagte dieser Rab. Jochanan zu seinen Schülern: Geht und überdenkt, welche ist die beste Eigenschaft, die sich der Mensch angewöhnen soll? Rab. Elieser sagte: Ein wohlwollendes Auge [1]); Rab. Josua sagte: Ein wahrer Freund; Rab. Jose sagte: Ein freund-

---

1) Das die Bedürfnisse seines Nebenmenschen zu erspähen trachtet und ihnen abzuhelfen strebt; nach dem Sinne des Sittenlehrers: „Ein wohlwollendes Auge wird gesegnet, denn es theilt von seinem Brode dem Armen mit." (Spr. 22. 9).

מַרְבֶּה בָּשָׂר מַרְבֶּה רִמָּה. מַרְבֶּה נְכָסִים מַרְבֶּה דְאָגָה.
מַרְבֶּה נָשִׁים מַרְבֶּה כְשָׁפִים. מַרְבֶּה שְׁפָחוֹת מַרְבֶּה זִמָּה.
מַרְבֶּה עֲבָדִים מַרְבֶּה גָזֵל. מַרְבֶּה תוֹרָה מַרְבֶּה חַיִּים. מַרְבֶּה
יְשִׁיבָה מַרְבֶּה חָכְמָה. מַרְבֶּה עֵצָה מַרְבֶּה תְבוּנָה. מַרְבֶּה
צְדָקָה מַרְבֶּה שָׁלוֹם. קָנָה שֵׁם טוֹב קָנָה לְעַצְמוֹ. קָנָה לוֹ
דִּבְרֵי תוֹרָה קָנָה לוֹ חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: ט רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן־זַכַּאי
קִבֵּל מֵהִלֵּל וּמִשַּׁמַאי. הוּא הָיָה אוֹמֵר אִם לָמַדְתָּ תוֹרָה
הַרְבֵּה אַל תַּחֲזִיק טוֹבָה לְעַצְמְךָ כִּי לְכָךְ נוֹצָרְתָּ: יְחָמִשָּׁה
תַּלְמִידִים הָיוּ לוֹ לְרַבָּן יוֹחָנָן בֶּן־זַכַּאי וְאֵלּוּ הֵן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
בֶּן־הוֹרְקְנוֹס. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־חֲנַנְיָה. וְרַבִּי יוֹסֵי הַכֹּהֵן. וְרַבִּי
שִׁמְעוֹן בֶּן־נְתַנְאֵל. וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן־עֲרָךְ: יא הוּא הָיָה מוֹנֶה
שִׁבְחָם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן־הוֹרְקְנוֹס בּוֹר סוּד שֶׁאֵינוֹ מְאַבֵּד

Gewürm; jemehr Güter, jemehr Sorge; jemehr Weiber, jemehr Betrug; jemehr Mägde, jemehr Unzucht; jemehr Knechte, jemehr Veruntreuung; doch jemehr Belehrung, jemehr Lebensglück; jemehr Schule, jemehr Weisheit; jemehr Erfahrung, jemehr Einsicht; jemehr Rechtsliebe, jemehr Eintracht. Wer sich einen guten Ruf erworben, hat sich seine irdische Existenz gesichert; wer sich aber Kenntnisse erworben, hat das ewige Leben erlangt.

9) Rab. Jochanan Sohn des Sachai, Schüler von Hillel und Schamai, hatte folgenden Spruch: Wenn du dich noch so sehr der Wissenschaft befleißigt hast, so thue dir dennoch nicht viel zu gut darauf, denn das ist hienieden deine Bestimmung.

10) Fünf vorzügliche Schüler hatte dieser Rabbi, nämlich: Rabbi Elieser Sohn des Hyrkanos, Rab. Josua Sohn Chanania's, Rab. Jose den Priester, Rab. Simon Sohn Nathanael's und Rab. Eleazar Sohn des Arach.

11) Er drückte ihr Lob also aus: Rab. Eliasar gleicht einer mit Kalk beschlagenen Cisterne, welcher kein

Tro-

תֹּאמַר דָּבָר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִשְׁמוֹעַ שֶׁסּוֹפוֹ לְהִשָּׁמַע · וְאַל תֹּאמַר לְבָשׁוֹף אֶפְנֶה אֶשְׁנֶה שֶׁמָּא לֹא תִפָּנֶה: י הוּא הָיָה אוֹמֵר אֵין בּוּר יָרֵא חֵטְא · וְלֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד · וְלֹא הַבַּיְשָׁן לָמֵד · וְלֹא הַקַּפְדָּן מְלַמֵּד · וְלֹא כָּל־הַמַּרְבֶּה בְּסְחוֹרָה מַחְכִּים · וּבְמָקוֹם שֶׁאֵין אֲנָשִׁים הִשְׁתַּדֵּל לִהְיוֹת אִישׁ: י אַף הוּא רָאָה גֻּלְגֹּלֶת אַחַת שֶׁצָּפָה עַל־פְּנֵי הַמָּיִם · אָמַר לָהּ עַל דַּאֲטַפְתְּ אַטְפוּךְ וְסוֹף מְטַיָּפַיִךְ יְטוֹפוּן: י הוּא הָיָה אוֹמֵר

---

gang finden kann, in der Anmaßung, daß er endlich Eingang finden muß; und sage nicht bis ich Zeit habe werde ich mich deutlicher erklären, denn villeicht wirst du sie nie haben.

6) Er sagte ferner: Der Ungebildete scheuet keine Sünde; der Unwissende kann nicht wahrhaft fromm seyn; der Allzuschüchterne erlernt nichts, der Ungeduldige taugt nicht zum Lehrer; wer sich mit verschiedenen Geschäften überladet, erlangt in keinem Einsicht, und da wo es an Männern fehlt, strebe du dich als Mann auszuzeichnen.

7) Einst erblickte dieser Weise einen Schädel, der auf der Oberfläche des Wassers schwamm. Diesen sprach er also an: Weil du ertränkt hast, hat man dich ertränkt, aber die dich ertränkt haben, werden am Ende auch ertränkt.

8) Derselbe pflegte zu sagen: Jemehr Fleisch, jemehr Ge-

---

sobald er mit ihm in Gesellschaft ist; und einen um desto stärkern, jemehr er die andere Person liebt und achtet. Wenn er nun nachdem er sich, so viel es möglich ist, bemühet hat, in die Stelle des Andern zu treten, und sich dessen Zustand so anschauend als wäre es sein eigener, vorzustellen; das Betragen des Andern in diesem Zustande billiget, für gegründet und schicklich erklärt, so ist das Betragen sittlich gut u. s. w. (Siehe Garve's Abhandlung über die verschiedenen Principien der Sittenlehre, in der Einleitung zur Ethik des Aristoteles 1. Bd. in der Originalausgabe Seite 161.)

וְאֵין עוֹמְדִין לוֹ לָאָדָם בְּשָׁעַת הַדְּחָקוֹ: ד הוּא הָיָה אוֹמֵר עֲשֵׂה
רְצוֹנוֹ כִּרְצוֹנֶךָ כְּדֵי שֶׁיַּעֲשֶׂה רְצוֹנְךָ כִּרְצוֹנוֹ. בַּטֵּל רְצוֹנְךָ
מִפְּנֵי רְצוֹנוֹ כְּדֵי שֶׁיְּבַטֵּל רְצוֹן אֲחֵרִים מִפְּנֵי רְצוֹנֶךָ: ה הִלֵּל
אוֹמֵר אַל תִּפָּרֵשׁ מִן הַצִּבּוּר. וְאַל תַּאֲמִין בְּעַצְמְךָ עַד יוֹם
מוֹתֶךָ. וְאַל תָּדִין אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ. וְאַל

---

es ihr Wortheil erheischt, nie aber stehen sie Jemanden bei, wenn er ihrer bedarf.

4) Dieser lehrte ferner: Befolge den Willen Gottes als wäre es dein eigener Wille; dann wird er deinem Wunsche genügen, als ob dieser Wunsch sein Wille wäre; und opfere deinen Wunsch seinem Willen auf, damit er das Verlangen Anderer deinem Willen opfere.

5) Hillel lehrte: Entziehe dich nicht der Gemeinde; traue dir selbst nicht bis an deinen Sterbetag; richte deinen Nächsten nicht, bis du dich in seine Lage versetzt hast 1); trage keinen Gegenstand vor, der keinen Eingang

---

1) Ich muß hier die Gelegenheit benützen, von dem kategorischen Imperativ nach dem Sinne des weisen Hillel zu sprechen.

Dieser lautet: Handle gegen jeden Menschen, so wie du willst, daß er gegen dich handle, und thue keinem Menschen etwas, wovon du nicht willst, daß es dir geschehe (Sabbath 31, 1.) zwar stellt er in der angeführten Stelle bloß den Nachsatz als höchstes Prinzip auf, weil der Vordersatz dadurch bedingt wird. Von diesem alten Grundsatze sagt Leibnitz (Nouv. Essai p. 48) Le veritable sens de la Regle est, que la place d' autrui est le vrai point de vue pour juger equitablement lorsqu' on s' y met. Dasselbe lehrt hier der weise Rabbi der im J. d. W. 3728 geboren wurde. Und wer erkennt hier nicht zugleich das Moralprincip des schottischen Philosophen Adam Smith, welches er in seinem Werke über die moralischen Empfindungen als neu vorträgt. Dieses mystische Princip ist die Simpathie. Ein Mensch ist dazu gemacht, an dem, was der Andere thut und leidet, Theil zu nehmen. Er hat von der Natur die ursprüngliche Neigung bekommen, sich in die Stelle des Andern, mit dem er umgeht, bis auf einen gewissen Grad zu versetzen, und er hat einen natürlichen Trieb, dieß zu thun,

so

כְּנֶגֶד הַפְּסִידָה: הִסְתַּכֵּל בְּשָׁלֹשָׁה דְּבָרִים וְאֵין אַתָּה בָּא לִידֵי
עֲבֵרָה. דַּע מַה־לְּמַעְלָה מִמְּךָ. עַיִן רוֹאָה. וְאֹזֶן שׁוֹמַעַת.
וְכָל־מַעֲשֶׂיךָ בְּסֵפֶר נִכְתָּבִים: ג רַבָּן גַּמְלִיאֵל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי
יְהוּדָה הַנָּשִׂיא אוֹמֵר. יָפֶה תַלְמוּד תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ.
שֶׁיְּגִיעַת שְׁנֵיהֶם מַשְׁכַּחַת עָוֹן. וְכָל־תּוֹרָה שֶׁאֵין עִמָּהּ מְלָאכָה
סוֹפָהּ בְּטֵלָה וְגוֹרֶרֶת עָוֹן. וְכָל־הָעוֹסְקִים עִם הַצִּבּוּר יִהְיוּ
עוֹסְקִים עִמָּהֶם לְשֵׁם שָׁמַיִם שְׁזְכוּת אֲבוֹתָם מְסַיַּעְתָּם.
וְצִדְקָתָם עוֹמֶדֶת לָעַד. וְאַתֶּם מַעֲלֶה אֲנִי עֲלֵיכֶם שָׂכָר
הַרְבֵּה כְּאִלּוּ עֲשִׂיתֶם: ג הֱוֵי זְהִירִין בָּרָשׁוּת. שֶׁאֵין מְקָרְבִין
לוֹ לָאָדָם אֶלָּא לְצֹרֶךְ עַצְמָן. נִרְאִין כְּאוֹהֲבִין בְּשָׁעַת הֲנָאָתָן.

---

und den zeitlichen Vortheil einer Sünde, gegen den ihr folgenden unendlichen Verlust. Merke auf drei Dinge, und du fällst nie der Sünde heim. Erkenne nämlich was über dir ist, ein allsehendes Auge, ein allhörendes Ohr, und ein unauslöschliches Verzeichniß deiner Handlungen.

2) Rabban Gamliel Sohn des Rabbi Jehuda Hanasi lehrte: Es ist löblich die Wissenschaft mit einem Nahrungsgeschäfte zu verbinden; denn das fleißige Streben in beiden, verscheucht jeden sündhaften Gedanken; überhaupt jede Wissenschaft, die von keinem Gewerbe unterstützt ist, wird endlich selbst vernachlässigt, und bringt die Sünde hervor. Alle welche sich mit den Angelegenheiten der Gemeinde befassen, sollen bei denselben nach höherem Berufe vorgehen, dazu kann sie das reine Wirken ihrer Vorgänger ermuthigen, deren rechtliches Verfahren ein bleibendes Denkmal ist; und euch (Nachfolger) rechne ich dann das große Verdienst zu, als wäre es euer eigenes Werk.

3) Seyd vorsichtig im Umgange mit jenen Gewalthabern, welche aus Eigennutz gegen den gemeinen Mann herablassend sind; sie zeigen sich freundschaftlich, so lange

es

מביא חטא: יח רבן שמעון בן־גמליאל אומר על שלשה דברים העולם קים. על האמת. ועל הדין. ועל השלום. שנאמר אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם:

רבי חנניה בן עקשיא אומר רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את־ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצות. שנאמר יי חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר:

עלינו וייטב ע, קדיש יתום

פרק שני

כל ישראל בני להתפאר וייטב קכט

א רבי אומר איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם. כל־שהיא תפארת לעשה ותפארת לו מן האדם. והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה. שאין אתה יודע מתן שכרן של מצות. והוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה. ושכר עבירה

---

18) Rabban Simon Gamliels Sohn sagte: Auf drey Dinge gründet sich die moralische Weltordnung: auf Wahrheit, Rechtspflege und Eintracht; die Schrift sagt: Wahrheit und unpartheisches Recht führet in eueren Gerichtshöfen ein. (Zacharias 8, 16).

Zweiter Abschnitt.

1) Rabbi sagte: Welches ist die rechte Bahn, die sich der Mensch erwählen soll? Jene welche den Schöpfer verherrlicht und die ihm von den Menschen Achtung erwirbt. Beobachte ein gringes Gebot eben so gewissenhaft, wie ein wichtiges; denn du kannst das lohnende Verdienst erfüllter Gebote nicht unterscheiden. Berechne aber den irrdischen Nachtheil eines erfüllten Gebotes, gegen den ihm folgenden unvergänglichen Lohn,

und

אֲנִי לִי מִי לִי. וּכְשֶׁאֲנִי לְעַצְמִי מָה אֲנִי. וְאִם לֹא עַכְשָׁו
אֵימָתַי: טו שַׁמַּאי אוֹמֵר. עֲשֵׂה תּוֹרָתְךָ קֶבַע. אֱמוֹר מְעַט
וַעֲשֵׂה הַרְבֵּה. וֶהֱוִי מְקַבֵּל אֶת־כָּל־הָאָדָם בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת:
טז רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר. עֲשֵׂה לְךָ רַב. וְהִסְתַּלֵּק מִן
הַסָּפֵק. וְאַל תַּרְבֶּה לַעֲשֵׂר אֲמָדוֹת: יז שִׁמְעוֹן בְּנוֹ אוֹמֵר.
כָּל יָמַי גָּדַלְתִּי בֵּין הַחֲכָמִים. וְלֹא מָצָאתִי לַגּוּף טוֹב מִשְׁתִּיקָה.
וְלֹא הַמִּדְרָשׁ עִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. וְכָל־הַמַּרְבֶּה דְּבָרִים

---

wenn ich mich aber blos auf mich selbst beschränke, was nütze ich alsdann? und wenn ich nicht jetzt wirke, wann denn? 1)

15) Schamai pflegte zu sagen: Verschaffe deinem Studium Dauer; versprich wenig, halte viel, und empfange alle Menschen mit freundlicher Miene.

16) Rabban Gamliel sagte: Verschaffe dir einen Lehrer, damit du dich der Zweifel enthebest; gewöhne dich nicht deinen Zehend nach Gedanken zu verabreichen.

17) Simon dessen Sohn sagte: Ich habe alle meine Tage mit Weisen verlebt und für den Menschen nichts besseres gefunden, als — Schweigen; auch ist das Lehren nicht die Hauptsache, sondern die Ausübung; viel Geschwätz bringt Nachtheil.

Ra-

---

1) Der weise Hillel scheint unter dem Ausdrucke אני לי die aristotelische Autarkie (αυταρχεια) zu verstehen. Dieses Wort hat, wie Garve in seinen Erläuterungen zu C. V. der Ethik des Aristoteles bemerkt, kein vollkommen gleich Bedeutendes in unsrer Sprache; doch wird es von demselben als nicht ganz richtig und deutlich, Selbstgenugsamkeit übersetzt. Die Selbstgenugsamkeit bezieht sich nach der aristotelischen Idee nicht bloß auf die Bedürfnisse des Menschen in seiner Person, sondern auch auf die Bedürfnisse, die ihm als ein geselliges und unter Andern handelndes Wesen zufallen. Diese Idee führt auch unser Rabbi in diesem Lehrsatze aus.

וְאַל תִּתְוַדַּע לָרָשׁוּת: יא אַבְטַלְיוֹן אוֹמֵר. חֲכָמִים הִזָּהֲרוּ
בְּדִבְרֵיכֶם. שֶׁמָּא תָּחוֹבוּ חוֹבַת גָּלוּת. וְתִגְלוּ לִמְקוֹם מַיִם
הָרָעִים. וְיִשְׁתּוּ הַתַּלְמִידִים הַבָּאִים אַחֲרֵיכֶם וְיָמוּתוּ. וְנִמְצָא
שֵׁם שָׁמַיִם מִתְחַלֵּל: יב הִלֵּל וְשַׁמַּאי קִבְּלוּ מֵהֶם. הִלֵּל אוֹמֵר.
הֱוֵי מִתַּלְמִידָיו שֶׁל אַהֲרֹן. אוֹהֵב שָׁלוֹם. וְרוֹדֵף שָׁלוֹם.
אוֹהֵב אֶת־הַבְּרִיּוֹת וּמְקָרְבָן לַתּוֹרָה: יג הוּא הָיָה אוֹמֵר.
וְגִיד שְׁמָא אֲבַד שְׁמֵהּ. וּדְלָא מוֹסִיף יָסִיף. וּדְלָא יַלִּיף. קְטָלָא
חַיָּב. וּדְאִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתָגָא חֲלָף: יד הוּא הָיָה אוֹמֵר. אִם אֵין

---

11) Abtalion ſagte: Ihr Weiſen ſeyd vorſichtig in euern Vorträgen, wie leicht könntet ihr euch eine Geiſtesverirrung zu Schulden kommen laſſen, und ihr würdet dahin verſchlagen wo die gefährlichſten Quellen ſind; euere Schüler, die euch nachfolgen, trinken nun daraus, wodurch ſie zu Grunde gehen müſſen; und ſo erfolgt, daß der Name des Allerhöchſten entweihet wird.

12) Hillel und Schamai waren Schüler der Vorigen. Hillel ſagte: Sey ähnlich den Schülern Aron's; liebe den Frieden, ſtrebe nach Eintracht, liebe die Menſchen, und leite ſie zum Geſetze.

13) Derſelbe pflegte zu ſagen: Wer ſeinen Ruf ausbreiten will, verliert ihn; wer nicht an Kenntniß zunimmt, nimmt ab; wer nicht andere lehrt, verdient Todesſtrafe, und wer mit erhabener Wiſſenſchaft Gewerbe treibt, der ſchwindet dahin.

14) Ferner pflegte dieſer zu ſagen: Wenn ich mir nicht ſelbſt genug bin, wer könnte es mir ſonſt ſeyn?

wenn

אוֹמֵר • הֱוֵי חָזָק מִשְׁכֵּן רָע • וְאַל תִּתְחַבֵּר לָרָשָׁע • וְאַל תִּתְיָאֵשׁ
מִן הַפּוּרְעָנוּת: ח יְהוּדָה בֶן־טַבַּאי וְשִׁמְעוֹן בֶּן־שָׁטַח קִבְּלוּ
מֵהֶם • יְהוּדָה בֶן־טַבַּאי אוֹמֵר • אַל־תַּעַשׂ עַצְמְךָ כְּעוֹרְכֵי
הַדַּיָּנִין • וּכְשֶׁיִּהְיוּ בַּעֲלֵי הַדִּין עוֹמְדִים לְפָנֶיךָ • יִהְיוּ בְעֵינֶיךָ
כְּרְשָׁעִים • וּכְשֶׁנִּפְטָרִים מִלְּפָנֶיךָ • יִהְיוּ בְעֵינֶיךָ כְּזַכָּאִין •
כְּשֶׁקִּבְּלוּ עֲלֵיהֶם אֶת־הַדִּין: ט שִׁמְעוֹן בֶּן־שָׁטַח אוֹמֵר • הֱוֵי
מַרְבֶּה לַחֲקוֹר אֶת־הָעֵדִים • וֶהֱוֵי זָהִיר בִּדְבָרֶיךָ • שֶׁמָּא
מֵתוֹכָם יִלְמְדוּ לְשַׁקֵּר: י שְׁמַעְיָה וְאַבְטַלְיוֹן קִבְּלוּ מֵהֶם •
שְׁמַעְיָה אוֹמֵר • אֱהֹב אֶת־הַמְּלָאכָה • וּשְׂנָא אֶת־הָרַבָּנוּת •

---

einem bösen Nachbar, geselle dich nicht zum Gottlosen, denn die Strafe bleibt gewiß nicht aus.

8) Jehuda Sohn des Tabbai, und Simon Sohn des Schotach, waren Schüler der Vorigen. Jehuda Sohn des Tabbai, sagte: Als Richter wirf du dich nicht selbst zum Sachwalter auf; stehen die Partheien vor dir, so müssen sie in deinen Augen als Strafbare erscheinen, sind sie aber von dir entlassen, so müssen sie auch von dir als Schuldlose angesehen werden, sobald sie sich dem Richterspruche unterworfen haben.

9) Simon Sohn des Schotach sagte: Untersuche genau die Zeugen; sey aber bei deinen Verhören vorsichtig, damit sie nicht zur Lüge ihre Zuflucht nehmen müssen.

10) Schemajah und Abtalion waren Schüler der Vorigen. Schemajah sagte: Liebe die Arbeit, hasse die Ehrenwürden; sey aber auch der Gewalt nicht feil.

רַגְלֵיהֶם. וְהֱוֵי שׁוֹתֵה בְצָמָא אֶת־דִּבְרֵיהֶם: ה יוֹסֵי בֶּן־יוֹחָנָן
אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם אוֹמֵר. יְהִי בֵיתְךָ פָּתוּחַ לָרְוָחָה. וְיִהְיוּ עֲנִיִּים
בְּנֵי בֵיתֶךָ. וְאַל תַּרְבֶּה שִׂיחָה עִם הָאִשָּׁה. בְּאִשְׁתּוֹ אָמְרוּ
קַל וָחֹמֶר בְּאֵשֶׁת חֲבֵרוֹ. מְבֻאָן אָמְרוּ חֲכָמִים. כָּל־הַמַּרְבֶּה
שִׂיחָה עִם הָאִשָּׁה. גּוֹרֵם רָעָה לְעַצְמוֹ וּבוֹטֵל מִדִּבְרֵי תוֹרָה.
וְסוֹפוֹ יוֹרֵשׁ גֵּיהִנֹּם: ו יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־פְּרַחְיָה וְנִתַּאי הָאַרְבֵּלִי
קִבְּלוּ מֵהֶם. יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־פְּרַחְיָה אוֹמֵר. עֲשֵׂה לְךָ רַב. וְקְנֵה
לְךָ חָבֵר. וֶהֱוֵה דָן אֶת־כָּל־הָאָדָם לְכַף זְכוּת: ז נִתַּאי הָאַרְבֵּלִי

Staube ihrer Füße [1]) und ſchlürfe mit Begierde ihre Worte ein.

5) Joſe Sohn des Jochanan aus Jeruſalem ſprach: Dein Haus ſey geöffnet der Straße zu, damit die Armen deine Hausgenoſſen ſeyen, und übertreibe den Scherz nicht mit dem Weibe. Gilt dieſes vom eignen Weibe, ſo gilt es um ſo mehr vom Weibe des Nächſten; daher pflegen die Weiſen zu ſagen: Der den Scherz mit dem Weibe übertreibt, der iſt ſich ſelbſt Urſache zur Sünde, vernachläßigt die Vorſchriften der Religion, und zieht ſich ſelbſt die Hölle zu.

6) Joſua Sohn des Prachia und Nithai der Arbelite, Schüler der Vorigen. Joſua des Prachia Sohn ſprach: Verſchaffe dir einen Lehrer, erwirb dir einen Freund, und beurtheile alle Menſchen nach der guten Seite.

7) Nithai der Arbelite ſprach: Entferne dich von ei-

---

1) Dieſe Lehre zielt auf die Sitte im Morgenlande, wo die Schüler zu den Füßen des Lehrers ſaßen.

בַּגְּדוֹלָה. הֵם אָמְרוּ שְׁלֹשָׁה דְבָרִים. הֱווּ מְתוּנִים בַּדִּין.
וְהַעֲמִידוּ תַּלְמִידִים הַרְבֵּה. וַעֲשׂוּ סְיָג לַתּוֹרָה: ב שִׁמְעוֹן
הַצַּדִּיק הָיָה מִשְּׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה. הוּא הָיָה אוֹמֵר עַל־
שְׁלֹשָׁה דְבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד. עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה
וְעַל גְּמִילוּת חֲסָדִים: ג אַנְטִיגְנוֹס אִישׁ סוֹכוֹ. קִבֵּל מִשִּׁמְעוֹן
הַצַּדִּיק. הוּא הָיָה אוֹמֵר אַל־תִּהְיוּ בָּעֲבָדִים הַמְשַׁמְּשִׁין אֶת־
הָרַב עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס. אֶלָּא הֱיוּ בָּעֲבָדִים הַמְשַׁמְּשִׁין
אֶת־הָרַב שֶׁלֹּא עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס. וִיהִי מוֹרָא שָׁמַיִם
עֲלֵיכֶם: ד יוֹסֵי בֶּן־יוֹעֶזֶר אִישׁ צְרֵדָה וְיוֹסֵי בֶּן־יוֹחָנָן אִישׁ
יְרוּשָׁלַיִם קִבְּלוּ מֵהֶם (נ"א מִמֶּנּוּ). יוֹסֵי בֶּן־יוֹעֶזֶר אִישׁ צְרֵדָה
אוֹמֵר יְהִי בֵיתְךָ בֵּית וַעַד לַחֲכָמִים. וֶהֱוֵי מִתְאַבֵּק בַּעֲפַר

---

großen Versammlung. Diese sprachen folgende drei Lehren aus: Seyd bedächtig im Urtheile, nehmet viele Schüler auf, und macht einen Zaun um das Gesetz.

2) Simon der Gerechte, einer von den letzten Männern der großen Versammlung, lehrte: Auf drei Dingen beruhet die Welt: auf dem Gesetze, auf dem Gottesdienste und auf wohlthätigen Handlungen.

3) Antigonos aus Socho, Schüler Simon des Gerechten, pflegte zu sagen: Seyd nicht wie Knechte, die dem Herrn dienen, nur in der Absicht belohnt zu werden; sondern seyd Knechte, die dem Herrn dienen, ohne Rücksicht auf Belohnung; dann wird erhabene Ehrfurcht bei euch seyn.

4) Jose Sohn des Joeser aus Zereda, und Jose Sohn des Jochanan aus Jerusalem waren Schüler der Vorigen. Jose Sohn des Joeser aus Zereda sagte: Dein Haus sey ein Sammelplatz der Weisen, bedecke dich mit dem

פרקי אבות

פון נאך פסח אנפאנגענד ביז ראש השנה ווירד יעדען שבת נאטטאטט ברכי נפשי, זייענר פון דיעזען פרקי אבות געזאגט.
ווען שבועות אין שבת פאלט ווירד דיעזעס שבת קיין פרק נעזאגט.

כָּל־יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא שֶׁנֶּאֱמַר וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים. לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ. נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר:

פרק ראשון

א משֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ. וִיהוֹשֻׁעַ לִזְקֵנִים וּזְקֵנִים לִנְבִיאִים. וּנְבִיאִים מְסָרוּהָ לְאַנְשֵׁי כְנֶסֶת

Die Ethik der Altrabbinen,

in rhapsodischen Lehrsätzen.

כל ישראל.

Jeder Israelit hat Antheil an der zukünftigen Welt, so heißt es auch in der heiligen Schrift (Jesaias 60, 21.): „Und dein Volk lauter Gerechte werden auf ewig ein Land besitzen; Sprößlinge meiner eigenen Pflanzung, meiner Hände Werk zum Ruhme.“

Erster Abschnitt.

1) Moses empfing das Gesetz vom Sinai und überlieferte es dem Josua, Josua den Aeltesten, die Aeltesten den Propheten, die Propheten den Männern der

הַרְרֵי צִיּוֹן. כִּי שָׁם צִוָּה יְיָ אֶת־הַבְּרָכָה חַיִּים וְעַד־הָעוֹלָם:

קלד שִׁיר הַמַּעֲלוֹת. הִנֵּה וּבָרְכוּ אֶת־יְיָ כָּל־עַבְדֵי יְיָ. הָעֹמְדִים בְּבֵית יְיָ בַּלֵּילוֹת: שְׂאוּ־יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ. וּבָרְכוּ אֶת־יְיָ: יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

עלינו זייטע עה חונד קדיש יתום.

Bergen fließt. Denn dort entbiethet Gott den Segen hin, und Lebensglück auf ewig.

(Psalm 134.) שיר המעלות Stufengesang.

Auf! preiset den Herrn alle Diener des Herrn, die ihr des Nachts im Tempel Gottes Wache haltet. Erhebt gen Heiligthum die Hände und preiset den Herrn. — Dich segne Gott von Zion aus, Er, der Himmel schu und Erde.

עלינו (siehe Seite עה.)

מְנוּחָתִי עֲדֵי־עַד. פֹּה אֵשֵׁב כִּי אִוִּיתִיהָ: צֵידָהּ
בָּרֵךְ אֲבָרֵךְ. אֶבְיוֹנֶיהָ אַשְׂבִּיעַ לָחֶם: וְכֹהֲנֶיהָ
אַלְבִּישׁ יֶשַׁע. וַחֲסִידֶיהָ רַנֵּן יְרַנֵּנוּ: שָׁם
אַצְמִיחַ קֶרֶן לְדָוִד. עָרַכְתִּי נֵר לִמְשִׁיחִי:
אוֹיְבָיו אַלְבִּישׁ בֹּשֶׁת. וְעָלָיו יָצִיץ נִזְרוֹ:

קלג שִׁיר הַמַּעֲלוֹת. לְדָוִד. הִנֵּה מַה־טּוֹב
וּמַה־נָּעִים. שֶׁבֶת אַחִים גַּם־יָחַד: כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב
עַל־הָרֹאשׁ. יֹרֵד עַל־הַזָּקָן זְקַן־אַהֲרֹן. שֶׁיֹּרֵד
עַל־פִּי מִדּוֹתָיו: כְּטַל חֶרְמוֹן שֶׁיֹּרֵד עַל־

---

ner Residenz: Das ist mein Ruhesitz auf ewig! hier throne ich! hier gefällts mir wohl! Mit Nahrungsüberfluß will ich die Gegend segnen, und ihren Armen gebe ich Brod in Fülle. Mit Heil bekleide ich ihre Priester, daß die ihr Geweihten laut frohlocken. Da laß ich Davids Glückshorn wachsen, hell leuchten des Gesalbten Lampe. Mit Schmach bekleide ich seine Feinde; auf seinem Haupte glänze sein Diadem.

(Psalm 133.) שיר המעלות Stufengesang David's.

Siehe! wie heilsam ist's, wie lieblich, wenn in Eintracht Brüder wohnen! dem köstlichen Salböhl gleich, das vom Haupte auf jenen Bart herunterfleußt, auf den hohenpriesterlichen Bart träufelt, bis an dessen Kleides Saum; dem Thau auf Chermon gleich, der auf Zions

Ber=

הִנֵּה שְׁמַעֲנוּהָ בְאֶפְרָתָה מְצָאנוּהָ בִּשְׂדֵי־יָעַר׃
נָבוֹאָה לְמִשְׁכְּנוֹתָיו. נִשְׁתַּחֲוֶה לַהֲדֹם רַגְלָיו׃
קוּמָה יְיָ לִמְנוּחָתֶךָ. אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ׃ כֹּהֲנֶיךָ
יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ׃ בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ.
אַל־תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ׃ נִשְׁבַּע־יְיָ לְדָוִד. אֱמֶת
לֹא־יָשׁוּב מִמֶּנָּה. מִפְּרִי בִטְנְךָ אָשִׁית לְכִסְאֶ־
לֶךָ׃ אִם־יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ וּ בְרִיתִי וְעֵדוּתִי זוֹ
אֲלַמְּדֵם. גַּם־בְּנֵיהֶם עֲדֵי־עַד יֵשְׁבוּ לְכִסְאֶ־לָךְ׃
כִּי־בָחַר יְיָ בְּצִיּוֹן. אִוָּהּ לְמוֹשָׁב לוֹ׃ זֹאת־

---

ten wir davon zu Ephrath und fanden sie in den Gefilden Jaar's. So laßt uns wallen in seine Wohnung, anbeten dort zu seiner Füße Schämel. Ziehe ein o Herr! in deinen Ruhesitz! du und die Lade deiner Herrlichkeit. Laß Tugend deine Priester kleiden; laß deine Lieblinge frohlocken. Um deines Knechtes David willen, verweigere nicht was dein Gesalbter flehet. — Den Eid den der Ewige dem David schwur — wahrlich! er weicht nicht ab davon — nur die von dir Erzeugten, setze ich auf deinen Thron dir, wenn deine Söhne halten meinen Bund und meine Satzung, die ich ihnen kund gegeben; dann laß ich ihre Enkel immerfort, dir auf dem Throne folgen. Ja Zion hat der Ewige erkohren, beliebt zu sei-

וְלֹא־רָמוּ עֵינָי. וְלֹא־הִלַּכְתִּי ו בִּגְדֹלוֹת
וּבְנִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי: אִם־לֹא שִׁוִּיתִי ו וְדוֹמַמְתִּי
נַפְשִׁי כְּגָמֻל עֲלֵי אִמּוֹ. כַּגָּמֻל עָלַי נַפְשִׁי: יַחֵל
יִשְׂרָאֵל אֶל־יְיָ. מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם:

קלב שִׁיר הַמַּעֲלוֹת. זְכוֹר־יְיָ לְדָוִד · אֵת כָּל־
עָנוֹתוֹ: אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע לַיְיָ · נָדַר לַאֲבִיר יַעֲקֹב:
אִם־אָבֹא בְּאֹהֶל בֵּיתִי · אִם־אֶעֱלֶה עַל־עֶרֶשׂ
יְצוּעָי: אִם־אֶתֵּן שְׁנָת לְעֵינָי. לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה:
עַד־אֶמְצָא מָקוֹם לַיְיָ. מִשְׁכָּנוֹת לַאֲבִיר יַעֲקֹב:

Blick zu hoch; ich ſtrebte nicht nach hohen Würden, nach Dingen nicht, die für mich erhaben ſind. War ich nicht genügſam? war meine Seele nicht ruhig, wie das bruſtgewähnte Kind bei ſeiner Mutter? Ja wie ein frommes Kind war mein Gemüth in mir. — O Iſrael! vertraue dem Herrn, vertraue ihm itzt und immer.

(Pſalm 132.) שיר המעלות Stufengeſang.

Gedenke Herr! an David, an all ſein mühevolles Streben, wie er dem Ewigen geſchworen, wie er gelobt der Schutzmacht Jakobs: Nie gehe ich in mein Wohngemach, will nicht mein Ruhebett beſteigen, will meinen Augen keinen Schlaf geſtatten, meinen Liedern keinen Schlummer, bis ich dem Ewigen einen Sitz gefunden, der Schutzmacht Jakobs eine Reſidenz! Nun hör-

ten

אֲדֹנָי שִׁמְעָה בְקוֹלִי · תִּהְיֶינָה אָזְנֶיךָ קַשֻּׁבוֹת ·
לְקוֹל תַּחֲנוּנָי : אִם־עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר־יָהּ · אֲדֹנָי
מִי יַעֲמֹד : כִּי־עִמְּךָ הַסְּלִיחָה · לְמַעַן תִּוָּרֵא :
קִוִּיתִי יְיָ קִוְּתָה נַפְשִׁי · וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי : נַפְשִׁי
לַאדֹנָי מִשֹּׁמְרִים לַבֹּקֶר · שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר : יַחֵל
יִשְׂרָאֵל אֶל־יְיָ · כִּי־עִם־אֲדֹנָי הַחֶסֶד · וְהַרְבֵּה
עִמּוֹ פְדוּת : וְהוּא יִפְדֶּה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִכֹּל
עֲוֹנוֹתָיו :

קלא שִׁיר הַמַּעֲלוֹת · לְדָוִד · יְיָ וְלֹא־גָבַהּ לִבִּי

---

erhöre meine Stimme, laß deine Ohren merken auf mein inbrünstiges Flehen. Wolltest du Ewiger! der Sünden eingedenk seyn, wer könnte dann, o Herr, vor dir bestehen? Aber Vergebung ist bei dir, auf daß man dich verehre. So hoff ich denn zum Herrn! es hoffet meine Seele, vertrauend auf seine Verheißung. Mein Herz sehnt sich nach dem Herrn, mehr als jene, welche sich nach dem Morgen sehnen, jene Wächter, die auf den Morgen harren. O Israel! vertraue auf Gott! denn bei Gott ist Güte, bei ihm mannichfache Erlösung. Er wird erlösen Israel von seiner ganzen Sündenlast.

(Psalm 131.) שיר המעלות Stufengesang David's.

Ewiger! mein Sinn verstieg sich nie, nie fuhr mein Blick

קכט שִׁיר הַמַּעֲלוֹת. רַבַּת צְרָרוּנִי מִנְּעוּרָי.
יֹאמַר נָא יִשְׂרָאֵל: רַבַּת צְרָרוּנִי מִנְּעוּרָי. גַּם
לֹא יָכְלוּ־לִי: עַל־גַּבִּי חָרְשׁוּ חֹרְשִׁים. הֵאֱרִיכוּ
לְמַעֲנִיתָם: יְיָ צַדִּיק. קִצֵּץ עֲבוֹת רְשָׁעִים: יֵבשׁוּ
וְיִסֹּגוּ אָחוֹר. כֹּל שֹׂנְאֵי צִיּוֹן: יִהְיוּ כַּחֲצִיר גַּגּוֹת.
שֶׁקַּדְמַת שָׁלַף יָבֵשׁ: שֶׁלֹּא מִלֵּא כַפּוֹ קוֹצֵר.
וְחִצְנוֹ מְעַמֵּר: וְלֹא אָמְרוּ הָעֹבְרִים, בִּרְכַּת
יְיָ אֲלֵיכֶם. בֵּרַכְנוּ אֶתְכֶם בְּשֵׁם יְיָ:

קל שִׁיר הַמַּעֲלוֹת. מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְיָ:

(Psalm 129.) שיר המעלות Stufengesang.

Wie sehr ward ich gedrängt, von meiner Jugend an! ruft Israel nun preisend aus; wie sehr ward ich gedrängt von meiner Jugend an; und dennoch konnten sie nicht meiner mächtig werden. Auf meinem Rücken haben sie gepflügt, gezogen ihre langen Furchen. Doch Gott hat sich gerecht gezeigt, er zerhieb der Frevler Seile. Sie müssen zu Schanden werden, und zurück weichen, alle, welche Zion hassen, und Gras auf Dächern gleichen, das, ehe man es abreißt, welket; womit kein Schnitter seine Hand füllet, kein Garbenbinder seines Kleides Schoß; wobei Vorübergehende nicht grüßen: Der Segen Gottes über euch! wir grüßen euch im Namen Gottes!

(Psalm 130.) שיר המעלות Stufengesang.

Aus der Tiefe ruf ich, Gott! zu dir; ach Herr!

כֵּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים: אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר מִלֵּא
אֶת־אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם. לֹא־יֵבֹשׁוּ. כִּי־יְדַבְּרוּ אֶת־
אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר:

קכח שִׁיר הַמַּעֲלוֹת. אַשְׁרֵי כָּל־יְרֵא יְיָ. הַהֹלֵךְ
בִּדְרָכָיו: יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל. אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב
לָךְ: אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה. בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ. בָּנֶיךָ
כִּשְׁתִלֵי זֵתִים. סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ: הִנֵּה כִי־כֵן
יְבֹרַךְ גָּבֶר יְרֵא יְיָ: יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן. וּרְאֵה
בְּטוּב יְרוּשָׁלָם. כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ: וּרְאֵה־בָנִים
לְבָנֶיךָ. שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל:

---

der Jugend Söhne. Heil dem Manne, deſſen Köcher ihrer voll iſt; nie werden ſie zu Schanden — wenn ſie Feinden öffentlich trotzen wollen.

(Pſalm 128.) שיר המעלות Stufengeſang.

Selig der den Ewigen verehrt, der in ſeinen Wegen wandelt. Auch wenn du von deiner Hände Arbeit dich ernährſt, biſt du ſelig, dir iſt wohl. Dein Weib wird dem traubenreichen Weinſtock gleichen, der ſich an deines Hauſes Wänden rankt; wie Oehlbaum-Sproſſen deine Kinder, die deinen Tiſch umgeben. Siehe! alſo wird der Mann geſegnet, der den Ewigen verehrt. — Der Ewige ſegne dich von Zion aus, daß du Jeruſalem im Glückſtand ſäheſt, all dein Leben lang, und deiner Kinder Enkel ſchaueſt — Glück über Iſrael.

שׁוּבָה יְיָ אֶת־שְׁבִיתֵנוּ כַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב:
הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ: הָלוֹךְ וְלֵךְ
וּבָכֹה נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ־הַזָּרַע. בֹּא־יָבֹא בְרִנָּה. נֹשֵׂא
אֲלֻמֹּתָיו:

קכז שִׁיר הַמַּעֲלוֹת. לִשְׁלֹמֹה. אִם־יְיָ לֹא־
יִבְנֶה בַיִת. שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ. אִם־יְיָ לֹא־
יִשְׁמָר־עִיר. שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר: שָׁוְא לָכֶם
מַשְׁכִּימֵי קוּם. מְאַחֲרֵי־שֶׁבֶת. אֹכְלֵי לֶחֶם
הָעֲצָבִים. כֵּן יִתֵּן לִידִידוֹ שֵׁנָא: הִנֵּה נַחֲלַת יְיָ
בָּנִים. שָׂכָר פְּרִי הַבָּטֶן: כְּחִצִּים בְּיַד־גִּבּוֹר.

Ach! führ uns aus dem Elend, Herr! wie Wasserströme in dürres Land. Die mit Thränen säen, werden mit Jauchzen erndten. Er gehet hin und weinet, der Sämann mit seiner Last; heim kehrt er mit Jauchzen, trägt seine Garben ein.

(Psalm 127.) שיר המעלות Stufengesang Salomons.

Wenn nicht der Herr den Tempel bauet, dann ist der Meister Arbeit daran vergebens; wenn Gott nicht selbst die Stadt bewahrt, dann ist umsonst des Wächters wachen! Vergeblich brecht ihr zeitlich auf, und gehet spät zur Ruhe, ihr, die ihr von ungerechtem Gute zehrt; nur Rechtlichkeit gönnet ihrem Freunde Schlaf. Siehe! Kinder sind Geschenk des Herrn; Leibesfrucht ist Tugendlohn; wie Pfeile sind in Heldenhand, so sind

der

לָה׃ וַיי סָבִיב לְעַמּוֹ׃ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃ כִּי
לֹא יָנוּחַ שֵׁבֶט הָרֶשַׁע עַל גּוֹרַל הַצַּדִּיקִים׃
לְמַעַן לֹא־יִשְׁלְחוּ הַצַּדִּיקִים בְּעַוְלָתָה יְדֵיהֶם׃
הֵטִיבָה יְיָ לַטּוֹבִים׃ וְלִישָׁרִים בְּלִבּוֹתָם׃
וְהַמַּטִּים עֲקַלְקַלּוֹתָם׃ יוֹלִיכֵם יְיָ אֶת־פֹּעֲלֵי
הָאָוֶן׃ שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל׃

קכו שִׁיר הַמַּעֲלוֹת׃ בְּשׁוּב יְיָ אֶת־שִׁיבַת צִיּוֹן׃
הָיִינוּ כְּחֹלְמִים׃ אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ׃ וּלְשׁוֹנֵנוּ
רִנָּה׃ אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם׃ הִגְדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִם־
אֵלֶּה׃ הִגְדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ׃ הָיִינוּ שְׂמֵחִים׃

---

ben Berge, so umgibt der Ewige sein Volk von nun an bis in Ewigkeit. Nein! nie wird des Frevels Zepter drücken des Gerechten Loos, damit nicht auch die Frommen ihre Hände strecken nach ungerechtem Gute. Verleihe Herr den Gutgesinnten Gutes, ihnen, die redlichen Herzens sind. Die aber fort auf krummen Wegen irren, führt Gott ihrem Ziele zu, mit andern Uibelthätern. — Heil komme über Israel!

(Psalm 126.) שיר המעלות Stufengesang.

Wann aus dem Elend Gott nach Zion führt, so sind wir wie vom Traum erwacht. Voll Lachens ist dann unser Mund, Frohlocken voll die Zunge. Und alle Heiden sprechen: Für sie hat Gott Wunder gethan! Ja, Wunder thut Gott für uns, deß sind wir herzensfroh.

Ach

לָנוּ. יֹאמַר־נָא יִשְׂרָאֵל: לוּלֵי יְיָ שֶׁהָיָה לָנוּ.
בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם: אֲזַי חַיִּים בְּלָעוּנוּ. בַּחֲרוֹת
אַפָּם בָּנוּ: אֲזַי הַמַּיִם שְׁטָפוּנוּ. נַחְלָה עָבַר עַל־
נַפְשֵׁנוּ: אֲזַי עָבַר עַל־נַפְשֵׁנוּ. הַמַּיִם הַזִּידוֹנִים:
בָּרוּךְ יְיָ. שֶׁלֹּא נְתָנָנוּ טֶרֶף לְשִׁנֵּיהֶם: נַפְשֵׁנוּ.
כְּצִפּוֹר נִמְלְטָה מִפַּח יוֹקְשִׁים. הַפַּח נִשְׁבָּר.
וַאֲנַחְנוּ נִמְלָטְנוּ: עֶזְרֵנוּ בְּשֵׁם יְיָ. עֹשֵׂה שָׁמַיִם
וָאָרֶץ:

קכה שִׁיר הַמַּעֲלוֹת. הַבּוֹטְחִים בַּיְיָ. כְּהַר־צִיּוֹן
לֹא־יִמּוֹט. לְעוֹלָם יֵשֵׁב: יְרוּשָׁלַם הָרִים סָבִיב

---

stehe Israel — wäre nicht der Herr für uns geweſen, als Menſchen wider uns ſind aufgeſtanden, ſo hätten ſie lebendig uns verſchlungen, als ihre Wuth ſich gegen uns entflammte. Längſt hätte Waſſer uns erſäuft, wären Ströme über uns gefahren, gefahren über uns die wilden Fluthen. Dank dem Ewigen, der uns nicht ihren Zähnen zum Raube gab. Unſer Leben iſt entkommen, wie ein Vöglein des Voglers Schlingen. Die Schlinge riß, und wir entkamen. Unſere Hilfe ſteht beim Herrn, der Himmel ſchuf und Erde.

(Pſalm 125.) שיר המעלות Stufengeſang.

Die dem Ewigen vertrauen, gleichen dem Berge Zion, der nie wanket, ewig bleibet. Jeruſalem umge-

ben

בְּחֵילֵךְ · שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ: לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי
אֲדַבְּרָה־נָּא שָׁלוֹם בָּךְ: לְמַעַן בֵּית־יְיָ אֱלֹהֵינוּ·
אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ:

קכג שִׁיר הַמַּעֲלוֹת · אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת־עֵינָי·
הַיּוֹשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם: הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים וְאֶל־יַד
אֲדוֹנֵיהֶם · כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל־יַד גְּבִרְתָּהּ · כֵּן
עֵינֵינוּ אֶל־יְיָ אֱלֹהֵינוּ · עַד שֶׁיְּחָנֵנוּ: חָנֵנוּ יְיָ
חָנֵנוּ · כִּי־רַב שָׂבַעְנוּ בוּז: רַבַּת שָׂבְעָה־לָּהּ
נַפְשֵׁנוּ · הַלַּעַג הַשַּׁאֲנַנִּים · הַבּוּז לִגְאֵיוֹנִים:

קכד שִׁיר הַמַּעֲלוֹת · לְדָוִד · לוּלֵי יְיָ שֶׁהָיָה

Mauern wohne Friede, in deinen Schlößern Sicherheit. Um meiner Freunde und Brüder willen, verkünde ich dir Glückſeligkeit, unſeres Gottes Tempel willen ſtreb ich nach Heil für dich.

(Pſalm 123.) שיר המעלות Stufengeſang.

Zu dir erheb ich meine Augen, der du im Himmel thronſt. Wie ſich der Knechte Augen ſehnet nach der Hülfe des Herrn, wie der Sklavin Augen nach der Hilfe ihrer Gebieterin; ſo ſchauen wir zu unſerem Gott empor, bis er ſich unſerer erbarmt. Erbarme dich Ewiger! erbarme dich unſer! wir ſind der Schmach viel zu ſatt. Ja viel zu ſatt iſt unſere Seele, des Spottes der Uibermüthigen, der Trotzigen Verachtung.

(Pſalm 124.) שיר המעלות Stufengeſang Davids.

Wäre nicht der Herr für uns geweſen — das ge-

ſte-

לא־יַכֶּכָּה׃ וְיָרֵחַ בַּלָּיְלָה׃ יְיָ יִשְׁמָרְךָ מִכָּל־רָע׃
יִשְׁמֹר אֶת־נַפְשֶׁךָ׃ יְיָ יִשְׁמָר־צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ׃
מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃

קכב שִׁיר הַמַּעֲלוֹת׃ לְדָוִד׃ שָׂמַחְתִּי בְּאֹמְרִים
לִי׃ בֵּית יְיָ נֵלֵךְ׃ עֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ׃ בִּשְׁעָרַיִךְ
יְרוּשָׁלָם׃ יְרוּשָׁלַם הַבְּנוּיָה׃ כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה־
לָּהּ יַחְדָּו׃ שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים׃ שִׁבְטֵי־יָהּ עֵדוּת
לְיִשְׂרָאֵל׃ לְהוֹדוֹת לְשֵׁם יְיָ׃ כִּי שָׁמָּה ו יָשְׁבוּ
כִסְאוֹת לְמִשְׁפָּט׃ כִּסְאוֹת לְבֵית דָּוִד׃ שַׁאֲלוּ
שְׁלוֹם יְרוּשָׁלָם׃ יִשְׁלָיוּ אֹהֲבָיִךְ׃ יְהִי־שָׁלוֹם

---

nicht des Tages, der Mond nicht in der Nacht. Der Ewige bewahre dich vor allem Uebel, bewahre deine Seele; der Herr bewache dich wenn du gehst und wenn du kommst, wie jetzt so in der Zukunft.

(Psalm 122.) שיר המעלות Stufengesang Davids.

Ich freue mich wenn man zu mir spricht: Laß uns in Gottes Tempel gehen! o unsere Füße standen einst, Jerusalem in deinen Thoren. Jerusalem du wohlgebaute Stadt! wo alles einig hin sich drängt. Wohin die Stämme Gottes wallen zu Israels Zeugniß, zu preisen des Herrn Name, denn dort stehen Richterstühle, Sitze für Davids Herrscherhaus. O wünschet Glück Jerusalem; wohl gehe es deinen Freunden; in deinen

Mau-

רְמִיָּה: חִצֵּי גִבּוֹר שְׁנוּנִים · עִם־גַּחֲלֵי רְתָמִים:
אוֹיָה־לִּי כִּי־גַרְתִּי מֶשֶׁךְ · שָׁכַנְתִּי עִם־אָהֳלֵי
קֵדָר: רַבַּת שָׁכְנָה־לָּהּ נַפְשִׁי · עִם שׂוֹנֵא שָׁלוֹם:
אֲנִי־שָׁלוֹם · וְכִי־אֲדַבֵּר · הֵמָּה לַמִּלְחָמָה:

קכא שִׁיר לַמַּעֲלוֹת · אֶשָּׂא עֵינַי אֶל־הֶהָרִים ·
מֵאַיִן יָבוֹא עֶזְרִי: עֶזְרִי מֵעִם יְיָ · עֹשֵׂה שָׁמַיִם
וָאָרֶץ: אַל־יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ · אַל־יָנוּם שֹׁמְרֶךָ:
הִנֵּה לֹא־יָנוּם וְלֹא יִישָׁן · שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: יְיָ
שֹׁמְרֶךָ · יְיָ צִלְּךָ · עַל־יַד יְמִינֶךָ: יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ

Gewaltigen ſind brennend ſcharf, gleich Kohlengluth von Pfriemenholz. Weh mir! ich muß in Meſchech leben, in Hütten Kedars wohnen. O! wie lange weilet meine Seele ſchon bei des Friedens Haſſer. Ich bin friedgeſinnt, und wenn ich's auch verkünde, ſind ſie dennoch für den Streit.

(Pſalm 121.) שיר המעלות Stufengeſang.

Ich ſchaue empor nach jenen Bergen, woher wird mir Hülfe kommen? Hülfe kommt vom Ewigen mir, der Himmel ſchuf und Erde. — Er läßt nicht gleiten deinen Fuß, dein Beſchützer ſchlummert nicht. Nein! er, er ſchlummert nicht der Wächter Iſraels. Der Herr gewährt dir Schutz, der Herr gewährt dir Schatten, wohin dich deine Rechte leitet. Dich ſticht die Sonne

nicht

רוּחֲךָ יִבָּרְאוּן וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי אֲדָמָה: יְהִי כְבוֹד
יְיָ לְעוֹלָם, יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו: הַמַּבִּיט לָאָרֶץ
וַתִּרְעָד, יִגַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ: אָשִׁירָה לַיְיָ בְּחַיָּי,
אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי: יֶעֱרַב עָלָיו שִׂיחִי, אָנֹכִי
אֶשְׂמַח בַּיְיָ: יִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן־הָאָרֶץ, וּרְשָׁעִים
עוֹד אֵינָם, בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְיָ, הַלְלוּ־יָהּ:

קכ שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, אֶל־יְיָ בַּצָּרָתָה לִּי קָרָאתִי
וַיַּעֲנֵנִי: יְיָ הַצִּילָה נַפְשִׁי מִשְּׂפַת־שֶׁקֶר, מִלָּשׁוֹן
רְמִיָּה: מַה־יִּתֶּן לְךָ, וּמַה־יֹּסִיף לָךְ, לָשׁוֹן

---

nen Lebensodem aus, und sie entstehen wieder; so verjüngst du der Erde Oberfläche. Der Herr werde in Ewigkeit verherrlicht, den Ewigen freie seine Schöpfung. Er schauet die Erde an — sie bebet; er berührt Gebirge — sie verrauchen! — Durch mein ganzes Leben will ich dem Herrn singen; meinem Gotte Lobgesänge weihen, solang ich bin. O möchte ihm so mein Lied gefallen, wie ich mich im Herrn freue. Mögen alle Sünden von der Erde schwinden, dann wären alle Sünder hin! Meine Seele benedeye den Herrn! Hallelujah!

(Psalm 120.) שיר המעלות Stufengesang.

In meiner Noth rief ich den Herrn an, und er erhörte mich. O rette Herr! auch nun mein Leben vor Lügenmund, vor heuchlerischer Zunge. Was nützet sie, was frommt sie dir die heuchlerische Zunge. Pfeile des

יִרְבָּצוּן: יֵצֵא אָדָם לְפָעֳלוֹ · וְלַעֲבֹדָתוֹ עַד־
עָרֶב: מָה־רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ. כֻּלָּם בְּחָכְמָה
עָשִׂיתָ · מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ: זֶה הַיָּם גָּדוֹל
וּרְחַב יָדָיִם. שָׁם־רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר · חַיּוֹת
קְטַנּוֹת עִם־גְּדֹלוֹת: שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן · לִוְיָתָן
זֶה־יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק־בּוֹ: כֻּלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן ·
לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ: תִּתֵּן לָהֶם יִלְקֹטוּן · תִּפְתַּח
יָדֶךָ · יִשְׂבְּעוּן טוּב: תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֵלוּן · תֹּסֵף
רוּחָם יִגְוָעוּן · וְאֶל־עֲפָרָם יְשׁוּבוּן: תְּשַׁלַּח

---

und lagern ſich in ihren Höhlen. Dann geht der Menſch zu ſeiner Arbeit, zu ſeinem Tagewerk bis Abend. Wie mannigfaltig ſind deine Werke Herr! du haſt ſie alle mit Weisheit angeordnet; die Erde iſt voll von deinen Schöpfungen. Jenes Weltmeer — groß und weit umfaſſend — welch Gewimmel da, und ohne Zahl, von Thieren groß und klein. Dort wandeln Schiffe — wo das Ungeheuer waltet, das du ſchufſt, darin ſich zu erluſtigen. Alles hoffet auf dich, daß du ihnen Speiſe gebeſt in der Zeit. Du gibſt ſie ihnen, und ſie ſammeln ſie; du öffneſt deine Hand, ſo werden ſie mit Gut geſättiget. Wendeſt du dein Antlitz weg, dann werden ſie beſtürzt; nimmſt du ihren Odem hin, verhauchen ſie, und werden was ſie waren — Staub. Du ſendeſt dei-

nen

לַבְּהֵמָה · וְעֵשֶׂב לַעֲבֹדַת הָאָדָם · לְהוֹצִיא לֶחֶם
מִן־הָאָרֶץ : וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב־אֱנוֹשׁ · לְהַצְהִיל
פָּנִים וּמִשְׁמָן · לְבַב־אֱנוֹשׁ יִסְעָד : יִשְׂבְּעוּ
עֲצֵי יְיָ · אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע : אֲשֶׁר־שָׁם
צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ · חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים בֵּיתָהּ : הָרִים
הַגְּבֹהִים לַיְעֵלִים · סְלָעִים מַחְסֶה לַשְּׁפַנִּים :
עָשָׂה יָרֵחַ לְמוֹעֲדִים · שֶׁמֶשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ :
תָּשֶׁת־חֹשֶׁךְ וִיהִי לָיְלָה · בּוֹ־תִרְמֹשׂ כָּל־חַיְתוֹ־
יָעַר : הַכְּפִירִים שֹׁאֲגִים לַטָּרֶף · וּלְבַקֵּשׁ מֵאֵל
אָכְלָם : תִּזָּרַח הַשֶּׁמֶשׁ יֵאָסֵפוּן · וְאֶל־מְעוֹנָתָם

---

und Aussaat ohne des Menschen Fleiß, aus der Erde Nahrung zu gewinnen. Auch Wein, der fröhlich macht des Menschen Herz, und Oehl das Angesicht glänzend zu machen, obschon Brod die innere Kräfte nährt. Saftvoll stehen die mächtigen Bäume, Libanons Cedern, die er gepflanzt, daß sich das Federwild dort niste; auf Tannen sein Gehäus der Storch sich baue. Die hohen Berge sind für Gemsen, Steinklüfte Zuflucht für Kaninchen. Er schuf den Mond, die Zeiten einzutheilen, die Sonne die das Ziel kennt ihrer Bahn, bringt Finsterniß — es wird Nacht — da schwärmt Gewild umher. Nach dem Raube brüllen junge Löwen, verlangen Speise von der Gottheit. Die Sonne erscheint — sie heben sich hinweg,

אֶרֶץ עַל־מְכוֹנֶיהָ בַּל־תִּמּוֹט עוֹלָם וָעֶד: תְּהוֹם
כַּלְבוּשׁ כִּסִּיתוֹ. עַל־הָרִים יַעַמְדוּ־מָיִם: מִן־
גַּעֲרָתְךָ יְנוּסוּן. מִן־קוֹל רַעַמְךָ יֵחָפֵזוּן: יַעֲלוּ
הָרִים יֵרְדוּ בְקָעוֹת. אֶל־מְקוֹם זֶה יָסַדְתָּ לָהֶם:
גְּבוּל־שַׂמְתָּ בַּל־יַעֲבֹרוּן. בַּל־יְשֻׁבוּן לְכַסּוֹת
הָאָרֶץ: הַמְשַׁלֵּחַ מַעְיָנִים בַּנְּחָלִים. בֵּין הָרִים
יְהַלֵּכוּן: יַשְׁקוּ כָּל־חַיְתוֹ שָׂדָי. יִשְׁבְּרוּ פְרָאִים
צַמְאָם: עֲלֵיהֶם עוֹף־הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוֹן. מִבֵּין
עֳפָאִים יִתְּנוּ־קוֹל: מַשְׁקֶה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו.
מִפְּרִי מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע הָאָרֶץ: מַצְמִיחַ חָצִיר

---

men. Er hat die Erde auf ihrem Standpunkte festgestellt, daß sie in Ewigkeit nicht wanke. Die Tiefen hülltest du wie in Gewand, Gewässer deckten die Gebirge; da flohen sie vor deinem Drohen, vor deiner Donnerstimme erbebten sie. Sie hoben sich auf Berge und senkten sich in Thäler, dem Standpunkte zu, den du für sie beschieden. Nie überschreiten sie die von dir gesetzte Grenze; nie kehren sie zurück die Erde zu bedecken. Quellen ließest du in Bäche sich ergießen, die sich durch Berge schlängeln. Sie tränken alles Wild des Feldes; Waldesel stillen da ihren Durst, da lassen sich der Lüfte Vögel nieder, deren Gesang durch Zweige ertönet. Aus deinen Söllern wässerst du die Berge, von der Frucht, die du geschaffen, sättigt sich das Land. Du lassest Gras dem Viehe wachsen,

und

לַבְּהֵמָה · וְעֵשֶׂב לַעֲבֹדַת הָאָדָם · לְהוֹצִיא לֶחֶם
מִן־הָאָרֶץ : וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב־אֱנוֹשׁ · לְהַצְהִיל
פָּנִים וּמִשְׁמָן · וְלֶחֶם לְבַב־אֱנוֹשׁ יִסְעָד : יִשְׂבְּעוּ
עֲצֵי יְיָ · אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע : אֲשֶׁר־שָׁם
צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ · חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים בֵּיתָהּ : הָרִים
הַגְּבֹהִים לַיְעֵלִים · סְלָעִים מַחְסֶה לַשְּׁפַנִּים :
עָשָׂה יָרֵחַ לְמוֹעֲדִים · שֶׁמֶשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ :
תָּשֶׁת־חֹשֶׁךְ וִיהִי לָיְלָה · בּוֹ־תִרְמֹשׂ כָּל־חַיְתוֹ־
יָעַר : הַכְּפִירִים שֹׁאֲגִים לַטָּרֶף · וְלְבַקֵּשׁ מֵאֵל
אָכְלָם : תִּזָּרַח הַשֶּׁמֶשׁ יֵאָסֵפוּן · וְאֶל־מְעוֹנָתָם

---

und Aussaat ohne des Menschen Fleiß, aus der Erde Nahrung zu gewinnen. Auch Wein, der fröhlich macht des Menschen Herz, und Oehl das Angesicht glänzend zu machen, obschon Brod die innere Kräfte nährt. Saftvoll stehen die mächtigen Bäume, Libanons Cedern, die er gepflanzt, daß sich das Federwild dort niste; auf Tannen sein Gehäus der Storch sich baue. Die hohen Berge sind für Gemsen, Steinklüfte Zuflucht für Kaninchen. Er schuf den Mond, die Zeiten einzutheilen, die Sonne die das Ziel kennt ihrer Bahn, bringt Finsterniß — es wird Nacht — da schwärmt Gewild umher. Nach dem Raube brüllen junge Löwen, verlangen Speise von der Gottheit. Die Sonne erscheint — sie heben sich hinweg,

אֶרֶץ עַל־מְכוֹנֶיהָ בַּל־תִּמּוֹט עוֹלָם וָעֶד: תְּהוֹם
כַּלְבוּשׁ כִּסִּיתוֹ. עַל־הָרִים יַעַמְדוּ־מָיִם: מִן־
גַּעֲרָתְךָ יְנוּסוּן. מִן־קוֹל רַעַמְךָ יֵחָפֵזוּן: יַעֲלוּ
הָרִים יֵרְדוּ בְקָעוֹת. אֶל־מְקוֹם זֶה וָיַסַּדְתָּ לָהֶם:
גְּבוּל־שַׂמְתָּ בַּל־יַעֲבֹרוּן. בַּל־יְשֻׁבוּן לְכַסּוֹת
הָאָרֶץ: הַמְשַׁלֵּחַ מַעְיָנִים בַּנְּחָלִים. בֵּין הָרִים
יְהַלֵּכוּן: יַשְׁקוּ כָּל־חַיְתוֹ שָׁדָי. יִשְׁבְּרוּ פְרָאִים
צַמְאָם: עֲלֵיהֶם עוֹף־הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוֹן. מִבֵּין
עֳפָאִים יִתְּנוּ־קוֹל: מַשְׁקֶה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו.
מִפְּרִי מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע הָאָרֶץ: מַצְמִיחַ חָצִיר

---

men. Er hat die Erde auf ihrem Standpunkte festgestellt, daß sie in Ewigkeit nicht wanke. Die Tiefen hülltest du wie in Gewand, Gewässer deckten die Gebirge; da flohen sie vor deinem Drohen, vor deiner Donnerstimme erbebten sie. Sie hoben sich auf Berge und senkten sich in Thäler, dem Standpunkte zu, den du für sie beschieden. Nie überschreiten sie die von dir gesetzte Grenze; nie kehren sie zurück die Erde zu bedecken. Quellen ließest du in Bäche sich ergießen, die sich durch Berge schlängeln. Sie tränken alles Wild des Feldes; Waldesel stillen da ihren Durst, da lassen sich der Lüfte Vögel nieder, deren Gesang durch Zweige ertönet. Aus deinen Söllern wässerst du die Berge, von der Frucht, die du geschaffen, sättigt sich das Land. Du lassest Gras dem Viehe wachsen,

und

עַד־מָרוֹם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ גְּדֻלוֹת אֱלֹהִים מִי כָמוֹךָ: צִדְקָתְךָ
כְּהַרְרֵי אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה· אָדָם וּבְהֵמָה
תוֹשִׁיעַ יְיָ: קדיש תתקבל

פֿון שבת בראשית ביז שבת הגדול ווירד ברכי נפשי געזאגט.
מוזד פֿון שבת נחם פסח ביז ר"ה ווערדען פרקי אבות געזאגט.

קד בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְיָ. יְיָ אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְאֹד.
הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ: עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה. נוֹטֶה
שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה: הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו. הַשָּׂם
עָבִים רְכוּבוֹ. הַמְהַלֵּךְ עַל־כַּנְפֵי־רוּחַ: עֹשֶׂה
מַלְאָכָיו רוּחוֹת. מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט: יָסַד־

---

tigkeit iſt unendlich erhaben, durch ſie haſt du Wunder gewirkt. — Wer, o Herr! gleicht dir? — Deine Gerechtigkeit iſt unerſchütterlich wie die feſten Gebirge, dein Geſetz unergründlich, wie die unabſehbare Tiefe. — Du Ewiger! hilfſt dem Menſchen, und hilfſt auch dem Viehe!

Dann wird עלינו (Seite עה.) gebebetet.

(Im Winter werden nach dem מנחה-Gebete vor עלינו folgende Pſalmen gebetet.)

ברכי נפשי.

(Pſalm 104.) Meine Seele benedeye den Herrn! Ewiger mein Gott! wie biſt du ſo erhaben, gekleidet in Majeſtät und Herrlichkeit; den Licht umhüllt wie ein Gewand, der die Himmel ſpannt wie einen Teppich. Der ſeine Söller wölbt mit Waſſer, der Wolken macht zu ſeinem Wagen, und auf des Windes Flügel fährt. Der Winde nimmt zu ſeinen Bothen, zu ſeinen Dienern Feuerflam-

מְנוּחַת אַהֲבָה וּנְדָבָה. מְנוּחַת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה.
מְנוּחַת שָׁלוֹם וְשַׁלְוָה. וְהַשְׁקֵט וָבֶטַח. מְנוּחָה
שְׁלֵמָה שֶׁאַתָּה רוֹצֶה בָּהּ. יָקוּמוּ בָנֶיךָ וְיֵדְעוּ
כִּי מֵאִתְּךָ הִיא מְנוּחָתָם. וְעַל מְנוּחָתָם יְקַדִּישׁוּ
אֶת־שִׁמֶךָ:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִּמְנוּחָתֵנוּ.
קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ. שַׂבְּעֵנוּ
מִטּוּבֶךָ. וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ. וְטַהֵר לִבֵּנוּ
לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת. וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה
וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ. וְיָנוּחוּ בָהֶם יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי
שְׁמֶךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

רצה ומודים זיעהע זייטע 50

צַדְקָתְךָ צֶדֶק לָעוֹלָם. וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת: וְצִדְקָתְךָ אֱלֹהִים

---

ne Feyer der Liebe und der Neigung, eine Feyer des Wohlwollens und der Treue, eine Feyer des Friedens und der Zufriedenheit, der Behaglichkeit und des Vertrauens; eine vollkommene Feyer, der du dein Wohlgefallen schenkst. O mögen deine Kinder erkennen und einsehen, daß diese ihre Ruhe von dir angeordnet sey, und daß sie durch ihr Ruhen deinen Namen heiligen.

אלהינו (siehe oben S. 98.) und רצה ומודים (siehe S. 50)

צדקתך צדק.

Deine Gerechtigkeit ist unwandelbares Recht, und deine Lehre, ewige Wahrheit. — Ja! deine Allgerechtig-

אשרי ויטע כח, ובא לציון ויטע עב רצון חצי קדיש
חזן וקהל וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים
בְּרָב־חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ:

שמונה עשרה ויטע 44 בין האל הקדוש

אַתָּה אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד. וּמִי כְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ. תִּפְאֶרֶת גְּדֻלָּה. וַעֲטֶרֶת
יְשׁוּעָה. (יום) מְנוּחָה וּקְדֻשָּׁה לְעַמְּךָ נָתַתָּ:
אַבְרָהָם יָגֵל. יִצְחָק יְרַנֵּן. יַעֲקֹב וּבָנָיו יָנוּחוּ בוֹ:

Abendgebete für den Sabbath.

אשרי u. s. w. (siehe Seite כח.) ובא לציון (siehe Seite עב.)

ואני תפלתי.

(Der Vorbeter.) Ich richte mein Gebet zu dir, o Ewiger! dich flehend um eine Gnadenzeit — um deine unendliche Güte, allmächtiger Gott! O erhöre mich mit dem Wohlwollen deines Heils.

(Die Gemeinde wiederholt es.)

Hernach wird ein Abschnitt aus der Thora vorgelesen, und dann nachstehendes gebetet.

קדושה sammt האל הקדוש bis שמונה עשרה (siehe Wochentagsgebete, Seite 44—45.)

אתה אחד.

Du bist ein einiges Wesen, dein Name ist der Einige, und wer gleicht deinem Volke Israel als Volksverein auf Erden? Der Ruhm des Vorranges, die Krone des Heils, ist der Tag der Ruhe und Heiligkeit, den du deinem Volke verliehen. Darob freuet sich Abraham, Isak lobsinget, Jakob und seine Nachkommen feyern ihn; ei-

בְּרָכָתִי חֲעֲלֶה לְרֹאשׁ מַשְׁבִּיר. מְחוֹלֵל
וּמוֹלִיד צַדִּיק כַּבִּיר:

וּבְרָכָתִי תְּנַעְנֵעַ לִי רֹאשׁ. וְאוֹתָהּ קַח לְךָ בְּשָׂמִים
רֹאשׁ:

יֶעֱרַב נָא שִׂיחִי עָלֶיךָ. כִּי נַפְשִׁי תַּעֲרוֹג אֵלֶיךָ:

לך יי הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל
בשמים ובארץ. לך יי הממלכה והמתנשא לכל לראש:

Lobgeſang nun ſchwinge dich,
Schwinge dich zum Welterhalter,
Zu dem Schöpfer, dem Erzeuger,
Zu dem allgerechten Gott.

Krône meine Huldigung,
Himmliſcher! mit deiner Huld;
Nimm ſie, wie in jener Zeit
Du Gewürzduft aufgenommen.

Lieblich töne dir mein Lied,
Denn zu dir, o Herr! zu dir
Schwingt ſich meine Seele auf!

ראש דְּבָרְךָ אֱמֶת קוֹרֵא מֵרֹאשׁ · דּוֹר וָדוֹר
עַם דּוֹרְשֶׁיךָ דְּרוֹשׁ:
שִׁית הַמּוֹן שִׁירַי נָא עָלֶיךָ · וְרִנָּתִי תִּקְרַב אֵלֶיךָ:
תְּהִלָּתִי תְּהִי לְרֹאשְׁךָ עֲטֶרֶת · וְתִפְלָתִי
תִּכּוֹן קְטֹרֶת:
תִּיקַר שִׁירַת רָשׁ בְּעֵינֶיךָ · כְּשִׁיר יוֹשַׁר עַל קָרְבָּנֶךָ:

Deiner Urgeschichte Anfang,
Deutet deine Treue an [1]).
Sie erhalte dem Geschlechte
Und dem Volke das dich sucht.

Meine tiefgefühlten Lieder,
Nimm sie an mit Wohlgefallen;
Möge auf zu deinem Throne
Dieser Hochgesang sich schwingen.

Und die Spende meines Lobes
Winde sich zum Strahlenkranze,
Und mein brünstiges Gebet
Walle auf wie Opferdüfte.

Laß das Lied des Ungeweihten
Dir o Herr! so lieblich tönen,
Wie die feyerlichen Lieder
Bei den Opfern, dir geweih't.

Lob

---

2) Psalm 119, 160 nach der rabbinischen Erklärung.

צח ואדום ללבושו אדום · פורה בדרכו בבואו
מאדום:
קשר תפלין הראה לעניו · המונת יי
לנגד עיניו:
רוצה בעמו ענוים יפאר · יושב תהלות בם להתפאר:

Einst wird er glänzend roth erscheinen,
Gehüllt im röthlichen Gewand,
Wenn er von Edom her
Als Keltertreter schreitet.

Jener Stirnenbinde Knoten [1])
Zeigte er dem Demuthsvollen;
Ihm dem einst die Anschauung
Von der Gottheit Antlitz ward.

Seinem Volke schenkt er Gunst,
Zeichnet aus die Demuthsvollen,
Thronet unter ihren Hymnen,
Will durch sie verherrlicht seyn [2]).

Dei-

1) Hr. Eichel bemerkt, daß die jüdischen Theologen die Denkriemen (oder Thephilin) für ein Sinnbild des Verhängnisses halten, und erklären darnach die Stelle im Talmud, wo es heißt: Der Ewige hat dem Moses den Thephilinknoten vorgezeigt, daß Gott nämlich dem Moses die Verhängnißkette aller Begebenheiten der Welt bis in die spätesten Zeiten gezeigt. Er hat also das große Gericht Gottes in der Zukunft, wovon auch alle Propheten reden, und worauf der Dichter hier anspielt, dazumahl schon vorhergesehen. S. Gebete der hochdeutschen Juden von Isak Abraham Eichel. Wien 1815. Seite 428.

2) Vergleiche Psalm 149, 4.

מַחֲלִפוֹת רֹאשׁוֹ כִּבִימֵי בַחֲרוּת· קְוֻצּוֹתָיו
תַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרוֹת:

נָוֶה הַצֶּדֶק צְבִי תִפְאַרְתּוֹ יַעֲלֶה נָא עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתוֹ:
סְגֻלָּתוֹ תִּהְיֶנָּא בְיָדוֹ עֲטֶרֶת· וּצְנִיף מְלוּכָה
צְבִי תִפְאֶרֶת:

עֲמוּסִים נְשָׂאָם עֲטֶרֶת עִנְדָם· מֵאֲשֶׁר יָקְרוּ בְעֵינָיו
כְּבָדָם:

פְּאֵרוֹ עָלַי וּפְאֵרִי עָלָיו· וְקָרוֹב אֵלַי
בְּקָרְאִי אֵלָיו:

Wie in der Jugend Blüthenzeit
Wallt seines Hauptes Haargeflecht,
Es ringeln sich die schwarzen Locken.

Wird einst der Wohnsitz der Gerechtigkeit,
Jerusalem, sein schönster Schmuck,
Erreichen seiner Freude Gipfel;

Dann sey das ihm geliebte Volk
In seiner Hand ein Diadem;
Ein königliches Kopfgewinde,
Der Tempel seiner Herrlichkeit.

Erheben wird er die Bedrückten,
Mit einem Kranze sie umwinden;
Mit Hoheit die beschenken,
Die er auszuzeichnen würdig fand.

Mög' auch mich sein Glanz bestrahlen,
Mög' auch ich ihm Zierde seyn;
Mög' er stets sich zu mir wenden,
Wend' ich flehend mich an ihn.

Einst

חָבַשׁ כּוֹבַע יְשׁוּעָה בְּרֹאשׁוֹ · הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ
וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ:

טַלְלִי אוֹרוֹת רֹאשׁוֹ נִמְלָא · קְוֻצּוֹתָיו
רְסִיסֵי לָיְלָה:

יִתְפָּאַר בִּי כִּי חָפֵץ בִּי · וְהוּא יִהְיֶה לִי לַעֲטֶרֶת צְבִי:

כֶּתֶם טָהוֹר פָּז דְּמוּת רֹאשׁוֹ וְחָק עַל מֵצַח
כְּבוֹד שֵׁם קָדְשׁוֹ:

לְחֵן וּלְכָבוֹד צְבִי תִּפְאָרָה · אֱמָתוֹ לוֹ עִטְרָה עֲטָרָה:

Auf ſeinem Haupte ſitzt der Siegeshelm,
Und ſeine Kraft, ſie beut ihm Sieg,
Sieg beut — ſein heil'ger Arm.

Sein Haar iſt glanzerfüllt vom Thau,
An ſeinen Locken perlen hell
Die Tropfen kühler Nacht.

Und ſchmücket er mit Herrlichkeit
Mich durch ſeine Gunſtverleihung,
Dann denke ich die Gottheit mir
Im ſchönſten Diadem.

Sein Haupt, dem reichſten Golde gleich;
Und von der Stirne wiederſtrahlt
In Hoheitsglanz ſein heil'ger Name.

Und ſieh! ſein Volk — zur Huldigung,
Zur Pracht und zur Verherrlichung,
Es windet ihm des Dankes Krone. —

Wie

גְּדֻלָּתְךָ וּגְבוּרָתְךָ. כִּנּוּ לְתִקְוַת פְּעֻלָּתְךָ:
דְּמוּ אוֹתְךָ וְלֹא כְּפִי יִשְׁךָ: וְיִשּׁוּךָ לְפִי מַעֲשֶׂיךָ:
הַמְשִׁילוּךָ בְּרוֹב חֲזִיונוֹת, הֵנֵּךְ אֶחָד בְּכָל־
דְּמְיונוֹת:
וַיְחַוּוּ בְךָ זְקֵנָה וּבַחֻרוֹת. וּשְׂעַר רֹאשְׁךָ בְּשֵׂיבָה וְשַׁחֲרוּת
זְקֵנָה בְּיוֹם דִּין וּבַחֻרוֹת בְּיוֹם קְרָב. כְּאִישׁ
מִלְחָמוֹת יָדָיו לוֹ רָב:

Sie konnten deine Größe, deine Macht
Nach deinen großen Werken schildern.

Doch das Gleichniß, das sie für dich fanden,
Dein Urbild konnt' es dennoch nicht erreichen;
Denn was sie ähnlich dir auch dachten,
War selbst Gebild aus deiner Schöpfung nur.

Und haben jene auch in Idealen
Dich mannigfaltig dargestellt,
Du bleibest doch in allen den Gebilden
Der einzig Unbegreifliche. —

Bald haben sie in Greisgestalt,
Bald in Jugendfrische dich gesehen;
Bald war dein Haupthaar graugelockt,
Bald in des Frühroths Farbe [1]).

Als Greis am Tage des Gerichtes,
Als Jüngling an dem Tag der Schlacht
Gleich einem Kriegesheld gerüstet,
Den kampfgeübte Schaar umgibt [2]).

Auf

---

1) Vergleiche hohes Lied 5, 11.
1) Vergleiche Jesaias 59, 7.

נַפְשִׁי חָמְדָה בְּצֵל יָדֶיךָ · לָרַעַת בָּלְרָז סוֹדֶיךָ:
מְדֵי דַבְּרִי בְּכְבוֹדֶךָ · הוֹמֶה לִבִּי אֶל־הוֹדֶיךָ:
עַל־כֵּן אֲדַבֵּר בְּךָ גְּבָרוֹת · וְשִׁמְךָ אֲכַבֵּד בְּשִׁירֵי יְרִידוֹת:
אֲסַפְּרָה כְּבוֹדֶךָ וְלֹא רְאִיתִיךָ · אֲדַמֶּךָ אֲכַנְּךָ וְלֹא יְדַעְתִּיךָ:
בְּיַד נְבִיאֶךָ בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ · הִמְתָּ הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ:

Meine Seele sehnt sich hin,
Hin zu deiner Allmacht Schatten;
Dort will sie erlauschen
Was sich als Geheimniß hüllt.

Wenn nun mein Gesang verkündet
Deine Herrlichkeit,
Dann schlägt mein Herz voll Sehnsucht,
Und strebt nach deiner Liebe.

Darum soll mein Lied
In Lobpreis sich ergießen,
Ich will in Liebesgängen
Deinen Ruhm verherrlichen.

Bin ich würdig deinen Ruhm zu künden?
Ich, der ich dich nie erschaut?
Kann mein Gleichniß dich bezeichnen,
Kann mein Wort dein Lob erschwingen,
Da ich dich nicht fassen kann?

Wohl hast du Herr! einst deinen Sehern,
Hast dem Kreise deiner Diener einst
In Erscheinungen gezeigt
Glanz und Schöne deiner Majestät.

וַאֲנִי בְעוֹדִי אֲהַלְלָה בּוֹרְאִי. וַאֲבָרְכָה
כָּל־יְמֵי צְבָאִי:

יְהִי שֵׁם יְיָ מְבוֹרָךְ לְעוֹלָם. מִן־הָעוֹלָם וְעַד־הָעוֹלָם:
בְּתוּב בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד־הָעוֹלָם
וְיֹאמְרוּ כָּל־הָעָם אָמֵן וְהַלֵּל לַיְיָ: עָנֵה דָּנִיאֵל וְאָמַר
לֶהֱוֵא שְׁמֵהּ דִּי אֱלָהָא מְבָרַךְ מִן עָלְמָא וְעַד עָלְמָא
דִּי חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָא דִּי־לֵהּ הִיא: וְנֶאֱמַר וַיֹּאמְרוּ
הַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ וְקַדְמִיאֵל בָּנִי חֲשַׁבְנְיָה שֵׁרֵבְיָה הוֹדָיָה
שְׁבַנְיָה פְּתַחְיָה קוּמוּ בָּרְכוּ אֶת־יְיָ אֱלֹהֵיכֶם מִן־הָעוֹלָם
עַד־הָעוֹלָם וִיבָרְכוּ שֵׁם כְּבוֹדְךָ וּמְרוֹמַם עַל־כָּל־בְּרָכָה
וּתְהִלָּה: וְנֶאֱמַר בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן־הָעוֹלָם
וְעַד־הָעוֹלָם וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן הַלְלוּיָהּ: וְנֶאֱמַר וַיְבָרֵךְ
דָּוִיד אֶת־יְיָ לְעֵינֵי כָּל־הַקָּהָל וַיֹּאמֶר דָּוִיד בָּרוּךְ אַתָּה
יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד־עוֹלָם:

שיר הכבוד

פותחין הקרון

אַנְעִים זְמִירוֹת וְשִׁירִים אֶעֱרוֹג. כִּי אֵלֶיךָ
נַפְשִׁי תַעֲרוֹג:

Schlußgesang.

אנעים זמירות.

Lieblich ſoll mein Saitenſpiel ertönen,
Flechten will ich einen Liederkranz!
Denn zu dir, o Gott! zu dir
Schwingt ſich meine Seel' empor.

כִּי שָׁם יִזָּבְחוּ זִבְחֵי צֶדֶק · אַף כִּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ
צֶדֶק׃

וּבֵית הַלֵּוִי נְעִימוֹת יְזַמֵּרוּ · לְךָ יִתְרוֹעֲעוּ אַף יָשִׁירוּ׃
בֵּית יִשְׂרָאֵל וְיִרְאֵי יְיָ · יְכַבְּדוּ וְיוֹדוּ שִׁמְךָ יְיָ׃
הֶטִיבוֹתָ מְאֹד לָרִאשׁוֹנִים · בֵּן תֵּטִיב גַּם לָאַחֲרוֹנִים׃
יְיָ תָּשִׁישׁ נָא עָלֵינוּ · כַּאֲשֶׁר שַׂשְׂתָּ עַל
אֲבוֹתֵינוּ׃

אוֹתָנוּ לְהַרְבּוֹת וּלְהֵטִיב · וְנוֹדֶה לִשְׁמְךָ לְעוֹלָם
כִּי תֵטִיב׃

יְיָ תִּבָּנֶה עִירְךָ מְהֵרָה · כִּי עָלֶיהָ שִׁמְךָ נִקְרָא׃
וְקֶרֶן דָּוִד תַּצְמִיחַ בָּהּ · וְתִשְׁכּוֹן לְעוֹלָם יְיָ בְּקִרְבָּהּ׃
וְזִבְחֵי צֶדֶק שָׂמָה נְזִבְחָה · וְכִימֵי קֶדֶם תֵּעָרַב
מִנְחָתֵנוּ׃

וְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ בְּאוֹר פָּנֶיךָ · כִּי חָפַצְתָּ לָעֲשׂוֹת
רְצוֹנֶךָ׃

וּבִרְצוֹנְךָ תַּעֲשֶׂה חָפְצֵנוּ · הַבֵּט־נָא עַמְּךָ
כֻּלָּנוּ׃

בְּחַרְתָּנוּ לִהְיוֹת לְךָ לְעַם סְגֻלָּה · וְעַל־עַמְּךָ בֵּרַכְתָּ
סֶלָה׃

וְתָמִיד נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · וְנִתְהַלֵּל וּ לְשֵׁם
רְפַאֲרְתֶּךָ׃

וּמְבֹרְכוֹתֶיךָ עַמְּךָ יְבוֹרָךְ · כִּי אַתָּה כָל־אֲשֶׁר תְּבָרֵךְ
מְבוֹרָךְ׃

בָּרוּךְ יְיָ יוֹצֵר כֻּלָּם. אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם:

כִּי מֵעוֹלָם עַל עֲבָדֶיךָ. רוֹב רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ:

וּבְמִצְרַיִם הַחִלּוֹתָ. לְהוֹדִיעַ כִּי מְאֹד נַעֲלֵיתָ

עַל־כָּל־אֱלֹהִים. בַּעֲשׂוֹתְךָ בָהֶם שְׁפָטִים גְּדוֹלִים וּבֵאלֹהֵיהֶם:

בְּבָקְעֲךָ יַם־סוּף עַמְּךָ רָאוּ הַיָּד הַגְּדוֹלָה. וַיִּירָאוּ:

נֵהַגְתָּ עַמְּךָ לַעֲשׂוֹת לְךָ שֵׁם וְתִפְאֶרֶת לְהַרְאוֹת גְּדֻלְּךָ:

וְדִבַּרְתָּ עִמָּם מִן־הַשָּׁמַיִם. וְגַם הֶעָבִים נָטְפוּ מָיִם:

יָדַעְתָּ לֶכְתָּם בַּמִּדְבָּר. בְּאֶרֶץ צִיָּה אִישׁ לֹא עָבָר:

תַּתָּה לְעַמְּךָ דְּגַן שָׁמַיִם. וְכָעָפָר שְׂאֵר וּמְצוּר מָיִם:

תְּגָרֵשׁ גּוֹיִם רַבִּים. עַמִּים יִירְשׁוּ אַרְצָם וַעֲמַלוּ לְאֻמִּים:

בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקִּים וְתוֹרוֹת. אִמְרוֹת יְיָ אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת:

וַיִּתְעַדְּנוּ בְּמִרְעֶה שָׁמֵן. וּמַחֲלְמִישׁ צוּר פַּלְגֵי שָׁמֶן:

בְּנוֹהֶם בָּנוּ עִיר קָדְשֶׁךָ. וַיִּפְאֲרוּ בֵּית מִקְדָּשֶׁךָ:

וַתֹּאמֶר פֹּה אֵשֵׁב לְאֹרֶךְ יָמִים. צֵדָה בָּרֵךְ אֲבָרֵךְ:

הָיוּ אוֹמְרִים. אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת־אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפּוֹט: בָּרְבִיעִי הָיוּ אוֹמְרִים. אֵל־נְקָמוֹת יְיָ אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ: בַּחֲמִישִׁי הָיוּ אוֹמְרִים. הָרִנִּינוּ לֵאלֹהִים עוּזֵּנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: בַּשִּׁשִּׁי הָיוּ אוֹמְרִים. יְיָ מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְיָ עֹז הִתְאַזָּר אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט: בַּשַּׁבָּת הָיוּ אוֹמְרִים. מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת. מִזְמוֹר שִׁיר לֶעָתִיד לָבוֹא. לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים:

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא. תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם. שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל־בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ. וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ. אַל־תִּקְרָא בָּנַיִךְ אֶלָּא בּוֹנַיִךְ: שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין־לָמוֹ מִכְשׁוֹל: יְהִי־שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ: לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה־נָּא שָׁלוֹם בָּךְ: לְמַעַן בֵּית־יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם: עלינו

הערנמך זאגט היום יום שבת קדש שבו הלוים היו אומרים בבית המקדש, ווען דען מזמור שיר ליום השבת וייטע 25,

שיר של יחוד לשבת

אָז בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי נָחָתָ. יוֹם הַשַּׁבָּת. עַל־כֵּן בֵּרַכְתָּ:

וְעַל־כָּל־פּוֹעַל תְּהִלָּה עֲרוּכָה. וְחַסְיְדֶיךָ בְּכָל־עֵת יְבָרְכוּכָה:

פְּטוּם הַקְּטֹרֶת הַצָּרִי וְהַצִּפֹּרֶן. הַחֶלְבְּנָה
וְהַלְּבוֹנָה. מִשְׁקַל שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנֶה. מוֹר
וּקְצִיעָה. שִׁבֹּלֶת נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם. מִשְׁקַל שִׁשָּׁה
עָשָׂר שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה. הַקִּשְׁטְ שְׁנֵים עָשָׂר.
וְקִלּוּפָה שְׁלִשָּׁה. וְקִנָּמוֹן תִּשְׁעָה. בְּרִית כַּרְשִׁינָה
תִּשְׁעָה קַבִּין. יֵין קַפְרִיסִין סְאִין תְּלָתָא וְקַבִּין
תְּלָתָא. וְאִם אֵין לוֹ יֵין קַפְרִיסִין מֵבִיא חֲמַר
חִוָּרִין עַתִּיק. מֶלַח סְדוֹמִית רֻבַּע הַקָּב. מַעֲלֶה
עָשָׁן כָּל־שֶׁהוּא רַבִּי נָתָן אוֹמֵר אַף כִּפַּת
הַיַּרְדֵּן כָּל־שֶׁהוּא. וְאִם נָתַן בָּהּ דְּבַשׁ פְּסָלָהּ.
אִם חִסַּר אַחַת מִכָּל־סַמָּנֶיהָ חַיָּב מִיתָה: רַבָּן
שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר. הַצָּרִי אֵינוֹ אֶלָּא
שְׂרָף הַנּוֹטֵף מֵעֲצֵי הַקְּטָף: בְּרִית כַּרְשִׁינָה
שֶׁשָּׁפִין בָּהּ אֶת־הַצִּפֹּרֶן. כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נָאָה:
יֵין קַפְרִיסִין שֶׁשּׁוֹרִין בּוֹ אֶת־הַצִּפֹּרֶן. כְּדֵי
שֶׁתְּהֵא עַזָּה: וַהֲלֹא מֵי רַגְלַיִם יָפִין לָהּ אֶלָּא
שֶׁאֵין מַכְנִיסִין מֵי רַגְלַיִם בָּעֲזָרָה מִפְּנֵי הַכָּבוֹד:

הַשִּׁיר שֶׁהַלְוִיִּם הָיוּ אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ.
בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן הָיוּ אוֹמְרִים לַיְיָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ
תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ: בַּשֵּׁנִי הָיוּ אוֹמְרִים. גָּדוֹל יְיָ
וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר־קָדְשׁוֹ: בַּשְּׁלִישִׁי

אֵין כֵּאלֹהֵינוּ. אֵין כַּאדוֹנֵינוּ. אֵין כְּמַלְכֵּנוּ.
אֵין כְּמוֹשִׁיעֵנוּ: מִי כֵאלֹהֵינוּ. מִי כַאדוֹנֵינוּ
מִי כְמַלְכֵּנוּ. מִי כְמוֹשִׁיעֵנוּ: נוֹדֶה לֵאלֹהֵינוּ.
נוֹדֶה לַאֲדוֹנֵינוּ. נוֹדֶה לְמַלְכֵּנוּ. נוֹדֶה
לְמוֹשִׁיעֵנוּ. בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ. בָּרוּךְ אֲדוֹנֵינוּ.
בָּרוּךְ מַלְכֵּנוּ. בָּרוּךְ מוֹשִׁיעֵנוּ: אַתָּה הוּא
אֱלֹהֵינוּ. אַתָּה הוּא אֲדוֹנֵינוּ. אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ.
אַתָּה הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ: אַתָּה הוּא שֶׁהִקְטִירוּ
אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת־קְטֹרֶת הַסַּמִּים:

אין כאלהינו.

Keiner iſt wie unſer Gott, keiner ſo wie unſer Herr, keiner ſo wie unſer König, keiner ſo wie unſer Retter. Wer iſt wie unſer Gott? wer ſo wie unſer Herr? wer ſo wie unſer König? wer ſo wie unſer Retter? Laßt uns danken unſerem Gott, laßt uns danken unſerem Herrn, laßt uns danken unſerem Könige, laßt uns danken unſerem Retter. Gebenedeyet ſey unſer Gott, gebenedeyet unſer Herr, gebenedeyet unſer König, gebenedeyet unſer Retter. Du biſt unſer Gott, du biſt unſer Herr, du biſt unſer König, du biſt unſer Retter. Du biſt es, dem zu Ehren unſere Vorfahren den Duft des Rauchwerkes aufſteigen ließen.

Dann wird פטום הקטרת nähmlich von der Bereitung des heiligen Räucherwerkes nach der Beſchreibung des Talmuds Chrith. I. in hebraiſcher Sprache geleſen.

הוּא אָבִינוּ הוּא מַלְכֵּנוּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ · וְהוּא יַשְׁמִיעֵנוּ
בְּרַחֲמָיו שֵׁנִית לְעֵינֵי כָּל־חָי · לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים:
קהל וחזן אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

חזן יום טוב מוכר חן הושענא רבה זכרנו חזן חוץ דיעוטם:

אַדִּיר אַדִּירֵנוּ יְיָ אֲדוֹנֵינוּ מָה־אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל־הָאָרֶץ: וְהָיָה
יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:
חזן וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר: קהל וחזן יִמְלֹךְ יְיָ
לְעוֹלָם וֶעֶד אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:
חזן לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ · וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ
נַקְדִּישׁ · וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד ·
כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל
(נ"ב הַמֶּלֶךְ) הַקָּדוֹשׁ:

חן שבת תכנת שבת חן שבת ר"ח אתה יצרת בני המברך את
עמו ישראל בשלום הערנמך קדיש תתקבל

---

er unſer König, er unſer Erretter. Er wird uns abermahls verkünden in Gegenwart aller Lebendigen, (die Zuſicherung) Euer Gott zu ſeyn; (2. M. 15, 41.) wie es heißt —

(Die Gemeinde.) „Ich bin der Ewige euer Gott!“

(An Feſttagen wird hier eingeſchaltet: Allmächtiger! unſer mächtigſter Schutz! Ewiger unſer Herr! wie mächtig iſt dein Name auf Erden. Einſt wird der Ewige als König der ganzen Erde anerkannt, da wird der Ewige einig und ſein Name einig ſeyn, (und in den dir geweihten Geſängen heißt es: Der Ewige wird ewig regieren; dein Gott o Zion! durch alle Zeitalter — Hallelujah.

לדור ודור u. ſ. w. (ſiehe S. מו.)

Kei-

קדושה פיר שבת, י"ט ואוכד הושענא רבה.

יחין נַעֲרִיצְךָ וְנַקְדִּישְׁךָ כְּסוֹד שִׂיחַ שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ הַמַּקְדִּישִׁים
שִׁמְךָ בַּקֹּדֶשׁ כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה
וְאָמַר קהל ויחין קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־
הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: יחין כְּבוֹדוֹ מָלֵא עוֹלָם מְשָׁרְתָיו שׁוֹאֲלִים
זֶה לָזֶה אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ:
קהל ויחין בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: יחין מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶּן
בְּרַחֲמִים. וְיָחוֹן עַם הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ עֶרֶב וָבֹקֶר בְּכָל־
יוֹם תָּמִיד. פַּעֲמַיִם בְּאַהֲבָה שְׁמַע אוֹמְרִים: קהל ויחין
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד: יחין אֶחָד הוּא אֱלֹהֵינוּ

קדושה.

(Der Vorbeter.) Wir wollen dich in tiefſter Ehrfurcht anbeten, und dich ſo heiligen, wie der preiſende Kreis der heiligen Seraphim, die deinen Namen in Heiligkeit feierlich verkünden; ſo ward es durch deinen Propheten offenbart: Und einer rief dem andern zu und ſprach:

(Die Gemeinde.) Heilig! heilig! heilig! iſt der Herr der Heerſcharen; die ganze Erde iſt ſeiner Herrlichkeit voll.

(Der Vorbeter.) Wohl erfüllt ſeine Herrlichkeit das ganze Weltall; ſeine dienſtbaren Engel fragen wechſelſeitig: Wo iſt der Standpunkt ſeiner Herrlichkeit? Und ihnen entgegen ertönet: Gebenedeyet —

(Die Gemeinde.) Gebenedeyet ſey die Herrlichkeit Gottes durch ihre Allgegenwart.

(Der Vorbeter.) O möge er in ſeiner Allgegenwart uns mit Erbarmen anblicken, und einem Volke huldvoll ſeyn, das der Einheit ſeines Namens Abends und Morgens huldigt, indem es alltäglich zweimal mit Liebe ausruft: Höre —

(Die Gemeinde.) Höre Iſrael! der Ewige unſer Gott, iſt ein einiges ewiges Weſen!

(Der Vorbeter.) Einig iſt unſer Gott, er iſt unſer Vater,

er –

לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת. וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ. וְיָנוּחוּ בוֹ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

אֶת־הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה. לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה. לִישׁוּעָה וּלְנֶחָמָה. לְפַרְנָסָה וּלְכַלְכָּלָה. לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם. לִמְחִילַת חֵטְא וּלְסְלִיחַת עָוֹן. וואן עבור מיוט זעטנט אמן הינט (וּלְכַפָּרַת פֶּשַׁע). כִּי בְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בָּחַרְתָּ מִכָּל הָאֻמּוֹת וְשַׁבַּת קָדְשְׁךָ לָהֶם הוֹדַעְתָּ. וְחֻקֵּי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים לָהֶם קָבָעְתָּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים:

רצה ומודים אבען זיטע 50

in Wahrheit anbeten. Laß uns Ewiger! unser Gott! deinen heiligen Ruhetag in Liebe und Wohlwollen genießen, daß ihn feyern Israel, die deinen Namen heiligen. Gebenedeyet seyst du, Gott! der du den Sabbath heiligest. רצה u. s. w. s. S. 48.

gen Sabbathtage diesen Monat zum Glück und zum Segen, zur Freude und zur Wonne, zum Heil und zum Troste, zur Nahrung und zur Erhaltung, zum Leben und zum Frieden, zur Verzeihung des Vergehens und zur Vergebung der Sünden; (in einem Schaltjahre: zur Versöhnung der Missethat;) denn dein Volk Israel hast du erkohren aus allen Heidenvölkern, ihnen deinen heiligen Sabbath kund gemacht, und die Vorschriften für die ersten Tage der Neumonde festgesetzt. Gepriesen seyst du Ewiger, der du heiligest den Sabbath, das Volk Israel und die ersten Tage der Monate.

רצה u. s. w. siehe S. 50.

יָמִים וְאוֹתוֹ קָרָאתָ. זֵכֶר
לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ. קַדְּשֵׁנוּ
בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְתֵן חֶלְקֵנוּ
בְּתוֹרָתֶךָ. שַׂבְּעֵנוּ
מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ
בִּישׁוּעָתֶךָ. וְטַהֵר לִבֵּנוּ

וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:
יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ.
שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי
עֹנֶג. עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי
כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ
מִטּוּבֶךָ. וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ
בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ. חֶמְדַּת
יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ. זֵכֶר
לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.
רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ. וְחַדְּשׁ
עָלֵינוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה.

---

zwei täglichen Opfer nach Gebühr.

Sie freuen sich deiner Herrschaft, die den Sabbath beobachten und ihn eine Seligkeit nennen. Einem Volke, das den siebenten Tag heiligt, wird allgemein der Vollgenuß und die Wonne deiner Güte zu Theil; denn den siebenten Tag zeichnetest du wohlgefällig aus; heiligtest, und nanntest ihn den anmuthigsten der Tage, zum Andenken der ersten Schöpfung.

Unser und unserer Väter Gott! habe Wohlgefallen an unserer Feier, und erneue uns am heiligen

den anmuthigsten der Tage, zum Andenken der Urschöpfung.

Unser und unserer Väter Gott! zeige Wohlwollen an unserer Feyer, heilige uns durch dein Gesetz, und verleihe uns die in deiner Lehre bestimmte Verheißung; erquicke uns durch deine Güte, und erfreue uns durch dein Heil, und reinige unsere Herzen, daß wir dich

in

מוסף לשבת ולשבת ר"ח קי

בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ׃

יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג. עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ. וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ. חֶמְדַּת

בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ: זֶה קָרְבַּן שַׁבָּת. וְקָרְבַּן הַיּוֹם כָּאָמוּר׃

וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם תַּקְרִיבוּ עֹלָה לַיְיָ פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד. כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם׃

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כְּמִדְבָּר. שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר. וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל. וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ. וְשָׂעִיר לְכַפֵּר

---

dem täglichen Ganzopfer, und dem dazu gehörigen Trankopfer.

Dieses ist die Vorschrift für das Sabbathopfer, jene für das heutige lautet also:

An den ersten Tagen der Monate bringet ihr zum Brandopfer, dem Ewigen zu Ehren, zwei junge Stiere, einen Widder und jährige Lämmer sieben ohne Fehler. Dazu ihr Mehlopfer und Trankopfer nach der Vorschrift, drei Zehntel zu jedem Stiere, zwei Zehntl zu jedem Widder, ein Zehntel zu jedem Schafe; Wein zum Trankopfer, einen Bock zum Sündenopfer, und die

bath außer dem täglichen Ganzopfer, und dem dazu gehörigen Trankopfer."

Sie freuen sich deiner Herrschaft, die den Sabbath beobachten, und ihn eine Seligkeit nennen. Einem Volke, das den siebenten Tag heiliget, wird allgemein der Vollgenuß und die Wonne deiner Güte zu Theil; denn den siebenten Tag zeichnetest du wohlgefällig aus, heiligtest und nanntest ihn

לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת
רְצוֹנֶךָ. כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ
עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי
מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ
בָּאָמוּר:

וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־
כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה
תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים
סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה
בְשֶׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבַּת

תְּמִידִם כְּסִדְרָם וּמוּסָפָם
כְּהִלְכָתָם: וְאֶת מוּסַף יוֹם
הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת מוּסַף יוֹם
רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה נַעֲשֶׂה
וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה.
כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ. כְּמוֹ
שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ.
עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. מִפִּי
כְבוֹדֶךָ בָּאָמוּר:

וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־
כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם
וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת
מִנְחָה בְּלוּלָה בְשֶׁמֶן
וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבַּת

---

rer Ordnung und die Zugabsopfer nach ihrer Vorschrift. Auch die Zugabsopfer eines solchen Sabbaths und eines solchen Neumondtages, wollen wir zubereiten, und dir in Liebe darbringen, nach dem Geheiße deines Willens, wie du uns vorgeschrieben hast in deiner Lehre, durch Moses deinen Diener, der es aus dem Munde deiner Herrlichkeit vernommen, wie es heißt:

„Am Sabbath-Tage (opfert) zwei jährige Lämmer ohne Fehler, und zwei Zehntheile feines Mehl als Opfergabe mit Oehl eingerührt, nebst dem dazu bestimmten Trankopfer. Dieses ist das Ganzopfer für jeden Sabbath, außer dem

Liebe nach dem Auftrage deines Willens, wie du es uns vorgeschrieben in deinem Gesetze, durch Moses deinen Diener, nach dem Ausspruche deiner Majestät, welcher lautet:

„Am Sabbath-Tage (opfert) zwey jährige Lämmer ohne Fehler, und zwey zehntheil feines Mehl als Opfergabe mit Oel eingerührt, nebst dem dazu bestimmten Trankopfer. Dieses ist das Ganzopfer für jeden Sabbath

בְּרָאוּי: יְהִי רָצוֹן
מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁתַּעֲלֵנוּ
בְּשִׂמְחָה לְאַרְצֵנוּ.
וְתִטָּעֵנוּ בִּגְבוּלֵנוּ. וְשָׁם
נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת־
קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ.
תְּמִידִים כְּסִדְרָם.
וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם:
וְאֶת־מוּסַף יוֹם הַשַּׁבָּת
הַזֶּה. נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב

מְקַדְּשֵׁנוּ. וְגָלָה יְקָרֵנוּ.
וְנִטַּל כָּבוֹד מִבֵּית חַיֵּינוּ.
וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים
לַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית
בְּחִירָתְךָ בְּבֵית הַגָּדוֹל
וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ
עָלָיו. מִפְּנֵי הַיָּד
שֶׁנִּשְׁתַּלְּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ:
יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ
אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
שֶׁתַּעֲלֵנוּ בְּשִׂמְחָה
לְאַרְצֵנוּ וְתִטָּעֵנוּ בִּגְבוּלֵנוּ
וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ. אֶת־
קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ.

---

wüstet; unsere Hoheit verschwand, entrissen ward die Herrlichkeit aus dem Wohnsitze unseres Lebensglückes. Nun können wir wegen der Gewalt, welche entzügelt in dein Heiligthum drang, in dem von dir erkohrenen Tempel, in jenem herrlichen und heiligen Hause, das deinen Namen geführt, nicht mehr erfüllen unsere Pflicht. O möge es dein Wille seyn, Ewiger! unser Gott! und Gott unserer Vorfahren, uns freudenvoll nach unserem Lande zu bringen, und uns einzusetzen in unser Gebiet, um dort die Pflichtopfer zu bereiten, die täglichen nach ihrer

zu weihen. O möge es dein Wille seyn, Ewiger! unser und unserer Väter Gott! uns freudenvoll in unser Land zu führen, und uns einzusetzen in unser Gebieth. Dort wollen wir die Opfer nach unserer Pflicht dir darbringen, die täglichen nach ihrer Ordnung, und die Zugabsopfer nach ihrer Vorschrift. Auch das Zugabsopfer dieses Sabbathtages wollen wir zubereiten und dir darbringen in

Lie-

פְּרוּשִׁיהָ עִם סִדּוּרֵי
נְסָכֶיהָ. מְעַנְּגֶיהָ לָעוֹלָם
כָּבוֹד יִנָּחֲלוּ. טוֹעֲמֶיהָ
חַיִּים זָכוּ. וְגַם הָאוֹהֲבִים
דְּבָרֶיהָ גְּדֻלָּה בָּחָרוּ: אָז
מִסִּינַי נִצְטַוּוּ עָלֶיהָ.
וַתְּצַוֵּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְהַקְרִיב
בָּהּ קָרְבַּן מוּסַף שַׁבָּת

אוֹתָנוּ. וְרָצִיתָ בָּנוּ.
וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־
הַלְּשׁוֹנוֹת וְקִדַּשְׁתָּנוּ
בְּמִצְוֹתֶיךָ וְקֵרַבְתָּנוּ
מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְשִׁמְךָ
הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ
קָרָאתָ. וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
בְּאַהֲבָה שַׁבָּתוֹת
לִמְנוּחָה. וְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים
לְכַפָּרָה. וְלִפְי שֶׁחָטָאנוּ
לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וַאֲבוֹתֵינוּ.
חָרְבָה עִירֵנוּ. וְשָׁמֵם בֵּית

---

liebteſt uns, fandeſt Wohlgefallen an uns, und erhobſt uns über alle damaligen Völkerſchaften; denn du heiligteſt uns durch deine Gebote, näherteſt uns, o König! deinem Dienſte, und nannteſt uns nach deinem großen und heiligen Namen. So gabſt du uns auch, Ewiger, unſer Gott! in Liebe die Sabbath-Tage zur Ruhe und die erſten Tage der Neumonde zur Verſöhnung. Weil aber wir und unſere Vorfahren ſündigten vor dir, wurde unſere Stadt zerſtört, unſer heiliger Tempel ver-

wü-

ihre Eintheilungen, und die Vorſchriften ihrer Trankopfer; jenen die an ihr Luſt finden, wird immer Ueberfluß zu Theil werden, die ihren hohen Zweck begreifen, machen ſich der Unſterblichkeit würdig; auch die ihre Verordnungen achten, haben ihren Sinn für das Hohe bewährt. Schon von Sinai aus wurden ſie uns anbefohlen, dann hatteſt du uns, Ewiger! unſer Gott! geboten, ihr ein dem Ruhetag würdiges Zugabsopfer

zu

זען י״ט זון וואכען טאגען פֿאלט, זאגט מען נוסטאמט מזמור לדוד,
חביגעם לדוד מזמור זייטע 70

כט מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַיְיָ בְּנֵי אֵלִים · הָבוּ לַיְיָ כָּבוֹד וָעֹז:
הָבוּ לַיְיָ כְּבוֹד שְׁמוֹ · הִשְׁתַּחֲוּוּ לַיְיָ בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ: קוֹל
יְיָ עַל־הַמָּיִם · אֵל־הַכָּבוֹד הִרְעִים · יְיָ עַל־מַיִם רַבִּים:
קוֹל־יְיָ בַּכֹּחַ · קוֹל יְיָ בֶּהָדָר: קוֹל יְיָ שֹׁבֵר אֲרָזִים ·
וַיְשַׁבֵּר יְיָ אֶת־אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן: וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ־עֵגֶל · לְבָנוֹן
וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן־רְאֵמִים קוֹל־יְיָ חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ:
קוֹל יְיָ יָחִיל מִדְבָּר · יָחִיל יְיָ מִדְבַּר קָדֵשׁ: קוֹל יְיָ יְחוֹלֵל
אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת · וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד: יְיָ
לַמַּבּוּל יָשָׁב · וַיֵּשֶׁב יְיָ מֶלֶךְ לְעוֹלָם: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן ·
יְיָ יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם: ובנחה יאמר זייטע עא

סדר תפלת מוסף לשבת

ולשבת ראש חדש

שמנה עשרה זייטע 44 ביז האל הקדוש

לשבת	ולשבת ר״ח
תִּכַּנְתָּ שַׁבָּת רָצִיתָ	אַתָּה יָצַרְתָּ עוֹלָמֶךָ
קָרְבְּנוֹתֶיהָ · צִוִּיתָ	מִקֶּדֶם כִּלִּיתָ מַלְאַכְתֶּךָ
בְּיוֹם הַשַּׁבִּיעִי · אָהַבְתָּ	

Mussaph-Gebet für den Sabbath.

אתה קדוש bis nach שמנה עשרה (siehe S. 44—45.)

Am Sabbath.	Für den Neumondtag am Sabbath.
תכנת שבת.	אתה יצרת.
Du hast die Sabbath-Feier festgesetzt, nahmst gnädig die ihr bestimmten Opfer auf. Du verordnetest	Du hast von Urbeginn die Welt erschaffen, und am siebenten Tage dein Werk vollbracht. Du

ih-

lieb-

אַב הָרַחֲמִים · שׁכֵן מְרוֹמִים · בְּרַחֲמָיו הָעֲצוּמִים · הוּא יִפְקוֹד בְּרַחֲמִים · הַחֲסִידִים וְהַיְשָׁרִים וְהַתְּמִימִים · קְהִלּוֹת הַקֹּדֶשׁ שֶׁמָּסְרוּ נַפְשָׁם עַל קִדֻּשַׁת הַשֵּׁם · הַנֶּאֱהָבִים וְהַנְּעִימִים בְּחַיֵּיהֶם וּבְמוֹתָם לֹא נִפְרָדוּ · מִנְּשָׁרִים קַלּוּ וּמֵאֲרָיוֹת גָּבְרוּ · לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנָם · וְחֵפֶץ צוּרָם : יְזַכֵּרֵם · אֱלֹהֵינוּ לְטוֹבָה · עִם שְׁאָר צַדִּיקֵי עוֹלָם וְיִנָּקֵם לְעֵינֵינוּ נְקַמַת דַּם עֲבָדָיו הַשָּׁפוּךְ : בַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים הַרְנִינוּ גוֹיִם עַמּוֹ כִּי דַם־עֲבָדָיו יִקּוֹם · וְנָקָם יָשִׁיב לְצָרָיו · וְכִפֶּר אַדְמָתוֹ עַמּוֹ : וְעַל־יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כָּתוּב לֵאמֹר · וְנִקֵּיתִי דָמָם לֹא־נִקֵּיתִי · וַיהוָה שֹׁכֵן בְּצִיּוֹן : וּבִכְתָבֵי הַקֹּדֶשׁ נֶאֱמַר · לָמָּה · יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם יִוָּדַע בַּגּוֹיִם לְעֵינֵינוּ נְקַמַת דַּם־עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ : וְאוֹמֵר כִּי־דוֹרֵשׁ דָּמִים · אוֹתָם זָכָר · לֹא־שָׁכַח צַעֲקַת עֲנָוִים : וְאוֹמֵר יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיוֹת · מָחַץ רֹאשׁ עַל־אֶרֶץ רַבָּה : מִנַּחַל בַּדֶּרֶךְ יִשְׁתֶּה · עַל־כֵּן יָרִים רֹאשׁ : אשרי ווי״טע כח

קהל יְהַלְלוּ · אֶת־שֵׁם יְיָ כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ
קהל הוֹדוֹ · עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם : וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ · הַלְלוּיָהּ :

Hernach betet man אשרי (Uibersetzung davon: Heil den Bewohnern u. s. w. siehe S. בח.)

Der Vorbeter bei dem Zurücktragen der Tora. (תורה)

Alles lobe des Ewigen Namen! denn sein Name allein ist hocherhaben.

(Die Gemeinde.) Seine Majestät überstrahlt Erde und Himmel. Er hebet seines Volkes Glück, den Ruhm aller seiner Lieblinge, sie die Sprossen Israels, seines ihm verwandten Volkes. Hallelujah.

Dann wird der 29. Psalm gesagt (siehe S. 82.) und beim Hineinstellen der Tora in die Bundeslade wird obiges ובנחה (Seite. עא) gebetet.

דען זאגט דער חזן דיעלעם.

מִי שֶׁעָשָׂה נִסִּים לַאֲבוֹתֵינוּ וְגָאַל אוֹתָם מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת. הוּא יִגְאַל אוֹתָנוּ וְיַקְבֵּץ נִדָּחֵינוּ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ. חֲבֵרִים כָּל־יִשְׂרָאֵל וְנֹאמַר אָמֵן:

דער חזן ניאמט דיא ספר תורה אונד זאגט דיעם ראש חדש בין לטובה, ווען עס קהל טטעהענד נוהדרט.

ראש חדש (פלוני) יהיה ביום (פלוני) הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה.

קהל וחזן יְחַדְּשֵׁהוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָלֵינוּ וְעַל כָּל־עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם. לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה. לִישׁוּעָה וּלְנֶחָמָה. וְנֹאמַר אָמֵן:

Verkündigung des Neumondes.

(Der Neumondtag wird am Sabbath vorher auf nachstehende Weise feyerlich verkündet.)

(Der Vorbeter) Er, der unsern Vorfahren Wunder erzeigt, und sie zur Freiheit aus der Sklaverei erlöst, möge auch uns bald erlösen, und sammle unsere Zerstreuten aus den vier Enden der Erde, daß ganz Israel vereinigt werde. — Darauf laßt uns sprechen: Amen.

Der Neumondstag des Monats ( ) wird seyn am Tage ( ) der zu unserem Heile eintreten möge!

(Die Gemeinde dann der Vorbeter) Der Heilige, gelobt sey er! erneue ihn für uns und für ganz Israel, zum Leben und zum Frieden, zur Freude und zur Wonne, zum Heile und zum Troste! Amen!

Her-

שְׁלַח עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ עַל כָּל הַמֶּגֶנִים וְהַפְּקִידִים הַמְּתְעוֹרְרִים לְהַחֲזִיק טוֹבַת הַמְּדִינָה הַיְקָרָה:

הַרְעִיפוּ שָׁמַיִם בְּרָכוֹת מִמַּעַל עָלֵינוּ וְעַל כָּל יוֹשְׁבֵי אעסטערריך. וְהָאָרֶץ תִּפְרֶה יֶשַׁע וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם. ובא לציון גואל וכן יהי רצון ונאמר אמן:

וען אמן ראש חדש בעמט געגט אמן דיעזען יהי רצון

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּחַדֵּשׁ עָלֵינוּ אֶת־הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה. וְתִתֶּן לָנוּ חַיִּים אֲרוּכִים. חַיִּים שֶׁל שָׁלוֹם. חַיִּים שֶׁל טוֹבָה. חַיִּים שֶׁל בְּרָכָה. חַיִּים שֶׁל פַּרְנָסָה. חַיִּים שֶׁל חִלּוּץ עֲצָמוֹת. חַיִּים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם יִרְאַת שָׁמַיִם וְיִרְאַת חֵטְא. חַיִּים שֶׁאֵין בָּהֶם בּוּשָׁה וּכְלִמָּה. חַיִּים שֶׁל עֹשֶׁר וְכָבוֹד. חַיִּים שֶׁתְּהֵא בָּנוּ אַהֲבַת תּוֹרָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם. חַיִּים שֶׁיְּמַלֵּא יְיָ מִשְׁאֲלוֹת לִבֵּנוּ לְטוֹב בְּזְכוּת תְּפִלּוֹת רַבִּים אָמֵן סֶלָה:

Verleihe auch deinen heiligen Beiſtand den hohen Miniſtern und allen Staatsbeamten zum Wohl des theuern Vaterlandes.

Träufelt ihr Himmel euern Segen über uns und über alle Bewohner dieſes Kaiſerſtaates; ſeinem Boden entkeime Wohlſtand, und das ganze Reich beglücke Frieden. — Amen!

הוּא אָבִינוּ הוּא מַלְכֵּנוּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ · וְהוּא יַשְׁמִיעֵנוּ
בְּרַחֲמָיו שֵׁנִית לְעֵינֵי כָּל־חָי · לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים:
קהל ויזן אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

מן יום טוב מוגר מן השענא רבה וחגם מתן מוך דיעוגם:

אַדִּיר אַדִּירֵנוּ יְיָ אֲדוֹנֵינוּ מָה־אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל־הָאָרֶץ: וְהָיָה
יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:
ויזן וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר: קהל ויזן יִמְלֹךְ יְיָ
לְעוֹלָם וֶעֶד אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:
ויזן לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ · וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ
נַקְדִּישׁ · וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד ·
כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל
(נ"ב בַּמֶּלֶךְ) הַקָּדוֹשׁ:

מן שנת תכנת שבת מן שנת ר"ח אתה יצרת בו המברך את
עמו ישראל בשלום הערגך קדיש תתקבל

---

er unser König, er unser Erretter. Er wird uns abermahls verkünden in Gegenwart aller Lebendigen, (die Zusicherung) Euer Gott zu seyn; (2. M. 15, 41.) wie es heißt —

(Die Gemeinde.) „Ich bin der Ewige euer Gott!“

(An Festtagen wird hier eingeschaltet: Allmächtiger! unser mächtigster Schutz! Ewiger unser Herr! wie mächtig ist dein Name auf Erden. Einst wird der Ewige als König der ganzen Erde anerkannt, da wird der Ewige einig und sein Name einig seyn, (und in den dir geweihten Gesängen heißt es: Der Ewige wird ewig regieren; dein Gott o Zion! durch alle Zeitalter — Hallelujah.

לדור ודור u. s. w. (Siehe S. מו.)

קדושה פיר שבת, י"ט מוסף הושענא רבה.

יחין נַעֲרִיצְךָ וְנַקְדִּישְׁךָ כְּסוֹד שִׂיחַ שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ הַמַּקְדִּישִׁים
שִׁמְךָ בַּקֹּדֶשׁ כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה
וְאָמַר קהל ויחין קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־
הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: יחין כְּבוֹדוֹ מָלֵא עוֹלָם מְשָׁרְתָיו שׁוֹאֲלִים
זֶה לָזֶה אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ:
קהל ויחין בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: יחין מִמְּקוֹמוֹ הוּא יֵפֶן
בְּרַחֲמִים. וְיָחוֹן עַם הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ עֶרֶב וָבֹקֶר בְּכָל־
יוֹם תָּמִיד. פַּעֲמַיִם בְּאַהֲבָה שְׁמַע אוֹמְרִים: קהל ויחין
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד: יחין אֶחָד הוּא אֱלֹהֵינוּ

קדושה.

(Der Vorbeter.) Wir wollen dich in tiefster Ehrfurcht anbeten, und dich so heiligen, wie der preisende Kreis der heiligen Seraphim, die deinen Namen in Heiligkeit feierlich verkünden; so ward es durch deinen Propheten offenbart: Und einer rief dem andern zu und sprach:

(Die Gemeinde.) Heilig! heilig! heilig! ist der Herr der Heerscharen; die ganze Erde ist seiner Herrlichkeit voll.

(Der Vorbeter.) Wohl erfüllt seine Herrlichkeit das ganze Weltall; seine dienstbaren Engel fragen wechselseitig: Wo ist der Standpunkt seiner Herrlichkeit? Und ihnen entgegen ertönet: Gebenedeyet —

(Die Gemeinde.) Gebenedeyet sey die Herrlichkeit Gottes durch ihre Allgegenwart.

(Der Vorbeter.) O möge er in seiner Allgegenwart uns mit Erbarmen anblicken, und einem Volke huldvoll seyn, das der Einheit seines Namens Abends und Morgens huldigt, indem es alltäglich zweimal mit Liebe ausruft: Höre —

(Die Gemeinde.) Höre Israel! der Ewige unser Gott, ist ein einiges ewiges Wesen!

(Der Vorbeter.) Einig ist unser Gott, er ist unser Vater,

er —

לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת׃
וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ׃
בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת
קָדְשֶׁךָ׃ וְיָנוּחוּ בוֹ יִשְׂרָאֵל
מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ׃ בָּרוּךְ
אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ
הַשַּׁבָּת׃

את־החדש הזה לטובה
ולברכה׃ לששון
ולשמחה׃ לישועה
ולנחמה׃ לפרנסה
ולכלכלה׃ לחיים
ולשלום׃ למחילת חטא
ולסליחת עון׃ וועז
עבור מיוט זעטנט אמן הינגו
(ולכפרת פשע)׃ כי
בעמך ישראל בחרת
מכל האמות ושבת
קדשך להם הודעת׃

וְחֻקֵּי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים לָהֶם קָבָעְתָּ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ
מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים׃

רצה ומודים וכבן וייטע 50

---

gen Sabbathtage dieſen Monat zum Glück und zum Segen, zur Freude und zur Wonne, zum Heil und zum Troſte, zur Nahrung und zur Erhaltung, zum Leben und zum Frieden, zur Verzeihung des Vergehens und zur Vergebung der Sünden; (in einem Schaltjahre: zur Verſöhnung der Miſſethat;) denn dein Volk Iſrael haſt du erkohren aus allen Heidenvölkern, ihnen deinen heiligen Sabbath kund gemacht, und die Vorſchriften für die erſten Tage der Neumonde feſtgeſetzt. Gepriesen ſeyſt du Ewiger, der du heiligeſt den Sabbath, das Volk Iſrael und die erſten Tage der Monate.

רצה u. ſ. w. ſiehe S. 50.

in Wahrheit anbeten. Laß uns Ewiger! unſer Gott! deinen heiligen Ruhetag in Liebe und Wohlwollen genießen, daß ihn feyern Iſrael, die deinen Namen heiligen. Gebenedeyet ſeyſt du, Gott! der du den Sabbath heiligeſt. רצה u. ſ. w. ſ. S. 48.

יָמִים וְאוֹתוֹ קָרָאתָ. זֵכֶר
לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ. קַדְּשֵׁנוּ
בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְתֵן חֶלְקֵנוּ
בְּתוֹרָתֶךָ. שַׂבְּעֵנוּ
מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ
בִּישׁוּעָתֶךָ. וְטַהֵר לִבֵּנוּ

וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:
יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ.
שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי
עֹנֶג. עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי
כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ
מִטּוּבֶךָ. וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ
בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ. חֶמְדַּת
יָמִים וְאוֹתוֹ קָרָאתָ. זֵכֶר
לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.
רְצֵה בְמְנוּחָתֵנוּ. וְחַדְּשׁ
עָלֵינוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה.

---

zwei täglichen Opfer nach Gebühr.

Sie freuen sich deiner Herrschaft, die den Sabbath beobachten und ihn eine Seligkeit nennen. Einem Volke, das den siebenten Tag heiligt, wird allgemein der Vollgenuß und die Wonne deiner Güte zu Theil; denn den siebenten Tag zeichnetest du wohlgefällig aus; heiligtest, und nanntest ihn den anmuthigsten der Tage, zum Andenken der ersten Schöpfung.

Unser und unserer Väter Gott! habe Wohlgefallen an unserer Feier, und erneue uns am heiligen anmuthigsten der Tage, zum Andenken der Urschöpfung.

Unser und unserer Väter Gott! zeige Wohlwollen an unserer Feyer, heilige uns durch dein Gesetz, und verleihe uns die in deiner Lehre bestimmte Verheißung; erquicke uns durch deine Güte, und erfreue uns durch dein Heil, und reinige unsere Herzen, daß wir dich

לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת
רְצוֹנֶךָ. כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ
עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי
מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ
כָּאָמוּר:

וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־
כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה
תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים
סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה
בְשֶׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבָּת

תְּמִידִם כְּסִדְרָם וּמוּסָפֶם
כְּהִלְכָתָם: וְאֶת מוּסַף יוֹם
הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת מוּסַף יוֹם
רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה נַעֲשֶׂה
וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה.
כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ. כְּמוֹ
שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ.
עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. מִפִּי
כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר:

וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־
כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם
וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת
מִנְחָה בְּלוּלָה בְשֶׁמֶן
וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבָּת

---

rer Ordnung und die Zugabsopfer nach ihrer Vorschrift. Auch die Zugabsopfer eines solchen Sabbaths und eines solchen Neumondtages, wollen wir zubereiten, und dir in Liebe darbringen, nach dem Geheiße deines Willens, wie du uns vorgeschrieben hast in deiner Lehre, durch Moses deinen Diener, der es aus dem Munde deiner Herrlichkeit vernommen, wie es heißt:

„Am Sabbath-Tage (opfert) zwei jährige Lämmer ohne Fehler, und zwei Zehntheile feines Mehl als Opfergabe mit Oehl eingerührt, nebst dem dazu bestimmten Trankopfer. Dieses ist das Ganzopfer für jeden Sabbath, außer dem

Liebe nach dem Auftrage deines Willens, wie du es uns vorgeschrieben in deinem Gesetze, durch Moses deinen Diener, nach dem Ausspruche deiner Majestät, welcher lautet:

„Am Sabbath-Tage (opfert) zwey jährige Lämmer ohne Fehler, und zwey zehntheil feines Mehl als Opfergabe mit Oel eingerührt, nebst dem dazu bestimmten Trankopfer. Dieses ist das Ganzopfer für jeden Sabbath

כְּרָאוּי: יְהִי רָצוֹן
מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁתַּעֲלֵנוּ
בְּשִׂמְחָה לְאַרְצֵנוּ.
וְתִטָּעֵנוּ בִּגְבוּלֵנוּ. וְשָׁם
נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת־
קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ.
תְּמִידִים כְּסִדְרָם.
וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם:
וְאֶת־מוּסַף יוֹם הַשַּׁבָּת
הַזֶּה. נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב

מְקֻדָּשֵׁנוּ. וְגָלָה יְקָרֵנוּ.
וְנִטַּל כָּבוֹד מִבֵּית חַיֵּינוּ.
וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים
לַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית
בְּחִירָתְךָ בְּבֵית הַגָּדוֹל
וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ
עָלָיו. מִפְּנֵי הַיָּד
שֶׁנִּשְׁתַּלְּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ:
יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ
אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
שֶׁתַּעֲלֵנוּ בְּשִׂמְחָה
לְאַרְצֵנוּ וְתִטָּעֵנוּ בִּגְבוּלֵנוּ
וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ. אֶת־
קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ.

---

wüstet; unsere Hoheit verschwand, entrissen ward die Herrlichkeit aus dem Wohnsitze unseres Lebensglückes. Nun können wir wegen der Gewalt, welche entzügelt in dein Heiligthum drang, in dem von dir erkohrenen Tempel, in jenem herrlichen und heiligen Hause, das deinen Namen geführt, nicht mehr erfüllen unsere Pflicht. O möge es dein Wille seyn, Ewiger! unser Gott! und Gott unserer Vorfahren, uns freudenvoll nach unserem Lande zu bringen, und uns einzusetzen in unser Gebiet, um dort die Pflichtopfer zu bereiten, die täglichen nach ihrer

zu weihen. O möge es dein Wille seyn, Ewiger! unser und unserer Väter Gott! uns freudenvoll in unser Land zu führen, und uns einzusetzen in unser Gebieth. Dort wollen wir die Opfer nach unserer Pflicht dir darbringen, die täglichen nach ihrer Ordnung, und die Zugabsopfer nach ihrer Vorschrift. Auch das Zugabsopfer dieses Sabbathtages wollen wir zubereiten und dir darbringen in

פְּרוּשִׁיהָ עִם סִדּוּרֵי
נְסָכֶיהָ. מַעֲנֶגֶיהָ לְעוֹלָם
כָּבוֹד יִנָּחֲלוּ. טוֹעֲמֶיהָ
חַיִּים זָכוּ. וְגַם הָאוֹהֲבִים
דָּבְרֶיהָ גְּדֻלָּה בָּחָרוּ: אָז
מִסִּינַי נִצְטַוּוּ עָלֶיהָ.
וַתְּצַוֵּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְהַקְרִיב
בָּהּ קָרְבַּן מוּסַף שַׁבָּת

אוֹתָנוּ. וְרָצִיתָ בָּנוּ.
וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־
הַלְּשׁוֹנוֹת וְקִדַּשְׁתָּנוּ
בְּמִצְוֹתֶיךָ וְקֵרַבְתָּנוּ
מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְשִׁמְךָ
הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ
קָרָאתָ. וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
בְּאַהֲבָה שַׁבָּתוֹת
לִמְנוּחָה. וְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים
לְכַפָּרָה. וְלִפְנֵי שֶׁחָטָאנוּ
לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וַאֲבוֹתֵינוּ.
חָרְבָה עִירֵנוּ. וְשָׁמֵם בֵּית

liebtest uns, fandest Wohlgefallen an uns, und erhobst uns über alle damaligen Völkerschaften; denn du heiligtest uns durch deine Gebote, näherteſt uns, o König! deinem Dienſte, und nannteſt uns nach deinem großen und heiligen Namen. So gabſt du uns auch, Ewiger, unſer Gott! in Liebe die Sabbath-Tage zur Ruhe und die erſten Tage der Neumonde zur Verſöhnung. Weil aber wir und unſere Vorfahren ſündigten vor dir, wurde unſere Stadt zerſtört, unſer heiliger Tempel ver-

ihre Eintheilungen, und die Vorſchriften ihrer Trankopfer; jenen die an ihr Luſt finden, wird immer Ueberfluß zu Theil werden, die ihren hohen Zweck begreifen, machen ſich der Unſterblichkeit würdig; auch die ihre Verordnungen achten, haben ihren Sinn für das Hohe bewährt. Schon von Sinai aus wurden ſie uns anbefohlen, dann hatteſt du uns, Ewiger! unſer Gott! geboten, ihr ein dem Ruhetag würdiges Zugabsopfer

זען י״ט מן וואכען טאגען פֿאלגט, זאגט אמן נאכטאמאט מזמור לדוד,
חביגעס לדוד מזמור זייטע 70

כט מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַיְיָ בְּנֵי אֵלִים · הָבוּ לַיְיָ כָּבוֹד וָעֹז:
הָבוּ לַיְיָ כְּבוֹד שְׁמוֹ · הִשְׁתַּחֲוּוּ לַיְיָ בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ: קוֹל
יְיָ עַל־הַמָּיִם · אֵל־הַכָּבוֹד הִרְעִים · יְיָ עַל־מַיִם רַבִּים:
קוֹל־יְיָ בַּכֹּחַ · קוֹל יְיָ בֶּהָדָר: קוֹל יְיָ שֹׁבֵר אֲרָזִים ·
וַיְשַׁבֵּר יְיָ אֶת־אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן: וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ־עֵגֶל · לְבָנוֹן
וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן־רְאֵמִים קוֹל־יְיָ חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ:
קוֹל יְיָ יָחִיל מִדְבָּר · יָחִיל יְיָ מִדְבַּר קָדֵשׁ: קוֹל יְיָ יְחוֹלֵל
אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת · וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד: יְיָ
לַמַּבּוּל יָשָׁב · וַיֵּשֶׁב יְיָ מֶלֶךְ לְעוֹלָם: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן ·
יְיָ יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם: ובנחה יאמר זייטע עא

סדר תפלת מוסף לשבת
ולשבת ראש חדש

שמנה עשרה זייטע 44 ביז האל הקדוש

לשבת	ולשבת ר״ח
תִּכַּנְתָּ שַׁבָּת רָצִיתָ	אַתָּה יָצַרְתָּ עוֹלָמֶךָ
קָרְבְּנוֹתֶיהָ · צִוִּיתָ	מִקֶּדֶם כִּלִּיתָ מַלְאַכְתֶּךָ
בְּיוֹם הַשַּׁבִּיעִי · אָהַבְתָּ	

Mussaph-Gebet für den Sabbath.

אתה קדוש bis nach שמנה עשרה (siehe S. 44—45.)

Am Sabbath.	Für den Neumondtag am Sabbath.
תכנת שבת.	אתה יצרת.
Du haſt die Sabbath-Feier feſtgeſetzt, nahmſt gnädig die ihr beſtimmten Opfer auf. Du verordneteſt	Du haſt von Urbeginn die Welt erſchaffen, und am ſiebenten Tage dein Werk vollbracht. Du
ihr	lieb-

אַב הָרַחֲמִים · שׁכֵן מְרוֹמִים · בְּרַחֲמָיו הָעֲצוּמִים · הוּא יִפְקוֹד בְּרַחֲמִים · הַחֲסִידִים וְהַיְשָׁרִים וְהַתְּמִימִים · קְהִלוֹת הַקֹּדֶשׁ שֶׁמָּסְרוּ נַפְשָׁם עַל קְדֻשַׁת הַשֵּׁם · הַנֶּאֱהָבִים וְהַנְּעִימִים בְּחַיֵּיהֶם וּבְמוֹתָם לֹא נִפְרָדוּ · מִנְּשָׁרִים קַלּוּ וּמֵאֲרָיוֹת גָּבְרוּ · לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנָם · וְחֵפֶץ צוּרָם : יְזָכֵרֵם · אֱלֹהֵינוּ לְטוֹבָה · עִם שְׁאָר צַדִּיקֵי עוֹלָם וְיִנָּקֵם לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דַּם עֲבָדָיו הַשָּׁפוּךְ : בַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים הַרְנִינוּ גוֹיִם עַמּוֹ כִּי דַם־עֲבָדָיו יִקּוֹם · וְנָקָם יָשִׁיב לְצָרָיו · וְכִפֶּר אַדְמָתוֹ עַמּוֹ : וְעַל־יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כָּתוּב לֵאמֹר · וְנִקֵּיתִי דָמָם לֹא־נִקֵּיתִי · וַיהוָה שֹׁכֵן בְּצִיּוֹן : וּבִכְתְבֵי הַקֹּדֶשׁ נֶאֱמַר · לָמָּה · יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם יִוָּדַע בַּגּוֹיִם לְעֵינֵינוּ נְקַמַת דַּם־עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ : וְאוֹמֵר כִּי־דוֹרֵשׁ דָּמִים · אוֹתָם זָכָר · לֹא־שָׁכַח צַעֲקַת עֲנָוִים : וְאוֹמֵר יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיוֹת · מָחַץ רֹאשׁ עַל־אֶרֶץ רַבָּה : מִנַּחַל בַּדֶּרֶךְ יִשְׁתֶּה · עַל־כֵּן יָרִים רֹאשׁ : אשרי ויטע כח

קהל יְהַלְלוּ · אֶת־שֵׁם יְיָ כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ הוֹדוֹ · עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם : וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ · הַלְלוּיָהּ :

Hernach betet man אשרי (Uibersetzung davon: Heil den Bewohnern u. s. w. siehe S. בח.)

Der Vorbeter bei dem Zurücktragen der Tora. (תורה)

Alles lobe des Ewigen Namen! denn sein Name allein ist hocherhaben.

(Die Gemeinde.) Seine Majestät überstrahlt Erde und Himmel. Er hebet seines Volkes Glück, den Ruhm aller seiner Lieblinge, sie die Sprossen Israels, seines ihm verwandten Volkes. Hallelujah.

Dann wird der 29. Psalm gesagt (siehe S. 82.) und beim Hineinstellen der Tora in die Bundeslade wird obiges ובנחה (Seite. עא) gebetet.

דען זאגט דער חזן דיעזעם.

מִי שֶׁעָשָׂה נִסִּים לַאֲבוֹתֵינוּ וְגָאַל אוֹתָם מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת. הוּא יִגְאַל אוֹתָנוּ וִיקַבֵּץ נִדָּחֵינוּ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ. חֲבֵרִים כָּל־יִשְׂרָאֵל וְנֹאמַר אָמֵן:

דער חזן נימאט דיא ספר תורה אונד זאגט דיעזעם ראש חדש בינ לטובה, וועלכעם קהל מיטהענד נוהאַרט.

ראש חדש (פלוני) יהיה ביום (פלוני) הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה.

קהל וחזן יְחַדְּשֵׁהוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָלֵינוּ וְעַל כָּל־עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם. לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה. לִישׁוּעָה וּלְנֶחָמָה. וְנֹאמַר אָמֵן:

Verkündigung des Neumondes.

(Der Neumondtag wird am Sabbath vorher auf nachstehende Weise feyerlich verkündet.)

(Der Vorbeter) Er, der unsern Vorfahren Wunder erzeigt, und sie zur Freiheit aus der Sklaverei erlöst, möge auch uns bald erlösen, und sammle unsere Zerstreuten aus den vier Enden der Erde, daß ganz Israel vereinigt werde. — Darauf laßt uns sprechen: Amen.

Der Neumondstag des Monats ( ) wird seyn am Tage ( ) der zu unserem Heile eintreten möge!

(Die Gemeinde dann der Vorbeter) Der Heilige, gelobt sey er! erneue ihn für uns und für ganz Israel, zum Leben und zum Frieden, zur Freude und zur Wonne, zum Heile und zum Troste! Amen!

Her-

שְׁלַח עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ עַל כָּל הַפָּגִנִים וְהַפְּקִידִים הַמְּחֻעוֹרְרִים
לְהַחֲזִיק טוֹבַת הַמְּדִינָה הַיְקָרָה:
הַרְעִיפוּ שָׁמַיִם בְּרָכוֹת מִמַּעַל עָלֵינוּ וְעַל כָּל יוֹשְׁבֵי
אעמטערריך. וְהָאָרֶץ תִּפְרֶה יֶשַׁע וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם.
ובא לציון גואל וכן יהי רצון ונאמר אמן:

וען אמן ראש חדש בעגטט נאכט אמן דיעזען יהי רצון

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
שֶׁתְּחַדֵּשׁ עָלֵינוּ אֶת־הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה
וְלִבְרָכָה. וְתִתֶּן לָנוּ חַיִּים אֲרוּכִים. חַיִּים שֶׁל
שָׁלוֹם. חַיִּים שֶׁל טוֹבָה. חַיִּים שֶׁל בְּרָכָה. חַיִּים
שֶׁל פַּרְנָסָה. חַיִּים שֶׁל חִלּוּץ עֲצָמוֹת. חַיִּים
שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם יִרְאַת שָׁמַיִם וְיִרְאַת חֵטְא. חַיִּים
שֶׁאֵין בָּהֶם בּוּשָׁה וּכְלִמָּה. חַיִּים שֶׁל עֹשֶׁר
וְכָבוֹד. חַיִּים שֶׁתְּהֵא בָּנוּ אַהֲבַת תּוֹרָה וְיִרְאַת
שָׁמַיִם. חַיִּים שֶׁיְּמַלֵּא יְיָ מִשְׁאֲלוֹת לִבֵּנוּ לְטוֹב
בְּזוֹכוֹת תְּפִלּוֹת רַבִּים אָמֵן סֶלָה:

Verleihe auch deinen heiligen Beiſtand den hohen Miniſtern und allen Staatsbeamten zum Wohl des theuern Vaterlandes.

Träufelt ihr Himmel euern Segen über uns und über alle Bewohner dieſes Kaiſerſtaates; ſeinem Boden entkeime Wohlſtand, und das ganze Reich beglücke Frieden. — Amen!

תפלות לשבת אחר ק"ה קו

קָדְשֶׁךָ · בְּצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵהוּ מִכָּל צָרָה וְיָגוֹן · וְאֹרֶךְ יָמִים תַּשְׂבִּיעֵהוּ · מַלֵּא כָּל מִשְׁאֲלוֹתָיו לְטוֹבָה · וַאֲרֻשַׁת שְׂפָתָיו בַּל תִּמְנַע מִלָּה:

חִשָּׂא מֵאִתְּךָ בְּרָכַת טוֹב הַגְּבִירָה הַמְּעֻטָּרָה אֵם נֶאֱמָנָה לְכָל יוֹשְׁבֵי אעסטעררייך קאַראָלינאַ אויגוסטאַ:

וְהָאֵר פָּנֶיךָ עַל בֶּן יוֹרֵשׁ עֶצֶר פערדינאַנד יֶאֱשַׁר בָּאָרֶץ · וְעַל רוֹב שָׁלוֹם יְחַנְּגֵ: וְתָשִׁית בְּרָכוֹת לָעַד עַל כָּל צָאֱצָאֵי גֶּזַע נֶחְמָד מַטַּע האַבסבורג:

---

deiner heiligen Wohnung, bürg' Ihn unter dem Schatten deiner Flügel vor jedem Uibel und vor allen Leiden; erfreue Ihn durch ein hohes und glückliches Alter; laß alle Seine heilsamen Wünsche in Erfüllung gehen, und versage nie was Seine Lippen regen!

Segne mit deinem reichsten Segen unsere erhabenste Kaiserin und allgeliebte Landesmutter

Carolina Auguſta.

Laß dein Antlitz leuchten über unsern allverehrten und allgeliebten Kronprinzen, Erzherzog

Ferdinand,

und ergieße das Füllhorn deines Segens über alle Sprößlinge des glorreichen Kaiserstammes

Habsburg.

חוי מתפלל בשלומה של מלכות

(תנות פרק ג׳ משנה ג׳)

הַנּוֹתֵן תְּשׁוּעָה לַמְּלָכִים וּמֶמְשָׁלָה לַנְּסִיכִים. מַלְכוּתוֹ מַלְכוּת כָּל־עוֹלָמִים. הַפּוֹצֶה אֶת־דָּוִד עַבְדּוֹ מֵחֶרֶב רָעָה. הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה. הוּא יְבָרֵךְ וְיִשְׁמוֹר וְיִנְצוֹר וְיַעֲזוֹר וִירוֹמֵם וְיַגְדֵּל וְיַנְשֵׂא לְמַעְלָה אֶת־אֲדוֹנֵינוּ **פראַנץ הָרִאשׁוֹן** קֵיסַר מַלְכוּת **אעסטערריין** יָרוּם הוֹדוֹ!

מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַשְׁקִיפָה עָלָיו מִמָּעוֹן

Gebet

für das Wohl Seiner Majestät des

Kaisers

und Ihrer Majestät der

Kaiserin

und des ganzen Kaiserhauses.

Er, der den Königen Sieg, den Fürsten Herrschaft verleiht; Er, dessen Reich aller Welten Reich ist; Er, der seinen Knecht David von dem Schwerte des Verderbens errettet; Er, der durch das Meer einen Weg gebahnt, einen Pfad durch reißende Ströme; Er segne, schütze, schürme und erhebe hoch, unsern allgnädigsten Kaiser und allgeliebten Landesfürsten

Franz den Ersten.

König aller Könige! schaue herab auf Ihn von

שֶׁמִּיַּחֲדִים בָּתֵּי כְנֵסִיוֹת לִתְפִלָּה · וּמִי שֶׁבָּאִים בְּתוֹכָם לְהִתְפַּלֵּל : וּמִי שֶׁנּוֹתְנִים נֵר לַמָּאוֹר וְיַיִן לְקִדּוּשׁ וְלִהַבְדָּלָה · וּפַת לְאוֹרְחִים וּצְדָקָה לָעֲנִיִּים · וְכָל־מִי שֶׁעוֹסְקִים בְּצָרְכֵי צִבּוּר בֶּאֱמוּנָה · הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְשַׁלֵּם שְׂכָרָם · וְיָסִיר מֵהֶם כָּל־מַחֲלָה · וְיִרְפָּא לְכָל־גּוּפָם · וְיִסְלַח לְכָל־עֲוֹנָם · וְיִשְׁלַח בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם עִם כָּל־יִשְׂרָאֵל אֲחֵיהֶם וְנֹאמַר אָמֵן :

Er segne diejenigen, welche der Andacht Bethäuser weihen, so wie jene, welche dahin kommen zu beten; er segne diejenigen, welche Lichter zur Beleuchtung und Wein zum Kiduſch und Habdalah [1]), Brod den Wanderern und Almoſen den Armen ſpenden, ſo wie alle, welche das Gemeinweſen gewiſſenhaft verwalten. Der Heilige, Hochgelobte, vergelte ihnen nach ihrem Verdienſte, wende ab von ihnen jede Krankheit, heile ihre körperliche Gebrechlichkeit, vergebe alle ihre Sünden und verleihe Segen und Glück allen ihren Unternehmungen, wie auch allen Brüdern in Iſrael — Amen!

Ge=

---

1) Wein zum Segensſpruch beim Ein= und Ausgang des Sabbath und der Feyertage.

וְקַיָּמָא זַרְעָא דִּי לָא יִפְסוֹק וְדִי לָא יִבְטוֹל
מִפִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא: לְכָל־קְהָלָא קַדִּישָׁא הָדֵין
רַבְרְבַיָּא עִם זְעֵרַיָּא. טַפְלָא וְנָשַׁיָּא. מַלְכָּא
דְּעָלְמָא יְבָרֵךְ יַתְכוֹן. יַפִּישׁ חַיֵּיכוֹן. וְיַסְגֵּא
יוֹמֵיכוֹן. וְיִתֵּן אַרְכָּא לְשָׁנֵיכוֹן. וְתִתְפְּרְקוּן
וְתִשְׁתֵּזְבוּן. מִן־כָּל־עָקָא. וּמִן־כָּל־מַרְעִין
בִּישִׁין. מָרָן דִּי בִשְׁמַיָּא. יְהֵא בְּסַעְדְּכוֹן. כָּל־
זְמַן וְעִדָּן. וְנֹאמַר אָמֵן:

מִי שֶׁבֵּרַךְ אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב הוּא יְבָרֵךְ
אֶת כָּל־הַקָּהָל הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה. עִם כָּל־קְהִלּוֹת הַקֹּדֶשׁ.
הֵם וְנָשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם וְכָל־אֲשֶׁר לָהֶם וּמִי

---

de, Nachkommenschaft, eine Nachkommenschaft der nichts schwinde und nichts untergehe vom hohen Sinne der heiligen Lehre — dieser ganzen frommen Gemeinde, den Vornehmsten und den Geringsten, den Kindern und den Weibern. Der Weltregent segne euch, und lasse euer Leben fruchtbringend, euere Tage viel und euer Daseyn verlängert werden, er schütze und schürme sie vor jedem Uebel und vor jedem Mißgeschicke. Der himmlische Gebieter sey euer Schutz zu jeder Zeit und Stunde. — Amen!

מי שברך.

Er der unsere Urväter, Abraham Isak und Jakob gesegnet hat, der segne diese ganze fromme Gemeinde und alle andere frommen Gemeinden; sie, ihre Weiber, ihre Söhne, ihre Töchter und alle ihre Angehörigen.

Er

שְׁמִיַּחֲדִים בָּתֵּי כְנֵסִיוֹת לִתְפִלָּה · וּמִי שֶׁבָּאִים בְּתוֹכָם לְהִתְפַּלֵּל : וּמִי שֶׁנּוֹתְנִים נֵר לַמָּאוֹר וְיַיִן לְקִדּוּשׁ וְלְהַבְדָּלָה · וּפַת לְאוֹרְחִים וּצְדָקָה לַעֲנִיִּים · וְכָל־מִי שֶׁעוֹסְקִים בְּצָרְכֵי צִבּוּר בֶּאֱמוּנָה · הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְשַׁלֵּם שְׂכָרָם · וְיָסִיר מֵהֶם כָּל־מַחֲלָה · וְיִרְפָּא לְכָל־גּוּפָם · וְיִסְלַח לְכָל־עֲוֹנָם · וְיִשְׁלַח בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם עִם כָּל־יִשְׂרָאֵל אֲחֵיהֶם וְנֹאמַר אָמֵן :

Er segne diejenigen, welche der Andacht Bethäuser weihen, so wie jene, welche dahin kommen zu beten; er segne diejenigen, welche Lichter zur Beleuchtung und Wein zum Kidusch und Habdalah [1]), Brod den Wanderern und Almosen den Armen spenden, so wie alle, welche das Gemeinwesen gewissenhaft verwalten. Der Heilige, Hochgelobte, vergelte ihnen nach ihrem Verdienste, wende ab von ihnen jede Krankheit, heile ihre körperliche Gebrechlichkeit, vergebe alle ihre Sünden und verleihe Segen und Glück allen ihren Unternehmungen, wie auch allen Brüdern in Israel — Amen!

Ge=

---

1) Wein zum Segensspruch beim Ein= und Ausgang des Sabbath und der Feyertage.

וְקַיְמָא זַרְעָא דִי לָא יִפְסוֹק וְדִי לָא יִבְטוֹל
מִפִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא: לְכָל־קְהָלָא קַדִּישָׁא הָדֵין
דִּבְרַבָּיָא עִם זְעֵרַיָּא. מַפְלָא וּנְשַׁיָּא. מַלְכָּא
דְעָלְמָא יְבָרֵךְ יַתְכוֹן. יַפִּישׁ חַיֵּיכוֹן. וְיַסְגֵּא
יוֹמֵיכוֹן. וְיִתֵּן אַרְכָּא לִשְׁנֵיכוֹן. וְתִתְפָּרְקוּן
וְתִשְׁתֵּזְבוּן. מִן־כָּל־עָקָא. וּמִן־כָּל־מַרְעִין
בִּישִׁין. מָרָן דִּי בִשְׁמַיָּא. יְהֵא בְּסַעְדְכוֹן. כָּל־
זְמַן וְעִדָּן. וְנֹאמַר אָמֵן:

מִי שֶׁבֵּרַךְ אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב הוּא יְבָרֵךְ
אֶת כָּל־הַקָּהָל הַקָּדֹשׁ הַזֶּה. עִם כָּל־קְהִלּוֹת הַקֹּדֶשׁ.
הֵם וְנָשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם וְכָל־אֲשֶׁר לָהֶם וּמִי

---

de, Nachkommenschaft, eine Nachkommenschaft der nichts schwinde und nichts untergehe vom hohen Sinne der heiligen Lehre — dieser ganzen frommen Gemeinde, den Vornehmsten und den Geringsten, den Kindern und den Weibern. Der Weltregent segne euch, und lasse euer Leben fruchtbringend, euere Tage viel und euer Daseyn verlängert werden, er schütze und schürme sie vor jedem Uebel und vor jedem Mißgeschicke. Der himmlische Gebieter sey euer Schutz zu jeder Zeit und Stunde. — Amen!

מי שברך.

Er der unsere Urväter, Abraham Isak und Jakob gesegnet hat, der segne diese ganze fromme Gemeinde und alle andere frommen Gemeinden; sie, ihre Weiber, ihre Söhne, ihre Töchter und alle ihre Angehörigen.

Er

מוסף לשבת ולשבת ר"ח קי

בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ:

יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג. עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ. וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ. חֶמְדַּת

בְּשַׁבַּתּוֹ עַל עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ: וְהָקְרְבָּן שַׁבָּת. וְקָרְבַּן הַיּוֹם בָּאָמוּר:

וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם תַּקְרִיבוּ עֹלָה לַיי פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד. כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם:

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כְּמִדְבָּר. שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר. וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל. וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ. וְשָׂעִיר לְכַפֵּר

---

dem täglichen Ganzopfer, und dem dazu gehörigen Trankopfer.

Dieses ist die Vorschrift für das Sabbathopfer, jene für das heutige lautet also:

An den ersten Tagen der Monate bringet ihr zum Brandopfer, dem Ewigen zu Ehren, zwei junge Stiere, einen Widder und jährige Lämmer sieben ohne Fehler. Dazu ihr Mehlopfer und Trankopfer nach der Vorschrift, drei Zehntel zu jedem Stiere, zwei Zehntl zu jedem Widder, ein Zehntel zu jedem Schafe; Wein zum Trankopfer, einen Bock zum Sündenopfer, und die

zwei

bath außer dem täglichen Ganzopfer, und dem dazu gehörigen Trankopfer."

Sie freuen sich deiner Herrschaft, die den Sabbath beobachten, und ihn eine Seligkeit nennen. Einem Volke, das den siebenten Tag heiliget, wird allgemein der Vollgenuß und die Wonne deiner Güte zu Theil; denn den siebenten Tag zeichnetest du wohlgefällig aus, heiligtest und nanntest ihn

den

לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ. כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ בָּאָמוּר:

וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבָּת

תְּמִידָם כְּסִדְרָם וּמוּסָפָם כְּהִלְכָתָם: וְאֶת מוּסַף יוֹם הַשַּׁבָּתוֹת הַזֶּה וְאֶת מוּסָפָיוֹם רָאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה. כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ · כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ. עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר:

וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַּשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבָּת

Liebe nach dem Auftrage deines Willens, wie du es uns vorgeschrieben in deinem Gesetze, durch Moses deinen Diener, nach dem Ausspruche deiner Majestät, welcher lautet:

„Am Sabbath-Tage (opfert) zwey jährige Lämmer ohne Fehler, und zwey zehntheil feines Mehl als Opfergabe mit Oel eingerührt, nebst dem dazu bestimmten Trankopfer. Dieses ist das Ganzopfer für jeden Sabbath

rer Ordnung und die Zugabsopfer nach ihrer Vorschrift. Auch die Zugabsopfer eines solchen Sabbaths und eines solchen Neumondtages, wollen wir zubereiten, und dir in Liebe darbringen, nach dem Geheiße deines Willens, wie du uns vorgeschrieben hast in deiner Lehre, durch Moses deinen Diener, der es aus dem Munde deiner Herrlichkeit vernommen, wie es heißt:

„Am Sabbath-Tage (opfert) zwei jährige Lämmer ohne Fehler, und zwei Zehntheile feines Mehl als Opfergabe mit Oehl eingerührt, nebst dem dazu bestimmten Trankopfer. Dieses ist das Ganzopfer für jeden Sabbath, außer dem

כְּרָאוּי: יְהִי רָצוֹן
מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁתַּעֲלֵנוּ
בְּשִׂמְחָה לְאַרְצֵנוּ.
וְתִטָּעֵנוּ בִּגְבוּלֵנוּ. וְשָׁם
נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת־
קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ.
תְּמִידִים כְּסִדְרָם.
וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם:
וְאֶת־מוּסַף יוֹם הַשַּׁבָּת
הַזֶּה. נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב

מִקְדָּשֵׁנוּ. וְגָלָה יָקָרֵנוּ.
וְנִטַּל כָּבוֹד מִבֵּית חַיֵּינוּ.
וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים
לַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית
בְּחִירָתְךָ. בַּבַּיִת הַגָּדוֹל
וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ
עָלָיו. מִפְּנֵי הַיָּד
שֶׁנִּשְׁתַּלְּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ:
יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ
אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
שֶׁתַּעֲלֵנוּ בְּשִׂמְחָה
לְאַרְצֵנוּ וְתִטָּעֵנוּ בִּגְבוּלֵנוּ
וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ. אֶת־
קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ.

---

wüstet; unsere Hoheit verschwand, entrissen ward die Herrlichkeit aus dem Wohnsitze unseres Lebensglückes. Nun können wir wegen der Gewalt, welche entzügelt in dein Heiligthum drang, in dem von dir erkohrenen Tempel, in jenem herrlichen und heiligen Hause, das deinen Namen geführt, nicht mehr erfüllen unsere Pflicht. O möge es dein Wille seyn, Ewiger! unser Gott! und Gott unserer Vorfahren, uns freudenvoll nach unserem Lande zu bringen, und uns einzusetzen in unser Gebiet, um dort die Pflichtopfer zu bereiten, die täglichen nach ihrer

zu weihen. O möge es dein Wille seyn, Ewiger! unser und unserer Väter Gott! uns freudenvoll in unser Land zu führen, und uns einzusetzen in unser Gebieth. Dort wollen wir die Opfer nach unserer Pflicht dir darbringen, die täglichen nach ihrer Ordnung, und die Zugabsopfer nach ihrer Vorschrift. Auch das Zugabsopfer dieses Sabbathtages wollen wir zubereiten und dir darbringen in

פְּרוּשִׁיהָ עִם סִדּוּרֵי
נְסָכֶיהָ. מְעַנְּגֶיהָ לָעוֹלָם
כָּבוֹד יִנָּחֲלוּ. טוֹעֲמֶיהָ
חַיִּים זָכוּ. וְגַם הָאוֹהֲבִים
דְּבָרֶיהָ גְּדֻלָּה בָּחָרוּ: אָז
מִסִּינַי נִצְטַוּוּ עָלֶיהָ.
וַתְּצַוֵּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְהַקְרִיב
בָּהּ קָרְבַּן מוּסַף שַׁבָּת

אוֹתָנוּ. וְרָצִיתָ בָּנוּ.
וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־
הַלְּשׁוֹנוֹת וְקִדַּשְׁתָּנוּ
בְּמִצְוֹתֶיךָ וְקֵרַבְתָּנוּ
מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְשִׁמְךָ
הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ
קָרָאתָ. וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
בְּאַהֲבָה שַׁבָּתוֹת
לִמְנוּחָה. וְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים
לְכַפָּרָה. וְלִפְיֵ שֶׁחָטָאנוּ
לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וַאֲבוֹתֵינוּ.
חָרְבָה עִירֵנוּ. וְשָׁמֵם בֵּית

liebteſt uns, fandeſt Wohlgefallen an uns, und erhobſt uns über alle damaligen Völkerſchaften; denn du heiligteſt uns durch deine Gebote, näherteſt uns, o König! deinem Dienſte, und nannteſt uns nach deinem großen und heiligen Namen. So gabſt du uns auch, Ewiger, unſer Gott! in Liebe die Sabbath-Tage zur Ruhe und die erſten Tage der Neumonde zur Verſöhnung. Weil aber wir und unſere Vorfahren ſündigten vor dir, wurde unſere Stadt zerſtört, unſer heiliger Tempel ver-

ihre Eintheilungen, und die Vorſchriften ihrer Trankopfer; jenen die an ihr Luſt finden, wird immer Ueberfluß zu Theil werden, die ihren hohen Zweck begreifen, machen ſich der Unſterblichkeit würdig; auch die ihre Verordnungen achten, haben ihren Sinn für das Hohe bewährt. Schon von Sinai aus wurden ſie uns anbefohlen, dann hatteſt du uns, Ewiger! unſer Gott! geboten, ihr ein dem Ruhetag würdiges Zugabsopfer

wü-

zu

אַב הָרַחֲמִים · שׁכֵן מְרוֹמִים · בְּרַחֲמָיו הָעֲצוּמִים · הוּא יִפְקוֹד בְּרַחֲמִים · הַחֲסִידִים וְהַיְשָׁרִים וְהַתְּמִימִים · קְהִלּוֹת הַקֹּדֶשׁ שֶׁמָּסְרוּ נַפְשָׁם עַל קִדֻּשַׁת הַשֵּׁם · הַנֶּאֱהָבִים וְהַנְּעִימִים בְּחַיֵּיהֶם וּבְמוֹתָם לֹא נִפְרָדוּ · מִנְּשָׁרִים קַלּוּ וּמֵאֲרָיוֹת גָּבָרוּ · לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנָם · וְחֵפֶץ צוּרָם : יְזַכֵּרֵם · אֱלֹהֵינוּ לְטוֹבָה · עִם שְׁאָר צַדִּיקֵי עוֹלָם וְיִנָּקֵם לְעֵינֵינוּ נְקִמַת דַּם עֲבָדָיו הַשָּׁפוּךְ : בַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים הַרְנִינוּ גוֹיִם עַמּוֹ כִּי דַם־עֲבָדָיו יִקּוֹם · וְנָקָם יָשִׁיב לְצָרָיו · וְכִפֶּר אַדְמָתוֹ עַמּוֹ: וְעַל־יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כָּתוּב לֵאמֹר · וְנִקֵּיתִי דָמָם לֹא־נִקֵּיתִי · וַיְיָ שֹׁכֵן בְּצִיּוֹן : וּבִכְתֻבֵי הַקֹּדֶשׁ נֶאֱמַר · לָמָּה · יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם יִוָּדַע בַּגּוֹיִם לְעֵינֵינוּ נְקַמַת דַּם־עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ : וְאוֹמֵר כִּי־דוֹרֵשׁ דָּמִים · אוֹתָם זָכָר · לֹא־שָׁכַח צַעֲקַת עֲנָיִים : וְאוֹמֵר יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת · מָחַץ רֹאשׁ עַל־אֶרֶץ רַבָּה : מִנַּחַל בַּדֶּרֶךְ יִשְׁתֶּה · עַל־כֵּן יָרִים רֹאשׁ : אשרי וייטע כח

קהל יְהַלְלוּ · אֶת־שֵׁם יְיָ כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ הוֹדוֹ · עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם : וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ · הַלְלוּיָהּ :

Hernach betet man אשרי (Uibersetzung davon: Heil den Bewohnern u. s. w. siehe S. בח.)

Der Vorbeter bei dem Zurücktragen der Tora. (תורה)

Alles lobe des Ewigen Namen! denn sein Name allein ist hocherhaben.

(Die Gemeinde.) Seine Majestät überstrahlt Erde und Himmel. Er hebet seines Volkes Glück, den Ruhm aller seiner Lieblinge, sie die Sprossen Israels, seines ihm verwandten Volkes. Hallelujah.

Dann wird der 29. Psalm gesagt (siehe S. 82.) und beim Hineinstellen der Tora in die Bundeslade wird obiges ובנחה (Seite. עא) gebetet.

דען זאגט דער חזן דיעלעם.

מִי שֶׁעָשָׂה נִסִּים לַאֲבוֹתֵינוּ וְגָאַל אוֹתָם מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת. הוּא יִגְאַל אוֹתָנוּ וִיקַבֵּץ נִדָּחֵינוּ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ. חֲבֵרִים כָּל־יִשְׂרָאֵל וְנֹאמַר אָמֵן:

דער חזן ניאאט דיא ספר תורה אונד זאגט דיעם ראש חדש בים לטובה, וועלכעם קהל שטעהענד נוהאָרט.

ראש חדש (פלוני) יהיה ביום (פלוני) הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה.

קהל וחזן יְחַדְּשֵׁהוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָלֵינוּ וְעַל כָּל־עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם. לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה. לִישׁוּעָה וּלְנֶחָמָה. וְנֹאמַר אָמֵן:

Verkündigung des Neumondes.

(Der Neumondtag wird am Sabbath vorher auf nachstehende Weise feyerlich verkündet.)

(Der Vorbeter) Er, der unsern Vorfahren Wunder erzeigt, und sie zur Freiheit aus der Sklaverei erlöst, möge auch uns bald erlösen, und sammle unsere Zerstreuten aus den vier Enden der Erde, daß ganz Israel vereinigt werde. — Darauf laßt uns sprechen: Amen.

Der Neumondstag des Monats ( ) wird seyn am Tage ( ) der zu unserem Heile eintreten möge!

(Die Gemeinde dann der Vorbeter) Der Heilige, gelobt sey er! erneue ihn für uns und für ganz Israel, zum Leben und zum Frieden, zur Freude und zur Wonne, zum Heile und zum Troste! Amen!

שְׁלַח עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ עַל כָּל הַפָּגִנִים וְהַפְּקִידִים הַמְּתְעוֹרְרִים לְהַחֲזִיק טוֹבַת הַמְּדִינָה הַיְקָרָה:

הַרְעִיפוּ שָׁמַיִם בְּרָכוֹת מִמַּעַל עָלֵינוּ וְעַל כָּל יוֹשְׁבֵי אעסטערריך. וְהָאָרֶץ תִּפְרֶה יֶשַׁע וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם.

ובא לציון גואל וכן יהי רצון ונאמר אמן:

וען אמן ראש חדש בעגטט גמגט אמן דיעזען יהי רצון

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּחַדֵּשׁ עָלֵינוּ אֶת־הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה. וְתִתֶּן לָנוּ חַיִּים אֲרוּכִים. חַיִּים שֶׁל שָׁלוֹם. חַיִּים שֶׁל טוֹבָה. חַיִּים שֶׁל בְּרָכָה. חַיִּים שֶׁל פַּרְנָסָה. חַיִּים שֶׁל חִלּוּץ עֲצָמוֹת. חַיִּים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם יִרְאַת שָׁמַיִם וְיִרְאַת חֵטְא. חַיִּים שֶׁאֵין בָּהֶם בּוּשָׁה וּכְלִמָּה. חַיִּים שֶׁל עֹשֶׁר וְכָבוֹד. חַיִּים שֶׁתְּהֵא בָּנוּ אַהֲבַת תּוֹרָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם. חַיִּים שֶׁיְּמַלֵּא יְיָ מִשְׁאֲלוֹת לִבֵּנוּ לְטוֹב בְּזְכוּת תְּפִלּוֹת רַבִּים אָמֵן סֶלָה:

Verleihe auch deinen heiligen Beiſtand den hohen Miniſtern und allen Staatsbeamten zum Wohl des theuern Vaterlandes.

Träufelt ihr Himmel euern Segen über uns und über alle Bewohner dieſes Kaiſerſtaates; ſeinem Boden entkeime Wohlſtand, und das ganze Reich beglücke Frieden. — Amen!

תפלות לשבת אחר ק"ה קו

קָדְשֶׁךָ · בְּצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵהוּ מִכָּל צָרָה וְיָגוֹן · וְאֹרֶךְ יָמִים תַּשְׂבִּיעֵהוּ · מַלֵּא כָּל מִשְׁאֲלוֹתָיו לְטוֹבָה · וַאֲרֻשַׁת שְׂפָתָיו בַּל תִּמְנַע מִלָּה:

תִּשָּׂא מֵאִתְּךָ בְּרָכַת טוֹב הַגְּבִירָה הַמְּעֻטָּרָה אֵם נֶאֱמָנָה לְכָל יוֹשְׁבֵי אעסטערריך קאַראָלינאַ אויגוסטאַ:

וְהָאֵר פָּנֶיךָ עַל בֶּן יוֹרֵשׁ עֶצֶר פערדינאַנד יְאֻשַּׁר בָּאָרֶץ · וְעַל רוֹב שָׁלוֹם יְחַנֵּג: וְתָשִׁית בְּרָכוֹת לָעַד עַל כָּל צֶאֱצָאֵי גֶּזַע נְחֻמָּד מַטַּע האַבסבורג:

---

deiner heiligen Wohnung, bürg' Ihn unter dem Schatten deiner Flügel vor jedem Uibel und vor allen Leiden; erfreue Ihn durch ein hohes und glückliches Alter; laß alle Seine heilsamen Wünsche in Erfüllung gehen, und versage nie was Seine Lippen regen!

Segne mit deinem reichsten Segen unsere erhabenste Kaiserin und allgeliebte Landesmutter

Carolina Auguſta.

Laß dein Antlitz leuchten über unsern allverehrten und allgeliebten Kronprinzen, Erzherzog

Ferdinand,

und ergieße das Füllhorn deines Segens über alle Sprößlinge des glorreichen Kaiserstammes

Habsburg.

הוי מתפלל בשלומה של מלכות

(תענית פרק ג׳ משנה ג׳)

הַנּוֹתֵן תְּשׁוּעָה לַמְּלָכִים וּמֶמְשָׁלָה לַנְּסִיכִים. מַלְכוּתוֹ מַלְכוּת כָּל־עוֹלָמִים. הַפּוֹצֶה אֶת־דָּוִד עַבְדּוֹ מֵחֶרֶב רָעָה. הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה. הוּא יְבָרֵךְ וְיִשְׁמוֹר וְיִנְצוֹר וְיַעֲזוֹר וִירוֹמֵם וְיִגְדַּל וְיַנְשֵׂא לְמַעְלָה אֶת־אֲדוֹנֵינוּ פּראַנץ הָרִאשׁוֹן קֵיסַר מַלְכוּת אעסטערריך יָרוֹם הוֹדוֹ!

מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַשְׁקִיפָה עָלָיו מִמָּעוֹן

Gebet

für das Wohl Seiner Majestät des

Kaisers

und Ihrer Majestät der

Kaiserin

und des ganzen Kaiserhauses.

Er, der den Königen Sieg, den Fürsten Herrschaft verleiht; Er, dessen Reich aller Welten Reich ist; Er, der seinen Knecht David von dem Schwerte des Verderbens errettet; Er, der durch das Meer einen Weg gebahnt, einen Pfad durch reißende Ströme; Er segne, schütze, schürme und erhebe hoch, unsern allgnädigsten Kaiser und allgeliebten Landesfürsten

Franz den Ersten.

König aller Könige! schaue herab auf Ihn von

שְׁמְיַחֲדִים בָּתֵּי כְנֵסִיוֹת לִתְפִלָּה · וּמִי שֶׁבָּאִים בְּתוֹכָם
לְהִתְפַּלֵּל : וּמִי שֶׁנּוֹתְנִים נֵר לַמָּאוֹר וְיַיִן לְקִדּוּשׁ
וְלַהַבְדָּלָה · וּפַת לְאוֹרְחִים וּצְדָקָה לָעֲנִיִּים · וְכָל־מִי
שֶׁעוֹסְקִים בְּצָרְכֵי צִבּוּר בֶּאֱמוּנָה · הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא
יְשַׁלֵּם שְׂכָרָם · וְיָסִיר מֵהֶם כָּל־מַחֲלָה · וְיִרְפָּא לְכָל־
גּוּפָם · וְיִסְלַח לְכָל־עֲוֹנָם · וְיִשְׁלַח בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל
מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם עִם כָּל־יִשְׂרָאֵל אֲחֵיהֶם וְנֹאמַר אָמֵן :

Er segne diejenigen, welche der Andacht Bethäuser weihen, so wie jene, welche dahin kommen zu beten; er segne diejenigen, welche Lichter zur Beleuchtung und Wein zum Kiduſch und Habdalah [1]), Brod den Wanderern und Almoſen den Armen ſpenden, ſo wie alle, welche das Gemeinweſen gewiſſenhaft verwalten. Der Heilige, Hochgelobte, vergelte ihnen nach ihrem Verdienſte, wende ab von ihnen jede Krankheit, heile ihre körperliche Gebrechlichkeit, vergebe alle ihre Sünden und verleihe Segen und Glück allen ihren Unternehmungen, wie auch allen Brüdern in Iſrael — Amen!

Ge=

---

1) Wein zum Segensſpruch beim Ein= und Ausgang des Sabbath und der Feyertage.

וְקַיָּמָא זַרְעָא דִּי לָא יִפְסוֹק וְדִי לָא יִבְטוֹל
מִפִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא: לְכָל־קְהָלָא קַדִּישָׁא דֵּדִין
דְּבָרְבָּיָא עִם זְעִרָיָא. סַפְּלָא וּנְשַׁיָּא. מַלְכָּא
דְּעָלְמָא יְבָרֵךְ יַתְכוֹן. יַפִּישׁ חַיֵּיכוֹן. וְיַסְגֵּא
יוֹמֵיכוֹן. וְיִתֶּן אַרְכָּא לִשְׁנֵיכוֹן. וְתִתְפְּרְקוּן
וְתִשְׁתֵּזְבוּן. מִן־כָּל־עָקָא. וּמִן־כָּל־מַרְעִין
בִּישִׁין. מָרָן דִּי בִשְׁמַיָּא. יְהֵא בְּסַעְדְּכוֹן. כָּל־
זְמַן וְעִדָּן. וְנֹאמַר אָמֵן:

מִי שֶׁבֵּרַךְ אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב הוּא יְבָרֵךְ
אֶת כָּל־הַקָּהָל הַקָּדֹשׁ הַזֶּה. עִם כָּל־קְהִלּוֹת הַקֹּדֶשׁ.
הֵם וְנָשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם וְכָל־אֲשֶׁר לָהֶם וּמִי

---

de, Nachkommenschaft, eine Nachkommenschaft der nichts schwinde und nichts untergehe vom hohen Sinne der heiligen Lehre — dieser ganzen frommen Gemeinde, den Vornehmsten und den Geringsten, den Kindern und den Weibern. Der Weltregent segne euch, und lasse euer Leben fruchtbringend, euere Tage viel und euer Daseyn verlängert werden, er schütze und schürme sie vor jedem Uebel und vor jedem Mißgeschicke. Der himmlische Gebieter sey euer Schutz zu jeder Zeit und Stunde. — Amen!

מי שברך.

Er der unsere Urväter, Abraham Isak und Jakob gesegnet hat, der segne diese ganze fromme Gemeinde und alle andere frommen Gemeinden; sie, ihre Weiber, ihre Söhne, ihre Töchter und alle ihre Angehörigen.

Er

מְתִיבָתָא. וּלְדַיָּנֵי דִבְבָא. לְכָל־תַּלְמִידֵיהוֹן.
וּלְכָל־תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן. וּלְכָל־מַן דְּעָסְקִין
בְּאוֹרַיְתָא: מַלְכָּא דְעָלְמָא יְבָרֵךְ יַתְהוֹן וַיְפֵישׁ
חַיֵּיהוֹן. וְיַסְגֵּא יוֹמֵיהוֹן. וְיִתֶּן אַרְכָּא לְשַׁנֵּיהוֹן
וְיִתְפְּרְקוּן וְיִשְׁתֵּזְבוּן מִן־כָּל־עָקָא וּמִן־כָּל־
מַרְעִין בִּישִׁין. מָרָן דִּי בִשְׁמַיָּא. יְהֵא
בְּסַעְדְּהוֹן. כָּל־זְמַן וְעִדָּן וְנֹאמַר אָמֵן:

ווער ניכט איט מנין בעטהעט, זאגט ניכט דיעזען נוויטען יקום
פורקן; נאך זאגט ער דען נאכטטעהענדען מי שברך ניכט.

יְקוּם פּוּרְקָן מִן־שְׁמַיָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי
וְחַיֵּי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וְסַיְעָתָא דִשְׁמַיָּא
וּבְרִיוּת גּוּפָא וְנְהוֹרָא מַעֲלְיָא: זַרְעָא חַיָּא

---

brüder, den Vorſtehern der Schulen und den Stiftern des Friedens, allen ihren Jüngern und Schülern und allen, die das heilige Geſetz verbreiten. Der Weltregent ſegne ſie, laſſe ihr Leben fruchtbringend, ihre Tage viel und ihr Daſeyn verlängert werden. Er ſchütze und ſchürme ſie vor jedem Uebel und vor jedem Mißgeſchicke. Der himmliſche Gebieter ſey ihr Schutz zu jeder Zeit und Stunde. Amen.

O möge vom Himmel beſchieden werden, Befreiung Gunſt, Gnade, Erbarmen, langes Leben, reichliche Nahrung, himmliſche Obhut, körperliche Geſundheit, und heilſame Erleuchtung; eine lebenskräftige und dauern-

אַב הָרַחֲמִים · הוּא יְרַחֵם וְעַם עֲמוּסִים · וְיָזְכּוֹר בְּרִית
אֵיתָנִים · וְיַצִּיל נַפְשֹׁתֵינוּ מִן־הַשָּׁעוֹת הָרָעוֹת וְיִגְעַר
בְּיֵצֶר הָרַע מִן־הַנִּשּׁוּאִים · וְיָחֹן אוֹתָנוּ לִפְלֵיטַת עוֹלָמִים
וִימַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בִּמְדָה טוֹבָה יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים:

מן שבת זמגט אמן נמך דער הפטרה, יקום פורקן.

יְקוּם פּוּרְקָן מִן־שְׁמַיָּא חִנָּא וְהִסְדָּא וְרַחֲמֵי
וְהֵוֵי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וְסַיְעְתָּא דִשְׁמַיָּא
וּבְרִיוּת גּוּפָא וּנְהוֹרָא מַעֲלְיָא: זַרְעָא חַיָּא
וְקַיָּמָא · זַרְעָא דִי לָא יִפְסוֹק וְדִי לָא יִבְטוֹל
מִפִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא: לְמָרָנָן וְרַבָּנָן חַבּוּרָתָא
קַדִּישָׁתָא · דִי בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וְדִי בְּבָבֶל ·
לְרֵאשֵׁי כַלָּה · וּלְרֵאשֵׁי גָלְוָתָא · וּלְרֵאשֵׁי

וזאת התורה und ברכת התורה, אב הרחמים siehe oben bei Wochentagen Seite סט—ע.

יקום פורקן.

Vom Himmel werde beschieden, Befreiung, Gunst, Gnade, Erbarmen, Lebensdauer, reichliche Nahrung, himmlische Obhut, körperliche Gesundheit und heilsame Erleuchtung, eine lebenskräftige und dauernde Nachkommenschaft, eine Nachkommenschaft, für die nie schwinde und nie untergehe der hohe Sinn der heiligen Lehre—unsern Meistern, Lehrern der frommen Gemeinden, im Lande Israels und in Babel, den Vorgesetzten zur Verkündigung des göttlichen Wortes, den Häuptern der zerstreueten Glaubens-

brü-

כִּרְצוֹנוֹ וְכִרְצוֹן יְרֵאָיו וְכִרְצוֹן כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל: צוּר
הָעוֹלָמִים אֲדוֹן כָּל־הַבְּרִיוֹת אֱלוֹהַּ כָּל־הַנְּפָשׁוֹת: הַיּוֹשֵׁב
בְּמֶרְחֲבֵי מָרוֹם הַשּׁוֹכֵן בִּשְׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם: קָדְשָׁתוֹ עַל
הַחַיּוֹת וְקָדְשָׁתוֹ עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד: וּבְכֵן יִתְקַדַּשׁ שִׁמְךָ
בָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְעֵינֵי כָל־חָי: וְנֹאמַר לְפָנָיו שִׁיר חָדָשׁ
בַּכָּתוּב: שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ לָרוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת
בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו: וְנִרְאֵהוּ עַיִן בְּעַיִן בְּשׁוּבוֹ אֶל־
נָוֵהוּ בַּכָּתוּב: כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יְיָ צִיּוֹן: וְנֶאֱמַר
וְנִגְלָה כְּבוֹד יְיָ וְרָאוּ כָל־בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִי יְיָ דִּבֶּר:

---

gen Leben; nach ſeinem Wohlgefallen, nach dem Verlangen ſeiner Verehrer, und nach dem Wunſche des ganzen Hauſes Iſrael. Schöpfer der Welten! Herr aller Weſen! Gott aller Seelen! der unendliche Räume bewohnt, in urweltlichen Himmeln thront; deſſen Heiligkeit die Chajoth überſtrahlt, deſſen Heiligkeit den Thron der Majeſtät verherrlicht. O möge dein Name, Ewiger unſer Herr! unter uns geheiligt werden, im Angeſichte aller lebendigen Weſen! daß wir ihm ein neues Lied anſtimmen nach der Weiſe: „Singet dem Herrn, preiſet ſeinen Namen, machet Bahn ihm, der durch die Himmelsräume fährt, Ewiger iſt ſein Name, frohlocket vor ihm.“ Einſt wird ſich unſer Auge an der Anſchauung weiden, wenn er wieder in die Reſidenz einzieht. Wie verheißen iſt: „Dem Auge wird die Anſchauung zu Theil, wenn der Herr wieder einziehet in Zion.“ Ferner heißt es! „Die Herrlichkeit Gottes wird ſich offenbaren, und alles Fleiſch wird vereint erkennen, denn der Mund des Herrn hat es ſo verheißen.“

Vom

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:
אֶחָד אֱלֹהֵינוּ גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ
קָדוֹשׁ (לראש השנה וי"כ וְנוֹרָא) שְׁמוֹ:

חזן גַּדְּלוּ לַיְיָ אִתִּי · וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:

קהל לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד
כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ · לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא
לְכֹל וְלָרֹאשׁ: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו
קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ · וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ
כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ:

עַל הַכֹּל יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם
וְיִתְנַשֵּׂא: שְׁמוֹ שֶׁל־מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ
הוּא: בָּעוֹלָמוֹת שֶׁבָּרָא הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא:

(Der Vorbeter.) Höre Israel! der Ewige, unser Gott ist ein einiges ewiges Wesen!

(Die Gemeinde wiederholt es.)

(Der Vorbeter.) Einig ist unser Gott! groß ist unser Herr! Heiliger und Furchtbarer ist sein Name!

(Die Gemeinde wiederholt es.)

(Der Vorb.) גדלו u. s. w. (siehe oben bei Wochentagen S. 68.)

Am Sabbath und Festtagen wird auch dieses gesagt:

ע ל ה כ ל.

Ueber Alles werde verherrlicht, geheiligt, gerühmt, gepriesen, erhöhet und erhoben der Name des Königs aller Könige, des hochgelobten Heiligen! in allen Welten, die er erschaffen, in diesem Daseyn und im künftigen

יְשׁוּעוֹת וְנֶחָמוֹת. וּבְטֵל מֵעָלֵינוּ כָּל־גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת וְרָעוֹת. וְתֵן בְּלֵב מַלְכוּת וְיוֹעֲצָיו וְשָׂרָיו עָלֵינוּ לְטוֹבָה אָמֵן וְכֵן יְהִי רָצוֹן:

שַׁנְּזְכֶּה לְחַיִּים טוֹבִים וַאֲרוּכִים וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: וְתִשְׁמְרֵנוּ מִמַּעֲשִׂים רָעִים וּמִשָּׁעוֹת רָעוֹת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת לָבֹא לְעוֹלָם וְהַבּוֹטֵחַ בְּיָי חֶסֶד יְכוֹבְבֶנְהוּ. אָמֵן:

חזן { וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב־חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ: בריך שמיה זייטע סח

---

deine Gebote, damit wir eines heilsamen fortdauernden Lebens, jenes Lebens der zukünftigen Welt, würdig werden. Bewahre uns vor Uibelthaten und vor unglücklichen Zeiten, welche mit Ungestüm die Welt heimsuchen. Wer auf Gott vertrauet, den umgibt Liebe. — Amen!

uns, und entferne jedes Mißgeschick von uns.

Neige das Herz unseres erhabensten Regenten zu unserem Wohle, sein Leben sey reich an großen menschenbeglückenden Thaten, und sein Lohn sey unendlich groß bei dir! Hilf allen unsern Obrigkeiten und Vorgesetzten, daß unter ihrer Fürsorge Gerechtigkeit und Tugend sich immer mehr verbreite und wir in Ruhe und in Frieden wohnen. Amen.

Ich richte mein Gebet zu dir, o Ewiger! dich flehend um eine Gnadenzeit — um deine unendliche Güte allmächtiger Gott! O erhöre mich mit dem Wohlwollen deines Heils. (Wird dreimal gebetet.)

(Dann wird בריך שמה Seite סח. gebetet.)

וְזָכְרֵנוּ לְחַיִּים טוֹבִים
וּלְשָׁלוֹם·וּפַרְנָסָה וְכַלְכָּלָה
וְלֶחֶם לֶאֱכוֹל · וּבֶגֶד
לְלָבוּשׁ · וְעשֶׁר וְכָבוֹד
וַאֲרִיכַת יָמִים בְּתוֹרָתֶךָ
וּבְמִצְוֹתֶיךָ · וְשֵׂכֶל וּבִינָה
לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל עִמְקֵי
סוֹדוֹתֶיךָ · וְהָפֵק רְפוּאָה
לְכָל־מַכְאוֹבֵינוּ · וּבָרֵךְ
כָּל־מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ · וְגוֹר
עָלֵינוּ גְּזֵרוֹת טוֹבוֹת

וְהוֹפַע עָלֵינוּ רוּחַ חָכְמָה
וּבִינָה·וְיִתַקְּיֵם־בָּנוּ מִקְרָא
שֹׁכֶתוּב וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְיָ·
רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה · רוּחַ
עֵצָה וּגְבוּרָה · רוּחַ דַּעַת
וְיִרְאַת יְיָ: וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן
לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי
שֶׁתְּזַכֵּנוּ לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים
טוֹבִים בְּעֵינֶיךָ: לָלֶכֶת
בְּדַרְכֵי יְשָׁרִים לְפָנֶיךָ
וְקַדְּשֵׁנוּ בִּקְדֻשָּׁתֶךָ · כְּדֵי

und zum Troste, schenke uns ein glückliches und langes Leben, gewähre uns Friede, Nahrung und Unterhalt, gib uns Brod zur Genüge und anständiges Gewand zur Bekleidung; begnadige uns mit Wohlstand und Ehre, verlängere unser Leben, damit wir noch lange, frei von drückenden Nahrungssorgen, deine Lehre erlernen, und deren Gebote erfüllen können, verleihe uns auch Verstand und Einsicht, ihre tiefen Geheimnisse ergründen und erforschen zu können; sende Genesung für alle unsere Schmerzen, segne all unser Thun, verhänge Glück, Heil und Trost über uns,

auf uns ruhe; erleuchte uns mit dem Geiste der Weisheit und der Einsicht, daß an uns erfüllt werde die Verheißung: Und es wird auf ihm ruhen, der Geist Gottes, ein Geist der Weisheit und der Einsicht, ein Geist des Rathes und des Heldenmuthes, ein Geist der Erkenntniß und der Ehrfurcht Gottes [2]). Möge es auch dein Wille seyn, Ewiger unser Gott! und Gott unserer Vorfahren! daß ich geläutert werde, dir wohlgefällige Handlungen auszuüben, und in rechtlichen Wegen vor dir zu wandeln. O heilige uns durch dei-

2) Jesaias 11, 2.

ביר ראש השנה חוגד יום כפור.

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם מַלֵּא
מִשְׁאֲלוֹתַי לְטוֹבָה וְהָפֵק
רְצוֹנִי וְתֵן שְׁאֵלָתִי וּמְחוֹל
לִי עַל כָּל־עֲוֹנוֹתַי וְעַל כָּל־
עֲוֹנוֹת אַנְשֵׁי בֵיתִי. מְחִילָה
בְּחֶסֶד מְחִילָה בְּרַחֲמִים
וְטַהֲרֵנִי מֵחַטָּאַי וּמֵעֲוֹנַי
וּמִפְּשָׁעַי. וְזָכְרֵנִי בְּזִכָּרוֹן
טוֹב לְפָנֶיךָ: וּפָקְדֵנוּ
בִּפְקוּדַת יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים

פיר פסח, שבועו', סכות חו' ש"ע.

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם מַלֵּא
מִשְׁאֲלוֹת לִבִּי לְטוֹבָה
וְהָפֵק רְצוֹנִי וְתֵן שְׁאֵלָתִי
וְזַכֵּה לִי עַבְדְּךָ בֶּן־אֲמָתֶךָ
פלוני בן פלונית (וְאִשְׁתִּי
וּבָנַי וּבְנוֹתַי) וְכָל־בְּנֵי
בֵיתִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב
שָׁלֵם. וּמַלְּטֵנִי מִיֵּצֶר הָרָע.
וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ. וְזַכֵּנוּ
שֶׁתִּשְׁרֶה שְׁכִינָתְךָ בְּתוֹכֵנוּ

רבונו של עולם.

Am Neujahrtag und am Versöhnungs tage.

Herr des Weltalls! erfülle unsere Wünsche! gewähre unsere Bitten, wenn solche zu unserer Glückseligkeit führen — vergib uns gnaden- und erbarmungsvoll unsere Missethaten und die Missethaten unserer Hausgenossen, über deren Sittlichkeit wir zu wachen haben; reinige uns aus Gnade und Barmherzigkeit von unsern Sünden, von unsern Missethaten und von unserem Frevel; sey unserer eingedenk zum Guten, erinnere dich unser zum Heil und

Am Passafeste, am Wochenfeste und am Laubhüttenfeste.

Herr des Weltalls! erfülle meine Herzenswünsche zum Guten, willfahre meinem Verlangen, und gewähre meine Bitte, mir deinem Knechte (deiner Magd) Sohn (Tochter) deiner Magd [1]). O läutere mich, mit aufrichtigem Herzen deinen Willen zu vollführen, rette mich von böser Begierde, und verleihe mir die in deiner heiligen Lehre verheißene Bestimmung. O läutere uns Alle, damit deine Heiligkeit auf

1) Hier nennt die Person ihren und ihrer Mutter Namen.

אַב הָרַחֲמִים, הֵטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת־צִיּוֹן
תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָם: כִּי־בְךָ לְבַד בָּטָחְנוּ
מֶלֶךְ אֵל רָם וְנִשָּׂא אֲדוֹן עוֹלָמִים:

סדר הוצאת ספר תורה

בייַ העריסנעהאלן דער ספר תורה זאָגט אַלן ויהי בנסוע
מיט בריך שמיה לעבען זייטע 67.

מן יום טוב ווירד כאָך ויהי בנסוע פֿאָר בריך שמיה דיעזעם געזאָגט.

יְיָ יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וֶאֱמֶת:
נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה:

Vater der Barmherzigkeit! in deinem Wohlwollen begünstige Zion, erbaue die Ringmauern Jerusalems; denn dir allein vertrauen wir, dir o König! hocherhabenste Allmacht! Herr aller Welten.

(Das Gebet ויהי בנסוע beim Oeffnen der Bundeslade siehe S. 67.)

An jedem Feyertage wird nach בריך שמה vor dieses gebetet:

Der Unendliche! der Ewige ist ein allmächtiger Gott, allbarmherzig und allgnädig, langmüthig von unendlicher Huld und Treue; der seine Huld dem tausendsten Geschlechte noch aufbehält, der Missethat Abfall und Sünde vergibt, und lossspricht [1]). (Wird dreimal gebetet.)

Am

1) 2. M. 34, 6—7.

יין לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ. וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ
נַקְדִּישׁ. וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד.
כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל
(נם׳ם בְּמֶלֶךְ) הַקָּדוֹשׁ:

קהל מונד חזן אֵין כָּמוֹךָ בָאֱלֹהִים ו אֲדֹנָי. וְאֵין
כְּמַעֲשֶׂיךָ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עוֹלָמִים
וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר: יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ
יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן. יְיָ יְבָרֵךְ
אֶת־עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם.

לדור ודור.

(Der Vorbeter.) Durch alle Zeitalter wollen wir deine Größe verkünden; für Ewigkeiten wollen wir deine Heiligkeit feiern. Nie soll dein Lob, o Gott! aus unserem Munde entweichen; denn du bist ein allmächtiger König, groß und heilig! Gebenedeyet seyst du Ewiger! heiliger Gott! (In den zehn Bußtagen: heiliger König!).

(ישמח משה u. s. w. bis zu Ende, siehe S. צח)

אין כמוך.

Niemand unter den Mächten gleicht dir, o Herr! und nichts deinen Thaten. Dein Reich ist ein unendliches Reich, deine Herrschaft dauert durch alle Zeiten. Der Ewige herrscht, der Ewige hat geherrscht, der Ewige wird herrschen in Ewigkeit! Der Ewige verleihet seinem Volke Sieg; der Ewige segnet sein Volk in Frieden.

זֶה וְאָמַר. קהל ויזן קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא
כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: יזן אָז בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל אַדִּיר וְחָזָק
מַשְׁמִיעִים קוֹל. מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם
בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ: קהל ויזן בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:
מִמְּקוֹמְךָ מַלְכֵּנוּ תוֹפִיעַ וְתִמְלוֹךְ עָלֵינוּ. כִּי מְחַכִּים
אֲנַחְנוּ לָךְ: מָתַי תִּמְלוֹךְ בְּצִיּוֹן בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ לְעוֹלָם
וָעֶד תִּשְׁכּוֹן: תִּתְגַּדַּל וְתִתְקַדַּשׁ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ
לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֵצַח נְצָחִים: יזן וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מַלְכוּתֶךָ
כַּדָּבָר הָאָמוּר בְּשִׁירֵי עֻזֶּךָ עַל־יְדֵי דָוִד מְשִׁיחַ צִדְקֶךָ:
קו"ח יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם וֱאֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

(Die Gemeinde.) Heilig! heilig! heilig! iſt der Ewige, der Herr der Heerſcharen; die ganze Erde iſt ſeiner Herrlichkeit voll.

אז בקול.

(Der Vorbeter.) Da laſſen ſie auf einmal in mächtigem Drönen, gewaltig und kräftig die Stimme erſchallen, ſich erhebend gegen Seraphim und ihr Chor, entgegen rufend: Gebenedeyet! —

(Die Gemeinde.) Gebenedeyet ſey die Majeſtät Gottes durch ihre Allgegenwart.

(Der Vorbeter.) Strahle hervor, o König! durch deine Allgegenwart, und herrſche über uns, denn wir harren deiner. Wann herrſcheſt du wieder in Zion? O möchteſt du bald, während unſeres Daſeyns, dort thronen, immer und ewig! Möchteſt du erhoben und geheiligt werden in Jeruſalem für jene Zeitfolge, in aller Ewigkeit! Mögen unſere Augen deine Herrſchaft ſehen, nach der verkündeten Verheißung, in den Geſängen deines Ruhmes, durch David deinen frommen Geſalbten.

(Die Gemeinde.) Der Herr regiert in Ewigkeit; dein Gott, o Zion! durch alle Zeitalter. — Hallelujah!

Die

קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ.
שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ. וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ. וְטַהֵר
לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת. וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ. וְיָנוּחוּ בוֹ
יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ
הַשַּׁבָּת:

רצה ומודים זיעהע חבען זייטע 50

קדושה פֿיר שבת חונד פֿיר יום טוב

נְקַדֵּשׁ אֶת־שִׁמְךָ בָּעוֹלָם. כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ
בִּשְׁמֵי מָרוֹם. כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ. וְקָרָא זֶה אֶל

---

an unſerer Ruhe, heilige uns durch deine Gebote, und verleihe uns die in deiner Lehre verheißene Beſtimmung; erquicke uns durch deine Güte, erfreue uns durch dein Heil, und reinige unſer Herz, dich in Wahrheit anzubeten; laß uns, Ewiger, unſer Gott! deinen heiligen Sabbath mit Liebe und Wohlgefallen zu Theil werden, daß an demſelben Iſrael, die deinen Namen heiligen, Ruhe genieße. Gebenedeyet ſeyſt du Ewiger! der du den Sabbath heiligeſt.

רצה u. ſ. w. (ſiehe Seite 50.)

Wiederholung des שמנה עשרה für den Vorbeter.
(Den Anfang bis אתה קדוש Seite 44.)

ק ד ו ש ה.

(Der Vorbeter.) Wir wollen deinen Namen hienieden heiligen, wie ihn die Engel heiligen in den Himmelshöhen; denn alſo iſt es durch deinen Propheten offenbart worden: Und Einer rief dem Andern zu, und ſprach:

Die

יְיָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ · וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ:

וְלֹא נְתַתּוֹ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת · וְלֹא הִנְחַלְתּוֹ מַלְכֵּנוּ לְעוֹבְדֵי זָרִים · וְגַם בִּמְנוּחָתוֹ לֹא יִשְׁכְּנוּ עֲרֵלִים · כִּי לְיִשְׂרָאֵל עַמְּךָ נְתַתּוֹ בְּאַהֲבָה · לְזֶרַע יַעֲקֹב אֲשֶׁר בָּם בָּחָרְתָּ: עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ · וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ · חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ · זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ ·

---

den Himmel und die Erde geschaffen, am siebenten Tage aber hat er geruhet und gefeiert.

Keiner Nazion jener Länder ertheiltest du Ewiger! unser Herr! den Sabbath; jenen Götzendienern, o König! hast du ihn nicht verliehen; du wolltest nicht, daß verstockte Sünder dieser Ruhewcihe theilhaft werden. Nur Israel, deinem Volke, gabst du ihn aus Liebe, den Nachkommen Jakobs, die du dir erwählt hast. Einem Volke, das den siebenten Tag heiliget, wird der Vollgenuß und die Wonne deiner Güte zu Theil; denn den siebenten Tag zeichnetest du aus, und heiligtest ihn, und nanntest ihn den anmuthigsten der Tage, zum Andenken der Urschöpfung.

אלהינו.

Unser und unserer Väter Herr! zeige Wohlgefallen

an

תתברך צורנו וייטע 37 בי׳ שמונה עשרה; דמן שמונה עשרה וייטע 44 בי׳ האל הקדוש.

יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ כִּי עֶבֶד נֶאֱמָן קָרָאתָ לוֹ. כְּלִיל תִּפְאֶרֶת בְּרֹאשׁוֹ נָתַתָּ. בְּעָמְדוֹ לְפָנֶיךָ עַל הַר סִינָי. וּשְׁנֵי לֻחוֹת אֲבָנִים הוֹרִיד בְּיָדוֹ. וְכָתוּב בָּהֶם שְׁמִירַת שַׁבָּת. וְכֵן כָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ:

וְשָׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת. לַעֲשׂוֹת אֶת־הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם: בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא לְעֹלָם. כִּי־שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה

---

bis nach האל הקדוש (Die Uiberſetzung davon ſiehe S. 37. bis 45.)

ישמח משה.

Freudenvoll war Moſes durch die ihm gewürdigte Beſtimmung; einen treuen Diener nannteſt du ihn; mit einer glänzenden Pracht umſtrahlteſt du ſein Haupt, als er auf dem Berge Sinai vor dir ſtand, dann zwei ſteinerne Tafeln in ſeiner Hand mit herunterbrachte, daſelbſt war die Beobachtung des Sabbaths ausgedrückt. Alſo lautet es in deinem Geſetze.

1) Die Kinder Iſraels ſollen alſo den Sabbath beobachten, daß ſie nämlich den Sabbath bei allen ihren Nachkommen als einen heiligen Bund halten. Zwiſchen mir und den Kindern Iſraels ſoll der Sabbath ein Zeichen ſeyn auf ewig; denn in ſechs Tagen hat der Ewige

1) 2. M. 31, 16—17.

תִּפְאֶרֶת עָטָה לְיוֹם הַמְּנוּחָה. עִנֵּג קָרָא לְיוֹם
הַשַּׁבָּת: זֶה שֶׁבַח (שֶׁל) יוֹם הַשְּׁבִיעִי. שֶׁבּוֹ
שָׁבַת אֵל מִכָּל־מַלַאכְתּוֹ: וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי
מִשַּׁבֵּחַ וְאוֹמֵר. מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת
טוֹב לְהוֹדוֹת לַיְיָ: לְפִיכָךְ יְפָאֲרוּ וִיבָרְכוּ לָאֵל
כָּל־יְצוּרָיו. שֶׁבַח יְקָר וּגְדֻלָּה יִתְּנוּ לְאֵל מֶלֶךְ
יוֹצֵר כֹּל. הַמַּנְחִיל מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל
בִּקְדֻשָּׁתוֹ. בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ: שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
יִתְקַדַּשׁ. וְזִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ יִתְפָּאַר. בַּשָּׁמַיִם
מִמַּעַל. וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת: תִּתְבָּרַךְ מוֹשִׁיעֵנוּ
עַל שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ. וְעַל־מְאוֹרֵי־אוֹר
שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶלָה:

---

lichkeit wand er um den Tag der Ruhe, Wonne beschied er dem Sabbath. Dieß ist der Preis des siebenten Tages: die Feyer des Herrn nach vollendeter Schöpfung, und dieser siebente Tag stimmte selbst den Psalm für den Sabbath an: „Lieblich ist dem Ewigen zu danken.“ Darum verherrlichen und preisen den Allmächtigen alle Geschöpfe; Ruhm, Preis und Hochgesang weihen sie dem Allmächtigen, dem Könige, dem Schöpfer des Alls, der in seiner Heiligkeit seinem Volke Israel Ruhe vererbt, am heiligen Tage des Sabbaths. Dein Name, Ewiger! unser Gott! werde geheiliget, und dein Andenken unser König! gepriesen oben im Himmel und unten auf Erden. Hoch gelobt bist du unser Erretter! durch den Ruhm deiner Werke, und durch die leuchtenden Weltlichter, die du geschaffen und die dich verherrlichen — Selah!

מוֹשְׁלִים בְּקֶרֶב תֵּבֵל: מְלֵאִים זִיו וּמְפִיקִים
נֹגַהּ. נָאֶה זִיוָם בְּכָל־הָעוֹלָם: שְׂמֵחִים בְּצֵאתָם
וְשָׂשִׂים בְּבוֹאָם. עֹשִׂים בְּאֵימָה רְצוֹן קוֹנָם:
פְּאֵר וְכָבוֹד נוֹתְנִים לְשִׁמּוֹ. צָהֳלָה וְרִנָּה לְזֵכֶר
מַלְכוּתוֹ: קָרָא לַשֶּׁמֶשׁ וַיִּזְרַח אוֹר. רָאָה
וְהִתְקִין צוּרַת הַלְּבָנָה: שֶׁבַח נוֹתְנִים לוֹ כָּל־
צְבָא מָרוֹם. תִּפְאֶרֶת וּגְדֻלָּה. שְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים
וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ:

לָאֵל אֲשֶׁר שָׁבַת מִכָּל־הַמַּעֲשִׂים. בַּיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי הִתְעַלָּה וַיֵּשֶׁב עַל כִּסֵּא כְבוֹדוֹ:

Des Glanzes voll, werfen sie Strahlen umher, herrlich wirkt ihrer Helle Pracht in dem Weltall. Freudig beginnen sie den Lauf, und fröhlich beschließen sie ihn, vollführen mit heiligem Schauer den Willen ihres Schöpfers. Ruhm und Ehre bringen sie seinem Namen, Jubel und Gesang zur Weihe seiner Herrschaft. Er rief die Sonne hervor, die Morgenpracht erschien; seine göttliche Einsicht bildete die Scheibe des Mondes. Lob bringet ihm das ganze himmlische Heer, Ruhm und Preis die Seraphim, Ophanim und heilige Chajoth.

לאל אשר שבת.

Preis dem Allmächtigen! der von seinem Schöpfungswerke am siebenten Tage gefeiert. Er erhob sich, und ließ sich nieder auf den Thron seiner Majestät. Herr-

מַלְכֵּנוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. אֶפֶס בִּלְתֶּךָ גּוֹאֲלֵנוּ
לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ. וְאֵין דּוֹמֶה־לָּךְ מוֹשִׁיעֵנוּ
לִתְחִיַּת הַמֵּתִים:

אֵל אָדוֹן עַל כָּל־הַמַּעֲשִׂים. בָּרוּךְ וּמְבֹרָךְ
בְּפִי כָל־נְשָׁמָה: גְּדְלוֹ וְטוּבוֹ מָלֵא עוֹלָם. דַּעַת
וְתִבוּנָה סוֹבְבִים אוֹתוֹ: הַמִּתְנָאֶה עַל חַיּוֹת
הַקֹּדֶשׁ. וְנֶהְדָּר בִּכְבוֹד עַל הַמֶּרְכָּבָה: זְכוּת
וּמִישׁוֹר לְפָנָיו כְּמָאוֹ. חֶסֶד וְרַחֲמִים לִפְנֵי כְּבוֹדוֹ:
טוֹבִים וּמְאוֹרוֹת שֶׁבָּרָא אֱלֹהֵינוּ: יְצָרָם בְּדַעַת
בִּבִינָה וּבְהַשְׂכֵּל: כֹּחַ וּגְבוּרָה נָתַן בָּהֶם. לְהֵיוֹת

---

ist ohne dich im künftigen Leben; niemand außer dir, ist unser Erlöser! in den Tagen des verheißenen Gesalbten, und keiner dir ähnlich zur Zeit der Auferstehung.

אל אדון.

Der Allmächtige, der Urheber aller Werke, sey gebenedeyet und gepriesen in dem Munde aller Wesen. Seine Größe und seine Güte erfüllet die Welt, Allwissenheit und Einsicht ist seine Umgebung; in Erhabenheit prangt er über die heiligen Chajoth, und strahlt in Majestät über die Merkabah. Reinheit und Recht steht vor seinem Throne, Liebe und Allbarmherzigkeit gehet seiner Herrlichkeit voran. Wie herrlich sind die Lichtkörper, welche der Herr erschaffen, mit Verstand, Vernunft und Einsicht hat er sie ausgerüstet, ihnen Machtvollkommenheit verliehen, zur Verwaltung des ganzen Weltraumes.

Des

מִמְּקוֹמֶךָ. וּלְבֶנָה מִמְּכוֹן שִׁבְתָּהּ: וּמֵאִיר
לָעוֹלָם כֻּלּוֹ וְלִיוֹשְׁבָיו שֶׁבָּרָא בְּמִדַּת רַחֲמִים:
חַמְאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים. וּבְטוּבוֹ
מְחַדֵּשׁ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד. מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:
הַמֶּלֶךְ הַמָּרוֹם לְבַדּוֹ מֵאָז. הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר
וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם: אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ
רַבִּים. רַחֵם וְעָלֵינוּ אֲדוֹן עֻזֵּנוּ. צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ.
מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. מְשֻׂגָּב בַּעֲדֵנוּ: אֵין כְּעָרְכֶךָ. וְאֵין
זוּלָתֶךָ. אֶפֶס בִּלְתֶּךָ. וּמִי דּוֹמֶה־לָּךְ: אֵין
כְּעָרְכֶךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְאֵין זוּלָתֶךָ

---

rem Orte hervorgehen lässest und den Mond aus seinem Aufenthalte, der du das Weltall erleuchtest für seine Bewohner, die du in der Fülle deiner Barmherzigkeit erschaffen hast; du, der du dem Erdball und die ihn bewohnen, Licht verleihest durch deine Allbarmherzigkeit; der du täglich, ja ununterbrochen, das Schöpfungswerk verjüngst durch deine Allgüte, der du von jeher der einzige erhabene König, seit Anbeginn der ruhmvollste, herrlichste und ausgezeichneteste König bist; erbarme dich unser, Herr des Weltalls! aus der Fülle deiner Barmherzigkeit. Du bist ja unser Schutzherr, der Fels unserer Zuflucht, das Schild unseres Heils, eine uns umgebende Burg. Keiner kommt dir gleich, nichts ist ohne dich, niemand außer dir, und keiner dir ähnlich. — Keiner, Ewiger unser Gott! kommt dir gleich in dieser Welt, und nichts

ist

וְהוֹדָאוֹת מְשַׁתֶּה וְעַד־עוֹלָם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֵל מֶלֶךְ
גָּדוֹל בַּתִּשְׁבָּחוֹת. לַהוֹדָאוֹת. אָרוֹן הַנִּפְלָאוֹת. הַבּוֹחֵר
בְּשִׁירֵי זִמְרָה. מֶלֶךְ אֵל חֵי הָעוֹלָמִים: חצי קדיש

חזן וואהרענד דער חזן ברכו זאגט, זאגט קהל יתברך.

בָּרְכוּ אֶת־ יְיָ הַמְבֹרָךְ:

קהל חוזר חזן

בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעֹלָם וָעֶד:

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם
וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים
הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא
אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים. סִלּוּ לָרֹכֵב
בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְּזוּ לְפָנָיו. וְשְׁמוֹ
מְרוֹמֵם עַל־כָּל־בְּרָכָה וּתְהִלָּה: בָּרוּךְ שֵׁם
כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: יְהִי שֵׁם יְיָ
מְבוֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. יוֹצֵר
אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת־הַכֹּל:

וען יום טוב זאגט מען פֿעלט, ווירד מאטטאטט הכל יודוך
המאיר לארץ וויטע לז געבעטעט.

הַכֹּל יוֹדוּךָ. וְהַכֹּל יְשַׁבְּחוּךָ. וְהַכֹּל יֹאמְרוּ
אֵין קָדוֹשׁ כַּיְיָ: הַכֹּל יְרוֹמְמוּךָ סֶלָה: יוֹצֵר
הַכֹּל. הָאֵל הַפּוֹתֵחַ בְּכָל־יוֹם דַּלְתוֹת שַׁעֲרֵי
מִזְרָח. וּבוֹקֵעַ חַלּוֹנֵי רָקִיעַ. מוֹצִיא חַמָּה

הכל יודוך.

Alles dankt dir, Alles preiset dich und Alles singet: Keiner ist so heilig wie der Ewige! Alles erhebt dich, Selah! Dich Schöpfer des Alls! Allmächtiger! der du täglich die Pforten des Osten eröffnest, und die Scheibe des Firmaments durchbrichst; der du die Sonne aus ih-

rem

יְשָׁרִים תִּתְהַלָּל · וּבְדִבְרֵי צַדִּיקִים תִּתְבָּרַךְ · וּבִלְשׁוֹן חֲסִידִים תִּתְרוֹמָם · וּבְקֶרֶב קְדוֹשִׁים תִּתְקַדָּשׁ:

וּבְמַקְהֲלוֹת רִבְבוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יִתְפָּאַר שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר · שֶׁכֵּן חוֹבַת כָּל־הַיְצוּרִים לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ · לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבֵּחַ לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדֵּר לְבָרֵךְ לְעַלֵּה וּלְקַלֵּס · עַל כָּל־דִּבְרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת דָּוִד בֶּן־יִשַׁי עַבְדְּךָ מְשִׁיחֶךָ: חצי קדיש

*) יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ · הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ · כִּי לְךָ נָאֶה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ · שִׁיר וְשֶׁבָחָה הַלֵּל וְזִמְרָה עֹז וּמֶמְשָׁלָה נֶצַח גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת קְדֻשָּׁה וּמַלְכוּת · בְּרָכוֹת

Ja, der Redlichen Mund lobe dich! der Gerechten Worte preise dich! der Frommen Zunge erhebe dich! der Heiligen Chor huldige dir!

ובמקהלות:

In den Chören der Myriaden deines Volkes Israel werde dein Name in jedem Zeitalter im Gesange gepriesen; es ist ja die Pflicht aller Geschöpfe, dir Ewiger! unser und unserer Väter Gott! zu danken, dich zu loben, zu preisen, zu verherrlichen, zu erhöhen, dir zu huldigen, dich zu benedeyen, dich anzubeten und zu feiern; nach den Gesangweisen und Psalmen Davids, Sohn Isai's, deines Knechtes und Gesalbten.

Al-

---

*) ישתבח u. ברכו (Uebersetzung davon siehe Seite לו u. 36.)

הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה
שָׁמַיִם וָאָרֶץ: נְהַלֶּלְךָ וְנִשְׁבָּחֲךָ וְנִפְאָרְךָ וְנְבָרֵךְ
אֶת־שֵׁם קָדְשֶׁךָ. כְּאָמוּר. לְדָוִד וּבָרְכִי נַפְשִׁי
אֶת־יְיָ וְכָל־קְרָבַי אֶת־שֵׁם קָדְשׁוֹ:
הָאֵל בְּתַעֲצֻמוֹת עֻזֶּךָ. הַגָּדוֹל בִּכְבוֹד שְׁמֶךָ
הַגִּבּוֹר לָנֶצַח. וְהַנּוֹרָא בְּנוֹרְאוֹתֶיךָ.
הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא:
שֹׁכֵן עַד וּמָרוֹם וְקָדוֹשׁ וּשְׁמוֹ. וְכָתוּב רַנְּנוּ
צַדִּיקִים בַּיְיָ. לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה: בְּפִי

Großer! Allgewaltiger! Furchtbarer! höchstes Wesen! Schöpfer der Himmel und der Erde! dich wollen wir loben, dich preisen, dich verherrlichen, und benedeyen deinen heiligen Namen; wie David sang: Meine Seele benedeye den Herrn, und all mein Inneres seinen heiligen Namen.

האל בתעצומות.

Du bist allmächtig, durch die Fülle deiner Allmacht; groß durch die Herrlichkeit deines Namens; ewig sieghaft und furchtbar durch dein wunderbares Walten; du o König! der du den höchsten, den erhabensten Thron einnimmst.

שוכן עד.

Bewohner der Unendlichkeit, Allerhöchster und Heiligster ist sein Name. Folget dem Ausspruche: Frohlocket ihr Gerechten im Ewigen! der Preisgesang geziemt den Redlichen! (Psalm 33, 1.)

וְרוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁנָּפַחְתָּ בְּאַפֵּינוּ · וְלָשׁוֹן אֲשֶׁר
שַׂמְתָּ בְּפִינוּ · הֵן הֵם יוֹדוּ וִיבָרְכוּ וִישַׁבְּחוּ
וְיִפְאֲרוּ · וִירוֹמְמוּ וְיַעֲרִיצוּ וְיַקְדִּישׁוּ וְיַמְלִיכוּ
אֶת־שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ : כִּי כָל־פֶּה לְךָ יוֹדֶה · וְכָל־
לָשׁוֹן לְךָ תִשָּׁבַע · וְכָל־בֶּרֶךְ לְךָ תִכְרַע · וְכָל־
קוֹמָה לְפָנֶיךָ תִשְׁתַּחֲוֶה : וְכָל־לְבָבוֹת יִירָאוּךָ ·
וְכָל־קֶרֶב וּכְלָיוֹת יְזַמְּרוּ לִשְׁמֶךָ · כַּדָּבָר
שֶׁכָּתוּב · כָּל־עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה יְיָ מִי כָמוֹךָ ·
מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ · וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגּוֹזְלוֹ :
מִי יִדְמֶה־לָּךְ · וּמִי יִשְׁוֶה־לָּךְ · וּמִי יַעֲרָךְ־לָךְ ·

Seele, die du uns eingehaucht, und die Zunge, die du unserem Munde zugetheilt, sie alle sollen dich loben, benedeyen, preisen, rühmen, erhöhen, verherrlichen, heiligen, und deinem Namen, o König! huldigen. Ja jeder Mund soll dir danken, jede Zunge zu dir schwören, jedes Knie sich dir beugen, und jedes hohe Wesen nur dich anbeten, alle Herzen dich verehren, Eingeweide und Nieren [1]) deinem Namen lobsingen; so wie in der Schrift der Ausdruck lautet: „Es spreche jedes Glied an mir: Ewiger! wer gleicht dir? wer rettet so von Uibermacht den Schwächern? den Bedrängten und Leidenden von seinem Bedrücker? (Psalm 35, 6) wer ist dir ähnlich? wer gleicht dir? wer kommt dir nahe." Allmächtiger! Gro-

---

1) Die Alten glaubten daselbst den Sitz der Gedanken.

קלות כאילת. אין אנחנו מספיקים להודות לך
יי אלהינו ואלהי אבותינו. ולברך את־שמך.
על־אחת מאלף אלף אלפי אלפים ורבי
רבבות פעמים. הטובות שעשית עם אבותינו
ועמנו: ממצרים גאלתנו יי אלהינו. ומבית
עבדים פדיתנו. ברעב זנתנו. ובשבע
כלכלתנו. מחרב הצלתנו. ומדבר מלטתנו.
ומחלים רעים ונאמנים דליתנו: עד־הנה
עזרונו רחמיך. ולא־עזבונו חסדיך. ואל תטשנו
יי אלהינו לנצח: על־כן אברים שפלגת בנו.

---

als der Lauf der Rehe: so wären wir dennoch nicht so ausgerüstet, dir Ewiger! unser und unserer Väter Gott! zu danken, und deinen Namen zu preisen für die zahllosen Wohlthaten, die du unsern Vätern und uns erzeigt hast. Du Ewiger, unser Gott! hast uns aus Egypten erlöst, und aus dem Sklavenhause befreiet; in Hungersnoth hast du uns gespeiset, und uns mit Uiberfluß versehen; hast uns dem Schwerte entrissen, ließest uns der Pest entkommen, und hast uns bösen und unheilbaren Krankheiten entzogen. So weit stand dein Erbarmen uns bei, noch hat deine Liebe uns nicht verlassen, und du Ewiger, unser Gott! wirst uns auch nie verstoßen. Darum sollen auch alle Glieder, die du in uns zusammengefügt, und Geist und

See-

הָרִאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים · אֱלוֹהַּ כָּל־בְּרִיוֹת ·
אֲדוֹן כָּל־תּוֹלָדוֹת · הַמְהֻלָּל בְּרֹב הַתִּשְׁבָּחוֹת ·
הַמְנַהֵג עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד · וּבְרִיוֹתָיו בְּרַחֲמִים: וַיְיָ
לֹא־יָנוּם וְלֹא־יִישָׁן · הַמְעוֹרֵר יְשֵׁנִים וְהַמֵּקִיץ
נִרְדָּמִים · וְהַמֵּשִׂיחַ אִלְּמִים · וְהַמַּתִּיר
אֲסוּרִים · וְהַסּוֹמֵךְ נוֹפְלִים · וְהַזּוֹקֵף כְּפוּפִים ·
לְךָ לְבַדְּךָ אֲנַחְנוּ מוֹדִים · אִלּוּ פִינוּ מָלֵא שִׁירָה
כַּיָּם · וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה כַּהֲמוֹן גַּלָּיו · וְשִׂפְתוֹתֵינוּ
שֶׁבַח כְּמֶרְחֲבֵי רָקִיעַ · וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ
וְכַיָּרֵחַ · וְיָדֵינוּ פְּרוּשׂוֹת כְּנִשְׁרֵי שָׁמַיִם וְרַגְלֵינוּ

---

welt und der Nachwelt! Herr aller Geschöpfe! Beherrscher aller Ereignisse, Hochgepriesener in überschwenglichen Lobgesängen! der du deine Welt mit Liebe, deine Geschöpfe mit Barmherzigkeit regierst. Ewiger! der du nie schlummerst, und nie schläfst; du regst die Entschlafenen auf, und erweckst die Toderstarrten, machst die Verstummten beredsam, und entfesselst die Gebundenen; stützest die Sinkenden, richtest die Gebeugten auf — dir allein danken wir. Wäre unser Mund in Dankliedern unerschöpflich wie das Weltmeer; könnte unsere Zunge Gesänge so laut ertönen, wie das Brausen seiner Wogen; könnten unsere Lippen das Lob verbreiten, so weit das Firmament reicht; wären unsere Augen leuchtend wie Sonne und Mond; wären unsere Hände so hoch aufgehoben, wie Adlerflug gen Himmel, und unsere Füße schneller

אָמַר ר׳ רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר ר׳ רַבִּי חֲנִינָא. תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם. שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל־בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ. וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ. אַל־תִּקְרָא בָּנַיִךְ אֶלָּא בּוֹנַיִךְ: שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין־לָמוֹ מִכְשׁוֹל: יְהִי־שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ: לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה־נָּא שָׁלוֹם בָּךְ: לְמַעַן בֵּית־יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן. יְיָ יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם: עלינו זייטע עה

שחרית לשבת ולי׳ט

נִשְׁמַת כָּל־חַי תְּבָרֵךְ אֶת־שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. וְרוּחַ כָּל־בָּשָׂר תְּפָאֵר וּתְרוֹמֵם זִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד. מִן־הָעוֹלָם וְעַד־הָעוֹלָם אַתָּה אֵל. וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ: פּוֹדֶה וּמַצִּיל וּמְפַרְנֵס וּמְרַחֵם בְּכָל־עֵת צָרָה וְצוּקָה. אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה: אֱלֹהֵי

Morgengebete für den Sabbath.

נ ש מ ת.

Der Odem aller lebenden Weſen preiſet deinen Namen Ewiger, unſer Gott! der Hauch alles Fleiſches verherrlicht und erhöhet, o König! deinen Ruhm. Von Ewigkeit zu Ewigkeit biſt du der Allmächtige, und außer dir haben wir keinen Weltregenten, keinen Erretter, keinen Beſchützer, der erlöſet, errettet, erhält, und ſich erbarmt in jeder Zeit der Noth und des Drangſals; nein! wir haben keinen Schickſalslenker außer dir — Gott der Vorwelt

שֶׁל בִּיצָה וּמַלְאָנָה שֶׁמֶן וְיִתְּנָנָה עַל פִּי הַנֵּר
בְּשְׁבִיל שֶׁתְּהֵא מְנַטֶּפֶת. וַאֲפִילוּ הִיא שֶׁל־
חֶרֶס. וְרַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר. אֲבָל אִם חִבְּרָהּ
חַיּוֹצֵר מִתְּחִלָּה מֻתָּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּלִי אֶחָד:
לֹא יְמַלֵּא אָדָם קְעָרָה שֶׁמֶן וְיִתְּנֶנָּה בְּצַד הַנֵּר
וְיִתֵּן רֹאשׁ הַפְּתִילָה בְּתוֹכָהּ בְּשְׁבִיל שֶׁתְּהֵא
שׁוֹאֶבֶת. וְרַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר: הַמְכַבֶּה אֶת הַנֵּר
מִפְּנֵי שֶׁחוֹא מְתָיֵרָא מִפְּנֵי גּוֹיִם מִפְּנֵי לִסְטִים
מִפְּנֵי רוּחַ רָעָה אוֹ בְּשְׁבִיל הַחוֹלֶה שֶׁיִּישָׁן
פָּטוּר: כְּהָם עַל הַנֵּר כְּהָם עַל הַשֶּׁמֶן כְּהָם עַל
הַפְּתִילָה חַיָּב. רַבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר בְּכֻלָּן חוּץ מִן
הַפְּתִילָה מִפְּנֵי שֶׁהוּא עֹשֶׂה פֶּחָם: עַל שָׁלֹשׁ
עֲבֵרוֹת נָשִׁים מֵתוֹת בְּשַׁעַת לֵידָתָן. עַל שְׁאִינָן
זְהִירוֹת בְּנִדָּה בְּחַלָּה וּבְהַדְלָקַת הַנֵּר: שְׁלֹשָׁה
דְּבָרִים צָרִיךְ אָדָם לוֹמַר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ עֶרֶב
שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה. עַשַּׂרְתֶּם עָרַבְתֶּם הַדְלִיקוּ
אֶת־הַנֵּר: סָפֵק חֲשֵׁכָה סָפֵק אֵינָהּ חֲשֵׁכָה. אֵין
מְעַשְּׂרִין אֶת־הַוַּדַּאי. וְאֵין מַטְבִּילִין אֶת־
הַכֵּלִים. וְאֵין מַדְלִיקִין אֶת־הַנֵּרוֹת. אֲבָל
מְעַשְּׂרִין אֶת־הַדְּמַאי. וּמְעָרְבִין וְטוֹמְנִין
אֶת־הַחַמִּין:

בַּמֶּה מַדְלִיקִין וּבַמֶּה אֵין מַדְלִיקִין · אֵין
מַדְלִיקִין לֹא בְּלֶכֶשׁ וְלֹא בְּרוֹסָן וְלֹא בְּכֵלֶךְ וְלֹא
בִּפְתִילַת הָאֵידָן וְלֹא בִּפְתִילַת הַמִּדְבָּר · וְלֹא
בִּירוֹקָה שֶׁעַל פְּנֵי הַמַּיִם · וְלֹא בְּזוּפָת וְלֹא
בְּשַׁעֲוָה וְלֹא בְּשֶׁמֶן קִיק וְלֹא בְּשֶׁמֶן שְׂרֵפָה
וְלֹא בְּאַלְיָה וְלֹא בְּחֵלֶב: נָחוּם הַמָּדִי אוֹמֵר
מַדְלִיקִין בְּחֵלֶב מְבֻשָּׁל · וַחֲכָמִים אוֹמְרִים
אֶחָד מְבֻשָּׁל · וְאֶחָד שֶׁאֵינוֹ מְבֻשָּׁל · אֵין
מַדְלִיקִין בּוֹ: אֵין מַדְלִיקִין בְּשֶׁמֶן שְׂרֵפָה בְּיוֹם
טוֹב: רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר אֵין מַדְלִיקִין בְּעִטְרָן
מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשַּׁבָּת: וַחֲכָמִים מַתִּירִין בְּכָל־
הַשְּׁמָנִים בְּשֶׁמֶן שֻׁמְשְׁמִין בְּשֶׁמֶן אֱגוֹזִים
בְּשֶׁמֶן צְנוֹנוֹת בְּשֶׁמֶן דָּגִים בְּשֶׁמֶן פִּקְעוֹת
בְּעִטְרָן וּבְנַפְטָ: רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר אֵין
מַדְלִיקִין אֶלָּא בְּשֶׁמֶן זַיִת בִּלְבָד: כָּל־הַיּוֹצֵא
מִן־הָעֵץ אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ אֶלָּא פִּשְׁתָּן · וְכָל־
הַיּוֹצֵא מִן־הָעֵץ אֵינוֹ מִטַּמֵּא טֻמְאַת אֹהָלִים
אֶלָּא פִּשְׁתָּן: פְּתִילַת הַבֶּגֶד שֶׁקִּפְּלָהּ וְלֹא
הִבְהֲבָהּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר טְמֵאָה הִיא
וְאֵין מַדְלִיקִין בָּהּ · רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר טְהוֹרָה
הִיא וּמַדְלִיקִין בָּהּ: לֹא יִקּוֹב אָדָם שְׁפוֹפֶרֶת

קהל מָגֵן אָבוֹת בִּדְבָרוֹ. מְחַיֵּה מֵתִים בְּמַאֲמָרוֹ.
הָאֵל (נעי׳ הַמֶּלֶךְ) הַקָּדוֹשׁ. שֶׁאֵין כָּמוֹהוּ. הַמְנִיחַ
לְעַמּוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קָדְשׁוֹ. כִּי בָם רָצָה לְהָנִיחַ
לָהֶם. לְפָנָיו נַעֲבוֹד בְּיִרְאָה וָפַחַד. וְנוֹדֶה לִשְׁמוֹ
בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מֵעֵין הַבְּרָכוֹת. אֵל הַהוֹדָאוֹת.
אֲדוֹן הַשָּׁלוֹם. מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת. וּמְבָרֵךְ שְׁבִיעִי.
וּמֵנִיחַ בִּקְדֻשָּׁה לְעַם מְדֻשְּׁנֵי עֹנֶג. זֵכֶר
לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: קהל אלהינו ואלהי אבותינו נייטע
צ מונד קדיש תתקבל

מגן אבות.

(Die Gemeinde.) Schild der Väter durch seine Verheißung, Erwecker der Todten durch seine Zusage, heiliger Allmächtiger! (am Sabbath in den zehn Bußtagen: heiliger König) dem keiner gleich ist; er hat seinem Volke an seinem geheiligten Sabbath Ruhe anbefohlen; denn wohlwollend wollte er ihnen Erholung schenken. — Laßt uns ihn in Ehrfurcht, in heiligem Schauer anbeten, laßt uns täglich ohne Unterlaß ihn loben nach dem Wesentlichen der eingeführten Lobpreisungen; ihn den Gott des Ruhmes, den Herrn des Friedens, der den Sabbath geheiligt, den siebenten Tag gesegnet, und heilige Ruhe dem Volke geschenkt, das sich in Seligkeit labt, zum Andenken der ersten Schöpfung.

אלהינו ואלהי אבותינו. (Uebersetzung hievon siehe S. צ.)

קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ. שַׂבְּעֵנוּ
מִטּוּבֶךָ. וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ. וְטַהֵר לִבֵּנוּ
לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת. וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה
וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ וְיָנוּחוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי
שְׁמֶךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת: רצה ומודים וייטע 50.

דער חזן חוזר קהל זאגען ויכלו ביז לעשות, הערנאך זאגט אזן דיעזעם

חזן בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי
אַבְרָהָם. אֱלֹהֵי יִצְחָק. וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל
הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא. אֵל עֶלְיוֹן קוֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

---

an unſerer Feyer, heilige uns durch dein Geſetz, und verleihe uns die in deiner Lehre beſtimmte Verheißung; erquicke uns durch deine Güte, und erfreue uns durch dein Heil, und reinige unſere Herzen, daß wir dich in Wahrheit anbeten. Laß uns Ewiger! unſer Gott! deinen heiligen Ruhetag in Liebe und Wohlwollen genießen, daß ihn feyern Iſrael, die deinen Namen heiligen. Gebenedeyet ſeyſt du, Gott! der du den Sabbath heiligeſt.

רצה u. מודים u. ſ. w. (die Uiberſetzung hievon ſiehe Seite 50.)

ב ר ו ך.

(Der Vorbeter.) Gebenedeyet ſeyſt du Ewiger! unſer und unſerer Väter Gott! Gott Abrahams, Gott Iſaks und Gott Jakobs! großer, mächtiger und furchtbarer Gott! höchſtes Weſen! Schöpfer des Himmels und der Erde.

Die

תַּכְלִית מַעֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וּבֵרַכְתּוֹ מִכָּל־
הַיָּמִים. וְקִדַּשְׁתּוֹ מִכָּל־הַזְּמַנִּים. וְכֵן כָּתוּב
בְּתוֹרָתֶךָ:

וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל־צְבָאָם: וַיְכַל
אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה
וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר
עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ
אֹתוֹ. כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר־בָּרָא
אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִּמְנוּחָתֵנוּ.

---

als Schluß der Schöpfung der Himmel und der Erde; du haſt ihn vor allen Tagen eingeſegnet, und ihn geheiligt vor allen Zeiten, wie es in deiner heiligen Lehre ausdrücklich heißt: „Nun waren vollendet die Himmel und die Erde, und ihr ganzes Heer. Als der Herr am ſiebenten Tage ſein Werk vollendet hatte, da feierte er am ſiebenten Tage von ſeinem Schöpfungswerke, welches er hervorgebracht. Der Herr ſegnete den ſiebenten Tag, und heiligte ihn; denn an demſelben ruhete er von allen ſeinen Werken, die der Herr erſchaffen hatte fortzuwirken.

אלהינו ואלהי אבותינו.

Unſer und unſerer Väter Gott! zeige Wohlwollen

יִרְאוּ עֵינֵינוּ וְיִשְׂמַח לִבֵּנוּ. וְתָגֵל נַפְשֵׁנוּ
בִּישׁוּעָתְךָ בֶּאֱמֶת. בֶּאֱמֹר לְצִיּוֹן מָלַךְ אֱלֹהַיִךְ.
יְיָ מֶלֶךְ. יְיָ מָלָךְ. יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד. כִּי
הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא. וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ
בְּכָבוֹד. כִּי אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה. בָּרוּךְ
אַתָּה יְיָ חַמֶּלֶךְ בִּכְבוֹדוֹ תָּמִיד וְמָלֹךְ וְ עָלֵינוּ
לְעוֹלָם וָעֶד וְעַל כָּל־מַעֲשָׂיו: ח"ק ש"ע ז"ט 44

תפלת ערבית לשבת.

שמונה עשרה ז"ט 44 בז: האל הקדוש.

אַתָּה קִדַּשְׁתָּ אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשִׁמְךָ.

יראו עינינו.

Mögen es unſere Augen erſchauen, möge ſich unſer Herz freuen, und unſere Seele frohlocken, wenn dein Heil in Wirklichkeit nahet; wenn in Zion verkündet wird: Dein Gott regieret! der Ewige regieret! der Ewige hat regieret! der Ewige wird regieren in Ewigkeit! denn dein iſt das Reich, du wirſt ewig herrſchen in Herrlichkeit, wir haben keinen Weltbeherrſcher außer dir. Gebenedeyet ſeyſt du Ewiger! der du in deiner Majeſtät regiereſt; immer und ewig wirſt du über uns regieren, und über alle deine Geſchöpfe.

Nachtgebet für den Sabbath.

שמונה עשרה bis האל הקדוש (Ueberſetzung davon ſiehe S. 44—45).

אתה קדשת.

Du haſt den ſiebenten Tag deinem Namen geheiliget,

לְבַדֶּךָ: וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ וְצֹאן מַרְעִיתֶךָ. נוֹדֶה
לְךָ לְעוֹלָם לְדוֹר וָדוֹר נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ: בָּרוּךְ יְיָ
בַּיּוֹם. בָּרוּךְ יְיָ בַּלָּיְלָה. בָּרוּךְ יְיָ בְּשָׁכְבֵּנוּ. בָּרוּךְ
יְיָ בְּקוּמֵנוּ: כִּי בְיָדְךָ נַפְשׁוֹת הַחַיִּים וְהַמֵּתִים
אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל־חַי. וְרוּחַ כָּל־בְּשַׂר־אִישׁ:
בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי יְיָ אֵל אֱמֶת.
אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם יַחֵד שִׁמְךָ. וְקַיֵּם מַלְכוּתְךָ
תָּמִיד. וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד:

---

allein, Allmächtiger! erzeigeſt Wunder. Wir, dein Volk, die Schafe deiner Weide, danken dir unaufhörlich, und verkünden dein Lob für die ſpäteſte Zukunft. Gepriesen ſey der Ewige bei Tag, gepriesen ſey der Ewige bei Nacht, gepriesen ſey der Ewige, wenn wir uns niederlegen, gepriesen ſey der Ewige, wenn wir aufſtehen; denn in deiner Hand ſind die Seelen aller Lebenden, ſo wie aller Hingeſchiedenen, und der Odem alles Fleiſches; (wie es heißt [1]) Er iſt's, in deſſen Hand die Seele aller lebenden Weſen iſt. Deiner Hand übergebe ich meinen Geiſt, du haſt mich oft erlöſt, Ewiger! Gott der Treue! O du unſere himmliſche Allmacht! einige deinen Namen, begründe dein Reich für immer, und regiere uns in Ewigkeit.

---

1) Hiob 12, 10.

כִּי לֹא־יִטֹּשׁ יְיָ אֶת־עַמּוֹ בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל.
כִּי הוֹאִיל יְיָ לַעֲשׂוֹת אֶתְכֶם לוֹ לְעָם: וַיַּרְא
כָּל־הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם. וַיֹּאמְרוּ יְיָ הוּא
הָאֱלֹהִים. יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ
עַל־כָּל־הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד
וּשְׁמוֹ אֶחָד: יְהִי־חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ. כַּאֲשֶׁר
יִחַלְנוּ לָךְ: הוֹשִׁיעֵנוּ וְיָ אֱלֹהֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ מִן־
הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ. לְהִשְׁתַּבֵּחַ
בִּתְהִלָּתֶךָ: כָּל־גּוֹיִם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ. יָבוֹאוּ
וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ אֲדֹנָי. וְיכַבְּדוּ לִשְׁמֶךָ: כִּי־
גָדוֹל אַתָּה וְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת. אַתָּה אֱלֹהִים

---

in Ewigkeit. Nie wird der Ewige sein Volk verstoßen, seines großen Namens willen; denn der Ewige hat es gewollt, euch zu seinem Volke zu erkiesen. — Einst hatte das ganze Volk eine Erscheinung; da fielen sie zur Erde nieder und riefen: Der Ewige ist der wahre Gott! der Ewige ist der wahre Gott! Einst wird der Ewige als König der ganzen Erde anerkannt; da wird der Ewige einig, und sein Name einig seyn. — Deine Güte, Ewiger! walte über uns, so wie wir dir vertrauen. Hilf uns Ewiger! versammle uns wieder aus den Völkerschaften, um deinem heiligen Namen zu danken, um dir in Preisgesängen zu huldigen. Alle Völker die du eingesetzt, erscheinen einst, dich anzubeten, Herr! und deinen Namen zu verherrlichen; denn hocherhaben bist du, du

al=

מן יום כפור כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם׃ מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ׃

מן וואכעלטחגען ווירד כאך שומר עמו ישראל לעד היעד מנגעפחנגען.

בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן׃ בָּרוּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן׃ שׁוֹכֵן יְרוּשָׁלַם הַלְלוּיָהּ׃ בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהִים וֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ׃ וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם׃ וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן׃ יְהִי כְבוֹד יְיָ לְעוֹלָם׃ יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו׃ יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ׃ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃

Am Verſöhnungstage. כי ביום הזה

1) An dieſem Tage wird man euch ſühnen, um euch zu reinigen; von allen euern Sünden ſollt ihr vor dem Ewigen rein werden.

Fortſetzung der Gebete für alle Tage.

ברוך יי.

Gebenedeyet ſeyſt du Ewiger! immerdar, Amen! Amen! Gebenedeyet ſeyſt du Ewiger! von Zion aus, der du in Jeruſalem thronſt — Hallelujah! Gebenedeyet ſeyſt du Ewiger! unſer Herr! Gott Iſraels! der du allein Wunder wirkſt. Gebenedeyet ſey der Name deiner Majeſtät auf ewig, und deine Herrlichkeit erfülle die ganze Erde — Amen! Amen! Der Herr werde in Ewigkeit verherrlicht, und freue ſich ſeiner Schöpfung! Geprieſen ſey der Name des Herrn von nun an bis

in

1) Leviticum 16, 30.

מן שבת חוך חוץ יום טוב מן שבת למוצ"ש, יומר אתן ושמרו.

וְשָׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת · לַעֲשׂוֹת
אֶת־הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם: בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא לְעֹלָם · כִּי־שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה
יְיָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ · וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ:

מן פסח, שבועות, סכות חוך ש"ע. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מוֹעֲדֵי יְיָ · אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

מן ראש השנה תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ: כִּי
חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב:

Am Sabbath wird auch dieſes geſagt:

ושמרו.

1) Die Kinder Iſrael ſollen den Sabbath beobachten, daß ſie nämlich den Sabbath bei allen ihren Nachkommen feyern, als einen ewigen Bund. Zwiſchen mir und den Kindern Iſraels ſoll der Sabbath ſeyn ein Zeichen auf ewig; denn in ſechs Tagen hat der Ewige den Himmel und die Erde geſchaffen, am ſiebenten Tage aber hat er geruhet und gefeyert.

Am Paſſafeſte, am Wochen- und Laubhüttenfeſte. וידבר

2) Moſes macht den Kindern Iſraels die Feſte des Ewigen bekannt.

Am Neujahrsfeſte. תקעו

3) Blaſet am Neumondtage die Poſaune, am Feyertage unſeres Feſtes. So iſt das Geſetz in Iſrael, ſo die Verordnung von dem Gotte Jakobs.

Am

---

1) Exodus 31, 6.
2) Leviticum 23, 44.
3) Pſalm 81, 4

וְרוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁנָּפַחְתָּ בְּאַפֵּינוּ. וְלָשׁוֹן אֲשֶׁר
שַׂמְתָּ בְּפִינוּ. הֵן הֵם יוֹדוּ וִיבָרְכוּ וִישַׁבְּחוּ
וִיפָאֲרוּ. וִירוֹמְמוּ וְיַעֲרִיצוּ וְיַקְדִּישׁוּ וְיַמְלִיכוּ
אֶת־שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ: כִּי כָל־פֶּה לְךָ יוֹדֶה. וְכָל־
לָשׁוֹן לְךָ תִשָּׁבַע. וְכָל־בֶּרֶךְ לְךָ תִכְרַע. וְכָל־
קוֹמָה לְפָנֶיךָ תִשְׁתַּחֲוֶה: וְכָל־לְבָבוֹת יִירָאוּךָ.
וְכָל־קֶרֶב וּכְלָיוֹת יְזַמְּרוּ לִשְׁמֶךָ. כַּדָּבָר
שֶׁכָּתוּב. כָּל־עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה יְיָ מִי כָמוֹךָ.
מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ. וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגּוֹזְלוֹ:
מִי יִדְמֶה־לָּךְ. וּמִי יִשְׁוֶה־לָּךְ. וּמִי יַעֲרָךְ־לָךְ.

Seele, die du uns eingehaucht, und die Zunge, die du unserem Munde zugetheilt, sie alle sollen dich loben, benedeyen, preisen, rühmen, erhöhen, verherrlichen, heiligen, und deinem Namen, o König! huldigen. Ja jeder Mund soll dir danken, jede Zunge zu dir schwören, jedes Knie sich dir beugen, und jedes hohe Wesen nur dich anbeten, alle Herzen dich verehren, Eingeweide und Nieren [1]) deinem Namen lobsingen; so wie in der Schrift der Ausdruck lautet: „Es spreche jedes Glied an mir: Ewiger! wer gleicht dir? wer rettet so von Uibermacht den Schwächern? den Bedrängten und Leidenden von seinem Bedrücker? (Psalm 35, 6) wer ist dir ähnlich? wer gleicht dir? wer kommt dir nahe." Allmächtiger!

Gro-

---

1) Die Alten glaubten daselbst den Sitz der Gedanken.

קַלּוֹת כְּאַיָּלוֹת. אֵין אֲנַחְנוּ מַסְפִּיקִים לְהוֹדוֹת לְךָ
יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. וּלְבָרֵךְ אֶת־שְׁמֶךָ.
עַל־אַחַת מֵאֶלֶף אַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי
רְבָבוֹת פְּעָמִים. הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשִׂיתָ עִם אֲבוֹתֵינוּ
וְעִמָּנוּ: מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. וּמִבֵּית
עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ. בְּרָעָב זַנְתָנוּ. וּבְשָׂבָע
כִּלְכַּלְתָּנוּ. מֵחֶרֶב הִצַּלְתָּנוּ. וּמִדֶּבֶר מִלַּטְתָּנוּ.
וּמֵחֳלָיִם רָעִים וְנֶאֱמָנִים דִּלִּיתָנוּ: עַד־הֵנָּה
עֲזָרוּנוּ רַחֲמֶיךָ. וְלֹא־עֲזָבוּנוּ חֲסָדֶיךָ. וְאַל תִּטְּשֵׁנוּ
יְיָ אֱלֹהֵינוּ לָנֶצַח: עַל־כֵּן אֵבָרִים שֶׁפִּלַּגְתָּ בָּנוּ.

---

als der Lauf der Rehe: so wären wir dennoch nicht so ausgerüstet, dir Ewiger! unser und unserer Väter Gott! zu danken, und deinen Namen zu preisen für die zahllosen Wohlthaten, die du unsern Vätern und uns erzeigt hast. Du Ewiger, unser Gott! hast uns aus Egypten erlöst, und aus dem Sklavenhause befreiet; in Hungersnoth hast du uns gespeiset, und uns mit Uiberfluß versehen; hast uns dem Schwerte entrissen, ließest uns der Pest entkommen, und hast uns bösen und unheilbaren Krankheiten entzogen. So weit stand dein Erbarmen uns bei, noch hat deine Liebe uns nicht verlassen, und du Ewiger, unser Gott! wirst uns auch nie verstoßen. Darum sollen auch alle Glieder, die du in uns zusammengefügt, und Geist und

See-

הָרִאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים · אֱלוֹהַּ כָּל־בְּרִיוֹת ·
אֲדוֹן כָּל־תּוֹלָדוֹת · הַמְהֻלָּל בְּרֹב הַתִּשְׁבָּחוֹת ·
הַמְנַהֵג עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד · וּבְרִיוֹתָיו בְּרַחֲמִים: וַיְיָ
לֹא־יָנוּם וְלֹא־יִישָׁן · הַמְעוֹרֵר יְשֵׁנִים וְהַמֵּקִיץ
נִרְדָּמִים · וְהַמֵּשִׂיחַ אִלְּמִים · וְהַמַּתִּיר
אֲסוּרִים · וְהַסּוֹמֵךְ נוֹפְלִים · וְהַזּוֹקֵף כְּפוּפִים ·
לְךָ לְבַדְּךָ אֲנַחְנוּ מוֹדִים · אִלּוּ פִינוּ מָלֵא שִׁירָה
כַּיָּם · וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה כַּהֲמוֹן גַּלָּיו · וְשִׂפְתוֹתֵינוּ
שֶׁבַח כְּמֶרְחֲבֵי רָקִיעַ · וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ
וְכַיָּרֵחַ · וְיָדֵינוּ פְּרוּשׂוֹת כְּנִשְׁרֵי שָׁמַיִם וְרַגְלֵינוּ

---

welt und der Nachwelt! Herr aller Geschöpfe! Beherrscher aller Ereignisse, Hochgepriesener in überschwenglichen Lobgesängen! der du deine Welt mit Liebe, deine Geschöpfe mit Barmherzigkeit regierst. Ewiger! der du nie schlummerst, und nie schläfst; du regst die Entschlafenen auf, und erweckst die Toderstarrten, machst die Verstummten beredsam, und entfesselst die Gebundenen; stützest die Sinkenden, richtest die Gebeugten auf — dir allein danken wir. Wäre unser Mund in Dankliedern unerschöpflich wie das Weltmeer; könnte unsere Zunge Gesänge so laut ertönen, wie das Brausen seiner Wogen; könnten unsere Lippen das Lob verbreiten, so weit das Firmament reicht; wären unsere Augen leuchtend wie Sonne und Mond; wären unsere Hände so hoch aufgehoben, wie Adlerflug gen Himmel, und unsere Füße schneller

אָמַר ר׳ רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר ר׳ רַבִּי חֲנִינָא. תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם. שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל־בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ. וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ. אַל־תִּקְרָא בָּנַיִךְ אֶלָּא בּוֹנַיִךְ: שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין־לָמוֹ מִכְשׁוֹל: יְהִי־שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ: לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה־נָּא שָׁלוֹם בָּךְ: לְמַעַן בֵּית־יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן. יְיָ יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם: עלינו זייטע עה

שחרית לשבת ולי׳ט

נִשְׁמַת כָּל־חַי תְּבָרֵךְ אֶת־שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. וְרוּחַ כָּל־בָּשָׂר תְּפָאֵר וּתְרוֹמֵם זִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד. מִן־הָעוֹלָם וְעַד־הָעוֹלָם אַתָּה אֵל. וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ: פּוֹדֶה וּמַצִּיל וּמְפַרְנֵס וּמְרַחֵם בְּכָל־עֵת צָרָה וְצוּקָה. אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה: אֱלֹהֵי

Morgengebete für den Sabbath.

נ ש מ ת.

Der Odem aller lebenden Weſen preiſet deinen Namen Ewiger, unſer Gott! der Hauch alles Fleiſches verherrlicht und erhöhet, o König! deinen Ruhm. Von Ewigkeit zu Ewigkeit biſt du der Allmächtige, und außer dir haben wir keinen Weltregenten, keinen Erretter, keinen Beſchützer, der erlöſet, errettet, erhält, und ſich erbarmt in jeder Zeit der Noth und des Drangſals; nein! wir haben keinen Schickſalslenker außer dir — Gott der Vorwelt

שֶׁל בִּיצָה וּמַלְאָנָה שֶׁמֶן וְיִתְּנָה עַל פִּי הַנֵּר
בְּשַׁבָּת שֶׁחָלָה מְנַטְּפֶת. וַאֲפִילוּ הִיא שֶׁל
חֶרֶס. וְרַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר. אֲבָל אִם הִבְרָה
חִיצֵּר מִתְחַלָּה מֻתָּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּלִי אֶחָד:
לֹא יְמַלֵּא אָדָם קְעָרָה שֶׁמֶן וְיִתְּנָה בְּצַד הַנֵּר
וְיִתֵּן רֹאשׁ הַפְּתִילָה בְּתוֹכָהּ בְּשַׁבָּת שֶׁחָלָה
שׁוֹאֶבֶת. וְרַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר: הַמְכַבֶּה אֶת הַנֵּר
מִפְּנֵי שֶׁחוֹא מִתְיָרֵא מִפְּנֵי גּוֹיִם מִפְּנֵי לִסְטִים
מִפְּנֵי רוּחַ רָעָה אוֹ בְּשַׁבִּיל הַחוֹלֶה שֶׁיִּישָׁן
פָּטוּר: כְּהָם עַל הַנֵּר כְּהָם עַל הַשֶּׁמֶן כְּהָם עַל
הַפְּתִילָה חַיָּב. רַבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר בְּכֻלָּן חוּץ מִן
הַפְּתִילָה מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה פֶּחָם: עַל שָׁלֹשׁ
עֲבֵרוֹת נָשִׁים מֵתוֹת בְּשַׁעַת לִידָתָן. עַל שְׁאִינָן
זְהִירוֹת בְּנִדָּה בְּחַלָּה וּבְהַדְלָקַת הַנֵּר: שְׁלֹשָׁה
דְּבָרִים צָרִיךְ אָדָם לוֹמַר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ עֶרֶב
שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה. עַשַּׂרְתֶּם עֵרַבְתֶּם תַּדְלִיקוּ
אֶת־הַנֵּר: סָפֵק חֲשֵׁכָה סָפֵק אֵינָהּ חֲשֵׁכָה. אֵין
מְעַשְּׂרִין אֶת־הַוַּדַּאי. וְאֵין מַטְבִּילִין אֶת־
הַכֵּלִים. וְאֵין מַדְלִיקִין אֶת־הַנֵּרוֹת. אֲבָל
מְעַשְּׂרִין אֶת־הַדֶּמַאי. וּמְעָרְבִין וְטוֹמְנִין
אֶת־הַחַמִּין:

בַּמֶּה מַדְלִיקִין וּבַמֶּה אֵין מַדְלִיקִין · אֵין
מַדְלִיקִין לֹא בְּלֶכֶשׁ וְלֹא בְּחוֹסֶן וְלֹא בְּכַלְךְ וְלֹא
בִּפְתִילַת הָאִידָן וְלֹא בִּפְתִילַת הַמִּדְבָּר · וְלֹא
בִּירוֹקָה שֶׁעַל פְּנֵי הַמַּיִם · וְלֹא בְּזֶפֶת וְלֹא
בְּשַׁעֲוָה וְלֹא בְּשֶׁמֶן קִיק וְלֹא בְּשֶׁמֶן שְׂרָפָה
וְלֹא בְּאַלְיָה וְלֹא בְּחֵלֶב: נָחוּם הַמָּדִי אוֹמֵר
מַדְלִיקִין בְּחֵלֶב מְבֻשָּׁל · וַחֲכָמִים אוֹמְרִים
אֶחָד מְבֻשָּׁל · וְאֶחָד שֶׁאֵינוֹ מְבֻשָּׁל · אֵין
מַדְלִיקִין בּוֹ: אֵין מַדְלִיקִין בְּשֶׁמֶן שְׂרָפָה בְּיוֹם
טוֹב: רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר אֵין מַדְלִיקִין בְּעִטְרָן
מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשַּׁבָּת: וַחֲכָמִים מַתִּירִין בְּכָל־
הַשְּׁמָנִים בְּשֶׁמֶן שֻׁמְשְׁמִין בְּשֶׁמֶן אֱגוֹזִים
בְּשֶׁמֶן צְנוֹנוֹת בְּשֶׁמֶן דָּגִים בְּשֶׁמֶן פִּקְעוֹת
בְּעִטְרָן וּבְנַפְטָ: רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר אֵין
מַדְלִיקִין אֶלָּא בְּשֶׁמֶן זַיִת בִּלְבָד: כָּל־הַיּוֹצֵא
מִן־הָעֵץ אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ אֶלָּא פִּשְׁתָּן · וְכָל־
הַיּוֹצֵא מִן־הָעֵץ אֵינוֹ מִטַּמֵּא טֻמְאַת אֹהָלִים
אֶלָּא פִּשְׁתָּן: פְּתִילַת הַבֶּגֶד שֶׁקִּפְּלָהּ וְלֹא
הִבְהֲבָהּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר טְמֵאָה הִיא
וְאֵין מַדְלִיקִין בָּהּ · רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר טְהוֹרָה
הִיא וּמַדְלִיקִין בָּהּ: לֹא יִקּוֹב אָדָם שְׁפוֹפֶרֶת

קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ. שַׂבְּעֵנוּ
מִטּוּבֶךָ. וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ. וְטַהֵר לִבֵּנוּ
לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת. וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה
וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ וְיָנוּחוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי
שְׁמֶךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת: רצה ומודים וייטע 50.

דער חזן חוזר קהל זאגען ויכלו ביז לעשות, הערנאך זאגט אזן דיעזעם

חזן בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי
אַבְרָהָם. אֱלֹהֵי יִצְחָק. וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל
הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא. אֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

---

an unſerer Feyer, heilige uns durch dein Geſetz, und verleihe uns die in deiner Lehre beſtimmte Verheißung; erquicke uns durch deine Güte, und erfreue uns durch dein Heil, und reinige unſere Herzen, daß wir dich in Wahrheit anbeten. Laß uns Ewiger! unſer Gott! deinen heiligen Ruhetag in Liebe und Wohlwollen genießen, daß ihn feyern Iſrael, die deinen Namen heiligen. Gebenedeyet ſeyſt du, Gott! der du den Sabbath heiligeſt.

רצה u. מודים u. ſ. w. (die Uiberſetzung hievon ſiehe Seite 50.)

ב ה ו ר.

(Der Vorbeter.) Gebenedeyet ſeyſt du Ewiger! unſer und unſerer Väter Gott! Gott Abrahams, Gott Iſaks und Gott Jakobs! großer, mächtiger und furchtbarer Gott! höchſtes Weſen! Schöpfer des Himmels und der Erde.

Die

תַּכְלִית מַעֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וּבְרָכָתוֹ מִכָּל־
הַיָּמִים. וְקִדַּשְׁתּוֹ מִכָּל־הַזְּמַנִּים. וְכֵן כָּתוּב
בְּתוֹרָתֶךָ:

וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל־צְבָאָם: וַיְכַל
אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה
וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר
עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ
אֹתוֹ. כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר־בָּרָא
אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִּמְנוּחָתֵנוּ.

---

als Schluß der Schöpfung der Himmel und der Erde; du haſt ihn vor allen Tagen eingeſegnet, und ihn geheiligt vor allen Zeiten, wie es in deiner heiligen Lehre ausdrücklich heißt: „Nun waren vollendet die Himmel und die Erde, und ihr ganzes Heer. Als der Herr am ſiebenten Tage ſein Werk vollendet hatte, da feierte er am ſiebenten Tage von ſeinem Schöpfungswerke, welches er hervorgebracht. Der Herr ſegnete den ſiebenten Tag, und heiligte ihn; denn an demſelben ruhete er von allen ſeinen Werken, die der Herr erſchaffen hatte fortzuwirken.

אלהינו ואלהי אבותינו.

Unſer und unſerer Väter Gott! zeige Wohlwollen

וְרֹאוּ עֵינֵינוּ וְיִשְׂמַח לִבֵּנוּ. וְתָגֵל נַפְשֵׁנוּ
בִּישׁוּעָתְךָ בֶּאֱמֶת. בֶּאֱמֹר לְצִיּוֹן מָלַךְ אֱלֹהַיִךְ.
יְיָ מֶלֶךְ. יְיָ מָלָךְ. יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד. כִּי
הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא. וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ
בְּכָבוֹד. כִּי אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה. בָּרוּךְ
אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ בִּכְבוֹדוֹ תָּמִיד וּמָלַךְ וְעָלֵינוּ
לְעוֹלָם וָעֶד וְעַל כָּל־מַעֲשָׂיו: ח"ק ש"ע וויטע 44

תפלת ערבית לשבת.

שמונה עשרה וויטע 44 בי׳ האל הקדוש.

אַתָּה קִדַּשְׁתָּ אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי לִשְׁמֶךָ.

יראו עינינו.

Mögen es unſere Augen erſchauen, möge ſich unſer Herz freuen, und unſere Seele frohlocken, wenn dein Heil in Wirklichkeit nahet; wenn in Zion verkündet wird: Dein Gott regieret! der Ewige regieret! der Ewige hat regieret! der Ewige wird regieren in Ewigkeit! denn dein iſt das Reich, du wirſt ewig herrſchen in Herrlichkeit, wir haben keinen Weltbeherrſcher außer dir. Gebenedeyet ſeyſt du Ewiger! der du in deiner Majeſtät regiereſt; immer und ewig wirſt du über uns regieren, und über alle deine Geſchöpfe.

Nachtgebet für den Sabbath.

Achtzehn bis האל הקדוש (Ueberſetzung davon ſiehe S. 44—45).

אתה קדשת.

Du haſt den ſiebenten Tag deinem Namen geheiliget,

לְבַדֶּךָ: וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ וְצֹאן מַרְעִיתֶךָ. נוֹדֶה
לְךָ לְעוֹלָם לְדוֹר וָדוֹר נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ: בָּרוּךְ יְיָ
בַּיּוֹם. בָּרוּךְ יְיָ בַּלָּיְלָה. בָּרוּךְ יְיָ בְּשָׁכְבֵּנוּ. בָּרוּךְ
יְיָ בְּקוּמֵנוּ: כִּי בְיָדְךָ נַפְשׁוֹת הַחַיִּים וְהַמֵּתִים
אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל־חַי. וְרוּחַ כָּל־בְּשַׂר־אִישׁ:
בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי יְיָ אֵל אֱמֶת.
אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם יַחֵד שִׁמְךָ. וְקַיֵּם מַלְכוּתְךָ
תָּמִיד. וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד:

---

allein, Allmächtiger! erzeigeſt Wunder. Wir, dein Volk, die Schafe deiner Weide, danken dir unaufhörlich, und verkünden dein Lob für die ſpäteſte Zukunft. Gepriesen ſey der Ewige bei Tag, gepriesen ſey der Ewige bei Nacht, gepriesen ſey der Ewige, wenn wir uns niederlegen, gepriesen ſey der Ewige, wenn wir aufſtehen; denn in deiner Hand ſind die Seelen aller Lebenden, ſo wie aller Hingeſchiedenen, und der Odem alles Fleiſches; (wie es heißt [1]) Er iſt's, in deſſen Hand die Seele aller lebenden Weſen iſt. Deiner Hand übergebe ich meinen Geiſt, du haſt mich oft erlöſt, Ewiger! Gott der Treue! O du unſere himmliſche Allmacht! einige deinen Namen, begründe dein Reich für immer, und regiere uns in Ewigkeit.

1) Hiob 12, 10.

כִּי לֹא־יִטֹּשׁ יְיָ אֶת־עַמּוֹ בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל.
כִּי הוֹאִיל יְיָ לַעֲשׂוֹת אֶתְכֶם לוֹ לְעָם: וַיַּרְא
כָּל־הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם. וַיֹּאמְרוּ יְיָ הוּא
הָאֱלֹהִים. יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ
עַל־כָּל־הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד
וּשְׁמוֹ אֶחָד: יְהִי־חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ. כַּאֲשֶׁר
יִחַלְנוּ לָךְ: הוֹשִׁיעֵנוּ וְיָ אֱלֹהֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ מִן־
הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ. לְהִשְׁתַּבֵּחַ
בִּתְהִלָּתֶךָ: כָּל־גּוֹיִם וּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ. יָבוֹאוּ
וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ אֲדֹנָי. וְיכַבְּדוּ לִשְׁמֶךָ: כִּי־
גָדוֹל אַתָּה וְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת. אַתָּה אֱלֹהִים

---

in Ewigkeit. Nie wird der Ewige sein Volk verstoßen, seines großen Namens willen; denn der Ewige hat es gewollt, euch zu seinem Volke zu erkiesen. — Einst hatte das ganze Volk eine Erscheinung; da fielen sie zur Erde nieder und riefen: Der Ewige ist der wahre Gott! der Ewige ist der wahre Gott! Einst wird der Ewige als König der ganzen Erde anerkannt; da wird der Ewige einig, und sein Name einig seyn. — Deine Güte, Ewiger! walte über uns, so wie wir dir vertrauen. Hilf uns Ewiger! versammle uns wieder aus den Völkerschaften, um deinem heiligen Namen zu danken, um dir in Preisgesängen zu huldigen. Alle Völker die du eingesetzt, erscheinen einst, dich anzubeten, Herr! und deinen Namen zu verherrlichen; denn hocherhaben bist du, du

al=

ביום כפור כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם׃
מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ׃

מן וואכעטאגען ווירד כאך שומר עמו ישראל לעד היינר מאגעפאגען.

בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן׃ בָּרוּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן׃
שׁוֹכֵן יְרוּשָׁלַיִם הַלְלוּיָהּ׃ בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהִים וֵאלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל׃ עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ׃ וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ
לְעוֹלָם׃ וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ אָמֵן
וְאָמֵן׃ יְהִי כְבוֹד יְיָ לְעוֹלָם׃ יִשְׂמַח יְיָ
בְּמַעֲשָׂיו׃ יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ׃ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃

Am Versöhnungstage. כי ביום הזה

1) An diesem Tage wird man euch sühnen, um euch zu reinigen; von allen euern Sünden sollt ihr vor dem Ewigen rein werden.

Fortsetzung der Gebete für alle Tage.

ברוך יי.

Gebenedeyet seyst du Ewiger! immerdar, Amen! Amen! Gebenedeyet seyst du Ewiger! von Zion aus, der du in Jerusalem thronst — Hallelujah! Gebenedeyet seyst du Ewiger! unser Herr! Gott Israels! der du allein Wunder wirkst. Gebenedeyet sey der Name deiner Majestät auf ewig, und deine Herrlichkeit erfülle die ganze Erde — Amen! Amen! Der Herr werde in Ewigkeit verherrlicht, und freue sich seiner Schöpfung! Gepriesen sey der Name des Herrn von nun an bis

---

in

1) Leviticum 16, 30.

מן שבת מוסף ועוד יום טוב מן שבת פעולת, ויגד אתנו ושמרו.

וְשָׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת · לַעֲשׂוֹת
אֶת־הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם: בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא לְעֹלָם · כִּי־שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה
יְיָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ · וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ:

מן פסח, שבועות, סכות מוסף ש"ע. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מוֹעֲדֵי יְיָ · אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

מן ראש השנה תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֵּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ: כִּי
חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב:

Am Sabbath wird auch dieses gesagt:

ושמרו.

1) Die Kinder Israel sollen den Sabbath beobachten, daß sie nämlich den Sabbath bei allen ihren Nachkommen feyern, als einen ewigen Bund. Zwischen mir und den Kindern Israels soll der Sabbath seyn ein Zeichen auf ewig; denn in sechs Tagen hat der Ewige den Himmel und die Erde geschaffen, am siebenten Tage aber hat er geruhet und gefeyert.

Am Passafeste, am Wochen- und Laubhüttenfeste. וידבר

2) Moses macht den Kindern Israels die Feste des Ewigen bekannt.

Am Neujahrsfeste. תקעו

3) Blaset am Neumondtage die Posaune, am Feyertage unseres Festes. So ist das Gesetz in Israel, so die Verordnung von dem Gotte Jakobs.

Am

---

1) Exodus 31, 6.
2) Leviticum 23, 44.
3) Psalm 81, 4

שְׁמֶךָ. וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ. וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דֶּבֶר
וְחֶרֶב וְרָעָב וְיָגוֹן. וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ
וּמֵאַחֲרֵינוּ. וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ. כִּי אֵל
שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן
וְרַחוּם אָתָּה. וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים
וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

פיר וואכענטאגען.

בָּרוּךְ אַתָּה
יְיָ שׁוֹמֵר עַמּוֹ
יִשְׂרָאֵל לָעַד:

רמז וחגט מתן ברוך ה'
לעולם אמן וייטע פח.

פיר שבת חונר פיר יום טוב.

וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. הַפּוֹרֵשׂ
סֻכַּת שָׁלוֹם וְעָלֵינוּ וְעַל
כָּל־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלָיִם:

---

hilf uns deines Namens willen; schütze uns und entferne von uns Feinde, Pest, Verheerung, Hunger und Trübsal, und verscheuche den bösen Verführer von allen Seiten, und bürge uns unter dem Schatten deiner Flügel; denn du Allmächtiger! bist unser Schutz und unser Retter, ja du Allmächtiger bist ein huldreicher und erbarmungsvoller König! O bewache unsern Wandel für das Leben und für den Frieden, von nun an bis in Ewigkeit.

Für Wochentage.

Gebenedeyet seyst du, Ewiger! der du dein Volk Israel beschürmest immerdar.

An Wochentagen wird nachher ברוך את S. חח gebetet.

Für den Sabbath.

O breite das Zelt deines Friedens über uns! Gebenedeyet seyst du Ewiger! der du das Zelt deines Friedens ausbreitest über uns, über dein ganzes Volk Israel, und über Jerusalem.

Am

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְיָ. מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ.
נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה־פֶלֶא: מַלְכוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ.
בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי מֹשֶׁה. זֶה אֵלִי עָנוּ וְאָמְרוּ:
יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

וְנֶאֱמַר כִּי־פָדָה יְיָ אֶת־יַעֲקֹב. וּגְאָלוֹ מִיַּד
חָזָק מִמֶּנּוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

הַשְׁכִּיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם. וְהַעֲמִידֵנוּ
מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים. וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ.
וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ. וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן

Wer unter den Mächten, Ewiger! gleicht dir? — Wer iſt ſo in Heiligkeit verherrlicht wie du? — Du Geprieſener! Furchtbarer! Wundererzeuger! Deine Herrſchaft ſahen deine Kinder, als du das Meer vor Moſes geſpalten. Dieſer iſt mein Gott! ſo riefen ſie und ſangen:

Der Ewige wird immer und ewig regieren!

Anderswo heißt es (Jeremias 31, 11.): Der Ewige hat Jakob befreiet, und ihn erlöſt von übermächtiger Hand. Gebenedeyet ſeyſt du Ewiger! der du Iſrael erlöſt!

השכיבנו.

Laß Ewiger! unſer Herr! in Frieden uns niederlegen, und in Wohlſeyn wieder erwachen; breite über uns das Zelt deines Friedens aus, und vervollkommne uns durch eine von dir verliehene heilſame Einſicht, und

hilf

הַמַּדְרִיכֵנוּ עַל בָּמוֹת אוֹיְבֵינוּ. וַיָּרֶם קַרְנֵנוּ
עַל כָּל־שׂנְאֵינוּ. הָעֹשֶׂה לָנוּ נְסִים וְנָקָמָה
בְּפַרְעֹה. אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּאַדְמַת בְּנֵי חָם.
הַמַּכֶּה בְעֶבְרָתוֹ כָּל־בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם. וַיּוֹצֵא
אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם לְחֵרוּת עוֹלָם:
הַמַּעֲבִיר בָּנָיו בֵּין גִּזְרֵי יַם־סוּף. אֶת־רוֹדְפֵיהֶם
וְאֶת־שׂוֹנְאֵיהֶם בִּתְהוֹמוֹת טִבַּע. וְרָאוּ בָנָיו
גְּבוּרָתוֹ. שִׁבְּחוּ וְהוֹדוּ לִשְׁמוֹ. וּמַלְכוּתוֹ בְּרָצוֹן
קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם ו מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל ו לְךָ עָנוּ
שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה. וְאָמְרוּ כֻלָּם:

---

fern Fuß nicht ausgleiten läßt. Er iſt es, der uns die ſtolze Höhe der Feinde niederdrücken ließ, und unſer Glückshorn über alle unſere Widerſacher erhob; der für uns Wunderzeichen und Rache an Pharao ausgeübt, Zeichen und Wunder im Lande der Kinder Cham's; der in ſeinem Strafgerichte alle Erſtgeborne Egyptens erſchlagen, und aus ihrer Mitte ſein Volk Iſrael, zur unbeſchränkten Freiheit herausgeführt; der ſeine Kinder durch das getheilte Schilfmeer ziehen ließ; und ihre Verfolger und Feinde in die Tiefe verſenkte. Als nun ſeine Kinder da ſeine Allgewalt ſahen, lobten und dankten ſie ſeinem Namen, und huldigten ſeiner Herrſchaft mit freudigem Willen. Moſes und die Kinder Iſraels ſtimmten dir mit hoher Freude einen Wechſelgeſang an, und riefen im Chore:

וָעֶד. כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ. וּבָהֶם נֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה: וְאַהֲבָתְךָ אַל־תָּסִיר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

קריאת שמע נו פֿירדען זייטע מ.

אֱמֶת וֶאֱמוּנָה כָּל־זֹאת וְקַיָּם עָלֵינוּ. כִּי הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֵין זוּלָתוֹ. וַאֲנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ: הַפּוֹדֵנוּ מִיַּד מְלָכִים. מַלְכֵּנוּ. הַגּוֹאֲלֵנוּ מִכַּף כָּל־הָעָרִיצִים. הָאֵל הַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרֵינוּ. וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּל לְכָל־אוֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ. הָעֹשֶׂה גְּדָלוֹת עַד אֵין חֵקֶר. וְנִפְלָאוֹת עַד אֵין מִסְפָּר. הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים. וְלֹא נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ.

---

hörlich freuen; denn sie gewähren uns Leben und Unsterblichkeit; über sie wollen wir Tag und Nacht nachsinnen. O mögest du deine Liebe uns nie entziehen. Gebenedeyet seyst du Ewiger! der du dein Volk Israel liebst.

(Die Uibersetzung hievon siehe Seite מ) ק"ש.

אמת ואמונה.

Wahr und zuverläßig ist dies alles, und hat sich uns bewährt, daß er, der Ewige, unser Schutzgott sey, und außer ihm keiner, und daß wir Israel sein Volk sind. Er ist es, der uns aus der Gewalt jener Könige befreiet; er unser König ist's, der uns von dem Drucke jener Tyrannen erlöst hat. Er, der Allmächtige ist's, der unsere Beleidiger bestraft, der den Feinden unseres Lebens ihr Betragen vergolten, der große unerforschliche Dinge vollführt, und zahllose Wunder gewirkt hat. Er ist es, der unsere Seele der Unsterblichkeit weiht, und unsern

הַזְּמַנִּים וּמְסַדֵּר אֶת־הַכּוֹכָבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם
בָּרָקִיעַ כִּרְצוֹנוֹ. בּוֹרֵא יוֹם וָלָיְלָה. גּוֹלֵל אוֹר
מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ. וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר: וּמַעֲבִיר יוֹם
וּמֵבִיא לָיְלָה׳ וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה׳ יְיָ
צְבָאוֹת שְׁמוֹ: אֵל חַי וְקַיָּם. תָּמִיד יִמְלֹךְ וָעֶלְינוּ
לְעוֹלָם וָעֶד. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים:
אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ אָהַבְתָּ. תּוֹרָה
וּמִצְוֹת חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ: עַל־
כֵּן יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁכְבֵנוּ וּבְקוּמֵנוּ נָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ:
וְנִשְׂמַח בְּדִבְרֵי תוֹרָתְךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם

---

die Tageszeiten; und ordnest die Sterne am Firmamente in ihrem Laufe nach deinem Willen; erschaffest den Tag und die Nacht, und rollst das Licht vor der Finsterniß, und die Finsterniß vor dem Lichte! so entschwindet der Tag, und die Nacht erscheint; so hast du Tag von Nacht geschieden. Herr der Heerscharen ist dein Name! Du Allmächtiger! Ewiglebender! Unwandelbarer! walte immer und ewig über uns! Gebenedeyet seyst du Ewiger! der du die Abende herandämmern lassest.

Eine unendliche Liebe hast du deinem Volke, dem Hause Israels, zugewandt; fromme Lehren, Gebote, Gesetze und Rechte hast du uns ertheilt; darum wollen wir, Ewiger unser Gott! wenn wir uns niederlegen, und wenn wir aufstehen, über deine Gesetze nachdenken, und uns deiner frommen Lehre und deiner Gebote unauf-

hör-

מן שבת אונד מן יום ט״ב, זויר והוא רחום כיכט גענאנט.

וְהוּא רַחוּם וְיְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה
לְהָשִׁיב אַפּוֹ. וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ:
יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:
מן בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ:
קהל ומן בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר
בִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב עֲרָבִים. בְּחָכְמָה פּוֹתֵחַ
שְׁעָרִים. וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים. וּמַחֲלִיף אֶת־

Abendgebete für Wochen- und Feyertage.

והוא רחום.

Er der Allbarmherzige vergibt die Missethat und vertilget nicht, er hielt seinen Zorn oft zurück, und ließ seinen Grimm nicht ganz erwachen. Ewiger! hilf uns! König! erhöre uns, wenn wir flehen.

(Der Vorbeter.) Preiset den Ewigen, den Hochgepriesenen!

(Die Gemeinde laut.) Gebenedeyet sey der Ewige! der Hochgepriesene in Ewigkeit!

Gepriesen seyst du Ewiger! unser Gott! Beherrscher der Welt! auf dessen Geheiß die Abende dämmern. Mit Weisheit öffnest du die Himmelsthore; mit Vernunft veränderst du die Stunden, wechselst

die

הִתְעוֹרְרִי הִתְעוֹרְרִי · כִּי בָא אוֹרֵךְ קוּמִי אוֹרִי · עוּרִי עוּרִי
שִׁיר דַּבְּרִי · כְּבוֹד יְיָ עָלַיִךְ נִגְלָה : לכה
וְהָיוּ לְמִשִּׁסָּה שֹאסָיִךְ · וְרָחֲקוּ כָּל מְבַלְּעָיִךְ · יָשִׂישׂ עָלַיִךְ
אֱלֹהָיִךְ · כִּמְשׂוֹשׂ חָתָן עַל כַּלָּה : לכה
יָמִין וּשְׂמֹאל תִּפְרוֹצִי · וְאֶת יְיָ תַּעֲרִיצִי · עַל יַד אִישׁ בֶּן
פַּרְצִי · נִשְׂמְחָה וְנָגִילָה : לכה
בּוֹאִי בְשָׁלוֹם עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ · גַּם בְּשִׂמְחָה וּבְצָהֳלָה :
תּוֹךְ אֱמוּנֵי עַם סְגֻלָּה · בּוֹאִי כַלָּה בּוֹאִי כַלָּה : לכה

מזמור שיר ליום השבת מוסד יי מלך וייטע 25 מוסד 26.

Ermuntere dich! ermuntre dich! dein Licht bricht an! Wall' auf, mein Licht! erwach'! erwache! laß Gesang ertönen: Gottes Herrlichkeit zeigt sich über dir! Brech' auf u. s. w.

Weg die Schande! weg die Schmach! was krümmst du dich? was wimmerst du? die Gebeugten deines Volkes finden einst wieder Schutz in dir. Auf ihrem Schutte prangt erbaut die Residenz. Brech' auf u. s. w.

Des Raubes Preis werden deine Räuber, verbannt deine Verderber, dein Gott wird sich deiner freuen, wie sich der Bräutigam erfreuet der Braut. Brech' auf u. s. w.

Links und rechts breitest du dich aus, im Ewigen wirst du frohlocken; durch jenen Mann aus Perez Stamme, werden wir uns freuen und jubeln. Brech' auf u. s. w.

So gehe denn in Frieden ein, du, des Gatten Krone! erschein' mit Freud' und frohem Jauchzen, in der Mitte deiner Gläubigen des liebgeweiheten Volkes! Willkommen Braut! willkommen Braut! Brech' auf u. s. w.

לְכָה דוֹדִי לִקְרַאת כַּלָּה. פְּנֵי שַׁבָּת נְקַבְּלָה לכה
שָׁמוֹר וְזָכוֹר בְּדִבּוּר אֶחָד. הִשְׁמִיעָנוּ אֵל הַמְיוּחָד. יְיָ
אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. לְשֵׁם וּלְתִפְאֶרֶת וְלִתְהִלָּה: לכה
לִקְרַאת שַׁבָּת לְכוּ וְנֵלְכָה. כִּי הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה. מֵרֹאשׁ
מִקֶּדֶם נְסוּכָה. סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה: לכה
מִקְדַּשׁ מֶלֶךְ עִיר מְלוּכָה. קוּמִי צְאִי מִתּוֹךְ הַהֲפֵכָה. רַב
לָךְ שֶׁבֶת בְּעֵמֶק הַבָּכָה. וְהוּא יַחֲמוֹל עָלַיִךְ חֶמְלָה: לכה
הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי. לִבְשִׁי בִּגְדֵי תִפְאַרְתֵּךְ עַמִּי. עַל יַד
בֶּן יִשַׁי בֵּית הַלַּחְמִי. קָרְבָה אֶל נַפְשִׁי גְּאָלָה: לכה

לכה דודי.

Brech' auf! mein Freund, der Braut entgegen. Laß uns der Ruhe freundlich Angesicht empfangen. Brech' auf u. s. w.

In einem Ausrufe ließ uns der einige Gott vernehmen: Beachtet und gedenkt des Ruhetages. Der Ewige, der Einige, dessen Namen einig ist! zum Ruhm, zur Herrlichkeit, zum Preis! Brech' auf u. s. w.

Wohlan! laßt uns dem Ruhetage entgegen gehen! denn er, er ist des Segens Quelle, von Anbeginn dazu geweiht. Der Schöpfung Schluß war ihres Anfangs Plan. Brech' auf u. s. w.

Königsheiligthum! o Residenz! erhebe dich, und dringe hervor aus der Zerstörung! zu lange weilest du im Jammerthale! — O! er wende sein Erbarmen dir bald wieder zu. Brech' auf u. s. w.

Schüttle ab den Staub! auf! kleide dich in Volkes-Herrlichkeit! bald wird durch Isai's Sohn den Bethlehemiter, meiner Seele Erlösung nahen. Brech' auf u. s. w.

חֲרָעִים. יְיָ עַל־מַיִם רַבִּים: קוֹל־יְיָ בַּכֹּחַ. קוֹל
יְיָ בֶּהָדָר: קוֹל יְיָ שֹׁבֵר אֲרָזִים. וַיְשַׁבֵּר יְיָ אֶת־
אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן: וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ־עֵגֶל. לְבָנוֹן
וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן־רְאֵמִים: קוֹל־יְיָ חֹצֵב לַהֲבוֹת
אֵשׁ: קוֹל יְיָ יָחִיל מִדְבָּר. יָחִיל יְיָ מִדְבַּר קָדֵשׁ:
קוֹל יְיָ יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ
כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד: יְיָ לַמַּבּוּל יָשָׁב. וַיֵּשֶׁב יְיָ
מֶלֶךְ לְעוֹלָם: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן. יְיָ יְבָרֵךְ
אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

---

then; die majestätische Gottheit donnert — der Ewige ist's! — über mächtigen Strömen. Stimme des Herrn gewaltig! Stimme des Herrn erhaben! Stimme des Herrn zersplittert Cedern; Libanons Cedern zersplittert der Herr! er läßt hüpfen sie wie muthiges Kalb, Libanon und Schirajon wie junge Gazelle. Stimme des Herrn sprüht flammenden Blitz; Stimme des Herrn erschüttert die Wüste; die Wüste zu Kadesch erschüttert der Herr! Stimme des Herrn regt auf das scheue Gewild, entblättert die Wälder; doch in seinem Heiligthume spricht Alles feierlich: Der Herr, der zur Sündfluthzeit gethront, der Herr, der wird als König ewig thronen; der Herr wird seinem Volke Sieg verleihen, der Herr wird mit des Friedens Segen sein Volk beglücken.

Brech'

מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּבְכֹהֲנָיו וּשְׁמוּאֵל בְּקֹרְאֵי שְׁמוֹ.
קֹרְאִים אֶל־יְיָ וְהוּא יַעֲנֵם: בְּעַמּוּד עָנָן יְדַבֵּר
אֲלֵיהֶם. שָׁמְרוּ עֵדֹתָיו וְחֹק נָתַן־לָמוֹ: יְיָ אֱלֹהֵינוּ
אַתָּה עֲנִיתָם אֵל נֹשֵׂא הָיִיתָ לָהֶם. וְנֹקֵם עַל־
עֲלִילוֹתָם: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר
קָדְשׁוֹ. כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ:

כט מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַיְיָ בְּנֵי אֵלִים. הָבוּ לַיְיָ
כָּבוֹד וָעֹז: הָבוּ לַיְיָ כְּבוֹד שְׁמוֹ. הִשְׁתַּחֲווּ לַיְיָ
בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ: קוֹל יְיָ עַל־הַמָּיִם אֵל־הַכָּבוֹד

*) הרי"ש נקוד וראל"ף כפה.

---

ist er! unter seinen Dienern war es Moses und Aron, unter den Verkündern seines Namens war es Samuel, welche anriefen den Herrn, und siehe! er antwortete ihnen; in einer Wolkensäule redete er mit jenen. Seine Verordnung nahmen sie in Acht, und das Gesetz, das er ihnen gegeben. Ewiger! unser Gott! du erhörtest sie und warst ihrentwillen eine vergebende Macht, und Rächer der ihnen zugefügten Schmach. — Erhebet den Ewigen unsern Gott! werft euch nieder vor seinen heiligen Berg; denn heilig ist der Ewige unser Herr!

(Psalm 29.) Psalm David's.

Bringet dem Ewigen, ihr Söhne der Großen! bringet dem Herrn Ruhm und Triumpf! bringet dem Herrn Ruhm seines Namens! im festlichen Schmucke betet ihn an! Die Stimme des Herrn toset über Fluthen

שׁוֹפָר. הָרִיעוּ לִפְנֵי ו הַמֶּלֶךְ יְיָ: יִרְעַם הַיָּם
וּמְלֹאוֹ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ: נְהָרוֹת יִמְחֲאוּ־כָף.
יַחַד הָרִים יְרַנֵּנוּ: לִפְנֵי יְיָ כִּי בָא לִשְׁפֹּט
הָאָרֶץ. יִשְׁפֹּט־תֵּבֵל בְּצֶדֶק. וְעַמִּים בְּמֵישָׁרִים:
צט יְיָ מָלָךְ יִרְגְּזוּ עַמִּים. יֹשֵׁב כְּרוּבִים תָּנוּט
הָאָרֶץ: יְיָ בְּצִיּוֹן גָּדוֹל. וְרָם הוּא עַל־כָּל־
הָעַמִּים: יוֹדוּ שִׁמְךָ גָּדוֹל וְנוֹרָא. קָדוֹשׁ הוּא:
וְעֹז מֶלֶךְ מִשְׁפַּט אָהֵב. אַתָּה כוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים.
מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב ו אַתָּה עָשִׂיתָ: רוֹמְמוּ
יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא:

Posaunenschall. laßt schmettern vor dem Könige, vor dem Ewigen! es stürme das Meer und was es enthält, die Welt und ihre Bewohner. Ströme schlagen Wellen, Berge jauchzen Wettgesang! vor dem Herrn, wenn er erscheint, den Erdball zu richten. Denn richten wird er den Weltkreis nach Recht, die Völker nach Billigkeit.

(Psalm 99.) Der Herr regiert — Völker erbeben! er thront auf Cherubim — die Erde wankt! Groß ist der Ewige zu Zion, erhaben über alle Völker; sie huldigen deinem Namen, dir dem Großen! Furchtbarsten! Heiligsten! sie huldigen dem Reiche des Königs, der Gerechtigkeit liebt. Gesetze hast du festgestellt, in Jakob Recht und Billigkeit verordnet. Erhebet den Ewigen unsern Gott! betet an vor seiner Füße Schämel! heilig

 ist

וַיְ שִׁנְאוּ רָע שֹׁמֵר נַפְשׁוֹת חֲסִידָיו. מִיַּד רְשָׁעִים
יַצִּילֵם: אוֹר זָרַע לַצַּדִּיק. וּלְיִשְׁרֵי־לֵב שִׂמְחָה:
שִׂמְחוּ צַדִּיקִים בַּיְיָ. וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ:

צח מִזְמוֹר שִׁירוּ לַיְיָ שִׁיר חָדָשׁ כִּי־נִפְלָאוֹת
עָשָׂה. הוֹשִׁיעָה־לּוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ: הוֹדִיעַ
וַיְ יְשׁוּעָתוֹ. לְעֵינֵי הַגּוֹיִם גִּלָּה צִדְקָתוֹ: זָכַר
חַסְדּוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לְבֵית יִשְׂרָאֵל. רָאוּ כָל־
אַפְסֵי־אָרֶץ. אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ: הָרִיעוּ לַיְיָ
כָּל־הָאָרֶץ. פִּצְחוּ וְרַנְּנוּ וְזַמֵּרוּ: זַמְּרוּ לַיְיָ
בְּכִנּוֹר. בְּכִנּוֹר וְקוֹל זִמְרָה: בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל

Freunde Gottes! hasset das Böse; Er schützt das Leben seiner Frommen, rettet sie aus Frevlerhand. Licht geht den Gerechten auf, Freude treugesinnten Herzen. Freuet euch, Redliche! im Herrn, und huldiget seinem heiligen Namen.

(Psalm 98.) Singet dem Herrn ein neues Lied, denn Er hat Wunder gethan. Sieg errang ihm seine Rechte, sein heiliger Arm. Der Herr hat seine Hilfe kund gethan, vor Heiden seine Gerechtigkeit offenbaret; war seiner Liebe und Treue dem Hause Israels eingedenk; da sahen unseres Gottes Hilfe die Enden aller Welt. Jauchzet dem Herrn, alle Welt! brechet in Jubel aus! lasset Lieder erklingen! lasset dem Ewigen Harfenspiel, Psalter und Lauten-Gesang ertönen. Trompeten und

עָנָן וַעֲרָפֶל סְבִיבָיו. צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאוֹ:
אֵשׁ לְפָנָיו תֵּלֵךְ. וּתְלַהֵט סָבִיב צָרָיו: הֵאִירוּ
בְרָקָיו תֵּבֵל. רָאֲתָה וַתָּחֶל הָאָרֶץ: הָרִים
כַּדּוֹנַג נָמַסּוּ מִלִּפְנֵי יְיָ. מִלִּפְנֵי אֲדוֹן כָּל־
הָאָרֶץ: הִגִּידוּ הַשָּׁמַיִם צִדְקוֹ. וְרָאוּ כָל־הָעַמִּים
כְּבוֹדוֹ: יֵבֹשׁוּ כָל־עֹבְדֵי פֶסֶל הַמִּתְהַלְלִים
בָּאֱלִילִים. הִשְׁתַּחֲווּ־לוֹ כָּל־אֱלֹהִים: שָׁמְעָה
וַתִּשְׂמַח צִיּוֹן וַתָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה. לְמַעַן
מִשְׁפָּטֶיךָ יְיָ: כִּי־אַתָּה יְיָ עֶלְיוֹן עַל־כָּל־
הָאָרֶץ. מְאֹד נַעֲלֵיתָ עַל־כָּל־אֱלֹהִים: אֹהֲבֵי

---

her ist Gewölk und düsterer Nebel, Recht und Gerechtigkeit ist seines Thrones Veste. Feuer waltet vor ihm her, entzündet um und um die Feinde. Seine Blitze erleuchten die Welt, der Erdball sieht es und zittert. Berge zerschmelzen wie Wachs vor dem Herrn, vor dem Herrscher des ganzen Erdreichs. Die Himmel verkünden seine Gerechtigkeit, alle Völker schauen seinen Ruhm. Beschämt sind alle Bilderdiener die sich ihrer Götzen rühmen; alle Mächte beugen sich vor ihm. Zion hört es, und freuet sich, die Töchter Jehudas jauchzen ob deinem Strafgerichte, Ewiger, denn du Herr, du bist in aller Welt der Höchste, hocherhaben über alle Mächte.

בְּמִקְדָּשׁוֹ: הָבוּ לַיְיָ מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים. הָבוּ לַיְיָ
כָּבוֹד וָעֹז: הָבוּ לַיְיָ כְּבוֹד שְׁמוֹ. שְׂאוּ מִנְחָה
וּבֹאוּ לְחַצְרוֹתָיו: הִשְׁתַּחֲווּ לַיְיָ בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ.
חִילוּ מִפָּנָיו כָּל־הָאָרֶץ: אִמְרוּ בַגּוֹיִם וְיְיָ מָלָךְ
אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט. יָדִין עַמִּים
בְּמֵישָׁרִים: יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ. יִרְעַם
הַיָּם וּמְלֹאוֹ: יַעֲלֹז שָׂדַי וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ. אָז יְרַנְּנוּ
כָּל־עֲצֵי־יָעַר: לִפְנֵי יְיָ כִּי בָא כִּי בָא לִשְׁפֹּט
הָאָרֶץ. יִשְׁפֹּט־תֵּבֵל בְּצֶדֶק. וְעַמִּים בֶּאֱמוּנָתוֹ:
צז יְיָ מָלָךְ תָּגֵל הָאָרֶץ. יִשְׂמְחוּ אִיִּים רַבִּים:

---

und Pracht in seinem Heiligthume. Bringet dem Herrn ihr Heidengeschlechter! bringet dem Herrn Ruhm und Triumpf! bringet dem Herrn seines Namens Ruhm! betretet seinen Vorhof mit Geschenken! betet den Ewigen an, in festlichem Schmucke! bebet vor ihm alle Welt! singet unter Heiden: Der Herr wird regieren! fest stehet die Welt und wanket nie; er richtet Völker gerecht! die Himmel werden sich freuen, die Erde wird fröhlich seyn, das Meer brausen und was es enthält, frohlocken die Flur, und alles was darauf ist, jubeln alle Bäume des Waldes, vor dem Herrn wenn er erscheint — wenn er erscheint den Erdball zu richten; denn richten wird Er den Weltkreis nach Recht, die Völker nach seiner Treue.

(Psalm 97.) Der Herr regieret! fröhlich wird das Erdreich, freudenvoll der Inseln Menge seyn! Um ihn

her

אֲבוֹתֵיכֶם. בְּחָנוּנִי גַּם־רָאוּ פָּעֳלִי: אַרְבָּעִים
שָׁנָה אָקוּט בְּדוֹר וָאֹמַר עַם תֹּעֵי לֵבָב הֵם.
וְהֵם לֹא־יָדְעוּ דְרָכָי: אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי בְאַפִּי.
אִם־יְבֹאוּן אֶל־מְנוּחָתִי:
צו שִׁירוּ לַיְיָ שִׁיר חָדָשׁ. שִׁירוּ לַיְיָ כָּל־הָאָרֶץ:
שִׁירוּ לַיְיָ בָּרְכוּ שְׁמוֹ. בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־לְיוֹם יְשׁוּעָתוֹ:
סַפְּרוּ בַגּוֹיִם כְּבוֹדוֹ. בְּכָל־הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו:
כִּי גָדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד. נוֹרָא הוּא עַל־כָּל־
אֱלֹהִים: כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים וְאֱלִילִים. וַיְיָ
שָׁמַיִם עָשָׂה: הוֹד־וְהָדָר לְפָנָיו. עֹז וְתִפְאֶרֶת

---

in der Wüste, da euere Väter mich versuchten, mich prüften, obschon sie meine Thaten sahen. Vierzig Jahr verwarf ich das Geschlecht, denn ich beschloß: es ist ein irrsinniges Volk, das nie meine Wege erkennen wird; darum schwur ich bei meinem Zorne! nie gehen sie in meine Ruhe ein."

(Psalm 96.) Singet dem Ewigen ein neues Lied! singet dem Ewigen alle Erdbewohner! singet dem Ewigen! preiset seinen Namen! verkündet Tag für Tag sein Heil! zeiget den Heiden seinen Ruhm an; allen Völkerschaften seine Wunder! denn groß ist Gott und hochgepriesen; furchtbar groß über alle Mächte. Wohl Götzen sind der Heiden Götter alle — der Ewige — Er schuf die Himmel. Vor ihm ist Majestät und Pracht, Triumpf

und

צה לְכוּ נְרַנְּנָה לַיְיָ. נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ:
נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה. בְּזִמְרוֹת נָרִיעַ לוֹ: כִּי
אֵל גָּדוֹל יְיָ. וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל־כָּל־אֱלֹהִים: אֲשֶׁר
בְּיָדוֹ מֶחְקְרֵי־אָרֶץ וְתוֹעֲפוֹת הָרִים לוֹ: אֲשֶׁר־
לוֹ הַיָּם וְהוּא עָשָׂהוּ. וְיַבֶּשֶׁת יָדָיו יָצָרוּ: בֹּאוּ
נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה. נִבְרְכָה לִפְנֵי־יְיָ עֹשֵׂנוּ: כִּי
הוּא אֱלֹהֵינוּ. וַאֲנַחְנוּ עַם מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ.
הַיּוֹם אִם־בְּקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ: אַל־תַּקְשׁוּ לְבַבְכֶם
כִּמְרִיבָה. כְּיוֹם מַסָּה בַּמִּדְבָּר: אֲשֶׁר נִסּוּנִי

קבלת שבת.

לכו נרננה.

(Psalm 95.) Auf! laßt uns dem Ewigen jauchzen, frohlocken unserem Hort und Retter! Laßt uns mit Dankgesang vor ihm erscheinen, laßt ihm Saitenspiel erklingen; denn der Ewige ist ein großer Gott, der höchste König aller Mächte. Der Erde Schätze sind in seiner Hand, der Berge Kostbarkeiten sein. Sein ist das Meer, er schuf es; das feste Land ist seiner Hände Werk. Auf! laßt uns anbeten, niederfallen, hinknieen vor den Ewigen, unsern Schöpfer. Denn er ist unser Gott, wir seiner Weide Volk, die Heerde seiner Leitung, noch heute, wenn man ihm gehorcht. „Verstockt nicht euern Sinn, wie zu Meriba am Tage der Versuchung

יוֹדֵעַ כָּל־מַעֲשֶׂה בְנֵי אָדָם וְכָל־מַחְשְׁבוֹתָם שֶׁנֶּאֱמַר הַיּוֹצֵר יַחַד לִבָּם הַמֵּבִין אֶל־כָּל־מַעֲשֵׂיהֶם:

יא אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ גּוֹמֵל טוֹב לְשׁוֹמְרֵי מִצְוֹתָיו וּמַעֲנִישׁ לְעוֹבְרֵי מִצְוֹתָיו:

יב אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּבִיאַת הַמָּשִׁיחַ וְאַף עַל פִּי שֶׁיִּתְמַהְמֵהַּ עִם כָּל־זֶה אֲחַכֶּה־לּוֹ בְּכָל־יוֹם שֶׁיָּבֹא:

יג אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁיִּהְיֶה תְּחִיַּת הַמֵּתִים בְּעֵת שֶׁתַּעֲלֶה רָצוֹן מֵאֵת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וְיִתְעַלֶּה זִכְרוֹ לָעַד וּלְנֵצַח נְצָחִים: לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְיָ: קִוִּיתִי יְיָ לִישׁוּעָתְךָ: יְיָ לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי: לְפוּרָקְנָךְ סַבָּרִית יְיָ: סַבָּרִית יְיָ לְפוּרָקְנָךְ: יְיָ לְפוּרָקְנָךְ סַבָּרִית:

Menschenkinder kennt, nebst allen ihren Meinungen; denn so sagt die Schrift: Er, der ihre Herzen allesammt gebildet, bemerkt auch all ihr Thun [1]).

11) Ich glaube ganz aufrichtig, daß der Schöpfer — gelobt sey dessen Name — jene, die seine Gebote halten, belohnt, und deren Uibertreter bestraft.

12) Ich glaube ganz aufrichtig die Ankunft eines gesalbten Erlösers, und ungeachtet seines langen Ausbleibens, harr' ich dennoch täglich seiner Ankunft.

13) Ich glaube ganz aufrichtig, daß einst die Auferstehung der Todten zu jener Zeit sich ereignen wird, wenn der Wille des hochgelobten Schöpfers es veranlaßt. Hochgepriesen sey dessen Andenken, immer und ewig.

Auf deine Hilfe hoffe ich, Ewiger! Ich hoffe, Ewiger! auf deine Hilfe. Ewiger! auf deine Hilfe hoffe ich!

Auf deine Befreiung harre ich, Ewiger! Ich harre, Ewiger! auf deine Befreiung. Ewiger! auf deine Befreiung harre ich!

---

1) Psalm 33, 15.

ו אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁכָּל־דִּבְרֵי נְבִיאִים אֱמֶת:

ז אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁנְּבוּאַת מֹשֶׁה רַבֵּינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם הָיְתָה אֱמִתִּית וְשֶׁהוּא הָיָה אָב לִנְבִיאִים לַקּוֹדְמִים לְפָנָיו וְלַבָּאִים אַחֲרָיו:

ח אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁכָּל־הַתּוֹרָה הַמְצוּיָה עַתָּה בְּיָדֵינוּ הִיא הַנִּתּוּנָה לְמֹשֶׁה רַבֵּינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם:

ט אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁזֹּאת הַתּוֹרָה לֹא תִהְיֶה מוּחֶלֶפֶת וְלֹא תִהְיֶה תּוֹרָה אַחֶרֶת מֵאֵת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ:

י אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ

---

6) Ich glaube ganz aufrichtig, daß alle Worte der Propheten wahr sind.

7) Ich glaube ganz aufrichtig, daß die Weissagung unseres verewigten Lehrers Moses wahrhaft, und er der vorzüglichste aller Propheten war, sowohl jener die vor ihm gewesen, als auch der spätern, die nach ihm waren.

8) Ich glaube ganz aufrichtig, daß die ganze Tora (heilige Lehre) wie wir sie jetzt besitzen, eben dieselbe ist, die unserem verewigten Lehrer Moses übergeben worden.

9) Ich glaube ganz aufrichtig, daß diese Tora (heilige Lehre) nie vertauscht, und nie eine andere vom Schöpfer — gelobt sey dessen Name — existiren wird.

10) Ich glaube ganz aufrichtig, daß der Schöpfer — gelobt sey dessen Name — alle Handlungen der Men-

ב אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ
הוּא יָחִיד וְאֵין יְחִידוּת כָּמוֹהוּ בְּשׁוּם פָּנִים וְהוּא לְבַדּוֹ
אֱלֹהֵינוּ הָיָה הֹוֶה וְיִהְיֶה:

ג אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ
אֵינוֹ גוּף · וְלֹא יַשִּׂיגוּהוּ מַשִּׂיגֵי הַגּוּף · וְאֵין לוֹ שׁוּם
דִּמְיוֹן כְּלָל:

ד אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ
הוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן:

ה אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ
לוֹ לְבַדּוֹ רָאוּי לְהִתְפַּלֵּל וְאֵין רָאוּי לְהִתְפַּלֵּל לְזוּלָתוֹ:

---

2) Ich glaube ganz aufrichtig, daß der Schöpfer — gelobt sey dessen Name — der Einzige ist, und ihm keine Einheit in irgend einer Beziehung gleicht; daß er allein unser Schutzgott ist, der da war, ist, und seyn wird.

3) Ich glaube ganz aufrichtig, daß der Schöpfer — gelobt sey dessen Name — unkörperlich, und von allen Zufälligkeiten welchen die Körperlichkeit unterliegt, frei ist; und daß ihm durchaus keine Gestalt beigelegt werden kann.

4) Ich glaube ganz aufrichtig, daß der Schöpfer — gelobt sey dessen Name — das erste und letzte Wesen ist.

5) Ich glaube ganz aufrichtig, daß der Schöpfer — gelobt sey dessen Name — der Alleinige ist, an den das Gebet zu richten sey, und daß solche Verehrung keinem erschaffenen Wesen zukommt.

Ich

אֵל הַכָּבוֹד אֶתְּךָ שִׁיר וְהַלֵּל. וְאֶעֱרָךְ לְךָ יוֹם וָלַיִל:
בָּרוּךְ יָחִיד וּמְיוּחָד. הָיָה הוֹוֶה וְיִהְיֶה: יְיָ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל. מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: הוּא
אֱלֹהִים חַיִּים וּ מֶלֶךְ וּ חַי וְקַיָּם לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עַד: בָּרוּךְ
שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְיָ:

שלשה עשר עקרים

א אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ
הוּא בּוֹרֵא וּמַנְהִיג לְכָל־הַבְּרוּאִים וְהוּא לְבַדּוֹ עָשָׂה
וְעוֹשֶׂה וְיַעֲשֶׂה לְכָל־הַמַּעֲשִׂים:

Honig fließt. Herr der Ehre! dir weihe ich Gesang und Lob, dir diene ich Tag und Nacht! Gepriesen sey der in der Einheit Einzige, der war, ist, und ewig seyn wird. Der Ewige, Allmächtige, der Schutzgott Israels, der König aller Könige, der hochgelobte Heiligste, ist allmächtige Lebensquelle, ein lebendiger unwandelbarer König in allen Ewigkeiten. Gepriesen sey der Name seiner glorreichen Herrschaft immer und ewig! zu deiner Hülfe hoffe ich, Unendlicher!

Die dreizehn Glaubensartikel.

אני מאמין.

1) Ich glaube ganz aufrichtig, daß der Schöpfer — gelobt sey dessen Name — der Erzeuger und Lenker aller Wesen ist; und nur Er allein der Urheber alles dessen ist, was geschehen, geschieht und geschehen wird.

עַבְדּוֹ וּמִשְׁפַּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ: לְמַעַן דַּעַת
כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד: יְיָ נְחֵנִי
בְצִדְקָתֶךָ לְמַעַן שׁוֹרְרָי הַיְשַׁר לְפָנַי דַּרְכֶּךָ: וַאֲנִי בְּתֻמִּי
אֵלֶךְ פְּדֵנִי וְחָנֵּנִי כִּי־יָחִיד וְעָנִי אָנִי: רַגְלִי עָמְדָה בְּמִישׁוֹר
בְּמַקְהֲלִים אֲבָרֵךְ יְיָ: יְיָ שָׁמְרִי יְיָ צִלִּי עַל־יַד יְמִינִי: עֶזְרִי
מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: יְיָ יִשְׁמָר־צֵאתִי וּבוֹאִי לְחַיִּים
וּלְשָׁלוֹם ו מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ
מִן־הַשָּׁמַיִם וּבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֶת הָאֲדָמָה
אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ אֶרֶץ זָבַת
חָלָב וּדְבָשׁ:

---

vollführe, das Recht seines Knechtes und das Recht seines Volkes Israel, jede Angelegenheit zur gehörigen Zeit. Dann werden alle Völker der Erde erkennen, daß der Ewige allein der Allmächtige ist, sonst keiner. Leite mich in deiner Frömmigkeit, o Ewiger! meinen Mißgünstigen zu Trotz; ebne meine Wege vor mir her; dann wandle ich in meiner Unschuld. Erlöse mich! sey mir gnädig! denn allein bin ich, und bedrängt. Stehet mein Fuß auf rechter Bahn, dann will ich in Chören den Ewigen preisen. Du Ewiger! bist mein Beschützer! du Ewiger mein Schirm! der meiner Rechten Kraft verleihet. Meine Hülfe kommt vom Ewigen, dem Schöpfer des Himmels und der Erde. Ewiger! bewache meinen Ausgang und meine Heimkehr, zum Leben und zum Frieden zu allen Zeiten. Schaue von deiner heiligen Wohnung vom Himmel hernieder, und segne dein Volk Israel und das Erdreich, das du uns geschenkt, wie du unsern Vätern zugeschworen; jenes Land wo Milch und

וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם וּמְהֻרָה לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא. וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד: כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד: קדיש יתום

כאָך זאָלען געבעטען ווערד דיעזעם געזאָגט.

יְהִי יְיָ אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם־אֲבֹתֵינוּ אַל־יַעַזְבֵנוּ וְאַל־יִטְּשֵׁנוּ: לְהַטּוֹת לְבָבֵנוּ אֵלָיו לָלֶכֶת בְּכָל־דְּרָכָיו וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וְחֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־אֲבֹתֵינוּ: וְיִהְיוּ דְבָרַי אֵלֶּה אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי יְיָ קְרוֹבִים אֶל־יְיָ אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם וָלָיְלָה לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט

---

schaft freudig aufnehmen, und du wirst nun für ewige Zeiten ihr Herrscher seyn; denn dein ist das Reich, für Ewigkeiten wirst du in Herrlichkeit regieren; so wie es deine heilige Lehre ausdrückt: Der Ewige wird immer und ewig regieren. Ferner heißt es: Einst wird der Ewige als König der ganzen Erde anerkannt, da wird der Ewige einig, und sein Name einig seyn.

יהי יי אלהינו עמנו.

Möge der Ewige, unser Herr, mit uns seyn, wie er mit unsern Vätern gewesen; er verlasse uns nimmer, er verstoße uns nie. Möge sich unser Herz zu ihm hinneigen, daß wir in allen seinen Wegen wandeln, und seine Gebote, Gesetze und Rechte beobachten, die er unsern Vätern gegeben. O mögen diese Worte, die ich flehend dem Ewigen vorzetragen, ihm, dem Allmächtigen nahe seyn, des Tages und des Nachts; ob daß er

voll-

הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל־לְבָבֶךָ. כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים
בַּשָּׁמַיִם וּמִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד:
עַל־כֵּן וְנִקְוֶה לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִרְאוֹת מְהֵרָה
בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ. לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן־הָאָרֶץ.
וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן. לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת
שַׁדַּי. וְכָל־בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ לְהַפְנוֹת
אֵלֶיךָ כָּל־רִשְׁעֵי־אָרֶץ. יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל־יוֹשְׁבֵי
תֵבֵל. כִּי־לְךָ תִכְרַע כָּל־בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל־לָשׁוֹן:
לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפּוֹלוּ. וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ
יְקָר יִתֵּנוּ. וִיקַבְּלוּ כֻלָּם וְאֶת־עוֹל מַלְכוּתֶךָ.

---

ligen Lehre: Erkennet alſo, und nehmet wohl zu Herzen, daß der Ewige, Er allein, die Allmacht ſey, oben im Himmel, und unten auf Erden — keiner ſonſt.

Darum hoffen wir auf dich, Ewiger! unſer Gott! bald die Herrlichkeit deiner Allmacht zu ſchauen, daß die Gräuel von der Erde verbannt, und die Götzen ausgerottet werden; daß die Welt vervollkommnet werde durch das Reich des Allmächtigen, alle Kinder des Fleiſches deinen Namen anrufen, und alle Frevler der Erde ſich zu dir wenden. Mögen alle Weltbewohner erkennen und einſehen, daß zu dir allein jedes Knie ſich beugen, jede Zunge ſchwören müſſe. Vor dir Ewiger! unſer Gott! werden ſie dann hinknieen, niederfallen, die Hoheit deines Namens verherrlichen, vereint das Joch deiner Herr-

ſchaft

לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת
וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה. שֶׁלֹּא שָׂם
חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וְגוֹרָלֵנוּ כְּכָל־הֲמוֹנָם: וַאֲנַחְנוּ
כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים בייא כורעים בייגט אמן
לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים דמז ק כ י ע, מוכד בייח ומשתחוים דען קמפן
הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד
אָרֶץ. וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ בַּשָּׁמַיִם וּמִמַּעַל. וּשְׁכִינַת
עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים: הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד. אֱמֶת
מַלְכֵּנוּ אֶפֶס זוּלָתוֹ. כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ וְיָדַעְתָּ

---

sen, den Hervorbringer der Schöpfung zu verherrlichen, daß er uns nicht den Heidenvölkern einverleibt, und uns nicht den niedrigen Kasten[1]) gleichgestellt hat; daß er uns nicht mit ihnen gleiche Bestimmung gegeben, und uns ein besseres Ziel, als jener Menge gesetzt; denn wir knieen hin, werfen uns nieder, und beten an, den König aller Könige, den hochgelobten Heiligsten, der die Himmel ausgespannt, und die Erde gegründet. Der Thron seiner Herrlichkeit ist oben im Himmel, die Residenz seiner Allmacht in unermeßlichen Höhen. Er allein ist unser Gott, sonst keiner. Wahrlich! unser Weltherrscher ist Er — sonst Niemand. So heißt es auch in seiner hei-

li-

1) Kasten sind heidnische Volksklassen, wie z. B. bei den Ostindiern. Dieses scheint hier das Stammwort משפחה auszudrücken.

חזן תִּתְקַבַּל צְלוֹתְהוֹן וּבְעוּתְהוֹן דְּכָל־יִשְׂרָאֵל
קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל יְהֵי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם:

חזן יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן־שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ
וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל עֹזְרִי מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

חזן עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו, הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם
עָלֵינוּ. וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל. לָתֵת גְּדֻלָּה

(Der Vorbeter) Wohl möge das Gebet und das Flehen von ganz Israel bei dem himmlischen Vater Eingang finden. Darauf sprechet: Amen.

(Die Gemeinde) Amen! Der Name des Herrn sey gepriesen von nun an bis in Ewigkeit.

(Der Vorbeter) Hohe Glückseligkeit und Lebensfreude ströme von oben herab auf uns und auf ganz Israel. Darauf sprechet: Amen.

(Die Gemeinde.) Amen! Unsere Hilfe kommt vom Ewigen, dem Schöpfer des Himmels und der Erde.

(Der Vorbeter.) Er, der in jenen Höhen Eintracht erhält, erhalte uns und ganz Israel in Frieden. Darauf sprechet: Amen! (Die Gem.) Amen!

ע ל י נ ו.

Uns liegt es ob, den Herrn des Weltalls zu preisen

וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן
קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל וְהוּא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא
וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלַּל שְׁמֵהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא לְעֵלָּא (נעי׳ת וּלְעֵלָּא) מִן כָּל־בִּרְכָתָא
וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן
בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת־תְּפִלָּתֵנוּ:

---

in euern Zeiten, in euern Tagen und im gegenwärtigen Daseyn des ganzen Hauses Israel, bald — in kurzer Zeit — nun sprechet: Amen!

(Die Gemeinde) Amen! Sein großer Name sey gebenedeyet von Ewigkeit zu Ewigkeit.

(Der Vorbeter) Gebenedeyet, gehuldiget, verherrlicht, erhoben und erhöhet, verehrt, angebetet und hochgepriesen werde der Name des Allerheiligsten, gelobt sey Er! Er der über alle Benedeyungen, Lobgesänge, Huldigungen, und über alle Ausbrüche des Gefühles welche hienieden ausgesprochen werden, so sehr erhaben ist — nun sprechet: Amen!

(Die Gemeinde) Amen! Nimm unser Gebet mit Liebe auf, und mit Wohlgefallen.

Der

הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּיי. וְהָיָה יְיָ מִבְטַחוֹ: בִּטְחוּ
בַייָ עֲדֵי־עַד. כִּי בְיָהּ יְיָ צוּר עוֹלָמִים: וְיִבְטְחוּ
בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ. כִּי לֹא עָזַבְתָּ דֹרְשֶׁיךָ יְיָ:
יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

קהל וְעַתָּה יְגְדַּל־נָא כֹחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר:
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ. כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִי־
בָרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן

---

danken immerdar. Heil dem Manne, der auf Gott vertrauet, der Ewige wird ihm Schutz verleihen. Vertrauet auf Gott immer und ewig, denn Er, der Unendliche, ist ein Hort der Welten. Die Verehrer deines Namens werden dir vertrauen; denn du Ewiger verlassest die nicht, die nach dir verlangen. — Der Ewige will zur Aufrechthaltung seiner Gerechtigkeit, daß das Gesetz verbreitet und verherrlicht werde.

קדיש.

(Die Gemeinde) O möge doch, Ewiger! die Größe deiner Kraft sich zeigen, wie du es verheißen hast. Sey deiner Barmherzigkeit, Unendlicher! eingedenk, und deiner Güte, die von Anbeginn gewesen.

(Der Vorbeter) Verherrlicht und geheiliget werde der große Name des Herrn in der Welt, die er nach seinem Willen erschaffen. Er möge fest gründen sein Reich,

מִן־הַתּוֹעִים · וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת · וְחַיֵּי עוֹלָם
נָטַע בְּתוֹכֵנוּ · הוּא יִפְתַּח לִבֵּנוּ בְּתוֹרָתוֹ · וְיָשֵׂם
בְּלִבֵּנוּ אַהֲבָתוֹ וְיִרְאָתוֹ · וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וּלְעָבְדוֹ
בְּלֵבָב שָׁלֵם · לְמַעַן לֹא נִיגַע לָרִיק · וְלֹא נֵלֵד
לַבֶּהָלָה : יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ · שֶׁנִּשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה · וְנִזְכֶּה
וְנִחְיֶה וְנִרְאֶה וְנִירַשׁ טוֹבָה וּבְרָכָה לִשְׁנֵי יְמוֹת
הַמָּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא : לְמַעַן ׀ יְזַמֶּרְךָ
כָּבוֹד וְלֹא יִדֹּם · יְיָ אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ : בָּרוּךְ

---

sen, von Irrgläubigen gesondert, uns die Lehre der Wahrheit gegeben, und in uns Unsterblichkeit verpflanzt hat. O möge er unser Herz für seine Lehre empfänglich machen, und Liebe und Verehrung für ihn in unser Inneres legen, damit wir seinen Willen vollziehen und seinem Dienste treu ergeben sind. Dann wird unser Streben nicht umsonst seyn, unser Wirken nicht der Vergänglichkeit heimfallen. O möge es dein Wille seyn, du, unser und unserer Vorfahren Gott! daß wir deine Gesetze in dieser Welt beobachten; damit wir des ewigen Lebens und der Anschauung würdig werden, damit Heil und Segen unser Erbe sey, in den Tagen des Erlösers und in jener künftigen Welt; darob wird meine Seele dich unaufhörlich preisen, ich werde dir Ewiger! mein Gott!

dan-

וְלֹא יָשְׁחִית. וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ. וְלֹא יָעִיר
כָּל־חֲמָתוֹ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח. וְרַב־
חֶסֶד לְכָל־קֹרְאֶיךָ: צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם.
וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת: תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב. חֶסֶד
לְאַבְרָהָם. אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי
קֶדֶם: בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם ויוֹם יַעְמֹס־לָנוּ. הָאֵל
יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ. מִשְׂגָּב לָנוּ
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת. אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ
בָּךְ: יְיָ הוֹשִׁיעָה. הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם־קָרְאֵנוּ:
בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ. וְהִבְדִּילָנוּ

---

er ließ oft von seinem Zorne ab, und ließ seinen Grimm nicht ganz erwachen. — Ja Herr! du bist gütig, verzeihend und liebevoll Allen, die dich anrufen. Deine Gerechtigkeit ist ein ewiges Recht, und dein Gesetz ist Wahrheit. Du erzeigtest dem Jakob Wohlgefallen, dem Abraham Liebe, wie du ihnen, unsern Urvätern in jener Vorzeit zugeschworen hast. Tag für Tag sey der Ewige gepriesen; würde unsere Last auch drückender, der Allmächtige bleibt dennoch unser Heil, Selah! — Der Herr der Heerscharen ist mit uns, der Gott Jakobs bleibt unser Schutz, Selah! — Herr der Heerscharen! Heil dem Erdensohne, der dir vertrauet! Herr, hilf uns! König! erhöre uns, wenn wir flehen. Gebenedeyet sey der Herr, der uns zu seiner Verherrlichung geschaf-

fen

אַרְעָא עוֹבַד גְּבוּרְתֵּהּ · קַדִּישׁ בְּעָלַם עָלְמַיָּא ·
יְיָ צְבָאוֹת מַלְיָא כָל־אַרְעָא זִיו יְקָרֵהּ : וַתְּשָׂאֵנִי
רוּחַ · וְאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל · בָּרוּךְ
כְּבוֹד־יְיָ מִמְּקוֹמוֹ : וְנָטְלַתְנִי רוּחָא · וְשָׁמְעֵת
בַּתְרַי קָל־זִיעַ סַגִּיא דְּמְשַׁבְּחִין וְאָמְרִין · בְּרִיךְ
יְקָרָא דַיְיָ מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ : יְיָ יִמְלֹךְ לְעָלָם
וָעֶד : יְיָ מַלְכוּתֵהּ קָאֵם לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא :
יְיָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל אֲבוּהָתִינוּ
שְׁמַרְהּ־זֹאת לְעוֹלָם · לְיֵצֶר מַחְשָׁבוֹת לְבַב
עַמֶּךָ וְהָכֵן לְבָבָם אֵלֶיךָ : וְהוּא רַחוּם וְיְכַפֵּר עָוֹן

---

pfung; heilig in allen Ewigkeiten für und für ist der Ewige Zebaoth! das All ist voll vom Abglanze seiner Herrlichkeit. Mich hob ein Geist empor, und hinter mir in tosendem Sturme ertönte: Gebenedeyet sey der Ewige durch seine Allgegenwart. Der Geist trug mich fort, und ich hörte hinter mir eine gewaltige Stimme, rufend im Ausbruche des Lobes: Gepriesen sey die Herrlichkeit Gottes von dem Standpunkte aus, wo seine Majestät thront. Der Ewige wird immer und ewig regieren; das Reich des Herrn besteht in unendlicher Ewigkeit. — Ewiger! du bist der Gott unserer Urväter Abraham, Isak und Jakob! O erhalte diesen Glauben immerdar als Anregung des Nachdenkens im Herzen deines Volkes, und erhebe ihr Herz zu dir. — O Er, der Allbarmherzige, vergibt die Missethat und vertilgt nicht;

וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב. נְאֻם יְיָ:
וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם אָמַר יְיָ. רוּחִי אֲשֶׁר
עָלֶיךָ וּדְבָרַי אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי בְּפִיךָ. לֹא־יָמוּשׁוּ
מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ אָמַר יְיָ.
מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: וְאַתָּה קָדוֹשׁ. יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת
יִשְׂרָאֵל: וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ וְקָדוֹשׁ
קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת. מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:
וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן־דֵּין וְאָמְרִין · קַדִּישׁ בִּשְׁמֵי
מְרוֹמָא עִלָּאָה בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ. קַדִּישׁ עַל־

ובא לציון.

Einſt wird ein Erlöſer kommen für Zion, und für die Sündbekehrten in Jakob; ſpricht der Ewige. — Denn ſiehe! dieſen Bund ſchloß ich mit ihnen. — Der Ewige ſprichts — mein Geiſt, der auf dir ruhet, und die Worte, die ich dir in den Mund gelegt, ſollen nimmer aus deinem Munde weichen, nie aus dem Munde deiner Kinder, noch aus dem Munde deiner ſpäteſten Nachkommen, von nun an bis in Ewigkeit — alſo ſpricht der Ewige. Du o Heiligſter! der du unter Lobgeſängen Iſraels throneſt, dir rufen Chöre zu: Heilig! heilig! heilig iſt der Herr der Heerſcharen; der ganze Erdkreis iſt voll ſeiner Majeſtät. — Abwechſelnd tönt es laut: Heilig iſt er in jener Himmelshöhe, dem Raume ſeiner Reſidenz (Schechinah); heilig iſt er auf Erden, ſeiner Allmacht Schöpfung

יִשַּׂגֵּבְךָ שֵׁם וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: יִשְׁלַח־עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ.
וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָּ: יִזְכֹּר כָּל־מִנְחֹתֶיךָ. וְעוֹלָתְךָ
יְדַשְּׁנֶה סֶלָה: יִתֶּן־לְךָ כִלְבָבֶךָ. וְכָל־עֲצָתְךָ
יְמַלֵּא: נְרַנְּנָה בִּישׁוּעָתֶךָ וּבְשֵׁם־אֱלֹהֵינוּ נִדְגֹּל
יְמַלֵּא יְיָ כָּל־מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ: עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי
הוֹשִׁיעַ יְיָ מְשִׁיחוֹ יַעֲנֵהוּ מִשְּׁמֵי קָדְשׁוֹ. בִּגְבוּרוֹת
יֶשַׁע יְמִינוֹ: אֵלֶּה בָרֶכֶב וְאֵלֶּה בַסּוּסִים. וַאֲנַחְנוּ
בְּשֵׁם־יְיָ אֱלֹהֵינוּ נַזְכִּיר: הֵמָּה כָּרְעוּ וְנָפָלוּ.
וַאֲנַחְנוּ קַמְנוּ וַנִּתְעוֹדָד: יְיָ הוֹשִׁיעָה. הַמֶּלֶךְ
יַעֲנֵנוּ בְיוֹם־קָרְאֵנוּ:

---

gott Jakobs rette dich. Er ſende Hilfe aus dem Heiligthume dir, und unterſtütze dich von Zion aus. Deiner Speiſegaben Duft, deiner Ganzopfer Aſche, nehme er mit Wohlgefallen auf; er gewähre deines Herzens Wunſch, laſſe dein Vorhaben dir gelingen. Dann jauchzen wir ob deines Heils, und im Namen unſeres Gottes ſchwingen wir das Siegpanier; der Ewige wird all dein Sehnen ſtillen. Wohl weiß ich, daß der Herr ſeinem Geſalbten helfen, und ihn aus ſeiner heiligen Himmelshöhe erhören wird, mit der Heilkraft ſeiner Rechten. — Dieſe vertrauen auf Kriegeswagen, jene auf muthige Roſſe; wir aber vertrauen nur auf den Ewigen unſern Herrn. Jene ſtürzen hin und fallen, wir aber ſtehen aufrecht und feſt. Ewiger! verleihe uns Sieg! der König erhöre wenn wir flehen.

Einſt

וּבְנֻחֹה יֹאמַר שׁוּבָה יְיָ רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל: קוּמָה
יְיָ לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ: כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ־צֶדֶק
וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ: בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדְּךָ אַל־תָּשֵׁב פְּנֵי
מְשִׁיחֶךָ: כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל־תַּעֲזֹבוּ: עֵץ
חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתוֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ
דַרְכֵי־נֹעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: הֲשִׁיבֵנוּ יְיָ אֵלֶיךָ
וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

דמן יתגט אמן אשרי מבען זייטע כח.

כ לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: יַעַנְךָ יְיָ בְּיוֹם צָרָה.

Beim Hineinſtellen der Tora (תורה) in die Lade.

Als die Lade niedergeſetzt war, ſprach Moſes: Ruhe nunmehr, o Ewiger! unter der Menge der Tauſenden Iſraels! ziehe ein o Herr! in deinen Ruheſitz — Du und die Lade deiner Herrlichkeit! Laß Tugend deine Prieſter kleiden, laß deine Lieblinge frohlocken. Deines Knechtes David willen, verweigre nicht was dein Geſalbter flehet. — Eine heilſame Lehre habe ich euch gegeben, verlaßt nicht mein Geſetz. — Sie iſt ein Baum des Lebens denjenigen, die feſt an ſie halten, und die ihr treu bleiben, werden glückſelig. Ihre Wege ſind Wege der Wonne, und ihre Bahn iſt friedlich. Führe uns zu dir zurück, o Ewiger! damit wir zu dir kehren; erneuere unſere Tage, gleich jenen der glücklichen Vorzeit.

(אשרי. Ueberſetzung davon, (Heil den Bewohnern u. ſ. w.) ſiehe S. כח)

למנצח. (Pſalm 20.)

Dem Sangmeiſter ein Pſalm David's.

Der Herr erhöre dich zur Zeit der Noth, der Schutzgott

ביים מייזהעבען דער ספר תורה ווירד דיעזעס געזאגט.

כד לְדָוִד מִזְמוֹר לַיְיָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ: כִּי־
הוּא עַל־יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל־נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ: מִי יַעֲלֶה בְּהַר
יְיָ וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ: נְקִי כַפַּיִם וּבַר לֵבָב אֲשֶׁר ו
לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה: יִשָּׂא בְרָכָה
מֵאֵת יְיָ וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁו מְבַקְשֵׁי
פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי
עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ עִזּוּז וְגִבּוֹר
יְיָ גִּבּוֹר מִלְחָמָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים ו רָאשֵׁיכֶם וְשָׂאוּ פִּתְחֵי
עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ
צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה: * נפשי קרי

(Psalm 24.) Psalm David's.

Des Ewigen ist die Erde und was sie füllt; Welt und Bewohner sind sein. An Meeren hat er ihren Grund gelegt, und sie an Flüssen festgestellt. — Wer darf den Berg des Herrn besteigen? wer darf die Stätte seines Heiligthums betreten? — Wer reiner Hände, lautern Herzens ist, den nicht sein Geist zur Falschheit führt, der nie dem Truge zugeschworen; o! er empfängt des Herrn Segen, gerechten Lohn vom Gotte seines Heils. So ist das Geschlecht, das nach ihm strebt; so ist Jakob stets Bewerber deiner Gunst. — Erhebet ihr Thore das Haupt! erweitert die ewigen Pforten! laßt ihn einziehen den König des Ruhmes! Wer ist der König des Ruhmes? Der Herr der mächtig ist und siegreich — der Herr, der Siegesheld! — Erhebet ihr Thore das Haupt! erweitert die ewigen Pforten! laßt ihn einziehen den König des Ruhmes! Wer ist der König des Ruhmes? Gott, des Weltalls Herr! Er ist der König des Ruhmes, Selah!

ביים הויבהעבען דער ספר תורה ווירד דיעזעס גענוגט.

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל. עַל־פִּי יְיָ בְּיַד מֹשֶׁה: עֵץ חַיִּים הִיא
לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. וְתוֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי
נֹעַם. וְכָל נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם: אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ
בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ.
יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

חזן יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְיָ כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ
קהל הוֹדוֹ עַל־אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה
לְכָל־חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ:

Beim Aufheben und Vorzeigen der Tora. (תורה)

Dieſes iſt die Tora, welche Moſes den Kindern Iſraels vorgelegt hat, die durch unmittelbaren Einfluß Gottes, dem Moſes überliefert wurde. Sie iſt ein Baum des Lebens denjenigen, die feſt an ſie halten, und die ihr treu bleiben, werden glückſelig. Ihre Wege ſind Wege der Wonne, und ihre Lehren friedlich. In ihrer Rechten liegt Unſterblichkeit, und in ihrer Linken, Reichthum und Ehre. Der Ewige will um die Aufrechthaltung ſeiner Gerechtigkeit, daß das Geſetz verbreitet und verherrlicht werde.

Der Vorbeter bei dem Zurücktragen der Tora. (תורה)

Alles lobe des Ewigen Namen! denn ſein Name allein iſt hocherhaben.

(Die Gemeinde.) Seine Majeſtät überſtrahlt Erde und Himmel. Er hebet ſeines Volkes Glück, den Ruhm aller ſeiner Lieblinge, ſie die Sproſſen Iſraels, ſeines ihm verwandten Volkes. Hallelujah.

ברכת התורה

בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ: בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר
בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים. וְנָתַן לָנוּ אֶת־תּוֹרָתוֹ.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר
נָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

Vor der Vorlesung.

(Der Aufgerufene.) Preiset den Ewigen! den Hochgepriesenen!

(Die Gemeinde.) Gebenedeyet sey der Ewige, der in Ewigkeit Hochgepriesene!

(Der Aufgerufene.) Gebenedeyet seyst du Ewiger! unser Gott, Beherrscher der Welt! der du uns aus allen Heidenvölkern erkohren, um uns deine Lehre zu übergeben. Gepriesen seyst du Ewiger! Geber der Lehre!

Nach der Vorlesung.

(Der Aufgerufene.) Gebenedeyet seyst du Ewiger! unser Gott! Beherrscher der Welt! der du uns die Lehre der Wahrheit ertheilt, und in uns das ewige Leben gepflanzt hast. Gepriesen sey der Ewige, Ertheiler der Lehre.

קהל לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד
כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא
לְכֹל וּלְרֹאשׁ: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו
קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ.
כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ:

אַב הָרַחֲמִים. הוּא יְרַחֵם וּ עַם עֲמוּסִים. וְיִזְכּוֹר בְּרִית
אֲתָנִים. וְיַצִּיל נַפְשׁוֹתֵינוּ מִן־הַשָּׁעוֹת הָרָעוֹת. וְיִגְעַר
בְּיֵצֶר הָרַע מִן־הַנִּשּׁוּאִים. וְיָחֹן אוֹתָנוּ לִפְלֵטַת
עוֹלָמִים. וימלא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּמִדָּה טוֹבָה יְשׁוּעָה
וְרַחֲמִים:

(Die Gemeinde.) Des Ewigen iſt die Größe, die Allgewalt, die Herrlichkeit, der Sieg und die Majeſtät, dein iſt Alles im Himmel und auf Erden; dein Ewiger! iſt das Reich und das Hoheitsrecht über jedes Haupt. Erhebt den Ewigen, unſern Gott! betet ihn an, vor ſeiner Füße Schämel, ihn, den Heiligſten! Erhebt den Ewigen unſern Gott! werft euch hin vor ſeinen heiligen Berg; denn der Herr, unſer Gott, iſt heilig.

Er, der allbarmherzige Vater, möge ſich ſeines niedergebeugten Volkes erbarmen, möge des Bundes mit den Urvätern gedenken, und unſere Seele retten vor der Gewalt der böſen Stunde. Er möge die ſündige Begierde von den Sündenbelaſteten verſcheuchen, und uns mit ewiger Rettung beglücken. O möge er unſere Wünſche in vollem Maße des Heiles und der Liebe gewähren

אַנְתְּ הוּא שַׁלִּיט עַל־כֻּלָּא· אַנְתְּ הוּא דְּשַׁלִּיט עַל־
מַלְכַיָּא וּמַלְכוּתָא דִּילָךְ הִיא· אֲנָא עַבְדָּא דְּקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא דְּסָגִידְנָא קַמֵּה וּמְקַמָּא דְּיַקִּיר אוֹרַיְתֵּה בְּכָל־
עִדָּן וְעִדָּן· לָא עַל אֱנָשׁ רָחִיצְנָא· וְלָא עַל בַּר אֱלָהִין
סָמִיכְנָא· אֶלָּא בֶּאֱלָהָא דִּשְׁמַיָּא· דְּהוּא אֱלָהָא קְשׁוֹט·
וְאוֹרַיְתֵּה קְשׁוֹט· וּנְבִיאוֹהִי קְשׁוֹט· וּמַסְגֵּא לְמֶעְבַּד
טָבְוָן וּקְשׁוֹט· בֵּהּ אֲנָא רָחִיץ· וְלִשְׁמֵהּ קַדִּישָׁא יַקִּירָא
אֲנָא אֲמַר תּוּשְׁבְּחָן: יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ· דְּתִפְתַּח
לִבִּי בְּאוֹרַיְתָא· וְתַשְׁלִים מִשְׁאֲלִין דְּלִבִּי· וְלִבָּא
דְּכָל־עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל· לְטַב וּלְחַיִּין וְלִשְׁלָם:

חזן גַּדְּלוּ לַיְיָ אִתִּי· וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:

---

und Alles erhält; du bist es, der das Weltall lenkt; du bist es, der über Könige herrscht; denn dein ist das Reich. Ich, der Knecht des Allerheiligsten, hochgelobt sey er! Ich beuge mich vor dir und vor der Vortrefflichkeit deiner Lehre zu allen Zeiten. Nicht auf Menschen traue ich; nicht auf Engel stütze ich mich, nur auf dich allein, himmlischer Vater! der du ein Gott in Wahrheit bist, dessen Lehre wahr ist, dessen Propheten untrüglich sind, der unendlich viel Wohl und Heil erzeigt; nur auf dich vertraue ich! deinem heiligen und verherrlichten Namen stimme ich Psalmen an. O möge es dein Wille seyn, mein Herz deiner Lehre zu öffnen, und das Verlangen meines Herzens, und das Verlangen der Herzen des ganzen Israels zu erfüllen, zum Heil, zum Leben und zur Glückseligkeit.

Der Vorbeter nimmt die Tora (תורה) und spricht:

Preiset mit mir des Ewigen Größe! laßt uns vereint seinen Namen erheben.

Die

וְיָפֻצוּ אוֹיְבֶיךָ. וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ: כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה. וּדְבַר־יְיָ מִירוּשָׁלָם: בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ:

בָּרִיךְ שְׁמֵהּ דְּמָרֵא עָלְמָא. בְּרִיךְ כְּתָרֵךְ וְאַתְרָךְ. יְהֵא רְעוּתָךְ עִם עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל לְעָלַם. וּפוּרְקַן יְמִינָךְ אַחֲזִי לְעַמָּךְ בְּבֵית מַקְדְּשָׁךְ. וּלְאַמְטוּיֵי לָנָא מְטוּב נְהוֹרָךְ. וּלְקַבֵּל צְלוֹתָנָא בְּרַחֲמִין: יְהֵא רַעֲוָא קָדָמָךְ. דְּתוֹרֵךְ לָן חַיִּין בְּטִיבוּתָא. וְלֶהֱוֵא אֲנָא פְּקִידָא בְּגוֹ צַדִּיקַיָּא. לְמִרְחַם עָלַי וּלְמִנְטַר יָתִי וְיָת כָּל־דִּי־לִי וְדִי לְעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל. אַנְתְּ הוּא זָן לְכֹלָּא וּמְפַרְנֵס לְכֹלָּא.

---

ger! laß deine Feinde zerstreuen, und deine Hasser vor dir flüchtig werden. 1) Von Zion aus geht Lehre, das Wort Gottes aus Jerusalem.

Gepriesen sey der, der seinem Volke Israel Lehre ertheilt, in seiner Heiligkeit.

ברין שמה.

Gebenedeyet sey dein Name, Herr des Weltalls! gebenedeyet deine Krone und deine Residenz! dein Wohlgefallen an deinem Volke Israel möge ewig währen! Laß dein Volk das Heil deiner Rechten schauen in deinem Heiligthume. Laß uns den Glanz deiner Erleuchtung zuströmen, und nimm unser Gebet mit Liebe auf. Möge es dein Wille seyn, unser Leben in Glückseligkeit zu verlängern. Laß auch mich unter den Frommen gezählt seyn, daß du dich meiner liebreich annehmest, mich und die Meinigen beschützen mögest, so wie Alle, die deinem Volke Israel angehören. Du bist es, der Alles ernährt

und

1) Jesaias 2, 3.

מן אחנטאג חוכד דאנערסטאג זאגט אמן דיעזעם; דאך מן חול המועד, ראש חרש, חנוכה, קליין חוכד גרויס פורים, ערב פסח חוכד תשעה באב ווירד עם ניכט געזאגט.

מנהג אשכנז, בעהמען ופולין קטן.

אֶל אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד
וֶאֱמֶת אַל־בְּאַפְּךָ תוֹכִיחֵנוּ:
חוּסָה יְיָ עַל עַמֶּךָ. וְהוֹשִׁיעֵנוּ
מִכָּל־רָע: חָטָאנוּ לְךָ
אָדוֹן. סְלַח־נָא כְּרוֹב
רַחֲמֶיךָ אֵל:

מנהג כולן גדול.

אֶל אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד
וֶאֱמֶת. אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ
מִמֶּנּוּ: חוּסָה יְיָ עַל יִשְׂרָאֵל
עַמֶּךָ. וְהַצִּילֵנוּ מִכָּל־רָע:
חָטָאנוּ לְךָ אָדוֹן. סְלַח־נָא
כְּרוֹב רַחֲמֶיךָ אֵל:

סדר קריאת התורה.

ביים הערויסנעהאלן דער ספר תורה זאגט אמן דיעזעם.

וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה. קוּמָה יְיָ׃

אל ארך אפים.

Allmächtiger! Langmüthiger! Fülle der Liebe und der Treue! strafe uns nicht in deinem Zorne; schone deines Volkes und erlöse uns von allem Uebel. Wir haben dir gesündiget Herr! vergib uns nach der Fülle deiner Barmherzigkeit, du Allmächtiger!

Vorlesung aus dem Pentateuch.

סדר קריאת התורה.

Am Montage und Donnerstage wird immer der erste Abschnitt, aus der Abtheilung der Tora (תורה) welche zum Vorlesen des folgenden Sabath bestimmt ist, vorgelesen; wo bei dem Oeffnen der heiligen Bundeslade, folgendes gebetet wird.

1) Als die Lade zog, sprach Moses: Auf, Ewi-

ger

1) 4. M. 10, 35.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ· חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ· כִּי אֵין בָּנוּ
מַעֲשִׂים· עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וָחֶסֶד וְהוֹשִׁיעֵנוּ:
וְאַל־חָנֵנוּ לֹא נֵדַע מַה־נַּעֲשֶׂה כִּי עָלֶיךָ עֵינֵינוּ:
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: יְהִי־
חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ· כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ: אַל־תִּזְכֹּר־
לָנוּ עֲוֹנוֹת רִאשׁוֹנִים מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ·
כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד: חָנֵּנוּ יְיָ חָנֵּנוּ· כִּי־רַב שָׂבַעְנוּ
בוּז: בְּרֹגֶז רַחֵם תִּזְכּוֹר: כִּי הוּא יָדַע יִצְרֵנוּ·
זָכוֹר· כִּי־עָפָר אֲנָחְנוּ: עָזְרֵנוּ וֵאלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ·
עַל־דְּבַר כְּבוֹד־שְׁמֶךָ· וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל־
חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ: חצי קדיש

Unser Vater! unser König! sey uns gnädig und erhöre uns; zeichnen uns auch keine Tugenden aus, erzeige Du uns Milde und Liebe, und stehe uns bei.

Ach! wir wissen nicht was wir vorbringen können—nur zu Dir ist unser Blick gerichtet. Gedenke deiner Barmherzigkeit, o Herr! und deiner Huld, die von Anbeginn gewesen. Möge deine Güte über uns walten, o Ewiger! so wie wir dir vertrauen. Gedenke uns nicht vergangene Sünden, laß dein Erbarmen uns schnell entgegen kommen, denn wir sind schon ganz erschöpft. Sey uns gnädig, Ewiger! o sey uns gnädig, denn wir sind der Schmach übersatt. Im Zorne sey der Milde eingedenk; du kennst ja unsere Triebe, daß wir von Staub nur sind. Stehe uns bey, Herr unseres Heils! zur Verherrlichung deines Namens; errette uns! und vergib uns unsere Sünden, deines Ruhmes willen.

All-

שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. שְׁמוֹר שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל. וְצַל־
יֹאבַד יִשְׂרָאֵל. הָאוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל:
שׁוֹמֵר גּוֹי אֶחָד. שְׁמוֹר שְׁאֵרִית עַם אֶחָד.
וְאַל־יֹאבַד גּוֹי אֶחָד. הַמְיַחֲדִים שִׁמְךָ יְיָ
אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:
שׁוֹמֵר גּוֹי קָדוֹשׁ. שְׁמוֹר שְׁאֵרִית עַם קָדוֹשׁ.
וְאַל־יֹאבַד גּוֹי קָדוֹשׁ. הַמְשַׁלְּשִׁים בְּשָׁלוֹשׁ
קְדֻשׁוֹת לְקָדוֹשׁ:
מְתְרַצֶּה בְּרַחֲמִים וּמִתְפַּיֵּס בְּתַחֲנוּנִים.
הִתְרַצֵּה וְהִתְפַּיֵּס לְדוֹר עֲנִי. כִּי אֵין עוֹזֵר:

שומר ישראל.

Schützer Iſraels! beſchütze den Reſt Iſraels, daß nicht untergehe Iſrael, die da bekennen: Höre Iſrael!

Schützer des einigen Volkes! [1]) beſchütze den Reſt des einigen Volkes, daß nicht untergehe das einige Volk, welches die Einheit deines Namens mit den Worten anerkennt: Der Ewige unſer Gott, iſt ein einiges ewiges Weſen! Schützer des heiligen Volkes! beſchütze den Reſt des heiligen Volkes, daß nicht untergehe das heilige Volk, welches das dreimal Heilig dir dem Heiligſten zuruft.

Du, der ſich durch fromme Andacht erbitten läßt, du, den inbrünſtiges Flehen verſöhnt, laß dich erbitten, laß dich verſöhnen, von einem bedrängten Volke, das hilflos iſt.

Un-

1) Dieſe Ausdrücke ſind jedem Bibel-Leſer bekannt.

קוֹלֵנוּ תִשְׁמַע וְתָחוֹן. וְאַל־תַּשְׁלֵנוּ בְּיַד אוֹיְבֵינוּ
לְמַחוֹת אֶת־שְׁמֵנוּ. זְכוֹר אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ
לַאֲבוֹתֵינוּ. כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם אַרְבֶּה אֶת־
זַרְעֲכֶם. וַעֲתָּה נִשְׁאַרְנוּ מְעַט מֵהַרְבֵּה:

וּבְכָל־זֹאת שִׁמְךָ לֹא שָׁכָחְנוּ. נָא אַל־תִּשְׁכָּחֵנוּ: יי

עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל־דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ:
וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל־חַטֹּאתֵינוּ. לְמַעַן שְׁמֶךָ:

יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. שׁוּב מֵחֲרוֹן
אַפֶּךָ וְהִנָּחֵם עַל־הָרָעָה לְעַמֶּךָ:

(Die Gemeinde.) Ewiger! erhöre huldvoll unser Flehen; überlaß uns nicht der Feinde Hand, unsern Namen zu vertilgen; sey eingedenk was du unsern Vorfahren zugeschworen: Ich will eure Nachkommen wie die Sterne am Himmel vervielfältigen; nun blieben wir ein kleiner Rest der großen Menge.

(Der Vorbeter und die Gemeinde.) Und dennoch haben wir deinen Namen nicht vergessen; o vergiß Du auch unser nicht. Ewiger u. s. w.

(Die Gemeinde.) Stehe uns bei, Herr unseres Heils! zur Verherrlichung deines Namens; errette uns! und vergib uns unsere Sünden, deines Ruhmes willen.

(Der Vorbeter und die Gemeinde.) Ewiger! Gott Israels! laß ab u. s. w.

Schüt-

וָרִים אוֹמְרִים אֵין תּוֹחֶלֶת וְתִקְוָה. חוֹן אוֹם
לְשִׁמְךָ מְקַוֶּה. טְהוֹר יְשׁוּעָתֵנוּ קָרְבָה. יְגַעְנוּ
וְלֹא הוּנַח לָנוּ. רַחֲמֶיךָ יִכְבְּשׁוּ אֶת־כַּעַסְךָ
מֵעָלֵינוּ:

אָנָּא שׁוּב מֵחֲרוֹנֶךָ · וְרַחֵם סְגֻלָּה אֲשֶׁר בָּחָרְתָּ: יי

חוּסָה יְיָ עָלֵינוּ בְּרַחֲמֶיךָ. וְאַל־תִּתְּנֵנוּ בִּידֵי
אַכְזָרִים. לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה נָא אֱלֹהֵיהֶם
לְמַעַנְךָ עֲשֵׂה עִמָּנוּ חֶסֶד וְאַל־תְּאַחַר:

אָנָּא שׁוּב מֵחֲרוֹנֶךָ · וְרַחֵם סְגֻלָּה אֲשֶׁר בָּחָרְתָּ: יי

(Die Gemeinde.) Zweifler sprechen: Hin ist Aussicht und Hoffnung! — O sey doch einem Volke gewogen, das deinem Namen vertrauet! Allerreinster! laß doch unsere Hilfe nahen; wir sind ermattet und finden nirgends Ruhe. Möge deine Allbarmherzigkeit deinen Zorn von uns abwenden.

(Der Vorbetet und die Gemeinde.) O laß von deinem Zorne ab, und erbarme dich des Eigenthumes, das du erwähltest. Ewiger u. s. w.

(Die Gemeinde.) Schütze uns Ewiger mit deiner Barmherzigkeit; übergib uns grausamen Händen nicht, auf daß die Heiden nicht sprechen: Wo ist ihr Gott? Deinetwegen erzeige uns Gnade, o zögere nicht! —

(Der Vorbeter und die Gemeinde.) O laß von deinem Zorne ab! und erbarme dich des Eigenthums, das du erwähltest. Ewiger! u. s. w.

תְּחִנָּתִי. יְיָ תְּפִלָּתִי יִקָּח: יֵבֹשׁוּ וְיִבָּהֲלוּ מְאֹד
כָּל־אֹיְבָי. יָשֻׁבוּ יֵבֹשׁוּ רָגַע:

מחנטג חונד דמנערסטג זין שחרית ווירד דיזעס געבעטעט:

יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שׁוּב מֵחֲרוֹן
אַפֶּךָ וְהִנָּחֵם עַל־הָרָעָה לְעַמֶּךָ:

הַבֵּט מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה: כִּי הָיִינוּ לַעַג וָקֶלֶס
בַּגּוֹיִם. נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן לַטֶּבַח. יוּבַלוּ לַהֲרוֹג
וּלְאַבֵּד וּלְמַכֵּה וּלְחָרְפָּה:

וְכָל־זֹאת שִׁמְךָ לֹא שָׁכַחְנוּ. נָא אַל־תִּשְׁכָּחֵנוּ: יי

---

zen; der Herr erhört mein Flehen; der Herr nimmt meine Bitte an. Beschämt — vom Schrecken überrascht — weichen meine Feinde alle, ja plötzlich treten schamvoll sie zurück.

יי אלהי ישראל.

Am Montag und Donnerstag wird folgendes eingeschaltet.

(Der Vorbeter) Ewiger! Gott Israels! laß ab von deinem entbrannten Zorn, und wende mitleidig das Unglück ab, das deinem Volke drohet.

(Die Gemeinde) Schau vom Himmel herab, und sieh' wie wir zu Spott und Hohn unter den Völkern geworden; dem Lamme gleich zur Schlachtbank geführt, wurden wir bald dem Tode, dem Untergange, bald dem Schmerze und der Schmach Preis gegeben.

(Der Vorbeter und die Gemeinde) Und dennoch haben wir deinen Namen nicht vergessen; o vergiß auch du unser nicht! — Ewiger! Gott Israels! u. s. w.

רַחוּם וְחַנּוּן חָטָאתִי לְפָנֶיךָ. יְיָ מָלֵא רַחֲמִים
רַחֵם עָלַי וְקַבֵּל תַּחֲנוּנָי:

[1] יְיָ אַל־בְּאַפְּךָ תוֹכִיחֵנִי. וְאַל־בַּחֲמָתְךָ
תְיַסְּרֵנִי: חָנֵּנִי יְיָ כִּי־אֻמְלַל אָנִי. רְפָאֵנִי יְיָ.
כִּי נִבְהֲלוּ עֲצָמָי: וְנַפְשִׁי נִבְהֲלָה מְאֹד. וְאַתָּה
יְיָ עַד־מָתָי: שׁוּבָה יְיָ חַלְּצָה נַפְשִׁי. הוֹשִׁיעֵנִי
לְמַעַן חַסְדֶּךָ: כִּי אֵין בַּמָּוֶת זִכְרֶךָ. בִּשְׁאוֹל מִי
יוֹדֶה־לָּךְ: יָגַעְתִּי בְאַנְחָתִי אַשְׂחֶה בְכָל־לַיְלָה
מִטָּתִי. בְּדִמְעָתִי עַרְשִׂי אַמְסֶה: עָשְׁשָׁה מִכַּעַס
עֵינִי. עָתְקָה בְכָל־צוֹרְרָי: סוּרוּ מִמֶּנִּי כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן. כִּי־שָׁמַע יְיָ קוֹל בִּכְיִי: שָׁמַע יְיָ

Allbarmherziger! Allgnädiger! ich habe gesündigt vor dir; Ewiger voller Gnade! erbarme dich meiner, und nimm mein Flehen an.

[1]) Ewiger strafe mich nicht in deinem Zorne; züchtige mich in deinem Grimme nicht. Sey mir gnädig, Unendlicher! denn ich welke dahin; heile mich, Ewiger! denn meine Gebeine zittern, und mein Geist ist so ganz bestürzt. O du Ewiger! wie lange noch? Wende dich wieder zu mir, Allmächtiger! ermuthige meine Seele! Hilf mir deiner Güte willen! denn nicht im Tode ist dein Lob, wer preist dich in der Gruft! Vom Seufzen ganz ermüdet, befeuchte ich jede Nacht mein Bette, benetze mit meinen Thränen mein Lager. Meine Gestalt verfällt vor Gram, altert von so vielem Drangsal. Ihr Uebelthäter weichet von mir! der Herr vernimmt mein Schluchzen

---

1) Psalm 6.

עַל אוֹיְבֶיךָ. הֵם יֵבוֹשׁוּ וְיֵחַתּוּ מִגְּבוּרָתָם. וְאַל יִמְעַטוּ לְפָנֶיךָ תְּלָאוֹתֵינוּ. מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ בְּיוֹם צָרָתֵנוּ. וְאִם לֹא לְמַעֲנֵנוּ לְמַעַנְךָ פְּעַל. וְאַל תַּשְׁחִית זֵכֶר שְׁאֵרִיתֵנוּ. וְחוֹן אוֹם הַמְיַחֲדִים שִׁמְךָ בְּעַמִּים בְּכָל־יוֹם תָּמִיד בְּאַהֲבָה. וְאוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־גָּד צַר־לִי מְאֹד נִפְּלָה־נָּא בְיַד־יְיָ כִּי־רַבִּים רַחֲמָיו וּבְיַד אָדָם אַל־אֶפֹּלָה:

Deine Feinde, daß sie sich schämen ihrer Stärke, daß sie verzagen. O laß unsre Unfälle dir nicht noch zu wenig seyn; möge dein Erbarmen schnell herannahen am Tage des Drangsals, wenn auch nicht unseres Verdienstes halber, so thue es deinetwillen. O reibe das Andenken unseres letzten Restes nicht auf, und sey einem Volke gewogen, das täglich zweimal mit Innigkeit die Einheit deines Namens anerkennt, und ausruft: Höre Israel! der Ewige unser Gott ist ein einiges ewiges Wesen.

תחנון.

[1]) David sprach zu Gad: Mir ist sehr bange; mögen wir doch in die Hand Gottes fallen — denn sein Erbarmen ist gränzenlos — nur nicht in Menschenhand.

All-

נֶצַח קוֹמָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי חָסִינוּ בָךְ: אָבִינוּ
מַלְכֵּנוּ אִם אֵין בָּנוּ צְדָקָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים.
זְכֹר־לָנוּ אֶת־בְּרִית אֲבוֹתֵינוּ וְעֵדוּתֵנוּ בְּכָל־
יוֹם וְיָ אֶחָד: הַבִּיטָה בְעָנְיֵנוּ. כִּי רַבּוּ מַכְאוֹבֵינוּ
וְצָרוֹת לִבֵּנוּ: חוּסָה וְיָ עָלֵינוּ בְּאֶרֶץ שִׁבְיֵנוּ.
וְאַל־תִּשְׁפּוֹךְ חֲרוֹנְךָ עָלֵינוּ. כִּי אֲנַחְנוּ עַמֶּךָ
בְּנֵי בְרִיתֶךָ: אֵל הַבִּיטָה דַּל כְּבוֹדֵנוּ בַּגּוֹיִם.
וְשִׁקְצוּנוּ כְּטֻמְאַת הַנִּדָּה: עַד־מָתַי עֻזְּךָ בַּשְּׁבִי.
וְתִפְאַרְתְּךָ בְּיַד־צָר. עוֹרְרָה גְּבוּרָתֶךָ וְקִנְאָתֶךָ

---

giß unſer nicht auf immer! o ſtehe uns bei; denn wir ſuchen Schutz bei dir. Unſer Vater! unſer König! wenn uns nicht Tugend, nicht vorzügliche Handlungen werth machen; ſo ſey eingedenk des Bundes mit unſern Vorfahren, und unſeres täglichen Bekenntniſſes, daß du ein einiges ewiges Weſen biſt. Schau unſer Elend, denn allzugroß iſt unſer Schmerz und die Qual unſeres Herzens. Beſchütze uns Ewiger! laß uns Schutz finden o Ewiger! in dem Lande wohin wir verwieſen ſind, und ſchütte deinen Zorn nicht aus über uns; wir ſind ja dein Volk, Kinder deines Bundes. O ſiehe, Allmächtiger! wie tief unſer Anſehen unter den Völkern geſunken iſt! Werden wir nicht verachtet als ein Gegenſtand der Verabſcheuung? Wie lange noch wird deine Burg (Jeruſalem) gefangen, dein Schmuck (der Tempel) in Feindeshand ſeyn? Laß rege werden deine Allgewalt, und deinen Eifer wider

Dei-

נֹאמַר, וּמַה־נְּדַבֵּר, וּמַה־נִּצְטַדָּק: נַחְפְּשָׂה דְרָכֵינוּ וְנַחְקֹרָה וְנָשׁוּבָה אֵלֶיךָ כִּי יְמִינְךָ פְּשׂוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים: אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא. אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָּא: אָנָּא יְיָ עֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: לְךָ יְיָ חִכִּינוּ. לְךָ יְיָ קִוִּינוּ: לְךָ יְיָ נְיַחֵל. אַל־תַּחְשֹׁךְ וְתַעֲנֵנוּ. כִּי נֶאֱמוּ גוֹיִם אָבְדָה תִקְוָתָם: כָּל־בָּשָׂר וְכָל־קוֹמָה. לְךָ לְבַד תִּשְׁתַּחֲוֶה:

הַפּוֹתֵחַ יָד בִּתְשׁוּבָה לְקַבֵּל פּוֹשְׁעִים וְחַטָּאִים נִבְהֲלָה נַפְשֵׁנוּ מֵרוֹב עֲצָבוֹנֵנוּ. אַל־תַּשְׁכִּחֵנוּ

Rede können wir führen? und was kann uns rechtfertigen? Wir wollen unſern Wandel unterſuchen, ihn erforſchen, und reumüthig zu dir zurück kehren; denn deine Rechte iſt ausgeſtreckt, die Reumüthigen aufzunehmen. O Ewiger! ſtehe uns bei! laß Unendlicher! unſer Vorhaben gelingen. Erhöre uns Ewiger! wenn wir zu dir rufen. Zu dir Ewiger! harren wir; dir Ewiger! vertrauen wir; zu dir Ewiger! hoffen wir. O ziehe dich nicht zurück um uns zu betrüben — denn die Heiden ſprechen ſchon: Ihre Hoffnung iſt untergegangen. — Laß doch jedes Knie und jedes Haupt vor dir allein ſich beugen.

הפותח יד.

Du, o der du die Hand darbietheſt, reuige Sünder und Miſſethäter aufzunehmen; ach, wie aufgeregt iſt unſere Seele ſchon durch die Menge unſerer Leiden. Ver-

אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת. הוֹשִׁיעֵנוּ בְּרַחֲמֶיךָ
הָרַבִּים. מְרַעַשׁ וּמַרְגֵּז הַצִּילֵנוּ: זְכוֹר לַעֲבָדֶיךָ
לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב. אַל־תֵּפֶן אֶל־קְשִׁינוּ
וְאֶל־רִשְׁעֵנוּ וְאֶל־חַטֹּאתֵנוּ: שׁוּב מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ.
וְהָנֵחֶם עַל־הָרָעָה לְעַמֶּךָ: וְהָסֵר מִמֶּנּוּ מַכַּת
הַמָּוֶת. כִּי רַחוּם וְאַתָּה: כִּי כֵן דַּרְכֶּךָ. עֹשֶׂה
חֶסֶד חִנָּם בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר: חוּסָה יְיָ עַל־עַמֶּךָ
וְהַצִּילֵנוּ מִזַּעֲמֶךָ. וְהָסֵר מִמֶּנּוּ מַכַּת הַמַּגֵּפָה
וּגְזֵרָה קָשָׁה. כִּי אַתָּה שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: לְךָ יְיָ
הַצְּדָקָה וְלָנוּ בּשֶׁת הַפָּנִים: מַה־נֹּאמַר. מַה־

---

langmüthig, ſo liebevoll und treu; hilf uns mit deiner unendlichen Barmherzigkeit; bewahre uns vor Sturm und Wuth. Sey deiner Diener Abraham, Iſak, und Jakob eingedenk, und merke nicht auf unſern Starrſinn, auf unſre Ruchloſigkeit und auf unſre Sünden. Laß ab von deinem entbrannten Zorn, und wende mitleidig das Unglück ab von deinem Volke. Lenke ab von uns den Streich des Todes, denn du biſt allbarmherzig. Dieß iſt ja deine Eigenſchaft, dem Unverdienten Gnade zu erzeigen in allen Geſchlechtern. Schone deines Volkes, und bewahre es vor deinem ſtrafenden Zorne, und wende ab von ihm den Schlag des Verderbens und des drückenden Verhängniſſes; denn du biſt der Wächter über Iſrael. Dein, Herr! iſt die Nachſicht, und unſer die Scham. Worüber ſollen wir murren? was ſollen wir ſagen? welche

Rede

בכח. הסיד וטוב על כל־מעשיך: כי אתה הוא
יי אלהינו. אל ארך אפים ומלא רחמים. עשה
עמנו כרוב רחמיך. והושיענו למען שמך.
שמע מלכנו תפלתנו. ומיד אויבינו הצילנו:
שמע מלכנו תפלתנו. ומכל־צרה ויגון
הצילנו: אבינו מלכנו אתה. ושמך עלינו
נקרא. אל־תניחנו. אל־תעזבנו אבינו. ואל
תטשנו בוראנו. ואל תשכחנו יוצרנו. כי אל
מלך חנון ורחום אתה:
אין כמוך חנון ורחום יי אלהינו. אין כמוך אל

---

endlicher und unwandelbarer Gott! du bist allgewaltig, aber dennoch liebevoll und wohlthätig allen deinen Geschöpfen. Du bist ja der Ewige unser Schutzgott! langmüthig und erbarmungsvoll; darum verfahre mit uns nach der Fülle deiner Barmherzigkeit, und hilf uns deines Namens willen. Erhöre o König! unser Gebet, und errette uns von der Gewalt der Feinde; erhöre o König unser Flehen, und befreie uns von jedem Drangsal und Kummer. Du unser Vater! unser König! dessen Namen wir führen, laß uns nicht sinken. Nein! verlaß uns nimmer o Vater! verstoß uns nicht, du unser Erzeuger! vergiß uns nie o Schöpfer! denn du Allmächtiger! bist ein huldreicher und erbarmungsvoller König!

אין כמוך.

Wahrlich! Niemand ist so huldreich und erbarmungsvoll wie du, Ewiger! unser Gott! keine Macht ist so

lang-

מִבַּלְעָדֶיךָ צוּרֵנוּ: אַל־תַּעַזְבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאַל תִּרְחַק מִמֶּנּוּ. כִּי נַפְשֵׁנוּ קְצָרָה מֵחֶרֶב וּמִשְׁבִי. וּמְדֶבֶר וּמַגֵּפָה. וּמִכָּל־צָרָה וְיָגוֹן הַצִּילֵנוּ. כִּי לְךָ קִוִּינוּ וְאַל תַּכְלִימֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. וְהָאֵר פָּנֶיךָ בָּנוּ: וְזָכַר־לָנוּ אֶת־בְּרִית אֲבוֹתֵינוּ. וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ. רְאֵה בְצָרוֹתֵינוּ וּשְׁמַע קוֹל תְּפִלָּתֵנוּ. כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל־פֶּה:

אֵל רַחוּם וְחַנּוּן. רַחֵם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־מַעֲשֶׂיךָ. כִּי אֵין כָּמוֹךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ: אָנָּא שְׁאָנָא פְּשָׁעֵינוּ. אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ צוּרֵנוּ וְגוֹאֲלֵנוּ. אֲחִי וְקָרוֹב. הַחֲסִין

---

dich, o Schöpfer! verlaß uns nicht, Ewiger! unser Gott! sey uns nicht fern. Ach unser Geist ist ohnmächtig worden durch Krieg und Gefangenschaft, durch Pest und Seuche. O errette uns aus vielfältigem Drangsal und Jammer; denn zu dir hoffen wir — mache uns nicht zu Schanden, o Ewiger! und laß dein Antlitz uns leuchten. Denke des Bundes mit unsern Urvätern, und hilf uns deines Namens willen. Siehe unsre Leiden, höre die Stimme unsers Flehens; denn du vernimmst ja das Gebet eines jeden Mundes.

אל רחום.

Allgnädiger und allbarmherziger Gott! erbarme dich unser und aller deiner Geschöpfe, denn keiner ist dir Ewiger, unser Herr! gleich; o vergib uns unsre Sünden, unser Vater! unser König! unser Hort und Erlöser! Un-

end-

בֵּין הַבְּתָרִים. וְתִרְאֶה לִפְנֵיךָ עֲקֵדַת יְחִיד לְמַעַן
יִשְׂרָאֵל: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ. כִּי שִׁמְךָ
הַגָּדוֹל נִקְרָא עָלֵינוּ עֲשֵׂה נִפְלָאוֹת בְּכָל־עֵת.
עֲשֵׂה עִמָּנוּ כְּחַסְדֶּךָ. חַנּוּן וְרַחוּם הַבִּיטָה וַעֲנֵנוּ
בְּעֵת צָרָה כִּי לְךָ יְיָ הַיְשׁוּעָה: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ
מַחֲסֵנוּ. אַל־תַּעַשׂ עִמָּנוּ כְּרֹעַ מַעֲלָלֵינוּ. זְכֹר
רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ. וּכְרֹב טוּבְךָ רְוֹשִׁיעֵנוּ.
וַחֲמֹל־נָא עָלֵינוּ. כִּי אֵין לָנוּ אֱלוֹהַּ אֲחֵר

---

eingedenk des Bundes zwischen den Opferstücken,[1]) und laß dir gegenwärtig seyn die Hingebung des Einzigen[2]) zum Heile Israels. Unser Vater! unser König! sey uns gnädig, und erhöre uns, denn nach deinem erhabenen Namen werden wir geheißen. O Wunderthäter zu allen Zeiten! verfahre mit uns nach deiner Huld; Gnädiger und Allbarmherziger! blick auf uns herab und erhöre uns zur Zeit des Dranges; denn bei dir Ewiger! ist Hilfe. Unser Vater! unser König! unser Schutz! behandle uns nicht nach unsern bösen Thaten. Denke Ewiger! deiner Liebe und deiner Huld; stehe uns bei nach deiner überschwenglichen Güte, und erbarme dich unser; denn wir haben keinen andern Schutzgott als nur

dich

---

1) 1. M. 15, 8—21.
2) Das. 22, 1—19.

הַבֵּט־נָא רַחֵם־נָא עַל־עַמְּךָ מְהֵרָה לְמַעַן
שִׁמְךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. יְיָ אֱלֹהֵינוּ חוּס וְרַחֵם
וְהוֹשִׁיעָה צֹאן מַרְעִיתֶךָ. וְאַל־יִמְשְׁלוּ־בָנוּ קְצָפֶךָ.
כִּי לְךָ עֵינֵינוּ תְלוּיוֹת הוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שִׁמְךָ:
רַחֵם וְעָלֵינוּ לְמַעַן בְּרִיתֶךָ. הַבִּיטָה וַעֲנֵנוּ בְּעֵת
צָרָה, כִּי לְךָ יְיָ הַיְשׁוּעָה. בְּךָ תּוֹחֲלָתֵנוּ אֱלֹהֵי
סְלִיחוֹת. אָנָּא סְלַח־נָא אֵל טוֹב וְסַלָּח. כִּי אֵל
מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם וְאַתָּה:
אָנָּא מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם. זְכוֹר וְהַבֵּט לִבְרִית

הבט נא.

O ſchaue auf dein Volk, und erbarme dich ſeiner bald, um deines Namens willen, mit der Fülle deiner Liebe. Ewiger unſer Gott! ſchenke Mitleid, Erbarmen und Hilfe dem Schafe deiner Weide; laß nicht den Zorn walten über uns, denn an dir hängt unſer Blick — laß uns deines Namens willen Beiſtand angedeihen. Nimm dich unſrer liebreich an, um deines Bundes willen. Blick herab, und erhöre uns zur Zeit der Noth; denn bei dir, o Ewiger! iſt die Rettung; bei dir, Herr der Vergebung! iſt unſer Vertrauen. O vergib, du gütiger und nachſichtiger Gott; denn du Allmächtiger! biſt ein gnädiger und barmherziger König!

אנא.

O du allgnädiger und allbarmherziger König! ſey ein-

צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגוֹאֲלֵנוּ: חוּסָה יְיָ עַל־עַמֶּךָ וְאַל־
תִּתֵּן נַחֲלָתְךָ לְחֶרְפָּה לִמְשָׁל־בָּם גּוֹיִם. לָמָּה
יֹאמְרוּ בָעַמִּים אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם. יָדַעְנוּ כִּי חָטָאנוּ
וְאֵין מִי יַעֲמוֹד בַּעֲדֵנוּ. שִׁמְךָ הַגָּדוֹל יַעֲמֹד־לָנוּ
בְּעֵת צָרָה: יָדַעְנוּ כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים. צְדָקָה
עֲשֵׂה עִמָּנוּ לְמַעַן שִׁמֶךָ. כְּרַחֵם אָב עַל־בָּנִים כֵּן
תְּרַחֵם יְיָ עָלֵינוּ. וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שִׁמֶךָ: חֲמוֹל
עַל עַמֶּךָ. רַחֵם עַל נַחֲלָתֶךָ. חוּסָה־נָא כְּרוֹב
רַחֲמֶיךָ. חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ כִּי לְךָ יְיָ הַצְּדָקָה. עֲשֵׂה
נִפְלָאוֹת בְּכָל־עֵת:

Bildner! unſer König! unſer Erlöſer! Schone Ewiger! deines Volkes, und gib nicht dein Eigenthum der Schmach Preis, daß Heiden über ſie herrſchen. Warum ſoll es unter den Völkern heißen: Wo iſt ihr mächtiger Schutzgott? Wohl wiſſen wir, daß wir geſündigt haben, und daß Niemand uns beiſteht; darum möge dein erhabener Name uns beiſtehn zur Zeit des Drangſals. Wohl wiſſen wir, daß nicht Tugenden unter uns herrſchend ſind; darum möge deines Namens willen nur Milde mit uns walten. Wie ein Vater ſich der Kinder erbarmt, ſo erbarme du dich Ewiger über uns, und hilf uns deines Namens willen. Schone deines Volkes, erbarme dich deines Eigenthums, ſchütze uns nach der Fülle deiner Barmherzigkeit. Sey uns gnädig und erhöre uns; denn dein iſt die Milde, Ewiger! du wirkſt Unbegreifliches zu jeder Zeit.

שִׁמְמֹתֵינוּ וְהָעִיר אֲשֶׁר־נִקְרָא שִׁמְךָ עָלֶיהָ: כִּי
לֹא עַל־צִדְקֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ
לְפָנֶיךָ. כִּי עַל־רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים: אֲדֹנָי שְׁמָעָה.
אֲדֹנָי סְלָחָה. אֲדֹנָי הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה. אַל־
תְּאַחַר. לְמַעַנְךָ אֱלֹהַי. כִּי־שִׁמְךָ נִקְרָא עַל־
עִירְךָ וְעַל־עַמֶּךָ: אָבִינוּ הָאָב הָרַחֲמָן חָרְאֵנוּ
אוֹת לְטוֹבָה. וְקַבֵּץ נְפוּצוֹתֵינוּ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת
הָאָרֶץ. יֵכִירוּ וְיֵדְעוּ כָּל־הַגּוֹיִם כִּי אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ:
וְעַתָּה יְיָ אָבִינוּ אָתָּה. אֲנַחְנוּ הַחֹמֶר וְאַתָּה
יֹצְרֵנוּ וּמַעֲשֵׂה יָדְךָ כֻּלָּנוּ: הוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ.

Verwüſtung jener Stadt, die deinen Namen führt. Doch nicht ob unſerer Tugend, ſondern auf deine unendliche Barmherzigkeit vertrauend, legen wir unſre Bitte dir vor. Herr, erhöre! Herr, verzeihe! Herr, vernimm! willfahre! zögere nicht o Herr! um deinetwillen; denn nach deinem Namen wird ſie, die Stadt, und wir dein Volk genannt. Unſer Vater! erbarmungsvoller Vater! offenbare dich uns durch ein Zeichen des Heils; ſammle unſre Zerſtreuten von den vier Enden der Erde; damit alle Völker erkennen und einſehen mögen, daß du Ewiger! unſer Herr ſeyeſt. Wohl, Ewiger! biſt du unſer Vater; wir ſind der Thon, du unſer Bildner; ſo ſind wir Alle deiner Hände Werk. Um dieſen deinen Namen willen ſtehe uns bei, du unſer

Bild-

אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ אֶת־עַמְּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה. וַתַּעַשׂ־לְךָ שֵׁם כַּיּוֹם הַזֶּה. חָטָאנוּ רָשָׁעְנוּ: אֲדֹנָי כְּכָל־צִדְקוֹתֶיךָ יָשָׁב־נָא אַפְּךָ וַחֲמָתְךָ מֵעִירְךָ יְרוּשָׁלַם הַר־קָדְשֶׁךָ. כִּי בַחֲטָאֵינוּ וּבַעֲוֹנוֹת אֲבוֹתֵינוּ יְרוּשָׁלַם וְעַמְּךָ לְחֶרְפָּה לְכָל־סְבִיבוֹתֵינוּ: וְעַתָּה שְׁמַע אֱלֹהֵינוּ אֶל־תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל־תַּחֲנוּנָיו. וְהָאֵר פָּנֶיךָ עַל־מִקְדָּשְׁךָ הַשָּׁמֵם. לְמַעַן אֲדֹנָי:

הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ וּשְׁמַע. פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה

---

unſer Gott! der du dein Volk mit ſtarker Hand aus Egypten geführt, und dadurch deinen Ruhm bis auf den heutigen Tag verbreitet haſt — wir haben geſündiget und gefrevelt. Nach der Fülle deiner Milde, o Ewiger! wende deinen Zorn ab und deinen Grimm von deiner Stadt Jeruſalem, und von deinem heiligen Berge. Denn durch unſere Sünden und durch das Frevel-Leben unſerer Vorfahren, iſt Jeruſalem und dein Volk bei allen unſern Umgebungen zur Schmach geworden. Nun Allmächtiger! erhöre wieder das Gebet und das Flehen deines Knechtes, und laß deine Vorſehung über dein zerſtörtes Heiligthum wieder leuchten, deinetwillen o Herr!

ה ט ה.

Neige dein Ohr o Herr! und vernimm! erhebe deinen Allblick, und ſchaue unſere Zerrüttung, und die

Ver-

עַמְּךָ הַסְלִיחָה לְמַעַן תִּוָּרֵא: לֹא כַחֲטָאֵינוּ
תַּעֲשֶׂה־לָּנוּ, וְלֹא בַעֲוֹנוֹתֵינוּ תִּגְמוֹל עָלֵינוּ:
אִם־עֲוֹנֵינוּ עָנוּ בָנוּ, יְיָ עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ: זְכֹר
רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ, כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: יַעֲנֵנוּ יְיָ
בְּיוֹם צָרָה, יְשַׂגְּבֵנוּ שֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: יְיָ הוֹשִׁיעָה,
הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חָנֵּנוּ
וַעֲנֵנוּ, כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים, צְדָקָה וָחֶסֶד עֲשֵׂה עִמָּנוּ
לְמַעַן שְׁמֶךָ: אֲדוֹנֵינוּ אֱלֹהֵינוּ, שְׁמַע קוֹל
תַּחֲנוּנֵינוּ, וְזָכְרֵה־לָּנוּ אֶת־בְּרִית אֲבוֹתֵינוּ,
וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ: וְעַתָּה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ

Vergebung ſteht bei dir, auf daß man dich ehrfürchte. Behandle uns nicht nach unſeren Sünden, vergilt uns nicht nach unſeren Miſſethaten. Zeigen auch unſere Vergehungen wider uns; ſo verfahre dennoch Ewiger! wie es dein allbarmherziger Name heiſcht; ſey deiner Barmherzigkeit, Unendlicher! eingedenk, deiner Güte, die ſeit Anbeginn geweſen. Erhöre uns Ewiger! in Zeit der Noth; der Name: Jakobs Gott! ermuthige uns. Hilf Ewiger! erhöre uns König! wenn wir rufen. Unſer Vater! unſer König! ſey uns gnädig und gewähre uns; wenn uns keine Tugenden auszeichnen, erzeige uns Milde, deines Namens willen.

Vernimm o Herr! o allmächtiger Gott! unſer Flehen, ſey des Bundes mit unſern Vorfahren eingedenk, und ſtehe uns bei, deines Namens willen. Siehe o Herr!

לְהָשִׁיב אַפּוֹ. וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ: אַתָּה יְיָ
לֹא־תִכְלָא רַחֲמֶיךָ מִמֶּנּוּ. חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ תָּמִיד
יִצְּרוּנוּ: הוֹשִׁיעֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם.
לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ. לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ:
אִם־עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר־יָהּ. אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד: כִּי־

---

ließ seinen Grimm nicht ganz erwachen — o Ewiger entziehe auch uns dein Erbarmen nicht, möge deine Liebe und dein Wohlwollen uns stets beschützen! Hilf uns Herr! unser Gott! versammle uns aus den Heidenvölkern, um deinem heiligen Namen zu danken, um in Preisgesängen dir zu huldigen. Wenn du Unendlicher! der Sünde gedächtest, wer könnte dann o Herr! bestehen? Allein

---

Verzüge entstanden sind. Meines Erachtens, scheint die Entstehung derselben einer weit frühern Zeit anzugehören; denn fast alle hebräischen Gebete, welche in der Periode der Crusade verfaßt wurden, zeichnen sich nicht durch den blühenden Bibelstyl aus, welcher in diesen Gebeten rein erhalten ist, sondern tragen vielmehr das Gepräge einer chaldäisch-rabbinischen Sprachmischung. Auch weiß man, daß in allen Gebeten aus jenem Zeitraume, der Reim vorherrscht, welcher in diesen ganz vermieden ist. Der Ausdruck und der Vortrag dieser, durch das Uibermaaß der Leiden ausgepreßten Klagen, verrathen den Orient als das Vaterland ihrer Entstehung, und die Zeit ihrer Veranlassung mag das Auftreten Muhameds (J. d. W. 4330) seyn, der sich als Prophet und als Abgesandter Gottes dem Menschengeschlechte ankündigte. Dieser behauptete seine göttliche Sendung durch das Schwert, und wollte auch die Anerkennung der Juden erzwingen. Der Widerstand derselben zog ihnen Verfolgung und Verheerungen zu. Um so mehr stieg ihre Qual, als sie auch das heilige Land ihrer Väter in der Gewalt der Sarazenen sahen. Ihre eigenen Leiden und die Entweihung des geheiligten Bodens, mußten in ihnen Ausbrüche der Verwünschungen erregen, und sie suchten ihre Tröstungen in Gebeten, die solchen Zeitumständen angemessen waren.

אָ֫מַ֥ עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ֫ וְהוֹשִׁיעֵנוּ׃
אָ֫מַ֥ עֲשֵׂה לְמַעַן רַחֲמֶיךָ֫ הָרַבִּים׃
אָ֫מַ֥ עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ֫ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא
שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ׃
אָ֫מַ֥ חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים עֲשֵׂה עִמָּנוּ
צְדָקָה וָחֶסֶד וְהוֹשִׁיעֵנוּ׃

אָמֵן סוף דְּמַגְעֶרסְטַאג בעטעט אָמֵן היער והוא רחום.
וְהוּא רַחוּם | יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית. וְהִרְבָּה

U. V. u. K.! willfahre uns deinetwillen und errette uns.

U. V. u. K.! willfahre uns deiner gränzenlosen Barmherzigkeit halber.

U. V. u. K.! willfahre uns deines großen, mächtigen und furchtbaren Namens halber, nach welchem wir genannt werden.

Unser Vater unser König! begünstige und erhöre uns, denn wir haben kein Verdienst; erzeige uns Milde und Güte, und hilf uns.

Gebet am Montage und Donnerstage.

והוא רחום. *)

Er, der Allbarmherzige vergibt die Missethat, und vertilgt nicht; er ließ schon oft von seinem Zorne ab,

---

ließ

*) Diese Gebete sind größtentheils aus Bibelstellen zusammengesetzt. Euchel in seinen übersetzten Gebeten bemerkt, (siehe Gebete der hochdeutschen und polnischen Juden, von Isak Abraham Euchel, Wien 1815. S. 415. Anmerk 27.) daß sie zur Zeit der Kreuzzüge

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ תִּהְיֶה הַשָּׁעָה הַזֹּאת שַׁעַת רַחֲמִים
וְעֵת רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ׃
אָ׳מַ חֲמוֹל עָלֵינוּ וְעַל עוֹלָלֵינוּ וְטַפֵּינוּ׃
אָ׳מַ עֲשֵׂה לְמַעַן הֲרוּגִים עַל שֵׁם קָדְשֶׁךָ׃
אָ׳מַ עֲשֵׂה לְמַעַן טְבוּחִים עַל יִחוּדֶךָ׃
אָ׳מַ עֲשֵׂה לְמַעַן בָּאֵי בָאֵשׁ וּבַמַּיִם עַל קִדּוּשׁ
שְׁמֶךָ׃
אָ׳מַ נְקוֹם לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ׃
אָ׳מַ עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ אִם לֹא לְמַעֲנֵנוּ׃

U. V. u. K.! O laß dieſe Stunde eine Stunde der Erbarmung, und eine Zeit des Wohlwollens vor dir ſeyn.

U. V. u. K.! ſchone unſer, unſerer Säuglinge und unſerer Kinder.

U. V. u. K.! willfahre uns, um jener willen, welche erſchlagen wurden wegen Aufrechthaltung deines heiligen Namens.

U. V. u K.! willfahre uns um jener willen, welche geſchlachtet wurden wegen Aufrechthaltung deiner Einheit.

U. V. u. K.! willfahre uns jener willen, die im Feuer und im Waſſer untergingen zu deiner heiligen Verherrlichung.

U. V. u. K.! verſühne das vergoſſene Blut deiner Diener. (Siehe Pſalm 79, 10.)

U. V. u. K.! willfahre uns deinetwillen, wenn nicht unſeretwillen.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָרֵם קֶרֶן יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ׃
אָ׳מ הָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחֶךָ׃
אָ׳מ מַלֵּא יָדֵינוּ מִבִּרְכוֹתֶיךָ׃
אָ׳מ מַלֵּא אֲסָמֵינוּ שָׂבָע׃
אָ׳מ שְׁמַע קוֹלֵנוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ׃
אָ״מ קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת־תְּפִלָּתֵנוּ׃
אָ׳מ פְּתַח שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם לִתְפִלָּתֵנוּ׃
אָ״מ זָכוֹר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ׃
אָ׳מ נָא אַל תְּשִׁיבֵנוּ רֵיקָם מִלְּפָנֶיךָ׃

U. V. u. K.! erhebe den Glanz deines Volkes Israel.

U. V. u. K.! erhebe den Glanz deines Gesalbten.

U. V. u. K.! fülle unsere Hände mit deinem Segen.

U. V. u. K.! fülle unsere Speicher mit Uiberfluß.

U. V. u. K.! erhöre unsere Stimme, schone uns, und erbarme dich unser.

U. V. u. K.! nimm mit Erbarmen und Wohlgefallen unser Gebet auf.

U. V. u. K.! öffne unserem Gebete die Himmelspforten.

U. V. u. K.! laß es dir eingedenk seyn, daß wir nur Staub sind.

U. V. u. K.! O laß uns nicht unerhört von dir gehen.

אָ֫מַ֥ קְרַ֥ע ו רוֹעַ גְּזַ֥ר דִּינֵ֫נוּ׃
אָ֫מַ֥ זָכְרֵ֫נוּ בְּזִכָּרוֹן טוֹב לְפָנֶ֫יךָ׃
אָ֫מַ֥ כָּתְבֵ֫נוּ בְּסֵ֫פֶר חַיִּים טוֹבִים׃
אָ֫מַ֥ כָּתְבֵ֫נוּ בְּסֵ֫פֶר גְּאֻלָּה וִישׁוּעָה׃
אָ֫מַ֥ כָּתְבֵ֫נוּ בְּסֵ֫פֶר פַּרְנָסָה וְכַלְכָּלָה׃
אָ֫מַ֥ כָּתְבֵ֫נוּ בְּסֵ֫פֶר זְכִיּוֹת׃
אָ֫מַ֥ כָּתְבֵ֫נוּ בְּסֵ֫פֶר סְלִיחָה וּמְחִילָה׃
אָ֫מַ֥ הַצְמַח לָנוּ יְשׁוּעָה בְּקָרוֹב׃

מי שאין לו בנים אומר אותן

U. V. u. K.! zerreiße das über uns verhängte verderbliche Urtheil.

U. V. u. K.! sey unserer eingedenk zum Guten.

U. V. u. K.! verzeichne uns in das Buch des glücklichen Lebens.

U. V. u. K.! verzeichne uns in das Buch der Erlösung und des Heils.

U. V. u. K.! verzeichne uns in das Buch der Nahrung und Erhaltung.

U. V. u. K.! verzeichne uns in das Buch der Unschuld.

U. V. u. K.! verzeichne uns in das Buch der Verzeihung und Vergebung.

U. V. u. K.! laß für uns bald das Heil hervorsprossen.

אָ׳מַ בַּלֶּה דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וּשְׁבִי וּמַשְׁחִית
וָעָוֹן וָפֶשַׁע מִבְּנֵי בְרִיתֶךָ׃
אָ׳מַ מְנַע מַגֵּפָה מִנַּחֲלָתֶךָ
אָ׳מַ סְלַח וּמְחַל לְכָל־עֲוֹנוֹתֵינוּ׃
אָ׳מַ מְחֵה וְהַעֲבֵר חַטֹּאתֵינוּ וּפְשָׁעֵינוּ מִנֶּגֶד
עֵינֶיךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְחוֹק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים כָּל־
שִׁטְרֵי חוֹבוֹתֵינוּ׃
אָ׳מַ הַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ׃
אָ׳מַ שְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְחוֹלֵי עַמֶּךָ׃

U. V. u. K.! wende ab, Peſt, Krieg, Hungersnoth, Gefangenſchaft und Verderben von den Kindern deines Bundes.

U. V. u. K.! entferne jede Plage von deiner eigenthümlichen Nazion.

U. V. u. K.! Vergib und verzeihe alle unſere Sünden.

U. V. u. K.! tilge und entrücke unſere Miſſethaten von deinen Augen.

U. V. u. K.! verlöſche mit deiner überſchwenglichen Barmherzigkeit jedes Zeichen unſerer Schuld.

U. V. u. K.! führe uns dir durch aufrichtige Reue wieder zurück.

U. V. u. K.! ſende vollkommene Geneſung den Kranken deines Volkes.

נעי״ת אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חָטָאנוּ לְפָנֶיךָ׃
אָ״מ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה׃
אָ״מ עֲשֵׂה עִמָּנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ׃
אָ״מ חַדֵּשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה׃
אָ״מ בַּטֵּל מֵעָלֵינוּ כָּל־גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת׃
אָ״מ בַּטֵּל מַחְשְׁבוֹת שׂוֹנְאֵינוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָפֵר עֲצַת אוֹיְבֵינוּ׃
אָ״מ כַּלֵּה כָּל־צָר וּמַשְׂטִין מֵעָלֵינוּ׃
אָ״מ סְתוֹם פִּיוֹת מַסְטִינֵנוּ וּמְקַטְרִיגֵנוּ׃

Gebet in den zehn Bußtagen.

אבינו מלכנו.

Unſer Vater unſer König! wir haben dir geſündiget.

Unſer Vater unſer König! wir haben keinen König außer dir.

U. V. u. K.! willfahre uns deines Ruhmes willen.

U. V. u. K.! erneuere uns ein glückliches Jahr.

U. V. u. K.! vernichte alle böſen Verhängniſſe.

U. V. u. K.! vereitle die Anſchläge unſerer Haſſer.

U. V. u. K.! vernichte die Entwürfe unſerer Feinde.

U. V. u. K.! entferne jeden unſerer Beleidiger und Verräther von uns.

U. V. u. K.! laß ihn verſtummen den Mund unſerer Verräther und Verleumder.

לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ · לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ · הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי:

יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו · הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ · וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ · שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ · וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְשָׁם נַעַבְדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיוֹת; וְעָרְבָה לַיְיָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיוֹת:

---

satz. Vollführe dieses, deines Namens, deiner Allmacht, deiner Heiligkeit und deiner Lehre willen; denn dann können deine Frommen dem Drangsal entgehen. Deine Macht errette mich! O erhöre mich! mögen dir gefallen die Reden meines Mundes, und die Gedanken meines Herzens, dir, mein Hort und mein Erlöser! Er, der in jenen Himmelshöhen Eintracht erhält, erhalte uns und ganz Israel in Einigkeit. Amen.

Möge es dir wohlgefallen, o Ewiger! unser und unserer Väter Gott! bald in unsern Tagen den heiligen Tempel zu erbauen, und verleihe uns den Antheil an deiner Verheißung, um dir dort in Ehrfurcht zu dienen, wie in der Vorzeit; auf daß angenehm sey das Opfer Jehudas und Jerusalems, wie in den frühern Jahren.

לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־
שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ׃ נעי"ת וחגט אתן בספר

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֶׂה הַשָּׁלוֹם׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם

אֱלֹהַי וּ נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע · וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה · וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם · וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה · פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ · וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי · וְכֹל־הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה · מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם · וְקַלְקֵל מַחְשַׁבְתָּם · עֲשֵׂה

---

allen Zeiten und zu jeder Stunde, dein Volk Israel mit deinem Frieden zu segnen.

*) Gebenedeyet seyst du Ewiger! der du dein Volk Israel mit Frieden segnest.

*) In den zehn Bußtagen wird statt diesem, das בספר חיים hier gebetet.

בספר חיים.

(Möge in dem Buche des Lebens, des Segens und des Friedens und der glücklichen Nahrung, unser gedacht, und wir in demselben verzeichnet werden, wir und dein ganzes Volk, das Haus Israel, zum heilsamen Leben und zur Glückseligkeit. Gebenedeyet seyst du Ewiger! Stifter des Friedens.)

Bewahre mein Gott! meine Zunge vor Verleumdung; meine Lippen vor betrüglichen Reden, laß meinen Geist gegen meine Lästerer gelassen seyn; laß mich mein ganzes Ich gegen jeden wie Staub betrachten. Oeffne mein Herz deiner Lehre, und meine Seele strebe nach Erfüllung deiner Gebote. Zerstöre den Anschlag derjenigen, die gegen mich Böses brüten, und vernichte ihren Vor-

מין שחרית חונד מין מוסף זאגט דער חזן דיזעם.

*) אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ · בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה · הַכְּתוּבָה עַל־יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ · הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים · עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר : יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ : יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ : יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם :

מין שחרית חונד מן תענית חויך מין מנחה ווירד דיזעם גזאגט.

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים · עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ · בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ · כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד · וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם · וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ

מין מנחה חונד מעריב ווירד דיזעם גזאגט.

שָׁלוֹם רָב עַל־יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם · כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל־הַשָּׁלוֹם · וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ

*) דימ מיבערזעטצונג פֿון דיזעם אלהינו ואלהי אבותינו וכו' זיעהע מיך סדר דוכן

(Des Morgens.)

Schenke uns und dem ganzen Iſrael, deinem Volke, Frieden, Heil, Segen, Huld, Gnade und Erbarmen. Segne uns alleſammt, o Vater! mit dem Lichte deiner Anſchauung; denn im Lichte deiner Anſchauung, haſt du Ewiger unſer Gott! uns die Religion des Lebens, Liebe zur Tugend und Vollkommenheit, Segen, Erbarmung, Unſterblichkeit und Frieden gegeben. O! möge es dir gefallen, zu

al=

(Des Abends)

Des Friedens Fülle mögeſt du immerdar Iſrael deinem Volke verleihen; denn du biſt König und Herr des Friedens. O möge es dir gefallen, zu

al=

לִרְבִיר בֵּיתֶךָ, וּפִנּוּ אֶת־הֵיכָלֶךָ. וְטִהֲרוּ אֶת־מִקְדָּשֶׁךָ. וְהַדְלִיקוּ נֵרוֹת בְּחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. וְקָבְעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ. לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:

וַתַּשְׁבוֹתָ לוֹ גְּמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת־בָּנָיו עַל־הָעֵץ:

וְעַל־כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

נעי"ת וְכָתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל־בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶלָה. וִיהַלְלוּ אֶת־שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת. הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ. וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

---

vereiteltest seinen Vorsatz, und ließest ihn sein Verbrechen mit seinem Kopfe entgelten; denn er und seine Söhne wurden an den Galgen gehenkt.

Kinder in das Heiligste deiner Wohnung ein, räumten aus deinem Tempel die Götzen hinweg, machten dein Heiligthum wieder rein, zündeten Freudenlichter in den Vorhöfen deines Tempels an, und setzten dieses achttägige Weihfest ein, deinen großen Namen zu verehren und zu preisen.

ועל כלם.

Ob diesem Allen werde dein Name o König! immer gelobt, und in Ewigkeit hochgepriesen.

(In den zehn Bußtagen wird eingeschaltet: Verzeichne zum glückseligen Leben alle Kinder deines Bundes.)

Alle lebendige Wesen werden dir ewig danken, und deinen Namen in Wahrheit verehren. Du Allmächtiger! bist unser Heil und unsere Hilfe. Gebenedeyet seyst du Ewiger! Allgütiger ist dein Name, dir allein gebührt Verehrung.

וּלְהַעֲבִירָם מֵחֻקֵּי רְצוֹנֶךָ: וְאַתָּה
בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים עָמַדְתָּ לָהֶם
בְּעֵת צָרָתָם. רַבְתָּ אֶת־רִיבָם.
דַּנְתָּ אֶת־דִּינָם. נָקַמְתָּ אֶת־
נִקְמָתָם. מָסַרְתָּ גִּבּוֹרִים בְּיַד
חַלָּשִׁים. וְרַבִּים בְּיַד מְעַטִּים
וּטְמֵאִים בְּיַד טְהוֹרִים. וּרְשָׁעִים
בְּיַד צַדִּיקִים. וְזֵדִים בְּיַד עוֹסְקֵי
תוֹרָתֶךָ. וּלְךָ עָשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל
וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמֶךָ. וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וּפֻרְקָן
כְּהַיּוֹם הַזֶּה. וְאַחַר כֵּן בָּאוּ בָנֶיךָ

לִדְבִיר

לְהַשְׁמִיד לַהֲרוֹג
וּלְאַבֵּד אֶת־כָּל־
הַיְּהוּדִים מִנַּעַר וְעַד
זָקֵן טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם
אֶחָד בִּשְׁלוֹשָׁה
עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־
עָשָׂר. הוּא־חֹדֶשׁ
אֲדָר וְשָׁלָלָם לָבוֹז.
וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ
הָרַבִּים הֵפַרְתָּ אֶת־
עֲצָתוֹ וְקִלְקַלְתָּ
אֶת־מַחֲשַׁבְתּוֹ.

וְהִשְׁבוֹת

stand, der darnach trachtete, alle Israeliten, vom Jüngling bis zum Greise, Kinder und Frauen, zu vertilgen, zu erschlagen und zu vernichten, an Einem Tage, am dreizehnten des zwölften Monats, d. i. im Monate Adar, und dann ihr Habe dem Raube Preis zu geben. Du aber in der Fülle deiner Barmherzigkeit, zerstörtest seine Anschläge, und

ver-

vergessen werde, und von deines Willens Satzungen abfalle. Du aber standest ihnen mit deiner unendlichen Barmherzigkeit in dieser Zeit ihres Drangsals bei. Du erkämpftest ihren Kampf, entschiedest ihr Recht,, und übernahmst ihre Rache. Helden übergabst du der Hand der Schwachen; die Menge unterlag den Wenigen; die Unreinen unterwarfst du den Reinen; die Gottlosen fielen durch die Hand der Frommen; die Frevelmüthigen durch die Hand der Beflissenen deines Gesetzes. Dir hast du abermals einen großen und anbetungswürdigen Namen in deiner Welt gegründet, und deinem Volke Israel, zu jener Zeit großes Heil und Befreiung verschafft. Hierauf traten deine

Kin-

הַפְּקוּדוֹת לָךְ. וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם עִמָּנוּ.
וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב
וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב. כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ.
וְהַמְרַחֵם. כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ. מֵעוֹלָם
קִוִּינוּ לָךְ: ועל כלם

מן חנוכה ווערד מען פורים ווירד היער על הנסים געזאגט.
מן שושן פורים ווירד על הנסים נישט געזאגט.

עַל הַנִּסִּים. וְעַל הַפֻּרְקָן. וְעַל הַגְּבוּרוֹת. וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת.
וְעַל הַמִּלְחָמוֹת. שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ. בַּיָּמִים הָהֵם
בַּזְּמַן הַזֶּה: לחנוכה

בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ בֶּן־יוֹחָנָן כֹּהֵן
גָּדוֹל חַשְׁמוֹנַאי וּבָנָיו. כְּשֶׁעָמְדָה
מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה עַל עַמְּךָ
יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ

לפורים

בִּימֵי מָרְדְּכַי
וְאֶסְתֵּר בְּשׁוּשַׁן
הַבִּירָה כְּשֶׁעָמַד
הָמָן הָרָשָׁע. בִּקֵּשׁ

---

du bewahrest; für deine Wunder, die wir täglich wahrwehmen; für dein unbegreifliches Walten, und deinen wohlthätigen Segen, der zu jeder Zeit, Abends, Morgens und Mittags fortwirkt. Allgütiger! dein' Erbarmen ist unaufhörlich; Allbarmherziger! deine Gnade ist unendlich; auf dich harren wir immerdar.

(Am Tempelweihfest und am Hamansfeste wird hier folgendes eingeschaltet.

על הנסים.

Ob der Wunder, ob der Rettung, ob der Tapferkeit, und ob der siegreichen Kriege, welche du einst unsern Vorfahren um diese Zeit verliehen hast.

(Am Tempelweihfeste.)

Zur Zeit des hohen Priesters Mathathiä, Sohn des Chasmonäers Jochanan, und dessen Söhne, als die tyrannische Regierung Javans wider dein Volk Israel aufstand, daß es religions-

(Am Homansfeste.)

Zur Zeit des Mardochaj und der Esther in der Residenz Susan, als der gottlose Haman wider sie aufstand

ver-

וועהרענד דער חזן דיעזעם מודים זאגט, זאגט קהל דיעזעם.

מודים אנחנו לך ׀ שאתה
הוא יי אלהינו ואלהי
אבותינו אלהי כל־בשר
יוצרנו יוצר בראשית
ברכות והודאות לשמך
הגדול והקדוש על
שהחייתנו וקימתנו כן
תחיינו ותקיימנו ותאסוף
גליותינו לחצרות קדשך
לשמור חקיך ולעשות
רצונך ולעבדך בלבב
שלם על שאנחנו מודים
לך ברוך אל ההודאות:

מודים אנחנו לך שאתה
הוא יי אלהינו ואלהי
אבותינו לעולם
ועד. צור חיינו מגן
ישענו. אתה הוא
לדה ודור נודה לך
ונספר תהלתך. על
חיינו המסורים בידך.
ועל נשמותינו

Bei der Wiederholung des שמונה עשרה Gebets

betet die Gemeinde leise.

Dich preisen wir! denn du bist der Ewige unser Gott, und der Gott unserer Väter! Urheber aller Wesen, der uns schuf, und die ganze Schöpfung ins Daseyn rief. Deinem großen und heiligen Namen sey Preis und Dank, daß du uns Leben und Erhaltung gabst. O laß

betet Folgendes der Vorbeter laut.

– Wir preisen dich! denn du bist der Ewige! unser Gott, und der Gott unserer Väter immer und ewig. Fels unseres Lebens, Schild unseres Heils bist du! Durch alle Zeitalter danken wir dir, und verkünden dein Lob für unsere Lebensdauer, die von dir abhängt, und für unsern Lebensgeist, den

du

uns ferner Leben und Erhaltung angedeihen, und sammle unsere Zerstreuten in die Vorhöfe deines Heiligthums; damit wir deine Vorschriften beobachten, deinen Willen vollführen und dir mit ganzem Herzen dienen, darob wir dich preisen mögen. Gebenedeyet seyst du! hochgepriesene Allmacht.

עִיר קָדְשֶׁךָ. וְזָכְרוֹן כָּל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ. לִפְלֵטָה
לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם
לר"ח רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ | לפסח חַג הַמַּצּוֹת | לסכות חַג הַסֻּכּוֹת
הַזֶּה. זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה.
וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ. לְחַיִּים. וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים. חוּס
וְחָנֵּנוּ. וְרַחֵם עָלֵינוּ. וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל
מֶלֶךְ. חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

---

denken Jerusalems, deiner heiligen Stadt, und das Andenken deines ganzen Volkes, des Hauses Israel, daß es Befreiung, Heil, Gunst, Gnade, Barmherzigkeit, Leben und Frieden erwirke

(Am Neumonde.)	(Am Passafeste.)	(Am Laubhüttenfest.)
an diesem Feste des Neumondes.	an diesem Feste des ungesäuerten Brodes.	an diesem Feste der Laubhütten.

O Ewiger, unser Gott! gedenke unser zum Besten, erinnere dich unser zum Segen, und verleihe uns Lebensglück. Durch die Verheißung des Heils und der Erbarmung, schone und begnadige uns, und nimm dich unserer liebreich an. O stehe uns bei, denn zu dir schauen unsere Blicke auf; du bist ein allmächtiger König, huldreich und erbarmungsvoll.

O mögen unsere Augen schauen, wie du dich einst erbarmungsvoll nach Zion wendest! Gebenedeyet seyst du Ewiger! der du einst deine Majestät wieder zurück nach Zion führst.

כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
בְּרַחֲמִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:
רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם.
וְהָשֵׁב אֶת־הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ. וְאִשֵּׁי
יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן. וּתְהִי
לְרָצוֹן תָּמִיד. עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

מן ראש חדש מדער חול המועד ומגט אמן היער יעלה ויבא.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה
וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן
אֲבוֹתֵינוּ. וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן־דָּוִד עַבְדֶּךָ. וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם

כי אתה.

Ja du vernimmſt das Gebet deines Volkes Iſrael mit Erbarmen. Gebenedeyet ſeyſt du Ewiger! der du das Gebet erhöreſt.

Ewiger unſer Gott! zeige dich deinem Volke Iſrael und ſeinen Gebeten wohlgefällig; führe den Gottesdienſt in das Allerheiligſte deines Tempels wieder ein; nimm Iſraels Opfer und ihr Flehen mit Liebe auf. O möge dir der Dienſt deines Volkes Iſrael immer angenehm ſeyn.

An Neumonds- und an Halbfeyertagen wird hier dieſes Gebet eingeſchaltet.

(Unſer Gott! Gott unſerer Väter! laß aufſteigen und anlangen; auserſehen und wohlgefällig, erhört und der Erinnerung würdig ſeyn vor dir, das Andenken und die Fürſorge für uns; das Andenken unſerer Urväter, das Andenken des Geſalbten, Sohn Davids deines Knechtes, das Anden-

ken

שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים וְאַתָּה. וּמִלְּפָנֶיךָ מַלְכֵּנוּ. רֵיקָם אַל־תְּשִׁיבֵנוּ.*) כי אתה

---

der Allmächtige, der die Gebete und das Flehen vernimmt; darum laß uns, o König! nicht unerhört von dir zurückkehren.

---

*) Hier wird an einem allgemeinen Fasttage Gebet dieses eingeschaltet.

עֲנֵנוּ יְיָ עֲנֵנוּ. בְּיוֹם צוֹם תַּעֲנִיתֵנוּ. כִּי בְצָרָה גְדוֹלָה אֲנָחְנוּ. אַל־תֵּפֶן אֶל־רִשְׁעֵנוּ. וְאַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנּוּ. וְאַל־תִּתְעַלַּם וּמִתְחָנָתֵנוּ. הֱיֵה נָא קָרוֹב לְשַׁוְעָתֵנוּ. יְהִי נָא חַסְדְּךָ לְנַחֲמֵנוּ. טֶרֶם נִקְרָא אֵלֶיךָ עֲנֵנוּ. כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה טֶרֶם יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וַאֲנִי אֶשְׁמָע: כִּי אַתָּה יְיָ הָעוֹנֶה בְּעֵת צָרָה. פּוֹדֶה וּמַצִּיל בְּכָל־עֵת צָרָה וְצוּקָה: כי אתה

ע נ נ ו.

(Erhöre uns o Ewiger! erhöre uns am Tage unseres Fastens; denn wir sind in großer Noth. Blicke nicht auf unsere Schuld, doch wende dein Antlitz nicht hinweg von uns, entziehe dich nicht unserem Flehen. Sey unserem klagenden Anrufe nahe; laß durch deine Liebe uns Trost werden. Gewähre uns, ehe wir dich anrufen, so wie die Verheißung lautet: Noch ist ihr Wunsch nicht laut, und ich gewähre; kaum haben sie noch ausgesprochen, und ich erhöre schon. (Jesaias 66, 24.) Denn du Ewiger bist es ja, der du erhörst zur Zeit des Trübsals, der du erlöset und errettest zu jeder Zeit der Noth und des Dranges.) כי אתה

אֶת־צֶמַח דָּוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה תַצְמִיחַ. וְקַרְנוֹ
תָּרוּם בִּישׁוּעָתֶךָ. כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל־הַיּוֹם.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה:
שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ.
וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת־תְּפִלָּתֵנוּ. כִּי אֵל

את צמח.

Laß doch den Sprößling Davids, deines Knechtes, bald wieder aufblühen; erhöhe seinen Glanz durch deinen Beistand. Ach, täglich hoffen wir auf deine Hilfe! Gebenedeyet seyst du Ewiger! der du lassest die Kraft des Heils emporblühen.

Erhöre Ewiger unser Gott! unser Flehen; schone uns, und erbarme dich unser; nimm unser Gebet mit Barmherzigkeit und mit Wohlgefallen auf. Du bist ja

---

der

תִּבְכֶּה. וִירוּשָׁלַיִם תִּתֵּן קוֹלָהּ. לִבִּי לִבִּי עַל חַלְלֵיהֶם
מֵעַי מֵעַי עַל חַלְלֵיהֶם. כִּי אַתָּה יְיָ בָּאֵשׁ הִצַּתָּהּ. וּבָאֵשׁ
אַתָּה עָתִיד לִבְנוֹתָהּ. כָּאָמוּר. וַאֲנִי אֶהְיֶה־לָּהּ נְאֻם־יְיָ
חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב. וּלְכָבוֹד אֶהְיֶה בְתוֹכָהּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ
מְנַחֵם צִיּוֹן וּבוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם: את צמח

und Jerusalem bricht in Klagen aus: Mein Herz! o mein Herz! es blutet über die Erschlagenen; mein Inneres! o mein Inneres! es seufzt über die Erschlagenen. Ewiger! du hast die Stadt in Feuer auflodern lassen, und mit Feuer wirst du sie einst wieder aufbauen — denn so lautet die Verheißung: Ich — spricht der Ewige — werde ihr eine feurige Ringmauer seyn, und meine Herrlichkeit wird in ihr wohnen. (Zacharias 2, 9.) Gebenedeyet seyst du Ewiger! der du Zion tröstest und Jerusalem erbauest.) את צמח

בְּתוֹכָהּ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ. וּבְנֵה אוֹתָהּ בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ בִּנְיַן עוֹלָם. וְכִסֵּא דָוִד מְהֵרָה לְתוֹכָהּ תָּכִין. נחם לת"ב*) בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם:

erbaue sie bald, während unseres Daseyns zum unvergänglichen Baue, und richte in ihr schnell den Thron Davids wieder auf. — (Am Tage der Zerstörung Jerusalems wird hier das nachstehende נחם gebetet, und sodann folgt darauf das Gebet את צמח u. s. w.) Gebenedeyet seyst du Ewiger! der du Jerusalem erbauest.

Am Gedächtnißtage der Zerstörung Jerusalems wird im מנחה-Gebete dieses hier gebetet.

*) נַחֵם יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת־אֲבֵלֵי צִיּוֹן. וְאֶת־אֲבֵלֵי יְרוּשָׁלַיִם. וְאֶת־הָעִיר הָאֲבֵלָה וְהַחֲרֵבָה וְהַבְּזוּיָה וְהַשּׁוֹמֵמָה. הָאֲבֵלָה מִבְּלִי בָנֶיהָ. וְהַחֲרֵבָה מִמְּעוֹנוֹתֶיהָ. וְהַבְּזוּיָה מִכְּבוֹדָהּ. וְהַשּׁוֹמֵמָה מֵאֵין יוֹשֵׁב. וְהִיא יוֹשֶׁבֶת וְרֹאשָׁהּ חָפוּי כְּאִשָּׁה עֲקָרָה שֶׁלֹּא יָלָדָה. וַיְבַלְּעוּהָ לְגִיונוֹת. וַיִּירָשׁוּהָ עוֹבְדֵי זָרִים. וַיָּטִילוּ אֶת־עַמֵּךְ יִשְׂרָאֵל לֶחָרֶב. וַיַּהַרְגוּ בְזָדוֹן חֲסִידֵי עֶלְיוֹן. עַל־כֵּן צִיּוֹן בְּמַר

נ ח ם.

(Tröste Ewiger, unser Gott! die Trauernden um Zion, die Trauernden um Jerusalem. Tröste die betrübte, zerstörte, verachtete und wüste Stadt; betrübt durch den Verlust ihrer Kinder, zerstört durch den Ruin ihrer Wohnungen; verachtet durch den Untergang ihrer Herrlichkeit, und wüste durch die Zerstreuung ihrer Einwohner. Da sitzt sie, ihr Haupt in Scham gehüllt, wie ein unfruchtbares Weib, die nie gebahr; Legionen haben sie verheert, und Götzendiener haben sie in Besitz genommen. Sie haben dein Volk Israel dem Schwerte Preis gegeben, und mit Frevelmuth die Frommen des Höchsten erschlagen. Darum weint Zion bitterlich,

בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹבֵר אוֹיְבִים
וּמַכְנִיעַ זֵדִים:

עַל־הַצַּדִּיקִים וְעַל־הַחֲסִידִים וְעַל זִקְנֵי עַמְּךָ
בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְעַל פְּלֵיטַת סוֹפְרֵיהֶם. וְעַל גֵּרֵי
הַצֶּדֶק וְעָלֵינוּ. יֶהֱמוּ רַחֲמֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. וְתֵן
שָׂכָר טוֹב לְכֹל הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בֶּאֱמֶת.
וְשִׂים חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם לְעוֹלָם. וְלֹא נֵבוֹשׁ כִּי־בְךָ
בָּטָחְנוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מִשְׁעָן וּמִבְטָח
לַצַּדִּיקִים:

וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב. וְתִשְׁכּוֹן

---

sie tief darnieder bald, in unsern Tagen noch. Gebenedeyet seyst du Ewiger! der du deine Feinde zerschmetterst, und die Frevler niederdrückest.

Ueber die Gerechten und die Frommen, über die Weisen deines Volkes Israel, über den Ueberrest seiner Schriftgelehrten, über jeden tugendhaften Weltbürger, und über uns, lasse Ewiger, unser Gott! deine Allbarmherzigkeit rege werden. Gib Allen heilsamen Lohn, die auf deinen Namen in Wahrheit vertrauen, und laß auch uns mit ihnen der Zukunft theilhaft werden. Wir können nicht zu Schanden werden, denn wir vertrauen auf dich! Gebenedeyet seyst du Ewiger! du Stütze und Zuflucht der Frommen!

O kehre mit Erbarmen nach Jerusalem, deiner Stadt zurück, und throne daselbst wie du verheißen;

אַתָּה יְיָ לְבַדְּךָ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים וְצַדְּקֵנוּ
בְּמִשְׁפָּט. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה
וּמִשְׁפָּט: מן דען ע"ח זאגט אמן הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט:

וְלַמַּלְשִׁינִים וְאַל־תְּהִי תִקְוָה. וְכָל־עוֹשֵׁי
רִשְׁעָה כְּרֶגַע יֹאבֵדוּ. וְכֻלָּם וְמְהֵרָה יִכָּרֵתוּ.
וְהַזֵּדִים מְהֵרָה תְעַקֵּר וְתְשַׁבֵּר וּתְמַגֵּר וְתַכְנִיעַ

---

mer und Seufzer, und herrsche über uns o Ewiger! mit Liebe und Barmherzigkeit allein, damit du uns am Gerichtstage schuldlos sprechest. Gebenedeyet seyst du Ewiger! (in den zehn Bußtagen heißt der Schluß: König des Gerichts!) der du Recht und Gerechtigkeit liebest!

[1]) Vernichte die Hoffnung der Verleumder; laß alle Unheilstifter verschwinden wie den Augenblick, daß sie alle schnell hinweggerafft werden mögen; rotte aus die Frevelmüthigen, zerschmettere sie, stürze und drücke

sie

---

1) Die Entstehung dieses Gebetes, welches eigentlich zu den 18 Segenssprüchen (שמנה עשרה) nicht gehört, fällt nach Talmud Berachoth (28, 2.) in die Zeit des Rabban Gamaliel (J.d. W. 3900). Dieser Rabbi forderte die Gelehrten der Nation auf, ein Gebet zu verfassen gegen die um sich greifende Sekte der Gotteslängner, welche sich damals unter den Israeliten bildete. So entstand diese Formel erschütternder Ausbrüche, um den Verführungen jener Sekte Schranken zu setzen, und wurde von diesem Rabbi und seinem Collegium, den 18 Segenssprüchen einverleibt. (S. Maimonides Jad Hachsaka Hilchoth Tephila, Abschnitt 2, Halacha 1.).

בָּרֵךְ עָלֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. אֶת־הַשָּׁנָה הַזֹּאת. וְאֶת־כָּל־מִינֵי תְבוּאָתָהּ לְטוֹבָה וְתֵן בְּרָכָה | וויכטער זומער אויך וְתֵן טַל וּמָטָר לִבְרָכָה עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. וְשַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ. וּבָרֵךְ שְׁנָתֵנוּ כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים:

תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ. וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ. וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרִאשׁוֹנָה. וְיוֹעֲצֵינוּ כְּבַתְּחִלָּה. וְהָסֵר מִמֶּנּוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה. וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ

Laß Ewiger, unſer Herr! dieſes Jahr über uns ſegnend walten, daß auch alle Fruchtarten wohl gedeihen mögen; ſpende (im Winter wird eingeſchaltet:) [Thau und Regen zum] Segen über das ganze Erdreich, und laß uns deine Wohlthätigkeit in Fülle genießen. Ja ſegne gegenwärtiges Jahr wie eines der glücklichſten Jahre. Gebenedeyet ſeyſt du Ewiger! der du die Jahre ſegneſt.

Laß die große Poſaune zu unſerer Befreiung ertönen; erhebe das Panier, die Zerſtreuten zu vereinen; bringe uns aus den vier Enden der Erde zuſammen. Gebenedeyet ſeyſt du Ewiger! der du die Verdrängten deines Volkes Iſrael wieder vereinſt.

Setze uns wieder Richter ein, wie vormals, und Rathgeber wie in der Vorzeit; entferne von uns Kum-

mer

רְאֵה בְעָנְיֵנוּ וְרִיבָה רִיבֵנוּ. וּגְאָלֵנוּ מְהֵרָה
לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי גּוֹאֵל חָזָק אָתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה
יְיָ גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל:

רְפָאֵנוּ יְיָ וְנֵרָפֵא. הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִוָּשֵׁעָה. כִּי
תְהִלָּתֵנוּ אָתָּה. וְהַעֲלֵה רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל־
מַכּוֹתֵינוּ.*) כִּי אֵל מֶלֶךְ רוֹפֵא נֶאֱמָן וְרַחֲמָן
אָתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

*) פֿיר מיינען קרחנקען, קען פֿאר כי אל מלך רופא, פֿאן מיינעם יחיד דיעזעל
יהי רצון געבעטעט ווערדען.

יהי רצון מלפניך ייאלהי ואלהי אבותי שתשלח מהרה רפואה שלמה מן השמים
רפואת הנפש ורפואת הגוף להחולה (פב"פ) בתוך שאר חולי ישראל:

O schaue herab auf unser Elend, führe unsre Sache, und erlöse uns bald, deines Ruhmes willen; denn du bist ja ein mächtiger Erretter. Gebenedeyet seyst du Ewiger! Israels Erlöser!

Heile du uns, Ewiger! so wird uns Heil; hilf du uns, dann wird uns Hilfe; denn du bist unser Ruhm, und bringe eine vollkommene Genesung über alle unsere Wunden.

Hier kann folgendes Gebet für einen Kranken eingeschaltet werden:

(Ewiger! Allmächtiger! Gott unserer Väter! möge es dein heiliger Wille seyn, eine vollkommene Heilung von oben herabzusenden, Heil der Seele, Heil des Körpers für diesen Kranken (hier wird dessen Name genannt), so wie für alle übrigen Kranken in Israel).

Denn du allein, allmächtiger König! bist ein sicherer und erbarmungsvoller Arzt. Gebenedeyet seyst du Ewiger! der du die Kranken deines Volkes Israel genesen machst.

Laß

חָנֵּנוּ מֵאִתְּךָ דֵּעָה בִינָה וְהַשְׂכֵּל.

הַיָּמִים הַבָּאִים לִקְרָאתֵנוּ לְשָׁלוֹם. חֲשׁוּבִים וּ מִכָּל־חֵטְא וּמְנֻקִּים וּ מִכָּל־עָוֹן. וּמְדֻבָּקִים בְּיִרְאָתֶךָ: וְחָנֵּנוּ מֵאִתְּךָ דֵּעָה בִינָה וְהַשְׂכֵּל.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חוֹנֵן הַדָּעַת:

הֲשִׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ. וְקָרְבֵנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָה:

סְלַח־לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ. מְחַל־לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ. (סליחות נת"ל) כִּי מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ אָתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חַנּוּן הַמַּרְבֶּה לִסְלוֹחַ:

---

die nun herankommen, für uns mit Glück beginnen, laß sie entfernt von aller Sünde, rein von jedem Unrecht, und deiner Verehrung ergeben seyn).

O daß uns von dir die Auszeichnung durch Verstand, Einsicht und Erkenntniß verliehen werde! Gepriesen sey der Ewige, der Verstand verleihet.

Unser Vater! wende uns deiner Lehre zu, nähere uns, unser König! deinem Dienste wieder, umwandle uns durch vollkommene Buße vor dir. Gebenedeyet seyst du Ewiger! den Buße versöhnt.

Vergieb uns o Vater! wir haben gesündigt; verzeihe o König! wir haben gefrevelt; denn du bist allvergebend, allverzeihend. Gebenedeyet seyst du Ewiger! Erbarmungsvoller! der du so oft verzeihest.

למו"ש ולמו"ש

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת וּמְלַמֵּד לֶאֱנוֹשׁ בִּינָה, אתה חוננתנו

אַתָּה חוֹנַנְתָּנוּ לְמַדֵּעַ תּוֹרָתֶךָ. וַתְּלַמְּדֵנוּ לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ. וַתַּבְדֵּילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל. בֵּין אוֹר לַחֹשֶׁךְ. בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָחֵל עָלֵינוּ

חננו הימים

אתה חונן.

Du zeichneſt die Menſchen aus, durch Verſtand, und lehreſt den Sterblichen Einſicht.

Beim Ausgang des Sabath und der Feiertage wird Folgendes Gebet hier eingeſchaltet:

אתה חוננתנו.

(Du zeichneteſt uns mit Kenntniß deiner Geſetze aus, und lehrteſt uns dadurch nach den Beſtimmungen deines Willens handeln; da unterſchiedeſt du das Heilige von dem Unheiligen, Licht von Finſterniß, Iſrael von Heidenvölkern, den Ruhetag von den ſechs Werktagen. Unſer Vater! unſer König! laß die Tage, die

קדושה

(Die Gemeinde.) Heilig! heilig! heilig! iſt der Ewige, der Herr der Heerſcharen; die ganze Erde iſt ſeiner Herrlichkeit voll.

(Der Vorbeter.) Im Wechſelchore rufen ſie: Gebenedeyet! —

(Die Gemeinde.) Gebenedeyet ſey die Herrlichkeit Gottes durch ihre Allgegenwart.

(Der Vorbeter.) In deiner heiligen Schrift wird verkündet:

(Die Gemeinde.) Der Ewige wird ewig regieren; dein Gott, o Zion! durch alle Zeitalter. — Hallelujah!

(Der Vorbeter.) Durch alle Zeitalter wollen wir deine Größe verkünden; immer und ewig wollen wir deine Heiligkeit anbeten, und dein Lob, o Gott! ſoll nie aus unſerem Munde weichen; denn du biſt ein allmächtiger, hoher und heiliger König! Gebenedeyet ſeyſt du Ewiger! heiliger Gott! (In den zehn Bußtagen: heiliger König!). אתה חונן u.ſ.w.

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶלָה:

חון נַקְדִּישׁ אֶת־שִׁמְךָ בָּעוֹלָם · כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם · כַּכָּתוּב עַל־יַד נְבִיאֶךָ · וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר · ק׳וח קָדוֹשׁ ׀ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: חון לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ: ק׳וח בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: חון וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר ק׳וח יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם ׀ אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

חון לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ · וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ · וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד · כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ: (בעי״ת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:)

Du biſt bewährt, die Todten wieder zu erwecken. Gebenedeyet ſeyſt du Ewiger! der du die Todten belebeſt.

Wenn vom Vorbeter שמנה עשרה wiederholt wird, ſagt er ſtatt dieſem אתה קדוש, das untenſtehende קדושה-Gebet.

אתה קדוש.

Du biſt heilig, dein Name iſt heilig, und täglich huldigen dir Heilige — Selah! Geprieſen ſeyſt du Ewiger! heiliger Gott! (In den zehn Bußtagen iſt der Schluß: Heiliger König!).

Du

קדושה.

(Der Vorbeter.) Wir wollen deinen Namen hienieden heiligen, wie ihn die Engel heiligen in den Himmelshöhen; denn alſo iſt es durch deinen Propheten offenbart worden: Und Einer rief dem Andern zu, und ſprach:

(Die Gemeinde)

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם וַאדֹנָי. מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה
רַב לְהוֹשִׁיעַ:

מיט ווינטער מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם.

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים
רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים. וְרוֹפֵא חוֹלִים. וּמַתִּיר
אֲסוּרִים. וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר. מִי
כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ. מֶלֶךְ מֵמִית
וּמְחַיֶּה. וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

פֿון ראש השנה ביז יום כפור ווירד דיעזעס גענאגט.
מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים. זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים:

Du Herr! bist allgewaltig in Ewigkeit; du belebest die Todten wieder, du bist ein mächtiger Erretter.

Vom achten Tage des Laubhüttenfestes, bis zum ersten Ostertage wird hier dieses eingeschaltet:

(Du lassest die Winde wehen und den Regen herabfallen).

Du ernährest durch deine Liebe alles Lebende, und erweckest durch deine große Barmherzigkeit die Todten; du unterstützest die Fallenden, du heilest die Kranken, du befreiest die Gefesselten, und bestätigest deine treue Zusage Jenen, die im Staube schlafen. Wer, allmächtiger Gebieter! gleichet dir? wer ist dir ähnlich? O König! der du sterben, auferstehen, und Heil aufblühen lassest.

In den zehn Bußtagen wird hier dieses eingeschaltet:

(Wer gleicht dir, Vater der Barmherzigkeit, der du erbarmungsvoll deine Geschöpfe zum Leben verzeichnest.)

Du

מין מנחה מוגר מין מוסף ומגט מין כי שם יי אקרא הבו גדל לאלהינו:

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא. אֵל עֶלְיוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים. וְקוֹנֵה הַכֹּל. וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת. וּמֵבִיא גּוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

בעי"ת זָכְרֵנוּ לְחַיִּים · מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים · וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים · לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

שמנה עשרה.

Ewiger! öffne Du meine Lippen, damit mein Mund dein Lob verkünde!

Gebenedeyet seyst du Ewiger! unser und unserer Väter Gott! Gott Abrahams, Gott Isaks und Gott Jakobs; großer, mächtiger und furchtbarer Gott! höchste Allmacht! der du heilsame Gnaden erzeigest; Schöpfer des Alls, der du der Frömmigkeit der Urväter eingedenk bist, und einst ihren Nachkommen voll Liebe den Erlöser senden wirst, deines Namens willen.

In den zehn Bußtagen wird Folgendes eingeschaltet:

Gedenke unser zum Leben; du o König! der du Wohlgefallen hast am Leben; zeichne uns in das Buch des Lebens, um deinetwillen, o Herr des Lebens!)

Du bist ein König, der da hilft, beschirmt und beschützt. Gepriesen seyst du Ewiger! Schild Abrahams!

Du

וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה
וְאָמְרוּ כֻלָּם:

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְיָ. מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר
בַּקֹּדֶשׁ. נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה־פֶלֶא:
שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים לְשִׁמְךָ. עַל
שְׂפַת הַיָּם יַחַד כֻּלָּם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ:
יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

צוּר יִשְׂרָאֵל קוּמָה בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל. וּפְדֵה
כִנְאֻמֶךָ יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל. גֹּאֲלֵנוּ יְיָ צְבָאוֹת
שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

---

die Kinder Israel's stimmten dir im Uebermaß der Freude einen Wechselgesang an, und riefen einmüthig:

Wer unter den Mächten, Ewiger! gleicht dir? — Wer ist so in Heiligkeit verherrlicht wie du? — Du Gepriesener! Furchtbarer! Wundererzeuger!

Mit einem neuen Liede priesen die Erlösten deinen Namen am Ufer des Meeres, sie dankten einstimmig alle, sie huldigten dir als König, indem sie riefen: Der Ewige wird immer und ewig regieren!

Wohlan, Fels Israel's! erscheine zur Hilfe Israels, und erlöse nach deiner Verheißung Jehuda und Israel! Du unser Erlöser, Herr Zebaoth! dessen Name ist, heiliger Israels! Gebenedeyet seyst du Ewiger, der einst erlöset Israel!

הָרַגְתָּ. וּבְכוֹרְךָ גָּאָלְתָּ. וְיַם־סוּף בָּקַעְתָּ. וְזֵדִים
טִבַּעְתָּ. וִידִידִים הֶעֱבַרְתָּ. וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם
אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר: עַל־זֹאת שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים
וְרוֹמְמוּ אֵל. וְנָתְנוּ יְדִידִים זְמִירוֹת שִׁירוֹת
וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְמֶלֶךְ ו אֵל חַי
וְקַיָּם: רָם וְנִשָּׂא. גָּדוֹל וְנוֹרָא: מַשְׁפִּיל גֵּאִים.
וּמַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים. מוֹצִיא אֲסִירִים. וּפוֹדֶה עֲנָוִים.
וְעוֹזֵר דַּלִּים. וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ בְּעֵת שַׁוְּעָם אֵלָיו:
תְּהִלּוֹת לְאֵל עֶלְיוֹן. בָּרוּךְ הוּא וּמְבֹרָךְ. מֹשֶׁה

---

hast du erschlagen, doch deinen Erstgebornen[1]) erlöset. Das Schilfmeer hast du getheilt, die Frevler versenket, aber deine Lieblinge durchgeführet; die Fluthen deckten ihre Verfolger — auch nicht einer von ihnen entkam. Darum priesen dich die Geliebten, und erhöhten die Allmacht; die Lieblinge brachen aus in Liedern, Gesängen und Psalmen, in Preis und Dank dem allmächtigen, ewig lebenden, und unwandelbaren König. Hocherhabener, Höchster, und Furchtbarer! der die Stolzen demüthiget, und die Gebeugten erhebet; der die Gefangenen befreiet, die Unterdrückten erlöset und den Armen Hilfe sendet; und der sein Volk erhöret, wenn es zu ihm flehet. Loblieder seyen der höchsten Allmacht dargebracht! Er sey gebenedeyet und gepriesen! Moses und

die

---

1) So wurde Israel vorzugsweise von Gott genannt. 2. M. 4, 22.

יְשׁוּעָתֵנוּ. פּוֹדֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ. אֵין
אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ:

עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם מָגֵן
וּמוֹשִׁיעַ לִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר:
בְּרוּם עוֹלָם מוֹשָׁבֶךָ. וּמִשְׁפָּטֶיךָ וְצִדְקָתְךָ עַד־
אַפְסֵי־אָרֶץ: אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁיִּשְׁמַע לְמִצְוֹתֶיךָ:
וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יָשִׂים עַל לִבּוֹ: אֱמֶת אַתָּה הוּא
אָדוֹן לְעַמֶּךָ. וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר לָרִיב רִיבָם: אֱמֶת
אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן. וּמִבַּלְעָדֶיךָ
אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ. מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ
יְיָ אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ: כָּל־בְּכוֹרֵיהֶם

Heils, unſer Befreier und unſer Erretter, dein Ruhm iſt von Ewigkeit her, es iſt keine Gottheit außer dir!

Du warſt von Anbeginn, unſerer Väter Beiſtand, Schild und Erlöſer ihrer nachfolgenden Kinder, in jedem Zeitalter. Ob jener Welthöhe ruhet dein Thron; dein Recht und deine Gerechtigkeit reicht bis an die Gränzen der Erde. Heil demjenigen, der deinen Geboten gehorcht, deine heilige Lehre und Worte ins Herz faßt. Wahrlich! du biſt deines Volkes Herr, ein mächtiger König, ihr Recht zu erſtreiten. Wohl biſt du der erſte, du der letzte, und außer dir kennen wir keinen Welt-König, keinen Erlöſer, keinen Beſchützer. Aus Egypten haſt du uns erlöſt, Ewiger, unſer Herr! aus dem Sklavenhauſe uns befreiet. Die Erſtgebornen Jener

haſt

יִשְׁעֵנוּ: לְדוֹר וָדוֹר הוּא קַיָּם וּשְׁמוֹ קַיָּם וְכִסְאוֹ
נָכוֹן וּמַלְכוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לָעַד קַיֶּמֶת: וּדְבָרָיו
חַיִּים וְקַיָּמִים נֶאֱמָנִים וְנֶחֱמָדִים לָעַד וּלְעוֹלְמֵי
עוֹלָמִים: היער וועדען דיזן ציצית וויעדער וועגגעלטגט עַל
אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ עַל בָּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל
כָּל־דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ: עַל הָרִאשׁוֹנִים
וְעַל הָאַחֲרוֹנִים דָּבָר טוֹב וְקַיָּם לְעוֹלָם וָעֶד:
אֱמֶת וֶאֱמוּנָה חוֹק וְלֹא יַעֲבוֹר: אֱמֶת שְׁאַתָּה
הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. מַלְכֵּנוּ מֶלֶךְ
אֲבוֹתֵינוּ: גּוֹאֲלֵנוּ גּוֹאֵל אֲבוֹתֵינוּ. יוֹצְרֵנוּ צוּר

Zeiten bleibt er unwandelbar, ſein Name unveränderlich, ſein Thron unerſchütterlich; ſeine Herrſchaft und ſeine Treue beſtehen immerdar. Seine Verheißungen ſind lebendig und beſtändig, fortdauernd und köſtlich in Ewigkeit; ſie waren es für unſere Vorfahren, ſie ſind es für uns, für unſere Kinder, für unſere Nachkommen, und für alle Geſchlechter des Stammes Iſraels, deines Knechtes.

Wie der Vorwelt, bleibt ſie auch der Nachwelt, eine ewig glückliche fortdauernde Verheißung. Wahrheit und Glaube bleiben ein unüberſchreitbares Geſetz. Denn Wahrheit iſt's, daß du, Ewiger! unſer und unſerer Väter Gott, unſer und unſerer Väter König, unſer und unſerer Väter Erlöſer biſt; Du unſer Schöpfer, Fels unſeres

Heils

וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם
וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם:
לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי
וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים גלייך נאך אלהיכם ווירד דאז ווערט אמת
געזאגט ; מוזד ווען דער מזן יי אלהיכם
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: אמת ווייט זאגט, דאָנגט דער יחיד ויציב מן

אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְאָהוּב
וְחָבִיב וְנֶחְמָד וְנָעִים וְנוֹרָא וְאַדִּיר. וּמְרֻתָּקָן
וּמְקֻבָּל וְטוֹב וְיָפֶה הַדָּבָר הַזֶּה עָלֵינוּ לְעוֹלָם
וָעֶד: אֱמֶת אֱלֹהֵי עוֹלָם מַלְכֵּנוּ צוּר יַעֲקֹב מָגֵן

---

nicht aber euerem Herzen und euern Augen nachfolgt, die euch auf Abwege führen. Ihr werdet dadurch meiner Gebote eingedenk seyn, und sie ausüben, damit ihr euerem Gotte heilig seyd. Ich bin der Ewige, euer Gott, der ich euch aus Egypten geführt habe, euer Gott zu seyn, ich der Ewige euer Gott.

אמת ויציב.

Wahr und fest, sicher und unwandelbar, gerecht und gewiß, lieblich und reizend, begehrenswerth und hold, ehrwürdig und majestätisch, erprobt und erlesen, vortrefflich und prächtig ist diese Verheißung, für uns in Ewigkeit. Wahrlich, der Herr der Welt ist unser König; Jakobs Fels ist das Schild unseres Heils. Durch ewige

בְּדַרְכֶּךָ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת
בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃

לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי
הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ׃

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת
עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת
הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת׃ וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת
וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה

---

der Reise bist, wenn du dich niederlegst, und wenn du aufstehest. Schreibe sie an die Pfosten deines Hauses und an deine Thore. Damit ihr und euere Kinder auf dem Erdreiche, das der Ewige eueren Eltern zugeschworen, es ihnen zu geben, lange Jahre bleiben möget, so lange als der Himmel über der Erde seyn wird.

[1]) Der Ewige sprach zu Moses wie folgt: Rede mit den Kindern Israels, und sage ihnen, sie und auch ihre Nachkommen sollen an die Enden ihrer Kleider Schaufäden machen, und an diese Schaufäden eine Schnur von himmelblauer Wolle befestigen. Diese sollen darum bei euch Schaufäden heißen, damit, wenn ihr sie sehet, ihr euch aller Gebote Gottes erinnert, und sie auch befolgt; nicht

---

1) 4. M. 15, 37—41.

בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׃ הִשָּׁמְרוּ
לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם
אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם׃ וְחָרָה ו
אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה
מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם ו
מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן
לָכֶם׃ וְשַׂמְתֶּם ו אֶת־דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם
וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם ו אֹתָם לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם
וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם׃ וְלִמַּדְתֶּם ו אֹתָם
אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ

Ich will für dein Vieh Gras wachſen laſſen auf deinem Felde; auch du ſollſt zu eſſen haben in Uiberfluß. Hütet euch aber, daß euer Herz nicht verführt werde, daß ihr etwa abweicht, und andern Göttern dienet und ſie anbetet. Der Zorn des Ewigen würde über euch entbrennen, er würde den Himmel verſchließen, daß kein Regen komme, die Erde würde ihr Gewächs nicht hervorbringen, und ihr würdet gar bald zu Grunde gehen, fern von dem vortrefflichen Lande, das euch der Ewige geben will. Legt alſo dieſe Worte in euer Herz und in euer Gemüth; bindet ſie zum Zeichen auf euere Hand, und traget ſie als Vorderhauptbinde zwiſchen euern Augen. Lehret ſie euern Söhnen, um beſtändig davon zu ſprechen, wenn du zu Hauſe ſitzeſt, oder auf

אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם
לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ
בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־
יָדֶךָ וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־
מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר
אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם:
וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ
וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב

---

te die ich dir jetzt befehle, ſollen dir ſtets im Herzen bleiben. Du ſollſt ſie deinen Kindern einſchärfen und immer davon ſprechen, wenn du zu Hauſe ſitzeſt, oder auf Reiſen biſt; wenn du dich niederlegſt und wenn du aufſtehſt. Binde ſie zum Zeichen an deine Hand; trage ſie als Vorderhauptbinde zwiſchen deinen Augen, und ſchreibe ſie an die Pfoſten deines Hauſes und an deine Thore.

1) Werdet ihr alſo meinen Geboten gehorchen, die ich euch jetzt gebe, den Ewigen eueren Gott, von ganzem Herzen und mit ganzer Seele zu lieben, und ihm zu dienen; ſo will ich euerem Lande Regen geben zur rechten Zeit, Frühregen und Spätregen; damit du dein Getreide, deinen Moſt und dein Oehl einſammeln kannſt.

Ich

---

1) 5 M. 11, 13—22.

בַּנְפוֹת הָאָרֶץ. וְתוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיוּת לְאַרְצֵנוּ:
כִּי אֵל פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת אָתָּה. וּבָנוּ בָּחַרְתָּ מִכָּל־
עַם וְלָשׁוֹן. וְקֵרַבְתָּנוּ לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה
בֶּאֱמֶת. לְהוֹדוֹת לְךָ וְלַיֵּחֲדְךָ בְּאַהֲבָה. בָּרוּךְ
אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה:

וואר ניכט איט קהל בעטהעט זאגט אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה ו אֶחָד:

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־
נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה

---

vier Enden des Erdkreiſes, und führe uns aufrecht in unſer Land zurück; denn du biſt die heilwirkende Allmacht uns haſt du einſt unter allen Völkern und Sprachen auserkohren, und uns im Glauben deinem großen Namen genähert, um dir zu huldigen, und deine Einheit in Liebe anzuerkennen. Geprieſen ſeyſt du Ewiger! der du dein Volk Iſrael in Liebe erkohren.

*) שמע ישראל.

Höre Iſrael! der Ewige unſer Gott iſt ein einiges ewiges Weſen!

(Geprieſen ſey der Name ſeiner glorreichen Herrſchaft immer und ewig!)

Du ſollſt den Ewigen deinen Gott lieben, von ganzem Herzen, ganzer Seele und ganzer Kraft. Die Worte

---

1) 5 M. 6, 4 —10.

אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבָּטְחוּ בְךָ. וַתְּלַמְּדֵם חֻקֵּי חַיִּים.
כֵּן תְּחָנֵּנוּ וּתְלַמְּדֵנוּ: אָבִינוּ הָאָב הָרַחֲמָן.
הַמְרַחֵם רַחֵם עָלֵינוּ. וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לְהָבִין
וּלְהַשְׂכִּיל. לִשְׁמֹעַ לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד. לִשְׁמוֹר
וְלַעֲשׂוֹת. וּלְקַיֵּם וְאֶת־כָּל־דִּבְרֵי תַלְמוּד
תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה: וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ.
וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְיַחֵד לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה
וּלְיִרְאָה שְׁמֶךָ. וְלֹא נֵבוֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד: כִּי
בְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בָּטָחְנוּ.
נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתֶךָ:* וְהָבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם ו מֵאַרְבַּע

היער ניאאט אמן דיא ציצית מין דיא המנד.

Väter willen, die dir vertraueten, die du die Bestimmungen des Lebens gelehrt; o sey auch uns gnädig, und unterweise auch uns! Unser Vater! du liebevoller, allbarmherziger Vater! nimm dich unserer liebreich an, und lege in unser Herz die Fähigkeit einzusehen, zu verstehen, zu begreifen, zu lernen und zu lehren, zu beobachten, zu üben und aufrecht zu erhalten alle Vorschriften deiner heiligen Lehre mit Liebe. Erleuchte unsere Augen durch dein Gesetz, mache unser Herz anhänglich an deine Gebote, und stimme alle unsere Gefühle zur Liebe und zur Verehrung deines Namens, damit wir nie zu Schanden werden; denn wir vertrauen deinem heiligen Namen, der so groß und furchtbar ist; frohlocken und freuen uns deines Heils. O bringe uns in Frieden aus den

vier

מְלֹחָמוֹת וְזוֹרֵעַ צְדָקוֹת מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת בּוֹרֵא
רְפוּאוֹת. נוֹרָא תְהִלּוֹת. אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת.
הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל־יוֹם. תָּמִיד. מַעֲשֵׂה
בְרֵאשִׁית: כְּאָמוּר. לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדוֹלִים. כִּי
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ אוֹר חָדָשׁ עַל־צִיּוֹן תָּאִיר וְנִזְכֶּה
כֻּלָּנוּ מְהֵרָה לְאוֹרוֹ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ יוֹצֵר
הַמְּאוֹרוֹת:

אַהֲבָה רַבָּה אֲהַבְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חֶמְלָה גְּדוֹלָה
וִיתֵרָה חָמַלְתָּ עָלֵינוּ: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. בַּעֲבוּר

---

tender Mächte; er säet Gerechtigkeit und läßt Rettung hervorsproſſen; er iſt der Schöpfer alles Heils, er iſt der Geprieſene, Furchtbare. Er iſt der Urheber aller Wunderwerke, der täglich ununterbrochen das Werk der erſten Schöpfung erneuet. So heißt es auch von dem Schöpfer jener großen Lichtmaſſen: daß ſeine Güte ewig währt. O laß ein neues Licht über Zion hell aufleuchten, und mache uns bald des Anſchauens ſeines Glanzes würdig! Geprieſen ſeyſt du Ewiger! du Schöpfer der Weltlichter!

אהבה רבה.

Einer unendlichen Liebe haſt du uns gewürdigt, Ewiger! unſer Gott! mit großer überſchwenglicher Güte haſt du uns geſchont, unſer Vater, unſer König! um unſerer Vä-

וּבְנְעִימָה קְדֻשָּׁה כֻּלָּם כְּאֶחָד עוֹנִים וְאוֹמְרִים
בְּיִרְאָה:

קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ בְּרַעַשׁ גָּדוֹל
מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים. לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים
וְאוֹמְרִים:

בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

לְאֵל בָּרוּךְ נְעִימוֹת יִתְּנוּ לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם
וְמִירוֹת יֹאמֵרוּ. וְתִשְׁבָּחוֹת יַשְׁמִיעוּ. כִּי הוּא
לְבַדּוֹ פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת. עֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת. בַּעַל

---

und mit heiligem Wohllaut, beginnen ſie im Vereine, und rufen in Ehrfurcht aus:

Heilig! heilig! heilig iſt der Herr der Heerſcharen! der ganze Erdkreis iſt voll ſeiner Majeſtät.

Die Ophanim und heiligen Chajoth erheben ſich mit mächtiger Bewegung, rufen dem Chore der Seraphim lobpreiſend entgegen:

Gebenedeyet ſey die Majeſtät Gottes durch ihre Allgegenwart.

לאל ברוך.

Der gebenedeyeten Allmacht weihen ſie liebliche Klänge, dem allmächtigen, ewig lebenden und unwandelbaren Weltregenten ſtimmen ſie Lieder an, und laſſen Pſalmen ertönen; denn er allein iſt es, der Mächtiges wirkt und Unerwartetes hervorbringt. Er iſt der Gebieter ſtreiten-

חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם: כֻּלָּם אֲהוּבִים כֻּלָּם בְּרוּרִים
כֻּלָּם גִּבּוֹרִים. וְכֻלָּם עוֹשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה
רְצוֹן קוֹנָם: וְכֻלָּם פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים בְּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה. בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה. וּמְבָרְכִים
וּמְשַׁבְּחִים. וּמְפָאֲרִים וּמַעֲרִיצִים. וּמַקְדִּישִׁים
וּמַמְלִיכִים:

אֶת־שֵׁם הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא
קָדוֹשׁ הוּא: וְכֻלָּם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עוֹל מַלְכוּת
שָׁמַיִם זֶה מִזֶּה וְנוֹתְנִים רְשׁוּת זֶה לָזֶה
לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם בְּנַחַת רוּחַ. בְּשָׂפָה בְרוּרָה

---

unendlichen Weltreglerers. Alle ſind ſie in Liebe vereint, alle gleich ausgezeichnet, alle gleich mächtig, und alle vollſtrecken, ergriffen von ehrfurchtsvollem Schauer, den Befehl ihres Schöpfers. Und mit Heiligkeit und Reinheit ertönt aus ihrem Munde Geſang und Lied; lobend, preiſend, verherrlichend, Ehrfurcht gebietend, heiligend und huldigend den ſo heiligen Namen des Allmächtigen, des höchſten, gewaltigſten und furchtbarſten Königs; und alle empfangen gegenſeitig die Dienſtweihe der himmliſchen Majeſtät, und ertheilen ſich einander die Machtvollkommenheit, ihren Schöpfer zu feyern. In ſeliger Begeiſterung, mit ſalbungsvollem Ausdruck,

und

הַכִּין וּפָעַל זִהֲרֵי חַמָּה. טוֹב יָצַר כָּבוֹד לִשְׁמוֹ:
מְאוֹרוֹת נָתַן סְבִיבוֹת עֻזּוֹ. פְּנוֹת צְבָאָיו
קְדוֹשִׁים רוֹמְמֵי שַׁדַּי. תָּמִיד מְסַפְּרִים כְּבוֹד־
אֵל וְקִדְשָׁתוֹ: תִּתְבָּרַךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל שֶׁבַח
מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ. וְעַל־מְאוֹרֵי־אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ
יְפָאֲרוּךָ סֶלָה:

תִּתְבָּרַךְ צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגֹאֲלֵנוּ בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים
יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ. יוֹצֵר מְשָׁרְתִים.
וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּרוֹם וְעוֹלָם.
וּמַשְׁמִיעִים בְּיִרְאָה יַחַד בְּקוֹל. דִּבְרֵי אֱלֹהִים

---

erhabener Einſicht hat er die Sonnenſtrahlen geſchaffen und gerichtet. Das Gute ſchuf er zu ſeines Namens Ruhm, umgab ſeine Hoheit mit ewigen Leuchten; die Häupter ſeiner Heere ſind heilig, ſie erheben die Allmacht, verkünden unaufhörlich die Majeſtät Gottes und ſeine Heiligkeit. Hoch gelobt biſt du Ewiger, unſer Gott! durch den Ruhm deiner Werke, und durch die leuchtenden Weltlichter, die du geſchaffen und die dich verherrlichen — Selah!

ת ת ב ר ך.

Hochgelobt biſt du, unſer Hort! unſer König! und unſer Erlöſer! Schöpfer heiliger Engelschöre! Geprieſen o König! werde dein Name immerdar, du Schöpfer anbetender Geiſter! O alle die ihn umgeben, ſtehen in einer höhern Welt; ehrfurchtsvoll und im Einklange offenbaren ſie das Walten der ewig dauernden Allmacht, des

un-

אור ובורא חשך. עשה שלום. ובורא את הכל:

המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים. ובטובו מחדש בכל־יום. תמיד. מעשה בראשית: מה־רבו מעשיך יי. כלם בחכמה עשית. מלאה הארץ קניניך: המלך המרומם לבדו מאז. המשבח והמפאר והמתנשא מימות־עולם. אלהי־עולם ברחמיך הרבים רחם עלינו. אדון־עזנו צור משגבנו. מגן ישענו. משגב בעדנו: אל ברוך גדל־דעה.

Bildner des Lichts! Schöpfer der Finsterniß, Erhalter der Eintracht und Erzeuger des Alls!

Du, der du die Erde und die sie bewohnen durch deine Barmherzigkeit erleuchtest; deine Güte erneuet täglich, ja immer das Werk der Schöpfung. Wie mannigfaltig sind deine Werke, Herr! alle hast du mit Weisheit angeordnet; die Erde ist voll von deinen Gütern. O der du von Anbeginn der einzig hocherhabene Beherrscher bist! der du seit dem Weltdaseyn, gefeyert, verherrlicht, und als das höchste Wesen gepriesen bist. Herr der Welt! mit deiner unendlichen Barmherzigkeit nimm dich unserer liebreich an. Du bist ja unser Schutzherr, der Fels unserer Zuflucht, Schild unseres Heils, eine uns umgebende Burg! — Der Allmächtige! Gebenedeyete! mit

er=

חזן בָּרְכוּ
את־יי
המבֹרָך׃

קהל וחזן
בָּרוּךְ יי
הַמְבֹרָךְ
לְעֹלָם וָעֶד׃

וועהרענד דאס דאן ברכו זאגט, זאגט מען יתברך.

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם
וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים
הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא
אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים. סֹלּוּ
לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו׃
וְשִׁמּוֹ מְרוֹמֵם עַל־כָּל־בְּרָכָה וּתְהִלָּה׃
בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃
יְהִי שֵׁם יְיָ מְבוֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. יוֹצֵר

ב ר ך ו.

(Der Vorbeter laut.) Preiſet den Ewigen, den Hochgepriesenen!

(Die Gemeinde leiſe.) Gebenedeyet, gepriesen, verherrlicht, hochgelobt und erhaben iſt der Name des Königs aller Könige, des Heiligen — gelobt ſey er — Er iſt das erſte, Er das letzte Weſen, und außer ihm keine Gottheit. Machet Bahn ihm, der durch die Himmel fährt! ſein Name iſt Ewiger! frohlocket vor ihm! doch ſein Name iſt erhaben über alles Lob und Preis. — Gebenedeyet ſey der Name ſeiner verherrlichten Majeſtät immer und ewig! Der Name des Ewigen ſey gepriesen von nun an bis in Ewigkeit!

(Die Gemeinde und der Vorbeter laut.) Gebenedeyet ſey der Ewige! der Hochgepriesene in Ewigkeit! Gelobt ſeyſt du Ewiger! unſer Gott! Beherrſcher der Welt!

Bild-

וּשְׁמוֹ אֶחָד: (וּבְתוֹרָתְךָ כָּתוּב לֵאמוֹר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל
יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:)

מָק זָגַת מוּנד מַק יוס עוּנ ווירד היר נשמת געזָגט

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ. הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל
וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. כִּי לְךָ נָאֶה יְיָ אֱלֹהֵינוּ
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שִׁיר וְשֻׁבָחָה הַלֵּל וְזִמְרָה עֹז
וּמֶמְשָׁלָה נֶצַח גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת קְדֻשָּׁה
וּמַלְכוּת. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: בָּרוּךְ
אַתָּה יְיָ אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בַּתִּשְׁבָּחוֹת. אֵל הַהוֹדָאוֹת. אֲדוֹן
הַנִּפְלָאוֹת. הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה. מֶלֶךְ אֵל חֵי הָעוֹלָמִים:

קדיש מוּנד ברכו, ווירד כּוּר מַק חזן געזָגט; ווער דאָהער מָהנע
מנין בעטעט, מַקנגט גלייך מַן ברוך אתה ה' וגו'.

Gesetze lautet: Höre Israel! der Ewige unser Gott, ist ein einiges Wesen.

ישתבח.

In Ewigkeit müsse dein Name gepriesen werden, unser König! allmächtiger, großer und heiliger Herrscher im Himmel und auf Erden; denn dir allein Ewiger! unser und unserer Väter Gott! gebührt Lied und Preis, Lob und Gesang, Macht und Herrschaft, Sieg, Größe und Allmacht, Ruhm und Herrlichkeit, Heiligkeit und majestätische Würde, Benedeyung und Dank, von nun an bis in Ewigkeit! Gepriesen seyst du, Ewiger! Allmächtiger! König über alles Lob erhaben! des Dankes höchster Gegenstand! Urheber der Wunder! Gefeyerter in Lobgesängen! Regent! Allmächtiger! Weltenerhalter!

Der

וְשֹׁבֵי כְּנָעַן: תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וּפַחַד בִּגְדֹל
זְרוֹעֲךָ יִדְמּוּ כָּאָבֶן עַד־יַעֲבֹר עַמְּךָ יְהוָה עַד־
יַעֲבֹר עַם־זוּ קָנִיתָ: תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר
נַחֲלָתְךָ מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְהוָה מִקְדָּשׁ
אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ: יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְיָ
יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: כִּי לַיְיָ הַמְּלוּכָה וּמוֹשֵׁל
בַּגּוֹיִם: וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת־
הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַיְיָ הַמְּלוּכָה: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ
עַל־כָּל־הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד

Angſt und Furcht wird ſie überfallen; von der Größe deiner Macht erſtarren ſie wie Stein, bis dein Volk hindurch zieht, Ewiger! bis dieſes Volk hindurch zieht, das du erworben. Du bringſt ſie hin, pflanzeſt in dein Erbgebirg ſie ein, an jenen Sitz, den du zur Wohnung dir Ewiger! beſtimmt; in das Heiligthum o Herr! das deine Hände bereitet. Der Unendliche wird immer und ewig regieren. Der Unendliche wird immer und ewig regieren, denn des Ewigen iſt das Reich, er herrſcht über die Völkerſchaften. Erretter werden einſt hinauf wallen den Berg Zion, das Gebirge Eſau's zu richten, dann wird die Herrſchaft wieder des Ewigen ſeyn. Der Ewige wird als König der ganzen Erde anerkannt, als einiges Weſen wird er alsdann der Einige heißen; ſo wie es in dem

Ge=

קָפְאוּ תְהֹמֹת בְּלֵב־יָם: אָמַר אוֹיֵב אֶרְדֹּף
אַשִּׂיג אֲחַלֵּק שָׁלָל תִּמְלָאֵמוֹ נַפְשִׁי אָרִיק
חַרְבִּי תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי: נָשַׁפְתָּ בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ
יָם צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם אַדִּירִים: מִי־כָמֹכָה
בָּאֵלִם יְהוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא
תְהִלֹּת עֹשֵׂה־פֶלֶא: נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ
אֶרֶץ: נָחִיתָ בְחַסְדְּךָ עַם־זוּ גָּאָלְתָּ נֵהַלְתָּ
בְעֻזְּךָ אֶל־נְוֵה קָדְשֶׁךָ: שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן
חִיל אָחַז יֹשְׁבֵי פְלֶשֶׁת: אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי
אֱדוֹם אֵילֵי מוֹאָב יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד נָמֹגוּ כָּל

Fluthen erstarren in der Mitte des Meeres. — Der Feind sprach: „Ich verfolge, hole ein, theile Beute aus; an ihnen soll sich meine Rachgier sättigen; ich ziehe mein Schwert aus, meine Hand vertilgt sie.“ — Aber du bliesest mit deinem Hauche, das Meer bedeckte sie, sie sanken wie Bley in strömendes Wasser. Wer unter den Mächten, Ewiger! gleicht dir? Wer so in Herrlichkeit verherrlicht wie du? Du Gepriesener, Furchtbarer! Erzeuger der Wunder! du neigtest deine Rechte hin, die Erde verschlang sie; nun führst du mit deiner Gnade dies Volk, das du befreiet; du leitest es mit deiner Macht zu deiner heiligen Wohnung. Völker hören es — sie beben! Angstweh ergreift die Bewohner Plessets. Plötzlich erschrecken die Stammherren Edoms; Zittern erfasset die Fürsten Moabs; Kanaans Bürger alle verzagen. —

Angst

כִּי־גָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם: עָזִּי
וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ
אֱלֹהֵי אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ: יְהוָה אִישׁ מִלְחָמָה
יְהוָה שְׁמוֹ: מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם
וּמִבְחַר שָׁלִשָׁיו טֻבְּעוּ בְיַם־סוּף: תְּהֹמֹת
יְכַסְיֻמוּ יָרְדוּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ־אָבֶן: יְמִינְךָ יְהוָה
נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ יְמִינְךָ יְהוָה תִּרְעַץ אוֹיֵב: וּבְרֹב
גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס קָמֶיךָ תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ:
וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ מַיִם נִצְּבוּ כְמוֹ־נֵד נֹזְלִים

Ewigen, der hocherhaben sich zeigt; Roß und seinen Reiter stürzt er ins Meer. Mein Sieg, mein Saitenspiel ist Gott! er war mir Errettung; dieser ist mein Gott! ihn will ich preisen! meines Vaters allmächtiger Gott! ihn will ich erheben! Der Ewige ist Herr des Krieges; Unendlicher! so heißt er! Pharao's Kriegsgespann und seine Heeresmacht schleudert er ins Meer; die ausgezeichnetesten seiner Kampflenker versanken in die Binsensee. Abgrund bedeckte sie; sie stürzten in die Tiefen hinab wie Stein. Deine Rechte Ewiger! verherrlicht mit Macht — deine Rechte o Ewiger! zerschmettert den Feind. Durch deine große Majestät zermalmst du deine Widersacher. Du lassest ihn aus, den brennenden Zorn, er verzehrt sie wie Stoppeln. Vom Hauch deiner Nase thürmen sich Wasser empor, aufrecht stehen Wellen wie Wand, die

Flu-

בְּתוֹךְ־הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה. וְאֶת־רֹדְפֵיהֶם הִשְׁלַכְתָּ
בִּמְצוֹלֹת כְּמוֹ־אֶבֶן בְּמַיִם עַזִּים:
וַיּוֹשַׁע יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד
מִצְרָיִם וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־מִצְרַיִם מֵת עַל־
שְׂפַת הַיָּם: וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־הַיָּד הַגְּדֹלָה
אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה בְּמִצְרַיִם וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת־
יְהוָה וַיַּאֲמִינוּ בַּיהוָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ:

פֿון אז ישיר ביז נאך ברכו אוס אין טטעהען.

אָז יָשִׁיר־מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה
הַזֹּאת לַיהוָה וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר אָשִׁירָה לַיהוָה

---

daß ſie mitten im Meere auf Trockenem gingen; ihre Verfolger aber haſt du in die Tiefe geſchleudert wie Stein in mächtiges Waſſer.

1) An demſelben Tage errettete der Ewige das Volk Iſrael von der Hand der Egypter. Iſrael ſah die Egypter todt am Ufer des Meeres. Als Iſrael die große Macht ſah, welche der Ewige an die Egypter ausgeübt, da fürchtete das Volk den Ewigen, glaubte auch an den Ewigen, und an ſeinen Diener Moſes.

2) Damals ſangen Moſes und die Kinder Iſraels dem Ewigen dieſen Geſang wie folgt: Ich ſinge dem Ewi-

---

1) 2 M. 19, 30—31.
2) 2 M. 15, 1—19.

וְשַׁמְתָּ שְׁמוֹ אַבְרָהָם: וּמָצָאתָ אֶת־לְבָבוֹ
נֶאֱמָן לְפָנֶיךָ

וְכָרוֹת עִמּוֹ הַבְּרִית לָתֵת אֶת־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי
הַחִתִּי הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַיְבוּסִי וְהַגִּרְגָּשִׁי לָתֵת
לְזַרְעוֹ. וַתָּקֶם אֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי צַדִּיק אָתָּה:
וַתֵּרֶא ו אֶת־עֳנִי אֲבֹתֵינוּ בְּמִצְרָיִם. וְאֶת־
זַעֲקָתָם שָׁמַעְתָּ עַל־יַם־סוּף: וַתִּתֵּן אֹתוֹת
וּמֹפְתִים בְּפַרְעֹה וּבְכָל־עַבְדָּיו וּבְכָל־עַם
אַרְצוֹ. כִּי יָדַעְתָּ כִּי הֵזִידוּ עֲלֵיהֶם. וַתַּעַשׂ־לְךָ
שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה: וְהַיָּם בָּקַעְתָּ לִפְנֵיהֶם וַיַּעַבְרוּ

---

und ſeinen Namen in Abraham verwandelt. Du fandeſt ſein Herz treu vor dir, mit ihm den Bund zu ſtiften, ihm das Land des Kanaanäer, Chithäer, Emoräer, Priſäer, Jebuſſäer und Girgaſſäer zu verheißen, es dann ſeinen Nachkommen einzugeben; und hielteſt die Verheißung treulich, denn du biſt gerecht. Du ſaheſt das Elend unſerer Vorfahren in Egypten, und hörteſt ihr Jammern beim Schilfmeere; und du bewieſeſt Zeichen und Wunder an Pharao und allen ſeinen Dienern, und an dem ganzen Volke ſeines Landes; denn du wußteſt daß ſie Tyrannei über ſie geübt. Und ſo haſt du dir Ruhm verſchafft bis auf dieſen Tag. Auch das Meer haſt du getheilt vor ihnen,

daß

הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל וְלֹראשׁ: וְהָעשֶׁר
וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל וּבְיָדְךָ כֹּחַ
וּגְבוּרָה. וּבְיָדְךָ לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק לַכֹּל: וְעַתָּה
אֱלֹהֵינוּ מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. וּמְהַלְלִים לְשֵׁם
תִּפְאַרְתֶּךָ: אַתָּה הוּא יְיָ לְבַדֶּךָ. אַתָּ עָשִׂיתָ
אֶת־הַשָּׁמַיִם שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל־צְבָאָם. הָאָרֶץ
וְכָל־אֲשֶׁר עָלֶיהָ. הַיַּמִּים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם.
וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת־כֻּלָּם. וּצְבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ
מִשְׁתַּחֲוִים: אַתָּה הוּא יְיָ הָאֱלֹהִים. אֲשֶׁר
בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם וְהוֹצֵאתוֹ מֵאוּר כַּשְׂדִּים.

---

o Ewiger iſt das Reich und das Hoheitsrecht über jedes Haupt! Reichthum und Würde gehen von dir aus; du walteſt über Alles; Kraft und Stärke ſind in deiner Hand; in deiner Gewalt iſt Alles, empor zu bringen und zu erhalten. Nun danken wir dir Allmächtiger, und preiſen den Namen deiner Majeſtät!

(א ת ה י[1])

Du Ewiger! du allein haſt geſchaffen die Himmel und der Himmel Himmel, all ihre Heere, die Erde mit Allem was darauf iſt, und die Meere mit Allem was ſich darin befindet. Du erhälſt ſie Alle, und die Himmelsheere beten dich an. Du biſt die unendliche Gottheit, der du den Abram erkohren, ihn aus Ur Kaſtim geführt,

1) Nehemias 9, 6—12.

בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: בָּרוּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן.
שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָם הַלְלוּיָהּ: בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ: וּבָרוּךְ וְשֵׁם
כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם. וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ
אָמֵן וְאָמֵן:

ויברך דוד בי׳ משתחוים ווירד טטעהענד גענעטט.

וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת־יְיָ לְעֵינֵי כָל־הַקָּהָל. וַיֹּאמֶר
דָּוִיד בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ מֵעוֹלָם
וְעַד־עוֹלָם: לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת
וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. לְךָ יְיָ

ברוך ה׳.

Gepriesen sey der Herr in Ewigkeit, Amen! Amen! der Ewige sey von Zion aus gepriesen; Er, der zu Jerusalem thront, Hallelujah! Gepriesen sey die ewige Allmacht, der Gott Israels, der allein Wunder wirkt! Gepriesen sey der Ruhm seiner Majestät, und der ganze Erdkreis werde seiner Herrlichkeit voll! Amen! Amen!

(ויברך׳)

David benedeyete den Ewigen in Gegenwart der ganzen Versammlung, und sprach: Gepriesen seyst du Ewiger! Gott Israels! unser Vater von Ewigkeit zu Ewigkeit! Dein, Unendlicher ist die Macht und die Allgewalt, und die Herrlichkeit, und der Sieg, und die Majestät! dein alles im Himmel und auf der Erde! dein,

o

---

1) 1. Chronik 29, 10—13.

וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם: לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִם.
תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים: לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקִּים.
וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בַרְזֶל: לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט
כָּתוּב. הָדָר הוּא לְכָל־חֲסִידָיו הַלְלוּיָהּ:

קוֹ הַלְלוּיָהּ | הַלְלוּ־אֵל בְּקָדְשׁוֹ. הַלְלוּהוּ
בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ: הַלְלוּהוּ בִּגְבוּרֹתָיו. הַלְלוּהוּ כְּרֹב
גֻּדְלוֹ: הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר. הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל
וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ בְּתֹף וּמָחוֹל. הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים
וְעֻגָב: הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי־שָׁמַע הַלְלוּהוּ
בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ
הַלְלוּיָהּ: כֵּן הָיָה:

---

ihren Händen ein zweischneidiges Schwerdt, um Rache an Barbaren, Züchtigung an Völkern auszuüben; um ihre Könige mit Ketten, ihre Mächtigen mit eisernen Fesseln zu binden; das vorgeschriebene Urtheil zu vollziehen, ist ehrenvoll für seine Lieblinge. Hallelujah!

(Psalm 150.) Hallelujah! Lobet Gott in seinem Heiligthume! lobet ihn in seiner Allmacht Veste! lobet ihn in seinen Wunderthaten! lobet ihn nach seiner großen Herrlichkeit! lobet ihn mit Posaunenklang! lobet ihn mit Harf und Psalter! lobet ihn mit Pauke und Reigen! lobet ihn mit Saitenspiel und Flöten! lobet ihn mit hellem Glockenklang! lobet ihn mit hellem Jubelschall! Alles was Odem hat lobe den Ewigen. Hallelujah.

Ge-

אֶרֶץ: בַּחוּרִים וְגַם־בְּתוּלוֹת. זְקֵנִים עִם נְעָרִים:
יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְיָ. כִּי־נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ.
הוֹדוֹ עַל־אֶרֶץ וְשָׁמַיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ.
תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו. לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרוֹבוֹ
הַלְלוּיָהּ:

קמט הַלְלוּיָהּ שִׁירוּ לַיְיָ שִׁיר חָדָשׁ. תְּהִלָּתוֹ
בִּקְהַל חֲסִידִים: יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו. בְּנֵי
צִיּוֹן יָגִילוּ בְמַלְכָּם: יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְמָחוֹל.
בְּתֹף וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ־לוֹ: כִּי־רוֹצֶה יְיָ בְּעַמּוֹ.
יְפָאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה: יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד.
יְרַנְּנוּ עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם: רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם.

---

sten und Erdenrichter! ihr Jünglinge und Jungfrauen! ihr Greise und ihr Männer! des Ewigen Namen lobe Alles! denn er allein ist hoch erhaben! sein Glanz überstrahlet Erde und Himmel. Er erhebet seines Volkes Glück, er ist Lobgesang seiner Lieblinge, der Sprossen Israels, seines ihm verwandten Volkes. Hallelujah!

(Psalm 149.) Hallelujah! Singet dem Herrn ein neues Lied! sein Lob im Verein der Frommen! Israel freuet sich seines Stifters, Zion's Kinder frohlocken ihrem Könige; sie loben ihn in Reigentanz; sie rühren Pauken ihm, und Harfen; denn der Herr will seinem Volke wohl. Mit Sieg krönt er die Frommen, die Lieblinge erfreuen sich des Ruhmes, frohlocken laut auf ihrem Lager; Lobeserhebungen Gottes führen sie im Munde; ist auch in

ih-

קמח הַלְלוּיָהּ ו הַלְלוּ אֶת־יְיָ מִן־הַשָּׁמַיִם. הַלְלוּהוּ
בַּמְּרוֹמִים: הַלְלוּהוּ כָּל־מַלְאָכָיו הַלְלוּהוּ כָּל־
צְבָאָו: הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ הַלְלוּהוּ כָּל־כּוֹכְבֵי
אוֹר: הַלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם. וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל
הַשָּׁמָיִם: יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְיָ כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ:
וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם. חָק־נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר:
הַלְלוּ אֶת־יְיָ מִן־הָאָרֶץ. תַּנִּינִים וְכָל־תְּהֹמוֹת:
אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג וְקִיטוֹר. רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה
דְבָרוֹ: הֶהָרִים וְכָל־גְּבָעוֹת. עֵץ פְּרִי וְכָל־
אֲרָזִים: הַחַיָּה וְכָל־בְּהֵמָה. רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר כָּנָף.
מַלְכֵי־אֶרֶץ וְכָל־לְאֻמִּים. שָׂרִים וְכָל־שֹׁפְטֵי

(Psalm 148.) Hallelujah! Lobet den Herrn vom Himmel her! lobet ihn dort in jener Höhe! lobet ihn alle seine Engel! lobet ihn alle seine Heere! lobet ihn, Sonne und Mond! lobet ihn alle Lichtgestirne! lobet ihn aller Himmel Himmel! Gewässer in der Himmelsluft! Alles lobet des Herrn Name! denn er gebot — sie wurden, und er erhält sie ewiglich. Er bestimmte ihre Grenze als unüberschreitbar. — Lobet den Herrn ihr von der Erde! ihr Meerwunder, und was in Tiefen lebt! Blitz, Hagel, Schnee und Nebel! Sturmwind, der sein Geheiß vollstreckt! Gebirge und alle Hügel! Fruchtbäume und Cedern alle! Gewild und zahme Thiere! Gewürm und Luftgefieder! ihr Erdenkönige und alle Völker! ihr Fürsten

יֶחְפָּץ. לֹא־בִשְׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה: רוֹצֶה יְיָ אֶת־
יְרֵאָיו. אֶת־הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ: שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַם
אֶת־יְיָ. הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן: כִּי־חִזַּק בְּרִיחֵי
שְׁעָרָיִךְ. בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ: הַשָּׂם גְּבוּלֵךְ
שָׁלוֹם. חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ: הַשֹּׁלֵחַ אִמְרָתוֹ
אָרֶץ. עַד־מְהֵרָה יָרוּץ דְּבָרוֹ: הַנּוֹתֵן שֶׁלֶג
כַּצָּמֶר. כְּפוֹר כָּאֵפֶר יְפַזֵּר: מַשְׁלִיךְ קַרְחוֹ
כְּפִתִּים. לִפְנֵי קָרָתוֹ מִי יַעֲמֹד: יִשְׁלַח־דְּבָרוֹ
וְיַמְסֵם. יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְלוּ־מָיִם: מַגִּיד דְּבָרָו
לְיַעֲקֹב. חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל: לֹא עָשָׂה כֵן
לְכָל־גּוֹי. וּמִשְׁפָּטִים בַּל־יְדָעוּם הַלְלוּיָהּ:

---

er hat nicht Wohlgefallen an Lendenkraft, dem Herrn gefällt, wer ihn verehrt, wer nur auf seine Güte hofft. Jerusalem! o preise deinen Herrn! lobe Zion deinen Gott! er macht die Riegel deiner Thore fest, und segnet deine Heldensöhne innerhalb; er schaffet deinen Grenzen Sicherheit, und sättigt dich mit fettem Waizen, — auf Erden sendet er sein Wort; wie schnell läuft sein Befehl hernieder. Er bringet Schnee wie Wollenflocken, streuet wie Asche Reif umher; in Schollen stürzt er Kälte herab, wer kann vor seinem Frost bestehen? Nun sendet er sein Wort, sie schmelzen; läßt seine Winde wehen, als Wasser fließen sie dahin. Er, der seinen Ausspruch Jakob, Recht und Gesetze Israel verkündet, wirkt er also nicht vor jedem Volke? dennoch wollen sie die Gesetze nicht erkennen. O preiset auch ihr den Ewigen!

Psalm

קמז הַלְלוּיָהּ כִּי־טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ כִּי־נָעִים
נָאוָה תְּהִלָּה: בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם יְיָ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל
יְכַנֵּס: הָרוֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם:
מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם שֵׁמוֹת יִקְרָא:
גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב־כֹּחַ לִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר:
מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְיָ מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי־אָרֶץ:
עֱנוּ לַיְיָ בְּתוֹדָה זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְּכִנּוֹר:
הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בְּעָבִים הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר
הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר: נוֹתֵן לִבְהֵמָה לַחְמָהּ
לִבְנֵי עוֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ: לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס

(Pſalm 147.) Hallelujah! O herrlich iſt es, in Liedern unſern Gott zu preiſen; ihm gebührt der ſchönſte Lobgeſang. Der Herr bauet Jeruſalem wieder auf, Iſrael's Pflichtlinge vereint er wieder. Gebrochene Herzen heilet er, verbindet ihre Wunden. Der Sterne Zahl hat er beſtimmt, und nennt alle ſie mit Namen. Groß iſt unſer Herr und allgewaltig; ſeine Einſicht iſt unendlich. Der Ewige richtet auf die Unterdrückten, und ſtürzt die Frevler in den Staub hinab. — Stimmt dem Ewigen Wettgeſänge an, rührt unſerem Gotte Harfenſpiel. Ihm der die Himmel deckt mit Wolken, der Erde Regen zubereitet, und auf den Bergen Kräuter wachſen läßt. Ihm der dem Vieh ſein Futter gibt, dem jungen Raben wonach ſie ſchreien. Er hat nicht Luſt an Roſſes Stärke

er

בִּנְדִיבִים. בְּבֶן־אָדָם שֶׁאֵין לוֹ תְּשׁוּעָה: תֵּצֵא
רוּחוֹ יָשֹׁב לְאַדְמָתוֹ. בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ
עֶשְׁתֹּנֹתָיו. אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ. שִׂבְרוֹ
עַל־יְיָ אֱלֹהָיו: עֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. אֶת־הַיָּם
וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם. הַשֹּׁמֵר אֱמֶת לְעוֹלָם:
עֹשֶׂה מִשְׁפָּט לָעֲשׁוּקִים. נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים.
יְיָ מַתִּיר אֲסוּרִים: יְיָ פֹּקֵחַ עִוְרִים. יְיָ זֹקֵף
כְּפוּפִים. יְיָ אֹהֵב צַדִּיקִים: יְיָ שֹׁמֵר אֶת־גֵּרִים.
יָתוֹם וְאַלְמָנָה יְעוֹדֵד. וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים יְעַוֵּת:
יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם. אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר
הַלְלוּיָהּ:

---

auf Fürsten — auf Menschenkind, das selbst oft hilflos ist; sein Odem fährt heraus, er wird zu Erde wieder; dann fährt sein Sinnen auch dahin. Heil dem, der Jakobs Gott zur Hilfe hat, der auf den Ewigen, auf seinen Gott vertrauet, der Himmel, Erde, Meer und alles was in ihnen ist, geschaffen; der die Wahrheit ewig schützet, den Unterdrückten Recht verschafft, der Speise gibt den Hungrigen; der Ewige, der Gefesselte befreit; der Ewige, der Blinde sehend macht; der Ewige, der Gebeugte aufrichtet; der Ewige, der die Frommen liebt, der die Fremdlinge schützet, den Wittwen und Waisen aufhilft, der der Frevler Pfad verderblich macht; der Herr wird ewig herrschen; dein Gott, o Zion! immerdar. — Hallelujah.

בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ. וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי
רָצוֹן: צַדִּיק יְיָ בְּכָל־דְּרָכָיו. וְחָסִיד בְּכָל־
מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְיָ לְכָל־קֹרְאָיו. לְכֹל אֲשֶׁר
יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת: רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־
שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְיָ אֶת־כָּל־
אֹהֲבָיו. וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת
יְיָ יְדַבֶּר פִּי. וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ
לְעוֹלָם וָעֶד: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ. מֵעַתָּה וְעַד־
עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

קמו הַלְלוּיָהּ הַלְלִי נַפְשִׁי אֶת־יְיָ: אֲהַלְלָה יְיָ
בְּחַיָּי, אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי: אַל־תִּבְטְחוּ

Allmilde öffnest du die Hand, erquickest mit Wohlthat was da lebt. In allen seinen Wegen ist der Herr gerecht, in allen seinen Thaten gütig. Der Herr ist nahe Allen, die ihn rufen, Allen, die aufrichtig ihn anflehen. Er erfüllt der Gottesfürchtigen Verlangen, erhöret ihr Gebet, und stehet ihnen bei. Er schützet Alle die ihn lieben, und rottet alle Frevler aus. Das Lob des Ewigen verkünde laut mein Mund, daß jedes Geschöpf seinen heiligen Namen preise in Ewigkeit! Wir preisen den Unendlichen von nun an bis in Ewigkeit. Hallelujah!

(Psalm 146.) Hallelujah! Den Ewigen lobe meine Seele! ich lobe den Unendlichen so lange ich lebe; ich lobsinge meinem Gotte so lange ich bin. — Vertrauet nicht

auf

יאמרו. וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר רַב־טוּבְךָ.
יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ. אֶרֶךְ
אַפַּיִם וּגְדָל־חָסֶד: טוֹב־יְיָ לַכֹּל. וְרַחֲמָיו עַל־
כָּל־מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְיָ כָּל־מַעֲשֶׂיךָ. וַחֲסִידֶיךָ
יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ. וּגְבוּרָתְךָ
יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו. וּכְבוֹד
הֲדַר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֹלָמִים.
וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר: סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל־
הַנֹּפְלִים. וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים: עֵינֵי־כֹל
אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ. וְאַתָּה נוֹתֵן־לָהֶם אֶת־אָכְלָם

---

sprechen deine furchtbare Macht aus; ich will deine Herrlichkeit verkünden. Alles verbreitet den Ruf deiner großen Güte, Alles erhebet laut deine Allgerechtigkeit; huldreich und allbarmherzig ist der Herr, langmüthig und gnadenvoll. Allen ist der Herr wohlthätig, seine Barmherzigkeit waltet ob der ganzen Schöpfung. Herr! dir danken deine Werke alle, dich preisen deine Lieblinge, besingen deines Reiches Majestät, und sprechen deiner Allmacht Lob; um deine Machtvollkommenheit den Erdensöhnen zu verkünden, die Majestät und Hoheit deines Reichs. Dein Reich ist das Reich aller Ewigkeit, und deine Herrschaft währet für und für. Jeden Fallenden erhält der Herr, richtet die Gebeugten auf. Die Augen Aller, blicken hoffend zu dir auf, und du gibst ihnen Speise in der Zeit.

All-

וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ. וְלֹא־יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ:
יְיָ הוֹשִׁיעָה. הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם־קָרְאֵנוּ:
אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ. עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶלָה:
אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ. אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:
קמה תְּהִלָּה לְדָוִד. אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ,
וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ,
וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל
מְאֹד. וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח
מַעֲשֶׂיךָ. וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ,
וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: וְעֶזּוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ

---

und vertilget nicht; Er ließ schon oft von seinem Zorne ab, ließ seinen Grimm nicht ganz erwachen. Ewiger! hilf uns! König! erhöre uns! wenn wir dich anrufen.

Heil den Bewohnern deines Tempels! unaufhörlich können sie dich preisen. Heil dem Volke, das so ganz ihm angehört! Heil dem Volke, dessen Gott der Ewige ist.

(Psalm 145.) Loblied David's.

Dich, mein Gott! dich, o König! will ich erheben! will deinen Namen ewig preisen; will dich täglich benedeyen, deinen Namen unaufhörlich loben. Groß ist Gott und hochgepriesen; unerforschlich seine Größe. Ein Menschenalter zeiget rühmend dem andern deine Werke an; sie machen deine Allmacht kund. Den Glanz, die Hoheit deiner Majestät, und deine Wunderthaten will ich preisen, sie

spre-

הָאָרֶץ. וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְיָ מָלָךְ: יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ.
יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְיָ מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד. אָבְדוּ
גוֹיִם מֵאַרְצוֹ: יְיָ הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם. הֵנִיא
מַחְשְׁבוֹת עַמִּים: רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלֵב־אִישׁ.
וַעֲצַת יְיָ הִיא תָקוּם: עֲצַת יְיָ לְעוֹלָם תַּעֲמֹד.
מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר: כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי.
הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד: כִּי־בָחַר יְיָ בְּצִיּוֹן. אִוָּה
לְמוֹשָׁב לוֹ: כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ. יִשְׂרָאֵל
לִסְגֻלָּתוֹ: כִּי לֹא־יִטּוֹשׁ יְיָ עַמּוֹ. וְנַחֲלָתוֹ לֹא
יַעֲזוֹב: וְהוּא רַחוּם וְיְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא־יַשְׁחִית.

---

sie unter Völkern verkünden: Der Ewige regieret, der Ewige regieret jetzt, der Ewige regierte von jeher, der Ewige wird regieren immer und ewig. Der Herr ist König in Ewigkeit; verschwunden sind die Heiden aus seinem Lande. — Der Ewige zerstört den Rathschluß der Heiden, vereitelt der Völker Entwürfe. Mögen vielfältige Anschläge entstehen in des Menschen Herzen, der Rathschluß des Ewigen allein hat Bestand. Ja ewig bestehet des Ewigen Rathschluß, sein inneres Hegen immerdar; denn so Er spricht, geschiehts; Er befiehlt, und es steht da. — Zion hat der Ewige erkohren, hat es zu seiner Residenz ersehen; auch Jakob hat sich der Herr erkieset, Israel zu seinem Eigenthum. Darum wird auch der Herr nie sein Volk verstoßen, nie sein Eigenthum verlassen. Er, der Allbarmherzige, vergibt die Missethat

und

יי׳ עדתיך ונאמנו מאד לביתך נאוה־קדש
יי׳ לאורך ימים: מן שמלענטאגן ווירד ריזעס כתך מזמור לתודה בעזהגם:
יהי כבוד יי׳ לעולם. ישמח יי׳ במעשיו: יהי
שם יי׳ מברך. מעתה ועד־עולם: ממזרח־
שמש עד־מבואו. מהלל שם יי׳: רם על־כל־
גוים יי׳. על השמים כבודו: יי׳ שמך לעולם.
יי׳ זכרך לדר־ודר: יי׳ בשמים הכין כסאו.
ומלכותו בכל משלה: ישמחו השמים ותגל

---

der Mächtigste ist Gott in jener Höhe. Kräftig bewährt dein Zeugniß sich; deinen Tempel, Herr! zieret Heiligkeit immerdar!

Fortsetzung der Gebete für alle Tage.

יהי כבוד.

Der Herr werde in Ewigkeit verherrlicht, und freue sich immer seiner Schöpfung! Gepriesen sey der Name des Herrn, von nun an bis in Ewigkeit; vom Aufgange bis zum Niedergange werde der Name des Herrn mit Ruhm gekrönt. Der Herr ist über alle Völker erhaben, seine Herrlichkeit höher als die Himmel. Herr! dein Name währet ewig; dein Andenken, Unendlicher! für und für. Der Herr hat seinen Thron im Himmel festgestellt, und seine Herrschaft waltet über Alles. Die Himmel freuen sich, die Erde ist fröhlich, wenn

כַּתָּמָר יִפְרָח. כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה: שְׁתוּלִים
בְּבֵית יְיָ. בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ: עוֹד יְנוּבוּן
בְּשֵׂיבָה. דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ: לְהַגִּיד כִּי־יָשָׁר
יְיָ. צוּרִי וְלֹא־עַוְלָתָה בּוֹ: (עלתה כתיב)

צג יְיָ מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ. לָבֵשׁ יְיָ עֹז הִתְאַזָּר.
אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט: נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז
מֵעוֹלָם אָתָּה: נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יְיָ. נָשְׂאוּ
נְהָרוֹת קוֹלָם. יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם: מִקֹּלוֹת
מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי־יָם. אַדִּיר בַּמָּרוֹם

---

sich setzten. — Der Fromme wird wie die Palme grünen; er schießt empor wie Libanon's Ceder; gepflanzt in dem Hause des Herrn, grünen sie in den Vorhöfen unseres Gottes. Noch sprossen sie im Alter auf, und werden saftvoll und frisch stets bleiben, zu künden, wie gerecht der Ewige sey, daß sich an meinem Schöpfer kein Tadel finde.

(Psalm 93.) Der Herr ist König, geschmückt in Majestät! Geschmückt ist der Ewige, mit Macht gerüstet. Nun stehet die Welt fest gegründet, und wanket nimmer, unerschütterlich dein Thron von Anbeginn, du selbst von Ewigkeiten her. — Die Ströme erheben, Ewiger! die Ströme erheben laut ihr Tosen; die Ströme brausen ihre Wellen auf, und mächtiger als des Wassers Tosen, sind des Weltmeers brechende Wogen; doch

der

וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת: עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי־נָבֶל. עֲלֵי
הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר: כִּי שִׂמַּחְתַּנִי יְיָ בְּפָעֳלֶךָ. בְּמַעֲשֵׂי
יָדֶיךָ אֲרַנֵּן: מַה־גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ. מְאֹד עָמְקוּ
מַחְשְׁבֹתֶיךָ: אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע. וּכְסִיל לֹא־יָבִין
אֶת־זֹאת: בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ
כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן. לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי־עַד: וְאַתָּה
מָרוֹם לְעֹלָם יְיָ: כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יְיָ כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ
יֹאבֵדוּ. יִתְפָּרְדוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן: וַתָּרֶם כִּרְאֵים
קַרְנִי. בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן: וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי.
בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים. תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי: צַדִּיק

---

künden, und deine Treue, wenn die Nacht beginnt, mit Saitenspiel und Psalter, mit Phantasieklängen auf der Harfe; denn deine Werke, Herr! ergötzen mich; jubelnd preise ich deine Thaten. Wie groß sind deine Schöpfungen o Herr! wie unergründlich deine Absichten! Der Beschränkte sieht das nicht ein, der Thor (Kurzsichtige) kann es nicht begreifen: wenn Frevler wie das Gras aufsprossen, wenn alle Uebelthäter blühen — damit sie für ewig untergehen, du Unendlicher! du bleibst in Ewigkeit erhaben. Siehe deine Feinde, Herr! deine Feinde gehen zu Grunde; alle Uebelthäter werden aufgelöst; aber wie des Waldthieres Krone, steigt mein Horn empor, mein Alter glänzt von frischem Oehle, mein Auge wird sich weiden an meinen Neidern, mein Ohr vernehmen den Untergang der Bösewichter, die wieder mich

 sich

יַחַד לִבָּם, הַמֵּבִין אֶל־כָּל־מַעֲשֵׂיהֶם: אֵין
הַמֶּלֶךְ נוֹשָׁע בְּרֹב־חָיִל, גִּבּוֹר לֹא־יִנָּצֵל בְּרֹב־
כֹּחַ: שֶׁקֶר הַסּוּס לִתְשׁוּעָה, וּבְרֹב חֵילוֹ לֹא
יְמַלֵּט: הִנֵּה עֵין יְיָ אֶל־יְרֵאָיו, לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ:
לְהַצִּיל מִמָּוֶת נַפְשָׁם, וּלְחַיּוֹתָם בָּרָעָב: נַפְשֵׁנוּ
חִכְּתָה לַיְיָ, עֶזְרֵנוּ וּמָגִנֵּנוּ הוּא: כִּי־בוֹ יִשְׂמַח
לִבֵּנוּ, כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָּטָחְנוּ: יְהִי־חַסְדְּךָ יְיָ
עָלֵינוּ, כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ:

צב מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: טוֹב לְהוֹדוֹת לַיְיָ,
וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן: לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ,

---

der ihre Herzen gebildet allzumal, bemerkt auch all ihr Wirken. Der König siegt nicht durch Heeresmacht; den Helden rettet keine große Kraft. Trüglich ist das Roß zum Siege, und dessen angestrengter Muth errettet nicht; doch des Ewigen Vorsicht wachet über seine Verehrer, die seiner Güte allein vertrauen, daß er von Todesgefahr sie rette, und sie erhalte in der Hungersnoth. — Unsere Seele harret auf den Herrn; unsere Hilfe und unser Schild ist er. Sein erfreuet sich unser Herz; denn wir vertrauen seinem heiligen Namen. Deine Güte, Ewiger! walte über uns, da wir auf dich allein nur hoffen.

(Psalm 92.) Psalmlied für den Sabath.

Lieblich ist dem Ewigen danken! deinem Namen, Höchster! zu lobsingen; des Morgens deine Güte zu ver-

וּמִשְׁפָּט. חֶסֶד יְיָ מָלְאָה הָאָרֶץ: בִּדְבַר יְיָ
שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ. וּבְרוּחַ פִּיו כָּל־צְבָאָם: כֹּנֵס כַּנֵּד
מֵי הַיָּם. נֹתֵן בְּאוֹצָרוֹת תְּהוֹמוֹת: יִירְאוּ מֵיְיָ
כָּל־הָאָרֶץ. מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ כָּל־יוֹשְׁבֵי תֵבֵל: כִּי
הוּא אָמַר וַיֶּהִי. הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד: יְיָ הֵפִיר עֲצַת
גּוֹיִם. הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים: עֲצַת יְיָ לְעוֹלָם
תַּעֲמֹד. מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר: אַשְׁרֵי הַגּוֹי
אֲשֶׁר־יְיָ אֱלֹהָיו. הָעָם בָּחַר לְנַחֲלָה לוֹ: מִשָּׁמַיִם
הִבִּיט יְיָ. רָאָה אֶת־כָּל־בְּנֵי הָאָדָם: מִמְּכוֹן
שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ. אֶל כָּל־יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: הַיֹּצֵר

---

liebt Billigkeit und Recht; die Erde iſt voll des Ewigen Güte. Die Himmel wurden durch des Ewigen Wort; durch ſeines Mundes Hauch die Heere alle. Er thürmt Meereswogen wie Mauern auf; verwahrt in Tiefen die tobenden Fluthen. Den Ewigen verehre alle Welt; vor ihm fürchte ſich jeder Erdbewohner; denn Er war's der da ſprach, und es geſchah; Er befahl, und es ſtand da. Der Herr zerſtört der Heiden Rathſchluß, vereitelt der Völker Entwürfe; aber des Unendlichen Rathſchluß beſtehet ewig, ſeine Entwürfe für und für. Heil dem Staate, deſſen Gott er iſt; dem Volke, das er ſich zum Eigenthum erkohren! Vom Himmel blickt der Ewige herab, ſieht auf alle Menſchenkinder; von ſeinem erhabenen Thronſitze ſchauet er auf alle Erdbewohner. Er,

וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
וְנָתַן אַרְצָם לְנַחֲלָה כִּלְיֹחַ׃
נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ כִּלְיֹחַ׃
שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ זָכַר־לָנוּ כִּלְיֹחַ׃
וַיִּפְרְקֵנוּ מִצָּרֵינוּ כִּלְיֹחַ׃
נֹתֵן לֶחֶם לְכָל־בָּשָׂר כִּלְיֹחַ׃
הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמָיִם כִּלְיֹחַ׃

לג רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיְיָ. לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה׃ הוֹדוּ לַיְיָ בְּכִנּוֹר. בְּנֵבֶל עָשׂוֹר זַמְּרוּ־לוֹ׃ שִׁירוּ־לוֹ שִׁיר חָדָשׁ. הֵיטִיבוּ נַגֵּן בִּתְרוּעָה׃ כִּי יָשָׁר דְּבַר־יְיָ. וְכָל־מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה׃ אֹהֵב צְדָקָה

---

zu Baſſan, ew. w. ſ. H. und ihr Land zum Erbtheil gab, ew. w. ſ. H. als Beſitz für ſeinen Knecht Iſrael, ew. w. ſ. H. Der in unſerer tiefſten Erniedrigung unſerer dachte, ew. w. ſ. H. und uns vom Feinde erlöſte, ew. w. ſ. H. Der allen Geſchöpfen Speiſe gibt, ew. w. ſ. H. Danket dem Allmächtigen im Himmel! denn ewig währt ſeine Huld.

(Pſalm 33.) Jubelt im Ewigen, ihr Gerechten! den Frommen ziemt ein Loblied anzuſtimmen. Danket dem Herrn mit Harfenklang; laßt Zehnſaitenpſalter ihm ertönen! ſinget ihm ein nie gehörtes Lied! meiſtert im harmoniſchen Geſang! denn redlich iſt des Ewigen Verheißung, und all ſein Wirken zeugt von ſeiner Treue. Er

liebt

אֶת־הַיָּרֵחַ וְכוֹכָבִים לְמֶמְשְׁלוֹת בַּלָּיְלָה כִּי לְעוֹלָם:
לְמַכֵּה מִצְרַיִם בִּבְכוֹרֵיהֶם כִּי לְעוֹלָם:
וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם כִּי לְעוֹלָם:
בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה כִּי לְעוֹלָם:
לְגֹזֵר יַם־סוּף לִגְזָרִים כִּי לְעוֹלָם:
וְהֶעֱבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ כִּי לְעוֹלָם:
וְנִעֵר פַּרְעֹה וְחֵילוֹ בְּיַם־סוּף כִּי לְעוֹלָם:
לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר כִּי לְעוֹלָם:
לְמַכֵּה מְלָכִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם:
וַיַּהֲרֹג מְלָכִים אַדִּירִים כִּי לְעוֹלָם:
לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי כִּי לְעוֹלָם:

---

regiere am Tage, ew. w. ſ. H. Mond und Sterne, daß ſie regieren bei Nacht, denn ew. w. ſ. H. Ihm, der die Erſtgeburt Egyptens ſchlug, denn ew. w. ſ. H. und Iſrael aus ihrer Mitte führte, ew. w. ſ. H. mit ſtarker Hand und ausgeſtrecktem Arme, ew. w. ſ. H. Ihm, der das Schilfmeer zertheilte, denn ew. w. ſ. H. und Iſrael hindurch geführt, ew. w. ſ. H. den Pharao und ſein Heer hineinſtürzte, ew. w. ſ. H. Ihm, der ſein Volk führte durch die Wüſte, denn ew. w. ſ. H. Ihm, der große Könige geſchlagen, denn ew. w. ſ. H. Ihm, der mächtige Beherrſcher erlegte, denn ew. w. ſ. H. Sichon, den König der Emoriter, ew. w. ſ. H. Og, den König

בָּרְכוּ אֶת־יְיָ׃ בֵּית הַלֵּוִי בָּרְכוּ אֶת־יְיָ. יִרְאֵי יְיָ
בָּרְכוּ אֶת־יְיָ׃ בָּרוּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן. שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָם
הַלְלוּיָהּ׃

קלו הוֹדוּ לַיְיָ כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים כִּי׳׳חַ׃
הוֹדוּ לַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים כִּי׳׳חַ׃
לְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדֹלוֹת לְבַדּוֹ כִּי׳׳חַ׃
לְעֹשֵׂה הַשָּׁמַיִם בִּתְבוּנָה כִּי׳׳חַ׃
לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל־הַמָּיִם כִּי׳׳חַ׃
לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי׳׳חַ׃
אֶת־הַשֶּׁמֶשׁ לְמֶמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם כִּי׳׳חַ׃

---

ihr vom Hauſe Arons, benedeyet den Herrn! ihr vom Hauſe Lewi, benedeyet den Herrn! ihr alle, die ihr den Ewigen verehret, benedeyet den Herrn! Der Ewige iſt geprieſen von Zion aus, Er, der zu Jeruſalem thronet! Hallelujah!

(Pſalm 136.) Danket dem Herrn, denn er iſt allgütig; ewig währt ſeine Huld! Danket dem Gott aller Götter, ew. w. ſ. H. Danket dem Herrn aller Herren, ew. w. ſ. H. Ihm der große Wunder wirket, denn ew. w. ſ. H. Ihm der mit Einſicht die Himmel geſchaffen, denn ew. w. ſ. H. Ihm, der die Erde aufs Waſſer ausgebreitet, denn ew. w. ſ. H. Ihm der die großen Lichtkörper erſchaffen, denn ew. w. ſ. H. Die Sonne, daß ſie

re=

עַבְדָּיו: שֶׁהִכָּה גּוֹיִם רַבִּים. וְהָרַג מְלָכִים
עֲצוּמִים: לְסִיחוֹן ו מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וּלְעוֹג מֶלֶךְ
הַבָּשָׁן. וּלְכֹל מַמְלְכוֹת כְּנָעַן: וְנָתַן אַרְצָם
נַחֲלָה. נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ: יְיָ שִׁמְךָ לְעוֹלָם.
יְיָ זִכְרְךָ לְדֹר־וָדֹר: כִּי־יָדִין יְיָ עַמּוֹ. וְעַל־עֲבָדָיו
יִתְנֶחָם: עֲצַבֵּי הַגּוֹיִם כֶּסֶף וְזָהָב. מַעֲשֵׂה יְדֵי
אָדָם: פֶּה־לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ. עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא
יִרְאוּ: אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יַאֲזִינוּ. אַף אֵין יֶשׁ־רוּחַ
בְּפִיהֶם: כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם. כֹּל אֲשֶׁר־בֹּטֵחַ
בָּהֶם: בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ אֶת־יְיָ. בֵּית אַהֲרֹן

---

alten seinen Dienern. Er schlug große Völker, schlug mächtige Könige, erlegte den Emoriter-König Sichon, Og, den König Bassan's, und alle Reiche Kanaans; er gab ihr Land ein zum Besitz seinem Volke Israel. Herr! dein Name währet ewig; dein Andenken, Unendlicher! für und für! Der Ewige schützet seines Volkes Recht, erbarmt sich jener, die ihm dienen. Der Heiden Götzen sind von Silber und Gold, der Menschenhände Arbeit; sie haben einen Mund und reden nicht, sie haben Augen und sehen nicht, sie haben Ohren und hören nicht, auch wehet kein Athem in ihrem Schlunde. Die solche machen, sind wie sie; die auf sie hoffen, alle so. — Ihr vom Hause Israels, benedeyet den Herrn!

ihr

קלה הַלְלוּיָהּ וַהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְיָ. הַלְלוּ עַבְדֵי יְיָ:
שֶׁעֹמְדִים בְּבֵית יְיָ. בְּחַצְרוֹת בֵּית אֱלֹהֵינוּ: הַלְלוּ־
יָהּ כִּי־טוֹב יְיָ זַמְּרוּ לְשִׁמוֹ כִּי נָעִים: כִּי־יַעֲקֹב
בָּחַר לוֹ יָהּ. יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ: כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי־
גָדוֹל יְיָ. וַאֲדֹנֵינוּ מִכָּל־אֱלֹהִים: כֹּל אֲשֶׁר־חָפֵץ
יְיָ עָשָׂה בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. בַּיַּמִּים וְכָל־תְּהֹמוֹת:
מַעֲלֶה נְשִׂאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר
עָשָׂה. מוֹצֵא רוּחַ מֵאוֹצְרוֹתָיו: שֶׁהִכָּה בְּכוֹרֵי
מִצְרַיִם. מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה: שָׁלַח אֹתוֹת
וּמוֹפְתִים בְּתוֹכֵכִי מִצְרַיִם. בְּפַרְעֹה וּבְכָל־

(Psalm 135.) Hallelujah.

Lobet den Namen des Herrn! lobet, ihr Knechte des Herrn! die ihr dienet im Hause des Herrn, in dem Vorhofe des Tempels unseres Gottes. Lobet Gott, denn er ist allgütig! lobsinget seinem Namen, denn er ist liebreich! Der Ewige hat Jakob sich erkohren, Israel zu seinem Eigenthume. Wohl weiß ich, daß der Ewige unser Herr, größer ist als alle Mächte. Der Unendliche schaffet, was ihm wohlgefällt, im Himmel und auf Erden, in Meeren und allen Tiefen. Führt Wolken herauf vom Ende der Erde, schaffet zum Regen Blitze, entläßt aus seiner Verwahrung den Wind. Er schlug Egyptens Erstgeburt vom Menschen und vom Viehe, ließ Zeichen und Wunder aus, über dich Egypten, an Pharao und

al-

מִצִּדְּךָ וְאֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ. אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ:
רַק בְּעֵינֶיךָ תַּבִּיט. וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה: כִּי
אַתָּה יְיָ מַחְסִי. עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ: לֹא תְאֻנֶּה
אֵלֶיךָ רָעָה. וְנֶגַע לֹא־יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ: כִּי מַלְאָכָיו
יְצַוֶּה־לָּךְ. לִשְׁמָרְךָ בְּכָל־דְּרָכֶיךָ: עַל־כַּפַּיִם
יִשָּׂאוּנְךָ. פֶּן־תִּגּוֹף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ: עַל־שַׁחַל וָפֶתֶן
תִּדְרֹךְ. תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין: כִּי בִי חָשַׁק
וַאֲפַלְּטֵהוּ. אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי־יָדַע שְׁמִי: יִקְרָאֵנִי
וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה. אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ:
אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ. וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי: ארך

---

len, und Miriaden dir zur Rechten, dir nahet ſich kein Unfall, du blicke nur um dich mit deinen Augen, damit du der Frevler Strafe ſchaueſt; denn du ſprachſt zum Ewigen: Du biſt mein Schutz! und ſetzteſt in den Höchſten deine Zuverſicht. Dir kann kein Unglück widerfahren, und keine Noth ſich deiner Hütte nahen; denn er befiehlt den Himmliſchen, auf allen Wegen dich zu ſchützen. Sie tragen dich auf Händen, daß deinen Fuß kein Stein verletze. So trittſt du auf Leopard und Otter, zerdrückeſt Löwenbrut und Drachen. „Denn er begehret mein, darum rette ich ihn; ich hebe ihn hoch empor, denn er erkennet mich. Er ruft mich an, und ich erhöre ihn; bin in der Noth bei ihm, entreiße ihn der Gefahr, und ſetze ihn hoch in Ehren, erquicke ihn mit langer Lebensdauer, und will ihn durch mein Heil ergötzen.“

Pſalm

רָעָה: יִרְאֶה אֶל־עֲבָדֶיךָ פָּעֳלֶךָ. וַהֲדָרְךָ עַל־
בְּנֵיהֶם: וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה
יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

צא יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן. בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן: אֹמַר
לַיְיָ מַחְסִי וּמְצוּדָתִי. אֱלֹהַי אֶבְטַח־בּוֹ: כִּי הוּא
יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ. מִדֶּבֶר הַוּוֹת: בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ
לָךְ וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה. צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ:
לֹא־תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה. מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם:
מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ. מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם: יִפֹּל

---

glück sehen! zeige deinen Knechten dein erhabenes Werk; an ihren Kindern deine Majestät. O möge die Huld des Herrn unsers Gottes, über uns walten, und unserer Hände Werk' möge uns gelingen, unsrer Hände Werk durch Ihn gegründet werden.

(Psalm 91.) Wohnend in des Höchsten Schirm, ruhend in der Allmacht Schatten, da nenne ich Gott: mein Schutz und meine Veste! Er ist mein Herr, auf den ich stets vertraue; denn er errettet dich von Schlinge und Fallstrick, von Pest und Verderben. Mit seinem Fittig deckt er dich, und unter seinen Flügeln findest du Schutz; seine Treue ist Schild und Harnisch. Erzittere nicht bei nächtlicher Gefahr, vor Pfeilen die des Tages schwärmen; nicht wenn die Pest im Finstern schleicht, nicht wenn am Mittag Seuche wüthet. Mögen tausend dir zur Seite fallen

פָּנֶיךָ: כִּי כָל־יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ. כִּלִּינוּ שָׁנֵינוּ
כְּמוֹ־הֶגֶה: יְמֵי־שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה.
וְאִם בִּגְבוּרֹתוּ שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרָהְבָם עָמָל וָאָוֶן.
כִּי גָז הִישׁ וַנָּעֻפָה: מִי־יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ. וּכְיִרְאָתְךָ
עֶבְרָתֶךָ: לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע. וְנָבֵא לְבַב
חָכְמָה: שׁוּבָה יְיָ עַד־מָתָי. וְהִנָּחֵם עַל־עֲבָדֶיךָ:
שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ. וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל־
יָמֵינוּ: שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ. שְׁנוֹת רָאִינוּ

*) הגה, דכור ולפלוף בקול יללה, דלא יזקקל נ' י'.

Heimlichkeit vor deines Angesichtes Licht, denn unsere Tage gehen unter in deinem Zorngericht, und wie ein Seufzer vergehen unsere Jahre. Unsere Lebenszeit währt siebzig Jahre, die vollste Lebenskraft bringt es auf achtzig nur; ihr Streben ist Drangsal und Kummer, schnell wird es unterbrochen, und wir schwinden dahin! Wer deines Zornes Allgewalt begreift, daß dein Strafgericht deiner Furchtbarkeit gleich ist, der weiß auch richtig unserer Tage Werth zu bestimmen; er ist einsichtsvoll, besitzt ein Herz voll Weisheit. — O wende dich Ewiger! wie lange soll es währen? o sey deinen Knechten wieder gnädig! erfülle an jenem Morgen uns mit deiner Huld, dann werden wir frohlocken, uns unserer kurzen Lebensdauer freuen. Erheitere uns damit so lange, als du uns züchtigest; so viele Jahre, als wir Un-

glück

צ תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ־הָאֱלֹהִים. אֲדֹנָי מָעוֹן
אַתָּה הָיִיתָ לָּנוּ בְּדֹר וָדֹר: בְּטֶרֶם וּ הָרִים יֻלָּדוּ
וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל. וּמֵעוֹלָם עַד־עוֹלָם אַתָּה
אֵל: תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד־דַּכָּא. וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי־
אָדָם: כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי
יַעֲבֹר וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה: זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ.
בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר יַחֲלֹף: בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף. לָעֶרֶב
יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ: כִּי־כָלִינוּ בְאַפֶּךָ. וּבַחֲמָתְךָ
נִבְהָלְנוּ: שַׁתָּה עֲוֹנוֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ. עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר

(Psalm 90.) Gebet Moſes des göttlichen Mannes.

Herr! du warſt unſere Zuflucht, von Menſchenalter zu Menſchenalter. Bevor noch die Berge entſtanden, bevor Erde und Welt ins Daſeyn trat; ja von Ewigkeit zu Ewigkeit, biſt du allmächtig. Du bringſt das Menſchengeſchlecht bis zur Vernichtung, und ſprichſt dann: Erdenſöhne, kehrt ins Leben wieder; denn tauſend Jahre ſind vor dir, wie ein Tag der geſtern verging; ja eine Nachtwache kaum. Du ſtrömſt die Menſchen hinweg — ein Traum ſind ſie — erneuen ſich des Morgens wie das Gras. Des Morgens blüht und verjüngt ſich wieder, was des Abends welket und verdorrt. Wohl vergehen wir in deinem Zorne, ſchwinden eilends hin in deinem Grimme; du ſtellſt unſere Sünden vor dich hin, unſere

Heim-

מֵרָע וַעֲשֵׂה־טוֹב. בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם וְרָדְפֵהוּ: עֵינֵי
יְיָ אֶל־צַדִּיקִים. וְאָזְנָיו אֶל־שַׁוְעָתָם: פְּנֵי יְיָ בְּעֹשֵׂי
רָע. לְהַכְרִית מֵאֶרֶץ זִכְרָם: צָעֲקוּ וַיְיָ שָׁמֵעַ.
וּמִכָּל־צָרוֹתָם הִצִּילָם: קָרוֹב יְיָ לְנִשְׁבְּרֵי־לֵב.
וְאֶת־דַּכְאֵי־רוּחַ יוֹשִׁיעַ: רַבּוֹת רָעוֹת צַדִּיק.
וּמִכֻּלָּם יַצִּילֶנּוּ יְיָ: שֹׁמֵר כָּל־עַצְמוֹתָיו. אַחַת
מֵהֵנָּה לֹא נִשְׁבָּרָה: תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה. וְשֹׂנְאֵי
צַדִּיק יֶאְשָׁמוּ: פֹּדֶה יְיָ נֶפֶשׁ עֲבָדָיו. וְלֹא יֶאְשְׁמוּ
כָּל־הַחוֹסִים בּוֹ:

---

scher Rede. Entferne dich vom Laster, wirke Gutes, suche Frieden und strebe ihm nach!“ Die Augen des Herrn merken auf die Gerechten, und seine Ohren auf ihr Flehen. Der Allmacht Zornblick trifft die Uibelthäter, vertilgt ihr Angedenken von der Erde. Wenn jene schreyen, hört es der Herr, und rettet sie aus aller Noth. Gebrochenen Herzen ist der Ewige nahe, zermalmten Gemüthern hilft er. Viel Leiden hat oft der Fromme; doch der Ewige befreiet ihn aus allen. Er beschützet seine Glieder alle; nicht Eines wird versehrt davon; das Laster bringt den Frevelhaften um, Verdammniß trifft die Feinde des Gerechten. Der Herr erlöset die Seelen seiner Knechte; die ihm vertrauen, quält Reue nie.

הִבִּיטוּ אֵלָיו וְנָהָרוּ. וּפְנֵיהֶם אַל־יֵחָפֵרוּ: זֶה עָנִי
קָרָא וַיְיָ שָׁמֵעַ. וּמִכָּל־צָרוֹתָיו הוֹשִׁיעוֹ: חֹנֶה
מַלְאַךְ יְיָ סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם: טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי
טוֹב יְיָ. אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר יֶחֱסֶה־בּוֹ: יְראוּ אֶת־יְיָ
קְדֹשָׁיו. כִּי־אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו: כְּפִירִים רָשׁוּ
וְרָעֵבוּ. וְדֹרְשֵׁי יְיָ לֹא־יַחְסְרוּ כָל־טוֹב: לְכוּ־
בָנִים שִׁמְעוּ־לִי. יִרְאַת יְיָ אֲלַמֶּדְכֶם: מִי הָאִישׁ
הֶחָפֵץ חַיִּים. אֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב: נְצֹר
לְשׁוֹנְךָ מֵרָע. וּשְׂפָתֶיךָ מִדַּבֵּר מִרְמָה: סוּר

---

meiner Furcht. Die aufgeblickt zu ihm, vertrauungsvoll zu ihm geſtrömt; nie ward ihr Angeſicht zu Schanden. Dieſer Bedrängte rief — der Herr vernahms, und half aus allen Nöthen ihm. Der Engel Gottes neiget ſich hernieder, umſchwebt ſeine Verehrer, und beſchützet ſie. Erkennet, und ſeht, wie gut der Ewige iſt. Heil dem Manne, der auf ihn vertrauet! Verehrt den Ewigen, Ihr ſeine Heiligen! nie leiden ſeine Verehrer Mangel. Räuberiſche Löwenbrut darbt und hungert, doch jenen, die fromm zu Gott ſich wenden, fehlt kein Gut. — Wohlan Kinder, hört mir zu! ich lehre euch Gottesfurcht. Wer iſt der Mann, der Unſterblichkeit erſtreben will? ſich nach Tagen ſehnt, das ewig Gute zu erſchauen? „Bewahre vor Böſem deine Zunge, und deine Lippen vor betrügeri-

ſcher

גַּם ו מְזִדִים ו חֲשׂךְ עַבְדֶּךָ. אַל־יִמְשְׁלוּ־בִי אָז
אֵיתָם. וְנִקֵּיתִי מִפֶּשַׁע רָב: יִהְיוּ־לְרָצוֹן וְאִמְרֵי־
פִי. וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

לד לְדָוִד בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת־טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ.
וַיְגָרְשֵׁהוּ וַיֵּלֶךְ: אֲבָרְכָה אֶת־יְיָ בְּכָל־עֵת. תָּמִיד
תְּהִלָּתוֹ בְּפִי: בַּיְיָ תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי. יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים
וְיִשְׂמָחוּ: גַּדְּלוּ לַיְיָ אִתִּי. וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:
דָּרַשְׁתִּי אֶת־יְיָ וְעָנָנִי. וּמִכָּל־מְגוּרוֹתַי הִצִּילָנִי:

---

che du mich frei, auch von Frevelgedanken halte deinen Knecht stets fern, daß sie nie Macht gewinnen über mich; dann kann ich mackellos erscheinen, von jedem Laster frei. Mögen die Reden meines Mundes, und die Gedanken meines Herzens dir wohlgefallen, dir Ewiger! mein Hort und mein Erlöser.

(Psalm 34) Von David, als er gegen Abimelech seinen Verstand verläugnete, dieser ihn von sich stieß, und er sich entfernte.

Lobpreisen werde ich den Ewigen alle Zeit; sein Lob bleibt immerdar in meinem Munde. Meine Seele rühmt sich des Ewigen, die Bedrängten hören es und freuen sich darum. Preiset hoch den Herrn mit mir; laßt uns zusammen seinen Namen erheben. Ich wandte mich zu Gott, und er erhörte mich, und rettete mich aus aller

mei=

לָרוּץ אֹרַח: מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ, וּתְקוּפָתוֹ
עַל־קְצוֹתָם, וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ: תּוֹרַת יְיָ
תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ, עֵדוּת יְיָ נֶאֱמָנָה
מַחְכִּימַת פֶּתִי: פִּקּוּדֵי יְיָ יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב,
מִצְוַת יְיָ בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם: יִרְאַת יְיָ טְהוֹרָה
עוֹמֶדֶת לָעַד, מִשְׁפְּטֵי־יְיָ אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו:
הַנֶּחֱמָדִים וּמְזֻהָב וּמִפַּז רָב, וּמְתוּקִים וּמִדְבַשׁ
וְנֹפֶת צוּפִים: גַּם־עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם, בְּשָׁמְרָם
עֵקֶב רָב: שְׁגִיאוֹת מִי־יָבִין מִנִּסְתָּרוֹת נַקֵּנִי:

---

ner Himmelsgränze iſt ſein Aufgang, ſein Kreislauf führt es wieder zu ihr hin, und nichts bleibt ſeinem Glutſtrahl verborgen. Die Lehre Gottes iſt vollſtändig, iſt Labung für die Seele; des Ewigen Geſetz bleibt immer wahr, und macht die Unerfahrnen weiſe; des Herrn Befehle ſind gerade, ſie erfreuen das Herz; des Ewigen Gebot iſt lauter, iſt dem Auge Erleuchtung; die Gottesfurcht iſt rein, und beſtehet ewig; die Geſetze des Unendlichen ſind Wahrheit, und ſtimmen wahrhaft überein. Erwünſchter noch als Gold und als Erz von höchſtem Werthe ſind ſie, und köſtlicher als Honigſeim und auserwählte Süßigkeiten. Auch dein Knecht ward durch ſie erleuchtet. O, ſie befolgen, gewährt den höchſten Lohn! Doch wer ſieht gleich jeden Irrthum ein? von unerkannten Sünden ſpre-

כִּי־טוֹב יְיָ לְעוֹלָם חַסְדּוֹ. וְעַד־דֹּר וָדוֹר
אֱמוּנָתוֹ:

למנצח בניו יהי כבוד, ווירד נור מן שבת, יום טוב מוזד הושענא
רבה גענאגט.

יט לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים
כְּבוֹד־אֵל. וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ: יוֹם לְיוֹם
יַבִּיעַ אֹמֶר. וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה דָּעַת: אֵין אֹמֶר
וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם: בְּכָל־הָאָרֶץ יָצָא
קַוָּם. וּבִקְצֵה תֵבֵל מִלֵּיהֶם. לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם אֹהֶל
בָּהֶם: וְהוּא כְחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ. יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר

---

denn gütig iſt der Herr, ewig ſeine Liebe, ſeine Treue für und für.

Sabath = und Feſttagsgebete.

(Pſalm 19.) Dem Sangmeiſter ein Pſalm David's.

Die Himmel verkünden die Ehre Gottes, und ſeiner Hände Werk zeigt an das Firmament. Ein Tag ſtrömt dem andern die Lehre zu, und eine Nacht theilt der andern die Erkenntniß mit. Keine Lehre, keine Kunde, deren Stimme man nicht höre; über den ganzen Erdkreis tönt ihre Saite, ihre Worte bis an die Gränze der Welt; bis dahin, wo er dem Sonnenlichte ein Zelt aufſchlug, wo es gleich einem Bräutigam aus ſeinem Brautgemach hervortritt, und freudig wie der Held die Bahn durchläuft. Von je-

 ner

וַאֲמַלְאֲהוּ: אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ. אַשְׁרֵי הָעָם
שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו: וַאֲנִי בְּחַסְדְּךָ בָטַחְתִּי יָגֵל לִבִּי
בִּישׁוּעָתֶךָ. אָשִׁירָה לַיְיָ כִּי גָמַל עָלָי:

ז"ן שבת, יום טוב, ערב יום כפור, ערב פסח מוד חול המועד
פסח ווירד מזמור לתודה ניכט געזאגט.

ק מִזְמוֹר לְתוֹדָה. הָרִיעוּ לַיְיָ כָּל־הָאָרֶץ:
עִבְדוּ אֶת־יְיָ בְּשִׂמְחָה. בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה:
דְּעוּ כִּי־יְיָ הוּא אֱלֹהִים. הוּא עָשָׂנוּ וְלוֹ (ולא
כתיב) אֲנַחְנוּ עַמּוֹ וְצֹאן מַרְעִיתוֹ: בֹּאוּ שְׁעָרָיו
בְּתוֹדָה חֲצֵרֹתָיו בִּתְהִלָּה. הוֹדוּ לוֹ בָּרְכוּ שְׁמוֹ:

---

de sie erfüllen.“ Heil dem Volke, das so ganz ihm angehört! Heil dem Volke, dessen Gott der Ewige ist. O ich vertraue deiner Güte, mein Herz frohlockt ob deiner Hilfe; dem Ewigen singe ich, denn er that mir wohl.

(Am Sabath und an Feiertagen, am Tage vor dem Versöhnungstage, am Tage vor dem Passahfeste, und in den ganzen Passahfeiertagen, wird folgender Psalm nicht gebetet.)

(Psalm 100) Psalm beim Dankopfer.

Jauchzet dem Herrn, alle Welt! dienet dem Herrn mit Freuden, erscheint vor ihm mit Jubelsang! erkennet, daß der Ewige die Allmacht ist; Er schuf uns, und wir sind sein; wir sind sein Volk, und die Heerde seiner Weide. Tretet ein, in seine Pforten mit Dank, in seine Vorhöfe mit Lobgesang. Danket ihm! preiset seinen Namen,

denn

לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם
בֹּטֵחַ בָּךְ: יְיָ הוֹשִׁיעָה. הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם
קָרְאֵנוּ: הוֹשִׁיעָה אֶת־עַמֶּךָ וּבָרֵךְ אֶת־נַחֲלָתֶךָ
וְרָעֵם וְנַשְּׂאֵם עַד־הָעוֹלָם: נַפְשֵׁנוּ (ידנית המ' של
מכתה) חִכְתָה לַיְיָ עֶזְרֵנוּ וּמָגִנֵּנוּ הוּא: כִּי־בוֹ
יִשְׂמַח לִבֵּנוּ. כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ: יְהִי־
חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ. כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ: הַרְאֵנוּ
יְיָ חַסְדֶּךָ. וְיִשְׁעֲךָ תִּתֶּן־לָנוּ: קוּמָה עֶזְרָתָה
לָנוּ. וּפְדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ: אָנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ
הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. הַרְחֶב־פִּיךָ

Veſte iſt Jakobs Gott! — Selah! Herr der Heerſchaaren! Heil dem Erdenſohne, der dir vertrauet! Ewiger! verleihe uns Sieg! O König, erhöre wenn wir flehen! hilf deinem Volke und ſegne dein Erbe! ſey Du ihr Hirte, und trage ſie in Ewigkeit! Unſere Seele harret auf den Herrn; unſere Hilfe und! unſer Schild iſt Er. Sein erfreuet ſich unſer Herz; denn wir vertrauen auf ſeinen heiligen Namen. Deine Güte, Ewiger! walte über uns, wie wir auf dich harren. Ach Herr, erzeuge uns deine Gnade! ſchenke uns deine Hilfe wieder. Mache dich auf, du unſere Hilfe! befreie uns um deiner Güte willen: „Ich bin der Ewige, dein Gott, der aus Egypten dich geführt; entfalte deine Bitte ganz, ich wer-

יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא־יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ
וְלֹא־יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ: אַתָּה יְיָ לֹא־תִכְלָא
רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי. חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ תָּמִיד יִצְּרוּנִי:
זָכֹר־רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: תְּנוּ
עֹז לֵאלֹהִים עַל־יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ. וְעֻזּוֹ בַּשְּׁחָקִים:
נוֹרָא אֱלֹהִים ו מִמִּקְדָּשֶׁיךָ. אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא
נוֹתֵן עֹז וְתַעֲצֻמוֹת לָעָם בָּרוּךְ אֱלֹהִים: אֵל־
נְקָמוֹת יְיָ אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ: הִנָּשֵׂא שֹׁפֵט
הָאָרֶץ. הָשֵׁב גְּמוּל עַל־גֵּאִים: לַיְיָ הַיְשׁוּעָה
עַל־עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב

---

und vertilget nicht; ließ oft von seinem Zorne ab, ließ seinen Grimm nicht ganz erwachen. Du o Herr! wirst dein Erbarmen mir nicht entziehen, deine Liebe und dein Wohlwollen wird mich stets beschützen! Denk an deine Huld, o Herr! an deine Güte, die von Ewigkeit gewesen! Spendet Ruhm dem Ewigen, über Israel schwebt seine Majestät; seine Allmacht hoch am Firmament. Furchtbar erscheinst du Herr! aus deinem Heiligthume. — Israels Gott! er gibt dem Volke Reich und Macht. Gelobet sey Gott! Gott der Rache! Ewiger! der Rache Gott, erscheine! erhebe dich, Richter der Erde! vergilt den Hochmüthigen nach Verdienst. Bei dem Ewigen findet man Hilfe; laß deinen Segen ob deinem Volke ruhen — Selah! Der Herr Zebaoth ist mit uns; unsere

Be=

ומלאו. יעלץ השדה וכל־אשר־בו: אז ירננו
עצי היער מלפני יי כי בא לשפוט את־הארץ:
הודו ליי כי טוב. כי לעולם חסדו: ואמרו
הושיענו אלהי ישענו וקבצנו והצילנו מן־
הגוים. להודות לשם קדשך להשתבח
בתהלתך: ברוך יי אלהי ישראל מן־העולם
ועד־העלם. ויאמרו כל־העם אמן והללו
ליי: רוממו יי אלהינו והשתחוו להדם רגליו
קדוש הוא: רוממו יי אלהינו והשתחוו להר
קדשו. כי־קדוש יי אלהינו: והוא רחום ו

---

das Meer und was es enthält; es frohlockt die Flur mit Allem was darauf ist; es jauchzen alle Bäume des Waldes vor dem Herrn. Er kommt und richtet den Erdball. Danket dem Herrn, denn er ist freundlich, ewig währt seine Güte. O betet: Hilf uns, unserer Rettung Herr! versammle uns wieder, und befreie uns von den Heiden, darob wir deinem heiligen Namen danken, und uns deines Lobes rühmen. Gelobet sey der Herr! der Gott Israels! von Ewigkeit zu Ewigkeit! und alles Volk spreche: Amen! und lobsinge dem Herrn. Erhebet den Ewigen, unsern Gott! betet an vor seiner Füße Schämel! heilig ist Er! Erhebet den Ewigen, unsern Gott! werft euch nieder vor seinem heiligen Berge; denn der Herr, unser Gott ist heilig. Er, der Allbarmherzige! vergibt die Missethat,

und

אַל־תֵּרָעוּ: שִׁירוּ לַיְיָ כָּל־הָאָרֶץ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־
אֶל־יוֹם יְשׁוּעָתוֹ: סַפְּרוּ בַגּוֹיִם וּ אֶת־כְּבוֹדוֹ.
בְּכָל־הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו: כִּי גָדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל
מְאֹד. וְנוֹרָא הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים: כִּי כָּל־
אֱלֹהֵי הָעַמִּים וֶאֱלִילִים. וַיְיָ שָׁמַיִם עָשָׂה: הוֹד
וְהָדָר לְפָנָיו. עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקֹמוֹ: הָבוּ לַיְיָ
מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים. הָבוּ לַיְיָ כָּבוֹד וָעֹז: הָבוּ לַיְיָ
כְּבוֹד שְׁמוֹ. שְׂאוּ מִנְחָה וּבֹאוּ לְפָנָיו. הִשְׁתַּחֲוּוּ
לַיְיָ בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ: חִילוּ מִלְּפָנָיו כָּל־הָאָרֶץ.
אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט: יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם
וְתָגֵל הָאָרֶץ. וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְיָ מָלָךְ: יִרְעַם הַיָּם

Leid!" Singt dem Herrn aller Welt! verkündet Tag für Tag sein Heil! zeiget unter Heiden seinen Ruhm an, unter allen Völkern seine Wunder; denn groß ist Gott, und hochgepriesen, furchbar groß über alle Mächte. Wohl Götzen sind der Heiden Götter alle — der Ewige, Er schuf die Himmel. Vor ihm ist Majestät und Pracht, in seinem Heiligthum Triumph und Freudigkeit. Bringt dem Herrn, ihr Heidengeschlechter! bringt dem Herrn Ruhm und Triumph! bringt dem Herrn seines Namens Ruhm! bringt Opfer und erscheint vor ihm, betet den Ewigen an, in festlichem Schmucke! bebet vor ihm alle Welt, steht auch fest die Welt und wanket nie — die Himmel freien sich, die Erde ist fröhlich, wenn sie verkünden unter Völkern: Der Ewige regieret. Es braust

das

פיהו: זרע ישראל עבדו. בני יעקב בחיריו:
הוא יי אלהינו. בכל־הארץ משפטיו: זכרו
לעולם בריתו. דבר צוה לאלף דור: אשר
כרת את־אברהם. ושבועתו ליצחק: ויעמידה
ליעקב לחק. לישראל ברית עולם: לאמר
לך אתן ארץ־כנען. חבל נחלתכם.
בהיותכם ו מתי מספר. כמעט וגרים בה:
ויתהלכו מגוי אל־גוי. ומממלכה אל־עם
אחר: לא־הניח לאיש לעשקם. ויוכח
עליהם מלכים: אל־תגעו במשיחי. ובנביאי

---

die Rathschlüsse seines Mundes. Nachkommen seines Knechtes Israel! Kinder Jakob's, seine Auserwählten! Er, der Ewige ist unser Gott, in aller Welt geht sein Gericht. Denket ewig seinen Bund, seine Verheißung im tausendsten Geschlecht. Jenen hat er mit Abraham gestiftet, diese schwur er dem Isak zu. Nun bestimmte er Jakob dieses Recht, für Israel den ewiglichen Bund. Dir — sprach er — gebe ich das Land Kanaan, das euch zugetheilte Erbgut. Noch waren sie von geringer Zahl, winzig noch, und fremd im Lande. Sie zogen von Volk zu Volk, von diesem Reiche zu jener Nation. Keinem ließ er zu, sie zu bedrücken, und züchtigte ihretwegen Könige. „Tastet meine Geweiheten nicht an! thut meinen Wortführern kein

Leid

ובזמירות. נגדלך ונשבחך ונפארך ונזכיר
שמך ונמליכך מלכנו אלהינו יחיד חי
העולמים. מלך משבח ומפאר עדי־עד שמו
הגדול. ברוך אתה יי מלך מהלל בתשבחות:
הודו ליי קראו בשמו. הודיעו בעמים
עלילתיו: שירו לו זמרו־לו. שיחו בכל־
נפלאתיו: התהללו בשם קדשו. ישמח לב
מבקשי יי: דרשו יי ועזו בקשו פניו תמיד:
זכרו נפלאתיו אשר עשה. מפתיו ומשפטי־

---

gesängen und Dankliedern, wollen wir dich hoch feyern, dich rühmen, dich verherrlichen, und deinen Namen hoch preisen; ja wir wollen dir huldigen, dir, unser König! unser Gott! Einziger, Unendlicher, König! dessen erhabener Name immer und ewig gepriesen und verherrlichet wird. Gebenedeyet seyst du Ewiger! König, dessen Lob in Dankliedern ertönt.

[1]) Danket dem Ewigen, verkündet seinen Namen! macht den Völkern seine Thaten kund. Lobsinget ihm, rührt ihm Saitenspiel, preiset laut seine Wunder alle. Rühmt euch seines heiligen Namens, daß sich das Herz der Verehrer Gottes freue! Wendet euch zu Gott, suchet seinen Schutz, flehet unaufhörlich seine Vorsicht an; denket an die Wunderwerke, die er that, die Wunderzeichen und

die

---

1) 1. Chronik. 16, 8—37.

פֿון ברוך שאמר ביז נאך שמונה עשרה דאַרף מען נישט מפסיק זיין
ברוך שאמר ביז הודו ווירד טטעהענד געבעטעט.

בָּרוּךְ שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם. בָּרוּךְ הוּא. בָּרוּךְ
עֹשֶׂה בְרֵאשִׁית. בָּרוּךְ אוֹמֵר וְעֹשֶׂה. בָּרוּךְ גּוֹזֵר
וּמְקַיֵּם. בָּרוּךְ מְרַחֵם עַל הָאָרֶץ. בָּרוּךְ מְרַחֵם
עַל הַבְּרִיּוֹת. בָּרוּךְ מְשַׁלֵּם שָׂכָר טוֹב לִירֵאָיו.
בָּרוּךְ חַי לָעַד וְקַיָּם לָנֶצַח. בָּרוּךְ פּוֹדֶה וּמַצִּיל
בָּרוּךְ שְׁמוֹ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ
הָעוֹלָם. הָאֵל הָאָב הָרַחֲמָן הַמְהֻלָּל בְּפִי עַמּוֹ
מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר בִּלְשׁוֹן חֲסִידָיו וַעֲבָדָיו וּבְשִׁירֵי
דָוִד עַבְדֶּךָ נְהַלֶּלְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּשִׁבָחוֹת

Gepriesen sey, der die Welt ins Werde rief; gepriesen er; gepriesen, der die Schöpfung hervorgebracht; gepriesen, der verheißet und vollbringet; gepriesen, der verhänget und vollziehet; gepriesen, der wohlthätig auf die Erde wirket; gepriesen, der sich der Geschöpfe liebreich annimmt; gepriesen, der seine Verehrer herrlich lohnet; gepriesen, der unendlich lebt und ewig unwandelbar ist; gepriesen, der erlöset und errettet — sein Name sey gepriesen! Gepriesen seyst du Ewiger, unser Gott! Beherrscher der Welt! Allmächtiger, erbarmungsvoller Vater! du, dessen Lob dein Volk im Munde führt, du, dessen Ruhm und Preis die Zunge deiner Frommen und deiner Diener ausspricht. Mit den Psalmen David's, deines Dieners, wollen wir dich, Ewiger! unser Gott, preisen; mit Lob-

ge-

וְחֶסְיוֹן: יְרְוְיוּן מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם:
כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה אוֹר: מְשׁוֹךְ חַסְדְּךָ
לְיוֹדְעֶיךָ וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי לֵב:

סדר הנחת תפלין

עהע אַז דיז תפלין זאָלן מען זאָגט אַז דיעזעס.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּהֵא
חֲשׁוּבָה מִצְוַת הַנָּחַת תְּפִלִּין לְפָנֶיךָ כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ בְּכָל פְּרָטֶיהָ וְדִקְדּוּקֶיהָ וְכַוָּנוֹתֶיהָ וְשֵׁשׁ
מֵאוֹת וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִצְוֹת הַתְּלוּיוֹת בָּהּ אָמֵן סֶלָה:

דאַן זאָגט אַז דיעזע ברכה מיבער הפלין של יד.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר
קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהָנִיחַ תְּפִלִּין:

נאָכדעם אַז תפלין של יד גענעגט האָט, זאָגט אַז דיעזע ברכה
מיבער תפלין של ראש.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר
קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת תְּפִלִּין:

גלייך נאָך דער ברכה זאָגט אַז דיעזעס.

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וועהרענד דעם דאָז אַז דיז רצועה אום דען פינגער וויקלט
זאָגט אַז דיעזעס.

וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי לְעוֹלָם: וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט
וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים: וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בֶּאֱמוּנָה וְיָדַעַתְּ אֶת יְיָ:

יָצָא לְהָקֵל וְלֹא לְהַחֲמִיר: כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה
בִּכְלָל וְיָצָא לִטְעוֹם טַעַם אַחֵר שֶׁלֹּא כְּעִנְיָנוֹ
יָצָא לְהָקֵל וּלְהַחֲמִיר: כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל
וְיָצָא לִדּוֹן בְּדָבָר חָדָשׁ אִי אַתָּה יָכוֹל לְהַחֲזִירוֹ
לִכְלָלוֹ עַד שֶׁיַּחֲזִירֶנּוּ הַכָּתוּב לִכְלָלוֹ בְּפֵרוּשׁ.
דָּבָר הַלָּמֵד מֵעִנְיָנוֹ. וְדָבָר הַלָּמֵד מִסּוֹפוֹ:
וְכֵן שְׁנֵי כְתוּבִים הַמַּכְחִישִׁים זֶה אֶת־זֶה עַד־
שֶׁיָּבוֹא הַכָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי וְיַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם: יְהִי
רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.
שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן
חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות: וערבה ליי
מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות:

סדר עטיפת ציצית

וועהרענד דעם דאַם מאַן דיא ציצית בורק מיט, זאַגט מאַן דיעזעם.

בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְיָ. יְיָ אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְאֹד הוֹד וְהָדָר
לָבָשְׁתָּ עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה:

מאַן זאַגט דיעזע ברכה, מונד מוואהיללט זיך מיט דעם טלית.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר
קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהִתְעַטֵּף בְּצִיצִת:

הערכַּך זאַגט מאַן דיעזעם.

מַה יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ

לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד: הַמּוּרָם וּ מֵהֶם כֵּיוֹצֵא בָּהֶם אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם נֶאֱכָלוֹלַכֹּהֲנִים לְנָשֵׁיהֶם וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם: הַבְּכוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר וְהַפֶּסַח קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל־מָקוֹם בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן מַתָּנָה אֶחָת. וּבְלָבָד שֶׁיִּתֵּן כְּנֶגֶד הַיְסוֹד: שְׁנָיָה בַּאֲכִילָתָן הַבְּכוֹר נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים. וְהַמַּעֲשֵׂר לְכָל־אָדָם. וְנֶאֱכָלִין בְּכָל־הָעִיר בְּכָל־מַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד: הַפֶּסַח אֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא בַלַּיְלָה. וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא עַד־חֲצוֹת. וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא לִמְנוּיָו. וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא צָלִי:

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר בִּשְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן: מִקַּל וָחֹמֶר וּמִגְּזֵרָה שָׁוָה. מִבִּנְיַן אָב מִכָּתוּב אֶחָד. וּמִבִּנְיַן אָב מִשְּׁנֵי כְתוּבִים. מִכְּלָל וּפְרָט. וּמִפְּרָט וּכְלָל. כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל אִי אַתָּה דָן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט. מִכְּלָל שֶׁהוּא צָרִיךְ לִפְרָט. וּמִפְּרָט שֶׁהוּא צָרִיךְ לִכְלָל. כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא מִן הַכְּלָל לְלַמֵּד לֹא לְלַמֵּד עַל עַצְמוֹ יָצָא אֶלָּא לְלַמֵּד עַל הַכְּלָל כֻּלּוֹ יָצָא: כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִטְעוֹם טַעַם אֶחָד שֶׁהוּא כְּעִנְיָנוֹ

הַקְּלָעִים לְזִכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל־מַאֲכָל לְיוֹם
וָלַיְלָה עַד־חֲצוֹת: הָעֹלָה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים
שְׁחִיטָתָהּ בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָהּ בִּכְלִי שָׁרֵת
בַּצָּפוֹן וְדָמָהּ טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע
וּטְעוּנָה הֶפְשֵׁט וְנִתּוּחַ וְכָלִיל וְלָאִשִּׁים: וּבְחֵי
שַׁלְמֵי צִבּוּר וַאֲשָׁמוֹת. אֵלּוּ הֵן אֲשָׁמוֹת. אָשָׁם
גְּזֵלוֹת. אָשָׁם מְעִילוֹת. אָשָׁם שְׁפָחָה חֲרוּפָה
אָשָׁם נָזִיר. אָשָׁם מְצוֹרָע. אָשָׁם תָּלוּי.
שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן
וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע. וְנֶאֱכָלִין
לִפְנִים וּמִן־הַקְּלָעִים לִזְכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל־מַאֲכָל
לְיוֹם וָלַיְלָה עַד־חֲצוֹת:

הַתּוֹדָה וְאֵיל נָזִיר קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן
בְּכָל־מָקוֹם בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת
שֶׁהֵן אַרְבַּע. וְנֶאֱכָלִין בְּכָל־הָעִיר לְכָל־אָדָם
בְּכָל־מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד־חֲצוֹת; הַמּוּרָם
מֵהֶם כֵּיוֹצֵא בָּהֶם אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם נֶאֱכָל
לַכֹּהֲנִים לְנָשֵׁיהֶם וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם:
שַׁלְמִים קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל־מָקוֹם
בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע
וְנֶאֱכָלִין בְּכָל־הָעִיר לְכָל־אָדָם בְּכָל־מַאֲכָל

אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן שֶׁל זְבָחִים קָדָשֵׁי קָדָשִׁים
שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן. פָּר וְשָׂעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים
שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלֵי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן
וְדָמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל־בֵּין הַבַּדִּים וְעַל־הַפָּרֹכֶת
וְעַל־מִזְבַּח הַזָּהָב. מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן מְעַכֶּבֶת.
שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל־יְסוֹד מַעֲרָבִי
שֶׁל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן. אִם לֹא נָתַן לֹא עִכֵּב: פָּרִים
הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים שְׁהִיטָתָן
בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלֵי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן
טָעוּן הַזָּיָה עַל־הַפָּרֹכֶת וְעַל־מִזְבַּח הַזָּהָב
מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן מְעַכֶּבֶת. שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה
שׁוֹפֵךְ עַל־יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן.
אִם־לֹא נָתַן לֹא עִכֵּב. אֵלּוּ וְאֵלּוּ נִשְׂרָפִין בְּבֵית
הַדֶּשֶׁן: חַטֹּאת הַצִּבּוּר וְהַיָּחִיד. אֵלּוּ הֵן חַטֹּאת
הַצִּבּוּר שְׂעִירֵי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשֶׁלְּמוֹעֲדוֹת
שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלֵי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן
וְדָמָן טָעוּן אַרְבַּע מַתָּנוֹת עַל אַרְבַּע קְרָנוֹת:
כִּיצַד. עָלָה בַכֶּבֶשׁ וּפָנָה לַסּוֹבֵב וּבָא לוֹ לְקֶרֶן
דְּרוֹמִית מִזְרָחִית מִזְרָחִית צְפוֹנִית. צָפוֹנִית
מַעֲרָבִית. מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית. שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה
שׁוֹפֵךְ עַל־יְסוֹד דְּרוֹמִי. וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים וּמִן־

וּבְרֹאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם תַּקְרִיבוּ עֹלָה לַיי פָּרִים
בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה
תְּמִימִם: וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן
לַפָּר הָאֶחָד וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן
לָאַיִל הָאֶחָד: וְעִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד עֹלָה רֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיי: וְנִסְכֵּיהֶם חֲצִי
הַהִין יִהְיֶה לַפָּר וּשְׁלִישִׁת הַהִין לָאַיִל וּרְבִיעִת הַהִין
לַכֶּבֶשׂ יָיִן זֹאת עֹלַת חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה:
וּשְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת לַיי עַל־עֹלַת הַתָּמִיד יֵעָשֶׂה
וְנִסְכּוֹ:

(Am Neumondtage wird dieses hinzu gesetzt.)

An den ersten Tagen der Monate bringet ihr zum Brandopfer, dem Ewigen zu Ehren, zwei junge Stiere, einen Widder und jährige Lämmer sieben ohne Fehler. Zu jedem Stiere gehört ein Mehlopfer von drei Zehntheilen feines Mehl mit Oehl eingerührt, und zu jedem Widder ein Mehlopfer von zwei Zehntheilen feines Mehl mit Oehl eingerührt. Dieses ist ein Brandopfer süßen Geruches, das dem Ewigen zu Ehren vom Feuer verzehrt wird. Die dazu gehörigen Trankopfer sind: zu jedem Stiere ein halb Hin, zu jedem Widder ein Drittheil Hin, und zu jedem Lamme ein Viertheil Hin Wein. Dieses ist das Brandopfer an jedem Neumonde für alle Monate des Jahres. Dabei noch einen Ziegenbock zum Sündopfer, dem Ewigen zu Ehren; außer dem täglichen Brandopfer, nebst seinem Trankopfer, soll dieses Alles dargebracht werden.

רְבִיעִת הַהִין: עֹלַת תָּמִיד הָעֲשָׂיָה בְּהַר סִינַי
לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה: וְנִסְכּוֹ רְבִיעִת הַהִין
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ נֶסֶךְ שֵׁכָר לַיהוָה:
וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם
כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר וּכְנִסְכּוֹ תַּעֲשֶׂה אִשֵּׁה רֵיחַ
נִיחֹחַ לַיהוָה:

וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי יְהוָה
וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת דָּמוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם
וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת
שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ:

Oehls; das tägliche Opfer, wie es bereits am Berge Sinai gebracht, und dem Ewigen zu Ehren zum angenehmen Geruch vom Feuer verzehrt ward. Zu jedem Lamme gehört ein Viertheil Hin zum Trankopfer; auf das Heilige soll der unvermischte Opferwein dem Ewigen zu Ehren ausgegossen werden. Das andere Lamm bringst du zwischen beiden Abenden mit eben dem Mehlopfer und Trankopfer, wie des Morgens, dem Feuer bestimmt; ein angenehmer Geruch dem Ewigen zu Ehren.

[1) Man soll es auf der mitternächtlichen Seite des Altars vor dem Ewigen schlachten, und die Söhne Arons, die Priester, sollen das Blut um den Altar sprengen.]

(Am Sabath wird auch dieses gesagt.)

Am Sabath zwei jährige Lämmer ohne Fehler, und zum Mehlopfer zwei Zehntheile feines Mehl mit Oehl eingerührt, nebst dem Trankopfer. Dieses ist das Brandopfer für jeden Sabath, außer dem täglichen Brandopfer, nebst dem Weinopfer dazu.

Am

---

1) 3 M. 1, 11.

עַמִּי הָאָרֶץ. בְּשׁוּבִי אֶת־שְׁבוּתֵיכֶם לְעֵינֵיכֶם
אָמַר יְיָ׃

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ צַו אֶת־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת־קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי
רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ׃
וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאִשֶּׁה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַיהוָה
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם שְׁנַיִם לַיּוֹם עֹלָה
תָּמִיד׃ אֶת־הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֶת
הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם׃ וְעִשָּׂרִית
הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית

---

indem ich zu euerem Erſtaunen, euern Wohlſtand wieder herſtelle — ſpricht der Herr.

[1]) Der Ewige redete mit Moſes und ſprach: Gebiete den Kindern Iſrael, und ſage ihnen: mein Opfer, nämlich meine Speiſe, welche mein Feuer verzehrt, mir zum angenehmen Geruch, müßt ihr ſorgfältig jedes zu ſeiner Zeit darbringen. Sage ihnen alſo, dieſes iſt das Feueropfer, das ihr dem Ewigen zu Ehren darbringen ſollt: jährige Lämmer ohne Leibesfehler, zwei jeden Tag, als fortbeſtehendes Brandopfer. Das eine Lamm bringſt du des Morgens, und das andere zwiſchen beiden Abenden; dazu ein Zehntheil eines Epha [2]) feines Mehl zum Mehlopfer, eingerührt mit einem Viertheil eines Hin [3]) geſtoßenen Oehls

---

1) 4. M. 28, 1—15.
2) Epha iſt ein gewiſſes Getreidemaß.
3) Hin, bedeutet ein Maß für flüßige Körper.

וְאַתָּה הוּא אֲחַרוֹן. וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין אֱלֹהִים. קַבֵּץ
קְוֵיךָ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ. יֵכִירוּ וְיֵדְעוּ כָּל־
בָּאֵי עוֹלָם. כִּי אַתָּה־הוּא הָאֱלֹהִים לְבַדֶּךָ לְכָל
מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ. אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם
וְאֶת־הָאָרֶץ. אֶת־הַיָּם. וְאֶת כָּל־אֲשֶׁר בָּם. וּמִי
בְכָל־מַעֲשֶׂה יָדֶיךָ. בָּעֶלְיוֹנִים אוֹ בַתַּחְתוֹנִים.
שֶׁיֹּאמַר לְךָ מַה־תַּעֲשֶׂה. אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם עֲשֵׂה
עִמָּנוּ חֶסֶד בַּעֲבוּר שִׁמְךָ הַגָּדוֹל שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ.
וְקַיֵּם־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מַה־שֶּׁכָּתוּב. בָּעֵת הַהִיא
אָבִיא אֶתְכֶם. וּבְעֵת קַבְּצִי אֶתְכֶם.
כִּי־אֶתֵּן אֶתְכֶם לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה בְּכֹל

---

te Wesen, und außer dir ist keine Gottheit. O vereine die deiner harren aus allen Enden der Erde! damit alle Weltbewohner einsehen und erkennen, daß nur du allein der Herr aller Reiche der Erde bist; du hast den Himmel, die Erde, das Meer und all ihren Inhalt erschaffen; und wer unter allen deinen Geschöpfen, höhern und niedern Wesen, kann zu dir sagen: Was thust du da? Himmlischer Vater! wende uns deine Gnade zu, deines großen Namens willen, nach welchem wir genannt werden. O bringe Allmächtiger in Erfüllung, wie es ausdrücklich heißt: Zur selbigen Zeit werde ich euch zurück führen, und zu derselben Zeit euch versammeln; denn ich will euch Würde und Ruhm verschaffen unter allen Völkern der Erde,

in=

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ וְאֶחָד:

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

אַתָּה הוּא עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם. אַתָּה הוּא מִשֶּׁנִּבְרָא הָעוֹלָם. אַתָּה הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאַתָּה הוּא לָעוֹלָם הַבָּא. קַדֵּשׁ אֶת־שִׁמְךָ עַל מְקַדִּישֵׁי שְׁמֶךָ. וְקַדֵּשׁ אֶת־שִׁמְךָ בְּעוֹלָמְךָ. וּבִישׁוּעָתְךָ תָּרוּם וְתַגְבִּיהַּ קַרְנֵנוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ אֶת־שִׁמְךָ בָּרַבִּים:

אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. וּבְשָׁמַי הַשָּׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים. אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן

Höre Israel! der Ewige unser Gott, ist ein einiges-ewiges Wesen!

(Gepriesen sey der Name seiner glorreichen Herrschaft immer und ewig.)

Du warst dasselbe, bevor die Welt erschaffen wurde, und bist dasselbe nach ihrer Schöpfung; du bist es in der Gegenwart und wirst es in der Zukunft seyn. Heilige deinen Namen, ob die, welche deinen Namen als heilig verkünden, und heilige deinen Namen in deinem Weltall, und durch deinen heilsamen Beistand, erhebe und erhöhe unser Ansehen. — Gepriesen seyst du Unendlicher! der du deinen Namen öffentlich heiligest. Du Unendlicher! bist unser Gott im Himmel und auf Erden und in den höchsten Himmelsspharen. Wahrlich, du bist das erste und letz-

אֹהֲבֶךָ. שֶׁנִּשְׁבַּעְתָּ לוֹ בְּהַר הַמֹּרִיָּה. זֶרַע יִצְחָק יְחִידוֹ שֶׁנֶּעֱקַד עַל־גַּב הַמִּזְבֵּחַ. עֲדַת יַעֲקֹב בִּנְךָ בְכוֹרֶךָ. שֶׁמְּאַהַבְתָּ שְׁאָהַבְתָּ אוֹתוֹ וּמִשְׁמַחְתָּךָ שֶׁשְּׂמַחְתָּ בּוֹ. קָרָאתָ אֶת־שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל וִישֻׁרוּן:

לְפִיכָךְ אֲנַחְנוּ חַיָּבִים לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְשַׁבְּחֲךָ וּלְפָאֶרְךָ. וּלְבָרֵךְ וּלְקַדֵּשׁ וְלָתֵת שֶׁבַח וְהוֹדָיָה לִשְׁמֶךָ: אַשְׁרֵינוּ מַה־טּוֹב חֶלְקֵנוּ. וּמַה־נָּעִים גּוֹרָלֵנוּ. וּמַה־יָּפָה יְרֻשָּׁתֵנוּ: אַשְׁרֵינוּ שֶׁאֲנַחְנוּ מַשְׁכִּימִים וּמַעֲרִיבִים עֶרֶב וָבֹקֶר. וְאוֹמְרִים פַּעֲמַיִם בְּכָל־יוֹם.

Söhne deines Lieblings Abraham, dem du die schönste Verheißung auf dem Berge Moria gabst; Nachkömmlinge seines Einzigen Isak's, der schon als Opfer gebunden auf dem Altare lag, die Gemeinde Jakobs deines erstgebornen Sohnes, dem du aus Liebe welche du zu ihm hegtest, und aus Freude welche er dir gewährte, den Namen Israel und Jeschurun gabst.

Daher sind wir verpflichtet, dir zu danken, dich zu loben und dich zu verherrlichen, dich zu preisen und zu heiligen, und deinem Namen Lob und Dank zu bringen. Heil uns! wie herrlich ist unsere Bestimmung! wie lieblich unser Loos! wie schön unser Erbe! Heil uns, die wir am frühen Morgen und am späten Abend — zweimal des Tages — verkünden:

Höre

רִבּוֹן כָּל־הָעוֹלָמִים. לֹא עַל־צִדְקוֹתֵינוּ
אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תְּחִנּוֹתֵינוּ לִפְנֵיךָ כִּי עַל רַחֲמֶיךָ
הָרַבִּים. מָה אָנוּ. מֶה חַיֵּינוּ. מֶה חַסְדֵּנוּ. מַה־
צִּדְקוֹתֵינוּ. מַה־יְשׁוּעָתֵנוּ. מַה־כֹּחֵנוּ. מַה־
גְּבוּרָתֵנוּ. מַה־נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ. הֲלֹא כָּל־הַגִּבּוֹרִים כְּאַיִן לְפָנֶיךָ.
וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ. וַחֲכָמִים כִּבְלִי מַדָּע.
וּנְבוֹנִים כִּבְלִי הַשְׂכֵּל. כִּי רוֹב מַעֲשֵׂיהֶם תֹּהוּ.
וִימֵי חַיֵּיהֶם הֶבֶל לְפָנֶיךָ. וּמוֹתַר הָאָדָם מִן־
הַבְּהֵמָה אָיִן. כִּי הַכֹּל הָבֶל:
אֲבָל אֲנַחְנוּ עַמְּךָ בְּנֵי בְרִיתֶךָ. בְּנֵי אַבְרָהָם

Herr aller Welten! nicht ob unserer Tugend legen wir unsere Bitte dir vor, sondern auf deine unendliche Barmherzigkeit vertrauend. Was sind wir? was unser Leben? was unsere Frömmigkeit? was unsere Tugend? was unser zeitliches Glück? was unsere Kraft? was unsere Stärke? Was können wir, o Ewiger, unser und unserer Väter Gott, dir vorbringen? Sind nicht alle Helden vor dir ein Nichts? alle Männer des Ruhms als wären sie nie gewesen? alle Weisen unwissend? alle Denker verstandlos? denn die größte ihrer Thaten ist Tand, und ihre Lebenszeit vor dir ein Hauch; und der Vorzug des Menschen vor dem Thiere, ist dahin — denn hienieden ist Alles eitel.

Dennoch sind wir dein Volk, Genossen deines Bundes,

Söh-

וּבְעֵינֵי כָל־רוֹאֵינוּ. וְתִגְמְלֵנוּ חֲסָדִים טוֹבִים.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים לְעַמּוֹ
יִשְׂרָאֵל:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי.
שֶׁתַּצִּילֵנִי הַיּוֹם וּבְכָל־יוֹם. מֵעַזֵּי פָנִים. וּמֵעַזּוּת
פָּנִים. מֵאָדָם רָע. וּמֵחָבֵר רָע. וּמִשָּׁכֵן רָע.
וּמִפֶּגַע רָע. וּמִשָּׂטָן הַמַּשְׁחִית. מִדִּין קָשֶׁה.
וּמִבַּעַל דִּין קָשֶׁה. בֵּין שֶׁהוּא בֶּן־בְּרִית. וּבֵין
שֶׁאֵינוֹ בֶּן־בְּרִית:

לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם יְרֵא שָׁמַיִם בְּסֵתֶר. וּמוֹדֶה
עַל־הָאֱמֶת וְדוֹבֵר אֱמֶת בְּלִבּוֹ. וְיַשְׁכֵּם וְיֹאמַר:

---

ler, und verfahre mit uns nach deiner wohlwollenden Gnade. Gelobet seyst du Ewiger, der du deinem Volke Israel wohlwollende Gnade erzeigest.

O möge es dein Wille seyn, Ewiger! mein und meiner Väter Gott! uns heute und alle Tage zu bewahren vor Unverschämten und Unverschämtheit, vor bösen Menschen und schlechter Gesellschaft, vor einem bösen Nachbar, vor bösen Zufällen und vor vernichtender Verführung, vor strengem Gerichte und strengem Gegner, er sey unser Bundesgenosse oder nicht.

Immer sey der Mensch gottesfürchtig in seinem Innern, bekenne die Wahrheit, und rede sie vom Herzen, und gewöhne sich früh Morgens Folgendes zu beten:

Herr

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּעֲבִיר
שֵׁנָה מֵעֵינָי וּתְנוּמָה מֵעַפְעַפָּי:

וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
שֶׁתַּרְגִּילֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ. וְדַבְּקֵנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְאַל
תְּבִיאֵנוּ לֹא לִידֵי חֵטְא וְלֹא לִידֵי עֲבֵרָה וְעָוֹן.
וְלֹא לִידֵי נִסָּיוֹן. וְלֹא לִידֵי בִזָּיוֹן. וְאַל תַּשְׁלֵט־
בָּנוּ יֵצֶר הָרַע. וְהַרְחִיקֵנוּ מֵאָדָם רָע. וּמֵחָבֵרוּ
רָע. וְדַבְּקֵנוּ בְּיֵצֶר טוֹב. וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים.
וְכוֹף אֶת־יִצְרֵנוּ לְהִשְׁתַּעְבֵּד־לָךְ. וּתְנֵנוּ הַיּוֹם
וּבְכָל־יוֹם לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ

Gepriesen u. s. w. der du den Schlaf von meinen Augen, und den Schlummer von meinen Augenliedern wegführest.

O möge es dein Wille seyn, Ewiger! unser und unserer Väter Gott! uns Fertigkeit in deiner Lehre und Anhänglichkeit an deine Gebote zu verleihen. Führe uns nicht in die Gewalt der Sünde, des Verbrechens und des Lasters, der Versuchung und der Schande. Laß uns nicht der Leidenschaft unterliegen, und halte uns von bösen Menschen und schlechter Gesellschaft fern; laß uns vielmehr edlen Trieben und tugendhaften Handlungen nachstreben, und beuge unseren Sinn, daß er sich dir unterwerfe. O laß uns heute und immer, Gunst, Liebe und Erbarmen finden in deinen Augen, und in den Augen Aller

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם זוֹקֵף כְּפוּפִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֲשֶׁר רוֹקַע הָאָרֶץ עַל־הַמָּיִם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשָׂה לִי כָּל־צָרְכִּי:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר הָכִין מִצְעֲדֵי־גָבֶר:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אוֹזֵר יִשְׂרָאֵל בִּגְבוּרָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל בְּתִפְאָרָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ:

Gepriesen u. ſ. w. der du die Gebeugten aufrichteſt.

Gepriesen u. ſ. w. der du die Erde neben den Waſſern ausdehnteſt.

Gepriesen u. ſ. w. der du für alle meine Bedürfniſſe ſorgeſt.

Gepriesen u. ſ. w. der du die Schritte des Mannes förderſt.

Gepriesen u. ſ. w. der du Iſrael mit Stärke umgürteſt.

Gepriesen u. ſ. w. der du Iſrael mit Herrlichkeit ſchmückeſt.

Gepriesen u. ſ. w. der du den Müden mit Kraft begabſt.

Ge-

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי עֶבֶד:

אַמֶּנטשפערזאָגען זאָגען דיעזע ברכה | פֿרויענלײַאַטער זאָגען דיעזעם

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי אִשָּׁה: | בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשַׂנִי כִּרְצוֹנוֹ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם פּוֹקֵחַ עִוְרִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מַתִּיר אֲסוּרִים:

Gepriesen u. s. w. der du mich nicht ein Sklave werden ließest.

Gepriesen u. s. w. der du mich nicht ein Weib werden ließest. [1])

(Frauenzimmer beten: Gepriesen u. s. w. der du mich nach deinem Wohlgefallen werden ließest.)

Gepriesen u. s. w. der du den Blinden die Augen öffnest.

Gepriesen u. s. w. der du die Nakten kleidest.

Gepriesen u. s. w. der du die Gefangenen befreiest.

Ge-

---

1) Die Ausschließung des weiblichen Geschlechtes von mehreren Ceremonial-Gesetzen, ist die Veranlassung dieses kurzen Dankgebetes des Mannes.

אֱלֹהַי וְנִשְׁמָה שֶׁנָּתַתָּ בִּי טְהוֹרָה הִיא. אַתָּה
בְרָאתָהּ אַתָּה יְצַרְתָּהּ אַתָּה נְפַחְתָּהּ בִּי. וְאַתָּה
מְשַׁמְּרָהּ בְּקִרְבִּי. וְאַתָּה עָתִיד לִטְלָהּ מִמֶּנִּי
וּלְהַחֲזִירָהּ בִּי לֶעָתִיד לָבֹא. כָּל־זְמַן שֶׁהַנְּשָׁמָה
בְּקִרְבִּי מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי
רִבּוֹן כָּל־הַמַּעֲשִׂים אֲדוֹן כָּל־הַנְּשָׁמוֹת. בָּרוּךְ
אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים וּמֵתִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַנּוֹתֵן
לַשֶּׂכְוִי בִינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא
עָשַׂנִי גּוֹי:

Die Seele, die du mein Gott! mir gegeben, iſt rein; du haſt ſie erſchaffen, du ſie gebildet, du ſie mir eingehaucht, und du bewahreſt ſie in mir — und du wirſt ſie mir einſt nehmen, um ſie mir in der verheißenen Zukunft zurück zu geben. So lange die Seele in mir waltet, preiſe ich dich o Ewiger, du mein und meiner Väter Gott! Meiſter aller Werke, Urheber aller Seelen. Gelobet ſeyſt du Ewiger, der du einſt verweſte Körper wieder beſeeleſt.

Geprieſen ſeyſt du Ewiger, unſer Herr! Beherrſcher der Welt! der du dem Hahne die Einſicht gegeben, Tag und Nacht zu unterſcheiden.

Geprieſen ſeyſt du Ewiger, unſer Herr! Beherrſcher der Welt! der du mich nicht ein Heide werden ließeſt.

Ge=

אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר.
הַפֵּאָה וְהַבִּכּוּרִים וְהָרָאָיוֹן וּגְמִילוּת
חֲסָדִים וְתַלְמוּד תּוֹרָה: אֵלּוּ דְבָרִים
שֶׁאָדָם אוֹכֵל פֵּרוֹתֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהַקֶּרֶן
קַיֶּמֶת לָעוֹלָם הַבָּא. וְאֵלּוּ הֵן. כִּבּוּד אָב וָאֵם
וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְהַשְׁכָּמַת בֵּית הַמִּדְרָשׁ
שַׁחֲרִית וְעַרְבִית וְהַכְנָסַת אוֹרְחִים וּבִקּוּר
חוֹלִים וְהַכְנָסַת כַּלָּה וְהַלְוָיַת הַמֵּת וְעִיּוּן
תְּפִלָּה וְהֲבָאַת שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וְתַלְמוּד
תּוֹרָה כְּנֶגֶד כֻּלָּם:

Folgende Gegenstände hat das Gesetz durch kein Maaß beschränkt: Den Ackerwinkel [1]), die Erstlinge [2]), die Erscheinung [3]), die Mildthätigkeit und das Forschen im Gesetze.

Nachstehende Handlungen gewähren dem Menschen einen Genuß schon in dieser Welt, und sind ein bleibendes Gut für das zukünftige Leben. Sie heißen: Verehrung gegen Eltern, Ausübung der Mildthätigkeit, fleißiges Besuchen der Religionshäuser, Gastfreiheit, Versorgung der Kranken, Ausstattung der Bräute, Begleitung der Leichen, Andacht im Gebete, Friedenstiftung zwischen entzweiten Freunden; doch fleißiges Forschen im Gesetze, hält allen diesen Handlungen das Gleichgewicht.

Die

---

1) Die Ackerwinkel durften von dem Eigenthümer nicht abgeärndtet, und mußten für die Armen zurückgelassen werden. (3. M. 19, 9—10.)

2) Ueber die Darbringung der Erstlingsfrüchte, siehe 2. M. 23, 19.

3) Die Gabe, welche bei der jährlich dreimaligen Erscheinung vor Gott in den Tempel gebracht wurde. (5. M. 16, 16.)

וּבְפִיּוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ
וְצֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. כֻּלָּנוּ
יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתֶךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ
הַמְלַמֵּד תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר
בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת־תּוֹרָתוֹ.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ:
יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

---

des Hauses Israel, angenehm seyn; damit wir, unsere Nachkommen und die Nachkommen deines Volkes, des Hauses Israel, alle deinen Namen erkennen, und deine Lehre üben. Gelobet seyst du Gott! der du deinem Volke Israel das Gesetz begreifen lehrest.

Gepriesen seyst du Ewiger, unser Gott, Beherrscher der Welt! der du uns aus allen Heidenvölkern erkohren, und uns dein Gesetz gegeben hast. Gelobet seyst du Ewiger, du Geber des Gesetzes!

Der Ewige segne dich und behüte dich. Der Ewige lasse sein Antlitz dir leuchten und sey dir gnädig. Der Ewige wende seyn Antlitz dir zu, und gebe dir Glückseligkeit.

Fol-

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר
יָצַר אֶת־הָאָדָם בְּחָכְמָה. וּבָרָא בוֹ נְקָבִים
נְקָבִים חֲלוּלִים חֲלוּלִים. גָּלוּי וְיָדוּעַ לִפְנֵי כִסֵּא
כְבוֹדֶךָ שֶׁאִם יִפָּתֵחַ אֶחָד מֵהֶם אוֹ יִסָּתֵם אֶחָד
מֵהֶם. אִי אֶפְשַׁר לְהִתְקַיֵּם וְלַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא כָל־בָּשָׂר וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר
קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לַעֲסוֹק בְּדִבְרֵי תוֹרָה:
וְהַעֲרֶב־נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת־דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ

Gepriesen seyst du Ewiger, unser Gott, Weltherrscher! der du den Menschen mit Weisheit gebildet, und ihm manche Oeffnungen und manche Höhlungen anerschaffen hast. Es ist offenbar, und vor dem Throne deiner Majestät bekannt, daß, wenn eine dieser Höhlungen sich weit öffnen, oder eine dieser Oeffnungen sich zuschließen würde, man sich unmöglich erhalten, ja nimmermehr bestehen könnte vor dir. Gebenedeyet seyst du Ewiger! Heilspender allen Geschöpfen, der du wunderbar fortwirkest.

Gepriesen seyst du Ewiger, unser Herr, Beherrscher der Welt! der du uns durch deine Gebote geheiliget, und uns geboten hast, uns mit der Lehre der Religion zu beschäftigen.

Laß doch o Ewiger, unser Gott! den Inhalt deiner Lehre unserem Munde und dem Munde deines Volkes,

des

נוֹרָא: וְהוּא הָיָה וְהוּא הֹוֶה. וְהוּא יִהְיֶה
בְּתִפְאָרָה: וְהוּא אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי. לְהַמְשִׁיל וְלוֹ
לְהַחְבִּירָה: בְּלִי רֵאשִׁית בְּלִי תַכְלִית. וְלוֹ הָעֹז
וְהַמִּשְׂרָה: וְהוּא אֵלִי וְחַי גּוֹאֲלִי. וְצוּר חֶבְלִי
בְּעֵת צָרָה: וְהוּא נִסִּי וּמָנוֹס לִי. מְנָת כּוֹסִי בְּיוֹם
אֶקְרָא: בְּיָדוֹ אַפְקִיד רוּחִי בְּעֵת אִישַׁן וְאָעִירָה:
וְעִם־רוּחִי גְּוִיָּתִי. יְיָ לִי וְלֹא אִירָא:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר
קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדָיִם:

---

fortbeſtehen; den Er war, Er iſt, und Er wird ſeyn immer in Herrlichkeit. Er iſt einzig, dem kein Anderer gleicht oder nahe kommt. Ohne Anfang iſt er, und ohne Ende. — Sein iſt die Macht und die Herrſchaft. Dieſer iſt mein Gott, mein ewig lebender Erlöſer. Er iſt der Fels in meinem Leiden, zur Zeit der Noth. Er iſt mein Panier und meine Zuflucht, Er der Kelch meines Schickſals, wenn ich ihn anrufe. Seiner Hand übergebe ich meinen Geiſt, wenn ich ſchlafe und wenn ich erwache; und mit meinem Geiſte auch meine Hülle. Gott ſtehet mir bei, ich fürchte nichts.

Geprieſen ſeyſt du Ewiger, unſer Gott, Beherrſcher der Welt! der du uns durch deine Geſetze geheiliget, und uns das Händewaſchen geboten haſt.

Ge=

דָּבָר בְּקִדְמוּתוֹ: גּוֹמֵל לְאִישׁ חֶסֶד כְּמִפְעָלוֹ.
יִתֵּן לָרָשָׁע רָע כְּרִשְׁעָתוֹ: יִשְׁלַח לְקֵץ יָמִין
מְשִׁיחֵנוּ. לִפְדוֹת מְחַכֵּי קֵץ יְשׁוּעָתוֹ: מֵתִים
יְחַיֶּה אֵל בְּרֹב־חַסְדּוֹ. בָּרוּךְ עֲדִי־עַד שֵׁם
תְּהִלָּתוֹ:

אֲדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מָלַךְ. בְּטֶרֶם כָּל־יְצִיר
נִבְרָא: לְעֵת נַעֲשָׂה בְחֶפְצוֹ כֹל. אֲזַי מֶלֶךְ שְׁמוֹ
נִקְרָא: וְאַחֲרֵי כִּכְלוֹת הַכֹּל. לְבַדּוֹ יִמְלוֹךְ

---

11) Der dem Frommen vergilt nach ſeinem verdienſtlichen Streben,
Böſes dem Böſen ertheilt, wie es ſein Frevel erheiſcht.
12) Er wird, naht der Tag einſt heran, den Erlöſer uns ſenden,
Zu befreien alsdann die des Heils Erfüllung erharret.
13) Und dann die Todten erwecken mit ſeiner unendlichen Huld.
In Ewigkeit ſey er, ſein ruhmvoller Name geprieſen.

אדון עולם.

Der Herr des Weltalls thronte ſchon, bevor er irgend ein Geſchöpf ins Daſeyn rief; doch als durch ſeinen Willen die Schöpfung ward, da wurde ſein Name als Regent bekannt. Und wenn dieſes All auch in Nichts zerfällt, das Reich des Furchtbaren allein, wird dennoch fort=

לְכָל־דָּבָר אֲשֶׁר נִבְרָא. רִאשׁוֹן וְאֵין רֵאשִׁית
לְרֵאשִׁיתוֹ: הִנּוֹ אֲדוֹן עוֹלָם לְכָל־נוֹצָר יוֹרֶה
גְּדֻלָּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ: שֶׁפַע נְבוּאָתוֹ נָתַן אֶל־אַנְשֵׁי
סְגֻלָּתוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ: לֹא קָם בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה
עוֹד. נָבִיא וּמַבִּיט אֶת־תְּמוּנָתוֹ: תּוֹרַת אֱמֶת
נָתַן לְעַמּוֹ אֵל. עַל יַד נְבִיאוֹ נֶאֱמַן בֵּיתוֹ: לֹא
יַחֲלִיף הָאֵל וְלֹא יָמִיר דָּתוֹ. לְעוֹלָמִים
לְזוּלָתוֹ: צוֹפֶה וְיוֹדֵעַ סִתְרֵינוּ. מַבִּיט לְסוֹף

---

4) Urheber iſt er von allen Dingen der Schöpfung;
Urweſen iſt er, von keinem Anfange begränzt.
5) Herr des Weltalls iſt er, und allen Geſchöpfen
Lehrt ſeine Größ' er, und ſeine Herrſchaft erkennen.
6) Aber verliehen hat er Ausſtrömung prophetiſchen Geiſtes
Den Männern ſeiner Wahl, ſie, ſeines Ruhmes Verkünder.
7) Doch gleich Moſes, erſtand in Iſrael nie ein Prophet,
Der alſo geſchauet enthüllet den Anblick der Gottheit.
8) Seinem Volke ertheilet der Allmächt'ge Lehre der Wahrheit
Durch dieſen Propheten, ihn, ſeines Hauſes Vertrauten. —
9) Nie verändert der Herr, in Ewigkeit niemals
Vertauſcht er dieſes Geſetz mit irgend anderer Satzung.
10) Er durchblickt und weiß unſere heimlichſte Regung,
Schauet vor dem Beginn, die Ereigniſſe alle. —

Der

תִּשְׁמַע קוֹלִי· בֹּקֶר אֶעֱרָךְ־לְךָ וַאֲצַפֶּה: אֲנִי קָרָאתִיךָ
כִּי־תַעֲנֵנִי אֵל· הַט־אָזְנְךָ לִי שְׁמַע אִמְרָתִי: רַגְלִי עָמְדָה
בְּמִישׁוֹר בְּמַקְהֵלִים אֲבָרֵךְ יְיָ:

יִגְדַּל אֱלֹהִים חַי וְיִשְׁתַּבַּח· נִמְצָא וְאֵין עֵת
אֶל־מְצִיאוּתוֹ: אֶחָד וְאֵין יָחִיד כְּיִחוּדוֹ· נֶעְלָם
וְגַם אֵין סוֹף לְאַחְדוּתוֹ: אֵין לוֹ דְמוּת הַגּוּף
וְאֵינוֹ גוּף· לֹא נַעֲרוֹךְ אֵלָיו קְדֻשָּׁתוֹ: קַדְמוֹן

---

schon des Morgens höreſt du mein Gebet, ſchon des Morgens richte ich es an dich und harre. Ich rufe dich an, auf daß du mich erhöreſt; Allmächtiger! neige mir dein Ohr, vernimm meinen Vortrag. Wohl ſteht mein Fuß auf rechter Bahn, wenn ich in Chören den Ewigen preiſe.

Morgengebete.

Lobgeſang, in welchem die dreizehn Glaubensartikel enthalten ſind. (יגדל)

1) Verherrlicht ſey der lebendige Gott und geprieſen;
Ein Weſen iſt er, deſſen Daſeyn die Zeit nicht beſchränkt.
2) Einig iſt er — und keine Einheit iſt ſeiner vergleichbar;
Unſichtbar iſt er — und ſein einiges Weſen unendlich.
3) Nicht Körperform hat er, und iſt auch nicht Körper;
Nichts kann ſeiner Heiligkeit gleichgeſtellt werden.

עָלֶיךָ בָּטַחְתִּי יְיָ. אָמַרְתִּי אֱלֹהַי אָתָּה: שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנַי
בְּשׁוּעֲעִי אֵלֶיךָ. בְּנָשְׂאִי יָדַי אֶל־דְּבִיר קָדְשֶׁךָ: יְיָ אֱלֹהָי.
שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי: אֵלֶיךָ יְיָ אֶקְרָא וְאֶל־אֲדֹנָי
אֶתְחַנָּן: הָאִירָה פָנֶיךָ עַל־עַבְדֶּךָ. הוֹשִׁיעֵנִי בְחַסְדֶּךָ:
כִּי־לְךָ יְיָ הוֹחָלְתִּי. אַתָּה תַּעֲנֶה אֲדֹנָי אֱלֹהָי: שִׁמְעָה
תְפִלָּתִי יְיָ. וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה. אֶל־דִּמְעָתִי אַל־תֶּחֱרַשׁ:
שְׁמַע יְיָ וְחָנֵּנִי. יְיָ הֱיֵה עוֹזֵר לִי:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שָׂמַחְתִּי בְּאוֹמְרִים לִי בֵּית יְיָ נֵלֵךְ:
שָׁשׂ אָנֹכִי עַל־אִמְרָתֶךָ. כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב: הַקְשִׁיבָה
לְקוֹל שַׁוְעִי מַלְכִּי וֵאלֹהָי כִּי אֵלֶיךָ אֶתְפַּלָּל: יְיָ בֹּקֶר

---

vertraue, so rufe ich laut: Du bist mein Gott! Erhöre die Stimme meines Flehens, wenn ich zu dir rufe, wenn ich meine Hände aufhebe zur Halle deiner Heiligkeit. Schon flehete ich zu dir, o Ewiger, mein Gott! und du ließest mich genesen; darum will ich dich Ewiger! ferner anrufen, und zu dir flehen o Herr! Laß deine Vorsicht leuchten über deinen Knecht, hilf mir durch deine Liebe; denn zu dir, Allgütiger! harre ich, — du gewährest mir, mein Herr und mein Gott! Erhöre mein Gebet o Ewiger! vernimm mein Flehen, schweige nicht bei meinen Thränen. Erhöre mich Ewiger! und sey mir gnädig; Allmächtiger! sey mir ein Helfer.

Stufengesang David's. Ich freue mich, wenn man zu mir spricht: Laß in des Ewigen Haus uns gehen. Entzückt bin ich ob deiner Verheißung, wie ein Finder großer Beute. Vernimm die Stimme meines Flehens, mein König und mein Gott! wenn ich vor dir bete. Ewiger!

ביים מיינטריטטע מין דמז בעטהויז ווירד דיעזעם גענאגט.

מַה־טֹּבוּ אׇהָלֶיךָ יַעֲקֹב. מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל:
וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבֹא בֵיתֶךָ. אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל־
הֵיכַל קׇדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ: יְיָ אָהַבְתִּי מְעוֹן בֵּיתֶךָ.
וּמְקוֹם מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ: וַאֲנִי אֶשְׁתַּחֲוֶה וְאֶכְרָעָה
אֶבְרְכָה לִפְנֵי־יְיָ עֹשִׂי: וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת
רָצוֹן. אֱלֹהִים בְּרׇב־חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ:
אֲנִי קׇרָאתִיךָ כִּי־תַעֲנֵנִי אֵל. הַט־אׇזְנְךָ לִי שְׁמַע אִמְרָתִי:
אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָּנֶיךָ. אֶשְׂבְּעָה בְהָקִיץ תְּמוּנָתֶךָ: וַאֲנִי

Beim Eintritte in das Gotteshaus.

(מה טבו.)

Wie lieblich sind deine Zelte Jakob! deine Wohnungen Israel!

Und ich — in Zuversicht auf die Größe deiner Gnade — ich betrete dein Haus, bete hingestreckt in Gottesfurcht im Tempel deiner Heiligkeit. Ewiger! ich liebe deiner Wohnung Stätte, den Ort, wo deine Ehre thront. Ich bete an, ich beuge mich, und kniee nieder vor dem Ewigen meinem Schöpfer. Ich richte mein Gebet zu dir, o Ewiger! dich flehend um eine Gnadenzeit — um deine unendliche Güte. O erhöre mich mit dem Wohlwollen deines Heils!

Ich rufe dich an, denn du erhöreſt mich, Allmächtiger! Neige mir dein Ohr, vernimm mein Gebet! Ich werde einſt in Unſchuld dein Antlitz ſchauen, erwachend mich ergötzen an deinem Anblicke. Und da ich, Ewiger! auf dich

Seite.

Priſterſegen ברכת כהנים 183

Schemona-Eßre-Gebet für das Neujahrsfeſt

קפו . . . . . תפלת ראש השנה

196 . . . . . שחריח לראש השנה

Mussaph-Gebet am Neujahrsfeſte

קצא . . . תפלת מוסף לראש השנה

201 . . . . . סדר תשליך

201 . . . . . סדר תפלת יום כפור

Schemona-Eßre-Gebet für den Verſöhungstag

רב . . . . . תפלת יום כפור

Schlußgebet für den Verſöhungstag נעילה . . . ריב

דיד . . . . . הדלקת גר חנוכה

214 . . . . . סדר פורים

Gebet nach dem Eſſen סדר ברכת המזון . . . ירטז

Gebet vor dem Schlafengehen

רבא . . . סדר קריאת שמע על המטה

Seite

Mufsaph-Gebet für den Sabbath und für den Neumondtag an Sabbath מוסף לשבת ולשר"ח . . קח

Schlußgeſang שיר הכבוד . . . . . קטו

Abendgebeth für den Sabbath מנחה לשבת . . . קיט

Die Ethik der Altrabbinen פרקי אבות.

1. Abſchnitt . . . . . קכט

2. — . . . . . קלב

3. — 136

4. — . . . . . קמג

5. — 147

6. — 154

Nachtgebet beim Ausgange des Sabbaths סדר מוצאי שבת 161

Gebet für Neumond-Feſt und Feuertage הלל . . . . . קסט

Mussaph-Gebet für Neumondtage מוסף לראש חדש קער

Schemona-Eßre-Gebet für das Paſſah-Wochen- und Laubhüttenfeſt סדר התפלה לרגלים . . . . קעו

שחרית ליום טוב . . . . . קעח

Mussaph-Gebet für das Paſſah-Wochen- und Laubhüttenfeſt תפלת מוסף לרגלים 178

Prie-

	Seite
Gebet in den 10 Bußtagen אבינו מלכנו	נה
Gebet an Montag und Donnerſtag והוא רחום . .	57
תחנון	סד
אל ארך אפים	67
Vorleſung aus dem Pentateuch סדר קריאת התורה .	67
אשרי למנצח ובא לציון . . .	שא
קדיש	עד
עלינו	עה
יהי יי אלהינו עמנו	75
Die 13 Glaubensartikel	77
לכו נרננה	79
לכה דודי	83
Abendgebete für Wochen- und feyertage	
תפלת ערבית	84
Nachtgebet für den Sabbath	
תפלת ערבית לשבת	89
Morgengebte für den Sabbath נשמת .	92
יקום פורקן	103
Gebet für ſeine Majeſtät den Kaiſer etc.	105
Ankündigung des Neumondes	קז

Inhalts-Verzeichniss.

Seite

Beim Eintritt in das Gotteshaus מה טבו . . . א

Morgengebete

Lobgesang in welchem die 13 Glaubensartikel enthalten sind יגדל . . . . . ב

ארון עולם . . . . . ג

ברכות השחר 3

עטיפת ציצית והנחת תפלין . . . . . יג

ברוך שאמר . . . . . יד

Sabbath und Festtagsgebete למנצח . . . . . יח

Fortsetzung der Gebete für alle Tage יהי כבוד . . . . . כז

אשרי . . . . . כח

Die 18 Benedeyungen שמנה עשרה 44

Ge=

Ein gleiches Wagniß dehnt sich auch auf die Psalmen aus; denn in dieser Hinsicht bin ich oft von meinen Vorgängern abgewichen, welche die mendelsohnische Uibersetzung beibehalten haben.

Man beschuldige mich ja nicht, daß ich etwa die Vortrefflichkeit dieser Uibersetzung, nicht anerkenne; ich beuge das Knie vor dem Verdienste des großen Weltweisen, auch als Uibersetzer der heiligen Psalmen. Auch habe ich mich über diese Leistung des Verewigten, bereits öffentlich panegyrisch ausgesprochen [1]); aber der dichterische Aufschwung des deutschen Psalmisten, schien mir dem Gebetstyle nicht ganz zusagend, und hat mich öfter zu einer eigenen Uibersetzung bewogen. Ich habe viele Stellen anders verstanden und gedeutet. Möge der geneigte Leser meine Ansichten, und den Werth meiner Uibersetzung einer Prüfung würdigen; ich werde jedes, selbst meiner Arbeit nachtheiliges Urtheil, dankend aufnehmen, ist es nur bescheiden und mit belehrender Sachkenntniß vorgetragen.

Prag im Monate Mai 1829.

M. J. Landau.

---

1) In der Vorrede zu den Psalmen von Mendelssohn und dessen Würdigung der akademischen Vorlesungen über die heilige Poesie der Hebräer, von Lord-Bischof Lowth.

Stunden zu widmen [1]). Die in dem Gebetbuche befindliche Auswahl ist eine Erleichterung für den Geschäftsmann und den Ungelehrten, um wenigstens auf diese Weise diesem Gesetze zu entsprechen. So wurden auch die Pirke Aboth die man eine Ethik der Altrabbinen nennen kann, darum den Gebeten angeschlossen, um sie an den Sabbathtagen der Sommermonate zu lesen, und den Ruhetag auf eine nützliche und gottgefällige Weise zu feyern.

Unter den später verfaßten Gebeten gehören jene, welche bloß am Montage und Donnerstage gebetet werden. Die Zeit wann sie verfaßt worden sind, haben wir in der Uibersetzung selbst (siehe S. 57. in der Anmerkung) erörtert. Auch einige metrische Gesänge wurden dem Gebetbuche angehängt, an welchen der angewandte Reim, das späte Zeitalter ihrer Entstehung verräth.

Die allmählige Abnahme der Kenntniß der hebräischen Sprache unter den Juden im Allgemeinen, und die gänzliche Unkenntniß derselben unter dem weiblichen Geschlechte insbesondere, hat schon in frühern Zeiten das Bedürfniß rege gemacht, das Gebetbuch in der herrschenden Volkssprache zu übersetzen. Der wirkende Geist Mendelsohns unter seinen Glaubensgenossen, und das allgemeine Fortschreiten der deutschen Sprachbildung überhaupt, machten die alten Verdeutschungen unbrauchbar, und ermunterten zu neuen Uibersetzungen. Obwohl Männer wie Euchel, Friedländer und Heidenheim, in dieser Beziehung viel geleistet haben; so habe ich es dennoch gewagt, eine neue Uibersetzung vorzulegen. Möge der sprachkundige Leser, meinen Ansichten und den sich dadurch ergebenden Abweichungen Aufmerksamkeit schenken, und den von mir aufgefaßten und dargestellten Sinn, mit der Uibersetzung meiner geschätzten Vorgänger vergleichen und prüfen.

---

1) S. Maimonides Hilchoth Talmud Thora Kapitel I. Abschnitt 8. und Hilchoth Tephilla Kap. VII. Abschnitt 11.

oder die beständige Richtung des Herzens auf Gott begreift, sondern daß alles in diesem Ausdrucke eingeschlossen wird, was zur unmittelbaren Unterhaltung und Beschäftigung unserer Seele mit dem höchsten Wesen gehört; ich rechne dazu alle Betrachtung und Bewunderung, alles Lob und alle eigentliche Anbetung Gottes; alle Bewegungen, Erkenntnisse und Danksagungen für seine Wohlthaten, alle Bekenntnisse der Scham und der Traurigkeit über die Vergehungen gegen ihn. Alle Versicherungen des Zutrauens zu Gott, alle Beugungen des Gemüthes unter Gott, und alle Aufopferungen für Gott.

Diese Andachtsübungen des gekrönten Sängers boten eine reiche Auswahl dar, um die entsprechendesten Psalmen als bestimmte Gebete zu benützen. Die Altrabbinen säumten nicht, eine solche Sammlung in dem geordneten Gebetbuche aufzunehmen, und sie wurden so wie jene des Esra und seiner Schule, die eigentlichen Stammgebete.

Außer jenen Stammgebeten haben sie auch mehrere Gebete für die verschiedenen Lagen und Verhältnisse des Lebens verfaßt, und sie auch mit einer bedeutenden Anzahl Segenssprüche vermehrt; denn nach dem altrabbinischen Grundsatze darf der Mensch hienieden nichts genießen, ohne des himmlischen Spenders benedeyend zu gedenken [1]); auch sollte jeder Israelite täglich durch hundert Segenssprüche die unendlichen Wohlthaten des himmlischen Spenders anerkennen [2]), und ihre Formeln wurden dem Gebetbuche einverleibt.

Die in den Gebeten aufgenommenen Bibelstellen und Lehrsätze aus der Mischna und dem Talmud, haben den Zweck, das Gesetz zu erfüllen welches jedem Israeliten zur Pflicht macht, dem Lesen dieser Gegenstände bestimmte Stun-

---

1) אסור לו לאדם שיהנה מן העולם הזה בלא ברכה (Berach. 35, 1).

2) חייב אדם לברך מאת ברכות בכל יום (Menach. 43, 2).

der Talmud einen gewissen Onias aus Magala [1]), dessen Gebet in Regennoth kräftig wirkte [2]).

Die Psalmen wurden, seitdem sie der heiligen Harfe entklungen waren, als die besten Muster des Gebetes anerkannt; denn sie sind die Quellen aller erhabenen Ausdrücke, welche zur Erhebung des Herzens und zur wahren Andacht begeistern. Wenn ich von dem Nutzen der Psalmen in der Uibung des Gebetes rede — drückt sich ein frommer Schriftsteller aus — so verstehe ich dasselbe in der weitesten Bedeutung dieses Wortes, da es nicht blos Bitte und Fürbitte

oder

---

1) חוני המעגל (Taanith 23, 1).

2) Ich zweifle keineswegs daß dieser Onias derselbe sey, der in Josephus (Antiqu. L. XIV. c. I.) vorkömmt, und von diesem Geschichtsschreiber ein Liebling Gottes genannt wird.

Die Erwähnung dieses Namens, und die Mittheilung seiner Katastrophe, bietet die Geschichte der Belagerung Jerusalems durch Hyrkanus dar, während er durch Beistand des arabischen Königs Aretas, Aristobulus und die Priester daselbst einschloß. Die meisten Juden retteten sich durch die Flucht nach Egypten. Damahls — erzählt Josephus — lebte ein frommer und tugendhafter Mann, der ein wahrer Liebling Gottes war, und Onias hieß. Dieser erflehete einst von Gott, als im Lande eine Dürre herrschte, einen fruchtbaren Regen. Zur Zeit jener Unruhe wollte Onias, der die längere Dauer derselben fürchtete, ebenfalls das Land verlassen. Schon war er zur Flucht bereit, als der Ruhm, den er dadurch erlangte, daß sein Gebet die Dürre abwandte, ihn ins Lager des Hyrkan rief, wo man von ihm nichts geringeres forderte, als durch die Kraft seines Gebetes den eingeschlossenen Aristobulus und seinen Anhang zu verfluchen. Der fromme Onias widersetzte sich lange einer solchen Zumuthung; als ihn aber das Volk dazu zwingen wollte, so stellte er sich in dessen Mitte und betete: Allmächtiger Herr und Beherrscher des Weltalls! Sieh! diese Menschen hier sind dein Volk, und die Belagerten deine Priester; o mögest du weder diese noch jene erhören, wenn sie gegen einander dich anflehen! — Nachdem er also gebetet hatte, wurde er von diesem gottlosen Volke zu Tode gesteiniget. — Josephus erzählt ferner, wie Gott diese gräuliche That gerächet hat.

lose Beten in den Worten kräftig ausgesprochen: Sie heuchelten ihm mit ihrem Munde, und logen ihm mit ihrem Geschwätze, aber ihr Herz hängt nicht fest an ihm (Ps. 78, 36, 37). Bei dieser Stelle bemerkt Aben-Esra: Daraus geht deutlich hervor, daß das Haupterforderniß bei einem Gebete, die Andacht des Herzens sey [1]).

Die Altrabbinen haben durch treffliche Lehren auf dieses Hauptbedürfniß aufmerksam gemacht. Der Betende — sagen sie — soll die Augen niedersenken, das Herz aber erheben [2]); er soll sein Herz empor zum Himmel richten [3]). Wer in keiner ruhigen Gemüthsstimmung ist, soll nicht beten [4]); denn nur Heiterkeit des Gemüthes beseelt das Gebet. Man mag viel oder wenig beten, gleich viel, wenn nur das Herz zur himmlischen Andacht gestimmt ist [5]). So gibt es mehrere zerstreute Stellen im Talmud, die vorzüglich dahin deuten, das Beten nicht zum Frohndienste herabzuwürdigen, sondern die Andacht durch Liebe und Ehrfurcht vor Gott, und durch das kindliche Vertrauen auf den allgütigen Schöpfer in uns zu erwecken.

Uiber die Kraft und Wirksamkeit des Gebetes findet man in Talmud verschiedene Beispiele; denn selbst nach dem Ausspruche aufgeklärter und berühmter Denker, kann das Gebet wunderbare und staunenswürdige Veränderungen in und außer dem Menschen hervorbringen [6]). So nennt

der

---

1) הנה התברר כי עקר התפלה כונת הלב.

2) המתפלל צריך שיתן עניו למטה ולבו למעלה (Jebam. 105, 2).

3) צריך שיכוין את לבו לשמים (Berach. 31. 1).

4) כל שאין דעתו מיושבת עליו אל יתפלל (Erubin 65, 1).

5) אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים (Menach. letzte Mischna. Berach. 17, 1).

6) Krug allgemeines Wörterbuch der philosophischen Wissenschaften II. B. S. 110

zu verfassen. Die drei ersten Segenssprüche, enthalten das Lobgebet; die drei letzten das Dankgebet, und die zwölf mittlern sind allgemeine Bittgebete für alle Klassen; dadurch wurden diese Sprachverstümmler befähigt, ein reines Gebet, so wie der Beredsame vorzutragen. Zu diesem Zwecke wurden auch andere Lobsprüche und Gebete, später bei den Israeliten eingeführt, damit sich der Unkundige vernünftig abgefaßter Gebetformeln bedienen könne."

„Die Anzahl der Gebete bestimmte diese hohe Schule nach der Zahl der bestandenen Opfer. Es wurde daher als Andenken der zwei täglichen Opfer, täglich zweimal, und an einem Tage wo ein Zugabs- (Mussaph-) Opfer Statt fand, dreimal gebetet. Auch haben sie in dieser Beziehung ein Nachtgebet verordnet, weil die Knochen des Abendopfers, die Nacht hindurch von der Flamme verzehrt wurden; nach den Worten der Schrift: „Dieses Brandopfer soll die ganze Nacht hindurch bis an den Morgen auf der Feuerstelle des Altars liegen bleiben, und das Feuer des Altars soll auch des Nachts darauf brennen (3 M. 6, 2). Diese für das Gebet täglich bestimmten Zeitabschnitte hat auch der Psalmist angedeutet: Abends, Morgens und Mittags bete ich und wimmere, und er erhört meine Stimme (Ps. 55, 18). Zwar wurde das Nachtgebet nicht so wie das Morgen- und Abendgebet, als Pflicht angeordnet, doch haben die Israeliten an allen Orten sich selbst dazu verpflichtet."

Bestimmte Gebetformeln waren zwar lange vor Esra im Schwange; denn jene ohne Andacht und von keinen frommen Sinne beseelten zum Lippengebete herabgewürdigten Formeln, wurden durch den Propheten verwiesen. Der Herr sprach — heißt es daselbst — „Da dieses Volk sich bloß mit seinem Munde mir naht, mich mit seinen Lippen verehrt, ihr Herz aber von mir ferne hält; so ist ihre mir erzeugte Ehrfurcht nichts anderes, als einstudierte Menschenvorschrift" (Jesaias 29, 13). Auch der göttliche Sänger Asaph hat sich über das andachts-

und für die Gnade Gottes in der Vergangenheit und Gegenwart. Der Wohlredner konnte sich in seinen Gebeten ausbreiten und länger dabei verweilen; der Unberedsame aber betete wie er konnte, und wann er wollte; auch durfte jeder die Anzahl der zu verrichtenden Gebete selbst bestimmen. Mancher betete des Tages einmal, mancher wieder mehrmal des Tages. Zu bemerken aber ist, daß jeder Betende sein Angesicht jener Gegend zuwendete, wo einst der heilge Tempel stand; denn so war es Gebrauch von Moses Zeiten bis zu den Zeiten Esra's [1]).“

„Als die Israeliten — so fährt der gelehrte Maimonides fort — in den Zeiten des gottlosen Nebuchadnezar in das Exil geriethen, wurden sie unter Perser, Griechen, und unter andere Völkerschaften zerstreuet. Die Kinder welche sie in den verschiedenen Ländern zeugten, sprachen einen aus verschiedenen Sprachen vermischten Dialekt, und konnten sich in keiner bestimmten Sprache vollkommen ausdrücken. Diese Ausartung wirft ihnen Nehemias vor, indem er von ihnen sagt (13—24): ihre Kinder sprechen zur Hälfte Aschdodith, denn sie verstehen weder hebräisch noch sonst eine reine Volkssprache. Sie mußten daher die Bitt- und Lobgebete, aus Unkenntniß der hebräischen Sprache, in einem unverständlichen Dialekt vortragen. Diese ihre Unwissenheit veranlaßte Esra und seine Schule, die Formeln der achtzehn Segenssprüche als tägliche Gebete für sie

zu

1) So hat auch Daniel als den Standpunkt wo er täglich dreimal betete, jene Fenster seines Gemaches gewählt, deren Lage gegen Jerusalem war (Daniel 6, 11). Und so heißt es auch in dem großen Gebete Salomo's: Und sie sollen ihr Gebet vor dir verrichten, mit hingewandtem Gesichte zu dem Lande, das du ihren Eltern gegeben, zu der Stadt die du erwählt hast, und zu dem Hause, daß ich deinem Namen zu Ehren erbauet (1. Kön. 8, 48). Ich kann aber der Quelle nicht nachspüren, aus welcher Maimonides diesen Gebrauch schon von Mose herleiten will.

Vorrede.

Uiber die uralten Gebete der Hebräer, spricht sich Maimonides also aus: „Das Gebot täglich zu beten liegt in der Bibelstelle: Ihr sollt dem Ewigen euerem Gotte dienen“. (2. M. 23, 25).

„Die Tradition lehrt, daß unter Dienst, das Gebet verstanden wird. Die Weisen folgern dieses aus dem Ausdrucke: „und ihm zu dienen mit ganzem Herzen“ (5. M. 11, 13). Unter Dienst mit ganzem Herzen, kann nur das Gebet verstanden werden. Weder die Anzahl noch die Formel oder die Zeit der Gebete, wurde in der heiligen Schrift bestimmt. Aber auch das weibliche Geschlecht und selbst Dienstboten waren verpflichtet ihr Gebet zu verrichten, weil ihnen die Erfüllung eines jeden Gebotes, welches nicht von einer Zeit abhängt, zur Pflicht gemacht wird. Dieses Gebot wurde auf folgende Weise erfüllt: Erstens durch das Lobgebet; dieses besteht in der Bewunderung der unendlichen Vollkommenheit Gottes. Zweitens durch das Bittgebet [1]), welches unsere Angelegenheiten, Bedürfnisse und Wünsche enthält, und mit der Bitte um die Gewährung dessen was wir wünschen, schließt. Einem solchen Gebete gibt nur der inbrünstige Vortrag Schwung. Drittens durch das Dankgebet; dieses enthält die Anerkennung und den Zoll der Dankbarkeit, für die Wohlthaten

und

1) Das erste Beispiel eines Bittgebetes, welches sich durch seine Einfachheit und Naivität auszeichnet, ist jenes von dem Erzvater Jakob (1. B. M. 25, 20—22).

בפרט בפרקי אבות דברי חלהים חיים בחר משה כמה דברים רחוים לאמרם, וקרא שמו תולדות אבות, ויקהל משה את כל הדברים החלה ויעל לותם על מזבח הדפום שלו, ויפים בלותיות חדשות מרט וחרות מעשה חרש וחשב, כייר לבן ודיו שמורה ונחוה, פזר הולחות רבות לעשות לחמרות ה' נרופה בלילוף לותיות כתות מחירות ומזהירות עיכי הקורח; ויהי כועם ה' חלהיכו ויכוכן מעשה ידיו למלות חן וחכל טוב בעיכי חלקים וחדש ויברכהו בהלחה, גם הקוכים הכושחים את כפם ותמכו ידי משה בחמיר כסף יפתו ברכה מאת ה', ומובטחים לכחכו שלח יקומו חכשים בחדיכות תחרות להדפים שום ספר חשר עמל בו המחבר, ולהפיל גורלם עם חכשי משיגי גבול רעהו חשר שכח ה' לותם, וחזהרה הזאת כבר כתובה בתורתכו הקדושה.

חשרי לחדוכיכו הקיסר החדיל החסיד יר"ה חשר כתן לכו חוקים ומשפטים טובים בחרבות תחת ממשלתו לדק ילין זה, כמבואר בפתשגן הכיתן בשלשה עשר יום לחודש יחכויר למספרם 1781 שם כשגב הזהרתו בחמרו: עכש יעכש כל המרים יד להשיג גבול רעהו לחומם יגיע כפו חשר עמל לחשוב מלחכת מחשבת וברוח ככון לחדש חדשים להעלות לדפום בדלון קייזערלישער נעניזר, ה' יברך לת חדוכיכו הקיסר יר"ה המגן בעדיכו. וכל המקיים דברי חלקים חיים ושומע חוקי היושרים מהמלכות יר"ה יוכעס, ויהי' מקורו ברוך. חלה דברי הרבכים

ב"ד מו"ש פה ק"ק פראג יום ד' כ' מנחם תקפ"ט לפ"ק.

הק' שמואל סג"ל לנדא.

הק' מאיר בהגאון מו"ה יחזקאל גלוגא סג"ל זללה"ה.

זעידא המן חברי' הצעיר נחמי' המכונה פייבל באנדי.

דברי מליצה

משלשת רועי עדרי ישראל

מאורות הגדולים הגאונים בד' מוש

פה ק"ק פראג.

ישמח משה במתנת חלקו אשר עשה לעיני כל ישראל, עמל יגע וטרח ותכון מלאכת הקודש מעשה דפוס ענבי משובח ומפואר בתכלית השלמות להעלות כר תמיד להאיר עיני ישראל בספרי קודש כאשר בעיניכו ראיכו מעשה ידיו להתפאר, ה"ה החכם השלם התורני המופלג המושלם במעלות ומדות מו"ה משה הלוי לנדא נרו, בן היקיר הרבני המופלג כבוד מו"ה ישראל הלוי לנדא נרו, נגד שרשי עצמי נפץ רביכו הגדול מופת דוריכו הגאון בעל נודע ביהודה מו"ה יחזקאל סג"ל לנדא זללה"ה, זה משה ידענו מה היו לו, פועל ידיו תהלה בעיני כל רואה; וירם משה את ידו ותכון תפלת ישרים להעומדים בבית ה' לשמוע אל הרנה ואל התפלה, לא בספת יאל כי אם בספת כבון כאשר מסרו לנו אבותי כנסת הגדולה מפיהם אנו חיין, והביטו אחרי משה לא רואה עמל ויגון להוסיף או לגרוע ח"ו, רק דברי אמת תכון לעד ע"פ שלחן ערוך תורת חיים כדינו וכהלכתו, ומה שהוסיף משה מדעתו אין למו מכשול; ותען לשונו אמרות טהורות תרגום אשכנזי משביע נחלאות לשונו לנפש המתפלל אשר לא-מבין סדר התפלה בלשון הקודש; אזן מלין תבחן לקיים הסכת ושמע מה שמוליח מפיו ודעת שפתיו ברור מללו, בחור המלו' אשר קרח בשם עיון תפלה כלם נכוחים למבין ולא עולתה בו,

Etiam haec continens elegantem versionem germanicam precum veterum Hebraeorum, potest imprimi.

Pragae, 15. Junii 1829.

Carolus Fischer,
Caesareo-Regius Censor, Revisor,
& Translator in hebraicis.

דברי מליצה

משלשת רועי עדרי ישראל

מאורות הגדולים הגאונים בד' מוש

פה ק"ק פראג.

ישמח משה במחכת חלקו חשר עשה לעיכי כל ישרחל, עמל ינע וטרח ותכון מלחכת הקודש מעשה דפוס עבדי משובח ומפוחר בתכלית השלמות להעלות כר תמיד להחיר עיכי ישרחל בספרי קודש כחשר בעיכיכו רחיכו מעשה ידיו להתפחר, ה"ה החכם השלם התורכי המופלח המושלם במעלות ומדות מו"ה משה הלוי לנדא כרו, בן היקיר הרבכי המופלג כבוד מו"ה ישראל הלוי לנדא כרו, כלר שרשי עכבי נפן רביכו הגדול מופת דוריכו הגאון בעל נודע ביהודה מו"ה יחזקאל סג"ל לנדא זללה"ה, זה משה ידעכו מה הי' לו, פועל ידיו תכלה בעיכי כל רחה; וירם משה חת ידו ותכון תפלת ישרים להעומדים בבית ה' לשמוע חל הרכה וחל התפלה, לח בספת יחר כי חם בספת כבון כחשר מסרו לכו חכשי כנסת הגדולה מפיהם חכו חיין, והביטו חחרי משה לח רחה עמל ויון להוסיף חו לגרוע ח"ו, רק דברי לחת תכון לעד ע"פ שלחן ערוך חורח חיים כדיכו והלכתו, ומה שהוסיף משה מדעתו חין למו מכשול; ותען לשוכו חמרות טהורות תרגום חשכנזי מסביע לחלחות לשוכו לכפם המתפלל חשר לח-מבין סדר התפלה בלשון הקודש; חזן מלין תבחן לקיים הסכת ושמע מה שמוליח מפיו ודעת שפתיו ברור מללו, בחור המלו' חשר קרח בשם עיון תפלה כלם ככוחים למבין ולח עולתה בו,

Etiam haec continens elegantem versionem germanicam precum veterum Hebraeorum, potest imprimi.

Pragae, 15. Junii 1829.

Carolus Fischer,
Caesareo-Regius Censor, Revisor,
& Translator in hebraicis.

סדר

עיון תפלה

כולל

התפלות מכל השנה.

Die

alten Gebete der Hebräer;

nebst den

Pirke Aboth

oder

die Ethik der Altrabinnen,

neu übersetzt,

und durch Anmerkungen erläutert

von

M. J. Landau.

Prag 1830.

Druck und Verlag des M. J. Landau,

Altstadt, großer Ring, Nr. 933.

Digitized by Google
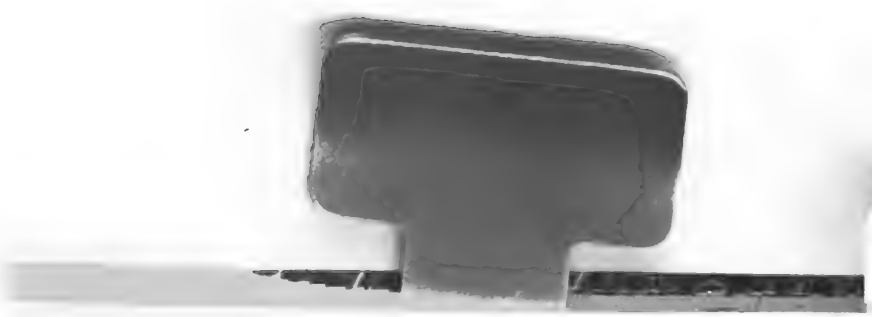
Digitized by Google